

QURANDAN ÜMUMİ MƏLUMATLAR

Bu Quran insanlar üçün açıq-aydın bir dəlil, qəti inananlar üçün isə doğru yol göstəricisi və mərhəmətdir.

(Casiyə surəsi, 20)

HARUN YƏHYA

Mündəricat

Mündəricat.....	2
OXUCUYA.....	27
YAZIÇI VƏ ƏSƏRLƏRİ HAQQINDA.....	28
GİRİŞ.....	30
Quran haqqında nə bilirsiniz?.....	30
Quranda peyğəmbərlərin hekayələri.....	32
Hər qövmə peyğəmbər göndərilmişdir.....	32
Hər qövmün öz dili ilə danışan peyğəmbərlər göndərilmişdir.....	33
Peyğəmbərlərin göndərmə məqsədi.....	33
Peyğəmbərə itaət və mükafatı.....	33
Peyğəmbərə itaət Allaha itaətdir.....	34
Peyğəmbərlər insanlardan qarşılıq gözləməmişdir.....	34
Peyğəmbərlərin qarşılaşdıqları çətinliklər qarşısında səbir etdiklərinə nəsihət edən ayələr ..	35
Peyğəmbərlərə itaətsizlik və cəzası.....	37
Quranda adı çəkilən peyğəmbərlər.....	37
HZ. ADƏM HEKAYƏSİ.....	39
Hz. Adəmin yaradılışı.....	39
Allahın Hz. Adəmə adların öyrətməsi.....	39
Mələklərin Allaha olan itaətləri.....	39
İblisin (Şeytanın) üsyanı.....	39
Şeytanın üsyanda israr etməsi.....	40
Şeytanın and içməsi.....	40
Şeytanın təsiri.....	41
Şeytanın qovulması.....	41
Hz. Adəmin imtahanı.....	41
Şeytana uymaq və qarşılığı.....	42
HZ. NUH HEKAYƏSİ.....	43
Hz. Nuhun qövmünə peyğəmbər olaraq göndərilməsi.....	43
Hz. Nuhun qövmünü tövhidə çağırışı.....	43
Hz. Nuha qarşı inkarçıların davranışı.....	43

Hz. Nuhun təbliğə davam etməsi.....	44
Hz. Nuhun qövmünə qarşı rəftarı.....	44
Nuh qövmünün həlak olması: Gəminin inşa edilməsi.....	45
Möminlərin gəmiyə minməsi.....	46
Tufanın başlaması.....	46
Hz. Nuhun oğlu ilə söhbəti.....	46
Allahın Hz. Nuha öyüdü.....	46
Tufanın bitməsi.....	47
Gemidəki möminlərin xilas olması.....	47
HZ. HUD HEKAYƏSİ.....	48
Hz. Hudun Ad qövmünü Allaha çağırması.....	48
Qövmünün Hz. Huda cavabı.....	48
Ad qövmünün inkar etməkdə ısrarı.....	49
Hz. Hudun Allahdan qövmünün həlakını istəməsi.....	49
Ad qövmünün həlakı.....	49
HZ. SALEH HEKAYƏSİ.....	51
Hz. Salehin Səməd qövmünə peyğəmbər olaraq göndərilməsi.....	51
Tövhidə çağırışı.....	51
Səməd qövmünün Hz. Salehə qarşı gəlməsi.....	51
Hz. Salehin qövmünün dişi dəvə ilə imtahanı.....	52
Qövmün dəvəni öldürməsi.....	53
Qövmün fəsad və fitnə çıxarması.....	53
Səməd qövmünün həlak olması.....	53
HZ. İBRAHİM HEKAYƏSİ.....	55
Hz. İbrahimin əxlaqı, Allah qatındakı üstünlüyü.....	55
Hz. İbrahimin Allaha mütləq bilgi ilə iman etməsi.....	56
Hz. İbrahimin atasını və tayfanın tövhidə dəvət etməsi.....	56
Qövmünü xəbərdarlıq edib qorxutması.....	56
Hz. İbrahimin duası.....	57
Hz. İbrahimin bütləri qırması.....	58
Hz. İbrahim və Nəmrud.....	58

Hz. İbrahimin yandırılma istənməsi.....	58
Hz. İbrahim və Hz. İsmayıl	59
Hz. İbrahim və İsmayılın Məkkəyə gəlişi	59
HZ. LUT HEKAYƏSİ.....	61
Hz. Lutun qövmünə göndərilməsi	61
Hz. Lutun qövmünü tövhidə çağırması.....	61
Lut qövmünün azğınlıqları.....	61
Qövmünün Hz. Luta cavabı.....	62
Mələklərin əvvəl Hz. İbrahimi ziyarəti və Hz. İshaqı müjdələməsi	62
Lut qövmünün həlak olma xəbəri.....	63
Elçilərin Hz. Lutu ziyarət etməsi.....	64
Lut xalqının azğınlığı	64
Hz. Lutun qövmündən ayrılması.....	65
Lut qövmünün həlakı	65
HZ. İSMAIL HEKAYƏSİ	66
Hz. İbrahim və İsmayılın Kəbəni təmir etmələri və duaları.....	66
Hz. İsmailin adı keçən ayələr	66
HZ. YUSUF HEKAYƏSİ	67
Qardaşlarının Hz. Yusifi qısqaqması.....	67
Hz. Yusifin qardaşlarının atalarına yalan danışmaları	67
Hz. Yusifin yolçu karvanı tərəfindən tapılması	68
Hz. Yusifin saraya girməsi.....	68
Hz. Yusif və Məlikin arvadı	68
Hz. Yusif və şəhərdəki qadınlar	68
Hz. Yusifin iffəti	69
Hz. Yusifin zindana salınması	69
Hz. Yusifin yuxu yozması	71
Hz. Yusifin zindandan çıxarılması.....	71
Hz. Yusifin ixlası	71
Hz. Yusifin Misir xəzinələrinin başına keçməsi	71
Hz. Yusifin qardaşını gətirməsi.....	72

Hz. Yaqubun, Hz. Yusifin qardaşını göndərmək istəməməsi	72
Hz. Yusifin qardaşını saxlaması	72
Hz. Yaqubun Hz Yusifə olan sevgisi	73
Hz. Yusifin möcüzəsi	74
Hz. Yusifin bağışlanma diləməsi.....	74
Hz. Yaqubun və oğlanlarının Misirə gəlməsi	74
HZ. ŞUEYB HEKAYƏSİ.....	75
Hz. Şueybin Mədyən şəhərinə Peyğəmbər olaraq göndərilməsi.....	75
Hz. Şueyb qövmünü tövhidə çağırması.....	75
Hz. Şueyb pozulmuş ticarət əxlaqını düzəltmə söyləri	75
Mədyən xalqının Hz. Şueybə lağ etməsi	76
Hz. Şueybin təbliğə davam etməsi.....	76
Mədyən xalqının Hz. Şueybi təhdid etməsi	76
Mədyən xalqının həlak edilməsi	77
Hz. Şueybin Əykə şəhərinə də Peyğəmbər olaraq göndərilməsi	78
Hz. Şueybin degenerasiya olmuş cəmiyyəti düzəltmə söyləri.....	78
Əykə xalqının cavabı	78
Əykə xalqının həlak edilməsi.....	78
HZ. MUSA VƏ HZ. HARUN HEKAYƏSİ	79
İsrail oğullarının Misirdəki vəziyyəti.....	79
Hz. Musanın doğuşu və Allahın vədi.....	79
Hz. Musanın şəhərdə bir hadisəyə qarışması.....	79
Hz. Musanın Misiri tərk etməsi	80
Hz. Musanın Allahdan kömək istəməsi	80
Hz. Musanın Mədyəndə keçirdiyi günləri.....	80
Hz. Musanın Mədyəndən ayrılması	81
Hz. Musaya peyğəmbərlik vəzifəsinin verilməsi.....	81
Hz. Musanın möcüzələri	81
Hz. Musanın Firona dini təbliğ etmək vəzifəsi verilməsi	82
Hz. Musanın Allahdan kömək istəməsi	82
Allahın Hz. Musanın duasına cavab verməsi.....	83

Hz. Musa və Hz. Harunun Fironu dinə dəvət etmələri	83
Fironun ilk reaksiyası	84
Hz. Musanın Firona dini təbliğ etməsi	84
Fironun azğınlığı.....	85
Hz. Musanın möcüzə göstərməsi	85
Fironun Hz. Musanı sehrbazlıqla günahlandırması	85
Fironun Hz. Musanı sehrbazlarla qarşılaşdırmaq istəməsi	85
Hz. Musa ilə sehrbazların qarşı-qarşıya gəlməsi	86
Sehrbazların sehri	86
Hz. Musanın sehrbazları məğlub etməsi	86
Sehrbazların iman etməsi və Fironun qəzəblənməsi.....	88
Fironun azğınlığa davam etməsi.....	88
Sarayda imanını gizlədən adam	89
Fironun özünə qüllə inşa etdirməsi	89
Mömin adamın Firon və qövmünü imana dəvət etməsi	89
Fironun zülmə davam etməsi	90
Hz. Musanın qövmünə səbri təbliğ etməsi.....	90
Firon və qövmünə Allahın əzabının gəlməsi.....	90
Fironun qövmünü alçaltması	90
Hz. Musanın qövmünə təvəkkülü təbliğ etməsi.....	91
Hz. Musanın Firon və qövmünün həlakını istəməsi.....	91
Hz. Musaya hicrət üçün vəhy gəlməsi.....	91
Fironun İsrail oğullarını təqib etməsi	93
Firon və ordusunun həlak edilməsi	93
İsrail oğullarının bütə sitayiş etmələri	94
Hz. Musanın Allah ilə danışması	94
Hz. Musaya Tövratın verilməsi	95
Hz. Musa Tur dağında ikən, geridə buraxdığı qövmünün buzova sitayiş etməsi	95
Hz. Musanın qövmünə geri dönməsi.....	96
Hz. Musanın bağışlanma diləməsi	97
İsrail oğullarının öz nəfslərinə zülm etmələri.....	97

Hz. Musanın qövmünün onunla birlikdə hərəkət etməyi rədd etməsi	97
Allahın İsrail oğullarına olan köməyi və İsrail oğullarının nankorluqları, onlara verilən Tövratin hökmünü dəyişdirmələri	98
Hz. Musanı yalançı hesab etmələri	99
İman etmək üçün Allahı görmək istəmələri	99
Allahın İsrail oğullarına verdiyi nemətlər	100
İsrail oğullarının nemətlərə nankorluq etmələri	100
Allahın İsrail oğullarına heyvan kəsmələrini əmr etməsi	101
Hz. Musa ilə elm verilən adamın hekayəsi	101
HZ. DAVUD HEKAYƏSİ	103
Talut hekayəsi	103
Talut və Calut hekayəsi	103
Hz. Davudun peyğəmbərliyi	104
Hz. Davudun xüsusiyyətləri	104
Dağların və quşların onun əmrində olması	104
Mülk, hikmət və izahat intensivliyinə sahib olması	104
İncəsənət mövzusunda elm sahibi olması	105
Hz. Davuda gələn şikayətçilər	105
Əkin sahələri haqqında hökm vermələri	105
HZ. SÜLEYMAN HEKAYƏSİ	106
Hz. Süleymanın peyğəmbərliyi	106
Hz. Hz. Süleymana verilən üstün xüsusiyyətlər:	106
Elm	106
Quşların dilinin öyrədilməsi	106
Küləyin əmrinə verilməsi	107
Cinlərin əmrinə verilməsi	107
Mülk və hakimiyyət verilməsi	108
Hz. Süleymanın ordusu və qarışqa vadisi	108
Səba məlikəsi	108
Səba məlikəsinin elçiləri	109
Səba məlikəsinin taxtı	109

Hz. Süleyman ilə Səba məlikəsinin üzvləşməsi	109
Hz. Süleymanın imtahan edilməsi	110
Hz. Süleymanın vəfatı	110
HZ. YUNİS HEKAYƏSİ	111
Hz. Yunisin qövmündən ayrılması	111
Hz. Yunisin balığın qarnındakı duası	111
Hz. Yunisin qövmü.....	111
HZ. ZƏKƏRİYYA, HZ MƏRYƏM, HZ. YƏHYA VƏ HZ. İSA HEKAYƏLƏRİ	113
Hz. Məryəmin soyu və üstünlüyü	113
Hz. Məryəmin dünyaya gəlişi	113
Hz. Məryəm və Hz. Zəkəriyyə	113
Hz. Yəhyanın dünyaya gəlməsi	114
Hz. Zəkəriyyənin Yəhya ilə müjdələnilməsi	114
Hz. Məryəmə Cəbrayılın gəlməsi və Hz. İsanın anadan olmasının müjdələnilməsi.....	115
Hz. Məryəmin Şərq tərəfində bir yerə çəkilməsi.....	115
Hz. Məryəmin Hz. İsa ilə qövmünə dönəndə iftiraya məruz qalması	116
Hz. İsanın beşikdə danışması	116
Hz. İsanın peyğəmbərliyi.....	116
Hz. İsanın tövhidə çağırışı.....	116
Hz. İsa möcüzələri.....	117
Həvarilər və Hz. İsa	117
İsrail oğullarının Hz. İsanı öldürdüklerini sanmaları.....	118
Hz. İsadan sonra ortaya atılan azğın inanışlar.....	118
HZ. MƏHƏMMƏD.....	120
Hz. Məhəmmədə Quranın endirilməsi və Quranla hökm etməsi	120
Hz. Məhəmməd Allahın elçisi və peyğəmbərlərin sonuncusudur	120
Hz. Məhəmməd bir bəşərdir	122
Hz. Məhəmməd dümdüz yol üzerindedir	122
Hz. Məhəmməd Allahın qoruması altındadır	122
Allah Hz. Məhəmmədi zəngin etmişdir	122
Hz. Məhəmməd möminlər üçün öz canlarından daha yaxındır	123

Müjdəçi, şahid və xəbərdar edəndir	123
Hz. Məhəmmədin gəlişinin Tövrat və İncildə müjdələnməsi	123
İman gətirənlər üçün rəhmətdir.....	124
Hz. Məhəmmədin təbliği və Quranla öyüd verməsi	125
Hz. Məhəmmədə atılan böhtanlar.....	125
Hz. Məhəmmədin Məkkədən çıxarılması	125
Hz. Məhəmmədin möminləri təşviq etməsi və Allahın onlara olan yardım	126
Hz. Məhəmməd və onun müharibələri	126
Hz. Məhəmməd və yəhudilər.....	126
Hz. Məhəmməd və Kitab əhli	127
Hz. Məhəmməd və cinlər	127
Hz. Məhəmməd və onun həyat yoldaşları	127
Hz. Məhəmməd və Zeyd.....	128
Hz. Məhəmmədə qeyb xəbərlərindən vəhy edilməsi.....	128
Hz. Məhəmmədə qiblənin bildirilməsi.....	130
HZ. İLYAS HEKAYƏSİ.....	131
Hz. İlyasın peyğəmbərliyi	131
Hz. İlyasın təbliği	131
HZ. ƏLYƏSƏ.....	131
HZ. İDRİS	131
HZ. İSHAQ.....	132
HZ. YAQUB.....	132
HZ. ƏYYUB HEKAYƏSİ.....	133
HZ. ZÜLKİFL.....	133
QURANDA BƏHSİ KEÇƏN İNSANLAR VƏ TAYFALAR.....	134
İsrail oğulları (yəhudilər).....	134
Xristianlar.....	134
Sabiilər	135
Səməd tayfası	135
Lut qövmü	135
Mədyən əhli.....	136

Rəss əhli.....	136
Bir qəsəbə əhli	136
Yəsrib əhli.....	136
Hicr əhli.....	137
Ad əhli	137
Bədəvilər.....	137
Mədinə əhli	138
Tubba qövmü	138
Hz. Musanın qövmü.....	139
Yunis qövmü	139
Hz. İbrahim və onunla birlikdə olanlar	139
İki nəfərdən biri (hz. Məhəmmədin yoldaşı).....	139
Hz. Musanın köməkçisi.....	140
Elm sahibi bir adam	140
Hz. Musa və qadınlar.....	141
Talut və qövmü.....	141
Calut və ordusu	141
Kəhf əhli – Rəqim əhli	143
Yəcuc və Məcuc.....	143
Bağ sahibləri	144
Şəhərin uzağından gələn adam.....	144
Hz. Yusifin zindan yoldaşları	144
Hz. Yusifin qardaşları.....	145
Firon ailəsindən olub imanını gizlədən adam	147
Hz. Nuhu və Hz. Lutun həyat yoldaşları	148
Şəhər xalqının üç elçisi.....	148
On iki etibarlı nəzarətçi	148
Hz. Nuhun oğlu	149
Hz. İbrahimin atası Azər.....	149
Hz. Musanın anası və bacısı	149
Hz. Lutun ailəsi və həyat yoldaşı	151

Hz. Adəmin iki oğlu.....	151
Hz. Məhəmmədin həyat yoldaşları.....	151
İmran ailəsi	152
Firon və öndə gələn ətrafı	152
Sehrbazlar	153
Cadugərlər.....	153
Firon və orduları	154
Qarun	154
Haman.....	155
Firon	155
Firon ailəsi	156
Hz. Musadan sonra İsrail oğullarının əyanları.....	157
Fironun həyat yoldaşı	157
Əbu Ləhəb və həyat yoldaşı.....	157
Misirli Əziz və həyat yoldaşı	159
Haqqı tapdalanmışlar.....	159
Zülqəmeyn.....	159
Zeyd	160
Samiri	160
Üzeyir	161
Səba mülkəsi.....	161
Bağ sahibləri	162
Quranda möminlərin sifətləri	163
Quranda inkarçıların sifətləri	169
QURANDA MƏLƏKLƏR	174
Güc sahibi mələk: Cəbrail	174
Heyranedicə gözəlliyə sahib olması	174
Hz. Məhəmmədin Cəbraili görməsi.....	174
Cəbrailin üfüqdə görülməsi	174
Cəbrayılın Hz. Məryəmə beşər qılığında göndərilməsi.....	175
Nəzarətçi və yazıçı iki mələyin hər insanın yanında olması.....	175

İki, üç və dörd qanadlı elçi mələklər	175
Cəhennəmin sərt və güclü mələkləri	175
Allahın məqamına müddəti əlli min il olan bir gündə çıxmaları	176
Mələklərin şahidliyi	176
Yaxınlaşdırılmış mələklərin Allaha qulluğu	176
Arşın ətrafını əhatə edən mələklər	176
Səf-səf düzülən və təsbeh edən mələklər	177
Hz. Adəmə səcdə edən mələklər	177
Mələklərin Rəbbindən qorxmaları və onlara əmr olunanları etmələri	178
Səf-səf düzülən mələklər	178
İnananların qaranlıqlardan nura çıxmaları üçün dua etmələri	178
Mələklərin Peyğəmbərə salat etmələri	178
İman edənlərin üzərinə mələklərin enməsi və onları müjdələməsi	178
Allahın inananlara mələklər ilə köməyi	179
Mələklərin Qədir gecəsi Rəbbinin izni ilə dünyaya enmələri	179
İnkər edənlərə lənət etmələri	179
Mələklərin mükafata layiq görülmüş qullar olmaları	181
Hz. İbrahime gələn mələklər	181
Hz. Luta gələn mələklər	182
Hz. Zəkəriyyaya gələn mələklər	182
Hz. Məryəmə gələn mələklər	183
Ölüm mələkləri	183
Yazıcı mələklər	184
Ərşi daşıyan mələklər	184
Harut və Marut	185
Tabutu daşıyan mələklər	185
Qiyamət günündə mələklər	185
Cənnət mələkləri	186
Cəhennəm mələkləri (Cəhennəm gözetçiləri)	186
QURANDA CİNLƏR	188
Cinlər Allaha ibadət üçün yaradılmışdır	188

Cinlər atəşdən yaradılmışdır	188
Cinlər əsla Quranın bənzərini gətirə bilməzlər	188
Quranda cin surəsi	188
Cinlərin gücləri məhduddur	189
İblis cinlərdəndir	189
Cinlərin öz tayfasına Quranla təbliğ etmələri	189
Cinlər dünyada xəbərdar edilib qorxudulmuşlar.....	190
Cinlərin elçinin əmrində olması və xidmətləri.....	190
İnkarçıların Allah ilə cinlər arasında soy bağı qurması	191
İnkarçıların, cinləri Allaha şərik qoşmaları	191
İnsanların bəzilərinin Cinlərə sitayiş etməsi.....	191
Cinlərin qəlblərə vəsvəse və şübhə salması.....	191
Cinlərdən peyğəmbərlərə düşmənlik edənlər vardır.....	193
Onlara uyanların üzərinə qabıq kimi yapışarlar	193
Qiyamət günü cinlər.....	193
Cinlərdən inkar edənlər cəhənnəmə girecəklər	193
QURANDA ZAMAN ANLAYIŞI.....	195
QURANDA ZAMANIN NİSBİLİYİ.....	195
Allahın yüz il ölü saxlayıb diriltiyi insan.....	195
Kəhf əhli.....	195
Axirətdə zamanın dünyadakilə müqayisəsi.....	195
Allah qatında bir günün min il kimi olması	196
Mələklərin Allah qatına çıxma müddəti.....	196
Quranda ifadə edilən zamanlar	196
Quranda gecə və gündüzün keçdiyi ayələr	197
Mələklərin təsbih etməsi	198
Hz. Musanın Firona verdiyi vaxt	198
Hz. Musanın tayfasını gecə yola çıxarması	199
Fironun Ordusunun Hz. Musa və qövmünü izləməyə başladığı vaxt.....	199
Hz. Zəkəriyyənin üç gecə insanlarla danışmaması	199
Hz. Süleymanın əmrinə verilən külək.....	199

Quranda yemək vaxtı.....	199
Xəbərdar edilib, qorxudulanların sahabi.....	200
Şeytanın, Qiyamət gününə qədər icazə istəməsi.....	200
Qiyamət saatinin yaxınlaşaraq gəlməsi.....	200
Qiyamət günü.....	201
QURANDA QEYB ANLAYIŞI	202
Qeybi Allahdan başqası bilə bilməz	202
Lövhi-məhfuz: hər şeyin olduğu açıq-aşkar kitab.....	203
Allah qeyb bilgisini istədiyinə verər	203
Allahın Kəhf əhli haqqında Quranda verdiyi xəbərlər	203
Allahın Zülqərneyn barəsində Quranda verdiyi xəbərlər.....	204
Elm sahibi quluna Allahın qeybi bildirməsi	204
Qeyb ilə Rəbbindən içəri titrəyərək qorxanlar	205
Göylərin və yerin açarları Ona məxsusdur	205
Ruh haqqında insanlara az məlumat verilmişdir	205
QURANDA İZAH EDİLƏN MÖCÜZƏLƏR	207
Hz. İbrahimə ölü quşun canlandırılması	207
Hz. İbrahimin atəşdən xilas olması	207
Hz. Musanın möcüzələri.....	207
Hz. Yunisin balığın qarınından qurtarılması.....	208
Hz. İsanın möcüzələri	209
Allahın yüz il ölü saxlayıb sonra diriltiyi insan	209
Kəhf əhlinin mağaralarında əsrlər boyu qalıb daha sonra oyanmaları.....	209
Hz. Süleymanın əmrinə verilən külək.....	209
QURANDA ƏZAB ANLAYIŞI	211
TƏSVİR EDİLƏN CƏHƏNNƏM ƏZABLARI	211
Cəhənnəm əhli qorxuducu görünüşdə olacaqlar.....	211
İnkarçılar üçün dəmir qamçılar vardır.....	211
Bədənləri od ilə dağlanacaqdır	211
Ayaqları qandala vurulacaqdır.....	211
Zəncirlərə və dəmir halqalara vurulacaqdır	213

Od əzabı hazırlanmıřdır.....	213
İnkarcılar cəhənnəm odunu v� yanacađı olacaqlar.....	214
Orada qaynar suyla qarřılařacaqlar	214
Dumanlı v� �nlidir.....	215
Dar v� basdıraq yerlərə atılırlar	215
Zəqqum ađacı v� darı tikanı yeyəcəklər.....	215
At�řd�n paltarlar gey�rl�r	216
Geyimləri qatrandan olacaq	216
Cəhənnəmin divarları inkar edənləri əhatə edər	216
Cəhənnəmin qorxunc xorultusu eřidil�r	217
Allah inkarcılarla danıřmaz	217
Uzaqdan qorxunc qəzəbi v� uđultusu eřidil�r	217
Xor v� mənfur qılınmıřlar.....	217
Orada günahlarını etiraf edəcəklər	217
C�nn�td�kil�rd�n su və ruzi istəyəcəklər amma verilməyəcək.....	218
Cəhənnəmdən çıxmaq �c�n dünyaya geri dönmək istəyəcəklər	218
Oradan qa�ıř yoxdur	218
Yox olmađı istəyəcəklər	218
Qalanan at�ř ürəklərə dırmařar	219
Təkəbbür edənlər cəhənnəmə boyunlarını bükərək girərlər	219
İnkarcılar bir-birləriylə �ekiř�r.....	219
Bədbəxtlik v� acıyla nəfəs alıb verərlər.....	220
Orada sümükləri �atıldadan inl�m� vardır	220
Alçaldıcı əzab vardır	220
Orada heç bir yaxın dost yoxdur.....	221
İnkarcılar yerlərdə sürüklənəcəklər	221
İnkarcıların duası heç vaxt qəbul olmaz.....	221
At�ř� �z�st� atılırlar	222
Bir-birlərindən qaçarlar, aralarındakı bütün bađları qoparırlar.....	222
Çox böyük peřmanlıq yařayarlar.....	222
Bir-birlərini ayaqlarının altına almaq istəyərlər.....	223

Cəhənnəmin içinə tökülərlər	223
Orada başları öne düşmüş şəkildə hüsrən içində qalarlar	223
DÜNYADA VERİLƏN ƏZAB NÖVLƏRİ.....	225
Allahın dünyada bəla verdiyi kəslər	225
Həsret içindədirlər	225
Bədbəxtidirlər.....	225
Qəlbləri dar və sıxıntılıdır, üstlərinə pislik çökmüşdür	226
Boş əməllərlə məşğuldurlar.....	226
Boş vədlər üçün yaşayarlar	226
Dənizin yarılması və inkarçıların suda boğulmaları	226
Göydən enən əzablar	227
Suda boğulmaları	227
Zəlzələ.....	228
Quraqlıq: Məhsulun çatışmazlığı	228
Müxtəlif heyvanların musallat edilməsi.....	228
Daşqın fəlakəti	229
Dözülməz Səs.....	229
Palçıqdan daş yağması.....	229
Fırtına	230
Yağış	230
Kölgəlik günün əzabı	231
İldırım	231
Göyün duman gətirməsi.....	231
Külək və bulud.....	231
Palçıqdan daş yağması.....	232
Yerin altına batmaq	232
QURANDA EDİLƏN BƏNZƏTMƏLƏR.....	233
QURANDA AND İÇMƏK.....	236
İnsanlar hansı andlarından məsul olacaqlar	236
Necə gəldi deyilən andlar.....	236
Vəsiyyət və şahidlikdə and içmək.....	236

Andlarını bəhanə edərək yaxşılıq etməyə mane olanlar.....	237
Andlarını təxribatçılıq ünsürü edərək istifadə edənlər	237
Andlarını sipər edənlər.....	237
Andlarını ucuz dəyəərə satanların vəziyyəti	238
Andlarını pozanlar	238
Yalan yerə and içənlər	238
İnkarçıların etibarsız andları	241
Şeytanın insanları azdırmağa and içməsi.....	241
İnanmadıqları halda mömün olduqlarına dair yalan yerə and içənlər	241
Qadınlara ziharda olmaq üçün edilən andın hökmü.....	242
Arvadlarından uzaqlaşmağa and içənlərin hökmü	242
And içmənin kəffarəsi	243
Allahın üzərinə and içdiyi şeylər	243
QURANDA BƏHSİ KEÇƏN TƏBİƏT HADİSƏLƏRİ	247
Külək	247
Yağış	247
İldırım	249
Gecə ilə gündüzün bir-biriylə əvəz olunması	250
Göyün inşa edilməsi	251
Ay və həftələrin müddəti	251
QURANDA BƏHSİ KEÇƏN DÜNYA ŞƏKİLLƏRİ	252
Dağlar.....	252
Qitə.....	254
Vadi	254
Bağlar və çeşmələr.....	255
Dəniz	255
Yer və göy.....	256
Yollar	256
QURANDA SU	258
Cənnətdəki su	258
Cəhənnəmdəki su	259

Allahın göydən su endirməsi	259
Allahın içməli suyu endirməsi	262
Allahın yağışı meydana gətirməsi.....	262
Allahın yer üzünü su ilə diriltməsi	262
İki dənizin arasındakı maneələr.....	262
Gəmilərin dənizin üstündə axıb getməsi	263
Fərqli su qaynaqları	263
Allah dənizi insanların əmrinə vermişdir.....	265
Allahın suyla əkinləri yetişdirməsi	265
Dünya həyatının nümunəsi	265
Allahın Ərşi	265
İnsanın bir damla sudan yaradılması	266
Allah hər şeyi sudan yaratdı	266
Allahın Hz. Salehin qövmünü su ilə sınaması	267
Hz. Musanın körpə ikən suya buraxılması.....	267
Hz. Musanın dənizdə quru yol açması	267
Firon və ordusunun suda boğulması.....	267
Hz. Musanın Mədyen suyuna gəlib çatması	268
Qövmün ibadət etdiyi bütü Hz. Musa tərəfindən yandırılıb dənizə sovrulması	268
Hz. Süleymanın əmrindəki dalğıcı şeytanlar.....	268
Hz. Süleymanın taxtı.....	270
Allahın Hz. Əyyuba verdiyi su.....	270
Hz. Məryəmə Allahın verdiyi nemət: Su arxı.....	270
Allahın Hz. Məryəm və Hz. İsanın axar suyu olan təpədə yerləşdirməsi	270
Üstünə fəlakət yağmuru yağdırılmış ölkə	271
Xəbərdar edilib qorxudulanların yağışı.....	271
Allahın inkarçı qövmləri suda boğması.....	271
Arim seli.....	271
QURANDA BƏHSİ KEÇƏN MEYVƏ, TƏRƏVƏZ, AĞAC, BİTKİ ADLARI.....	272
QURANDA ADI KEÇƏN MEYVE ADLARI	272
Xurma.....	272

Nar	273
Banan	273
Əncir	273
Gilas	274
Üzüm	274
Quranda adı keçən tərəvəz adları	275
Ağaclar	275
DİQQƏT ÇƏKİLƏN BİTKİLƏR.....	276
Zeytun və digərləri	276
Qurandakı bənzətmələr içində adı keçən bitkilər	276
Şəfa xüsusiyyəti daşıyanlar	277
Cənnət bitkiləri	277
Cəhənnəm bitkiləri.....	277
Darı tikanı	277
Zəqqum	277
QURANDA BƏHSİ KEÇƏN HEYVANLAR	279
Vəhşi heyvanlar.....	279
Buzov	279
Mal-qara	280
İnek	280
Qoyun.....	281
Donuz (əti)	281
Uzunqulaq.....	281
Vəhşi uzunqulaq.....	281
At.....	282
At, qatır və uzunqulaq.....	282
Dəvə.....	282
Quş.....	283
Əbabil quşu	284
Qarğa	284
Bildirçin	284

Balıq	285
Arslan	285
Fil	287
Ağcaqanad.....	287
Arı	287
Çəyirtkə	287
Hörümçək	288
Ağac qurdu	288
İlan	288
Milçək	288
Heyvanlar üzərində edilən bənzətmələr	289
Meymun və donuza bənzədilməsi	289
İtə bənzədilməsi	289
Vəhşi uzunqulağa bənzədilməsi	290
İnsanların istifadəsinə verilən heyvanlar	290
MÖMİNƏ VERİLƏN NEMƏTLƏR	292
Möminlərə dünyada verilən nemətlər	292
Allah dünyada da gözəl həyat bəxş edəcək	292
Allah inananların qəlblərini birləşdirər	292
Möminlərin dostları	292
Allah inananları xüsusi seçmişdir.....	293
Allah inananlara istədikləri hər şeyi vermişdir	293
İnananların evlərinə təhlükəsizlik və hüsur vermişdir	293
Allah inananların qəblərinə güvən və hüsur duyğusu endirər.....	294
İnananlar dünyada varisdir	294
Zənginlik verər.....	294
Onlara pislik toxunmayacaq	295
İnananlar dünyada və axirətdə yaxşılıq və gözəllik taparlar.....	295
Allah inananları güc və iqtidar sahibi edər	295
Qurtuluşa və xoşbəxtliyə çatmışlar	296
Allahın inananlara müjdəsi	296

İnananların qəlbi mutmaindir	297
Allah inananlara kömək edər	297
MÖMİNLƏRƏ CƏNNƏTDƏ VERİLƏN NEMƏTLƏR	299
Allah inananları əməllərinin mükafatı olaraq cənnətinə daxil edəcəkdir.....	299
Cənnətdə çox böyük mülk və ehtişam içində yaşadacaq	299
Altından çaylar axan cənnətlərə yerləşəcəklər	300
Çeşmə başlarında yerləşəcəklər	300
Cənnət yamyaşıldır.....	300
Kölgəlikdir	301
Yüksəkdə evlər və köşklər vardır.....	301
Yüksəklərə qurulmuş taxtlar vardır	301
Yastıqlar və təəccüb edici gözəllikdə döşəklər vardır.....	302
Ən gözəl geyimlər və zinet əşyaları vardır.....	302
Cənnətdəki yemək və içkilər.....	302
Cənnətdə insanın istədiyi hər şey vardır	303
Orada böyük nemət vardır	304
Xoşbəxt və hüzur dolu həyat vardır	304
Təhlükəsizlik vardır.....	305
Kin və nifrət yoxdur.....	305
Boş danışmaq və yalan yoxdur	305
Yorğunluq və bezginlik yoxdur.....	305
Qorxu və kədər yoxdur	305
Gözəl üzlü və gözəl xasiyyətli həyat yoldaşları vardır	306
Cənnət əhli gənc və yaşiddir.....	306
Böyük qurtuluş və xoşbəxtlik vardır	307
Hər şeyin üzərində Allahın razılığı və məmnuniyyəti vardır	307
QURANDA BƏHS EDİLƏN MƏKANLAR	308
TUR-U SİNA	308
Tuva vadisi.....	309
Məscidi Haram - Beyti Haram - Beyti Atiq- Kəbə	309
Kəbə.....	309

Məscidi Haram	310
Beyti Haram	311
Beyti Atiq	311
Səfa və Mərvə	313
Məscidul Əqsa.....	313
Məkkə.....	313
Mədinə (Yəsrib).....	314
Misir.....	315
İrəm	315
Babil	316
QURANDA PEYĞƏMBƏRLƏRİN VƏ MÖMİNLƏRİN İMTAHAN OLDUQLARI MƏKANLAR	317
Hz. Yunis - balıq və gəmi	317
Hz. Yusif - quyu və zindan	317
Kəhf əhli - Mağara	318
Hz. Məhəmməd - Mağara	318
Məscidlər - möminlərin yaşadıkları məkanlar	319
QURANDA DİQQƏT ÇƏKİLƏN MƏKANLAR	321
İki dənizin birləşdiyi yer	321
Günəşin batdığı yer	321
Günəşin doğduğu yer	321
İki səddin arası	321
Hz. Məryəmin Şərq tərəfində çəkildiyi yer	321
Xurma budağının altı	322
Hz. Məryəm və İsa (ə.s.)-ın yerləşdirildiyi yer	322
Kəhf əhlinin qaldığı yer	322
Əkini olmayan vadi	322
CƏNNƏT MƏKANLARI	323
Cənnətül-Məva.....	323
Ədn cənnətləri	323
Firdovs cənnətləri	324

Cənnət bağçaları	324
Kölgəliklər	324
Cənnətin genişliyi	324
Fəvvarə vuran bulaqlar	324
Çadırlar.....	325
CƏHƏNNƏM MƏKANLARI	326
Qalmaq üçün ən pis yerdir	326
İnkarçıların sığınma yeridir.....	326
Yaşadıqları yerləri Atəşdir	326
Atəşdən yataqlar və örtülər vardır.....	327
Qalanmış atəşin içində sütunlara bağlanacaqlar	327
Cəhənnəmin dar yerinə atılacaqlar	327
Qapqara duman kölgəsində olacaqlar	327
Cəhənnəmin ətrafını sədd və divarlar əhatə etmiş olacaq	327
Qapıları kilidlənmiş atəş vardır	328
İnkarçıları ərindən atəş vardır.....	328
Boğazda tıxanıb keçməyən yemək vardır	328
Uzunluğu yetmiş arşın olan zəncir vardır	328
Zəncirlər və dəmir halqalar inkarçılar üçün hazırlanmışdır	328
Cəhənnəm müşahidə yeridir	329
Yemək olaraq darı tikanı və zəqqum ağacı vardır.....	329
Oradan qaçış yoxdur	329
QURANDA TƏRİFLƏNƏN ESTETİKA ANLAYIŞI	330
Çaylar və bulaq başları	330
Qızıl, inci, ipək, atlas və hər cür ləl-cavahiratlar.....	330
Yüksəkdə köşklər və qonaq evləri	331
Bağçalar	331
Taxtlar	332
Piyalələr.....	334
Qızıl sinilər, badələr və qədəhlər	334
Gümüşdən tavanlar, qapılar	334

Çadırlar.....	334
Dirşeklənib dayanılacaq rahat yerlər	335
Qarşılıqlı oturma nizamı	335
Ağır işlənmiş ipəkdən yataqlar.....	335
Yastıqlar, döşəklər və xalçalar.....	335
QURANDA BƏZƏK ƏŞYALARI.....	336
Allahın bəzək eşyalarını nümunə olaraq göstərməsi	336
Məscidlərdə zinət taxmaq	336
Zinətlərin halal olması.....	336
Zinət eşyalarından hazırlanan buzova ibadət edənələr.....	336
Bu nemətlərə şükür edilməsinin əhəmiyyəti	337
Dənizdən bəzək eşyası əldə edilməsi	337
Qızıl sini.....	337
Qızıl biləzik	337
Gümüş biləzik	338
QURANDAKI QİYMƏTLİ DAŞLAR	339
Mərcan	339
Yaqut.....	339
Mirvari.....	339
Allahın mirvarini bənzətmələrdə istifadə etməsi.....	339
Dünya həyatının bəzəyi olan qızıl.....	340
QURANDA İKRAM	341
CƏNNƏTDƏKİ İKRAM.....	341
Mənbəyindən doldurulmuş pialələr, qədəhlər	341
Arzulayıb seçəcəkləri meyvələr	341
Ağır budaqları bükülmüş albalı ağacları	341
Banan ağacları	342
Toplanması asan meyvələr	342
Quş eti	342
Ət	342
Yeməkləri daimidir	342

Xurma və nar	343
Təptəzə meyvələr.....	343
İçənlərə ləzzət verən içki.....	343
Qızıl sinilər və piyalələr.....	343
Xarab olmayan, dadı dəyişməyən nemətlər	344
Hz. İbrahimin incə ikramı	344
Allahın həvarilərə endirdiyi süfrə.....	344
Allahın ikramına layiq gördüyü qullar: Mələklər	344
Allahın ikramına layiq gördüyü qullar:: Cənnət xalqı	345
Allahın ikram sahibi olması	345
Allahın bütün insanlara ikramı	345
Hz. Məryəmə Allahın ikramı	346
Yetimə ikram edən möminlər.....	346
Yetimə ikram etməyənlər	346
Bildirçin və qüdrət halvası	346
QURANDA ƏDƏB QAVRAMI.....	348
Öz evindən başqa evlərə icazə almadan girməmək.....	348
Allahın Peyğəmbərinin yanından icazə almadan çıxmaq.....	348
Quranda danışiq ədəbi	348
Peyğəmbər həyat yoldaşlarının danışiq ədəbi.....	349
Quranda qadınların davranış və geyim ədəbi	349
Peyğəmbərin evində ikən davranış ədəbi.....	349
Möminin qonaqlara ikram ədəbi.....	349
Peyğəmbərin yanında danışiq ədəbi.....	350
QURAN MÖCÜZƏLƏRİ	351
Quran gözü ilə kainata baxış.....	352
Göylərin yaradılışı	353
Ulduzlar və planetlər	355
Güneş və Ay	356
Mühafizə olunan tavan.....	356
Quranda bildirilən orbitlər	358

Zamanın nisbilyi.....	361
Yağıntılar	363
Yağıntının ölçüsü.....	363
Yağıntının yaranması.....	364
Ölü torpağa verilən həyat.....	365
Bir insanın doğumu.....	366
Dünyanın yumru olması	369
Dağların vəzifəsi.....	370
Tozlandırın küləklər	371
Barmaq izinin xüsusiyyəti.....	373
Quranda söz təkrarları	373
Quranda 19 möcüzəsi.....	375
Quranda rəqəmlər	378
3 rəqəmi.....	378
4 rəqəmi.....	379
7 rəqəmi.....	380
12 rəqəmi.....	382
1000-li rəqəmlər	383
40 rəqəminin təkrar edildiyi yerlər.....	384
100 rəqəminin təkrar edildiyi yerlər	384
11 rəqəminin təkrar edildiyi yerlər.....	385
9 rəqəminin təkrar edildiyi yerlər.....	385

OXUCUYA

Bu kitabda və digər işlərimizdə təkamül nəzəriyyəsinin süqutuna xüsusi yer ayrılmasının səbəbi bu nəzəriyyənin hər cür din əleyhdarı olan fəlsəfənin təməlini meydana gətirməsidir. Yaradılışı və dolayısı ilə, Allahın varlığını inkar edən darvinizm 150 ildir ki, bir çox insanın imanını itirməsinə və ya şübhəyə düşməsinə səbəb olmuşdur. Buna görə də, bu nəzəriyyənin yalan olduğunu gözlər önünə gətirmək əhəmiyyətli imani bir vəzifədir. Bu əhəmiyyətli xidmətin bütün insanlığa çatdırılması isə zəruridir. Bəzi oxucularımız ola bilər ki, yalnız bir kitabımızı oxumaq imkanı tapa bilər. Bu səbəblə, hər kitabımızda bu mövzuya xülasə də olsa yer ayrılması uyğun hesab edilmişdir.

Qeyd edilməsi lazım olan başqa bir xüsüs də bu kitabların məzmunu ilə əlaqədardır. Yazıçının bütün kitablarında imani mövzular Quran ayələri yönündə izah edilir və insanlar Allahın ayələrini öyrənməyə və yaşamağa dəvət edilirlər. Allahın ayələri ilə əlaqədar bütün mövzular oxucuda heç bir şübhə və ya sual buraxmayacaq şəkildə açıqlanmışdır.

Bu mövzuda istifadə edilən səmimi, sadə və səlis üslub isə kitabların hamı tərəfindən rahat başa düşülməsini təmin edir. Bu təsirli və sadə izah sayəsində kitablar "bir nəfəsə oxunan kitablar" ibarəsinə tam uyğun gəlir. Dini qəti şəkildə rədd edən insanlar belə bu kitablarda bildirilən həqiqətlərdən təsirlənir və yazılanların doğruluğunu inkar edə bilmirlər.

Bu kitab və yazıçının digər əsərləri oxucular tərəfindən şəxsən oxuna biləcəyi kimi, qarşılıqlı söhbət şəraitində də oxuna bilər. Bu kitablardan istifadə etmək istəyən bir qrup oxucunun, kitabları bir yerdə oxumaları mövzu ilə əlaqədar öz təfəkkür və təcrübələrini də bir-birlərinə ötürmək baxımından faydalıdır.

Bununla belə, yalnız Allahın razılığı üçün yazılan bu kitabların tanınmasında və oxunmasında iştirak etmək də böyük xidmətdir. Çünki yazıçının bütün kitablarında isbat və razı salıcı yön son dərəcə güclüdür. Bu səbəblə, dini izah etmək istəyənlər üçün ən təsirli üsul bu kitabların digər insanlar tərəfindən də oxunmasının təşviq edilməsidir.

Kitabların arxasına yazıçının digər əsərlərinin təqdimatının əhəmiyyətli səbəbləri vardır. Bu sayədə kitabı nəzərdən keçirən şəxs yuxarıda yazılan xüsusiyyətləri daşıyan və oxumaqdan xoşlandığını ümid etdiyimiz bu kitabla eyni xüsusiyyətlərə sahib daha bir çox əsərin olduğunu görər, imani və siyasi mövzularda faydalana biləcəyi zəngin bir qaynağın mövcudluğuna şahid olacaq.

Bu əsərlərdə digər bəzilərdə görülən, yazıçının şəxsi qənaətlərinə və şübhəli qaynaqlara əsaslanan izahlara, müqəddəsata qarşı lazım olan ədəb və hörmətə diqqət yetirilməyən üslublara, şübhəli və həmçinin incidici yazılara rast gələ bilməzsiniz.

YAZIÇI VƏ ƏSƏRLƏRİ HAQQINDA

Harun Yəhya təxəllüsündən istifadə edən yazıçı Adnan Oktar 1956-cı ildə Ankarada anadan olmuşdur. İbtidai və orta təhsilini Ankarada almışdır. Daha sonra İstanbul Memar Sinan Universitetinin İncəsənət fakültəsində və İstanbul Universitetinin Fəlsəfə bölməsində təhsil almışdır. 1980-ci illərdən bu yana imani, elmi və siyasi mövzularda bir çox əsər hazırlamışdır. Bununla yanaşı, yazıçının təkamülçülərin saxtakarlıqlarını, iddialarının əsassızlığını və darvinizmin qanlı ideologiyalarla olan qaranlıq əlaqələrini ortaya qoyan çox əhəmiyyətli əsərləri vardır.

Harun Yəhyanın əsərləri təxminən 30.000 şəklin olduğu cəmi 45.000 səhifəlik külliyyatdır və bu külliyyat 60 fərqli dilə tərcümə edilmişdir.

Yazıçının təxəllüsü inkarçı düşüncəyə qarşı mübarizə aparan iki peyğəmbərin xatirəsinə hörmət olaraq adlarını yad etmək üçün Harun və Yəhya adlarından götürülmüşdür. Yazıçı tərəfindən kitabların üz qabığında Rəsulullahın (səv) möhürünün olmasının simvolik mənası isə kitabların məzmunu ilə əlaqədardır. Bu möhür Qurani-kərimin Allahın son kitabı və son sözü, Peyğəmbərimizin (səv) xatəmül-ənbiya olduğunun rəmzidir. Yazıçı bütün yayımlarında Qurani və Rəsulullahın sünnəsini özünə rəhbər etmişdir. Bu surətlə, inkarçı düşüncə sistemlərinin bütün təməl iddialarını bir-bir ortadan qaldırmağı və dinə qarşı yönələn etirazları tam susduracaq son sözü söyləməyi əsas almışdır. Böyük hikmət və kamal sahibi olan Rəsulullahın möhüründən bu son sözü söyləmək niyyətinin duası olaraq istifadə edilmişdir.

Yazıçının bütün işlərindəki ortaq hədəf Quranın təbliğini dünyaya çatdırmaq, beləliklə, insanları Allahın varlığı, birliyi və axirət kimi təməl imani mövzular üzərində düşünməyə sövq etmək və inkarçı sistemlərin əsassız təməllərini və azğın tətbiqlərini gözlər önünə çəkməkdir.

Necə ki, Harun Yəhyanın əsərləri Hindistandan Amerikaya, İngiltərədən İndoneziyaya, Polşadan Bosniya-herseqovinaya, İspaniyadan Braziliyaya, Malayziyadan İtaliyaya, Fransadan Bolqarıstana və Rusiyaya qədər dünyanın əlavə bir çox ölkəsində sevilərək oxunur. İngilis, fransız, alman, italyan, ispan, portuqal, urdu, ərəb, alban, rus, boşnaq, uyğur, İndoneziya, Malay, benqal, serb, bolqar, Çin, Danimarka və İsveç dili kimi bir çox dilə tərcümə edilən əsərlər xaricdə geniş oxucu kütləsi tərəfindən izlənilir.

Dünyanın dörd tərəfində fəvqəladə təqdir toplayan bu əsərlər bir çox insanın iman etməsinə, bir çoxunun da imanında dərinləşməsinə vəsilə olur. Kitabları oxuyub araşdıran hər kəs bu əsərlərdəki hikmətli, dolğun, asan aydın olan və səmimi üslubun, ağıllı və elmi yanaşmanın fərqləndirici olar. Bu əsərlər sürətli təsir etmə, qəti nəticə vermə, etiraz və təkzib edilə bilinməyən xüsusiyyətləri daşıyır. Bu əsərləri oxuyan və üzərində ciddi şəkildə düşünən insanların artıq materialist fəlsəfəni, ateizmi və digər azğın görüş və fəlsəfələrin heç birini səmimi olaraq müdafiə etmələri mümkün deyil. Bundan sonra müdafiə etsələr

də, ancaq romantik inadla müdafiə edəcəklər. Çünki fikri dayaqları aradan götürülmüşdür. Dövrümüzdəki bütün inkarçı cərəyanlar Harun Yəhya külliyyatı qarşısında fikirlə məğlub olmuşlar.

Şübhəsiz, bu xüsusiyyətlər Quranın hikmət və ifadə təsirliliyindən qaynaqlanır. Yazıçı bu əsərlərə görə öyünmür, yalnız Allahın hidayətinə vəsilə olmağa niyyət etmişdir. Bundan başqa, bu əsərlərin çap və nəşrində hər hansı bir maddi qazanc güdülmür.

Bu həqiqətlər göz önünə gətirildikdə insanların görmədiklərini görmələrini təmin edən, hidayətlərinə vəsilə olan bu əsərlərin oxunmasını təşviq etməyin də çox əhəmiyyətli xidmət olduğu ortaya çıxır.

Bu qiymətli əsərləri tanıtməyin yerinə insanların zehinlərini bulandıran, fikri qarışıqlıq meydana gətirən, şübhə və tərəddüdləri aparmaq və imanı qurtarmaq üçün güclü və iti təsiri olmadığı ümumi təcrübə ilə sabit olan kitabları yaymaq isə əmək və zaman itkisinə səbəb olar. İmanı qurtarmaq məqsədindən çox, yazıçının ədəbi gücünü vurğulamağa yönələn əsərlərdə bu təsirin əldə edilə bilməyəcəyi məlumdur. Bu mövzuda şübhəsi olanlar varsa, Harun Yəhyanın əsərlərinin tək məqsədinin dinsizliyi yox etmək və Quran əxlaqını yaymaq olduğunu, bu xidmətdəki təsir, müvəffəqiyyət və səmimiyyətin açıq şəkildə göründüyünü oxucuların ümumi qənaətindən anlaya bilərlər.

Bilmək lazımdır ki, dünyadakı zülm və qarışıqlıqların, müsəlmanların çəkdiyi əziyyətlərin təməl səbəbi dinsizliyin fikri hakimiyyətidir. Bunlardan xilas olmağın yolu isə dinsizliyin fikirlə məğlub edilməsi, iman həqiqətlərinin ortaya qoyulması və Quran əxlaqının insanların qavrayıb yaşaya biləcəkləri şəkildə izah edilməsidir. Dünyanın gündən-günə daha çox büründüyü zülm, fəsad və qarışıqlıq mühiti diqqətə alındığında bu xidmətin mümkün qədər sürətli və təsirli şəkildə edilməsinin lazım olduğu aydındır. Əks halda, çox gec ola bilər.

Bu əhəmiyyətli xidmətdə öndərliyi üzərinə götürən Harun Yəhya külliyyatı Allahın izni ilə 21-ci əsrdə dünya insanlarını Quranda təsvir edilən hüsur, sülh, düzgünlük, ədalət, gözəllik və xoşbəxtliyə daşımağa vəsilə olacaq.

GİRİŞ

Quran haqqında nə bilirsiniz?

Çox insan bu suala belə cavab verir: "Quran, dinimizin müqəddəs kitabıdır." Bu əlbəttə doğrudur; ancaq Quran əsas olaraq Allahın bütün insanlara göndərdiyi və onları məsul tutduğu kitabdır. Elə isə, insanların Quranın məzmunu, əmrləri, tövsiyələri, hökmləri ilə əlaqədar hər şeyi bilmələri lazımdır. Amma bu nöqtədə əhəmiyyətli nöqsan qarşımıza çıxar, bir çox insan Quranın məzmunu haqqında elədə fikir sahibi deyil.

Quran haqqında xalq arasında məşhur bir çox batil inanc vardır. Quran, ümumiyyətlə evlərin divarlarında bəzəkli mühafizə içində asılı durar. Və yenə ümumiyyətlə yaşlılar tərəfindən oxunur. Lakin oxuyanlar da, Quranın yalnız Ərəbcəsini oxuyarlar və Ərəb dilini bilmədiklərinə görə də, təbii olaraq məzmunu haqqında heç bir şey öyrənə bilməzlər.

Bu batil inanca görə; Quranın çox maraqlı bəzi faydaları olduğu da düşünülür. Hərdənbir oxunanda, oxuyan adamı və oxuduqdan sonra oxuyub-üflədiyi yaxınlarını, "qəzadan-bəladan" qoruyacağı umulur. Bu yönü ilə Quran, bir cür bəlalara qarşı tilsim kimi görülür. Sanki tilsimli sözlər ehtiva etdiyi və bu şəkildə insanları qoruduğu zənn edilir.

Bəzi insanlar da ətraflarından gördükləri bəzi Qurandan kənar ənənəvi qaydaları, Quran qaynaqlı zənn edirlər.

Yaxşı bəs, Quranın həqiqi mahiyyəti nədir? Bunu, Quranın özündən (ayələrindən) öyrənmək lazımdır:

Bu Quran insanlar üçün bir bildirişdir. Qoy onunla həm qorxsunlar, həm Allahın Tək İlah olduğunu bilsinlər, həm də ağıl sahibləri düşünüb ibrət alsınlar. (İbrahim surəsi, 52)

Biz Quranı yada salmaq üçün asanlaşdırdıq. Amma heç bir yada salan varmı? (Qamər surəsi, 32)

Onların rəvayətlərində ağıl sahibləri üçün bir ibrət vardır. Bu Quran uydurulmuş bir kəlam deyildir. Ancaq özündən əvvəlkiləri təsdiqləyən və hər şeyi müfəssəl izah edəndir; iman gətirən bir camaat üçün hidayət və mərhəmətdir. (Yusif surəsi, 111)

Bu, qətiyyəən şübhə doğurmayan, müttəqilərə doğru yol göstərən bir Kitabdır. (Bəqərə surəsi, 2)

Bu ayələrdə və bunlara bənzər bir çox ayədə Quranın endirilmə məqsədinin; insanları düşünməyə yönəltmək, onlara özlərini yaradan və yaşadan Allahı tanımaq, onlara "bələdçi" olub yol göstərmək olduğu vurğulanır. Quran, vicdanları açıq olan insanlara xitab edən kitabdır. Ancaq öyüd ala bilmək üçün, əvvəlcə Qurana istiqamətli olan səhv dünyagörüşü düzəldilməlidir. Quran yalnız müəyyən dövrdə yaşamış insanlara deyil, hər dövrdə bütün dünya insanlarına xitab edən

kitabdır. "Allaha iman edirəm" deyən hər kəs Quranı oxumalı və ayələrini anlamağa çalışmalıdır. Allah "... Və Quranı müəyyən bir nizam içində oxu." (Muzməmil surəsi, 4). Ayrıca Allah Quranda ayələr üzərində dərin-dərin düşünülməsini də xüsusi vurğulamışdır:

Məgər onlar Quran barəsində düşünməzlərmilə...(Nisa surəsi, 82)

Biz Quranı yada salmaq üçün asanlaşdırdıq. Amma heç bir yada salan varmı? (Qamər surəsi, 17)

Allahın bu əmri tətbiq olunmadığı, Quran ayələri gərəyi kimi oxunub öyrənilmədiyi təqdirdə, saysız xurafatın dinin içinə girməsi də əlbəttə qaçınılmaz olar. Şübhəsiz Quranın öyrənilməsindən sonra da tətbiq olunması gəlir. Bəziləri Quranı yalnız oxumaqla kifayətlənir, beləcə üstünə düşən vəzifəni yerinə yetirdiyini düşünür. Halbuki Quran oxumaq başlı başına ibadət olsa belə, əsas edilməsi lazım olan kitabda oxunanları tətbiq etmək, gündəlik həyata keçirməkdir. Çünki, "... insanları yalnız mənə ibadət etsinlər deyə yaratdım." (Zariyat surəsi, 56) ayəsində bildirildiyi kimi, Allah bütün insanları bu dünya həyatında Özünə qulluq etsinlər deyə yaratmışdır. Qulluq etmək istəyənlər üçün də rəhbər olaraq Quranı nazil etmişdir:

Bu mübarək Kitabı, insanların onun ayələrini düşünüb anlaması və ağıl sahiblərinin də ondan ibrət götürməsi üçün sənə nazil etdik. (Sad surəsi, 29)

Quran, insanın dünyada və axirətdə qurtuluşu üçün lazım olan bütün məlumatlara sahibdir. Allahın əmrlərini bildirir, Onun razı qalacağı əxlaqı, cəza ilə qarşılıq görəcək rəftarları, axirət və dünya həyatı ilə əlaqədar bütün gerçəkləri, qarşılaşıla biləcək hər cür insan xarakterini, Allah qorxusunu, Allah sevgisini qısacası ehtiyac duyduğumuz hər şeyi Qurandan öyrənirik. Allahın sözlərinin yazılı olduğu bu kitab, vicdani cavabını axtardığımız hər şeyi bizə açıqlayır. Ancaq bəzi insanlar; özlərinə həyat verəcək, onları "qaranlıqdan aydınlığa çıxaracaq" olan bu kitabı tətbiq etməkdən, hətta öyrənməkdən qaçınarlar. Halbuki Quran hökmləri, bütün insanlar üçün dünyada və axirətdə yeganə qurtuluş yolunu göstərir.

Quranın, insanın həyatındakı əhəmiyyətini fərq edən müsəlmanın isə, Allaha lazım olduğu kimi qulluq edə bilməsi və bütün həyatını Qurana görə yaşaması üçün yaxşı Quran məlumatına sahib olması lazımdır. Əlinizdəki bu kitab, Allahı gərəyi kimi tanıyıb təqdir edə bilməyi, qulluq vəzifəsini tam yerinə yetirməyi, Allahın razılığına, rəhmətinə və cənnətinə qovuşmağı hədəf edənlərin Quran məlumatlarını gücləndirmək məqsədilə hazırlanmışdır.

Quranda peyğəmbərlərin hekayələri

Allah tarix boyunca yaşamış olan bütün cəmiyyətlərə öz dinini təbliğ edəcək Peyğəmbərlər göndərmişdir. Quranda da diqqət çəkildiyi kimi, bu Peyğəmbərlərin bütün davranışları, əxlaqi xüsusiyyətləri, möminlər üçün nümunədir. Allah, möminlərə Peyğəmbərləri nümunə götürməyi tövsiyə etmişdir:

Allahın Elçisi sizlərə – Allaha və Axirət gününə ümidini bağlayanlara və Allahı çox zikr edənlərə gözəl nümunədir. (Əhzab surəsi, 21)

Bu səbəblə də, hər mömin, Quranda peyğəmbərlərlə əlaqədar bildirilən hər şeyi diqqətlə araşdıraraq, onların həyatlarını, göstərdikləri gözəl əxlaq nümunələrini, Allaha olan dərin bağlılıqlarını öyrənməlidir. Beləcə, dünya üzərində yaşamış olan ən qiymətli insanların üstün əxlaqına talib ola bilsin...

Ayrıca Quranda Peyğəmbərlə əlaqədar olaraq izah edilən hər hadisə şübhəsiz bütün möminlərin həyatı üçün də işıqlandırıcı və yol göstəricidir. Çünki "**yoxsa sizdən əvvəl gəlib-keçənlərin halı başınıza gəlmədən Cənnətə daxil olacaqsınız? ...**" (Bəqərə surəsi, 214) ayəsinin hökmünə görə, Peyğəmbərlərin və onunla birlikdə olanların yaşadıklarının eynisini, onların izindəki möminlər də yaşamağa davam edəcəklər.

Bu səbəblə Quranda izah edilən Peyğəmbərlərin həyat şəkillərini diqqətli şəkildə araşdırmaq, möminə böyük fayda təmin edəcəkdir. Allah Quranda, Peyğəmbər hekayələrinin "təmiz ağıl sahibləri" üçün ibrətlər ehtiva etdiyini bildirməkdədir:

Onların rəvayətlərində ağıl sahibləri üçün bir ibrət vardır. Bu Quran uydurulmuş bir kəlam deyildir. Ancaq özündən əvvəlkiləri təsdiqləyən və hər şeyi müfəssəl izah edəndir; iman gətirən bir camaat üçün hidayət və mərhəmətdir. (Yusif surəsi, 111)

Hər qövmə peyğəmbər göndərilmişdir

Həqiqətən, Biz səni haqla müjdə verən və qorxudub xəbərdar edən olaraq göndərdik. Elə bir ümmət yoxdur ki, ona xəbərdar edən bir peyğəmbər gəlmiş olmasın. (Fatir surəsi, 24)

Biz hər ümmətə: "Allaha ibadət edin, tağutdan uzaq olun" – deyə, elçi göndərdik. Onlardan kimisini Allah doğru yola yönəltdi, kimisinə də azmaq nəsib etmişdir. Yer üzündə gəzib dolaşın və görün haqqı yalan sayanların aqibəti necə oldu! (Nəhl surəsi, 36)

Biz heç bir kəndi onu xəbərdar edənlər olmadan məhv etmədik. (Şuəra surəsi, 208)

Hər qövmün öz dili ilə danışan peyğəmbərlər göndərilmişdir

Biz hər bir elçini ancaq öz xalqının dilində danışan göndərdik ki, haqqı onlara bəyan etsin. Allah istədiyini sapdırır, istədiyini də doğru yola yönəldir. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir. (İbrahim surəsi, 4)

Biz səndən əvvəl də elçilər göndərmişdik. Onlardan bəziləri haqqında sənə danışmış, bəziləri haqqında isə danışmamışıq. Heç bir elçi Allahın izni olmadan hər hansı bir ayə gətirə bilməzdi. Allahın əmri gəldikdə isə ədalətlə hökm verilər və yalan danışanlar orada ziyana uğrayarlar. (Mümin surəsi, 78)

Peyğəmbərlərin göndərilmə məqsədi

Biz elçiləri yalnız müjdə verən və xəbərdarlıq edənlər kimi göndəririk. İman gətirib əməllərini islah edənlərin heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər. (Ənam surəsi, 48)

Bu ona görədir ki, Rəbbin əhalisi qafil olan kəndləri haqsızcasına məhv etməz. (Ənam surəsi, 131)

Biz səni bütün insanlara müjdə verən və xəbərdarlıq edən bir peyğəmbər kimi göndərdik. Lakin insanların çoxu bunu bilmir. (Səba surəsi, 28)

Biz müjdə verən və qorxudan elçilər göndərdik ki, insanların elçilərdən sonra Allaha qarşı bir bəhanəsi olmasın. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir. (Nisa surəsi, 165)

Peyğəmbərə itaət və mükafatı

Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun və Onun elçisinə iman gətirin! Onda O sizə Öz mərhəmətindən iki pay bəxş edər, sizə düz yolla getməyiniz üçün nur verər və sizi bağışlayar. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir. (Hədid surəsi, 28)

Allaha və Peyğəmbərə itaət edin ki, bəlkə sizə rəhm olunsun. (Ali İmran surəsi, 132)

Və iman gətirib yaxşı işlər görənləri zülmətlərdən nura çıxartmaq üçün Allahın aydın ayələrinə sizə oxuyan bir elçi göndərmişdir. Hər kəs Allaha iman gətirib saleh əməl işləsə, Allah onu içində əbədi qalacağı, ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edər. Allah ona gözəl ruzi nəsib etmişdir. (Talaq surəsi, 11)

Aralarında hökm vermək üçün Allahın və Onun Elçisinin yanına çağırıldıqda möminlərin sözü ancaq: “Eşidirik və itaət edirik!” – demələridir. Nicat tapanlar da məhz onlardır. Allaha və Onun Elçisinə itaət edənlər, Allahdan qorxub çəkinənlər – məhz onlar uğur qazananlardır. (Nur surəsi, 51-52)

Ey Adəm oğulları! Sizə aranızdan elçilər gəlib ayələrimi bəyan edərkən Məndən qorxub öz əməllərini islah edən şəxslərin heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər. (Əraf surəsi, 35)

Allaha və Onun Elçisinə itaət edənlər Allahın onlara nemət olaraq bəxş etdiyi peyğəmbərlərlə, sidq ürəkdən inananlarla, şəhidlərlə və əməlisalehlərlə birlikdə olacaqlar. Onlar necə də gözəl dostlardır. (Nisa surəsi, 69)

Peyğəmbərə itaət Allaha itaətdir

Kim Peyğəmbərə itaət edərsə, Allaha itaət etmiş olar, kim üz çevirərsə, bil ki, Biz səni onlara gözətçi göndərməmişik. (Nisa surəsi, 80)

Peyğəmbərlər insanlardan qarşılıq gözləməmişdir

Bunlar Allahın doğru yola yönəltdiyi kəslərdir. Sən də onların haqq yoluna yönəl. De: “Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Bu Kitab aləmlər üçün yalnız bir xatırlatmadır”. (Ənam surəsi, 90)

Sən nə qədər çox istəsən də, insanların əksəriyyəti iman gətirən deyildir. Sən ki bunun əvəzinə onlardan bir mükafat istəmirsən. Bu Quran aləmlər üçün ancaq bir öyüd-nəsihətdir. (Yusif surəsi, 103–104)

Şəhərin kənarından bir kişi qaça-qaça gəlib dedi: “Ay camaat! Elçilərin ardınca gedin! Sizdən heç bir mükafat istəməyən, özləri də doğru yolda olan şəxslərin ardınca gedin! (Yasin surəsi, 20–21)

Biz səni ancaq müjdə verən və xəbərdarlıq edən kimi göndərdik. De: “Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Təkcə onu istəyirəm ki, insanlar Rəbbinə tərəf aparan bir yol tutsunlar”. (Furqan surəsi, 56–57)

De: “Mənim sizə bircə nəsihətim var; Allah üçün iki-iki, bir-bir ayağa qalxın, sonra da bir düşünün. Sizin yoldaşınızda (peyğəmbərdə) heç bir dəlilik əlaməti yoxdur. O, şiddətli əzab gəlməzdən əvvəl sizi ancaq xəbərdar edəndir”. De: “Mən sizdən bir haqq istəmişəmsə, onu sizin üçün istəmişəm. Mənim haqqım ancaq Allahdan olacaqdır. O, hər şeyə Şahiddir”. (Səba surəsi, 46–47)

Peyğəmbərlərin qarşılaşdıqları çətinliklər qarşısında səbir etdiklərinə nəsihət edən ayələr

İnsanları Rəbbinin yoluna hikmətlə, gözəl öyüd-nəsihətlə dəvət et və onlarla ən gözəl tərzdə mübahisə et. Şübhəsiz ki, Rəbbin azğınlığa düşənləri də, doğru yolda olanları da yaxşı tanıyır. Günahkarı cəzalandırmaq istəsəniz, sizə nə cəza verilibsə, siz də ona eynilə cəza verin. Əgər səbir etsəniz, bu, səbir edənlər üçün daha xeyirlidir Səbir et! Sənin səbrin ancaq Allahdandır. Onlara görə kədərlənmə və qurduqları hiylələrdən ötrü də sızılma. (Nəhl surəsi, 125–127)

Əgər Rəbbin tərəfindən əvvəlcədən vəd edilmiş Söz və müəyyən edilmiş bir vaxt olmasaydı, əzab onları dərhal yaxalayardı. Onların dediklərinə səbir et. Günəş doğmamışdan və batmamışdan əvvəl Rəbbini həmd-səna ilə təriflə, gecənin bəzi saatlarında və gündüzün iki başında Ona təriflər de ki, bəlkə razı qalasan. (Taha surəsi, 129–130)

Onların sözü səni kədərləndirməsin. Şübhəsiz ki, Biz onların nəyi gizli saxladıklarını və nəyi aşkar etdiklərini bilirik. (Yasin surəsi, 76)

Onların doğru yola gəlməsi sənə aid deyildir. Yalnız Allah istədiyi şəxsi doğru yola yönəldir. Xərclədiyiniz hər bir sədəqə özünüzdür. Siz onu ancaq Allahın Üzünü dilədiyinizə görə sərf edirsiniz. Malınızdan Allah yolunda nə xərcləsəniz, əvəzi sizə tam verilər və sizə zülm edilməz. (Bəqərə surəsi, 272)

Biz bilirik ki, onların dedikləri səni kədərləndirir. Əslində onlar səni yalançı hesab etmirlər. Lakin zalımlar Allahın ayələrini inadla inkar edirlər. (Ənam surəsi, 33)

Onlara görə kədərlənmə və qurduqları hiylələrdən ötrü də ürəyini sıxma. (Nəml surəsi, 70)

Sən yalnız Allaha təvəkkül et! Çünki sən açıq-aydın haqq yoldasan. Sözsüz ki, sən nə ölümlərə haqqı eşitdirə bilərsən, nə də dönüb gedən karlara çağırışı çatdırırsən Sən korları düşükləri azğınlıqdan doğru yola çıxara bilməzsən. Sən haqqı yalnız müsəlman ikən ayələrimizə inananlara eşitdirə bilərsən. (Nəml surəsi,79–81)

Bunlar aydın Kitabın ayələridir. Onların iman gətirmədiyinə görə özünü həlakı edəcəksən? Biz istəsəydik, göydən onlara elə bir əlamət göndərərdik ki, onun önündə başları itaətkarlıqla əyilərdi. (Şuəra surəsi,2–4)

Ey Elçi! Qəlbləri iman gətirmədiyi halda ağızları ilə: “İman gətirdik!” – deyən kimsələrdən küfrə can atanlar qoy səni kədərləndirməsin. Həm yəhudilərdən yalana həvəslə qulaq asanlar, həm də sənin yanına gəlməyən başqa bir camaata həvəslə qulaq asanlar vardır. Onlar haqqı dərk etdikdən sonra kəlmələrin yerlərini dəyişdirib deyirlər: “Əgər sizə bu dəyişdirilən hökm verilsə, onu götürün. Yox əgər o verilməsə, çəkinin!” Allah kimi fitnəyə salmaq istərsə, sən ondan ötrü heç bir şeylə Allaha mane ola bilməzsən. Onlar o kəslərdir ki, Allah onların qəlbini təmizləmək istəməmişdir. Onlar dünyada rüsvay, axirətdə isə böyük bir əzaba düçar olacaqlar. (Maidə surəsi, 41)

Müşriklərin dediklərinə səbir et və onlardan xoşluqla uzaqlaş. (Müzzəmmil surəsi, 10)

Sənə buyurulanı açıq-aşkar bəyan et və müşriklərdən üz çevir. Sözsüz ki, istehza edənlərə qarşı Biz sənə yetərik. O kəslər ki, Allaha başqa məbudu şərik qoşurlar. Onlar tezliklə biləcəklər. Biz onların dediklərindən sənin qəlbini daraldığını bilirik. Sən həmd-səna ilə Rəbbini təriflə və səcdə edənlərdən ol! Sənə ölüm gələndə Rəbbinə ibadət et. (Hicr surəsi, 94–99)

Şübhəsiz ki, sən istədiyini doğru yola yönəldə bilməzsən. Amma Allah istədiyini doğru yola yönəldir. O, doğru yolda olanları daha yaxşı tanıyır. (Qəsas surəsi, 56)

Peyğəmbərlərə itaətsizlik və cəzası

Allahı və Onun elçilərini inkar edənlər, Allahı Onun elçilərindən ayırmaq istəyib: “Biz o elçilərin bəzisinə inanır, bəzilərinə isə inanmırıq!” – deyənlər və bunun arasında bir yol tutmaq istəyənlər –məhz onlar əsl kafirlərdir. Biz kafirlər üçün alçaldıcı bir əzab hazırlamışıq. (Nisa surəsi, 150–151)

Allaha və Onun Elçisinə qarşı çıxanlar, özlərindən əvvəlkilərin alçaldıqları kimi alçaldılacaqlar. Biz artıq açıq–aydın ayələr nazil etdik. Kafirləri alçaldıcı bir əzab gözləyir. (Mücadilə surəsi, 5)

Neçə–neçə məmləkətlər öz Rəbbinin və Onun elçilərinin əmrinə asi oldu. Biz də onlarla sərt haqq–hesab çəkib onları dəhşətli əzablara düçar etdik. (Talaq surəsi, 8)

Kim Allaha və Onun Elçisinə asi olub Onun hüdudlarını aşarsa, Allah onu içində əbədi qalacağı Cəhənnəm oduna vasil edər. Onun üçün alçaldıcı bir əzab vardır. (Nisa surəsi, 14)

Sonra bir–birinin ardınca elçilərimizi göndərdik. Hər dəfə hər hansı bir ümmətə peyğəmbər gəldikdə, onlar onu yalançı saydılar. Biz də onları bir–birinin ardınca məhv edib əfsanələrə çevirdik. Məhv olsun iman gətirməyənlər! (Muminun surəsi, 44)

Quranda adı çəkilən peyğəmbərlər

1. Hz. Adəm
2. Hz. İdris
3. Hz. Nuh
4. Hz. Hud
5. Hz. Saleh
6. Hz. İbrahim
7. Hz. Lut
8. Hz. İsmayıl
9. Hz. İshaq
10. Hz. Yaqub

11. Hz. Yusif
12. Hz. Əyyub
13. Hz. Zülkəfl
14. Hz. Şueyb
15. Hz. Musa
16. Hz. Harun
17. Hz. Davud
18. Hz. Süleyman
19. Hz. İlyas
20. Hz. Əlyəsə
21. Hz. Yunis
22. Hz. Zəkəriyyə
23. Hz. Yəhya
24. Hz. İsa
25. Hz. Məhəmməd

HZ. ADƏM HEKAYƏSİ

Hz. Adəmin yaradılışı

Həqiqətən, Allah yanında İsanın məsəli Adəmin məsəli kimidir. Allah onu torpaqdan yaratdı, sonra isə ona “Ol!” – dedi, o da oldu. (Ali İmran surəsi, 59)

Allahın Hz. Adəmə adların öyrətməsi

Sənin Rəbbin mələklərə: “Mən yer üzündə bir canşın bərqərar edəcəyəm!” – dedikdə, onlar: “Biz Səni həmd–səna ilə təriflədiyimiz və Səni müqəddəs tutduğumuz halda, Sən orada fəsad törədib qan salacaq bir kəsmi yerləşdirəcəksən?” – söylədilər. O dedi: “Şübhəsiz ki, Mən sizin bilmədiklərinizi bilirəm!” Allah Adəmə bütün şeylərin adlarını öyrətdi. Sonra onları mələklərə göstərib dedi: “Doğru danışanlarsınızsa, bunların adlarını Mənə deyin!” (Bəqərə surəsi, 30–31)

Mələklərin Allaha olan itaətləri

Onlar dedilər: “Sən pak və müqəddəssən! Sənin bizə öyrətdiklərimdən başqa bizdə heç bir bilik yoxdur! Həqiqətən, Sən Bilənsən, Müdriksən!” Allah dedi: “Ey Adəm, bunların adlarını onlara bildir!” O, bunların adlarını onlara bildirdikdə Allah dedi: “Mən sizə demədim ki, göylərdə və yerdə olan qeybi, aşkara çıxartdığınızı və gizli saxladığınızı bilirəm?” (Bəqərə surəsi, 32–33)

Mən ona biçim verib Öz ruhumdan üfürdüyüm zaman siz ona səcdə edin!” Mələklərin hamısı ona səcdə etdilər. Yalnız İblisdən başqa. O, səcdə edənlər arasında olmaqdan imtina etdi. (Hicr surəsi, 29–31)

İblisin (Şeytanın) üsyanı

Bir zaman mələklərə: “Adəmə səcdə edin!” – demişdik. İblisdən başqa hamısı səcdə etdi. O dedi: “Mən Sənin palçıqdan yaratdığınızı səcdə edəcəyəm?!” İblis dedi: “Məndən üstün tutduğuna bir bax! Əgər Qiyamət gününə qədər mənə möhlət versən, az bir qismindən başqa onun bütün nəslini özümə ram edəcəyəm”. (İsra surəsi, 61–62)

Allah dedi: “Ey İblis! Nə üçün sən səcdə edənlər arasında deyilsən?” İblis dedi: “Sənin, başqa şəklə düşmüş qara palçıqdan, toxunduqda saxsı kimi səs çıxaran quru gildən yaratdığın insana səcdə etmək mənə yaraşmaz!” Allah dedi: “Oradan çıx! Artıq sən qovuldun. Haqq–hesab gününə qədər sənə lənət olacaqdır”. (Hicr surəsi, 32–35)

Allah dedi: “Mən sənə əmr etdikdə sənə səcdə etməyə nə mane oldu?” İblis dedi: “Mən ondan daha üstünəm. Çünki Sən məni oddan, onu isə palçıqdan yaratmısan!” Allah dedi: “Buradan aşağı en! Burada təkəbbürlük göstərmək sənə yaramaz. Çıx get, çünki sən alçaldılmışlardansan”. (Əraf surəsi, 12–13)

Şeytanın üsyanda israr etməsi

İblis dedi: “Ey Rəbbim! Onların dirildiləcəkləri günə qədər mənə möhlət ver”. Allah dedi: “Sən möhlət verilənlərdənsən. Ancaq məlum vaxtın gününə qədər”. (Hicr surəsi, 36–38)

İblis dedi: “Onların dirildiləcəyi günə qədər mənə möhlət ver”. (Əraf surəsi, 14)

Kim doğru yolla getsə, xeyri onun özünə olar, kim azgınlığa düşsə, ziyanı da onun öz əleyhinə olar. Heç bir günahkar başqasının günahını daşımaz. Biz elçi göndərməmiş heç kəsə əzab vermirdik. (İsra surəsi, 15)

İblis dedi: “Məndən üstün tutduğuna bir bax! Əgər Qiyamət gününə qədər mənə möhlət versən, az bir qismindən başqa onun bütün nəslini özümə ram edəcəyəm”. (İsra surəsi, 62)

Şeytanın and içməsi

İblis dedi: “Sən məni yoldan çıxartdığına görə mən də Sənin düz yolunun üstündə oturub insanları tovlayacağam. Sonra onların yanına önlərindən və arxalarından, sağlarından və sollarından gələcəyəm və Sən onların əksəriyyətini şükür edən görməyəcəksən”. (Əraf surəsi, 16–17)

Şeytanın təsiri

İblis dedi: “Ey Rəbbim! Sən məni yoldan çıxartdığına görə, mən də yer üzündə onlara pis işləri gözəl göstərib onların hamısını azdıracağam. Yalnız Sənin seçilmiş, ixtisaslı qullarından başqa”. Allah dedi: “Bu, Mənə tərəf gətirib çıxaran düz yoldur. (Hicr surəsi, 39–41)

Əslində, Mənim ixtisaslı qullarım üzərində sənin hökmranlığın olmayacaqdır. Qoruyan olaraq Rəbbin yetər”. (İsra surəsi, 65)

Şübhəsiz ki, qullarım üzərində sənin heç bir hökmün yoxdur. Yalnız sənə uyan azğınlardan başqa”. Həqiqətən, Cəhənnəm onların hamısına vəd olunmuş yerdir. (Hicr surəsi, 42–43)

Şeytanın qovulması

Allah buyurdu: “Çıx get! Onlardan kim sənə uysa, tam bir əvəz kimi cəzanız Cəhənnəm olacaqdır. Onlardan gücün çatdığı kimsələri səsinlə günaha təhrik et, atlı və piyadanı onların üstünə yerit, mallarına və övladlarına şərik ol, onlara vədlər ver. Şübhəsiz ki, şeytan onlara ancaq yalan vədlər verir. (İsra surəsi, 63–64)

Allah buyurdu: “Oradan mənfur və qovulmuş halda çıx! Onlardan hər kəs sənin ardınca getsə, əlbəttə, Cəhənnəmi sizin hamınızla dolduracağam. (Əraf surəsi, 18)

Hz. Adəmin imtahanı

Ey Adəm, sən zövcənlə birlikdə Cənnətdə sakin ol. Bəyəndiyiniz yerlərdə yeyin, ancaq bu ağaca yaxınlaşmayın! Yoxsa özlərinə zülm edənlərdən olarsınız”. (Əraf surəsi, 19)

Biz dedik: “Ey Adəm! Sən zövcənlə birlikdə Cənnətdə sakin ol və orada rahatlıqla nemətlərimizdən istədiyiniz yerdə yeyin için, təkəcə bu ağaca yaxınlaşmayın! Yoxsa zalımlardan olarsınız”. (Bəqərə surəsi, 35)

Biz dedik: “Ey Adəm! Bu, həm sənin, həm də zövcənin düşmənidir. O sizi Cənnətdən çıxartmasın, yoxsa bədbəxt olarsan. Sən orada nə ac qalacaq, nə də çılpaq olacaqsan. Sən orada nə susayacaq, nə də bürküdən əziyyət çəkəcəksən!” (Taha surəsi, 117–119)

Biz bundan əvvəl Adəmlə də əhd bağlamışdıq. Lakin o, əhdi unutdu və Biz onda əzm görmədik. (Taha surəsi, 115)

Şeytana uymaq və qarşılığı

Şeytan onların bir-birindən gizli qalan ayıb yerlərini özlərinə göstərmək üçün onlara pıçıldaıyıb dedi: “Rəbbiniz sizə bu ağacı yalnız ona görə qadağan etmişdir ki, siz mələk və ya Cənnətdə əbədi qalanlardan olmayasınız”. Üstəlik onlara: “Şübhəsiz ki, mən sizin nəsihətçilərinizdənəm” – deyə and içdi. Beləliklə, şeytan onları tovlayaraq Cənnətdən aşağı endirdi. Hər ikisi ağacdən daddıqda ayıb yerləri özlərinə göründü və onlar Cənnət ağaclarının yarpaqlarından ayıb yerlərinin üstünə örtməyə başladılar. Rəbbi onlara belə müraciət etdi: “Mən sizə o ağacı qadağan etmədimmi və şeytan sizin açıq-aşkar düşməninizdir, demədimmi?” (Əraf surəsi, 20–22)

Şeytan ona vəsvəsə edib dedi: “Ey Adəm! Sənə əbədiyyət ağacını və tükənməyəcək bir mülkü göstərimmi?” İkisi də ondan yedilər və ayıb yerləri özlərinə göründü. Onlar üstlərinə Cənnət ağaclarının yarpaqlarından örtməyə başladılar. Beləliklə, Adəm Rəbbinə asi olub səhv yol tutdu. (Taha surəsi, 120–121)

HZ. NUH HEKAYƏSİ

Hz. Nuhun qövmünə peyğəmbər olaraq göndərilməsi

Biz Nuhu öz xalqına elçi göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa məbudunuz yoxdur. Mən sizə üz verəcək Böyük günün əzabından qorxuram”. (Əraf surəsi, 59)

Hz. Nuhun qövmünü tövhidə çağırışı

Biz Nuhu öz xalqına elçi göndərdik. O dedi: “Həqiqətən, mən sizin üçün açıq-aydın xəbərdar edən bir elçiyəm. Allahdan başqasına ibadət etməyin! Mən sizi yaxalayacaq məşəqqət gününün əzabından qorxuram”. (Hud surəsi, 25–26)

Həqiqətən, Biz Nuhu öz qövmünə göndərdik və dedik: “Sən öz qövmünü, onlara ağırlı-acılı bir əzab gəlməmişdən əvvəl xəbərdar et!” (Nuh surəsi, 1)

Həqiqətən, Biz Nuhu öz qövmünə elçi göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin! Sizin Ondan başqa heç bir məbudunuz yoxdur. Məgər qorxmursunuz?” (Muminun surəsi, 23)

Biz Nuhu öz qövmünə peyğəmbər göndərdik. O, min ildən əlli il az bir müddət ərzində onların arasında qaldı. Tufan onları zülm etdikləri zaman yaxaladı. (Ənkəbut surəsi, 14)

Nuh tayfası da elçiləri yalançı saydı. O vaxt qardaşları Nuh onlara dedi: “Məgər qorxmursunuz? Həqiqətən, mən sizin üçün etibar edilməli bir elçiyəm. Allahdan qorxun və mənə itaət edin. Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir. Allahdan qorxun və mənə itaət edin!” (Şuəra surəsi, 105–110)

Hz. Nuha qarşı inkarçıların davranışı

Onlar dedilər: “Sənə ən rəzil adamlar tabe olduğu halda biz sənə inanarıqmı?” Nuh dedi: “Mən onların nə etdiklərini bilmirəm! Onların haqq-hesabı yalnız Rəbbimə aiddir. Kaş başa düşəydiniz! Mən iman gətirənləri qovan deyiləm. Mən yalnız açıq-aşkar bir qorxudanam”. (Şuəra surəsi, 111–115)

Qövmünün kafir zadəganları dedilər: “O da sizin kimi sadəcə bir insandır. Sizə böyüklük etmək istəyir. Əgər Allah elçi göndərmək istəsəydi, mələklər göndərərdi. Biz bunu ulu babalarımızdan eşitməmişik. Bu ancaq cinli bir adamdır. Odur ki, ona münasibətdə bir müddət gözləyin!” (Muminun surəsi, 24–25)

Hz. Nuhun təbliğə davam etməsi

O dedi: “Ey qövmüm! Şübhəsiz ki, mən sizi aydın bir tərzdə xəbərdar edənəm! Allaha ibadət edin, Ondan qorxun və mənə itaət edin! Belə etsəniz, O sizin günahlarınızdan keçər və sizə müəyyən vaxtadək möhlət verər. Həqiqətən, Allahın müəyyən etdiyi vaxt gəlib çatdıqda əsla təxirə salınmaz. Kaş biləydiniz!” O dedi: “Ey Rəbbim, mən xalqımı gecə də, gündüz də dəvət etdim. Amma dəvətim onların haqdan qaçmalarını daha da artırdı. Sən onları bağışlayasan deyə mən hər dəfə onları imana dəvət etdikdə, onlar barmaqlarını qulaqlarına tıxayır, paltarlarına bürünür, küfrlərində israr edir və ötkəm–ötkəm təkəbbürlənirdilər. Sonra mən onları aşkarcasına dəvət etdim. Sonra mən onlara həm uca səslə, həm də gizlicə bildirib dedim: “Rəbbinizdən bağışlanmağınızı diləyin! Həqiqətən, O, çox Bağışlayandır! O, sizin üzərinizə bol–bol yağış göndərər, var–dövlət və oğul–uşaqla sizin imdadınıza çatar, sizin üçün bağlar salar və çaylar yaradar. Necə olub ki, siz Allahın böyüklüyünü layiqincə uca tutmursunuz? Axı O sizi mərhələlərlə yaratdı. Məgər Allahın yeddi göyü təbəqə–təbəqə necə yaratdığını görmürsünüz? Ayı bir nur, günəşi də çıraq etmişdir. Allah sizi torpaqdan bir bitki kimi bitirmişdir. Sonra O sizi ora qaytaracaq və yenidən çıxardacaqdır. Allah yeri sizin üçün xalı tək döşədi. Belə etdi ki, orada geniş yollarla hərəkət edəsiniz”. (Nuh surəsi, 2–20)

Hz. Nuhun qövmünə qarşı rəftarı

Onun qövmünün kafir zadəganları dedilər: “Biz səni özümüz kimi sadəcə bir insan hesab edir və içimizdən ancaq düşüncəsiz olan ən rəzil adamların sənə qoşulduğunu görürük. Həmçinin sizin bizdən üstün olduğunuzu da görmürük. Əksinə, biz sizi yalançı hesab edirik”. Nuh dedi: “Ey qövmüm! Bir deyən görək, əgər mən Rəbbimdən açıq–aydın bir dəlilə istinad edirəmsə, O da Öz tərəfindən mənə gözlünüzə görünməyən bir mərhəmət (peyğəmbərlik) bəxş edibsə, onda necə olsun? Yoxsa siz onu görmək istəməyib kor qaldığınız bir halda, biz sizi ona inanmağa məcburmu edəcəyik? Ey qövmüm! Mən buna görə sizdən var–dövlət istəmirəm. Mənim mükafatım ancaq Allaha aiddir. Mən iman gətirənləri qovan deyiləm. Çünki onlar Rəbbi ilə qarşılaşacaqlar. Lakin mən sizin cahil adamlar olduğunuzu görürəm. Ey qövmüm! Əgər onları qovsam, mənə Allahdan kim qoruya bilər? Məgər düşünüb ibrət almırsınız? Mən sizə demirəm ki, Allahın xəzinələri mənim yanımdadır. Mən qeybi də bilmirəm. Mən sizə demirəm ki, mən mələyəm. Mən sizin xor baxdığınız kəslərə

demirəm ki, Allah onlara əsla xeyir verməyəcəkdir. Onların canında nələr olduğunu Allah daha yaxşı bilir. Əks təqdirdə, sözsüz ki, mən zalımlardan olardım”. (Hud surəsi, 27–31)

Xalqının zadəganları dedilər: “Həqiqətən də, biz səni açıq–aydın azğınlıq içində görürük!” O dedi: “Ey qövmüm! Mən heç də azmamışam. Lakin mən aləmlərin Rəbbi tərəfindən göndərilmiş bir elçiyəm. Mən Rəbbimin mənə vəhy etdiklərini sizə təbliğ edir və sizə öyüd–nəsihət verirəm. Allahdan nazil olanlar sayəsində sizin bilmədiklərinizi bilirəm. Allahdan qorxub bəlkə mərhəmətə nail olasınız deyə, sizi qorxutmaq üçün öz aranızdan olan bir kişinin vasitəsi ilə Rəbbinizin sizə öyüd–nəsihət verməsinə heyrətmi edirsiniz?” (Əraf surəsi, 60–63)

Onlar dedilər: “Ey Nuh! Sən bizimlə mübahisə etdin və mübahisəmizi də çox uzatdın. Əgər doğru danışarlarsansa, bizə vəd etdiyən əzabı gətir”. O dedi: “Onu istəsə, ancaq Allah sizə gətirəcək və siz də ondan yaxa qurtara bilməyəcəksiniz. Əgər Allah sizi azdırmaq istəyirsə, mən sizə nəsihət vermək istəsəm belə nəsihətim sizə fayda verməz. O sizin Rəbbinizdir və Ona da qaytarılacaqsınız”. (Hud surəsi, 32–34)

Onlara Nuhun əhvalatını oxu. Bir zaman o, öz qövmünə demişdi: “Ey qövmüm! Əgər aranızda qalmağım və Allahın ayələrini xatırlatmağım sizə ağır gəlsə, mən Allaha təvəkkül edirəm. Allaha qoşduğunuz şəriklərlə birləşib sözü bir yerə qoyun, sonra da işinizi aşkarda görün. Bundan sonra mənə qarşı bacardığınızı edin və mənə möhlət verməyin. (Yunis surəsi, 71)

Onlar dedilər: “Ey Nuh! Əgər dəvətinə son qoymasın, mütləq daşqalaq ediləcəksən”. (Şuəra surəsi, 116)

Nuha belə vəhy olundu: “Qövmündən, daha əvvəl iman gətirənlər istisna olmaqla artıq heç kəs iman gətirməyəcək. Elə isə onların etdikləri əməllərə görə kədərlənmə. (Hud surəsi, 36)

Nuh qövmünün həlak olması: Gəminin inşa edilməsi

Biz ona vəhy etdik: “Gözlərimiz önündə və vəhyimizlə gəmini düzəlt. Əmrimiz gəldiyi və təndir qaynadiğı zaman hər canlıdan bir cüt erkək və dişi, barəsində söz keçmiş (əleyhinə hökm verilmiş) kəslər istisna olmaqla, öz ailəni gəmiyə mindir. Zalımlar barəsində Mənə müraciət etmə. Çünki onlar suya qərq olunacaqlar. (Muminun surəsi, 27)

Gözlərimizin önündə və vəhyimiz üzrə gəmini düzəlt. Zalım olanlardan ötrü Mənə müraciət etmə. Şübhəsiz ki, onlar suda batırılacaqlar”. Nuh gəmini düzəltdi, qövmünün zadəganları isə hər

dəfə yanından keçdikcə onu ələ salırdılar. O isə deyirdi: “Əgər siz bizi ələ salırsınızsa, biz də sizi, siz bizi ələ saldığınız kimi ələ salacağıq. Siz rüsvayedicə əzabın kimə gələcəyini və daimi əzabın kimə üz verəcəyini mütləq biləcəksiniz”. (Hud surəsi, 37–39)

Möminlərin gəmiyə minməsi

Nəhayət, əmrimiz gəlmiş və təndir qaynayıb daşdığı zaman Biz Nuha dedik: “Heyvanların hər növündən bir cüt, bəzələrində söz keçmiş kəslər istisna olmaqla, öz ailəni və bir də iman gətirənləri gəmiyə mindir”. Lakin, onunla birlikdə az adam iman gətirmişdi. Nuh dedi: “Gəmiyə minin! Onun üzüb getməsi də, dayanması da Allahın adı ilədir. Şübhəsiz ki, Rəbbim Bağışlayandır, Rəhmlidir”. (Hud surəsi, 40–41)

Tufanın başlaması

Biz göyün qapılarını leysan yağışı ilə açdıq. Yeri yarıb bulaqlar qaynatdıq. Göydən tökülən və yerdən çıxan sular əzəldən yazılmış bir iş üçün bir-birinə qovuşdu. Biz onu taxtalardan pərçimlənib mismarlanmış gəmidə daşdıq. İnkər edilmiş peyğəmbərə mükafat olaraq o gəmi Gözlərimiz önündə üzüb gedirdi. (Qamər surəsi, 11–14)

Hə. Nuhun oğlu ilə söhbəti

Gəmi onları dağlar kimi dalğalar içərisində apardığı zaman Nuh kənardan duran oğlunu səsləyib dedi: “Oğlum! Bizimlə birlikdə gəmiyə min, kafirlərdən olma!” O dedi: “Məni sudan qoruyacaq bir dağa sığınacağam!” Nuh dedi: “Bu gün, Allahın rəhm etdiklərindən başqa heç kəs Onun əmrindən qoruna bilməz!” Sonda dalğa onları bir-birindən ayırdı və o, suda boğulanlardan oldu. (Hud surəsi, 42–43)

Allahın Hə. Nuha öyüdü

Nuh Rəbbini çağıraraq dedi: “Ey Rəbbim! Axı oğlum da mənim ailəməndir. Sənin vədin, şübhəsiz ki, haqdır. Sən hakimlərin ən hikmətlisisən!” O dedi: “Ey Nuh! O, sənin ailəndən deyildir. Doğrusu, bu, pis bir işdir. Elə isə bilmədiyən bir şeyi Məndən istəmə. Həqiqətən də, Mən sənə cahillərdən olmamağı tövsiyə edirəm”. O dedi: “Ey Rəbbim! Bilmədiyim bir şeyi Səndən istəməkdən

Sənə sığınırım. Əgər məni bağışlamasan, mənə rəhm etməsən, ziyana uğrayanlardan olaram”. (Hud surəsi, 45–47)

Tufanın bitməsi

Sonra deyildi: “Ey yer, suyunu ud! Ey göy, yağışını saxla!” Su çəkildi, iş bitdi və gəmi Cudi dağı üzərində qərar tutdu. Sonra deyildi: “Məhv olsun zalım adamlar!” (Hud surəsi, 44)

Gəmidəki möminlərin xilas olması

Sonra deyildi: “Ey Nuh! Sənə və səninlə birlikdə olan ümmətlərə Bizim bəxş etdiyimiz əmin–amanlıq və bərəkətlərlə gəmidən en! Özlərinə bir müddət güzəran verəcəyimiz, sonra da Öz tərəfimizdən ağırlı–acılı bir əzaba düşərəcəyimiz ümmətlər də olacaqdır”. (Hud surəsi, 48)

Biz onu və onunla birlikdə olanları yüklü gəmidə xilas etdik. (Şuəra surəsi, 119)

Biz onu və gəmidə olanları xilas edib bu möcüzə ilə aləmlərə ibrət dərsi verdik. (Ənkəbut surəsi, 15)

Biz Nuh qövmünü elçiləri yalançı saydıqları zaman suda batırdıq və onları insanlar üçün bir ibrət etdik. Biz zalımlar üçün ağırlı–acılı bir əzab hazırlamışıq. (Furqan surəsi, 37)

Nuh Bizə yalvarıb yaxardı. Biz çağırışa necə də gözəl cavab verənlik! Biz onu və ailəsini böyük sıxıntıdan qurtardıq. Təkcə onun nəslini qoruyub saxladıq. Sonra gələnələr arasında onun üçün gözəl xatirə qoyduq; aləmlər içərisində Nuha salam olsun! (Saffat surəsi, 79)

Biz onu (həmin hadisəni) nəsillərə ibrət üçün saxladıq. Amma heç bir yada salan varmı? (Qamər surəsi, 15)

Həmçinin de: “Ey Rəbbim! Məni mübarək bir yerə çıxart. Sən yer verənlərin ən yaxşısısan!” Şübhəsiz ki, bunda ibrətlər vardır. Həqiqətən, Biz qullarımızı beləcə sınağa çəkirik. Onlardan sonra isə başqa bir nəsil yaratdıq. (Muminun surəsi, 29–31)

HZ. HUD HEKAYƏSİ

Hz. Hudun Ad qövmünü Allaha çağırması

Ad qövmünə də qardaşları Hudu göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa məbudunuz yoxdur. Siz ancaq iftira yaxırsınız. (Hud surəsi, 50)

Ad qövmünə də qardaşları Hudu göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa məbudunuz yoxdur. Yoxsa qorxmursunuz?” (Əraf surəsi, 65)

O vaxt qardaşları Hud onlara dedi: “Məgər qorxmursunuz? Həqiqətən, mən sizin üçün etibar etməli olduğunuz bir elçiyəm. Allahdan qorxun və mənə itaət edin! Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir. (Şuəra surəsi, 124–127)

Qövmünün Hz. Huda cavabı

Qövmünün kafir zadəganları dedilər: “Biz səni səfeh sayırıq və həqiqətən də, səni yalançılardan hesab edirik!” O dedi: “Ey qövmüm! Mən heç də səfeh deyiləm. Lakin mən aləmlərin Rəbbi tərəfindən göndərilmiş bir elçiyəm. Mən Rəbbimin vəhy etdiyi hökmlərini sizə təbliğ edirəm. Mən sizin etibarlı nəsihətçinizəm. Yoxsa sizi qorxutmaq üçün öz aranızdan olan bir kişinin vasitəsi ilə Rəbbinizin sizə öyüd–nəsihət verməsinə heyrətmi edirsiniz? Yadınıza salın ki, O, sizi Nuh qövmündən sonra xələflər təyin etdi və sizi xilqətcə daha qüvvətli etdi. Allahın nemətlərini xatırlayın ki, bəlkə nicat tapasınız”. (Əraf surəsi, 66–69)

Ey qövmüm! Rəbbinizdən bağışlanma diləyin, sonra da Ona tövbə edin ki, göydən sizə bolluca yağış yağdırsın və gücünüzü daha da artırsın. Günahkarcasına üz çevirməyin”. Onlar dedilər: “Ey Hud! Sən bizə açıq–aydın bir dəlil gətirmədin, biz də sənə sözünlə məbudlarımızı tərk edən deyilik. Biz sənə inanmırıq. Biz ancaq onu deyə bilərik ki, bəzi məbudlarımız səni bəlaya düşür edib”. O dedi: “Həqiqətən, mən Allahı şahid çağırıram, siz də şahid olun ki, mən sizin şərik qoşduqlarınızdan uzağam. Ondən başqa tapındıqlarınızın hamısından uzağam. Hamilıqla mənə qarşı hiylə qurun və mənə heç möhlət də verməyin. Mən, Rəbbim və Rəbbiniz olan Allaha təvəkkül etdim. Elə bir canlı yoxdur ki, Allah onun kəkilindən tutmuş olmasın. Həqiqətən, Rəbbim ədalətlidir. Əgər üz çevirsəniz, bilin ki, mənə əmr olunanı sizə çatdırdım. Rəbbim yerinizə başqa bir qövm gətirər və siz də Ona heç bir zərər yetirə bilməzsınız. Şübhəsiz ki, Rəbbim hər şeyi hifz edir”. (Hud surəsi, 52–57)

Ad qövmünün inkar etməkdə ısrarı

Onlar dedilər: “Yanımıza gəlmisən ki, atalarımızın ibadət etdiklərini buraxıb tək Allaha ibadət edək? Əgər doğru danışarlarsansa, bizə vəd etdiyin əzabı gətir”. Hud dedi: “Artıq Rəbbinizdən sizə əzab və qəzəb yetişdi. Siz özünüzün və atalarınızın uydurduqları adlar (bütələr) barəsində mənimlə mübahisəmi edirsiniz? Halbuki Allah onlar barəsində heç bir dəlil nazil etməmişdir. Gözləyin! Şübhəsiz mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdənəm”. (Əraf surəsi, 70–71)

Onlar dedilər: “Bizə öyüd–nəsihət versən də, verməsən də, bizim üçün birdir. Bu, yalnız və yalnız əvvəlkilərin adətidir. Biz əzaba düçar olan da deyilik”. (Şuəra surəsi, 136–138)

Qövmünün kafir olan, Axirətə qovuşacaqlarını yalan hesab edən və dünya həyatında firavanlıq nəsib etdiyimiz zadəganları dedilər: “O sizin kimi sadəcə bir insandır. Yediyinizdən o da yeyir, içdiyinizdən o da içir. Əgər siz özünüz kimi adi bir insana itaət etsəniz, mütləq ziyana uğrayarsınız. O sizə ölüb torpağa və sür–sümüyə çevrildikdən sonra dirildilib yenidən çıxarılacağını vəd edir? Sizə vəd olunan şey həqiqətdən çox uzaqdır, çox uzaq! Dünya həyatımızdan başqa heç bir həyat yoxdur; ölüb dirilirik (birimiz ölür, digərimiz anadan olur) və biz dirilməyəcəyik. Bu, ancaq Allaha iftira yaxan bir adamdır. Biz ona inanan deyilik”. (Muminun surəsi, 33–38)

Hz. Hudun Allahdan qövmünün həlakını istəməsi

O dedi: “Ey Rəbbim! Onların məni yalançı saymasına qarşı mənə kömək et!” Allah dedi: “Onlar tezliklə peşman olacaqlar!” (Muminun surəsi, 39–40)

Ad qövmünün həlakı

Onları qaçılması mümkün olmayan qorxunc bir səs yaxaladı. Biz onları daşqının apardığı çör–çöpə döndərdik. Məhv olsun zalım adamlar! (Muminun surəsi, 41)

Onlar onu yalançı saydılar. Biz də onları məhv etdik. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti iman gətirmədi. (Şuəra surəsi, 139)

O külək üstündən keçdiyi hər bir şeyi sovurub külə döndərirdi. (Zəriyə surəsi, 42)

Ad tayfası isə hədsiz soyuq və şiddətli küləklə yox edildi. (Haqqə surəsi, 6)

Allah onu yeddi gecə, səkkiz gün fasilə vermədən onların üstündə əsdirdi. Sən orada olsaydın, o tayfanı xurma ağacının yıxılmış çürük gövdələri kimi yerə sərilmiş görərdin. Sən onlardan qalan bir kimsəyə heç rast gəlmisənmi? (Haqqə surəsi, 7–8)

Onlardan sonra başqa–başqa nəsillər yaratdıq. (Muminun surəsi, 42)

Biz onu və onunla birlikdə olanları Öz mərhəmətimizlə xilas etdik. Ayələrimizi yalan hesab edənlərin isə kökünü kəsdik. Onlar iman gətirən deyildilər. (Əraf surəsi, 72)

Bu, Ad qövmü idi! Onlar Rəbbinin ayələrini inkar etdilər, Onun elçilərinə asi oldular və hər bir inadcıl təkəbbür sahibinin əmrinə uydular. Onları həm bu dünyada, həm də Qiyamət günündə lənət təqib edəcəkdir. Həqiqətən, Ad qövmü öz Rəbbini inkar etdi. Məhv olsun Hudun qövmü Ad! (Hud surəsi, 59–60)

HZ. SALEH HEKAYƏSİ

Hz. Salehin Səməd qövmünə peyğəmbər olaraq göndərilməsi

Biz Səməd tayfasına – Allaha ibadət edin deyə, qardaşları Salehi elçi göndərdik. Onlar isə bir–biri ilə mübarizə aparan iki firqəyə bölündülər. (Nəml surəsi, 45)

Səməd qövmünə də qardaşları Salehi göndərdik... (Əraf surəsi, 73)

Tövhidə çağırışı

Səməd qövmünə də qardaşları Salehi göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin! Sizin Ondan başqa məbudunuz yoxdur. Rəbbinizdən sizə açıq–aydın dəlillər gəldi. Allahın qayadan çıxartdığı bu dişi dəvəsi sizin üçün bir möcüzədir. Onu buraxın Allahın torpağında otlasın. Ona bir pislilik etməyin, yoxsa sizi ağırlı–acılı bir əzab yaxalayar. (Əraf surəsi, 73)

Səməd qövmünə də qardaşları Salehi göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa ibadətə layiq olan məbudunuz yoxdur. O sizi torpaqdan yaratdı və sizi orada sakin etdi. Elə isə ondan bağışlanma diləyin, sonra da Ona tövbə edin. Şübhəsiz ki, Rəbbim Yaxındır, çağırışa cavab verəndir”. (Hud surəsi, 61)

Xatırlayın ki, O, sizi Ad qövmündən sonra xələflər etdi və yer üzündə yerləşdirdi. Siz də onun düzənliklərində qəsrlər tikir, dağlarda evlər yonursunuz. Allahın nemətlərini yada salın, yer üzündə fəsad yayaraq pis işlər görməyin”. (Əraf surəsi, 74)

O vaxt qardaşları Saleh onlara dedi: “Məgər qorxmursunuz? Şübhəsiz ki, mən sizin üçün etibar etməli olduğunuz bir elçiyəm. Allahdan qorxun və mənə itaət edin. Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir. Məgər siz burada olanların içində sərbəst buraxılacaqsınız? Bağlar və bulaqlar içində, əkinlər və yumşaq meyvəli xurmalıqlar içində arxayınlıqla qalacaqsınız? Dağlardan məharətlə evlər yonub düzəldəcəksiniz? Allahdan qorxun və mənə itaət edin! (Şuəra surəsi, 142–150)

Səməd qövmünün Hz. Salehə qarşı gəlməsi

Səməd qövmü öz azğınlığı üzündən Allahın elçisini təkzib etdi. (Şəms surəsi, 11)

Onlar dedilər: “Ey Saleh! Sən bundan əvvəl içərimizdə ümid edilən bir kimsə idin. Doğrudanmı atalarımızın ibadət etdiyinə ibadət etməyi bizə qadağan edirsən? Doğrusu, biz sənənin bizləri dəvət etdiyən əqidə barəsində şübhə doğuran şəkk içindəyik”. (Hud surəsi, 62)

Onun qövmünün təkəbbürlü zadəganları öz aralarından iman gətirən zəiflərə dedilər: “Siz Salehin öz Rəbbi tərəfindən göndərildiyini bilirsinizmi?” Onlar dedilər: “Həqiqətən, biz onunla göndərilən hər şeyə inanırıq”. Təkəbbür göstərən başçılar dedilər: “Həqiqətən, biz sizin inandığınızı inkar edirik”. (Əraf surəsi, 75–76)

Səməd qövmü də xəbərdarlıqları yalan saydı. (Qamər surəsi, 23)

Onlar dedilər: “Özümüzdən olan bir adamamı tabe olacağıq? Onda biz azğınlığa düşər və ağılsız iş görmüş olarıq! Zikr aramızdan tək cə onamı verildi? Xeyr, o, yalançıdır, lovğadır!” Sabah onlar kimin yalançı və lovğa olduğunu mütləq biləcəklər. (Qamər surəsi, 23–26)

Hə. Salehin qövmünün dişi dəvə ilə imtahanı

O dedi: “Ey qövmüm! Bir deyin görək, əgər mən Rəbbimdən açıq-aydın bir dəlilə istinad edirəmsə, O da Öz tərəfindən mənə bir mərhəmət (peyğəmbərlik) bəxş edibsə, onda necə olsun? Əgər Allaha asi olsam, mənə Ondan kim qoruya bilər? Siz mənə ziyandan başqa bir şey artırmayacaqsınız. Ey qövmüm! Allahın qayadan çıxartdığı bu dişi dəvəsi sizin üçün bir möcüzədir. Buraxın onu Allahın torpağında otlasın. Ona bir pislik etməyin, yoxsa sizi yaxın bir əzab yaxalayar”. (Hud surəsi, 63–64)

Saleh dedi: “Möcüzə bu dişi dəvədir! Onun da, sizin də müəyyən edilmiş vaxtlarda su içmək haqqınız vardır. (Bir gün o, su içməli, bir gün də siz içməlisiniz). Ona heç bir pislik etməyin, yoxsa böyük günün əzabı sizi yaxalayar”. (Şuəra surəsi, 155–156)

Biz onları sınağa çəkmək üçün bir dişi dəvə göndərəcəyik. Sən isə gözlə və səbir et! Onlara xəbər ver ki, bu su, dəvə ilə onlar arasında bölüşdürülmüşdür. Hər biri su içməyə öz növbəsində gəlsin!” Onlar öz yoldaşlarını çağırdılar. O da dəvəni tutub diz vətərini kəsdi. (Qamər surəsi, 27–29)

Onların ən bədbəxti dəvəni kəsməyə qalxdıqda Allahın elçisi onlara dedi: “Allahın bu dişi dəvəsinə toxunmayın və onun su içməsinə mane olmayın!” (Şəms surəsi, 12–13)

Qövmün dəvəni öldürməsi

Onlar isə peyğəmbəri yalançı sayıb, dəvənin diz vətərini kəsdilər. Onların Rəbbi də bu günahlarına görə onların hamısını qırıb yerlə-yeksan etdi. (Şəms surəsi, 14)

Onlar dəvənin diz vətərini kəsdilər. Saleh dedi: “Yurdunuzda üç gün də kef eləyin. Bu, yalan olmayan bir vəddir”. (Hud surəsi, 65)

Onlar dəvənin diz vətərini kəsdilər, sonra da peşman oldular. (Şuəra surəsi, 157)

O dedi: “Ey camaatım! Nə üçün yaxşılıqdan qabaq pisliyə tələsirsiniz? Nə üçün Allahdan bağışlanmağınızı diləmirsiniz? Ola bilsin ki, sizə rəhm oluna”. Onlar dedilər: “Biz sənin və səninlə birlikdə olanların ucbatından uğursuzluğa uğradıq”. Saleh dedi: “Sizin uğursuzluğunuz Allah yanındadır. Siz sınağa çəkilən bir qövmsünüz”. (Nəml surəsi, 46–47)

Qövmün fəsad və fitnə çıxarması

Şəhərdə doqquz adam var idi ki, bunlar yer üzündə fitnə-fəsad törədir, yaxşı işlər görmürdülər. Onlar dedilər: “Bir-birinizin yanında Allaha and için ki, gecə ona və ailəsinə basqın edib öldürəcəyəm, sonra da onun yaxın qohumuna deyəcəyəm ki, biz onun ailəsinin öldürüldüyünü görməmişik və biz, həqiqətən, düzünü deyirik”. (Nəml surəsi, 48–49)

Onlar dişi dəvənin diz vətərini kəsdilər və beləliklə də Rəbbinin əmrindən çıxıb: “Ey Saleh! Əgər sən göndərilən elçilərdənsənsə, bizə vəd etdiyən əzabı gətir” – dedilər. Onları dəhşətli bir sarsıntı yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar. Saleh onlardan üz çevirib dedi: “Ey qövmüm! Mən Rəbbimin mənə vəhy etdiyi hökmünü sizə çatdırdım və sizə öyüd-nəsihət verdim. Lakin siz nəsihət verənləri sevmirsiniz”. (Əraf surəsi, 77–79)

Səməd qövmünün həlak olması

Onlar öz yoldaşlarını çağırdılar. O da dəvəni tutub diz vətərini kəsdi. Görəydin Mənim əzabım və qorxutmağım necə oldu! Həqiqətən, Biz onlara bircə tükürpədicə səs göndərdik və onlar mal-qara ağılında istifadə edilən quru saman kimi oldular. (Qamər surəsi, 29–31)

Əmrimiz gəldikdə Salehi və onunla birlikdə iman gətirənləri Öz mərhəmətimizlə əzabdan və o günün rüsvayçılığından qurtardıq. Həqiqətən, Rəbbin Qüvvətlidir, Qüdrətlidir. Zülm edənləri isə qorxunc bir səs yaxaladı və onlar öz evlərində üzükoylu düşüb qaldılar. Sanki orada heç yaşamamışdılar. Həqiqətən, Səməd qövmü öz Rəbbini inkar etdi. Məhv olsun Səməd qövmü! (Hud surəsi, 66–68)

Onları sübh çağı qorxunc səs yaxaladı. (Hicr surəsi, 83)

Əzab onları yaxaladı. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti yenə iman gətirmədi. (Şuəra surəsi, 158)

Bax gör onların hiylələrinin aqibəti necə oldu. Biz onları bütün tayfalarıyla birlikdə yerlə–yeksan etdik. Haqsızlıqları üzündən viran qalmış evləri də budur. Həqiqətən, bunda bilən adamlar üçün ibrət vardır. (Nəml surəsi, 51–52)

Qazandıqları dünya malı isə onlara heç bir fayda vermədi. (Hicr surəsi, 84)

Onlar isə peyğəmbəri yalançı sayıb, dəvənin diz vətərini kəsdilər. Onların Rəbbi də bu günahlarına görə onların hamısını qırıb yerlə–yeksan etdi. (Şəms surəsi, 14)

Haqsızlıqları üzündən viran qalmış evləri də budur. Həqiqətən, bunda bilən adamlar üçün ibrət vardır. İman gətirib Allahdan qorxanları isə xilas etdik. (Nəml surəsi, 52–53)

HZ. İBRAHİM HEKAYƏSİ

HZ. İbrahimin əxlaqı, Allah qatındakı üstünlüyü

Onlara İbrahimin əhvalatını da oxu. (Şuəra surəsi, 69)

İbrahim nə yəhudi, nə də nəsrani idi. O, ancaq hənif bir müsəlman idi və müşriklərdən deyildi. (Ali İmran surəsi, 67)

Həqiqətən, İbrahim Allaha müti, hənif bir rəhbər idi. O, müşriklərdən deyildi. O, Allahın nemətlərinə şükür edən idi. Allah onu seçmiş və doğru yola yönəltmişdi. (Nəhl surəsi, 120–121)

Həqiqətən, İbrahim onun ardıcılılarından idi. Bir zaman o, öz Rəbbinin yanına pak bir qəlblə gəldi. (Saffat surəsi, 83–84)

Kitabda İbrahimi də xatırla! Həqiqətən, o, sadıq insan və peyğəmbər idi. (Məryəm surəsi, 41)

İbrahimin öz atası üçün bağışlanma diləməsi isə sadəcə ona verdiyi vədə görə idi. Atasının Allaha düşmən olduğu ona bəlli olduğdan sonra isə ondan uzaqlaşdı. Həqiqətən, İbrahim Allaha çox yalvaran həlim bir kimsə idi. (Tövbə surəsi, 114)

Həqiqətən, İbrahim həlim, Allaha çox yalvaran və Ona üz tutan bir şəxs idi. (Hud surəsi, 75)

Sonradan gələnlər arasında ona gözəl xatirə qoyduq. İbrahimə salam olsun! Həqiqətən, Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq. Həqiqətən, o, Bizim mömin qullarımızdandır. (Saffat surəsi, 108–111)

Yaxşı işlər görərək Allaha təslim olan və hənif olaraq İbrahim dininin ardınca gedən şəxsdən din baxımından daha gözəl kim ola bilər? Allah İbrahimi sevimli dost tutmuşdur. (Nisa surəsi, 125)

Səfeh olanlardan başqa kim İbrahimin dinindən üz çevirər? Biz onu dünyada elçi seçdik. Şübhəsiz ki, o, axirətdə də əməlisalehlərdən olacaqdır. (Bəqərə surəsi, 130)

Biz daha öncə İbrahimə də özünə layiq doğru bir yol bəxş etmişdik. Biz onu tanıyırdıq. (Ənbiya surəsi, 51)

H. İbrahimin Allaha mütləq bilgi ilə iman etməsi

Beləcə, Biz, İbrahimə göylərin və yerin səltənətini göstərdik ki, yəqinliklə inananlardan olsun. Gecənin qaranlığı onu bürüdükdə o, ulduz görüb: “Bu mənim Rəbbimdir!” – dedi. O batdıqda isə: “Mən batanları sevmirəm!” – dedi. Doğan ayı gördükdə: “Bu mənim Rəbbimdir!” – dedi. O batdıqda isə: “Əgər Rəbbim məni doğru yola yönəltməsəydi, mən azmış adamlardan olardım” – dedi. Doğan günəşi gördükdə: “Bu mənim Rəbbimdir, bu daha böyükdür!” – dedi. O batdıqda isə dedi: “Ey qövmüm! Həqiqətən, mən sizin Allaha şərik qoşduqlarınızdan uzağam! (Ənam surəsi, 75–78)

Bir zaman İbrahim: “Ey Rəbbim, ölüləri necə diriltiyini mənə göstər!” – dedi. Rəbbi ona: “Məgər sən inanmırsan?” – dedi. İbrahim dedi: “Əlbəttə inanıram! Amma istəyirəm ki, qəlbim rahat olsun”. Allah buyurdu: “Quşlardan dördünü tut və onları özünə tərəf çəkib tikə-tikə et. Sonra hər dağın başına onlardan bir parça qoy, sonra da onları çağır, tez sənin yanına gələcəklər. Bil ki, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir!” (Bəqərə surəsi, 260)

H. İbrahimin atasını və tayfanın tövhidə dəvət etməsi

Bir zaman İbrahim atası Azərə demişdi: “Sən bütləri məbudlarmı qəbul edirsən? Mən səni və sənin qövmünü açıq-aydın azğınlıq içində görürəm”. (Ənam surəsi, 74)

Bir zaman o, atasına demişdi: “Atacan! Nə üçün eşitməyən, görməyən və sənə heç bir faydası olmayan bir şeyə sitayiş edirsən? Atacan! Həqiqətən, sənə gəlməyən bir elm mənə gəlmişdir. Arxamca gəl ki, səni doğru yola yönəldim. Atacan! Şeytana ibadət etmə! Həqiqətən, şeytan Mərhəmətli Allaha çox asi oldu. Atacan! Qorxuram ki, Mərhəmətli Allahdan sənə bir əzab toxunsun və beləcə, şeytana yoldaş olasan”. Atası dedi: “Sən mənim məbudlarımdan üzümü çevirirsən, ey İbrahim!? Əgər buna son qoymasan, səni mütləq daşqalaq edəcəyəm. Uzun müddət məndən uzaq ol!” İbrahim dedi: “Sənə salam olsun! Mən Rəbbimdən sənə üçün bağışlanma diləyəcəyəm. Həqiqətən, O mənə qarşı çox lütfkardır. Mən sizi və Allahdan başqa sitayiş etdiyiniz bütləri tərək edir və öz Rəbbimə dua edirəm. Ola bilsin ki, mən Rəbbimə dua etməklə heç vaxt bədbəxt olmayım”. (Məryəm surəsi, 42–48)

Qövmünü xəbərdarlıq edib qorxutması

Bir zaman o öz atasına və tayfasına: “Nəyə ibadət edirsiniz?” – demişdi. Onlar dedilər: “Biz bütlərə ibadət edir və onlara tapınmaqda davam edirik”. O dedi: “Onlara yalvardığınız zaman sizi eşidirlərmi? Yaxud sizə xeyir və ya zərər verirlərmi?” Onlar dedilər: “Xeyr, amma biz öz atalarımızın belə etdiklərini gördük”. O dedi: “Siz nəyə ibadət etdiyinizi görürsünüz mü –həm siz, həm də ulu babalarınız? Aləmlərin Rəbbindən başqa, onların hamısı mənim düşmənimdir. O Rəbb ki, məni yaratmış və məni doğru yola yönəltdi; O Rəbb ki, məni yedirdi və içirdi; O Rəbb ki, xəstələndiyim zaman mənə şəfa verir; O Rəbb ki, məni öldürəcək, sonra dirildəcəkdir; O Rəbb ki, Haqq–hesab günü xətarımı bağışlayacağını Ondan umuram. (Şuəra surəsi, 70–82)

Onda o, öz atasına və qövmünə dedi: “Siz nəyə sitayiş edirsiniz? Allahı qoyub uydurma məbudlarımı diləyirsiniz? Aləmlərin Rəbbi barəsində nə düşünürsünüz?” (Saffat surəsi, 85–87)

Siz Allahı qoyub ancaq bütlərə ibadət edir və yalan uydurursunuz. Şübhəsiz ki, Allahdan başqa ibadət etdikləriniz sizə ruzi verməyə qadir deyillər. Elə isə ruzini Allahdan diləyin, Ona ibadət edin və Ona şükür edin. Siz ancaq Ona qaytarılacaqsınız”. (Ənkəbut surəsi, 17)

Bir zaman o öz atasına və tayfasına: “Bu nə heykəllərdir ki, siz onlara sitayiş edirsiniz?” – demişdi. Onlar: “Biz atalarımızı onlara ibadət edən görmüşük!” – demişdilər. İbrahim demişdi: “Doğrusu, siz də, atalarınız da, açıq–aydın bir azğınlıq içindəsiniz”. Onlar: “Sən bizə haqq gətirmisən, yoxsa oyunbazlardansan?” – demişdilər. İbrahim demişdi: “Xeyr, sizin Rəbbiniz, yaratdığı göylərin də, yerin də Rəbbidir. Mən də buna şahidlik edənlərdənəm. Allaha and olsun ki, siz geriye dönüb getdikdən sonra bütlərinizə bir kələk gələcəyəm!” (Ənbiya surəsi, 52–57)

Hz. İbrahimin duası

Ey Rəbbim! Mənə hikmət ver və məni əməlisalehlərə qovuşdur! Sonra gələnlər arasında həmişə yad edilim deyə mənə yaxşı ad qismət elə! Məni Nəim bağının varislərindən et! Atamı bağışla! Çünki o, azanlardandır. Onların dirildiləcəyi gün mənə rüsvay etmə! O gün ki, nə var–dövlət, nə də oğul–uşaq bir fayda verməyəcək. (Şuəra surəsi, 83–88)

Müşriklərin Cəhənnəm sakinləri olduqları onlara bəlli olduqdan sonra, qohum olsalar belə, Peyğəmbərə və möminlərə onlar üçün bağışlanma diləmək yaraşmaz. İbrahimin öz atası üçün bağışlanma diləməsi isə sadəcə ona verdiyi vədə görə idi. Atasının Allaha düşmən olduğu ona bəlli olduqdan sonra isə ondan uzaqlaşdı. Həqiqətən, İbrahim Allaha çox yalvaran həlim bir kimsə idi. (Tövbə surəsi, 113–114)

Hz. İbrahimin bütleri qırması

O, ulduzlara bir nəzər salaraq “Mən xəstəyəm!” – dedi. Onlar ondan üz çevirib çıxıb getdilər. O, xəlvətcə onların məbudlarının yanına gəlib istehza ilə dedi: “Siz bu təamları yemirsiniz? Sizə nə olub ki, danışmırsınız?” Sonra onlara yaxınlaşıb sağ əli ilə bir zərbə endirdi. (Saffat surəsi, 88–93)

Nəhayət İbrahim bütleri sındırıb qırıq–qırıq edərək yalnız onların ən irisini saxladı ki, bəlkə, ona müraciət edələr. Onlar dedilər: “Məbudlarımızı kim bu kökə salıb? Şübhəsiz ki, o, zalımlardandır!” Bəziləri: “İbrahim deyilən bir gəncin onları pislədiyini eşitmişik” – dedilər. Digərləri də: “Onu camaatın gözü qabağına gətirin ki, şahidlik etsinlər” – dedilər. Onlar dedilər: “Məbudlarımızı sənmi bu kökə saldın, ey İbrahim?” İbrahim dedi: “Xeyr, bunu onların bu böyüyü etmiş olar. Əgər danışa bilirlərsə, özlərindən soruşun”. Onlar öz–özlərinə müraciətlə: “Həqiqətən də, siz zalımlarsınız” – dedilər. Sonra yenə öz bildikləri batil əqidələrinə qayıdıb dedilər: “Axı sən bilirsən ki, bunlar danışmırlar”. İbrahim dedi: “Elə isə Allahı qoyub sizə heç bir fayda və zərər verə bilməyən bütlərəmi tapınırsınız? Tfu sizə də, Allahdan başqa tapındıqlarınıza da! Doğurdandamı, siz dərk etmirsiniz?” (Ənbiya surəsi, 58–67)

O dedi: “Siz yonub düzəltdiklərinizəmi sitayiş edirsiniz? Axı sizi də, sizin düzəltdiklərinizi də Allah yaratmışdır”. (Saffat surəsi, 95–96)

Hz. İbrahim və Nəmrud

Allahın verdiyi hakimiyyətə görə İbrahim ilə Rəbbi barəsində höcətləşən kəsin əhvalatını bilmirsənmi? İbrahim: “Mənim Rəbbim həm dirildir, həm də öldürür!” – dedikdə padşah: “Mən də həm dirildir, həm də öldürürəm!” – demişdi. İbrahim: “Allah günəşi məşriqdən gətirir. Sən də onu məğribdən gətir!” – dedikdə, o kafir çasıb qalmışdı. Allah zalım qövmü doğru yola yönəltməz. (Bəqərə surəsi, 258)

Hz. İbrahimin yandırılma istənməsi

Onlar dedilər: “Əgər ondan əvəz çıxmaq istəyirsinizsə, onu yandırın ki, məbudlarınıza kömək edəsiniz”. (Ənbiya surəsi, 68)

Onlar dedilər: “Bundan ötrü bir bina tikin və onu orada odlayın!” (Saffat surəsi, 97)

Biz: “Ey od! İbrahim üçün sərin və zərərsiz ol!” – dedik. Onlar İbrahimə qəsd etmək fikrinə düşdülər, lakin Biz onları daha şiddətli cəzaya məruz qoyduq. (Ənbiya surəsi, 69–70)

Onlar İbrahimə hiylə qurmaq istədilər, Biz də onları rüsvay etdik. (Saffat surəsi, 98)

Hz. İbrahim və Hz. İsmayıl

Biz onu da, Lutu da zalımlardan xilas edib aləmlər üçün bərəkət verdiyimiz yerə gətirdik. (Ənbiya surəsi, 71)

İbrahim onları və onların Allahdan başqa yalvardıqlarını tərک etdiyi zaman Biz ona İshaqı və Yaqubu bəxş etdik. Biz onların hər ikisini peyğəmbər etdik. (Məryəm surəsi, 49)

O dedi: “Mən Rəbbimə doğru gedirəm. O məni doğru yola yönəldəcəkdir”. O dedi: “Ey Rəbbim! Mənə əməlisalehlərdən olan övlad bəxş et!” Biz də onu həlim xasiyyətli bir oğlan uşağı ilə müjdələdik. O, böyüyüb atası ilə bərabər çalışmaq həddinə çatdıqda İbrahim dedi: “Oğlum! Yuxuda gördüm ki, səni qurban kəsirəm. Bax gör nə düşünürsən!” O dedi: “Atacan! Sənə buyurulanı yerinə yetir. Allah qoysa mənim səbirlilərdən olduğumu görəcəksən”. Hər ikisi Allahın əmrinə tabe olduqları və İbrahim onu üzüstə yerə yıxdığı zaman Biz onu çağıraraq dedik: “Ey İbrahim! Artıq sən yuxunu təsdiq etdin!” Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq. Həqiqətən də bu, açıq-aydın bir imtahanıdır. Biz onun əvəzinə böyük bir qurbanlığı fidyə verdik. Sonradan gələnələr arasında ona gözəl xatirə qoyduq. İbrahimə salam olsun! Həqiqətən, Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq. Həqiqətən, o, Bizim mömin qullarımızdandır. (Saffat surəsi, 99–111)

Rəbbi ona: “Təslim ol!” – dedikdə, o: “Aləmlərin Rəbbinə təslim oldum!” – demişdi. (Bəqərə surəsi, 131)

Hz. İbrahim və İsmayılın Məkkəyə gəlişi

Bir zaman İbrahim dedi: “Ey Rəbbim! Buranı təhlükəsiz bir şəhər et, onun əhalisinə, – onlardan Allaha və Axirət gününə iman gətirənlərə – hər növ məhsullardan ruzi ver!” Allah dedi: “Mən kafir olanlara bir qədər zövq almağa izin verərəm, sonra da onları Cəhənnəm əzabına giriftar edərəm. Ora necə də pis dönüş yeridir!” (Bəqərə surəsi, 126)

Bir zaman İbrahim demişdi: “Ey Rəbbim! Bu şəhəri əmin-amanlıq yurdu et. Məni və oğullarımı bütələrə tapınmaqdan uzaqlaşdır. Ey Rəbbim! Həqiqətən də, onlar çox adamı azdırıblar. Kim mənə

tabe olsa, o, mändəndir. Kim də mənə asi olsa, bilsin ki, Sən Bağışlayansan, Rəhmlisən. Ey Rəbbimiz! Mən nəslimdən bəzisini Sənin mühafizə olunan Evinin yaxınlığında, heç bir bitki olmayan bir vadidə sakin etdim. Ey Rəbbimiz! Onlar namaz qılsınlar deyə belə etdim. İnsanların bir qisminin qəlbini onlara meylli et və onlara növbənöv məhsullardan ruzi ver ki, bəlkə şükür etsinlər. Ey Rəbbimiz! Sən bizim nəyi gizli saxladığımızı və nəyi aşkara çıxartdığımızı bilirsən. Nə yerdə, nə də göydə heç bir şey Allahdan gizli qalmaz. Qoca vaxtımda mənə İsmaili və İshaqı bəxş edən Allaha həmd olsun! Həqiqətən, Rəbbim duaları eşidəndir. Ey Rəbbim! Məni də, nəslimdən olanları da namaz qılan et! Ey Rəbbimiz! Duamı qəbul elə! Ey Rəbbimiz! Haqq–hesab günü məni, valideynlərimi və möminləri bağışla!” (İbrahim surəsi, 35–41)

HZ. LUT HEKAYƏSİ

Hz. Lutun qövmünə göndərilməsi

Lut ona iman gətirdi. İbrahim dedi: “Mən Rəbbimin yanına (əmr etdiyi Şam diyarına) hicrət edirəm. Həqiqətən, O, Qüdrətlidir, Müdrikdir”. (Ənkəbut surəsi, 26)

Lutu da yada sal! Biz ona hökmranlıq (peyğəmbərlik) və elm bəxş etdik, onu çirkin işlər görən bir məmləkətdən xilas etdik. Həqiqətən, onlar pis, fasiq bir qövm idilər. Biz onu Öz mərhəmətimizə qovuşdurduq. O, həqiqətən, əməlisalehlərdən idi. (Ənbiya surəsi, 74–75)

İsmaili, Əlyəsəni, Yunusu və Lutu da. Hamısını aləmlərdən üstün etdik. (Ənam surəsi, 86)

Hz. Lutun qövmünü tövhidə çağırməsi

O vaxt qardaşları Lut onlara dedi: “Məgər qorxmursunuz? Həqiqətən, mən sizin üçün etibar edilməli bir elçiyəm. Allahdan qorxun və mənə itaət edin! Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir. (Şuəra surəsi, 161–164)

Lut qövmünün azğınlıqları

Lutu da elçi göndərdik. Bir zaman o, öz qövmünə demişdi: “Sizdən əvvəl aləmlərdən heç kəsin etmədiyi iyrənc əməli sizmi edəcəksiniz? Siz, qadınları qoyub şəhvətlə kişilərin yanına gedirsiniz. Həqiqətən, siz, həddi aşmış adamlarsınız”. (Əraf surəsi, 80–81)

Doğrudanmı siz insanlar içində ancaq kişilərlə yaxınlıq edir və Rəbbinizin sizin üçün yaratdığı qadınlarınızı tərk edirsiniz? Siz, həqiqətən də, həddi aşan adamlarsınız”. (Şuəra surəsi, 165–166)

Lutu da xatırla! Bir zaman o öz qövmünə belə demişdi: “Doğrudan da, siz özünüzdən əvvəlki aləmlərdən heç kəsin etmədiyi iyrənc bir iş tutursunuz. Həqiqətən, siz kişilərin yanına şəhvətlə gedir, yol kəsir və məclislərinizdə bir-birinizlə murdar işlər görürsünüz?” Qövmünün cavabı isə ancaq: “Əgər doğru danışarlarsansa, bizə Allahın əzabını gətir!” – demələri oldu. (Ənkəbut surəsi, 28–29)

Lutu da yada sal. Bir zaman o öz qövmünə demişdi: “Gözünüz görə–görə murdar işmi görəcəksiniz? Siz qadınları qoyub şəhvətlə kişilərin yanınamı gedəcəksiniz? Yox, siz cahil bir qövmsünüz!” (Nəml surəsi, 54–55)

Qövmünün Hz. Luta cavabı

Onlar dedilər: “Ey Lut! Əgər təbliğatına son qoymasan, mütləq qovulanlardan olacaqsan!” (Şuəra surəsi, 167)

Qövmünün cavabı isə ancaq: “Lutun ailəsini kəndinizdən çıxarın. Çünki onlar təmiz qalmaq istəyən adamlardır!” – demələri oldu. (Nəml surəsi, 56)

Onun qövmünün cavabı: “Onları yurdunuzdan çıxarın. Axı onlar təmizliyə can atan adamlardır” – deməkdən başqa bir şey olmamışdı. (Əraf surəsi, 82)

Lut tayfası da elçiləri yalançı saydı. (Şuəra surəsi, 160)

Həqiqətən, siz kişilərin yanına şəhvətlə gedir, yol kəsir və məclislərinizdə bir–birinizlə murdar işlər görürsünüz?” Qövmünün cavabı isə ancaq: “Əgər doğru danışarlarsansa, bizə Allahın əzabını gətir!” – demələri oldu. (Ənkəbut surəsi, 29)

Lut qövmü də xəbərdarlıqları yalan saydı. (Qamər surəsi, 33)

Lut onları Bizim əzabımızla hədələdi, onlar isə bu xəbərdarlıqlara şübhə ilə yanaşdılar. (Qamər surəsi, 36)

Lut dedi: “Ey Rəbbim! Fitnə–fəsad törədən qövmün əleyhinə mənə kömək et!” (Ənkəbut surəsi, 30)

Mələklərin əvvəl Hz. İbrahimi ziyarəti və Hz. İshaqı müjdələməsi

Elçilərimiz (mələklər) İbrahimə (İshaqın doğulacağı barədə) müjdə gətirdilər və: “Salam!” – dedilər. O da: “Salam!” – dedi və dərhal gedib qızardılmış bir buzov gətirdi. İbrahim mələklərin

yeməyə əl vurmadıqlarını gördükdə onlar onun xoşuna gəlmədi və onların yanında canına qorxu düşdü. Onlar dedilər: “Qorxma! Həqiqətən, biz Lut qövmünə göndərilmişik”. (Hud surəsi, 69–70)

Onlara İbrahimin qonaqları barəsində də xəbər ver. O zaman onlar İbrahimin yanına daxil olub: “Salam!” – dedilər. İbrahim: “Biz sizdən ehtiyat edirik!” – dedi. Mələklər: “Qorxma! Həqiqətən, biz səni bilikli bir oğulla müjdələyirik!” – dedilər. (Hicr surəsi, 51–53)

İbrahimin möhtərəm qonaqlarının əhvalatı sənə gəlib çatdı mı? Onlar onun yanına daxil olub: “Sənə salam olsun!” – dedilər. İbrahim: “Sizə də salam olsun! Siz yad adamlara oxşayırsınız!” – dedi. O, təşviş içində ailəsinin yanına getdi və kök bir buzov qızardıb gətirdi. Onu qabaqlarına qoyub: “Yemək yeməyəcəksiniz mi?” – dedi. (Zəriyət surəsi, 24–27)

O, qonaqların yemədiklərini görüb onlardan qorxuya düşdü. Onlar: “Qorxma!” – dedilər və ona elmlə bir oğlan uşağı ilə müjdə verdilər. Zövcəsi qışqıraraq üz–gözünə vura–vura dedi: “Axı mən sonsuz qoca qarıyam!” (Zəriyət surəsi, 28–29)

Onun arvadı pərdə arxasında durmuşdu. O, güldü. Biz onu İshaqla, (İshaqın) ardınca da Yaqubla müjdələdik. O dedi: “Vay halıma! Mən bir qoca qarı, bu ərim də bir qoca kişi olduğu halda doğa bilərəmmi? Doğrusu, bu, təəccüblü bir şeydir”. (Hud surəsi, 71–72)

Onlar dedilər: “Allahın əmrinə təəccübmü edirsən? Ey ev əhli! Allahın rəhməti və bərəkəti sizin üstünüzdə olsun! Həqiqətən, O, Tərifləyiqdir, Şan–şöhrətlidir”. (Hud surəsi, 73)

İbrahim dedi: “Qocalıq məni haqladığı bir vaxtda mənə müjdə verirsiniz? Məni nə ilə müjdələyirsiniz?” Onlar dedilər: “Biz sənə həqiqətlə müjdə veririk. Sən ümidini üzənlərdən olma!” İbrahim dedi: “Doğru yoldan azanlardan başqa Rəbbinin mərhəmətindən kim ümidini üzər?” (Hicr surəsi, 54–56)

Ona əməlisalehlərdən olacaq bir peyğəmbər – İshaq ilə müjdə verdik. Biz ona və İshaqa bərəkət verdik. Hər ikisinin nəslində yaxşı iş görənləri də var, açıq–aydın özünə zülm edənləri də. (Saffat surəsi, 112–113)

Lut qövmünün həlak olma xəbəri

İbrahim dedi: “Ey elçilər! Vəzifəniz nədir?” Onlar dedilər: “Biz günahkar adamları məhv etməyə göndərilmişik; (Hicr surəsi, 57–58)

İbrahim dedi: “Orada Lut da var!” Onlar dedilər: “Biz orada kimin olduğunu yaxşı bilirik. Biz onu da, onun ailəsini də mütləq xilas edəcəyik. Yalnız arvadından başqa. O, geridə qalanlardan olacaq”. (Ənkəbut surəsi, 32)

Yalnız Lutun ailəsindən başqa. Biz onların hamısını xilas edəcəyik. Lutun arvadından başqa. Biz onun geridə qalanlardan olmasına qərar verdik”. (Hicr surəsi, 59–60)

Onlar dedilər: “Sənin Rəbbin belə demişdir. Həqiqətən, O, Müdrikdir, Biləndir!” İbrahim dedi: “Sizin işiniz nədir, ey elçilər?” Onlar dedilər: “Biz günahkar bir qövmə göndərilmişik ki, onların üstünə gildən daşlar yağdıraq – həddi aşanlar üçün sənin Rəbbinin yanında nişan qoyulmuş daşlar!” (Zəriyət surəsi, 30–34)

Elçilərin Hz. Lutu ziyarət etməsi

Elçilərimiz Lutun yanına gəldikdə, onlara görə kədərləndi, ürəyi sıxıldı və: “Bu, çox çətin bir gündür” – dedi. (Hud surəsi, 77)

Elçilər Lut əhlinin yanına gəldikdə o dedi: “Siz yad adamlarsınız!” Onlar dedilər: “Xeyr, biz sənin yanına onların şübhə etdiyi əzab ilə gəlmişik. Biz sənin yanına doğru xəbərlə gəlmişik. Həqiqətən də, biz doğru danışlarıq. Gecənin bir vaxtı ailəni yola çıxart və özün də onların arxasınca get. Sizdən heç kəs çevrilib arxaya baxmasın. Sizə əmr olunan yerə yollanın”. Biz ona vəhy etdik ki, sübh çağında onların kökü kəsiləcək. (Hicr surəsi, 61–66)

Lut xalqının azğınlığı

Şəhər əhalisi bir–birini muştuluqlayaraq onun yanına gəldilər. (Hicr surəsi, 67)

Qövmü yüyürərək onun yanına gəldi. Onlar əvvəllər də yaramaz işlər görürdülər. O dedi: “Ey qövmüm! Bunlar mənim qızlarımdır. Onlar sizin üçün daha təmizdirlər. Allahdan qorxun və qonaqlarımın yanında məni rüsvay etməyin! Məgər aranızda ağıllı bir kişi yoxdur?” (Hud surəsi, 78)

Lut dedi: “Bunlar mənim qonaqlarımdır. Məni biabır etməyin! Allahdan qorxun və məni hörmətdən salmayın!” Onlar dedilər: “Məgər biz sənə bura gələn adamları qonaq saxlamağı

qadağan etməmişik?” O dedi: “Bunlar mənim qızlarımdır! Əgər istəyirsinizsə, onlarla evlənin!” (Hicr surəsi, 68–71)

Onlar dedilər: “Bilirsən ki, sənin qızlarına heç bir ehtiyacımız yoxdur. Nə istədiyimizi də yəqin ki, bilirsən”. (Hud surəsi, 79)

Hz. Lutun qövmündən ayrılması

O dedi: “Kaş ki, sizə çatan bir qüvvəm olaydı, yaxud möhkəm bir dayağa söykənəydim!” Mələklər dedilər: “Ey Lut! Biz sənin Rəbbinin elçiləriyik. Onlar əsla sənə zərər yetirə bilməzlər. Gecənin bir vaxtında arvadından başqa bütün ailənlə yola düş. Qoy içinizdən heç kəs dönüb arxaya baxmasın. Çünki onların başına gələcək müsibət onun da başına gələcəkdir. Onların həlak olmaq vaxtı səhərdir. Məgər səhər yaxın deyilmi?” (Hud surəsi, 80–81)

Lut qövmünün həlakı

Əmrimiz gəldikdə oranın altını üstünə çevirdik və odda bişmiş gil daşları ardıcıl olaraq onların üstünə yağdırdıq. O daşlara Rəbbinin yanında işarə qoyulmuşdur. Onlar zalımlardan da uzaq deyildir. (Hud surəsi, 82–83)

Biz orada olan möminləri o kənddən çıxartdıq. Amma orada bir evdən başqa müsəlman tapmadıq. Ağrılı–acılı əzabdan qorxanlar üçün orada bir əlamət qoyduq. (Zəriyət surəsi, 35–37)

Bir zaman Biz onu və bütün ailəsini xilas etdik. Yalnız geridə qalanların içində olan yaşlı bir qadıncadan başqa. Sonra da o birilərini yerli–dibli yox etdik. (Saffat surəsi, 134–136)

(Ey Muhəmməd!) Sənin canına and olsun ki, onlar sərxoşluqları içində veyl–veyl gəzirdilər. Günəş doğanda qorxunc səs onları yaxaladı. Oranın altını üstünə çevirdik və onların üzərinə odda bişmiş gil daşlar yağdırdıq. Şübhəsiz ki, bunda başa düşənlər üçün dəlillər vardır. Həqiqətən, onlar Məkkədən Şama gedən yolun üstündə yaşayırdılar. Şübhəsiz ki, bunda möminlər üçün dəlillər vardır. (Hicr surəsi, 72–77)

HZ. İSMAİL HEKAYƏSİ

HZ. İBRAHİM VƏ İSMAYILIN KƏBƏNİ TƏMİR ETMƏLƏRİ VƏ DUALARI

Rəbbi İbrahimi bəzi kəlmələrlə sınadığı zaman o, bunları tamamilə yerinə yetirdi. Allah: “Mən səni insanlara imam edəcəyəm!” – dedi. İbrahim: “Nəslimdən də (imam et)!” – dedi. Allah: “Zalımlar Mənim onlarla əhd bağlamağıma nail olmazlar!” – dedi. Biz evi (Kəbəni) insanlar üçün ziyarət və əmin–amanlıq yeri etdik. “İbrahimin dayandığı yeri namazgah edin!” Biz İbrahimə və İsmailə: “Evimi təvaf edənlər, etikafa girənlər, rüku və səcdə edənlər üçün təmizləyin!” – dedik. Bir zaman İbrahim dedi: “Ey Rəbbim! Buranı təhlükəsiz bir şəhər et, onun əhalisinə, – onlardan Allaha və Axirət gününə iman gətirənlərə – hər növ məhsullardan ruzi ver!” Allah dedi: “Mən kafir olanlara bir qədər zövq almağa izin verərəm, sonra da onları Cəhənnəm əzabına giriftar edərəm. Ora necə də pis dönüş yeridir!” O zaman İbrahim və İsmail evin (Kəbənin) bünövrəsini qaldırarkən belə dua etdilər: “Ey Rəbbimiz! Bunu bizdən qəbul et! Həqiqətən, Sən Eşidənsən, Bilənsən! Ey Rəbbimiz! İkimizi də Sənə təslim olacaq, nəslimizdən də Sənə təslim olan bir ümmət et. Bizə ibadət qaydalarını göstər və bizim tövbələrimizi qəbul et! Həqiqətən, Sən tövbələri qəbul edənsən, Rəhmlisən! Ey Rəbbimiz! Onların içərisindən özlərinə elə bir elçi göndər ki, Sənin ayələrini onlara oxusun, Kitabı və hikməti onlara öyrətsin və onları günahlardan təmizləsin! Həqiqətən, Sən Qüdrətliyənsən, Müdriksən!” (Bəqərə surəsi, 124–129)

İbrahim də, Yaqub da bunu oğullarına vəsiyyət etdilər: “Ey oğullarım! Həqiqətən, Allah bu dini sizin üçün seçmişdir. Siz də ancaq müsəlman olaraq ölməlisiniz!” (Bəqərə surəsi, 132)

HZ. İSMAILİN ADI KEÇƏN AYƏLƏR

Kitabda İsmaili də xatırla! Həqiqətən, o öz vədinə sadıq idi. O, bir elçi və peyğəmbər idi. O öz ailəsinə namaz qılmağı, zəkat verməyi əmr edirdi. O, Rəbbinin rızasını qazanmışdı. (Məryəm surəsi, 54–55)

Zəkəriyyəni, Yəhyanı, İsanı və İlyası da. Hamısı əməlisalehlərdən idilər. İsmaili, Əlyəsəni, Yunusu və Lutu da. Hamısını əməllərdən üstün etdik. (Ənam surəsi, 85–86)

HZ. YUSİF HEKAYƏSİ

Həqiqətən, Biz onu ərəbcə Quran olaraq nazil etdik ki, başa düşə biləsiniz. Biz bu Qurani sənə vəhy etməklə sənə ən gözəl hekayəti danışırıq. Halbuki, sən bundan əvvəl xəbərsiz olanlardan idin. Bir zaman Yusif atasına dedi: “Atacan! Mən yuxuda on bir ulduz, günəş və ay gördüm. Onların mənə baş əydiyini də gördüm”. O dedi: “Oğlum! Yuxunu qardaşlarına danışma, yoxsa sənə hiylə qurarlar. Həqiqətən, şeytan insanın açıq-aydın düşmənidir. Beləcə, Rəbbin səni seçəcək, sənə yuxuları yozmağı öyrədəcək və Öz nemətini bundan əvvəl ataların İbrahimə və İshaqa tamamladığı kimi, sənə və Yaqub nəslinə də tamamlayacaqdır. Şübhəsiz ki, Rəbbin Biləndir, Müdrikdir”. Sözsüz ki, Yusif və onun qardaşlarının hekayətində soruşanlar üçün ibrətlər vardır. (Yusif surəsi, 2–7)

Qardaşlarının Hz. Yusifi qısqaqması

Bir vaxt onun qardaşları dedilər: “Biz bütöv bir dəstə olmağımıza baxmayaraq Yusif və onun doğma qardaşı atamıza bizdən daha sevimlidir. Aydın görünür ki, atamız aşkar bir yanlılıq içindədir. Yusifi ya öldürün, ya da onu uzaq bir yerə aparıb atın ki, atanız ancaq sizə məhəbbət bəsləsin və bundan sonra siz əməlisalehlərdən olarsınız”. Onlardan biri dedi: “Yusifi öldürməyin! Əgər ona qarşı hökmən nə isə etmək istəyirsinizsə, onda onu bir quyuya atın ki, karvanlardan biri onu götürsün!” (Yusif surəsi, 8–10)

Hz. Yusifin qardaşlarının atalarına yalan danışmaları

Onlar dedilər: “Ey atamız! Sənə nə olub ki, Yusifi bizə etibar etmirsən? Həqiqətən də, biz ona xeyir arzulayırıq. Sabah onu bizimlə göndərsən, bir qədər əylənib oynayar. Biz onu mütləq qoruyuruq!” O dedi: “Onu aparmağınız məni narahat edər. Həm də qorxuram ki, sizin başınız oyuna qarışıb onu nəzarətsiz qoyduqda, canavar onu yesin”. Onlar dedilər: “Biz bütöv bir dəstə olduğumuz halda canavar onu yesə, demək biz ziyana uğrayanlarıq”. Qardaşları onu aparıb quyuya atmaq qərarına gəldikdə biz ona belə vəhy etdik: “Sən onlara bu əməlləri barəsində gözləmədikləri bir halda xəbər verəcəksən”. Onlar axşam ağlaya-ağlaya atalarının yanına gəlib dedilər: “Ey atamız! Biz Yusifi əşyalarımızın yanında qoyub yarışmaq üçün getmişdik. Canavar da onu yedi. Əlbəttə, biz doğru danışsaq da, sən bizə inanan deyilsən”. Qardaşları onun köynəyinə saxta qan ləkəsi sürtüb gətirdilər. Yaqub dedi: “Xeyr, sizi öz nəfsiniz bu işə vadar etmişdir. Mənə gözəl səbir gərəkdir. Söylədiklərinizin müqabilində Allahdan kömək diləmək lazımdır”. (Yusif surəsi, 11–18)

Hz. Yusifin yolçu karvanı tərəfindən tapılması

Quyunun yaxınlığına bir karvan gəldi və suçularını su dalınca göndərdilər. O, su qabını quyuya saldı və: “Şad xəbər! Burada bir oğlan uşağı vardır!” – dedi. Karvan əhli onu satılacaq bir əşya kimi özləri ilə apardılar. Allah isə onların nə etdiklərini bilirdi. Onu dəyərsiz bir qiymətə – bir neçə dirhəmə satdılar. Onlar (Yusifin qardaşları) onu çox qiymətləndirmədilər. (Yusif surəsi, 19–20)

Hz. Yusifin saraya girməsi

Onu alan misirli öz arvadına: “Ona yaxşı bax. Ola bilsin ki, bizə fayda versin və ya onu oğulluğa götürək” – dedi. Beləliklə, Yusifi yer üzündə yerləşdirdik və ona yuxuları yozmağı öyrətdik. Allah Öz işini qələbə ilə başa çatdırandır. Lakin insanların çoxu bunu bilmir. Yusif yetkin çağına çatdıqda Biz ona mühakimə yürütmək bacarığı və elm verdik. Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq. (Yusif surəsi, 21–22)

Hz. Yusif və Məlikin arvadı

Evində qaldığı qadın onu yoldan çıxartmaq istədi və qapıları bağlayıb: “Yanıma gəl!” – dedi. O isə: “Allah uzaq eləsin! Axı sənin ərin mənim ağamdır, mənə yaxşı baxmışdır. Şübhəsiz ki, zalımlar nicat tapmazlar!” – dedi. Qadın ona meyl etmişdi. Əgər Yusif Rəbbinin dəlilini görməsəydi, o da ona meyl edərdi. Beləcə, Biz pisliliyi və çirkin əməli ondan uzaqlaşdırdıq. Həqiqətən, o, Bizim seçilmiş qullarımızdandır. Onlar bir–birini qabaqlamaq məqsədilə qarıya tərəf yüyürdülər və qadın onun köynəyini arxadan cırdı. İkisi də qapının yanında qadının əri ilə rastlaşdı. Qadın dedi: “Sənin ailənə pislilik etmək istəyənin cəzası, zindana salınmaqdan və ya ağrılı–acılı bir əzaba düşər edilməkdən başqa nə ola bilər?!” Yusif dedi: “O məni yoldan çıxartmaq istəyirdi”. Qadının ailəsindən olan bir şahid belə şahidlik etdi: “Əgər onun köynəyi öndən cırılıbsa, qadın doğru deyir, o isə yalançıdır. Yox əgər onun köynəyi arxadan cırılıbsa, qadın yalan deyir, o isə doğru danışarlardandır”. Qadının əri onun köynəyinin arxadan cırıldığını gördükdə dedi: “Şübhəsiz ki, bu sizin qadın hiylələrinizdəndir. Həqiqətən də, sizin hiyləniz böyükdür. Yusif, sən bundan (bu işi açıb danışmaqdan) vaz keç! Sən də ey arvad, günahına görə bağışlanma dilə. Çünki sən, günah işlətmisən”. (Yusif surəsi, 23–29)

Hz. Yusif və şəhərdəki qadınlar

Şəhərdəki qadınlar dedilər: “Zadəgan kişinin arvadı cavan kələsini yoldan çıxartmaq istəyir. Ehtiras onu coşdurmuşdur. Biz onu aşkar bir azgınlıq içində görürük”. Qadın onların hiyləsindən xəbər tutduqda qonaqlığa gəlmək üçün onlara xəbər göndərdi və onlar üçün mütəkkələr hazırladı (məclis qurdu), onların hər birinə bir bıçaq verdi və Yusifə: “Onların qarşısına çıx!” – dedi. Qadınlar Yusifi gördükdə onu o qədər təriflədilər ki, unudub meyvə əvəzinə öz əllərini kəsdilər və dedilər: “Allah saxlasın! Bu ki bəşər deyil. Bu ancaq hörmətə layiq bir mələkdir!” Qadın dedi: “Bərəsində məni qınadığınız oğlan bax budur! Mən onu yoldan çıxartmağa çalışdım, o isə imtina etdi. Əgər əmrimi yerinə yetirməsə, əlbəttə ki, zindana atılacaq və zəlillərdən olacaqdır”. (Yusif surəsi, 30–32)

Hz. Yusifin iffəti

Yusif dedi: “Ey Rəbbim! Mənim üçün zindan bunların məni sövq etdikləri işi görməkdən daha xoşdur. Əgər bu qadınların hiyləsini məndən uzaq etməsən mən onlara meyl edər və cahillərdən olaram Rəbbi onun duasını qəbul etdi və onların hiyləsini ondan uzaq etdi. Həqiqətən, O, Eşidəndir, Biləndir. (Yusif surəsi, 33–34)

Hz. Yusifin zindana salınması

Bu qədər dəlilləri gördükdən sonra, yenə də onu bir müddət zindana salmaq qərarına gəldilər. Onunla birlikdə iki gənc də zindana salındı. Onlardan biri dedi: “Mən yuxuda gördüm ki, üzümdən şərab sığıram”. Digəri isə belə dedi: “Mən gördüm ki, başımın üstündə çörək aparıram, quşlar da ondan dimdikləyib yeyir. Bunun yozumunu bizə bildir. Həqiqətən, Biz səni yaxşı adam hesab edirik”. O dedi: “Sizə veriləcək yemək gəlməmişdən əvvəl mən bunun yozumunu sizə bildirərəm. Bu, Rəbbimin mənə öyrətdiklərindəndir. Mən Allaha iman gətirməyən, özləri də axirəti inkar edən adamların dinindən uzaqlaşmışam. Mən atalarım İbrahim, İshaq və Yaqubun dininə tabe oldum. Hər hansı bir şeyi Allaha şəriq qoşmaq bizə yaraşmaz. Bu, Allahın bizə və bütün insanlara olan lütfüdür, lakin insanların çoxu şükür etmir. Ey mənim zindan yoldaşlarım! Ayrı-ayrı tanrılar yaxşıdır, yoxsa Tək olan, hər şeyə Qalib gələn Allah? Ondən başqa ibadət etdikləriniz sizin və atalarınızın adlandırdığınız adlardan başqa bir şey deyildir. Allah onlara dair heç bir dəlil nazil etməmişdir. Hökm yalnız Allahındır. O əmr etmişdir ki, yalnız Ona ibadət edəsiniz. Doğru din budur, lakin insanların çoxu bunu bilmir. Ey mənim zindan yoldaşlarım! Sizdən biriniz öz ağasına şərab süzəcək, digəriniz isə çarmıxa çəkiləcək və quşlar onun başını dimdikləyib yeyəcəklər. Haqqında soruşduğunuz işə qabaqcadan qərar verilmişdir”. Yusif onlardan qurtulacağını yəqin etdiyi kimsəyə dedi: “Ağanın yanında məni yada sal!” Lakin şeytan ona Yusifi ağasının yadına salmağı unutturdu və o, zindanda bir neçə il də qaldı. Padşah dedi: “Mən yuxuda yeddi arıq inəyin yeddi kök inəyi yediyini, həmçinin yeddi yaşıl sünbül və bir o qədər də qurusunu gördüm. Ey zadəganlar! Əgər yuxu yoza bilirsinizsə, yuxumun yozumunu mənə bildirin”. Onlar dedilər: “Bunlar qarmaqarışiq yuxulardır. Biz belə yuxuların yozumunu bilmirik”. (Yusif surəsi, 35–44)

Hz. Yusifin yuxu yozması

İki nəfərdən qurtulmuş olanı, uzun müddətdən sonra xatırlayaraq dedi: “Mən sizə onun yozumunu bildirərəm. Bircə məni Yusifin yanına göndərin!” O, zindana gəlib dedi: “Ey Yusif! Ey düz danışan kişi! Yeddi arıq inəyin yeddi kök inəyi yeddi, həmçinin yeddi yaşıl sünbül və bir o qədər də quru sünbüllər barədə bizə xəbər ver. Ola bilsin ki, mən o adamların yanına qayıdım, bəlkə onlar da bilsinlər”. Yusif dedi: “Yeddi il bacardığınız qədər əkin. Biçdiyinizi isə, yeyəcəyiniz az bir miqdar istisna olmaqla, sünbüldə saxlayın. Sonra bunun ardınca, toxumluq saxlayacağınız az bir miqdar istisna olmaqla, əvvəlcədən həmin illər üçün tədarük gördüyünüzü yeyəcək yeddi ağır il (quraqlıq illəri) gələcək. Bunun ardınca da elə bir il gələcək ki, onda insanlara bol yağış veriləcək və onlar çoxlu meyvə şirəsi sıxacaqlar”. (Yusif surəsi, 45–49)

Hz. Yusifin zindandan çıxarılması

Padşah dedi: “Onu yanıma gətirin!” Elçi onun yanına gəldikdə Yusif dedi: “Ağanın yanına qayıt və soruş gör ki, əllərini kəsən qadınların məqsədi nə idi? Şübhəsiz ki, Rəbbim onların hiyləsini bilir”. Padşah qadınlara dedi: “Yusif yoldan çıxartmaqla nə məqsəd güdürdünüz?” Onlar dedilər: “Allah uzaq eləsin! Biz onun haqqında pis bir şey bilmirik”. Zadəgan kişinin isə arvadı dedi: “İndi haqq bəlli oldu. Onu mən yoldan çıxartmaq istəyirdim. Həqiqətən də, o, doğru danışanlardandır. (Yusif surəsi, 50–51)

Hz. Yusifin ixlası

Bu etiraf ona görədir ki, ərim yanımda olmadıqda ona xəyanət etmədiyimi və Allahın xainlərin hiylələrinə yol vermədiyini bilsin. Mən özümə bəraət qazandırmıram. Çünki, Rəbbimin rəhm etdiyi kəs istisna olmaqla, nəfs adama pis işləri əmr edər. Həqiqətən, Rəbbim Bağışlayandır, Rəhmlidir”. (Yusif surəsi, 52–53)

Hz. Yusifin Misir xəzinələrinin başına keçməsi

Padşah dedi: “Onu yanıma gətirin! Onu özümə yaxın adam edəcəyəm”. Onunla söhbət etdikdə: “Sən bu gün yanımızda yüksək məqam sahibi, etibarlı bir adamsan” – dedi. Yusif dedi: “Bu yerin xəzinələrini qorumağı mənə tapşır. Çünki mən qoruyanam, bu işi bilənəm”. Beləliklə, Yusifə yer üzündə hökmranlıq verdik. O, istədiyi yerdə qala bilərdi. Biz istədiyimizə mərhəmətimizi nəsis edirik və yaxşı iş görənlərin mükafatını əsirgəmirik. İman gətirənlər və müttəqi olanlar üçün, əlbəttə, axirət mükafatı daha xeyirlidir. (Yusif surəsi, 54–57)

Hz. Yusifin qardaşını gətirtməsi

Yusifin qardaşları Misirə gəlib onun yanına daxil oldular. Yusif onları tanıdı, onlar isə onu tanımadılar. Yusif onların ərzaq yüklərini hazırlayarkən dedi: “Atabir qardaşınızı yanıma gətirin! Məgər görmürsünüzmü ki, mən ölçüyə tam riayət edirəm və mən qonaqpərvərlərin ən yaxşısıyam? Əgər onu yanıma gətirməsəniz, mənim yanımda sizin üçün bir qab belə ərzaq verilməyəcək, özünüz də mənə yaxınlaşmayın”. Onlar dedilər: “Ona görə atasını razı salmağa çalışırıq. Biz əlbəttə, bunu edərik”. O, öz xidmətçilərinə dedi: “Onların taxıl əvəzinə ödədikləri mallarını da yüklərinin içinə qoyun ki, ailələrinin yanına döndükdə onu başa düşsünlər və ola bilsin ki, qayıtsınlar”. Onlar atalarının yanına qayıtdıqda dedilər: “Ey atamız! Daha bizə ərzaq verilməyəcək. Ölçüb ərzaq almaq üçün qardaşımızı bizimlə birlikdə göndər. Şübhəsiz ki, biz onu qoruyacağıq”. (Yusif surəsi, 58–63)

Hz. Yaqubun, Hz. Yusifin qardaşını göndərmək istəməməsi

O dedi: “Daha öncə qardaşını sizə etibar etdiyim kimi, heç onu sizə etibar edə bilərəmmi? Allah daha yaxşı qoruyur. O, rəhmlilərin ən rəhmlisidir”. Onlar yüklərini açdıqda verdikləri mallarının da özlərinə qaytarıldığını görüb dedilər: “Ey atamız! Bizə daha nə lazımdır ki? Budur, sərmayəmiz özümüzlə qaytarılıb. Biz ailəmizi ərzaqla təmin edər, qardaşımızı qoruyar və bir dəvə yükü artıq ərzaq alırıq. Bu isə satın aldığımızın az bir miqdarıdır”. O dedi: “Əhatə olunub çarəsiz qalmanız istisna olmaqla, onu yanıma gətirəcəyinizə dair Allaha and içməyincə onu sizinlə göndərməyəcəyəm”. Onlar and içdikdə Yaqub dedi: “Allah söylədiklərimizə Vəkildir”. (Yusif surəsi, 64–66)

Hz. Yusifin qardaşını saxlaması

O dedi: “Ey oğullarım! Şəhərə bir qapıdan girməyin, ayrı-ayrı qapılardan girin. Allahın iradəsinə qarşı isə heç bir şeylə sizə fayda verə bilmərəm. Hökm yalnız Allahındır. Mən ancaq Ona təvəkkül edirəm. Qoy təvəkkül edənlər də ancaq Ona təvəkkül etsinlər”. Atalarının onlara əmr etdiyi yerlərdən daxil olmalarının Allahın yanında onlar üçün heç bir faydası olmadı, lakin bu, Yaqubun nəfsindəki bir istək idi ki, onu da yerinə yetirdi. Həqiqətən də, o, elm sahibi idi, çünki onu Biz öyrətmişdik. Lakin insanların çoxu bunu bilmir. Onlar Yusifin yanına daxil olduqda o, qardaşını bərk-bərk qucaqlayıb dedi: “Mən sənin qardaşınam. Onların tutduqları işlərə görə kədərlənmə”. Yusif onları azuqə ilə təmin edərkən qardaşının yükünün içinə bir piyalə qoydu. Sonra bir carçı qışqırıb dedi: “Ey karvan əhli! Siz oğrusunuz!” Qardaşlar onlara tərəf dönüb: “Nə itirmisiniz?” –

dedilər. Onlar dedilər: “Padşahın piyaləsini itirmişik. Onu gətirənə bir dəvə yükü ərzaq veriləcək”. Carçı: “Mən buna zaminəm!” – dedi. Onlar dedilər: “Allaha and olsun! Siz bilirsiniz ki, biz bu yerlərə fitnə–fəsad törətmək üçün gəlməmişik və biz oğru da deyilik “.Onlar dedilər: “Əgər yalançısınızsa, onda onun cəzası nədir?” Qardaşlar dedilər: “Onun cəzası – itmiş piyalə yükündə tapılan kimsənin özünün kölə edilərək cəzalandırılmasıdır. Biz zalımları belə cəzalandırırıq”. (Yusif surəsi, 67–75)

O, qardaşının yükündən əvvəl onların yüklərini axtarmağa başladı, sonra da piyaləni qardaşının yükündən çıxartdı. Biz Yusifə belə bir tədbir öyrətdik. Allahın istəyi olmasaydı, padşahın qanunlarına görə, o, qardaşını tutub öz yanında saxlaya bilməzdi. Biz istədiyimiz kəsi dərəcə–dərəcə yüksəldirik. Hər bilik sahibindən də üstün bir bilən vardır. Onlar dedilər: “Əgər o oğurlayıbsa, daha öncə onun qardaşı da oğurluq etmişdi”. Yusif bunu öz içində gizlədib onlara açıb söyləmədi və öz–özü: “Siz daha pis mövqedəsiniz. Allah sizin nə dediyinizi çox yaxşı bilir” – dedi. Onlar dedilər: “Ey hökmdar! Onun çox qoca atası var. Onun yerinə bizim birimizi götür. Həqiqətən, Biz səni yaxşı adam hesab edirik”. O dedi: “Allah eləməsin ki, yanında malımızı tapdığımız kəsdən başqasını tutub saxlayaq. Onda biz zalımlardan olarıq”. Ondan ümidlərini kəsdikdə məsləhətləşmək üçün bir kənara çəkildilər. Onların böyüyü dedi: “Atanızın sizə Allaha and içdirməsi, bundan əvvəl də Yusifə qarşı haqsızlıq etdiyiniz yadınızdadırmı? Atam mənə izin verməyincə və ya mənə aid Allah hökm verməyincə mən bu yerdən ayrılmayacağam. O, hökm verənlərin ən yaxşısıdır. Atanızın yanına qayıdın və deyin: “Ey atamız! Oğlun oğurluq etdi. Biz ancaq bildiyimiz şeyə şahidlik etdik. Biz qeybi bilənlər deyilik. Olduğumuz kənddən və birlikdə gəldiyimiz karvandan soruş. Biz, həqiqətən də, doğru danışırıq”. (Yusif surəsi, 76–82)

Hz. Yaqubun Hz Yusifə olan sevgisi

Yaqub dedi: “Xeyr, sizin nəfsiniz sizi bu işə sövq etdi. Mənə isə yaxşı səbir gərəkdir. Ola bilsin ki, Allah onların hamısını mənə qaytarsın. Həqiqətən də, O, Biləndir, Müdrikdir”. Yaqub onlardan üz döndərdi və: “Heyif Yusifdən!” – dedi. Kədərdən onun gözlərinə ağ gəldi. O, dərdini öz içində saxlayırdı. Onlar dedi: “Allaha and olsun ki, Yusifi sən tez–tez yada salmaqla axırda ya əldən düşəcəksən, ya da öləcəksən”. O dedi: “Mən dərd–qəmimi yalnız Allaha açıb söyləyirəm və Allahdan nazil olan vəhy sayəsində sizin bilmədiklərinizdən agah oluram. Ey oğullarım! Yusifdən və qardaşından xəbər tutmaq üçün yola düşün, Allahın mərhəmətindən ümidinizi üzməyin. Çünki Allahın mərhəmətindən ancaq kafir adamlar ümidlərini kəsər”. Onlar Yusifin yanına girdikdə dedilər: “Ey hökmdar! Biz və ailəmiz fəlakətə uğramışıq. Bir az mal gətirmişik. Bizə bunların əvəzində ölçünü tam elə və bizə sədəqə ver. Şübhəsiz ki, Allah sədəqə verənləri mükafatlandırır”. O dedi: “Sizin nadanlığınız dövründə Yusifə və qardaşına nələr etdiyiniz yadınızdadırmı?” Onlar dedilər: “Yoxsa sən özün Yusifsən?” O dedi: “Mən Yusifəm, bu da qardaşımdır. Allah bizə mərhəmət etmişdir. Kim Allahdan qorxsın və səbir etsə, bilsin ki, Allah yaxşı iş görənlərin mükafatını puç etməz”. Onlar dedilər: “Allaha and olsun ki, Allah səni bizdən üstün tutmuşdur. Biz isə günahkar olmuşuq”. Yusif dedi: “Bu gün siz qınanılmayacaqsınız. Allah sizi bağışlasın! O, rəhm edənlərin ən rəhmlisidir. (Yusif surəsi, 83–92)

Hz. Yusifin möcüzəsi

Bu köynəyimi aparıb atamın üzünə atın, gözləri açılsın. Sonra da bütün ailənizlə birlikdə yanıma gəlin". Karvan Misir torpağından ayrılarda ataları dedi: "Mən, həqiqətən də, Yusifin qoxusunu hiss edirəm. Bircə məni ağılsız saymayadınız". Onlar dedilər: "Allaha and olsun ki, sən hələ də öz köhnə yanlışlığından əl çəkməmişən". Müjdəçi gəlib köynəyi onun üzünə atan kimi gözləri açıldı və o dedi: "Məgər sizə deməmişdimmi ki, mən Allahdan gələn vəhy sayəsində sizin bilmədiklərinizi bilirəm?" (Yusif surəsi, 93–96)

Hz. Yusifin bağışlanma diləməsi

Onlar dedilər: "Ey atamız! Allahdan bizim günahlarımızın bağışlanmasını dilə. Doğrudan da, biz günahkar olmuşuq". O dedi: "Mən Rəbbimdən sizin üçün bağışlanma diləyəcəyəm. Həqiqətən, O, Bağışlayandır, Rəhmlidir". (Yusif surəsi, 97–98)

Hz. Yaqubun və oğlanlarının Misirə gəlməsi

Onlar Yusifin yanına gəldikdə o, ata–anasını bağrına basıb dedi: "Əmin–amanlıqla Allahın istəyi ilə Misirə daxil olun!" O, ata–anasını taxtın üstündə əyləşdirdi. Onlar hamısı onun qarşısında səcdə etdilər. O dedi: "Atacan! Bu, çoxdankı yuxumun yozumudur. Rəbbim onu gerçəkləşdirdi. O mənə lütf etdi. O məni zindandan çıxartdı və şeytan mənimlə qardaşlarımin arasına ədavət saldıqdan sonra sizi səhradan yanıma gətirdi. Şübhəsiz ki, Rəbbim istədiyinə qarşı lütfkardır. Həqiqətən, O, Biləndir, Müdrikdir. Ey Rəbbim! Sən mənə hakimiyyət verdin və mənə yuxuları yozmağı öyrətdin. Ey göyləri və yeri yaradan! Sən dünyada da, axirətdə də mənim Himayədarımsan. Mənim canımı müsəlman kimi al və məni əməlisalehlərə qovuşdur". (Yusif surəsi, 99–101)

HZ. ŞUEYB HEKAYƏSİ

HZ. ŞUEYBIN MƏDYƏN ŞƏHƏRİNƏ PEYĞƏMBƏR OLARAQ GÖNDƏRİLMƏSİ

Mədyən qövmünə də qardaşları Şueybi göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa məbudunuz yoxdur. Rəbbinizdən sizə açıq–aydın bir dəlil gəldi. Elə isə ölçüyə və çəkiyə tam riayət edin, insanların əşyalarını əksik verməyin və yer üzünü islah olunduqdan sonra orada fəsad törətməyin. Əgər möminsinizsə, bu, sizin üçün daha xeyirlidir. (Əraf surəsi, 85)

Mədyən əhalisinə də qardaşları Şueybi göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin, Axirət gününə ümid bəsləyin və yer üzündə fəsad yayaraq pis işlər görməyin”. (Ənkəbut surəsi, 36)

Mədyən qövmünə də qardaşları Şueybi göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa ibadətə layiq olan məbudunuz yoxdur. Ölçünü və çəkini əskiltməyin. Mən sizi bolluq içində görürəm və qorxuram ki, başınıza hər şeyi bürüyən günün əzabı gələ. (Hud surəsi, 84)

HZ. ŞUEYB QÖVMÜNÜ TÖVHİDƏ ÇAĞIRMASI

Mədyən qövmünə də qardaşları Şueybi göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa məbudunuz yoxdur. Rəbbinizdən sizə açıq–aydın bir dəlil gəldi. Elə isə ölçüyə və çəkiyə tam riayət edin, insanların əşyalarını əksik verməyin və yer üzünü islah olunduqdan sonra orada fəsad törətməyin. Əgər möminsinizsə, bu, sizin üçün daha xeyirlidir. Hər yolun başında oturub Allaha iman gətirənləri hədələyib Onun yolundan sapdırmayın və onu əyri göstərməyə çalışmayın. Xatırlayın ki, siz az idiniz, O sizi çoxaltdı. Bir görün fəsad törədənlərin aqibəti necə oldu. (Əraf surəsi, 85–86)

HZ. ŞUEYB POZULMUŞ TİCARƏT ƏXLAQINI DÜZƏLTMƏ SƏYLƏRİ

Mədyən qövmünə də qardaşları Şueybi göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa məbudunuz yoxdur. Rəbbinizdən sizə açıq–aydın bir dəlil gəldi. Elə isə ölçüyə və çəkiyə tam riayət edin, insanların əşyalarını əksik verməyin və yer üzünü islah olunduqdan sonra orada fəsad törətməyin. Əgər möminsinizsə, bu, sizin üçün daha xeyirlidir. (Əraf surəsi, 85)

Mədyən qövmünə də qardaşları Şueybi göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondən başqa ibadətə layiq olan məbudunuz yoxdur. Ölçünü və çəkini əskiltməyin. Mən sizi bolluq içində görürəm və qorxuram ki, başınıza hər şeyi bürüyən günün əzabı gələ. Ey qövmüm! Ölçüyə və çəkiyə ədalətlə tam riayət edin, insanların mallarını əsik verməyin və yer üzündə fəsad yaymaqla pis işlər görməyin! Əgər möminsinizsə, bilin ki, Allahın saxladığı nemətlər sizin üçün daha xeyirlidir. Mən sizin üstünüzdə gözətçi deyiləm”. (Hud surəsi, 84–86)

Mədyən xalqının Hz. Şueybə lağ etməsi

Onlar dedilər: “Ey Şueyb! Atalarımızın ibadət etdikləri məbudlardan, yaxud mallarımızı istədiyimiz kimi istifadə etməkdən vaz keçməyimizi sənə namazınmı əmr edir? Doğrudan da, sən yumşaq xasiyyətli sən, ağıllı sən”. (Hud surəsi, 87)

H. Şueybin təbliğə davam etməsi

O dedi: “Ey qövmüm! Bir deyin görək, əgər mən Rəbbimdən açıq–aydın bir dəlilə istinad edirəmsə, O da Öz tərəfindən mənə gözəl bir ruzi veribsə, onda necə olsun? Sizə qadağan etdiyim şeyləri etməklə sizin əleyhinizə çıxmaq istəmirəm. Mən ancaq bacardığım qədər islah etmək istəyirəm. Mən ancaq Allahın sayəsində uğur qazanıram. Mən yalnız Ona təvəkkül edir və yalnız Ona üz tuturam. Ey qövmüm! Qoy mənimlə olan ixtilafınız, Nuh qövmünün, yaxud Hud qövmünün, yaxud Saleh qövmünün başına gələnlərin eynisini sizin də başınıza gətirməsin. Lut qövmü də sizdən uzaq deyildir”. Rəbbinizdən bağışlanma diləyin, sonra Ona tövbə edin. Həqiqətən, Rəbbim Rəhmlidir, Sevəndir (həm də Seviləndir). (Hud surəsi, 88–90)

Mədyən xalqının Hz. Şueybi təhdid etməsi

Onun qövmünün təkəbbürlü zadəganları dedilər: “Ey Şueyb! Ya biz hökmən sənə də, sənənlə birlikdə iman gətirənləri də yurdumuzdan çıxaracaq, ya da siz bizim dinimizə dönəcəksiniz”. Şueyb dedi: “Hətta nifrət etmiş olsaq belə?” Allah bizi sizin dininizdən xilas etdikdən sonra biz yenə də ona qayıtsaq, Allaha qarşı yalan uydurmuş olarıq. Rəbbimiz Allah istəməyincə bizim ona dönməyimiz olacaq bir şey deyildir. Rəbbimiz elmi ilə hər şeyi əhatə etmişdir. Biz Allaha təvəkkül etmişik. Ey Rəbbimiz! Bizimlə qövmümüz arasında ədalətlə hökm ver. Axı Sən hökm verənlərin ən yaxşısı sən. Onun qövmünün kafir zadəganları dedilər: “Əgər Şueybin ardınca getsəniz, siz mütləq ziyana uğrayanlardan olarsınız”. (Əraf surəsi, 88–90)

Onlar dedilər: “Ey Şueyb! Dediklərinin çoxunu anlamırıq. Biz səni aramızda zəif görürük. Əgər qəbilən olmasaydı, səni daşqalaq edərdik. Sən bizim üçün heç də böyük bir adam deyilsən”. (Hud surəsi, 91)

Onun qövmünün kafir zadəganları dedilər: “Əgər Şueybin ardınca getsəniz, siz mütləq ziyana uğrayanlardan olarsınız”. (Əraf surəsi, 90)

O dedi: “Ey qövmüm! Məgər mənim qəbiləm sizin üçün Allahdan da əzizdir? Siz Onu saymayıb unuttunuz. Şübhəsiz ki, Rəbbim sizin nə etdiklərinizi əhatə edir. Ey qövmüm! Əlinizdən gələni edin, mən də edəcəyəm. Rüsveyedici əzabın kimə gələcəyini və kimin yalançı olduğunu tezliklə biləcəksiniz. Gözləyin! Şübhəsiz ki, mən də sizinlə birlikdə gözləyirəm”. (Hud surəsi, 92–93)

Mədyən xalqının həlak edilməsi

Əmrimiz gəldikdə Şueybi və onunla birlikdə iman gətirənləri Öz mərhəmətimizlə xilas etdik. Zülm edənləri isə qorxunc səs yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar. (Hud surəsi, 94)

Mədyən əhalisinə də qardaşları Şueybi göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin, Axirət gününə ümid bəsləyin və yer üzündə fəsad yayaraq pis işlər görməyin”. Onlar isə onu yalançı saydılar. Buna görə də onları qorxunc səsli bir zəlzələ yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar. (Ənkəbut surəsi, 36–37)

Sanki orada heç yaşamamışdılar. Səməd qövmü məhv olduğu kimi Mədyən qövmü də məhv olsun! (Hud surəsi, 95)

Şueybi yalançı sayanlar, sanki orada yaşamamışdılar. Şueybi yalançı sayanların özləri ziyana uğrayanlardan oldular. Şueyb onlardan üz çevirib dedi: “Ey qövmüm! Mən Rəbbimin mənə vəhy etdiyi hökmlərini sizə çatdırdım və sizə öyüd–nəsihət verdim. Kafir tayfadan ötrü mən necə heyfsilənə bilərəm?” (Əraf surəsi, 92–93)

H. Şueybin Əykə şəhərinə də Peyğəmbər olaraq göndərilməsi

O vaxt Şueyb onlara dedi: “Məgər qorxmursunuz? Şübhəsiz ki, mən sizin üçün etibar etməli olduğunuz bir elçiyəm. Allahdan qorxun və mənə itaət edin! Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir. (Şuəra surəsi, 177–180)

H. Şueybin degenerasiya olmuş cəmiyyəti düzəltmə səyləri

Ölçüyə tam riayət edin və əksik ölçənlərdən olmayın. Düz tərəzi ilə çəkin. İnsanların əşyalarını əksik verməyin və yer üzündə fəsad yayaraq pis işlər görməyin. Sizi və əvvəlki nəsilləri Yaradandan qorxun!” (Şuəra surəsi, 181–184)

Əykə xalqının cavabı

Onlar dedilər: “Sən yalnız və yalnız sehlənmişlərdənsən. Sən də bizim kimi ancaq bir insansan. Biz səni yalançılardan biri hesab edirik. Əgər doğru danışarlarsansa, göyün bir parçasını üstümüzə endir”. (Şuəra surəsi, 185–187)

Əykə xalqının həlak edilməsi

Əykə əhli də elçiləri yalançı saydı. (Şuəra surəsi, 176)

Şueyb dedi: “Rəbbim sizin nələ etdiyinizi daha yaxşı bilir”. Onlar isə onu yalançı saydılar və buna görə də kölgəli günün əzabı onları yaxaladı. Həqiqətən, o, böyük bir günün əzabı idi. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti iman gətirmədi. (Şuəra surəsi, 188–190)

Əykə əhli də zalım idi. Onlardan da intiqam aldığımız. Hər iki kənd aydın görünən yol üzərində yerləşirdi. (Hicr surəsi, 78–79)

HZ. MUSA VƏ HZ. HARUN HEKAYƏSİ

Biz sənə, iman gətirən insanlar üçün, Musa ilə Fironun əhvalatını olduğu kimi oxuyacağıq. (Qəsas surəsi, 3)

İsrail oğullarının Misirdəki vəziyyəti

Biz sənə, iman gətirən insanlar üçün, Musa ilə Fironun əhvalatını olduğu kimi oxuyacağıq. Həqiqətən, Firon yer üzündə təkəbbürlük göstərərək onun əhalisini zümrələrə bölmüşdü. Firon onlardan bir zümrəni zəiflədir, onların oğlan uşaqlarını öldürür, qadınlarını isə sağ buraxırdı. Həqiqətən, o, fitnə-fəsad törədənlərdən idi. Biz istədik ki, həmin yerdə aciz qalanlara mərhəmət göstərək, onları öndə gedənlər və varislər edək, yer üzündə onlara hökmlər bəxş edək, Firona, Hamana və onların əsgərlərinə qorxub çəkindikləri şeyi göstərək. (Qəsas surəsi, 3–6)

Hz. Musanın doğuşu və Allahın vədi

Biz Musanın anasına: “Onu əmizdir. Ondən ötrü qorxduqda isə onu çaya at. Qorxma və kədərlənmə. Çünki Biz onu sənə qaytaracaq və onu elçilərdən edəcəyik” – deyərək vəhy etdik. Fironun ailəsi onu tapıb götürdülər ki, axırda onlara düşmən və başlarına bəla olsun. Həqiqətən, Firon, Haman və onların əsgərləri günahkar idilər. Fironun zövcəsi dedi: “Bu uşaq həm mənim, həm də sənə üçün gözəldir. Onu öldürməyin. Ola bilsin ki, o bizə bir fayda verər, yaxud da onu oğulluğa götürərik”. Onlar bu işin sonunu bilmirdilər. Musanın anasının ürəyi boş qalmışdı (övlad dərindən başqa heç bir şey haqda düşünmürdü). Əgər Biz, vədimizə inananlardan olsaydı, onun qəlbinə səbir verməsəydik, az qala gördüyü işi açıb bildirəcəkdik. Anası onun bacısına: “Onun dalınca get!” – dedi. O da heç kimə hiss etdirmədən kənardan Musaya göz qoyurdu. Daha öncə Biz ona öz anasından başqa bütün süd analarını (onların döşünü əmməyi) qadağan etmişdik. Musanın bacısı dedi: “Sizin üçün onun qayğısına qalacaq və ona qarşı xeyirxah olacaq bir ailəni sizə göstərimmi?” Beləliklə, Biz onu öz anasına qaytardıq ki, gözü aydın olsun, kədərlənməsin və Allahın vədinə haqq olduğunu bilsin. Lakin onların çoxu bunu bilmir. Musa yetkinləşib kamillik dövrünə çatdıqda Biz ona hökmlər (peyğəmbərlik) və elm əta etdik. Biz xeyirxah işlər görənləri belə mükafatlandırırıq. (Qəsas surəsi, 7–14)

Hz. Musanın şəhərdə bir hadisəyə qarışması

O, şəhərə əhalisi xəbərsiz ikən daxil oldu və orada bir-biri ilə vuruşan iki kişi gördü. Biri onun tərəfdarlarından, o biri isə düşmənlərindən idi. Tərəfdarlarından olan kəs onu düşməninə

qarşı köməyə çağırırdı. Musa onu vurub öldürdü və: “Bu, şeytan əməлиндəndir. Həqiqətən, o, haqq yoldan azdıran açıq-aydın bir düşməndir!” – dedi. Musa dedi: “Ey Rəbbim! Mən özüm-özümə zülm etdim. Məni bağışla!” O da onu bağışladı. Həqiqətən, O, Bağışlayandır, Rəhmlidir. Musa dedi: “Ey Rəbbim! Mənə nemət bəxş etdiyün üçün mən heç vaxt günahkarlara arxa olmayacağam!” Səhəri gün qorxu içində ətrafa göz qoya-qoya şəhərə çıxdı. Birdən dünən onu köməyə çağıran kəs yenə fəryad qoparıb onu köməyə çağırırdı. Musa ona: “Sən, doğrudan da, açıq-aşkar yolunu azmışın birisən!” – dedi. Musa ikisinin də düşməni olan kəsi (misirlini) yaxalamaq istədikdə o dedi: “Ey Musa! Sən dünən birini vurub öldürdüyün kimi, məni də öldürməkmi istəyirsən? Sən yer üzündə ancaq bir zülmkar olmaq istəyirsən. Sən islah edənlərdən olmaq istəmirsən”. (Qəsas surəsi, 15–19)

Hz. Musanın Misiri tərk etməsi

Şəhərin kənarından bir kişi qaça-qaça gəlib dedi: “Ey Musa! Zadəganlar səni öldürmək barəsində məşvərət edirlər. Çıx get! İnan ki, mən sənin yaxşılığını istəyənlərdənəm!” Musa qorxu içində ətrafa baxa-baxa oradan çıxıb: “Ey Rəbbim! Məni zalım adamların əlindən qurtar!” – dedi. (Qəsas surəsi, 20–21)

Hz. Musanın Allahdan kömək istəməsi

O, Mədyən tərəfə yollanıb: “Ola bilsin ki, Rəbbim mənə doğru yolu göstərsin!” – dedi. O, Mədyən sularına gəlib çatanda qyunun başında heyvanlarına su verən adamlar gördü. Onların yaxınlığında da qoyunlarını o biri heyvanlardan geri çəkən iki qız görüb: “Sizə nə olub?” – dedi. Onlar dedilər: “Çobanlar heyvanlarını sürüb aparmamış biz qoyunlarımıza su verə bilmirik. Atamız da çox qocadır”. Musa onların yerinə qoyunlara su verdi, sonra da kölgəyə çəkilib dedi: “Ey Rəbbim! Sənin mənə nazil edəcəyin xeyrə ehtiyacım var!” (Qəsas surəsi, 22–24)

Hz. Musanın Mədyəndə keçirdiyi günləri

Bir qədər sonra qızlardan biri utana-utana onun yanına gəlib dedi: “Atam bizim yerimizə qoyunları sulamağının haqqını ödəməkdən ötrü səni çağırır”. Musa onun yanına gəlib başına gələn əhvalatı ona danışdıqda o dedi: “Qorxma! Sən zalım adamların əlindən xilas olmusan!” Qızlardan biri dedi: “Atacan! Onu muzzla işə götür, çünki o, muzzla işə götürdüklərinin ən yaxşısı, güclü və etibarlı olanıdır”. Şueyb dedi: “Səkkiz il mənə işləmək şərti ilə qızlarımdan birini sənə ərə vermək istəyirəm. Əgər sən bu müddəti on ilə çatdırsan, bu, sənin tərəfindən bir lütf olar. Mən sənə əziyyət vermək istəmirəm. Allah qoysa mənim əməlisalehlərdən olduğumu görəcəksən”. Musa dedi: “Bu, ikimizin arasında olan razılıqdır. Bu iki müddətdən hansını başa çatdırsam, mənə qarşı haqsızlıq olmamalıdır. Allah da dediyimizə Şahiddir!” (Qəsas surəsi, 25–28)

Hz. Musanın Mədyəndən ayrılması

Musa müddətini başa vurub ailəsi ilə birlikdə yola çıxdığı zaman dağın yanında bir od gördü və ailəsinə dedi: “Dayanın! Mən bir od gördüm. Mən ondan sizə bir xəbər və ya bir köz gətirərəm ki, qızınasınız”. (Qəsas surəsi, 29)

Hz. Musaya peyğəmbərlik vəzifəsinin verilməsi

Musa oraya gəlib çatdıqda sağ tərəfindəki vadinin yaxınlığında olan mübarək yerdəki ağac tərəfdən ona nida gəldi: “Ey Musa! Aləmlərin Rəbbi olan Allah Mənəm! (Qəsas surəsi, 30)

Həqiqətən, Mən sənə Rəbbinəm. Başmaqlarını çıxart. Çünki sən müqəddəs Tuva vadisindəsən! Mən səni seçmişəm. Sənə vəhy olunanı dinlə! Həqiqətən, Mən Allaham. Məndən başqa heç bir məbud yoxdur. Mənə ibadət et və Məni xatırlamaq üçün namaz qıl! Həmin Saat hökmən gələcək! Hər kəsə törətdiklərinin əvəzi verilsin deyə, Mən onu az qala Özümdən belə gizlədirəm. Qoy ona inanmayan və nəfsinin istəklərinə uyan bir kəs səni ondan yayındırmasın, yoxsa məhv olarsan! (Taha surəsi, 12–16)

Hz. Musanın möcüzələri

Sağ əlindəki nədir, ey Musa?” Musa dedi: “Bu mənim əsamdır. Ona söykənir və onunla qoyunlarıma yarpaq silkələyirəm. Bu, mənim üçün başqa işlərə də yarıyır”. Allah buyurdu: “At onu yerə, ey Musa!” Musa onu yerə atdı və o, dərhal ilan olub sürətlə sürünməyə başladı. (Taha surəsi, 17–20)

Əsanı yerə at!” Musa onun ilan kimi qıvrıldığını görüb, geriye belə baxmadan dönüb qaçmağa başladı. Allah dedi: “Ey Musa! Yaxın gəl, qorxma! Sən əmin–amanlıqda olanlardansan! (Qəsas surəsi, 31)

Əsanı yerə at!” Musa onun ilan kimi qıvrıldığını gördükdə dönüb qaçdı və geriye də dönmədi. Allah dedi: “Ey Musa! Qorxma! Elçilər Mənim hüzurumda qorxmazlar. (Nəml surəsi, 10)

Allah buyurdu: “Götür onu, qorxma! Biz onu əvvəlki halına qaytaracağıq. Əlini qoynuna sal ki, əlin oradan başqa bir möcüzə kimi ləkəsiz, ağappaq çıxsın. (Taha surəsi, 21–22)

Əlini qoynuna sal ki, əlin oradan ləkəsiz, ağappaq çıxsın. Qorxu keçib getsin deyə əlini özünə sıx. Bu, Firona və onun əyanlarına qarşı sənin Rəbbindən olan iki tutarlı dəlidir. Həqiqətən, onlar fasiq adamlardır”. (Qəsas surəsi, 32)

Belə etdik ki, sənə ən böyük möcüzələrimizdən bir neçəsini göstərək. (Taha surəsi, 23)”

Hz. Musanın Firona dini təbliğ etmək vəzifəsi verilməsi

Fironun yanına get! Çünki o, həddini aşmışdır”. (Taha surəsi, 24)

“Fironun yanına yollan! O, həddini çox aşmışdır. (Naziət surəsi, 17)

Hz. Musanın Allahdan kömək istəməsi

Musa dedi: “Ey Rəbbim! Köksümü açıb genişlət! (Taha surəsi, 25)

Musa dedi: “Ey Rəbbim! Mən onlardan birini öldürmüşəm, qorxuram ki, onlar da məni öldürələr. (Qəsas surəsi, 33)

Musa dedi: “Ey Rəbbim! Qorxuram ki, onlar məni yalançı hesab edələr, (Şuəra surəsi, 12)

İşimi yüngülləşdir! Dilimdəki düynü aç ki, sözümü anlasınlar! Mənə öz ailəmdən bir köməkçi ver –Qardaşım Harunu! (Taha surəsi, 26–30)

Qardaşım Harun dildə məndən daha bəlağətlidir. Onu da, dediklərimi təsdiqləyən bir köməkçi kimi mənimlə birlikdə göndər. Mən, həqiqətən də, onların məni yalançı sayacaqlarından qorxuram”. (Qəsas surəsi, 34)

Onun sayəsində mənim gücümü artır! Onu işimə ortaq et (ona da peyğəmbərlik ver) ki, Sənə çoxlu təriflər deyək və Səni çox zikr edək. (Taha surəsi, 31–34)

Onlar dedilər: “Ey Rəbbimiz! Biz, onun bizə şiddətli cəza verməsindən və ya həddini aşmasından qorxuruq”. (Taha surəsi, 45)

Onların məndən əvəzini çıxmaq istədikləri bir günahım da var. Buna görə məni öldürəcəklərindən qorxuram”. Allah dedi: “Xeyr, bu mümkün deyil! İkiniz də möcüzələrimizlə onların yanına gedin! Şübhəsiz ki, Biz də sizinləyik, hər şeyi eşidirik. (Şuəra surəsi, 14–15)

Allahın Hz. Musanın duasına cavab verməsi

Allah buyurdu: “Qorxmayın, çünki Mən sizinləyəm, eşidirəm və görürəm! (Taha surəsi, 46)

Allah dedi: “Biz səni qardaşınla qüvvətləndirəcək, ikinizə də dəlil verəcəyik. Onlar sizə heç bir pislik toxundura bilməyəcəklər. Möcüzələrimiz sayəsində siz və sizə tabe olanlar mütləq qalib gələcəksiniz”. (Qəsas surəsi, 35)

Allah buyurdu: “Dilədiyin sənə verildi, ey Musa Sənə bir dəfə də mərhəmət göstərmişdik. (Taha surəsi, 36–37)

Mən səni Özümə peyğəmbər seçdim! Sən və qardaşın möcüzələrimlə gedin və Məni zikr etməkdə zəiflik göstərməyin. Fironun yanına gedin. Çünki o, həddini aşmışdır. Onunla yumşaq danışın. Bəlkə, öyüd–nəsihət qəbul etsin, yaxud qorxsun!” (Taha surəsi, 41–44)

De: “Günahlardan xilas olmaq istəyirsənmi? Səni Rəbbinə doğru yönəldimmi ki, Ondan qorxub çəkinəsən?” (Naziət surəsi, 18–19)

Hz. Musa və Hz. Harunun Fironu dinə dəvət etmələri

Fironun yanına gedib deyin: “Biz aləmlərin Rəbbinin elçiləriyik! (Şuəra surəsi, 16)

Onun yanına gedib deyin: “Biz sənin Rəbbinin elçiləriyik. İsrail oğullarını bizimlə göndər və onlara əziyyət vermə. Biz sənin yanına Rəbbindən dəlillə gəlmişik. Doğru yolla gedənlərə salam olsun! Bizə vəhy olundu ki, əzab, haqqı yalan sayıb üz döndərənlərə veriləcəkdir!” (Taha surəsi, 47–48)

De: “Günahlardan xilas olmaq istəyirsənmi? Səni Rəbbinə doğru yönəldimmi ki, Ondan qorxub çəkinəsən?” (Naziət surəsi, 18–19)

Fironun ilk reaksiyası

Firon dedi: “Biz səni körpə ikən götürüb saxlayıb boya–başa çatdırmadıqmı? Sən ömrünün bəzi illərini bizimlə yaşamadınmı? Elədiyin pis əməli də elədin. Doğrudan da, sən bir nankorsan!” Musa dedi: “Mən onu edəndə nadan olmuşam. Mən sizdən qorxduğum üçün yanınızdan qaçıb getdim. Amma sonradan Rəbbim mənə hökmranlıq (peyğəmbərlik) verdi və məni elçilərdən etdi. Başıma qaxdığı o nemətin də İsrail oğullarını özünə kölə etməyindir”. (Şuəra surəsi, 22)

Hz. Musanın Firona dini təbliğ etməsi

Firon dedi: “Aləmlərin Rəbbi nədir?” Musa dedi: “Əgər yəqinliklə inanırsınızsa, bilin ki, O, göylərin, yerin və onların arasında olanların Rəbbidir!” (Şuəra surəsi, 23–24)

Musa dedi: “O sizin də, ulu babalarınızın da Rəbbidir!” (Şuəra surəsi, 26)

Musa dedi: “Əgər anlayırsınızsa, bilin ki, O, şərqin, qərbin və bunların arasında olanların Rəbbidir!” (Şuəra surəsi, 28)

Musa dedi: “Rəbbimiz hər şeyə öz xilqətini verən, sonra da ona doğru yolu göstərəndir!” Firon dedi: “Bəs əvvəlki nəsillərin halı necə olacaq?” Musa dedi: “Onlar haqqındakı bilgi Rəbbimin yanında olan bir Kitabdadır. Rəbbim nə xəta edir, nə də unudur!” O, yer üzünü sizin üçün beşik etmiş, orada sizin üçün yollar salmış və göydən su endirmişdir. Biz onunla cürbəcür bitkilərdən cüt–cüt yetişdirdik. Onlardan həm özünüz yeyin, həm də heyvanlarınızı yemləyin. Həqiqətən, bunlarda başa düşənlər üçün dəlillər vardır. Biz sizi torpaqdan yaratdıq. Sizi ora qaytaracaq və bir daha oradan çıxardacağıq. (Taha surəsi, 50–55)

Fironun azğınlığı

Firon ətrafındakılara dedi: “Onun nə danışdığını eşitmirsinizmi?” (Şuəra surəsi, 25)

Firon dedi: “Sizə göndərilmiş bu elçi, sözsüz ki, dəlidir!” (Şuəra surəsi, 27)

Firon dedi: “Əgər məndən başqasına sitayiş etsən, səni məhbusların yanına ataram!” (Şuəra surəsi, 29)

Hz. Musanın möcüzə göstərməsi

Musa dedi: “Bəs sənə açıq-aşkar bir şey göstərsəm necə?” Firon dedi: “Əgər doğru danışarlarsansa, göstər onu!” Musa əsasını yerə atınca, o dərhal dönüb açıq-aşkar bir ilana çevrildi. Əlini qoynundan çıxardan kimi o, baxanların gözü qabağında ağappaq nur saçan bir əl oldu. (Şuəra surəsi, 30–33)

Fironun Hz. Musanı sehrbazlıqla günahlandırması

Firon ətrafındakı zadəganlara dedi: “Həqiqətən də, bu, bilikli bir sehrbazdır! O öz sehri ilə sizi torpağınızdan çıxartmaq istəyir. Nə təklif edirsiniz?” Onlar dedilər: “Onu qardaşı ilə bir qədər gözlət və şəhərlərə adam yığanlar göndər ki, bütün bilikli sehrbazları sənin yanına gətirsinlər”. (Şuəra surəsi, 34–37)

Firon dedi: “Sən öz sehrinlə bizi öz torpağımızdan qovub çıxartmağamı gəlmisən, ey Musa? (Taha surəsi, 57)

Fironun Hz. Musanı sehrbazlarla qarşılaşdırmaq istəməsi

Biz də sənə buna bənzər bir sehr göstərə bilərik. Bizimlə öz aranda görüş vaxtı təyin et. Nə biz, nə də sən vədə xilaf çıxmayaq. Bu hamımız üçün münasib bir yerdə olsun”. Musa dedi: “Görüş vaxtınız bayram günü, camaatın bir yerə toplaşacağı səhər vaxtıdır!” (Taha surəsi, 58–59)

Beləliklə, sehrbazlar bəlli bir günün müəyyən edilmiş vaxtında toplandılar. Camaata deyildi: “Siz də yığırsınız mı? (Şuəra surəsi, 38–39)

Sehrbazlar gələn kimi Firona dedilər: “Əgər qalib gəlsək, bizə mükafat veriləcək mi?” Firon dedi: “Bəli! Belə olacağı təqdirdə sizi özümə yaxın adamlardan edəcəyəm”. (Şuəra surəsi, 41–42)

Hz. Musa ilə sehrbazların qarşı-qarşıya gəlməsi

Sehrbazlar dedilər: “Ey Musa! Ya sən əsanı birinci at, ya da biz əlimizdəkiləri ataq!” (Əraf surəsi, 115)

Musa onlara dedi: “Nə atacaqsınızsa, atın!” (Şuəra surəsi, 43)

Sehrbazların sehri

Musa dedi: “Siz əvvəl atın!” Onlar əllərindəkiləri atdıqda, insanların gözlərini sehrləyib canlarına qorxu saldılar və böyük bir sehr göstərdilər. (Əraf surəsi, 116)

Musa dedi: “Yox, siz atın!” Sehrbazlar əllərindəkiləri yerə atan kimi sehrləri sayəsində ona elə gəldi ki, onların kəndirləri və çomaqları hərəkətə gəlib sürünür. Musanın ürəyi xoflandı. Biz dedik: “Qorxma, qalib gələn mütləq sən olacaqsan! (Taha surəsi, 66–68)

Onlar əllərindəki ipləri və dəyənəkləri atdıqda Musa dedi: “Sizin gördüyünüz iş sehrdir. Həqiqətən, Allah onu boşa çıxaracaq. Çünki Allah fitnə-fəsad törədənlərin işini düzəltməz”. Günahkarlar istəməsələr də Allah Öz kəlmələri ilə haqqı bərqərar edəcək. (Yunis surəsi, 81–82)

Hz. Musanın sehrbazları məğlub etməsi

Sağ əlindəkini yerə at, onların qurduqlarını udsun. Onların qurduqları sadəcə sehrbaz hiyləsidir. Sehrbaz isə, hara gedirsə-getsin, uğur qazanmaz”. (Taha surəsi, 69)

Biz Musaya: “Əsanı yerə at!” – deyə vəhy etdik. Elə bu an əsa ilana çevrilib onların düzəldikləri şeyləri uddu. Artıq haqq üzə çıxdı, onların etdikləri isə batil oldu. Sehrbazlar orada məğlub oldular və rüsvay olaraq geri döndülər. (Əraf surəsi, 117–119)

Sehrbazların iman etməsi və Fironun qəzəblənməsi

Sehrbazlar səcdəyə qapanıb dedilər: “Biz Harunun və Musanın Rəbbinə iman gətirdik!” Firon dedi: “Mən sizə izin verməmişdən əvvəl siz ona iman gətirdiniz? Şübhəsiz ki, o sizə sehr öyrədən böyüyünüzdür. Mən sizin əllərinizi və ayaqlarınızı çarpaz kəsdirib xurma ağaclarının gövdələrində çarmıxa çəkəcəyəm. Onda hansınızın əzabının daha şiddətli və daha sürəkli olduğunu biləcəksiniz!” Onlar dedilər: “Biz heç vaxt səni bizə gələn bu aydın dəlillərdən və bizi yaradandan üstün tutmayacağıq. İndi nə hökm verəcəksənsə, ver. Sən ancaq bu dünyada hökm verə bilərsən! Həqiqətən, biz Rəbbimizə iman gətirdik ki, O bizi günahlarımıza və sənin bizi məcbur etdirdiyin sehrə görə bağışlasın. Allahın mükafatı daha xeyirli, cəzası isə daha sürəklidir!” (Taha surəsi, 70–73)

“Biz Firon xalqı arasından ilk iman gətirənlər olduğumuza görə Rəbbimizdən günahlarımızı bağışlayacağını umuruq”.(Şuəra surəsi, 51)

Sən sadəcə, Rəbbimizin möcüzələri bizə gəldikdə onlara iman gətirməyimizə görə bizdən intiqam alırsan. Ey Rəbbimiz! Bizə çoxlu səbir ver və bizi müsəlman olaraq öldür”. (Əraf surəsi, 126)

Fironun azğınlığa davam etməsi

O, camaatını toplayıb onlara hündür səslə müraciət edərək dedi: “Sizin ən uca rəbbiniz mənəm!” (Naziət surəsi, 23–24)

Firon və onun əyanları tərəfindən özlərinə işgəncə veriləcəyindən qorxaraq Musaya öz qövmündən yalnız azsaylı bir nəsil iman gətirdi. Həqiqətən də, Firon yer üzündə qəddar hakim və həddi aşanlardan idi. (Yunis surəsi, 83)

Firon dedi: “Buraxın məni Musanı öldürüm! Qoy o da Rəbbinə yalvarsın. Çünki mən onun sizin dininizi dəyişdirəcəyindən, yaxud yer üzündə fəsad törədəcəyindən qorxuram”. Musa dedi: “Mən Hesablaşma gününə inanmayan hər bir təkəbbürlüdən həm mənim Rəbbim, həm də sizin Rəbbiniz olan Allaha sığınırım!” (Mümin surəsi, 26–27)

Sarayda imanını gizlədən adam

Firon ailəsindən olub imanını gizlədən mömin bir kişi dedi: “Siz bir adamı: “Rəbbim Allahdır!” – dediyinə görə öldürəcəksinizmi? Halbuki o, Rəbbinizdən sizə açıq-aydın dəlillər gətirdi. Əgər o, yalan danışarsa, onun yalanı ancaq öz əleyhinədir. Yox, əgər doğru danışarsa, onun vəd etdiyinin bəzisi sizə toxunar. Həqiqətən, Allah həddi aşanı, yalançını doğru yola yönəltməz. Ey xalqım! Bu gün yer üzündə hakim şəxslər kimi hökmranlıq sizin əlinizdədir. Əgər Allahın əzabı bizə gəlsə, bizi ondan kim qoruya bilər?” Firon dedi: “Mən sizə ancaq öz düşündüyümü bildirirəm, mən sizə ancaq doğru yolu göstərirəm”. Mömin kişi dedi: “Ey xalqım! Mən sizə, əlbir dəstələrin başına gəlmiş dəhşətli günün bənzərinin sizin də başınıza gəlməsindən qorxuram. Nuhun qövmünə, Ad və Səməd tayfalarına və onlardan sonra gələnələrə bənzər bəlanın gəlməsindən qorxuram. Allah bəndələrə zülm olunmasını istəməz. Ey xalqım! Mən başınıza gələcək fəryad qoparacağınız gündən qorxuram. Geriyə dönüb qaçaacağınız gün sizi Allahdan qoruyan tapılmaz. Allahın azğınlığa saldığı kimsəyə isə yol göstərən olmaz”. Daha öncə Yusif sizə açıq-aydın dəlillər gətirmişdi. Siz onun gətirdiklərinə şəkk etməkdə davam edirdiniz. Nəhayət, o, vəfat etdikdə dediniz: “Allah ondan sonra elçi göndərməyəcəkdir!” Allah həddi aşan, şübhə edən kimsəni beləcə azğınlığa salar. Özlərinə bir dəlil gəlmədən Allahın ayələri barəsində mübahisə edənlər həm Allah yanında, həm də iman gətirənlərin yanında ancaq böyük bir nifrət artırır. Allah hər bir təkəbbürlü zülmkarın qəlbini belə möhürləyir. (Mümin surəsi, 28–35)

Fironun özünə qüllə inşa etdirməsi

Firon dedi: “Ey əyanlar! Mən sizin üçün özümdən başqa bir məbud tanımıram. Ey Haman! Mənim üçün palçıqın üzərində od qala və bir qüllə düzəlt ki, Musanın məbudunun yanına qalxım. Mən, həqiqətən də, onu yalançılardan hesab edirəm. (Qəsas surəsi, 38)

Mömin adamın Firon və qövmünü imana dəvət etməsi

“Göylərin yollarına çatım və Musanın məbudunu görüm. Həqiqətən, mən onu yalançı sayıram!” Firona pis əməli beləcə gözəl göstərildi və o, yoldan çıxarıldı. Fironun hiyləsi uğursuz oldu. O mömin kişi dedi: “Ey qövmüm! Mənim ardımca gəlin, sizi doğru yola çıxardım. Ey qövmüm! Bu dünya həyatı ancaq fani bir zövqdür, axirət isə qərar tutacağınız yurddur. Kim pis bir iş tutsa, o ancaq işinin həddi qədər cəza alar. Mömin olmaqla bərabər, yaxşı iş görənlər və qadınlar Cənnətə daxil olub orada hesabsız ruziyə nail olurlar. Ey qövmüm! Nə üçün mən sizi nicat tapmağa çağırıram, siz isə məni oda çağırırsınız? Siz məni Allahı inkar etməyə, bilmədiyim bir şeyi Ona şəriq qoşmağa çağırırsınız, mən isə sizi Qüdrətli və Bağışlayan Allaha çağırıram. Heç şübhəsiz ki, sizin məni çağırılıqlarınızın nə dünyada, nə də axirətdə çağırılmağa haqqı yoxdur. Bizim dönüşümüz

Allahadır. Həddi aşanlar isə od sakinləridirlər. Sizə dediklərimi mütləq xatırlayacaqsınız. Mən öz işimi Allaha həvalə edirəm. Həqiqətən, Allah qullarını görür". (Mümin surəsi, 37–44)

Fironun zülmə davam etməsi

Firon xalqının əyanları dedilər: "Sən Musanı və onun qövmünü buraxırsan ki, yer üzündə fəsad törətsinlər, həm səni, həm də sənin məbudlarını bir kənara atsınlar". Firon dedi: "Biz hökmən onların oğlan uşaqlarını öldürəcək, qadınlarını isə sağ buraxacağıq. Şübhəsiz ki, onların üzərində sarsılmaz hökmranlığa malik olan bizik". (Əraf surəsi, 127)

Hz. Musanın qövmünə səbri təbliğ etməsi

Musa öz qövmünə dedi: "Allahdan kömək diləyin və səbir edin. Şübhəsiz ki, yer üzünü Allahındır. O, qullarından istədiyini onun varisləri təyin edir. Gözəl aqibət müttəqilərindir". Onlar dedilər: "Sən bizə peyğəmbər gəlməzdən əvvəl də, sənin gəlişindən sonra da bizə əziyyət verildi". Musa dedi: "Ola bilsin ki, Rəbbiniz düşməninizi məhv edib sizi yer üzünün varisləri təyin etsin, sonra da necə hərəkət edəcəyinizə baxsın". (Əraf surəsi, 128–129)

Firon və qövmünə Allahın əzabının gəlməsi

Biz Firon xalqını quraqlıq illərinə və məhsul qıtlığına məruz qoyduq ki, bəlkə düşünüb ibrət alsınlar. Onlara bir yaxşılıq üz verəndə: "Bu, bizə məxsusdur!" – deyərdilər. Onlara bir pislik üz verdikdə isə, Musa və onunla birlikdə olanları uğursuzluq əlaməti sayardılar. Əslində onların uğursuzluğu Allah yanındadır, lakin onların çoxu bunu bilmir. Kafirlər dedilər: "Sən bizi sehləmək üçün nə qədər möcüzə gətirsən də, biz sənə inanan deyilik!" Biz də onların üstünə müxtəlif möcüzələr olaraq tufan, çəyirtkələr, bitlər, qurbağalar və qan göndərdik. Onlar isə təkəbbürlük göstərdilər və günahkar bir tayfa oldular. Əzab onları bürüdükdə dedilər: "Ey Musa! Bizim üçün Rəbbinə sənə verdiyi əhd ilə dua et! Əgər əzabı bizdən sovuşdursan, biz hökmən sənə iman gətirəcək və İsrail oğullarını mütləq sən ilə birlikdə göndərəcəyik". Biz çatacaqları müəyyən vaxta qədər əzabı onlardan sovuşdurduqda isə, dərhal əhdi pozdular. (Əraf surəsi, 130–135)

Fironun qövmünü alçaltması

Firon qövmünü çağıraraq dedi: “Ey xalqım! Məgər Misir səltənəti və altımdan axan bu çaylar mənim deyilməyib? Məgər görmürsünüzmü? Ya da mən bu aciz və az qala sözünü belə aydın başa sala bilməyən adamdan daha üstün deyiləmmi? Nə üçün ona qızıl biləzliklər taxılmayıb və onunla birlikdə bir–birinin ardınca mələklər gəlməyib?” Firon öz xalqını aldatdı, onlar da ona itaət etdilər. Həqiqətən, onlar fasiq adamlar idilər. (Zuxruf surəsi, 51–54)

Firon və onun əyanları tərəfindən özlərinə işgəncə veriləcəyindən qorxaraq Musaya öz qövmündən yalnız azsaylı bir nəsil iman gətirdi. Həqiqətən də, Firon yer üzündə qəddar hakim və həddi aşanlardan idi. (Yunis surəsi, 83)

Hz. Musanın qövmünə təvəkkül təbliğ etməsi

Musa dedi: “Ey qövmüm! Əgər Allaha iman gətirmişsinizsə və müsəlman olmuşsunuzsa, Ona təvəkkül edin!” Onlar dedilər: “Biz ancaq Allaha təvəkkül edirik. Ey Rəbbimiz! Bizi zalım qövmün əlində sınağa çəkmə! Və bizi Öz mərhəmətinlə kafir qövmün əlindən qurtar!” (Yunis surəsi, 84–86)

Hz. Musanın Firon və qövmünün həlakını istəməsi

Musa dedi: “Ey Rəbbimiz! Sən Firona və onun əyanlarına dünya həyatında zinət və mal–dövlət bəxş etdin. Ey Rəbbimiz! Onlar insanları Sənin yolundan sapdırırlar. Ey Rəbbimiz! Onların mal–dövlətini məhv et və qəlbini sərtləşdir ki, ağırlı–acılı əzabı görməyincə iman gətirməsinlər”. Allah dedi: “Hər ikinizin duası qəbul olundu. Dəvətinizdə möhkəm olun və nadanların yoluna uymayın!” (Yunis surəsi, 88–89)

Hz. Musaya hicrət üçün vəhy gəlməsi

Biz Musaya: “Qullarımla birlikdə gecə yola çıx, əsanı suya vurmaqla onlar üçün dənizdə quru yol aç. Düşmənin sizə çatmasından qorxma, çəkinmə!” – deyərək vəhy etdik. (Taha surəsi, 77)

Biz Musaya: “Qullarımla birlikdə gecə yola çıx. Çünki siz təqib olunacaqsınız” – deyərək vəhy etdik. (Şuəra surəsi, 52)

Fironun İsrail oğullarını təqib etməsi

Firon şəhərlərə əsgər toplayanlar göndərdi. O dedi: “Bunlar kiçik bir dəstədir. Onlar bizi qəzəbləndirmişlər. Biz hamımız ayıq–sayıq olmalıyıq”. Biz onları (o zalım tayfanı) bağlardan və çeşmələrdən çıxartdıq; xəzinələrdən və gözəl yerlərdən də qovduq. Beləcə, Biz İsrail oğullarını o yerlərə varis etdik. Günəş üfüqdən qalxarkən Firon öz əsgərləri ilə onları izləməyə başladılar. (Şuəra surəsi, 53–60)

Firon və ordusunun həlak edilməsi

İki dəstə bir–birini görünəcə Musanın səhabələri: “Biz yaxalanacağıq!” – dedilər. Musa dedi: “Xeyr, Rəbbim mənimlədir. O mənə doğru yol göstərəcəkdir!” Biz Musaya: “Əsanla dənizə vur!” – deyərək vəhy etdik. Dəniz dərhal yarıldı, on iki yol açıldı və hər biri nəhəng bir dağ kimi oldu. O birilərini də ora yaxınlaşdırdıq. (Şuəra surəsi, 61–64)

Biz İsrail oğullarını dənizdən keçirtdik. Firon və onun qoşunu zülm və düşmənçilik məqsədilə onları təqib etdilər. Nəhayət Firon dənizdə batdığı vaxt dedi: “İsrail oğullarının iman gətirdiklərindən başqa məbud olmadığına inandım. Mən də müsəlmanlardanam!” Firona deyildi: “İndimi? Sən ki əvvəllər asilik etmiş və fəsad törədənlərdən olmuşdun. Bu gün sənini bədəninə xilas edəcəyik (sahilə çıxaracağıq) ki, səndən sonra gələnlərə ibrət olasan”. Həqiqətən də, insanların çoxu ayələrimizdən xəbərsizdir. (Yunis surəsi, 90–92)

Musa və onunla birlikdə olanların hamısını xilas etdik. O birilərini isə suya qərq etdik. (Şuəra surəsi, 65–66)

Onlar neçə–neçə bağlar, çeşmələr qoyub getdilər; Habelə əkinlər, möhtəşəm yerlər və içində həzz aldıqları nemətləri də qoyub getdilər. Bax belə! Biz o nemətlərə başqalarını varis etdik. (Duxan surəsi, 25–28)

Musa ilə olan zəif qövmü isə yer üzünün xeyir–bərəkət verdiyimiz şərq və qərb bölgələrinə varislər təyin etdik. Səbir etdiklərinə görə Rəbbinin İsrail oğulları barəsindəki gözəl Sözü yerinə yetdi. Biz Firon və onun xalqının qurduqlarını və tikib ucaldıqlarını darmadağın etdik. (Əraf surəsi, 137)

Onları səhər və axşamüstü oda salırlar. O Saat gələcəyi gün isə; Firon nəslini ən şiddətli əzaba salın! (Mümin surəsi, 46)

Firon Qiyamət günü öz qövmünün qabağına düşüb onları Oda aparacaq. Girəcəkləri yer nə pis yerdir! Onları həm burada, həm də Qiyamət günündə lənət təqib edəcəkdir. Onlara verilən pay nə pis paydır! (Hud surəsi, 98–99)

Nə göy, nə də yer onlardan ötrü ağlamadı. Onlara möhlət də verilmədi. Artıq İsrail oğullarını alçaldıcı əzabdan qurtardıq –Firondan. Həqiqətən, o, özünü yüksək tutan və həddi aşanlardan idi. (Duxan surəsi, 29–31)

İsrail oğullarının bütə sitayiş etmələri

Biz İsrail oğullarını dənizdən keçirtdik və onlar öz bütlərinə tapınan bir qövmə rast gəldilər. Onlar dedilər: “Ey Musa! Onların məbudları olduğu kimi, bizim üçün də bir məbud düzəlt”. Musa dedi: “Həqiqətən, siz cahil bir tayfasınız. Şübhəsiz ki, bunların etiqad etdikləri əqidə məhvə məhkumdur, gördükləri işlər isə batildir”. Musa dedi: “O, sizi aləmlərdən üstün etdiyi bir halda, mən sizin üçün Allahdan başqa məbudmu axtaracağam?” Bir zaman Biz sizi Fironun tərəfdarlarından xilas etdik. Onlar sizə ağır əzablar verir, oğlan uşaqlarınızı öldürür, qadınlarınızı isə sağ buraxırdılar. Bunda sizin üçün Rəbbiniz tərəfindən böyük bir sınaq var idi. (Əraf surəsi, 138–141)

Hz. Musanın Allah ilə danışması

Biz Musaya otuz gecəlik vədə verdik və buna on gecə də əlavə etdik. Beləliklə də Rəbbinin təyin etdiyi vaxt qırx gecə oldu. Musa qardaşı Haruna dedi: “Xalqımın içərisində mənə əvəz et, onları islah et və fəsad törədənlərin yoluna uyma!” Musa təyin etdiyimiz vaxtda gəldikdə Rəbbi onunla danışdı. Musa dedi: “Ey Rəbbim! Özünü mənə göstər, Sənə baxım”. O dedi: “Sən mənə görə bilməzsən. Lakin bu dağa bax. Əgər o, öz yerində qala bilsə, sən də Məni görəcəksən”. Rəbbi dağa göründükdə onu parça–parça etdi. Musa da baylıraq yerə sərildi. Özünə gəldikdə isə dedi: “Sən pak və müqəddəssən! Sənə tövbə etdim və mən iman gətirənlərin birincisiyəm!” Allah dedi: “Ey Musa! Mən vəhy etdiyim hökmlərimlə və sənənlə danışmağım ilə səni seçib insanlardan üstün etdim. Elə isə sənə verdiyimi götür və şükür edənlərdən ol!” (Əraf surəsi, 142–144)

Allah buyurdu: “Səni öz qövmündən ayrılmağa tələsdirən nə idi, ey Musa?” Musa dedi: “Onlar da arxamca gəlirlər. Məndən razı qalasan deyə, Sənin yanına tələsdim, ey Rəbbim!” (Taha surəsi, 83–84)

Hz. Musaya Tövratin verilməsi

Biz onun üçün lövhələrdə hər şeydən öyüd–nəsihət və hər şeyin təfsilatını yazdıq və dedik: “Bunları möhkəm tut və xalqına da onun ən yaxşısından yapışmağı əmr et! Mən sizə fasiqlərin yurdunu göstərəcəyəm. (Əraf surəsi, 145)

Bir zaman Biz İsrail oğulları ilə: “Allahdan qeyrisinə ibadət etməyəcək, valideynlərə, qohum–əqrəbaya, yetimlərə və kasıblara xeyirxahlıq edəcək, insanlara xoş söz deyəcək, namaz qılacaq və zəkat verəcəksiniz!” – deyərək əhd bağladılar. Sonra az bir qisminiz istisna olmaqla, haqdan üz çevirib döndünüz. O zaman Biz sizinlə: “Bir–birinizin qanını tökməyəcəksiniz, bir–birinizi yurdlarınızdan çıxarmayacaqsınız!” – deyərək əhd kəsdik. Sonra da siz özünüz şahidlik edərək bu əhdi təsdiqlədiniz. (Bəqərə surəsi, 83–84)

Ey İsrail oğulları! Biz sizi düşməninizdən xilas etdik. Sizə sağ tərəfinizdəki dağın yanına gəlməyiniz üçün vədə verdik. Sizə göydən manna və bildirçin endirdik. Sizə verdiyimiz ruzilərin təmizindən yeyin və bunda həddi aşmayın, yoxsa sizə qəzəbim tutar. Qəzəbimə gəlmiş kimsə isə bədbəxt olar. Mən, həqiqətən də, tövbə edib, iman gətirib yaxşı işlər görən, sonra da doğru yolu tutanları bağışlayıram. (Taha surəsi, 80–82)

Hz. Musa Tur dağında ikən, geridə buraxdığı qövmünün buzova sitayiş etməsi

O zaman Biz Musaya vəhy üçün qırx gecəlik vədə verdik. Sonra siz onun ardından buzovu özünüzə məbud qəbul edərək zalım oldunuz. Sonra bunun ardınca Biz sizi bağışladılar ki, bəlkə şükür edəsiniz. O zaman Biz Musaya Kitab və haqqı batıldən ayıran Furqan verdik ki, bəlkə doğru yolla gedəsiniz. O zaman Musa öz qövmünə dedi: “Ey qövmüm! Siz buzova ibadət etməklə özünüzə zülm etdiniz. Odur ki, Yaradanınıza tövbə edin və özünüzü (sizlərdən özlərinə zülm edənləri) öldürün. Bu, Yaradanınızın yanında sizin üçün xeyirlidir”. O, sizin tövbənizi qəbul etdi. Doğrudan da O, tövbələri qəbul edəndir, Rəhmlidir. (Bəqərə surəsi, 51–54)

Allah buyurdu: “Səndən sonra qövmünü sınağa çəkdik. Samiri onları yoldan çıxartdı”. (Taha surəsi, 85)

Musanın ardınca qövmü öz zinət əşyalarından böyürən bir buzov heykəli düzəldilər. Məgər bu heykəlin onlarla danışmadığını, onlara düz yol göstərmədiyini görmürdülərmi? Buna baxmayaraq ona məbud kimi sitayiş edib zalımlardan oldular. (Əraf surəsi, 148)

Hz. Musanın qövmünə geri dönməsi

Musa qəzəbli və kədərli halda öz qövmünün yanına qayıtdıqda dedi: “Məndən sonra necə də yaramaz işlər görmüsünüz! Rəbbinizin əmrini qabaqlamaq istədiniz?” Musa lövhələri tulladı və qardaşının başından yapışıb özünə tərəf çəkdi. Qardaşı dedi: “Ey anamın oğlu! Həqiqətən, camaat məni zəif bilib az qala öldürəcəkdilər. Məni rüsvay etməklə düşmənləri sevindirmə. Məni zalımlara tay tutma”. (Əraf surəsi, 150)

Musa qəzəbli, kədərli halda qövmünün yanına qayıdıb dedi: “Ey qövmüm! Məgər Rəbbiniz sizə gözəl bir vəd verməmişdimi? Doğrudanmı bu vaxt sizə uzun gəldi? Yoxsa Rəbbinizdən sizə bir qəzəb gəlməsini istəyib mənə verdiyiniz vədə xilaf çıxdınız?” (Taha surəsi, 86)

Onlar dedilər: “Biz sənə verdiyimiz vədə öz ixtiyarımızla xilaf çıxmadıq. Lakin biz o xalqın zinət əşyasından olan ağır yüklərlə yüklənmişdik. Biz onları oda atdıq. Həmçinin Samiri də onu oda atdı”. (Taha surəsi, 87)

Samiri onlar üçün böyürən bir buzov heykəli düzəltdi. Buzova məftun olanlar: “Sizin də məbudunuz, Musanın da məbudu budur. Lakin o bunu unutmuşdur” – dedilər. Məgər bu heykəlin onlara heç bir cavab vermədiyini, onlara nə bir zərər, nə də bir fayda verməyə qadir olmadığını görmürdülərmisi?! Bundan əvvəl Harun onlara demişdi: “Ey qövmüm! Siz bununla ancaq sınağa çəkildiniz. Həqiqətən, sizin Rəbbiniz Mərhəmətli Allahdır. Mənə tabe olun və əmrinə itaət edin!” Onlar: “Musa yanımıza qayıtmayınca biz ona sitayiş etməkdən əl çəkməyəcəyik!” – dedilər. Musa dedi: “Ey Harun! Onların azdıqlarını gördüyün zaman sənə nə mane oldu ki, ardımca gəlmədin? Əmrinə qarşımı çıxdın? Harun dedi: “Ey anamın oğlu! Saqqalımdan, saçımdan tutma. Doğrusu, mən sənə: “İsrail oğullarını bir-birindən ayırdın, sözümə baxmadın!” – deyəcəyindən qorxdum. Musa dedi: “Məqsədin nə idi, ey Samiri?” O dedi: “Mən onların görmədiklərini gördüm. Mən o elçinin ləpirindən (Cəbrailin atının ayağı dəydiyi yerdən) bir ovuc torpaq götürdüm və onu bəzək əşyalarının üstünə atdım. Nəfsim məni buna sövq etdi”. Musa dedi: “Çıx get! Sən həyatın boyu: “Mənə toxunmayın, mən də sizə toxunmayım!” – deməli olacaqsan. Səni həm də qurtula bilməyəcəyin əzab günü gözləyir. Sən sitayiş etdiyin məbuduna bax. Biz onu yandıracaq, sonra da dənizə sovuracağıq. Sizin məbudunuz yalnız Özündən başqa heç bir məbud olmayan Allahdır. O, elm ilə hər şeyi əhatə edir”. (Taha surəsi, 86–98)

Musa dedi: “Ey Rəbbim! Məni və qardaşımı bağışla, bizi Öz mərhəmətinə qovuşdur. Sən rəhm edənlərin ən rəhmlisisən!” Həqiqətən, buzova sitayiş edənlərə öz Rəbbindən bir qəzəb və dünya həyatında zillət üz verəcəkdir. Biz iftira yaxanları belə cəzalandırırıq. (Əraf surəsi, 151–152)

Musanın qəzəbi sakitləşəndə lövhələri götürdü. Onlardakı yazılarda Rəbbindən qorxanlar üçün hidayət və mərhəmət var idi. (Əraf surəsi, 154)

Hz. Musanın bağışlanma diləməsi

O zaman siz: “Ey Musa! Biz Allahı açıq-aşkar görməyincə sənə iman gətirməyəcəyik!” – dediniz və gözlünüz görə-görə sizi ildırım vurdu. Ölümünüzdən sonra Biz sizi dirilttik ki, bəlkə şükür edəsiniz. (Bəqərə surəsi, 55–56)

Musa Bizim təyin etdiyimiz vaxt üçün tayfasından yetmiş kişi seçdi. Onları zəlzələ yaxaladıqda o dedi: “Ey Rəbbim! Əgər istəsəydin, bundan əvvəl onları da, məni də məhv edərdin. Özümüzdən olan səfəhlərin etdiklərinə görə bizi həlakı edəcəksən? Bu, yalnız Sənin sınağıdır. Sən onunla istədiyini azğınlığa aparır, istədiyini də doğru yola yönəldirsən. Sən bizim Himayəçimizsən! Bizi bağışla və bizə rəhm et! Axı Sən bağışlayanların ən yaxşısısan. Bizim üçün bu dünyada da yaxşılıq yaz, axirətdə də. Həqiqətən, biz, Sənə üz tutduq!” Allah dedi: “İstədiyimi əzabıma düçar edirəm. Mərhəmətim isə hər şeyi əhatə edir. Mən onu Allahdan qorxan, zəkat verən və ayələrimizə iman gətirənlər üçün yazacağam. (Əraf surəsi, 155–156)

İsrail oğullarının öz nəfslərinə zülm etmələri

Biz onları on iki nəslə – ümmətə böldük. Qövmü Musadan su istədikdə, Biz ona: “Əsanla daşa vur!” – deyə vəhy etdik. Ondən on iki çeşmə qaynayıb çıxdı. Hər qəbilə özünün su içəcəyi yeri bildi. Biz onların üstünə buludla kölgə saldıq, onlara manna və bildirçin endirdik, özlərinə də: “Sizə ruzi kimi verdiyimiz pak şeylərdən yeyin!” – dedik. Onlar Bizə zülm etmədilər, ancaq özləri özlərinə zülm etdilər. (Əraf surəsi, 160)

Biz sizin üstünüzə buludla kölgə saldıq, sizə manna və bildirçin endirdik və: “Sizə ruzi olaraq verdiyimiz pak şeylərdən yeyin!” – dedik. Onlar Bizə deyil, ancaq özlərinə zülm etdilər. (Bəqərə surəsi, 57)

Hz. Musanın qövmünün onunla birlikdə hərəkət etməyi rədd etməsi

Bir zaman onlara deyilmişdi: “Bu kənddə sakin olun və ondan (orada olan nemətlərdən) bəyəndiyiniz yerlərdə yeyin. “Bizi bağışla!” – deyən və qarıdan Allaha səcdə edərək daxil olun ki, sizin günahlarınızı bağışlayaq. Biz yaxşı işlər görənlərə mükafatlarını artırırıq”. (Əraf surəsi, 161)

O zaman Musa öz qövmünə demişdi: “Ey qövmüm! Allahın sizə olan nemətini xatırlayın. O, sizin aranızdan peyğəmbərlər göndərdi, sizi hökmdarlar təyin etdi və aləmlərdən heç kəsə vermədiyini sizə verdi. Ey qövmüm! Allahın sizin üçün müəyyən etdiyi müqəddəs torpağa daxil olun və arxa çevirməyin ki, ziyana uğrayaraq dönməyəsiz”. Onlar dedilər: “Ey Musa! Orada, həqiqətən də, nəhəng adamlar vardır. Onlar oradan çıxmayınca, biz əsla oraya daxil olmayacağıq. Əgər onlar oradan çıxsalar, biz daxil olarıq”. Allahdan qorxanlardan, Allahın nemət verdiyi iki kişi dedi: “Onların üzərinə şəhər qapısından daxil olun. Əgər siz ora daxil olsanız, əlbəttə, qalib gələrsiniz. Əgər möminsinizsə, Allaha təvəkkül edin!” Onlar dedilər: “Ey Musa! Nə qədər ki onlar oradadırlar, biz ora heç vaxt girməyəcəyik. Odur ki, sən və sənin Rəbbin gedin, onlarla vuruşun. Biz isə burada oturacağıq”. (Maidə surəsi, 20–24)

Allahın İsrail oğullarına olan köməyi və İsrail oğullarının nankorluqları, onlara verilən Tövratın hökmünü dəyişdirmələri

Biz onları yer üzündə ümmətlərə böldük. İçərilərində həm əməlisaleh olanlar, həm də belə olmayanlar vardır. Biz onları yaxşılıq və pisliklə sınaдық ki, bəlkə doğru yola dönələr. Onlardan sonra Kitaba varis olan xələflər gəldilər. Onlar bu fani dünya malını alıb: “Biz bağışlanacağıq!” – deyirdilər. Onlara buna bənzər mənfəətlər yenə də gələydi, onu da alardılar. Məgər Allah barəsində haqdan başqa bir şey söyləməyəcəklərinə dair onlardan Kitabda yazılmış əhd alınmamışdı? Halbuki onlar Kitabda olanları oxuyub öyrənmişdilər. Axirət yurdu müttəqilər üçün daha xeyirlidir. Məgər anlamırsınız? (Əraf surəsi, 168–169)

Vay o şəxslərin halına ki, onlar öz əlləri ilə kitab yazır, sonra da: “Bu, Allah tərəfindəndir!” – deyirlər ki, onunla cüzi miqdarda pul əldə edə bilsinlər. Öz əlləri ilə yazdıqlarına görə vay onların halına! Qazandıqları şeyə görə vay onların halına! (Bəqərə surəsi, 79)

O zaman Biz sizinlə əhd bağlayıb dağı başınızın üstünə qaldırdıq: “Sizə verdiyimizdən möhkəm yapışın və eşidin!” – deyər əmr etdik. Onlar: “Eşitdik və asi olduq!” – dedilər. Küfrlərinə görə buzova olan məhəbbət onların qəlblərinə yeridildi. De: “Əgər siz möminsinizsə, imanınızın sizə əmr etdiyi şey necə də pisdir!” (Bəqərə surəsi, 93)

Onlar: “Allah insana heç bir şey nazil etməmişdir” – deməklə Allahı layiqincə qiymətləndirmədilər. De: “Musanın insanlar üçün nur və doğru yolu göstərən rəhbər olaraq gətirdiyi Kitabı kim nazil etmişdir? Siz onu kağızlara yazıb bir qismini göstərir, çoxunu isə gizlədirsiniz. Axı, sizin də, atalarınızın da bilmədiyiniz şeylər sizə öyrədilmişdir”. Sən: “Allah!” – de, sonra da onları burax ki, öz boşboğazlıqları ilə əylənsinlər. (Ənam surəsi, 91)

Əgər Kitab əhli iman gətirib Allahdan qorxsaydı, əlbəttə, Biz, onların təqsirlərindən keçər və onları Nəim bağlarına daxil edərdik. Əgər onlar Tövrata, İncilə və Rəbbindən özlərinə nazil edilənə düzgün əməl etsəydilər, onlar başları üstündə və ayaqları altında olan nemətlərdən yeyərdilər. Onların arasında haqqı etiraf edən bir camaat vardır. Lakin onların çoxunun etdiyi əməllər necə də pisdir. (Maidə surəsi, 65–66)

Biz İsrail oğullarına Kitab, hökmranlıq və peyğəmbərlik bəxş etmiş, onlara pak nemətlərdən ruzi vermiş və onları aləmlərdən üstün etmişdik. Onlara dinə dair aydın dəlillər vermişdik. Amma elm onlara gəldikdən sonra aralarındakı paxıllıq üzündən ixtilafa düşdülər. Şübhəsiz ki, sənin Rəbbin ixtilafa düşdükləri məsələlər barəsində Qiyamət günü onların arasında hökm verəcəkdir. (Casiyə surəsi, 16–17)

Onlara Tövrata əməl etmək tapşırıldıqdan sonra ona əməl etməyənlər belində çoxlu kitab daşıyan, amma onlardan faydalana bilməyən uzunqulağa bənzəyirlər. Allahın ayələrini yalan sayan adamların məsəli necə də pisdir. Allah zalım adamları doğru yola yönəltməz. (Cümə surəsi, 5)

Hz. Musanı yalançı hesab etmələri

Biz İsrail oğullarından əhd–peyman aldığımız və onlara elçilər göndərdik. Hər dəfə bir elçi onlara köüllərinə yatmayan bir şey gətirəndə o elçilərin bir qismini yalançı hesab edər, bir qismini də öldürərdilər. (Maidə surəsi, 70)

Biz Musaya Kitab verdik və ondan sonra bir–birinin ardınca elçilər göndərdik. Biz Məryəm oğlu İsayaya da açıq–aydın dəlillər verdik və onu müqəddəs ruhla (Cəbrail ilə) qüvvətləndirdik. Məgər hər dəfə sizə göndərilən elçi ürəyinizə yatmayan bir şey gətirəndə siz təkəbbür göstərmədinizmi? Onların bir qismini yalançı hesab edib, bir qismini də öldürmədinizmi? (Bəqərə surəsi, 87)

Onlar müsibət gəlməyəcəyini güman etdilər, beləliklə də kor və kar oldular. Sonra Allah onların tövbələrini qəbul etdi. Daha sonra isə onlardan bir çoxu yenə kor və kar oldular. Allah onların nə etdiklərini görür. (Maidə surəsi, 71)

İman etmək üçün Allahı görmək istəmələri

O zaman siz: “Ey Musa! Biz Allahı açıq–aşkar görməyincə sənə iman gətirməyəcəyik!” – dediniz və gözünüz görə–görə sizi ildırım vurdu. Ölümünüzdən sonra Biz sizi dirilttik ki, bəlkə şükür edəsiniz. (Bəqərə surəsi, 55–56)

Allahın İsrail oğullarına verdiyi nemətlər

Biz sizin üstünüzə buludla kölgə saldıq, sizə manna və bildirçin endirdik və: “Sizə ruzi olaraq verdiyimiz pak şeylərdən yeyin!” – dedik. Onlar Bizə deyil, ancaq özlərinə zülm etdilər. O zaman Biz dedik: “Bu kəndə daxil olun və orada istədiyiniz yerlərdə, rahatlıqla yeyin için. Qarıdan səcdə edərək daxil olun və: “Bizi bağışla!” – deyin ki, sizin günahlarınızı bağışlayaq”. Biz yaxşı işlər görənlərə mükafatlarını artırırıq. Zülm edənlər özlərinə deyilən sözü başqası ilə dəyişdilər. Biz də zülm edənlərə etdikləri günaha görə göydən əzab göndərdik. O zaman Musa öz xalqı üçün su istədikdə, Biz: “Əsanla daşa vur!” – dedik. Daşdan on iki çeşmə qaynayıb çıxdı. Hər qəbilə su içəcəyi yeri tanıdı. Onlara dedik: “Allahın sizə verdiyi ruzidən yeyin–için və yer üzündə fəsad yayıb pis işlərə qurşanmayın!” (Bəqərə surəsi, 57–60)

İsrail oğullarının nemətlərə nankorluq etmələri

Onda siz dediniz: “Ey Musa! Biz eyni cür yeməklərə dözməyəcəyik. Ona görə də bizim üçün Rəbbinə bizə yerin bitirdiklərindən – tərəvəzindən, xiyarından, sarımsağından, mərciməyindən və soğanından yetirməsi üçün dua et!” O dedi: “Siz xeyirli olan şeylərin daha dəyərsiz şeylərlə əvəz olunmasını istəyirsiniz? Şəhərə girin! Şübhəsiz ki, orada istədiyinizi taparsınız!” Onlara zəlillik və düşgünlük üz verdi və onlar Allahın qəzəbinə düşər oldular. Bu cəza ona görə idi ki, onlar Allahın ayələrini inkar edirdilər və bəzi peyğəmbərləri haqsız yerə öldürürdülər. Bu həm də onların asi olduqlarına və həddi aşdıqlarına görə idi. (Bəqərə surəsi, 61)

Biz bunu onlarla bir dövrdə olanlar və onlardan sonra gələnlər üçün ibrət, müttəqilər üçün isə öyüd–nəsihət etdik. (Bəqərə surəsi, 66)

Onlardan dəniz sahilində yerləşən kənd barəsində xəbər al! O vaxt onlar şənbə günü üçün qoyulmuş qadağanı pozurdular. Şənbə günü onların balıqları üzə çıxaraq onların yanına axışır, şənbədən başqa günlərdə isə onlara tərəf gəlmirdilər. Günah etdiklərinə görə Biz onları beləcə sınaırdıq. O zaman onlardan bir dəstə dedi: “Allahın məhv edəcəyi və ya şiddətli əzaba düşər edəcəyi bir tayfaya nə üçün öyüd–nəsihət verirsiniz?” Onlar dedilər: “Bu, Rəbbiniz yanında üzrxahlıq etmək üçündür. Bəlkə, onlar pis əməllərdən çəkinsinlər!” Onlar özlərinə edilmiş xəbərdarlığı unutduqları zaman Biz pis əməlləri qadağan edən kimsələri xilas etdik, haqsızlıq edənləri isə itaətdən çıxdıqlarına görə dəhşətli bir əzabla yaxaladıq. Özlərinə qoyulan qadağanı pozduqları zaman Biz onlara: “Mənfur meymunlar olun!” – dedik. O zaman Rəbbin onlara Qiyamət gününədək ağır əzab verəcək kimsələr göndərəcəyini bildirdi. Doğrudan da, sənin Rəbbin tez cəza verəndir. Həqiqətən də, O, Bağışlayandır, Rəhmlidir. (Əraf surəsi, 163–167)

Siz artıq i erinizd en  enb  g n  həddi a anları tanıyırsınız. Biz də onlara: “Mənfur meymunlar olun!” – dedik. (Bəqərə surəsi, 65)

Allahın İsrail oğullarına heyvan k sm lərini əmr etməsi

Bir zaman Musa  z xalqına dedi: “Allah sizə bir inək k sm nizi əmr edir!” Onlar: “Sən bizi  l  salırsan?” – dedilər. Musa: “Cahil olmaqdan Allaha sıgınırım!” – dedi. Onlar dedilər: “Rəbbinə dua et ki, onun nə cür inək olduğunu bizə bildirsin!” Musa dedi: “Allah buyurur ki, o, nə çox qoca, n  də çox cavan, bunların ikisinin arasında olan orta yaşı bir in kdir. Sizə n  əmr edilirsə, onu da yerinə yetirin!” Onlar dedilər: “Rəbbinə dua et ki, onun rəngini də bizə bildirsin!” Musa dedi: “Allah buyurur ki, o, sarı rəngli parlaq bir in kdir. Ona baxanları sevindirir”. Onlar dedilər: “Rəbbinə dua et ki, onun nə cür inək olduğunu bizə bildirsin!  unki bu inək bizə başqa in kl r  bənzər görünür. Əgər Allah istəsə, biz d z yolda olarıq”. Musa dedi: “Allah buyurur ki, o, nə yer  umlama a, n  də əkin suvarma a ram edilməmiş bir in kdir. O, saqlamdır və onda heç bir ləkə–qüsur yoxdur”. Onlar: “İndi sən əsl həqiqəti bildirdin!” – dedilər və onu kəsdilər. Halbuki az qala bunu yerinə yetirm y c kdil r. O zaman siz bir nəfəri  ld rm  d n z və onun qatili barəsində mübahisə edirdiniz. Allah isə sizin gizl tdikl rinizi aşkara çıxarar. Biz dedik: “İnəyin bir parçasını ona ( l y ) vurun!” Allah  l l ri bu cür dirildir v   z ayələrini sizə göstərir ki, bəlkə anlayasınız. (Bəqərə surəsi, 67–73)

H . Musa ilə elm verilən adamın hekayəsi

Hər ikisi o dənizlərin qovuşduğu yerə gəlib çatdıqda  zl ri ilə götürdükləri balığı unuttular. Balıq isə dənizdə suyun altı ilə yol alıb getdi. Onlar dənizlərin qovuşduğu yerdən çıxıb getdikdə Musa  z xidm t cisin : “Nahar yeməyimizi gətir. Biz bu s f rimizd  lap əldən düşdük” – dedi. Xidm t çi dedi: “Qayanın yanında gizləndiyimiz vaxt yadına gəlirmi? O zaman mən balığı unuttum. Doğrusu, onu xatırlamağı mənə yalnız  eytan unutturdu. Balıq dirilib qəribə bir  akild  dənizdə yol tutub getmişdir”. Musa: “Elə istədiyimiz də bu idi!” – dedi. Sonra onlar  z l pirl rinin izinə düşüb geri qayıtdılar. Onlar orada  z tərəfimizdən mərhəmət b    etdiyimiz və elm öyrətdiyimiz (ledun elmi) qullarımızdan birinə rast gəldilər. Musa ona dedi: “Sənə öyrədilmə doğru yolu göstərən elmdən mənə öyrətmək  rtil  sənin arxanca gələ bilərəmmi?” Xızır dedi: “Doğrusu, sən mənim yanımda səbir edə bilməzsən. Axı sən səbəbini bilm diyin bir şeyə necə səbir edə bilərsən?” Musa dedi: “İnşallah, səbirli olduğumu görəcəksən. Sənin heç bir əmrindən  ıxmaya a am”. Xızır dedi: “ g r mənə tabe olacaqsansa,  z m sənə bir xəbər bildirm yinc  məndən heç bir şey haqqında soruşma”. Sonra hər ikisi yola düzəlib getdilər. Nəhayət gəlib gəmiyə mindikləri zaman Xızır onu deşdi. Musa dedi: “Sən gəmidə olanları suya qırıq etmək   n m  onu deşdin? Doğrusu, günahı böyük olan bir iş gördün”. Xızır dedi: “Mən demədimmi ki, sən mənim yanımda səbir edə bilməzsən?” Musa dedi: “Unutduğum bir şeydən ötrü məni qınama v   z i imd  məni  t nliy 

salma!". Yenə yola düzəldilər. Nəhayət, bir oğlan uşağı ilə rastlaşdıqda Xızır onu öldürdü. Musa dedi: "Heç kəsi öldürməyən günahsız bir canamı qəsd etdin? Doğrusu, çox pis bir iş tutdun". Xızır dedi: "Sənə demədimmi ki, mənim yanımda səbir edə bilməzsən?" Musa dedi: "Əgər bundan sonra səndən bir şey barəsində soruşsam, daha mənə yoldaş olma. Sən artıq mənim diləyəcəyim sonuncu üzrxahlığa çatdın". Yenə yola düzəldilər. Nəhayət, bir kənd əhlinin yanına gəlib camaatdan yeməyə bir şey istədilər. Camaat onları yeməyə qonaq etmək istəmədi. Onlar orada dağılmaq istəyən bir divar gördülər. Xızır onu düzəltdi. Musa dedi: "Əgər istəsəydin, bunun müqabilində zəhmət haqqı alardın". Xızır dedi: "Bu, mənimlə sənin aranda ayrılıqdır. Səbir edə bilmədiyən şeylərin yozumunu sənə xəbər verəcəyəm. Gəmiyə gəlincə, o, dənizdə çalısan kasıb adamlara məxsus idi. Mənim onu korlamağımın səbəbi, onların önündə hər bir yararlı gəmini zorla ələ keçirən hökmdarın olması idi. Oğlan uşağına gəldikdə, onun ata–anası mömin idilər. Biz uşağın böyüyəndə onları azğınlığa və küfrə sürükləməsindən qorxduq. Biz istədik ki, onların Rəbbi onun əvəzində onlara ondan daha təmiz və daha mərhəmətli olan başqa bir övlad versin. Divara gəldikdə isə, o, şəhərdəki iki yetim oğlanın idi. Altında onlara məxsus bir xəzinə vardı. Onların atası əməlisaleh adam olmuşdur. Rəbbin onların həddi–buluğa çatmalarını və Rəbbindən bir mərhəmət olaraq öz xəzinələrini tapıb çıxartmalarını istədi. Mən bunları öz ixtiyarımla etmirdim. Sənin səbir edə bilmədiyən şeylərin yozumu budur!" (Kəhf surəsi, 61–82)

HZ. DAVUD HEKAYƏSİ

Rəbbiniz göylərdə və yerdə olanları çox yaxşı tanıyır. Biz peyğəmbərlərin bəzisini digərlərindən üstün etdik və Davuda Zəbur verdik. (İsra surəsi, 55)

Talut hekayəsi

Musadan sonra İsrail oğullarından olan əyanların başına gələnəri bilmirsənmi? O zaman onlar öz peyğəmbərlərinə dedilər: “Bizə bir hökmdar təyin et ki, Allah yolunda vuruşaq!” O dedi: “Sizə vuruşma vacib edilsə, ola bilsin ki, vuruşmayasınız?” Onlar dedilər: “Madam ki, biz yurdumuzdan çıxarılmışıq və övladlarımızdan ayrılmışıq, onda nə üçün Allah yolunda vuruşmayaq?” Vuruşmaq onlara vacib edildikdə isə onlardan az bir qismi istisna olmaqla hamısı döyüşdən üz çevirdilər. Allah zalımları tanıyır. Peyğəmbərləri onlara dedi: “Allah Talutu sizə hökmdar təyin etdi!” Onlar dedilər: “O necə bizə hökmdar ola bilər ki, biz hökmdarlığa ondan daha çox layiqik və ona heç böyük var-dövlət də verilməmişdir”. O dedi: “Allah sizin üzərinizə onu hökmdar seçdi, elm və bədencə onun gücünü artırdı. Allah Öz mülkünü istədiyi kəsə verir. Allah hər şeyi əhatə edəndir, Biləndir”. Peyğəmbərləri onlara dedi: “Onun hökmdarlığının əlaməti sizə bir sandığın gəlməsidir. Onun içərisində Rəbbinizdən bir təskinlik, Musanın ailəsindən və Harunun ailəsindən qalan bəzi şeylər vardır. Onu mələklər gətirəcək. Əgər siz möminsinizsə, bu sizin üçün bir dəlildir”. (Bəqərə surəsi, 246–248)

Talut və Calut hekayəsi

Talut qoşunla birlikdə döyüşə yola düşdükdə əsgərlərinə dedi: “Allah sizi bir çayla imtahan edəcək. Kim ondan içsə, məndən deyildir. Bir ovuc götürən istisna olmaqla, kim ondan dadmasa, o, məndəndir”. Onların az bir qismi istisna olmaqla hamısı ondan su içdilər. Talut onunla olan möminlərlə birlikdə çayı keçdikdən sonra bəziləri dedilər: “Bu gün bizim Caluta və onun qoşununa gücümüz çatmayacaq”. Allahla qarşılaşacaqlarını yəqin bilənlər isə dedilər: “Neçə-neçə az saylı dəstələr Allahın izni ilə çox saylı dəstələrə qalib gəlmişdir!” Allah səbir edənlərdir. Onlar Calutun və onun qoşununun qarşısına çıxdıqda dedilər: “Ey Rəbbimiz! Bizə səbir ver, qədəmlərimizi möhkəmlət və kafir qövmə qələbə çalmaqla bizə yardım et!” Möminlər Allahın izni ilə onları darmadağın etdilər. Davud Calutu öldürdü. Allah ona hökmranlıq və hikmət verdi, ona istədiyini öyrətdi. Əgər Allah insanların bəzilərini digərləri ilə dəf etməsəydi, yer üzünü fəsada uğrayardı. Lakin Allah aləmlərə qarşı lütfkardır. (Bəqərə surəsi, 249–251)

Hz. Davudun peyğəmbərliyi

Biz ona İshaqı və Yaqubu bəxş etdik. Hər ikisini doğru yola yönəlttik. Bundan əvvəl Nuhu da doğru yola yönəltmişdik. Onun nəslindən olan Davudu, Süleymanı, Əyyubu, Yusifi, Musanı və Harunu da. Biz yaxşı əməl sahiblərini belə mükafatlandırırıq. (Ənam surəsi, 84)

Biz Nuha və ondan sonrakı peyğəmbərlərə vəhy etdiyimiz kimi sənə də vəhy etdik. Biz İbrahimə, İsmailə, İshaqa, Yaquba və onun nəslinə, İsayə, Əyyuba, Yunisə, Haruna və Süleymana da vəhy etdik. Davuda da Zəburu verdik. (Nisa surəsi, 163)

Rəbbiniz göylərdə və yerdə olanları çox yaxşı tanıyır. Biz peyğəmbərlərin bəzisini digərlərindən üstün etdik və Davuda Zəbur verdik. (İsra surəsi, 55)

Hz. Davudun xüsusiyyətləri

Möminlər Allahın izni ilə onları darmadağın etdilər. Davud Calutu öldürdü. Allah ona hökmranlıq və hikmət verdi, ona istədiyini öyrətdi. Əgər Allah insanların bəzilərini digərləri ilə dəf etməsəydi, yer üzünü fəsada uğrayardı. Lakin Allah əməllərə qarşı lütfkardır. (Bəqərə surəsi, 251)

Dağların və quşların onun əmrində olması

Biz Davuda Özümüzdən bir lütf bəxş etdik və buyurduq: “Ey dağlar və quşlar! Onunla birlikdə Allahın şəninə təriflər deyiniz!” Biz dəmiri onun üçün yumşaltdıq. (Səba surəsi, 10)

Biz dağları ona ram etmişdik. Onlar axşam çağı və səhər onunla birlikdə Allahın şəninə təriflər deyirdilər. Biz quşları da toplum halda ona ram etmişdik. Hamısı daima Allaha üz tutardı. (Sad surəsi, 18–19)

Mülk, hikmət və izahat intensivliyinə sahib olması

Biz onun mülkünü möhkəmləndirdik, özünə də hikmət (peyğəmbərlik) və düzgün qərar çıxartmaq qabiliyyəti bəxş etdik. (Sad surəsi, 20)

İncəsənət mövzusunda elm sahibi olması

Biz Davuda sizi döyüşdə təhlükələrdən mühafizə etmək üçün zirehlər düzəltməyi öyrətdik. Heç siz şükür edirsinizmi? (Ənbiya surəsi, 80)

Biz Davuda Özümüzdən bir lütf bəxş etdik və buyurduq: “Ey dağlar və quşlar! Onunla birlikdə Allahın şəninə təriflər deyini!” Biz dəmiri onun üçün yumşaltdıq. Sonra buyurduq: “Geniş zirehlər düzəlt və halqaları toxuduqda ölçüyə riayət et. Ey Davud ailəsi, yaxşı işlər görün! Mən, həqiqətən də, sizin nə etdiyinizi görürəm”. (Səba surəsi, 10–11)

Hz. Davuda gələn şikayətçilər

Davudun yanında çəkişənlərin xəbəri sənə gəlib çatdı mı? O zaman onlar divarı aşıb məbədə girdilər. Onlar Davudun yanına daxil olduqda Davud onlardan qorxdı. Onlar dedilər: “Qorxma! Biz iki iddiaçıyıq. Birimiz digərinin haqqını tapdalaşmışdır. Aramızda ədalətlə hökm ver, haqsızlıq etmə və bizə düz yolu göstər! Bu mənim qardaşımdır. Onun doxsan doqquz qoyunu, mənim isə bircə qoyunum vardır. Bununla belə: “Onu mənə ver!” – dedi və mübahisədə mənə üstün gəldi”. Davud dedi: “O sənənin qoyununu öz qoyunlarına qatmaq istəməklə, sənə qarşı haqsızlıq etmişdir. Həqiqətən, şəriklərin çoxu bir-birinin haqqını tapdalayar. Yalnız iman gətirib yaxşı işlər görənlərdən başqa. Onlar isə çox azdırlar!” Bunları dedikdən sonra, Davud Bizim onu sınağa çəkdiyimizi yəqinləşdirərək, Rəbbindən özünün bağışlanmasını dilədi və səcdəyə qapanıb tövbə etdi. Biz bunu ona bağışladıq. Həqiqətən, o Bizə yaxın olanlardandır və onun üçün gözəl qayıdış yeri hazırlanmışdır. Ey Davud! Biz səni yer üzündə xəlifə təyin etdik. Elə isə insanlar arasında ədalətlə hökm ver, nəfsin istəyinə uyma, yoxsa o səni Allahın yolundan azdırar. Həqiqətən, Allahın yolundan azanları Hesablaşma gününü unutduqları üçün şiddətli bir əzab gözləyir. (Sad surəsi, 21 – 26)

Əkin sahələri haqqında hökm vermələri

Davudu və Süleymanı da yada sal! Bir zaman onlar özgə adamların qoyunlarının girib zay elədiyi bir əkin sahəsi barəsində hökm vermişdilər. Biz onların hökmünə şahid idik. Biz o hökmü Süleymana anladıq. Hər ikisinə hökmranlıq (peyğəmbərlik) və elm bəxş etdik. Biz dağları və quşları Davudla birlikdə Allahı tərifləmələri üçün ona ram etdik. Bunları Biz etdik. (Ənbiya surəsi, 78–79)

HZ. SÜLEYMAN HEKAYƏSİ

Hz. Süleymanın peyğəmbərliyi

Biz Nuha və ondan sonrakı peyğəmbərlərə vəhy etdiyimiz kimi sənə də vəhy etdik. Biz İbrahimə, İsmailə, İshaqa, Yaquba və onun nəslinə, İsayə, Əyyuba, Yunisə, Haruna və Süleymana da vəhy etdik. Davuda da Zəburu verdik. (Nisa surəsi, 163)

Biz ona İshaqı və Yaqubu bəxş etdik. Hər ikisini doğru yola yönəlttik. Bundan əvvəl Nuhu da doğru yola yönəltdik. Onun nəslindən olan Davudu, Süleymanı, Əyyubu, Yusifi, Musanı və Harunu da. Biz yaxşı əməl sahiblərini belə mükafatlandırırıq. (Ənam surəsi, 84)

Biz Davuda Süleymanı bəxş etdik. O necə də gözəl qul idi! Daima Allaha üz tutardı. (Sad surəsi, 30)

Süleyman Davuda peyğəmbərlikdə varis oldu və dedi: “Ey insanlar! Bizə quş dili öyrədildi və bizə hər şeydən verildi. Həqiqətən, bu, bizə göstərilən açıq-aşkar üstünlükdür”. (Nəml surəsi, 16)

Hz. Hz. Süleymana verilən üstün xüsusiyyətlər:

Elm

Biz Davuda və Süleymana elm verdik. Onlar dedilər: “Bizi Öz mömin qullarının çoxundan üstün tutan Allaha həmd olsun!” Süleyman Davuda peyğəmbərlikdə varis oldu və dedi: “Ey insanlar! Bizə quş dili öyrədildi və bizə hər şeydən verildi. Həqiqətən, bu, bizə göstərilən açıq-aşkar üstünlükdür”. (Nəml surəsi, 15-16)

Davudu və Süleymanı da yada sal! Bir zaman onlar özgə adamların qoyunlarının girib zay elədiyi bir əkin sahəsi barəsində hökm vermişdilər. Biz onların hökmünə şahid idik. Biz o hökmü Süleymana anladıq. Hər ikisinə hökmranlıq (peyğəmbərlik) və elm bəxş etdik. Biz dağları və quşları Davudla birlikdə Allahı tərifləmələri üçün ona ram etdik. Bunları Biz etdik. (Ənbiya surəsi, 78-79)

Quşların dilinin öyrədilməsi

Süleyman Davuda peyğəmbərlikdə varis oldu və dedi: “Ey insanlar! Bizə quş dili öyrədildi və bizə hər şeydən verildi. Həqiqətən, bu, bizə göstərilən açıq-aşkar üstünlükdür”. Süleymanın cinlərdən, insanlardan və quşlardan ibarət qoşunu toplanıldı. Onlar müntəzəm şəkildə yerbəyer edildilər. (Nəml surəsi, 16–17)

Küləyin əmrinə verilməsi

Səhər bir aylıq məsafəni qət edən, günortadan sonra yenə bir aylıq məsafəni qət edən küləyi də Süleymana ram etdik. Biz onun üçün mis qaynağını sel kimi axıtdıq. Rəbbinin izni ilə cinlərin bir qismi onun qabağında işləyirdi. Onlardan kim ki, Süleymana itaət etməyib əmrimizdən çıxırdısa, onu Cəhənnəm oduna düçar edirdik. (Səba surəsi, 12)

Güclü əsən küləyi Süleymana ram etdik. Küləklər onun əmri ilə bərəkət verdiyimiz yerə (Şama) tərəf əsərdi. Biz hər şeyi bilirik. (Ənbiya surəsi, 81)

Cinlərin əmrinə verilməsi

Şeytanlar arasından onun üçün dəniz sularına dalıb dalğıclıq edən və bundan başqa digər işlər görənlər də var idi. Biz onları nəzarətimiz altında saxlayırdıq. (Ənbiya surəsi, 82)

Həmçinin şeytanlardan olan müxtəlif nəqşlər vuran bənnaları, dalğıcları və başqalarını da zəncirlənmiş halda ona tabe etdik (Sad surəsi, 37–38)

Səhər bir aylıq məsafəni qət edən, günortadan sonra yenə bir aylıq məsafəni qət edən küləyi də Süleymana ram etdik. Biz onun üçün mis qaynağını sel kimi axıtdıq. Rəbbinin izni ilə cinlərin bir qismi onun qabağında işləyirdi. Onlardan kim ki, Süleymana itaət etməyib əmrimizdən çıxırdısa, onu Cəhənnəm oduna düçar edirdik. Cinlər onun üçün istədiyi qəsrlər, heykəllər, hovuzlara bənzər çanaqlar və yerindən tərpənməyən nəhəng qazanlar düzəldirdilər. Ey Davud nəsl! Bu nemətlərə şükür edin! Qullarımdan şükür edən azdır. Süleymanın ölümünə hökm verdiyimiz zaman onun öldüyünü cinlərə ancaq onun əsasını yeyən bir ağac qurdu göstərdi. Süleyman yerə yıxıldıqda cinlərə bəlli oldu ki, əgər onlar qeybi bilsəydilər, alçaldıcı əzaba məruz qalmazdılar. (Səba surəsi, 12–14)

Mülk və hakimiyyət verilməsi

Bir dəfə axşam çağı ona üç ayağı üstündə durub bir ayağının dirnağını yerə vuran, çapar atlar göstərildi. Süleyman dedi: “Mən, günəş üfüqdə batnadək nemətə olan məhəbbəti Rəbbimi zikr etməkdən üstün tutdum – atlar məni əsr namazından yayındırdı”. (Sad surəsi, 31–32)

O dedi: “Ey Rəbbim! Məni bağışla və mənə elə bir səltənət ver ki, məndən sonra heç kime nəsib olmasın. Həqiqətən, Sən Bəxşedənsən. (Sad surəsi, 35)

Və buyurduq: “Bu Bizim hədiyyəmizdir! Bunlardan istədiyinə versən də, verməsən də səndən haqq–hesab tələb olunmayacaqdır”. (Sad surəsi, 39)

Hz. Süleymanın ordusu və qarışqa vadisi

Süleymanın cinlərdən, insanlardan və quşlardan ibarət qoşunu toplanıldı. Onlar müntəzəm şəkildə yerbəyer edildilər. Nəhayət, onlar qarışqa vadisinə gəlib çatdıqda bir qarışqa dedi: “Ey qarışqalar! Yuvalarınıza girin ki, Süleyman və onun qoşunu özləri də hiss etmədən sizi tapdayıb məhv etməsinlər”. Süleyman qarışqanın bu sözüə gülümsədi və dedi: “Ey Rəbbim! Mənə həm mənim özümə, həm də valideynlərimə əta etdiyiniz nemətə şükür etmək üçün, Sənin razı qalacağın yaxşı əməl etmək üçün ilham ver və məni Öz mərhəmətinlə əməlisaleh qullarına qovuşdur!” (Nəml surəsi, 17–19)

Səba məlikəsi

Süleyman quşları nəzərdən keçirib dedi: “Hüdhüdü nə üçün görmürəm? Yoxsa o burada yoxdur? O, ya mənə aşkar bir dəlil gətirməlidir, ya da mən ona şiddətli bir əzab verməliyəm və yaxud da tutub boğazını üzməliyəm”. Çox keçmədən hüdhüd gəlib dedi: “Mən sənə bilmədiyiniz bir şeyi öyrəndim. Sənə Səbadan doğru bir xəbər gətirmişəm. Mən onlara padşahlıq edən, özünə hər şey verilmiş və çox böyük bir taxtı olan bir qadın gördüm. Mən onun və tayfasının Allahı qoyub günəşə səcdə etdiklərinin şahidi oldum. Şeytan onların əməllərini özlərinə gözəl göstərmiş və onları haqq yoldan çıxartdığına görə haqqın yolunu tapa bilmirlər. Şeytan ona görə belə etmişdir ki, göylərdə və yerdə gizli olanı aşkara çıxardan, sizin gizlətdiklərinizi də, üzə çıxartdıqlarınızı da Bilən Allaha səcdə etməsinlər. Böyük Ərşin Rəbbi olan Allahdan başqa ibadətə layiq olan məbud yoxdur”. Süleyman dedi: “Baxaq görək, sən doğru deyirsən, yoxsa yalançılarsan. Mənim bu məktubumu apar onların yanına at. Sonra bir qədər uzaqda dur və bax gör nə cavab verəcəklər!” Qadın dedi: «Ey əyanlar! Mənə çox əhəmiyyətli bir məktub atıldı. O məktub Süleymandandır və onda deyilir: “Mərhəmətli və Rəhmli Allahın adı ilə! Mənə qarşı təkəbbür göstərməyin və yanıma müsəlman

olaraq gəlin!» Qadın dedi: “Ey əyanlar! Bu iş barəsində mənə məsləhət verin. Mən heç vaxt siz yanımda olmayınca qəti qərar verməmişəm”. Onlar dedilər: “Biz böyük bir qüvvət və qüdrət sahibiyik. Buyuruq isə sənindir. Nə buyuracağını özün fikirləş!” Qadın dedi: Hökmdarlar hər hansı bir məmləkətə soxulduqları zaman onu viran qoyar, xalqının hörmətli adamlarını da zəlil edərlər. Onlar bax belə edərlər. Mən onlara bir hədiyyə göndərəcəyəm və baxacağam görüm elçilər nə ilə qayıdacaqlar. (Nəml surəsi, 20–35)

Səba məlikəsinin elçiləri

Elçilər Süleymanın yanına gəldikdə o dedi: “Siz mənə mal–dövlətləmi yardım edirsiniz? Allahın mənə bəxş etdiyi sizin verdiyinizdən daha yaxşıdır. Siz isə ancaq öz bəxşişlərinizlə fərəhlənirsiniz. Onların yanına qayıt! Biz onların üstünə qarşısında dura bilməyəcəkləri bir ordu ilə gəlib onları oradan zəlil və alçalmış vəziyyətdə çıxardırıq!” (Nəml surəsi, 36–37)

Səba məlikəsinin taxtı

Süleyman dedi: “Ey əyanlar! Onlar müti olaraq yanıma gəlməmiş hansınız onun taxtını mənə gətirə bilər?” Cinlərdən çox qüvvətli birisi dedi: “Sən məclisdən qalxmamış mən onu sənə gətirərəm. Mən bu işi görməyə çox qüvvətliyəm, etibarlıyam!” Kitabdan xəbəri olan bir başqa kimsə isə belə dedi: “Mən onu sənə bir göz qırpımında gətirərəm!” Süleyman taxtı yanında hazır durmuş görən kimi dedi: “Bu, Rəbbimin lütfündəndir ki, məni sınağa çəksin, görək şükür edəcəyəm, yoxsa nankor olacağam! Kim şükür etsə, ancaq öz xeyrinə şükür etmiş olar, kim də nankor olsa, bilsin ki, həqiqətən, Rəbbim onun şükrünə möhtac deyildir, Səxavətlidir!” Süleyman dedi: “Onun taxtını tanınmaz hala salın, görək onu tanıyacaq və ya tanımayanlardan olacaq?” (Nəml surəsi, 38–41)

Hz. Süleyman ilə Səba məlikəsinin üzləşməsi

Qadın gəldikdə ona: “Taxtın bu cürdürmü?” – deyildi. O dedi: “Deyəsən odur!” Süleyman dedi: “Bizə ondan əvvəl elm verilmiş və biz müsəlman olmuşuq!” Allahdan başqa tapındığı şeylər o qadını tövhiddən yayındırmışdır. Çünki o, kafir bir tayfadan idi. Qadına: “Saraya daxil ol!” – deyildi. O, sarayı gördükdə onu dərin bir gölməçə hesab etdi və baldırlarını açdı. Süleyman dedi: “Bu, büllurdan hamarlanıb düzəldilmiş bir saraydır!” Qadın dedi: “Ey Rəbbim! Mən özümə zülm etmişdim. İndi isə Süleymana tabe olub aləmlərin Rəbbi olan Allaha təslim oldum!” (Nəml surəsi, 42–44)

Hz. Süleymanın imtahan edilməsi

Bir dəfə axşam çağı ona üç ayağı üstündə durub bir ayağının dirnağını yerə vuran, çapar atlar göstərildi. Süleyman dedi: “Mən, günəş üfüqdə batnadək nemətə olan məhəbbəti Rəbbimi zikr etməkdən üstün tutdum – atlar məni əsr namazından yayındırdı”. Süleyman: “Onları yanıma qaytarın!” – dedi. O, atların qıçlarını və boyunlarını vurmağa başladı. Biz Süleymanı sınağa çəkib taxtının üstünə cansız bir cəsəd atdıq. Sonra o tövbə edib qayıtdı. O dedi: “Ey Rəbbim! Məni bağışla və mənə elə bir səltənət ver ki, məndən sonra heç kimə nəsib olmasın. Həqiqətən, Sən Bəxşedənsən. Biz də, onun əmri ilə istədiyi yerə sakitcə əsən küləyi ona ram etdik. Həmçinin şeytanlardan olan müxtəlif nəqşlər vuran bənnaları, dalğıcıları və başqalarını da zəncirlənmiş halda ona tabe etdik və buyurduq: “Bu Bizim hədiyyəmizdir! Bunlardan istədiyinə versən də, verməsən də səndən haqq–hesab tələb olunmayacaqdır”. Həqiqətən, o Bizə yaxın olanlardandır və onun üçün gözəl qayıdış yeri hazırlanmışdır. (Sad surəsi, 31–40)

Hz. Süleymanın vəfatı

Cinlər onun üçün istədiyi qəsrlər, heykəllər, hovuzlara bənzər çanaqlar və yerindən tərpənməyən nəhəng qazanlar düzəltdilər. Ey Davud nəsli! Bu nemətlərə şükür edin! Qullarımdan şükür edən azdır. Süleymanın ölümünə hökm verdiyimiz zaman onun öldüyünü cinlərə ancaq onun əsasını yeyən bir ağac qurdu göstərdi. Süleyman yerə yıxıldıqda cinlərə bəlli oldu ki, əgər onlar qeybi bilsəydilər, alçalıcı əzaba məruz qalmazdılar. (Səba surəsi, 13–14)

HZ. YUNİS HEKAYƏSİ

İsmaili, Əlyəsəni, Yunisi və Lutu da. Hamısını aləmlərdən üstün etdik. Onların atalarından, nəsilərindən və qardaşlarından bəzilərini də. Onları seçdik və düz yola yönəltdik. (Ənam surəsi, 86–87)

Yunis də, həqiqətən, elçilərdəndir. (Saffat surəsi, 139)

Biz onu yüz mindən də daha çox adama peyğəmbər göndərdik. (Saffat surəsi, 147)

Hz. Yunisin qövmündən ayrılması

Zün–Nunu da yada sal! Bir zaman o qəzəbli qövmündən ayrılıb getmiş və ona gücümüz çatmayacağını güman etmişdi...(Ənbiya surəsi, 87)

Bir zaman o, yüklü bir gəmiyə tərəf qaçdı. Başqaları ilə birlikdə püşk atdı və uduzanlardan oldu. O, qınanmağa layiq olduqda balıq onu uddu. (Saffat surəsi, 140–142)

Hz. Yunisin balığın qarnındakı duası

...Zülmətlər içində yalvarıb demişdi: “Səndən başqa ibadətə layiq olan heç bir məbud yoxdur! Sən paksan, müqəddəsən! Mən isə, həqiqətən, zalımlardan olmuşam!” Biz onun duasını qəbul etdik və onu qəm–qüssədən qurtardıq. Biz möminləri belə xilas edirik! (Ənbiya surəsi, 87–88)

Əgər o, Allaha tərif deyənlərdən olmasaydı, balığın qarnında Qiyamət gününə qədər qalardı. O, halsız olduğu vəziyyətdə onu sahilə çıxartdıq. Onun başı üstündə balqabaq tağı bitirdik. (Saffat surəsi, 143–146)

Hz. Yunisin qövmü

Əzab gəldiyi an, Yunisin qövmündən başqa, iman gətirib imanı özünə fayda verən bir məmləkət əhli olubmu? Yunisin qövmü iman gətirəndə onlardan dünya həyatında rüsvayçılıq

əzabını sovuşdurduq və onlara müəyyən vaxta qədər fani nemətlərdən faydalanmaq imkanı verdik. (Yunis surəsi, 98)

Onlar ona iman gətirdilər, Biz də onlara müəyyən vaxtadək firavanlıq nəsib etdik. (Saffat surəsi, 148)

HZ. ZƏKƏRİYYA, HZ MƏRYƏM, HZ. YƏHYA VƏ HZ. İSA HEKAYƏLƏRİ

Bunlar qeyb xəbərlərindəndir ki, onu sənə vəhy edirik. Hansının Məryəmi himayə edəcəyi barədə qələmlərini püşk atdıqları zaman sən onların yanında deyildin. Bir-birilərlə mübahisə etdikdə də sən onların yanında deyildin. (Ali İmran surəsi, 44)

HZ. Məryəmin soyu və üstünlüyü

Allah Adəmi, Nuhu, İbrahimin nəslini və İmranın nəslini seçib aləmlərdən üstün etdi. Onlar biri digərindən olan hənif bir nəsil idilər. Allah Eşidəndir, Biləndir. (Ali İmran surəsi, 33–34)

HZ. Məryəmin dünyaya gəlişi

Bir zaman İmranın arvadı demişdi: “Ey Rəbbim! Mən bətnimdəkini Sənə qul olmaq üçün nəzir etdim. Məndən qəbul et! Həqiqətən, Sən Eşidənsən, Bilənsən”. Ondən azad olduğu zaman demişdi: “Ey Rəbbim! Mənim qızım oldu” – Allah onun nə doğduğunu daha yaxşı bilirdi, – “axı oğlan qız kimi deyildir. Mən onun adını Məryəm qoydum, onu və onun nəslini lənətlənmiş şeytandan qorunmağı Sənə həvalə edirəm”. (Ali İmran surəsi, 35–36)

HZ. Məryəm və HZ. Zəkəriyyə

Rəbbi onu yaxşı tərzdə qəbul etdi, onu gözəl bir bitki kimi yetişdirdi və onu Zəkəriyyəyə həvalə etdi. Zəkəriyyə hər dəfə onun yanına ibadətəgaha daxil olduqda, onun yanında ruzi olduğunu görərdi. O dedi: “Ey Məryəm! Bu, sənin üçün haradandır?” Məryəm dedi: “Bu, Allah tərəfindəndir. Həqiqətən, Allah istədiyi kimsəyə hesabsız ruzi verir” (Ali İmran surəsi, 37)

Bir zaman mələklər dedilər: “Ey Məryəm! Həqiqətən, Allah səni seçdi, təmizlədi və seçib aləmlərin qadınlarından üstün etdi. Ey Məryəm! Rəbbinə itaət et, səcdə qıl və rükuya gedənlərlə birlikdə rükuya get!” (Ali İmran surəsi, 42–43)

Hz. Yəhyanın dünyaya gəlməsi

Elə oradaca Zəkəriyyə Rəbbinə dua edərək dedi: “Ey Rəbbim! Öz tərəfindən mənə pak bir nəsil bəxş et! Şübhəsiz ki, Sən duaları Eşidənsən”. (Ali İmran surəsi, 38)

Bir zaman Zəkəriyyə Rəbbinə gizlicə dua edib demişdi: “Ey Rəbbim! Artıq sümüklərim zəifləmiş, başım da ağappaq ağarmışdır. Ey Rəbbim! Sənə etdiyim dua sayəsində heç vaxt bədbəxt olmamışam. Mən özümdən sonra gələn qohumlarımdan dinə etinasız yanaşacaqlarından qorxuram. Zövcəm də sonsuzdur. Mənə Öz tərəfindən elə bir övlad bəxş et ki, o həm mənə, həm də Yaqub nəslinə varis olsun. Ey Rəbbim! Elə et ki, o Sənin razılığını qazanmış olsun!” (Məryəm surəsi, 3–6)

Hz. Zəkəriyyənin Yəhya ilə müjdələnməsi

O, mehrabda durub namaz qılarkən mələklər onu çağırdılar: “Allah səni, Allah tərəfindən olan Kəlməni təsdiq edən, qövmünün ağası, nəfsinə hakim və əməlisalehlərdən bir peyğəmbər olacaq Yəhya ilə müjdələyir”. (Ali İmran surəsi, 39)

Ona belə vəhy olundu: “Ey Zəkəriyyə! Səni Yəhya adlı bir oğulla müjdələyirik. Biz bu adı ondan öncə kimsəyə qoymamışıq!” O dedi: “Ey Rəbbim! Zövcəm sonsuz bir qadın ikən, özüm də qocalığın son həddində olduğum halda necə mənim övladım ola bilər?” Mələk dedi: «Bu, belədir, lakin Rəbbin buyurdu: “Bu Mənim üçün asandır. Axı əvvəlcə sənin özünü də sən heç bir şey deyilən xəlv etmişdim!”» O dedi: “Ey Rəbbim! Mənim üçün bir əlamət müəyyən et”. Allah buyurdu: “Əlamətin budur ki, sən sağlam ikən üç gecə adamlarla danışmayacaqsan!” O, mehrabdan öz qövmünün qarşısına çıxıb onlara işarə ilə başa saldı ki: “Səhər–axşam Allaha təriflər deyini!” Yəhyaya da: “Ey Yəhya! Kitabdan möhkəm yapış!” – deyərək vəhy etdik. Biz ona uşaq ikən hikmət bəxş etdik. Üstəlik Öz tərəfimizdən bir şəfqət və paklıq da bəxş etdik. O, müttəqi idi. Həm də ata–anasına qarşı qayğıkeş idi; lovğa və asi deyildi. Doğulduğu gün də, öləcəyi gün də, yenidən dirildiləcəyi gün də ona salam olsun! (Məryəm surəsi, 7–15)

O dedi: “Ey Rəbbim! Mənim üçün bir əlamət təyin et”. Allah dedi: “Sənin əlamətin, üç gün insanlarla ancaq işarə ilə danışmaq olacaqdır. Həmin vaxtda Rəbbini çox yad et və səhər–axşam Onun şərinə təriflər de!” (Ali İmran surəsi, 41)

H. Məryəm Cəbrayılın gəlməsi və H. İsanın anadan olmasının müjdələnməsi

Kitabda Məryəmi də yada sal. O zaman o, ailəsindən ayrılıb şərq tərəfdə olan bir yerə çəkilməmiş və ibadət vaxtı onlardan gizlənmək üçün pərdə tutmuşdu. Biz Öz Ruhumuzu (Cəbraili) onun yanına göndərdik. O, Məryəmin qarşısında kamil bir insan surətində peyda oldu. Məryəm dedi: “Mən səndən Mərhəmətli Allaha sığınırım! Əgər müttəqisənsə, mənə toxunma”. Mələk dedi: “Mən sənə ancaq pak bir oğlan bəxş etmək üçün Rəbbinin elçisiyəm”. (Məryəm surəsi, 16–19)

O zaman mələklər dedilər: “Ey Məryəm! Həqiqətən, Allah səni Öz tərəfindən, adı Məryəm oğlu İsa Məsih olan bir kəlmə ilə müjdələyir. O, bu dünyada və axirətdə şan–şöhrətli və Allaha yaxınlaşdırılmışlardan olacaqdır. O, həm beşikdə ikən, həm də yetkin çağında insanlarla danışıcaqdır və salehlərdən olacaqdır”. (Ali İmran surəsi, 45–46)

Məryəm dedi: “Mənə bir insan toxunmadığı və özüm də zinakar olmadığım halda, necə mənim övladım ola bilər?” Mələk dedi: «Bu belədir, lakin Rəbbin buyurdu: “Bu, Mənim üçün asandır. Biz onu insanlar üçün bir möcüzə və Öz tərəfimizdən bir mərhəmət edəcəyik. Bu, hökmü verilmiş bir işdir”». Məryəm uşağa qaldı və bətnindəki ilə birlikdə gedib uzaq bir yerə çəkildi. (Məryəm surəsi, 20–22)

Məryəm dedi: “Ey Rəbbim! Mənə bir insan toxunmadığı bir halda necə övladım ola bilər?” Allah dedi: “Allah beləcə istədiyini yaradır. O, bir işin olmasını istədikdə ona ancaq “Ol!” – deyir, o da olur”. Allah ona yazmağı, hikməti, Tövrəti və İncili öyrədəcək. Allah onu İsrail oğullarına bir elçi edəcəkdir. O deyəcəkdir: “Mən sizə Rəbbinizdən elçi olduğumu təsdiqləyən bir əlamət gətirdim. Mən sizin üçün palçıqdan quşa bənzər bir şey düzəldib ona üfürərəm, o da Allahın izni ilə quş olar. Allahın izni ilə anadangəlmə koru, cüzam xəstəliyinə tutulana sağaldar və ölümləri dirildərəm. Evlərinizdə yediğiniz və saxladığınız şeyləri sizə xəbər verərəm. Əgər möminsinizsə, şübhəsiz ki, bunda sizin üçün dəlil vardır. (Ali İmran surəsi, 47–49)

H. Məryəmin Şərq tərəfində bir yerə çəkilməsi

Doğuş sancıları onu bir xurma ağacının gövdəsinə söykənməyə vadar etdi. O dedi: “Kaş bundan əvvəl öləydim və bir dəfəlik unudulaydım!” Məryəmin aşağı tərəfindən (İsa və ya Cəbrail) onu səsləyib dedi: “Qəm yemə, Rəbbin sənənin ayağının altından bir bulaq axıtdı. Xurma ağacının gövdəsinə özünə tərəf silkələ ki, üstünə yetişmiş, təzə xurma tökülsün. Ye, iç, gözün aydın olsun! Əgər insanlardan kimisə görsən, de: “Mən Mərhəmətli Allaha oruc tutmağı nəzir etmişəm. Odur ki, bu gün heç kimlə danışmayacağam”». (Məryəm surəsi, 23–26)

Hz. Məryəmin Hz. İsa ilə qövmünə dönəndə iftiraya məruz qalması

Məryəm körpəni qucağına alıb öz tayfasının yanına gətirdi. Onlar dedilər: “Ey Məryəm! Sən yaramaz (və ya görünməmiş) bir iş tutmusan. Ey Harunun bacısı! Atan pis kişi, anan da pozğun deyildi”. (Məryəm surəsi, 27–28)

Hz. İsanın beşikdə danışması

Məryəm ona işarə etdi. Onlar dedilər: “Beşikdə olan körpə ilə necə danışaq?” Körpə dil açıb dedi: “Həqiqətən də, mən Allahın quluyam! O mənə Kitab verdi və mənə peyğəmbər etdi. Harada oluramsa olum, mənə mübarək etdi və nə qədər ki sağam, mənə namaz qılıb zəkat verməyi əmr etdi. Həm də mənə anama qarşı qayğıkeş etdi; mənə lovğa və bədbəxt etmədi. Doğulduğum gün də, öləcəyim gün də, yenidən dirildiləcəyim gün də mənə salam olsun!” Barəsində şübhəyə düşdükləri haqq söz olan Məryəm oğlu İsa budur! (Məryəm surəsi, 29–34)

Hz. İsanın peyğəmbərliyi

Onların ardınca Məryəm oğlu İsanı özündən əvvəlki Tövrətə təsdiqləyici olaraq göndərdik. Ona içərisində hidayət və nur olan, özündən əvvəlki Tövrətə təsdiqləyən, müttəqilər üçün doğru yol göstəricisi və öyüd–nəsihət olan İncili verdik. (Maidə surəsi, 46)

Biz Musaya Kitab verdik və ondan sonra bir–birinin ardınca elçilər göndərdik. Biz Məryəm oğlu İsa da açıq–aydın dəlillər verdik və onu müqəddəs ruhla (Cəbrail ilə) qüvvətləndirdik. Məgər hər dəfə sizə göndərilən elçi ürəyinizə yatmayan bir şey gətirəndə siz təkəbbür göstərmədinizmi? Onların bir qismini yalançı hesab edib, bir qismini də öldürmədinizmi? (Bəqərə surəsi, 87)

Hz. İsanın tövhidə çağırışı

İsa aydın dəlillərlə gəldiyi zaman dedi: “Mən sizə hikmət gətirmişəm və barəsində ziddiyyətə düşdüyünüz bəzi şeyləri izah etmək üçün gəlmişəm. Allahdan qorxun və mənə itaət edin! Həqiqətən, Allah mənim də Rəbbim, sizin də Rəbbinizdir. Elə isə Ona ibadət edin! Budur düz yol!” (Zuxruf surəsi, 63–64)

Bir zaman Məryəm oğlu İsa demişdi: “Ey İsrail oğulları! Həqiqətən, mən Allahın sizə göndərdiyi, məndən əvvəl nazil edilmiş Tövrəti təsdiqləyən və məndən sonra gələcək Əhməd adlı peyğəmbərlə sizi müjdələyən bir elçisiyəm!” Allahın elçisi onlara açıq-aydın dəlillər gətirdikdə onlar: “Bu, aşkar bir sehrdir!” – dedilər. (Saff surəsi, 6)

Hz. İsa möcüzələri

Allah onu İsrail oğullarına bir elçi edəcəkdir. O deyəcəkdir: “Mən sizə Rəbbinizdən elçi olduğumu təsdiqləyən bir əlamət gətirdim. Mən sizin üçün palçıqdan quşa bənzər bir şey düzəldib ona üfürərəm, o da Allahın izni ilə quş olar. Allahın izni ilə anadangəlmə koru, cüzam xəstəliyinə tutulanı sağaldar və ölümləri dirildərəm. Evlərinizdə yediyiniz və saxladığınız şeyləri sizə xəbər verərəm. Əgər möminsinizsə, şübhəsiz ki, bunda sizin üçün dəlil vardır. Məndən əvvəl nazil olmuş Tövrəti təsdiqləyici kimi və sizə haram edilmiş bəzi şeyləri halal etmək üçün göndərildim. Mən sizə Rəbbinizdən bir dəlil gətirdim. Allahdan qorxun və mənə itaət edin. Həqiqətən, Allah mənim də Rəbbim, sizin də Rəbbinizdir. Ona ibadət edin! Çünki bu, düz yoldur”. (Ali İmran surəsi, 49–51)

Bir zaman Məryəm oğlu İsa demişdi: “Ey İsrail oğulları! Həqiqətən, mən Allahın sizə göndərdiyi, məndən əvvəl nazil edilmiş Tövrəti təsdiqləyən və məndən sonra gələcək Əhməd adlı peyğəmbərlə sizi müjdələyən bir elçisiyəm!” Allahın elçisi onlara açıq-aydın dəlillər gətirdikdə onlar: “Bu, aşkar bir sehrdir!” – dedilər. (Saff surəsi, 6)

Həvarilər və Hz. İsa

İsa onlardakı küfrü hiss etdikdə dedi: “Allah yolunda kimlər mənə yardımçı olacaq?” Həvarilər dedilər: “Bizik Allahın dininin yardımçıları! Biz Allaha iman gətirdik. Sən də şahid ol ki, biz müsəlmanlarıq! Ey Rəbbimiz! Biz sənə nazil etdiyinə iman gətirdik və göndərdiyin elçinin ardınca getdik. Bizi də şahidlərlə bir yerdə yaz!” (Ali İmran surəsi, 52–53)

Bir zaman Mən həvarilərə: “Mənə və elçimə iman gətirin!” – deyə vəhy etmişdim. Onlar da: “İman gətirdik. Sən də şahid ol ki, biz müsəlmanlarıq!” – demişdilər. Bir zaman həvarilər demişdilər: “Ey Məryəm oğlu İsa! Rəbbin bizə göydən bir süfrə endirə bilərmisən?” O da onlara demişdi: “Əgər möminsinizsə, Allahdan qorxun”. Onlar demişdilər: “Biz istəyirik ki, ondan yeyək, qəlblərimiz rahat olsun, bizə doğru söylədiyini bilək və o möcüzəyə şahidlik edənlərdən olaq”. Məryəm oğlu İsa dedi: “Ey Allahım! Ey bizim Rəbbimiz! Bizə göydən bir süfrə endir ki, bizim həm birincimiz, həm də axırıncımız üçün bir bayram və Səndən bir möcüzə olsun. Bizə ruzi ver, Sən ruzi verənlərin ən

yaxşısısan!” Allah dedi: “Mən onu sizə endirəcəyəm. Amma bundan sonra aranızdan kafir olanlara aləmlərdən heç kəsə vermədiyim bir əzabı verəcəyəm”. (Maidə surəsi, 111–115)

İsrail oğullarının Hz. İsanı öldürdüklerini sanmaları

Onlar hiylə qurdular, Allah da hiylə qurdu. Allah hiylə quranların ən yaxşısıdır. O vaxt Allah dedi: “Ey İsa! Mən sənin həyatına son qoyub Özümə tərəf qaldıracağam, səni kafirlərdən təmizləyəcək və sənin ardınca gedənləri Qiyamət gününə qədər kafirlərdən üstün edəcəyəm. Sonra sizin dönüşünüz Mənə olacaq. Mən də ixtilafa düşdüyünüz şeylər barəsində sizin aranızda hökm verəcəyəm. (Ali İmran surəsi, 54–55)

Bir də: “Həqiqətən, biz Allahın elçisi Məryəm oğlu İsa Məsihi öldürdük!” – dediklərinə görə lənətə düşər edildilər. Halbuki onu nə öldürdülər, nə də çarmıxa çəkildilər. Onlara ancaq İsanın bənzəri göstərildi. Şübhəsiz ki, bunda ixtilaf edənlər onun barəsində şəkk–şübhə içindədirlər. Bu haqda onların, zənnə uymaqdan başqa heç bir məlumatı yoxdur. Onlar onu öldürdüklerine yəqinliklə əmin deyillər. Əksinə, Allah onu Özünə tərəf qaldırmışdır. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir. (Nisa surəsi, 157–158)

Hz. İsadən sonra ortaya atılan azğın inanışlar

Yəhudilər: “Üzeyr Allahın oğludur” – dedilər. Xaçpərəstlər də: “Məsih Allahın oğludur” – dedilər. Bu onların ağızlarından çıxan sözlərdir. Bu, daha əvvəlki kafirlərin sözlərinə oxşayır. Allah onları məhv etsin! Gör necə də haqdan döndərilirlər! (Tövbə surəsi, 30)

Ey Kitab əhli! Dininizdə ifrata varmayın və Allah barəsində yalnız həqiqəti deyən. Məryəm oğlu İsa Məsih ancaq Allahın elçisi, Onun Məryəmə göndərdiyi “Ol!” kəlməsi və Onun tərəfindən göndərilən bir ruhdur. Allaha və Onun elçilərinə iman gətirin və: “Tanrı üçdür!” deməyin. Batil əqidənizə son qoyun! Bu sizin üçün xeyirli olar. Həqiqətən, Allah Tək İlahdır! O, pakdır, müqəddəsdir, övladı olmaqdan uzaqdır. Göylərdə və yerdə nə varsa, Ona məxsusdur. Qoruyan olaraq Allah yetər. Nə İsa Məsih Allahın qulu olmağı özünə ar bilər, nə də Allaha yaxın olan mələklər. Allah Ona ibadət etməyi özlərinə ar bilənlərin və təkəbbürlük göstərənlərin hamısını Öz hüzuruna toplayacaqdır. (Nisa surəsi, 171–172)

Məryəm oğlu Məsih ancaq bir elçidir, ondan əvvəl də elçilər gəlib getmişlər. Onun anası isə Allaha sidq ürəkdən inanan bir qadın idi. Hər ikisi də yemək yeyirdi. Bax gör ayələrimizi onlara necə bəyan edirik, sonra da gör onlar haqdan necə döndərilirlər. (Maidə surəsi, 75)

Onlar Allahı qoyub baş keşişlərini və rahiblərini, bir də Məryəm oğlu İsanı tanrılar qəbul etdilər. Halbuki onlara ancaq tək olan İlahə ibadət etmək əmr olunmuşdu. Ondan başqa məbud yoxdur. O, bunların şərik qoşduqları şeylərdən uzaqdır. (Tövbə surəsi, 31)

“Şübhəsiz ki, Allah Məryəm oğlu Məsihdür” – deyənlər artıq kafir oldular. Məsih isə demişdir: “Ey İsrail oğulları! Rəbbim və Rəbbiniz olan Allaha ibadət edin! Həqiqətən də, Allaha şərik qoşan kimsəyə, Allah Cənnəti haram etmiş və onun sığınacağı yer Oddur. Zalımlara kömək edən olmayacaqdır”. “Allah üçlüyün üçüncüsüdür!” – deyənlər artıq kafir oldular. Halbuki Tək İlahdan başqa ibadətə layiq olan heç bir məbud yoxdur. Əgər onlar dediklərinə son qoymasalar, onlardan kafir olanlara mütləq ağırlı–acılı bir əzab toxunacaqdır. (Maidə surəsi, 72–73)

Sonra onların ardınca dalbadal elçilərimizi yolladıq. Sonra Məryəm oğlu İsanı göndərib ona İncil bəxş etdik. Onun ardınca gedənlərin qəlblərinə şəfqət və mərhəmət saldıq. Rahibliyi isə onlar özlərindən icad etdilər. Biz bunu onlara vacib buyurmamışdıq. Onlar bunu Allahın razılığını qazanmaq üçün etdilər, lakin ona lazımınca riayət etmədilər. Biz onlardan iman gətirənlərin mükafatlarını verdik. Onların çoxu isə fasiqlərdir. (Hədid surəsi, 27)

Məryəm oğlu örnək göstərilincə sənin xalqın sevincdən güldü. Onlar dedilər: “Bizim məbudlarımız yaxşıdır, yoxsa o?” Onlar bunu sənə yalnız höcət etmək üçün dedilər. Doğrusu, onlar höcətləşən adamlardır. O, yalnız və yalnız Bizim nemət verdiyimiz və İsrail oğullarına nümunə etdiyimiz bir quldur. (Zuxruf surəsi, 57–59)

HZ. MƏHƏMMƏD

Hz. Məhəmmədə Quranın endirilməsi və Quranla hökm etməsi

Biz sənə təkrarlanan yeddi ayəni və əzəmətli Quranı verdik. (Hicr surəsi, 87)

Biz onları aydın dəlillər və kitablarla göndərdik. Sənə də Zikri nazil etdik ki, insanlara, onlara nazil olanı izah edəsən və bəlkə onlar fikirləşələr. (Nəhl surəsi, 44)

Biz sənə, özündən əvvəlki kitabları təsdiqləyən və onları mühafizə edən Kitabı haqq olaraq nazil etdik. Elə isə onların arasında Allahın sənə nazil etdiyi Kitablə hökm ver. Sənə gələn haqdan ayrılıb onların istəklərinə tabe olma. Sizlərdən hər biriniz üçün bir şəriət və bir yol təyin etdik. Əgər Allah istəsəydi, sizi tək bir ümmət edərdi. Lakin başqa-başqa olmanız sizə verdikləri ilə sizi imtahan etməsi üçündür. Yaxşı işlər görməkdə bir-birinizlə yarışın. Hamınızın qayıdışı Allaha olacaq və O, ziddiyyətə düşəcəyiniz şeylər barəsində sizə xəbər verəcəkdir. Onların aralarında Allahın sənə nazil etdiyi Kitablə hökm ver və onların istəklərinə tabe olma. Onlardan ehtiyat et ki, Allahın sənə nazil etdiyi hökmlərin bəzisindən səni sapdırmasınlar. Əgər onlar üz döndərsələr, bil ki, Allah onları bəzi günahlarına görə müsibətə düçar etmək istəyir. Həqiqətən, insanların çoxu fasiqlərdir. (Maidə surəsi, 48-49)

İman gətirib yaxşı işlər görənlərin, öz Rəbbindən gerçək həqiqət kimi Məhəmmədə nazil edilənə inananların isə Allah günahlarından keçmiş və onların vəziyyətini yaxşılaşdırmışdır. (Məhəmməd surəsi, 2)

Sizin yoldaşınız nə haqdan azmış, nə də yoldan çıxmışdır. O, öz istəyi ilə danışmır. Bu, ona təlqin edilən bir vəhydir. Bunu ona çox qüvvətli olan öyrətdi – (Nəcm surəsi, 2-5)

Hz. Məhəmməd Allahın elçisi və peyğəmbərlərin sonuncusudur

Məhəmməd aranızdakı kişilərdən heç birinin atası deyildir. Lakin o, Allahın Elçisi və peyğəmbərlərin sonuncusudur. Allah hər şeyi bilir. (Əhzab surəsi, 40)

Sənə gələn yaxşılıq Allahdandır, sənənin başına gələn bəla isə sənənin özündəndir. Biz səni insanlara elçi göndərdik. Şahid olaraq Allah kifayət edər. (Nisa surəsi, 79)

And olsun hikmətli Qurana! Həqiqətən, sən göndərilmiş elçilərdənsən, (Yasin surəsi, 2–3)

De: “Ey insanlar! Şübhəsiz ki, mən sizin hamınız üçün Allahın elçisiyəm. Göylərin və yerin hökmranlığı Ona məxsusdur, Ondan başqa ibadətə layiq olan məbud yoxdur. O həm dirildir, həm də öldürür. Elə isə Allaha və Onun Elçisinə – yazıb–oxumaq bilməyən, həm də Allaha və Onun kəlmələrinə inanan peyğəmbərə iman gətirin. Onun ardınca gedin ki, bəlkə doğru yola yönələsiniz”. (Əraf surəsi, 158)

Beləliklə, Biz səni özündən əvvəl neçə–neçə ümmətlər gəlib getmiş bir ümmətə göndərdik ki, onlar Mərhəmətli Allahı inkar etdikləri halda, sənə vəhy etdiyimizi onlara oxuyasan. De: “O, mənim Rəbbimdir. Ondan başqa ibadətə layiq olan məbud yoxdur. Mən yalnız Ona təvəkkül edir və Ona üz tutub tövbə edirəm”. (Rad surəsi, 30)

Bunlar Allahın ayələridir. Biz onları sənə haqq olaraq oxuyuruq. Şübhəsiz ki, sən göndərilən elçilərdənsən. (Bəqərə surəsi, 252)

Məhəmməd Allahın Elçisidir. Onunla birlikdə olanlar kafirlərə qarşı sərt, öz aralarında isə mərhəmətlidirlər. Sən onları rüku edən, səcdəyə qapanan, Allahdan lütf və razılıq diləyən görərsən. Əlamətləri isə üzlərində olan səcdə izidir. Bu onların Tövratdakı vəsfidir. İncildə isə onlar elə bir əkin kimi vəsf olunurlar ki, bu əkin cücərtisini üzə çıxarıb onu qüvvətləndirmiş, o da getdikcə qalınlaşıb gövdəsi üstündə şax duraraq əkinçiləri heyran etmişdir. Allah möminlərin sayını artırır, özlərini də qüvvətləndirir ki, kafirləri qəzəbləndirsin. Allah onlardan iman gətirib yaxşı işlər görənlərə bağışlanma və böyük bir mükafat vəd etmişdir. (Fəth surəsi, 29)

Ey Elçi! Rəbbindən sənə nazil ediləni təbliğ et! Əgər belə etməsən, Onun göstərişini (sənə tapşırdığı elçilik vəzifəsini) yerinə yetirmiş olmazsan. Allah səni insanlardan qoruyar. Şübhəsiz ki, Allah kafir tayfanı doğru yola yönəltməz. (Maidə surəsi, 67)

Məhəmməd ancaq bir elçidir. Ondən əvvəl də elçilər gəlib getmişlər. Məgər o ölərsə və ya öldürülərsə siz gerimi dönəcəksiniz? Kim geri dönərsə, Allaha heç bir zərər yetirməz. Allah şükür edənləri mükafatlandırır. (Ali İmran surəsi, 144)

Bu, möhtərəm bir Elçinin sözüdür. O, şair sözü deyildir! Necə də az inanırınsınız! O, kahin sözü də deyildir! Necə də az düşünürsünüz! O, aləmlərin Rəbbi tərəfindən vəhy edilmişdir! (Haqqə surəsi, 40–43)

Hz. Məhəmməd bir bəşərdir

De: “Mən də sizin kimi bir insanam. Mənə vəhy olunur ki, sizin məbudunuz Tək olan İlahdır. Kim Rəbbi ilə qarşılaşacağına ümid bəsləyirsə, yaxşı işlər görsün və icra etdiyi ibadətlərində Rəbbinə heç kəsi şərik qoşmasın!” (Kəhf surəsi, 110)

Hz. Məhəmməd dümdüz yol üzərindədir

Həqiqətən, sən göndərilmiş elçilərdənsən, doğru yoldasan. (Yasin surəsi, 3–4)

Biz sənə Öz əmrimizdən olan ruhu (Qurani) vəhy etdik. Sən kitab nədir, iman nədir bilmirdin. Lakin Biz onu, qullarımızdan istədiyimizi doğru yola yönəltmək üçün, bir nur etdik. Həqiqətən, sən onları doğru yola yönəldirsən – (Şura surəsi, 52)

Odur ki, sən özünə vəhy olunan ayələrə sarıl! Əslində, sən düz yoldasan. (Zuxruf surəsi, 43)

Həqiqətən, Biz sənə aydın bir qələbə verdik ki, Allah sənə əvvəlki və sonrakı günahlarını bağışlasın, sənə olan nemətini tamamlasın, səni düz yola yönəltsin (Fəth surəsi, 1–2)

Hz. Məhəmməd Allahın qoruması altındadır

And olsun səhərə! And olsun sakitləşən gecəyə! Rəbbin nə səni tərək etmişdi, nə də sənə acığı tutmuşdu. Həqiqətən, Axirət sənə dünya həyatından daha xeyirlidir. Şübhəsiz ki, Rəbbin sənə nemət bəxş edəcək, sən də razı qalacaqsan. Məgər O, səni yetim çağında qoruyub sığınacaq vermədimi? Səni çaşqın olduğun halda doğru yola yönəltmədimi? Kasıb olduğun zaman səni varlandırmadımı? (Duha surəsi, 1–8)

Allah Hz. Məhəmmədi zəngin etmişdir

Kasıb olduğun zaman səni varlandırmadımı? (Duha surəsi, 8)

Hz. Məhəmməd möminlər üçün öz canlarından daha yaxındır

Mədinə əhalisinə və onların ətrafındakı bədəvilərə döyüşdə Allahın Elçisindən geri qalmaq, onun canından öncə öz canlarının hayına qalmaq yaraşmaz. Çünki Allah yolunda onlara üz verən elə bir susuzluq, yorğunluq və aclıq, kafirləri qəzəbləndirən elə bir atılmış addım, düşmən üzərində qazanılan elə bir uğur yoxdur ki, bunların müqabilində onlara yaxşı bir əməl yazılsın. Həqiqətən, Allah yaxşı iş görənlərin mükafatını puç etməz. (Tövbə surəsi, 120)

Peyğəmbər möminlərə onların özlərindən daha yaxındır. Zövcələri isə möminlərin analarıdır. Qohumlar Allahın yazısına görə bir-birlərinə möminlərdən və mühacirlərdən daha yaxındırlar. Dostlarınıza yaxşılıq etmək isə istisnadır. Bunlar Kitabda yazılmışdır. (Əhzab surəsi, 6)

Müjdəçi, şahid və xəbərdar edəndir

Ey Peyğəmbər! Həqiqətən, Biz səni şahid, müjdəçi və xəbərdar edən olaraq göndərdik. (Əhzab surəsi, 45)

İman gətirib saleh əməllər edənlərə müjdə ver ki, onlar üçün ağacları altından çaylar axan Cənnət bağları vardır. Hər dəfə onun meyvələrindən onlara ruzi verildikcə: “Bu ki, əvvəlcə bizə verilən ruzidir!” – deyəcəklər. Halbuki onlara onun oxşarı veriləcəkdir. Onlardan ötrü orada pak zövcələr var və onlar orada əbədi qalacaqlar. (Bəqərə surəsi, 25)

Beləliklə Biz sizi orta bir ümmət etdik ki, siz insanlara şahid olasınız, peyğəmbər də sizə şahid olsun. Biz, əvvəl üz tutduğun qibləni ancaq ona görə təyin etdik ki, peyğəmbərin ardınca gedənləri üz döndərənlərdən fərqləndirək. Bu, Allahın doğru yola yönəltdiyi şəxslərdən başqa hamısına ağır gəldi. Allah sizin imanınızı puç etməz. Həqiqətən də, Allah insanlara qarşı Şəfqətlidir, Rəhmlidir. (Bəqərə surəsi, 143)

Hz. Məhəmmədin gəlişinin Tövrat və İncildə müjdələnməsi

Bir zaman Məryəm oğlu İsa demişdi: “Ey İsrail oğulları! Həqiqətən, mən Allahın sizə göndərdiyi, məndən əvvəl nazil edilmiş Tövrati təsdiqləyən və məndən sonra gələcək Əhməd adlı peyğəmbərlə sizi müjdələyən bir elçisiyəm!” Allahın elçisi onlara açıq-aydın dəlillər gətirdikdə onlar: “Bu, aşkar bir sehrdir!” – dedilər. (Saff surəsi, 6)

O kəslər ki, yanlarındakı Tövrat və İncildə haqqında yazılmış olduğunu gördükləri elçinin – yazıb–oxumaq bilməyən peyğəmbərin, ardınca gedərlər. O peyğəmbər onlara yaxşı işlər görməyi buyurur, pis əməlləri isə qadağan edər, onlara pak şeyləri halal, murdar şeyləri isə haram edər. Onların ağır yüklərini yüngülləşdirər və onları buxovlardan xilas edər. Ona iman gətirən, onu dəstəkləyən, ona kömək edən və onunla göndərilmiş nurun (Quranın) ardınca gedənlər isə nicat tapanlardır”. De: “Ey insanlar! Şübhəsiz ki, mən sizin hamınız üçün Allahın elçisiyəm. Göylərin və yerin hökmranlığı Ona məxsusdur, Ondan başqa ibadətə layiq olan məbud yoxdur. O həm dirildir, həm də öldürür. Elə isə Allaha və Onun Elçisinə – yazıb–oxumaq bilməyən, həm də Allaha və Onun kəlmələrinə inanan peyğəmbərə iman gətirin. Onun ardınca gedin ki, bəlkə doğru yola yönələsiniz”. (Əraf surəsi, 157–158)

Kitab verdiyimiz şəxslər onu (Peyğəmbəri və yaxud Kəbənin qiblə olduğunu) öz oğullarını tanıdıqları kimi tanıyırlar. Həqiqətən də, onlardan bir dəstə haqqı bilə–bilə gizlədir. (Bəqərə surəsi, 146)

İman gətirənlər üçün rəhmətdir

Sizə özünüzdən elə bir Elçi gəldi ki, sizin əziyyətə düşməyiniz ona ağır gəlir. O sizə qarşı qayğıkeş, möminlərə şəfqətli, rəhmlidir. (Tövbə surəsi, 128)

Səni də aləmlərə ancaq bir rəhmət olaraq göndərdik. (Ənbiya surəsi, 107)

Biz Musanı çağırdığımız zaman da sən dağın yanında deyildin. Lakin səndən əvvəl özlərinə xəbər dar edən peyğəmbər gəlməmiş bir tayfanı xəbər dar edəsən deyər, Rəbbindən bir mərhəmət olaraq səni peyğəmbər göndərdik ki, bəlkə, düşünüb anlayalar. (Qəsas surəsi, 46)

Onlardan elələri də var ki, Peyğəmbərə əziyyət verib: “O hər sözü eşidən bir qulaqdır!”– deyirlər. De: “O, sizin üçün ancaq xeyirli sözlər eşidir. O, Allaha iman gətirir, möminlərə də inanır. O, sizlərdən iman gətirənlər üçün bir rəhmətdir”. Allahın Elçisinə əziyyət verənlər üçün isə ağırlı–acılı bir əzab vardır. (Tövbə surəsi, 61)

Hz. Məhəmmədin təbliği və Quranla öyüd verməsi

De: “Mənim sizə bircə nəsihətim var; Allah üçün iki-iki, bir-bir ayağa qalxın, sonra da bir düşünün. Sizin yoldaşınızda (peyğəmbərdə) heç bir dəlilik əlaməti yoxdur. O, şiddətli əzab gəlməzdən əvvəl sizi ancaq xəbərdar edəndir”. De: “Mən sizdən bir haqq istəmişəmsə, onu sizin üçün istəmişəm. Mənim haqqım ancaq Allahdan olacaqdır. O, hər şeyə Şahiddir”. De: “Rəbbim haqqı endirir. O, qeybləri biləndir”. De: “Haqq gəldi. Batil ona qarşı nə ortaya bir şey çıxarar, nə də onu qaytara bilər”. De: “Əgər mən haqq yoldan çıxsam, öz əleyhimə çıxmış olaram. Yox, əgər doğru yolla gedirəmsə, bu da Rəbbimin mənə nazil etdiyi vəhyə görədir. Həqiqətən, O, Eşidəndir, Yaxındır”. (Səba surəsi, 46–50)

Sizin yoldaşınız nə haqdan azmış, nə də yoldan çıxmışdır. O, öz istəyi ilə danışmır. Bu, ona təlqin edilən bir vəhydir. Bunu ona çox qüvvətli olan öyrətdi – (Nəcm surəsi, 2–5)

Hz. Məhəmmədə atılan böhtanlar

Kafirlər dedilər: “Ey özünə Zikr nazil edilən kəs! Doğrudan da, sən dəlisən. Əgər doğru danışarlarsansa, nəyə görə dediyinə şahidlik edə bilən mələkləri bizə gətirmirsən?” Biz mələkləri ancaq haqqı bərqərar etmək üçün endiririk. O zaman kafirlərə möhlət verilməz. Şübhəsiz ki, Zikri Biz nazil etdik, əlbəttə, Biz də onu qoruyacağıq. (Hicr surəsi, 6–9)

Yoxsa onlar özlərinə göndərilmiş Elçini tanımayıb buna görə də onu inkar edirlər? Yaxud: “O cinlidir?” – deyirlər. Xeyr, o elçi onlara haqqı gətirmişdir. Lakin onların çoxu haqqı xoşlamır. (Muminun surəsi, 69–70)

Hz. Məhəmmədin Məkkədən çıxarılması

Əgər siz Peyğəmbərə kömək etməsəniz, bilin ki, Allah ona artıq kömək göstərmişdir. O vaxt kafirlər onu iki nəfərdən ikincisi olaraq Məkkədən çıxartdılar. O iki nəfər mağarada olarkən onlardan biri öz yoldaşına dedi: “Qəm yemə, Allah bizimlədir!” Bundan sonra Allah ona arxayınlıq nazil etdi, sizin görmədiyiniz döyüşçülərlə ona yardım göstərdi və kafirlərin sözünü alçaltdı. Ancaq Allahın Sözü ucadır. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir. (Tövbə surəsi, 40)

Hə. Məhəmmədin möminləri təşviq etməsi və Allahın onlara olan yardım

Ey Peyğəmbər! Sənə və sənin ardınca gedən möminlərə Allah kifayət edər. Ey Peyğəmbər! Möminləri döyüşə ruhlandır. Əgər aranızda iyirmi səbirli kişi olsa, kafirlərdən iki yüzünə qalib gələr; əgər aranızda yüz səbirli kişi olsa, kafirlərdən mininə qalib gələr. Çünki onlar anlamayan adamlardır. (Ənfal surəsi, 64–65)

Hə. Məhəmməd və onun müharibələri

Ey Peyğəmbər! Kafirlərlə və münafıqlərlə vuruş. Onlarla sərt davran. Onların sığınacaqları yer Cəhənnəmdir. Ora nə pis dönüş yeridir! (Tövbə surəsi, 73)

Əgər siz Allaha və haqla batilin ayırd edildiyi gün – iki dəstənin qarşı–qarşıya gəldiyi gün qulumuza nazil etdiyimizə iman gətirmisinizsə, bilin ki, ələ keçirdiyiniz qənimətlərin beşdə biri Allaha, Onun Elçisinə, onun qohum–əqrəbasına, yetimlərə, kasıblara və müsafirlərə məxsusdur. Allah hər şeyə qadirdir. O zaman siz vadinin yaxın tərəfində, onlar uzaq tərəfində, karvan isə sizdən aşağıda (dənizin sahilində) idi. Əgər siz vədələşsəydiniz, həmin vaxt və yer barəsində ixtilafa düşərdiniz. Lakin Allah olacaq işi həyata keçirmək üçün belə etdi ki, həlak olan açıq–aydın bir dəlillə həlak olsun, sağ qalan da açıq–aydın bir dəlillə sağ qalsın. Həqiqətən, Allah Eşidəndir, Biləndir. O zaman Allah yuxunda sənə onları az göstərdi. Əgər onları sənə çox göstərsəydi, ruhdan düşər və döyüş barəsində bir–birinizlə mübahisə edərdiniz. Lakin Allah sizi qorudu. Şübhəsiz ki, O, kökslərdə olanları bilir. O vaxt qarşı–qarşıya gəldiyiniz zaman Allah onları sizin gözüünüzə az göstərdi, sizi də onların gözündə azaltdı ki, olacaq işi yerinə yetirsin. Bütün işlər Allaha qayıdır. (Ənfal surəsi, 41–44)

Hə. Məhəmməd və yəhudilər

Ey Elçi! Qəlbləri iman gətirmədiyi halda ağızları ilə: “İman gətirdik!” – deyən kimsələrdən küfrə can atanlar qoy səni kədərləndirməsin. Həm yəhudilərdən yalana həvəslə qulaq asanlar, həm də sənin yanına gəlməyən başqa bir camaata həvəslə qulaq asanlar vardır. Onlar haqqı dərk etdikdən sonra kəlmələrin yerlərini dəyişdirib deyirlər: “Əgər sizə bu dəyişdirilən hökm verilsə, onu götürün. Yox əgər o verilməsə, çəkinin!” Allah kimi fitnəyə salmaq istərsə, sən ondan ötrü heç bir şeylə Allaha mane ola bilməzsən. Onlar o kəslərdir ki, Allah onların qəlbini təmizləmək istəməmişdir. Onlar dünyada rüsvay, axirətdə isə böyük bir əzaba düçar olacaqlar. Onlar yalana həvəslə qulaq asanlar və daima haram yeyənlərdir. Əgər onlar sənin yanına gəlsələr, aralarında hökm ver və ya onlardan üz çevir. Əgər onlardan üz çevirsən, sənə heç bir şeylə zərər verə

bilməzlər. Əgər onların arasında hökm verməli olsan, ədalətlə hökm ver. Şübhəsiz ki, Allah ədalətli olanları sevir. İçində Allahın hökmü olan Tövrat özlərində olduğu halda onlar səni necə hakim təyin edirlər? Hələ bir bundan sonra da verdiyin hökmdən üz çevirirlər. Onlar mömin deyillər. (Maidə surəsi, 41–43)

Hz. Məhəmməd və Kitab əhli

Kitab əhlindən bir zümrə sizi azdırmaq istər. Onlar ancaq özlərini azdırırlar və bunu da hiss etmirlər. (Ali İmran surəsi, 69)

Ey Kitab əhli! Haqqa şahid olduğunuz halda nə üçün Allahın ayələrini inkar edirsiniz? (Ali İmran surəsi, 70)

Ey Kitab əhli! Nə üçün siz bilə–bilə haqqa batil donu geyindirir və haqqı gizlədirsiniz? Kitab əhlindən bir zümrə dedi: “Möminlərə nazil edilənə günün əvvəlində iman gətirin və günün sonunda inkar edin ki, bəlkə onlar öz dinlərindən dönələr. Yalnız sizin dininizin ardınca gələnlərə inanın ki, kiməsə sizə verilənin bənzəri verilməsin, yaxud müsəlmanlar Rəbbinizin yanında sizə dəlil gətirməsinlər”. De: “Şübhəsiz ki, doğru yol Allahın haqq yoludur!” De: “Şübhəsiz ki, lütf Allahın Əlindədir və onu istədiyinə verir! Allah hər şeyi Əhatəedəndir, Biləndir”. O, Öz mərhəmətini istədiyi kəsə məxsus edir. Allah böyük lütf sahibidir. (Ali İmran surəsi, 69–74)

Hz. Məhəmməd və cinlər

Allahın qulu qalxıb Allaha dua etdikdə cinlər az qala onun dövrəsində bir–birinə keçib çəpər yaradırdılar. De: “Mən yalnız öz Rəbbimə dua edirəm və kimisə Ona şərik qoşmuram!” De: “Mən sizə nə ziyan verməyə, nə də sizi doğru yola yönəltməyə qadir deyiləm!” De: “Həqiqətən, mənə Allahdan kimsə xilas edə bilməz və mən Ondan başqa bir pənah yeri tapa bilmərəm! Mənim əlimdən gələn ancaq Allahı və Onun göndərdiklərini təbliğ etməkdir. Kim Allaha və Onun Elçisinə asi olarsa, onun üçün içərisində əbədi qalacaqları Cəhənnəm odu hazırlanmışdır”. Onlar özlərinə vəd olunmuş əzabı gördükləri zaman kimin köməkçisinin daha zəif və sayca daha az olduğunu biləcəklər. De: “Mən sizə vəd olunmuş əzabın yaxın olduğunu və yaxud Rəbbimin onun üçün uzun bir müddət təyin etmiş olduğunu bilmirəm. (Cin surəsi, 19–25)

Hz. Məhəmməd və onun həyat yoldaşları

Ey Peyğəmbər! Zövcələrinə de: “Əgər siz dünya həyatını və onun bərbəzəyini istəyirsinizsə, gəlin sizi dünya malıyla məmnun edib gözəl tərzdə sərbəst buraxım. Yox, əgər Allahı, Onun Elçisini və Axirət yurdunu istəyirsinizsə, bilin ki, Allah aranızdan yaxşı işlər görənlər üçün böyük bir mükafat hazırlamışdır”. Ey Peyğəmbərin zövcələri! Sizlərdən hər kim açıq–aşkar bir çirkin iş görsə, onun əzabı ikiqat artar. Bu, Allah üçün asandır. Sizlərdən hər kim Allaha və Onun Elçisinə itaət edib yaxşı işlər görsə, ona mükafatını ikiqat verərik. Biz onun üçün bol ruzi hazırlamışıq. Ey Peyğəmbərin zövcələri! Siz hər hansı bir qadın kimi deyilsiniz. Əgər Allahdan qorxursunuzsa, yad kişilərlə nazlana–nazlana danışmayın, yoxsa qəlbində xəstəlik olan tamaha düşər. Şəriətə müvafiq qaydada danışın. Evlərinizdə qərar tutun! İlk cahiliyyə dövründə olduğu kimi açıq–saçıq gəzməyin. Namaz qılın, zəkat verin, Allaha və Onun Elçisinə itaət edin. Ey ev əhli! Allah sizdən günahınızı silib aparmaq və sizi tərtəmiz etmək istəyir. Evlərinizdə oxunan Allahın ayələrini və hikməti yada salın. Həqiqətən, Allah Lütfkardır, hər şeydən Xəbərdir. (Əhzab surəsi, 28–34)

Bir zaman Peyğəmbər öz zövcələrindən birinə sirr verdi. O da bunu onun digər zövcəsinə xəbər verdikdə və Allah da bunu Peyğəmbərə aşkar etdikdə o, bunun bir qismini sirr verdiyi zövcəsinə bildirdi, digər qismindən isə vaz keçdi. Peyğəmbər bunu ona bildirdikdə zövcəsi dedi: “Bunu sənə kim xəbər verdi?” O dedi: “Bunu mənə hər şeyi Bilən, Xəbərdir olan Allah xəbər verdi!” Əgər ikiniz də Allaha tövbə etsəniz, yaxşı olar. Çünki hər ikinizin qəlbi günaha meyl etmişdir. Əgər Peyğəmbərə qarşı bir–birinizə dəstək versəniz, bilin ki, Allah, Cəbrail və əməlisaleh möminlər onun dostu və yardımçısıdır. Bunlardan başqa mələklər də onun yardımçılarıdır. (Təhrim surəsi, 3–4)

Hz. Məhəmməd və Zeyd

Bir zaman Allahın nemət verdiyi və sənin özünün nemət verdiyin kəsə (Zeyd ibn Harisəyə): “Zövcəni yanında saxla, Allahdan qorx!” – deyirdin. Allahın aşkar edəcəyi şeyi ürəyində gizli saxlayır və insanlardan çəkinirdin. Halbuki əslində qorxmalı olduğun məhz Allahdır. Zeyd zövcəsinə boşadıqda səni onunla evləndirdik ki, oğulluqları övrətlərini boşadıqları zaman o qadınlarla evlənməkdə möminlərə heç bir sınıq olmasın. Allahın əmri mütləq yerinə yetəcəkdir. Allahın Peyğəmbərə halal buyurduğu bir şeydə ona heç bir günah gəlməz. Öncə gəlib–gedənlər haqqında da Allahın qayda–qanunu belə idi. Allahın əmri əzəldən müəyyən edilmiş bir hökmdür. (Əhzab surəsi, 37–38)

Hz. Məhəmmədə qeyb xəbərlərindən vəhy edilməsi

Bunlar sənə vəhy yolu ilə bildirdiyimiz qeyb xəbərlərindəndir. Onlar hiylə quraraq işlərinə qərar verdikləri zaman sən onların yanında deyildin. (Yusif surəsi, 102)

Hz. Məhəmmədə qiblənin bildirilməsi

Biz sənin üzünün göyə tərəf çevrildiyini gördük və Biz səni razı qalacağın qibləyə tərəf döndərəcəyik. Sən üzünü Məscidulharama tərəf çevir! Harada olursunuzsa olun, üzünüzü ona tərəf çevirin! Şübhəsiz ki, Kitab verilənlər bunun öz Rəbbi tərəfindən gerçək olduğunu bilirlər. Allah onların etdiklərindən xəbərsiz deyildir. (Bəqərə surəsi, 144)

HZ. İLYAS HEKAYƏSİ

HZ. İLYASIN PEYĞƏMBƏRLİYİ

Zəkəriyyəni, Yəhyanı, İsanı və İlyası da. Hamısı əməlisalehlərdən idilər. (Ənam surəsi, 85)

Şübhəsiz ki, İlyas da elçilərdəndir. (Saffat surəsi, 123)

Həqiqətən, o Bizim mömin qullarımızdandır. (Saffat surəsi, 132)

HZ. İLYASIN TƏBLİĞİ

Bir zaman o öz qövmünə demişdi: “Məgər qorxmursunuz? Siz yaradanların ən yaxşısını qoyub niyə Bələ yalvarırsınız –həm sizin Rəbbiniz, həm də əcdadlarınızın Rəbbi olan Allahımı tərkdirsiniz?” Onlar onu yalançı saydılar. Ona görə də hamısı Cəhənnəmə gətiriləcəkdir. Yalnız Allahın seçilmiş səmimi qullarından başqa. Sonradan gələnlər arasında ona gözəl xatirə qoyduq. İlyasa salam olsun! Həqiqətən, Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq. (Saffat surəsi, 124–131)

HZ. ƏLYƏSƏ

İsmaili, Əlyəsəni, Yunisi və Lutu da. Hamısını aləmlərdən üstün etdik. (Ənam surəsi, 86)

İsmaili, Əlyəsəni və Zülkifli də yada sal! Onların hamısı ən yaxşı kimsələrdəndir. (Sad surəsi, 48)

HZ. İDRİS

Kitabda İdrisi də xatırla! Həqiqətən, o, düz danışan adam və bir peyğəmbər idi. Biz onu yüksək bir məqama ucaltdıq. (Məryəm surəsi, 56–57)

İsmaili, İdrisi və Zülkifli də yada sal! Hamısı səbir edənlərdən idilər. Biz onları mərhəmətimizə qovuşdurduq. Onlar, həqiqətən, əməlisalehlərdən idilər. (Ənbiya surəsi, 85–86)

HZ. İSHAQ

İbrahim onları və onların Allahdan başqa yalvardıqlarını tərk etdiyi zaman Biz ona İshaqı və Yaqubu bəxş etdik. Biz onların hər ikisini peyğəmbər etdik. (Məryəm surəsi, 49)

Biz ona İshaqı və Yaqubu bəxş etdik. Hər ikisini doğru yola yönəlttik. Bundan əvvəl Nuhu da doğru yola yönəltdik. Onun nəslindən olan Davudu, Süleymanı, Əyyubu, Yusifi, Musanı və Harunu da. Biz yaxşı əməl sahiblərini belə mükafatlandırırıq. (Ənam surəsi, 84)

HZ. YAQUB

İbrahim də, Yaqub da bunu oğullarına vəsiyyət etdilər: “Ey oğullarım! Həqiqətən, Allah bu dini sizin üçün seçmişdir. Siz də ancaq müsəlman olaraq ölməlisiniz!” Yoxsa siz Yaquba ölüm gəldikdə onun yanında idiniz? O zaman o, öz oğullarına dedi: “Məndən sonra nəyə ibadət edəcəksiniz?” Onlar dedilər: “Sənin İlahına, atalarının – İbrahimin, İsmailin və İshaqın İlahı olan Tək İlahı ibadət edəcəyik. Biz yalnız Ona təslim olanlarıq!” (Bəqərə surəsi, 132–133)

Deyin: “Biz Allaha, bizə nazil olana, İbrahimə, İsmailə, İshaqa, Yaquba və onun nəslinə nazil olana, Musa və İsayə verilənlərə, özlərinin Rəbbi tərəfindən peyğəmbərlərə verilənlərə iman gətirdik. Biz onların arasında fərq qoymuruq. Biz yalnız Ona təslim olanlarıq!” (Bəqərə surəsi, 136)

Yoxsa siz İbrahimin, İsmailin, İshaqın, Yaqubun və onun nəslinin yəhudi və yaxud xaçpərəst olduğunu deyirsiniz? De: “Siz daha yaxşı bilirsiniz, yoxsa Allah?” Allahın onlara nazil etdiyi şəhadəti gizlədən kimsələrdən daha zalım kim ola bilər? Allah sizin etdiklərinizdən xəbərsiz deyildir. (Bəqərə surəsi, 140)

HZ. ƏYYUB HEKAYƏSİ

Qulumuz Əyyubu da yada sal! Bir zaman o öz Rəbbinə yalvarıb demişdi: “Şeytan mənə bəla və əzab toxundurmuşdur!” (Sad surəsi, 41)

Əyyubu da yada sal! Bir zaman o, Rəbbinə yalvarıb demişdi: “Mənə, həqiqətən də, bəla düçar olubdur. Sən rəhmlilərin ən rəhmlisisən!” Biz onun duasını qəbul etdik və ona düçar olmuş bəlani aradan qaldırdıq. Öz tərəfimizdən bir mərhəmət və ibadət edənlərə bir ibrət olsun deyə, ailəsini ona qaytardıq, üstəlik bir o qədər də əlavə etdik. (Ənbiya surəsi, 83–84)

Biz ona dedik: “Ayağını yerə vur! Budur yuyunmaq və içmək üçün sərin su!” Bizdən bir mərhəmət və ağıl sahiblərinə bir ibrət olsun deyə, ona ailəsini yenidən və üstəlik bir o qədər də əlavə övlad bəxş etdik. Biz ona dedik: “Əlinə bir dəstə çubuq götür və onunla arvadını vur. Andını pozma”. Həqiqətən, Biz onu səbir edən gördük. Necə də gözəl qul idi! O, daima Allaha üz tutardı. (Sad surəsi, 42–44)

HZ. ZÜLKİFL

İsmaili, İdrisi və Zülkifli də yada sal! Hamısı səbir edənlərdən idilər. (Ənbiya surəsi, 85)

İsmaili, Əlyəsəni və Zülkifli də yada sal! Onların hamısı ən yaxşı kimsələrdəndir. (Sad surəsi, 48)

QURANDA BƏHSİ KEÇƏN İNSANLAR VƏ TAYFALAR

İsrail oğulları (yəhudilər)

Bir zaman Biz İsrail oğulları ilə: “Allahdan qeyrisinə ibadət etməyəcək, valideynlərə, qohum-əqrəbaya, yetimlərə və kasıblara xeyirxahlıq edəcək, insanlara xoş söz deyəcək, namaz qılacaq və zəkat verəcəksiniz!” – deyərək əhd bağladılar. Sonra az bir qisminiz istisna olmaqla, haqdan üz çevirib döndünüz. O zaman Biz sizinlə: “Bir-birinizin qanını tökməyəcəksiniz, bir-birinizi yurdlarınızdan çıxarmayacaqsınız!” – deyərək əhd kəsdik. Sonra da siz özünüz şahidlik edərək bu əhdi təsdiqlədiniz. Siz o kəslərsiniz ki, bir-birinizi öldürürsünüz, özünüzdən olan bir dəstəni öz yurdundan çıxarırsınız, onlara qarşı pislik və düşmənçilik etməkdə bir-birinizə kömək edirsiniz. Onlar əsir tutulub yanınıza gətiriləndə, fidyə verib onları azad edirsiniz. Halbuki onları yurdlarından çıxartmaq sizə haram edilmişdi. Yoxsa siz Kitabın bir qisminə inanıb, digər qismini inkar mı edirsiniz? Sizlərdən bunu edən cəzası dünya həyatında rüsvay olmaq, Qiyamət günü isə ən şiddətli əzaba məhkum olmaqdır. Allah sizin etdiklərinizdən bixəbər deyildir. Onlar axirəti verib dünya həyatını satın aldılar. Ona görə də onların nə əzabı yüngülləşdiriləcək, nə də onlara kömək göstəriləcəkdir. (Bəqərə surəsi, 83–86)

Yəhudilərə dırnaqlı heyvanların hamısını haram etdik. İnek və qoyunun bel sütunlarına və ya bağırsaqlarına yapışan, yaxud sümüklərə qarışan yağlar istisna olmaqla, onların piylərini də haram etdik. Bu, həddi aşdıqlarına görə onlara verdiyimiz cəzadır. Şübhəsiz ki, Biz doğru danışanlarıq. (Ənam surəsi, 146)

Xristianlar

“Biz xaçpərəstik!” – deyənlərlə də əhd bağlamışdıq. Onlar da özlərinə öyrədilənin bir hissəsini untdular. Buna görə də onların arasına Qiyamət gününə qədər ədavət və kin saldıq. Allah onlara nə etdikləri barədə xəbər verəcəkdir. (Maidə surəsi, 14)

Yəhudilər və xaçpərəstlər: “Biz Allahın oğulları və Onun sevimliləriyik” – dedilər. De: “Onda nə üçün Allah sizə günahlarınıza görə əzab verir? Xeyr, siz də Onun yaratdığı bir bəşərsiniz”. O, istədiyini bağışlar, istədiyinə də əzab verir. Göylərin, yerin və onların arasında olanların səltənəti Allaha məxsusdur. Dönüş də ancaq Onadır. (Maidə surəsi, 18)

İman gətirənlərin, habelə yəhudi, sabii və nəsrənilərdən Allaha və Axirət gününə iman gətirib yaxşı iş görənlərin heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər. (Maidə surəsi, 69)

Sabiilər

İman gətirənlərin, habelə yəhudi, sabii və nəsrənilərdən Allaha və Axirət gününə iman gətirib yaxşı iş görənlərin heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər. (Maidə surəsi, 69)

Səməd tayfası

Biz Səməd tayfasına – Allaha ibadət edin deyə, qardaşları Salehi elçi göndərdik. Onlar isə bir–biri ilə mübarizə aparən iki firqəyə bölündülər. (Nəml surəsi, 45)

Adı da, Səmədu da məhv etdik. Bu, onların məskənlərindən sizə bəllidir. Şeytan onlara etdikləri əməlləri gözəl göstərib onları haqq yoldan çıxartdı. Halbuki onlar gözüaçıq adamlar idilər. (Ənkəbut surəsi, 38)

Səməd və Ad tayfaları qəlbləri qorxuya salan Qiyaməti yalan saydılar. Səməd tayfası qorxunc bir səslə məhv edildi. (Haqqə surəsi, 4–5)

Lut qövmü

Lutu da elçi göndərdik. Bir zaman o, öz qövmünə demişdi: “Sizdən əvvəl aləmlərdən heç kəsin etmədiyi iyrənc əməli sizmi edəcəksiniz? (Əraf surəsi, 80)

Lut tayfası da elçiləri yalançı saydı. (Şuəra surəsi, 160)

Lutu da yada sal. Bir zaman o öz qövmünə demişdi: “Gözünüz görə–görə murdar işmi görəcəksiniz? (Nəml surəsi, 54)

Qövmünün cavabı isə ancaq: “Lutun ailəsini kəndinizdən çıxarın. Çünki onlar təmiz qalmaq istəyən adamlardır!” – demələri oldu. (Nəml surəsi, 56)

Mədyən əhli

Mədyən qövmünə də qardaşları Şueybi göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa məbudunuz yoxdur. Rəbbinizdən sizə açıq-aydın bir dəlil gəldi. Elə isə ölçüyə və çəkiyə tam riayət edin, insanların əşyalarını əksik verməyin və yer üzünü islah olunduqdan sonra orada fəsad törətməyin. Əgər möminsinizsə, bu, sizin üçün daha xeyirlidir. (Əraf surəsi, 85)

Mədyən əhalisinə də qardaşları Şueybi göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin, Axirət gününə ümid bəsləyin və yer üzündə fəsad yayaraq pis işlər görməyin”. (Ənkəbut surəsi, 36)

Rəss əhli

Biz Adı, Səmuđu, Rəss əhlini və onların arasında olan bir çox nəsilləri də məhv etdik. (Furqan surəsi, 38)

Bir qəsəbə əhli

Yenə yola düzəldilər. Nəhayət, bir kənd əhlinin yanına gəlib camaatdan yeməyə bir şey istədilər. Camaat onları yeməyə qonaq etmək istəmədi. Onlar orada dağılmaq istəyən bir divar gördülər. Xızır onu düzəltdi. Musa dedi: “Əgər istəsəydin, bunun müqabilində zəhmət haqqı alardın”. (Kəhf surəsi, 77)

Yəsrib əhli

Onlardan bir dəstə demişdi: “Ey Yəsrib əhli! Siz müqavimət göstərə bilməyəcəksiniz. Geri qayıdın!” İçərilərindən bir qismi isə: “Evlərimiz nəzarətsiz qalıb” – deyərək Peyğəmbərdən izin istəyirdi. Halbuki evləri nəzarətsiz deyildi. Onlar sadəcə olaraq qaçmaq istəyirdilər. (Əhzab surəsi, 13)

Hicr əhli

Hicr əhli də elçiləri yalançı saydı. (Hicr surəsi, 80)

Ad əhli

Ad qövmünə də qardaşları Hudu göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa məbudunuz yoxdur. Siz ancaq iftira yaxırsınız. (Hud surəsi, 50)

Sizdən əvvəlkilərin – Nuh qövmünün, Ad və Səməd tayfalarının, onlardan sonrakıların xəbərləri sizə gəlib çatmadımı? Bu haqda Allahdan başqa heç kəs heç nə bilmir. Elçiləri onlara açıq–aydın dəlillər gətirdilər. Onlar isə əllərini ağızlarının üstünə qoyub dedilər: “Biz sizinlə göndərilənlərə inanmırıq və bizləri dəvət etdiyiniz tövhid barəsində şübhə doğuran şəkk içindəyik!” (İbrahim surəsi, 9)

Ad tayfası da elçiləri yalançı saydı. (Şuəra surəsi, 123)

Məgər görmədinmi ki, Rəbbin nələr etdi Ad qövmünə, (Fəcr surəsi, 6)

Bədəvilər

Bədəvilərdən üzrlü olduqlarını iddia edənlər evdə qalmaq üçün onlara icazə verilsin deyə gəldilər. Allaha və Onun Elçisinə yalan danışanlar isə evdə oturdular. Onlardan kafir olanlara ağırlı–acılı bir əzab üz verəcəkdir. (Tövbə surəsi, 90)

Bədəvilər kafirlik və münafıqlıq baxımından daha betər, Allahın Öz Elçisinə nazil etdiyi qanunları bilməməyə daha meyllidirlər. Allah Biləndir, Müdrikdir. Bədəvilərdən eləsi də var ki, Allah yolunda xərclədiyini itki sayır və sizə bir bədbəxtlik üz verməsini gözləyir. Bədbəxtlik onların öz başlarına gələcək. Allah Eşidəndir, Biləndir. Bədəvilərdən eləsi də vardır ki, Allaha və Axirət gününə inanır, xərclədiyini Allah yanında yaxınlıq və Peyğəmbərin dualarına nail olmaq üçün vasitə sayır. Həqiqətən də, bu, onlar üçün yaxınlaşmağa bir vasitədir. Allah onları Öz mərhəmətinə qovuşduracaqdır. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir. (Tövbə surəsi, 97–99)

Ətrafınızdakı bədəvilərdən və Mədinə əhalisi arasında münafıqlar var. Onlar ikiüzlülükdə inadkarlıq göstərir, sən isə onları tanımırsan. Biz ki onları tanıyıyıq. Biz onlara iki dəfə işgəncə verəcəyik. Sonra isə böyük bir əzaba qaytarılacaqlar. (Tövbə surəsi, 101)

Geri qalan bədəvilər sənə: “Var–dövlətimiz və ailələrimiz bizi döyüşə getməkdən yayındırdı. Allahdan bizim üçün bağışlanma dilə!” – deyəcəklər. Onlar qəlblərində olmayanları dilləri ilə deyirlər. De: “Əgər Allah sizə bir zərər yetirmək və ya bir xeyir vermək istəsə, Onun edəcəyi işin qarşısını kim ala bilər?” Xeyr, Allah sizin nə etdiyinizdən xəbərdardır. (Fəth surəsi, 11)

Geri qalan bədəvilərə de: “Siz çox qüvvətli bir tayfaya qarşı döyüşməyə çağırılacaqsınız. Siz ya onlarla döyüşəcəksiniz, ya da onlar müsəlman olacaqlar. Əgər itaət etsəniz, Allah sizə gözəl bir mükafat verir. Yox, əgər daha əvvəl üz döndərdiyiniz kimi üz döndərsəniz, O sizə ağırlı–acılı bir əzab verir”. (Fəth surəsi, 16)

Bədəvilər: “Biz iman gətirdik!” – dedilər. De: “Siz qəlbən iman gətirmədiniz! Ancaq: “Biz müsəlman olduq!” – deyin. İman sizin qəblərinizə hələ daxil olmamışdır. Əgər Allaha və Onun Elçisinə itaət etsəniz, O sizin əməllərinizdən heç bir şey əskilməz. Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir!” (Hucurat surəsi, 14)

Mədinə əhli

Mədinə əhalisinə və onların ətrafındakı bədəvilərə döyüşdə Allahın Elçisindən geri qalmaq, onun canından öncə öz canlarının hayına qalmaq yaraşmaz. Çünki Allah yolunda onlara üz verən elə bir susuzluq, yorğunluq və aclıq, kafirləri qəzəbləndirən elə bir atılmış addım, düşmən üzərində qazanılan elə bir uğur yoxdur ki, bunların müqabilində onlara yaxşı bir əməl yazılmasın. Həqiqətən, Allah yaxşı iş görənlərin mükafatını puç etməz. (Tövbə surəsi, 120)

Tubba qövmü

Əykə əhli və Tubba qövmü – bunların hamısı elçiləri yalançı saydı və Mənim təhdidim gerçəkləşdi. (Qaf surəsi, 14)

Hz. Musanın qövmü

Musanın qövmündən elə bir camaat vardır ki, haqq ilə insanları doğru yola yönəldir və onun sayəsində ədalətlə hökm verirlər. (Əraf surəsi, 159)

Onlara bir yaxşılıq üz verəndə: “Bu, bizə məxsusdur!” – deyərdilər. Onlara bir pislik üz verdikdə isə, Musa və onunla birlikdə olanları uğursuzluq əlaməti sayardılar. Əslində onların uğursuzluğu Allah yanındadır, lakin onların çoxu bunu bilmir. (Əraf surəsi, 131)

Yunis qövmü

Əzab gəldiyi an, Yunisin qövmündən başqa, iman gətirib imanı özünə fayda verən bir məmləkət əhli olubmu? Yunisin qövmü iman gətirəndə onlardan dünya həyatında rüsvayçılıq əzabını sovuşdurduq və onlara müəyyən vaxta qədər fani nemətlərdən faydalanmaq imkanı verdik. (Yunis surəsi, 98)

Hz. İbrahim və onunla birlikdə olanlar

İbrahim və onunla birlikdə olanlarda sizin üçün gözəl bir nümunə vardır. Onlar öz qövmünə dedilər: “Həqiqətən, biz sizdən və sizin Allahdan başqa tapındığınız şeylərdən uzağıq. Biz sizi inkar edirik. Siz bir olan Allaha iman gətirincəyə qədər bizimlə sizin aranızda daim ədavət və nifrət olacaqdır!” Yalnız İbrahimin öz atasına: “Mən sənin üçün mütləq bağışlanma diləyəcəyəm. Fəqət Allahdan sənə gələn əzabı dəf edə bilmərəm!” – deməsi istisnadır. Onlar dedilər: “Ey Rəbbimiz! Biz yalnız Sənə təvəkkül edirik və yalnız Sənə üz tuturuq. Dönüş də yalnız Sənədir. (Mumtəhənə surəsi, 4)

İki nəfərdən biri (hz. Məhəmmədin yoldaşı)

Əgər siz Peyğəmbərə kömək etməsəniz, bilin ki, Allah ona artıq kömək göstərmişdir. O vaxt kafirlər onu iki nəfərdən ikincisi olaraq Məkkədən çıxartdılar. O iki nəfər mağarada olarkən onlardan biri öz yoldaşına dedi: “Qəm yemə, Allah bizimlədir!” Bundan sonra Allah ona arxayınlıq nazil etdi, sizin görmədiyiniz döyüşçülərlə ona yardım göstərdi və kafirlərin sözünü alçaltdı. Ancaq Allahın Sözü ucadır. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir. (Tövbə surəsi, 40)

Hz. Musanın köməkçisi

Bir zaman Musa öz xidmətçisinə belə demişdi: “Mən iki dənizin qovuşduğu yerə çatana qədər yaxud uzun illər sərf edənə qədər səfərimə davam edəcəyəm”. Hər ikisi o dənizlərin qovuşduğu yerə gəlib çatdıqda özləri ilə götürdükləri balığı unudular. Balıq isə dənizdə suyun altı ilə yol alıb getdi. Onlar dənizlərin qovuşduğu yerdən çıxıb getdikdə Musa öz xidmətçisinə: “Nahar yeməyimizi gətir. Biz bu səfərimizdə lap əldən düşdük” – dedi. Xidmətçi dedi: “Qayanın yanında gizləndiyimiz vaxt yadına gəlirmi? O zaman mən balığı unudum. Doğrusu, onu xatırlamağı mənə yalnız şeytan unutturdu. Balıq dirilib qəribə bir şəkildə dənizdə yol tutub getmişdir”. Musa: “Elə istədiyimiz də bu idi!” – dedi. Sonra onlar öz ləpirlərinin izinə düşüb geri qayıtdılar. (Kəhf surəsi, 60–64)

Elm sahibi bir adam

Onlar orada Öz tərəfimizdən mərhəmət bəxş etdiyimiz və elm öyrətdiyimiz (ledun elmi) qullarımızdan birinə rast gəldilər. Musa ona dedi: “Sənə öyrədilmiş doğru yolu göstərən elmdən mənə öyrətmək şərtilə sənə arxanca gələ bilərəmmi?” Xızır dedi: “Doğrusu, sən mənim yanımda səbir edə bilməzsən. Axı sən səbəbini bilmədiyən bir şeyə necə səbir edə bilərsən?” Musa dedi: “İnşallah, səbirli olduğumu görəcəksən. Sənin heç bir əmrindən çıxmıyacağam”. Xızır dedi: “Əgər mənə tabe olacaqsansa, özüm sənə bir xəbər bildirməyəncə məndən heç bir şey haqqında soruşma”. Sonra hər ikisi yola düzəlib getdilər. Nəhayət gəlib gəmiyə mindikləri zaman Xızır onu deşdi. Musa dedi: “Sən gəmidə olanları suya qərq etmək üçün mü onu deşdin? Doğrusu, günahı böyük olan bir iş gördün”. Xızır dedi: “Mən demədimmi ki, sən mənim yanımda səbir edə bilməzsən?” Musa dedi: “Unutduğum bir şeydən ötrü mənə qınama və öz işimdə mənə çətinliyə salma!”. Yenə yola düzəldilər. Nəhayət, bir oğlan uşağı ilə rastlaşdıqda Xızır onu öldürdü. Musa dedi: “Heç kəsi öldürməyən günahsız bir canamı qəsd etdin? Doğrusu, çox pis bir iş tutdun”. Xızır dedi: “Sənə demədimmi ki, mənim yanımda səbir edə bilməzsən?” Musa dedi: “Əgər bundan sonra səndən bir şey barəsində soruşsam, daha mənə yoldaş olma. Sən artıq mənim diləyəcəyim sonuncu üzrxahlığa çatdın”. Yenə yola düzəldilər. Nəhayət, bir kənd əhlinin yanına gəlib camaatdan yeməyə bir şey istədilər. Camaat onları yeməyə qonaq etmək istəmədi. Onlar orada dağılmaq istəyən bir divar gördülər. Xızır onu düzəltdi. Musa dedi: “Əgər istəsəydin, bunun müqabilində zəhmət haqqı alardın”. Xızır dedi: “Bu, mənimlə sənə aranda ayrılıqdır. Səbir edə bilmədiyən şeylərin yozumunu sənə xəbər verəcəyəm. (Kəhf surəsi, 65–78)

Hz. Musa və qadınlar

O, Mədyən sularına gəlib çatanda quyunun başında heyvanlarına su verən adamlar gördü. Onların yaxınlığında da qoyunlarını o biri heyvanlardan geri çəkən iki qız görüb: “Sizə nə olub?” – dedi. Onlar dedilər: “Çobanlar heyvanlarını sürüb aparmamış biz qoyunlarımıza su verə bilmirik. Atamız da çox qocadır”. Musa onların yerinə qoyunlara su verdi, sonra da kölgəyə çəkilib dedi: “Ey Rəbbim! Sənin mənə nazil edəcəyin xeyrə ehtiyacım var!” Bir qədər sonra qızlardan biri utana–utana onun yanına gəlib dedi: “Atam bizim yerimizə qoyunları sulamağının haqqını ödəməkdən ötrü səni çağırır”. Musa onun yanına gəlib başına gələn əhvalatı ona danışdıqda o dedi: “Qorxma! Sən zalım adamların əlindən xilas olmusan!” Qızlardan biri dedi: “Atacan! Onu muzdla işə götür, çünki o, muzdla işə götürdüklerinin ən yaxşısı, güclü və etibarlı olanıdır”. Şueyb dedi: “Səkkiz il mənə işləmək şərti ilə qızlarımdan birini sənə ərə vermək istəyirəm. Əgər sən bu müddəti on ilə çatdırсан, bu, sənin tərəfindən bir lütf olar. Mən sənə əziyyət vermək istəmirəm. Allah qoysa mənim əməlisalehlərdən olduğumu görəcəksən”. (Qəsas surəsi, 23–27)

Talut və qövmü

Peyğəmbərləri onlara dedi: “Allah Talutu sizə hökmdar təyin etdi!” Onlar dedilər: “O necə bizə hökmdar ola bilər ki, biz hökmdarlığa ondan daha çox layiqlik və ona heç böyük var–dövlət də verilməmişdir”. O dedi: “Allah sizin üzərinizə onu hökmdar seçdi, elm və bədəcə onun gücünü artırdı. Allah Öz mülkünü istədiyi kəsə verir. Allah hər şeyi Əhatəedəndir, Biləndir”. Peyğəmbərləri onlara dedi: “Onun hökmdarlığının əlaməti sizə bir sandığın gəlməsidir. Onun içərisində Rəbbinizdən bir təskinlik, Musanın ailəsindən və Harunun ailəsindən qalan bəzi şeylər vardır. Onu mələklər gətirəcək. Əgər siz möminsinizsə, bu sizin üçün bir dəlildir”. Talut qoşunla birlikdə döyüşə yola düşdükdə əsgərlərinə dedi: “Allah sizi bir çayla imtahan edəcək. Kim ondan içsə, məndən deyildir. Bir ovuc götürən istisna olmaqla, kim ondan dadmasa, o, məndəndir”. Onların az bir qismi istisna olmaqla hamısı ondan su içdilər. Talut onunla olan möminlərlə birlikdə çayı keçdikdən sonra bəziləri dedilər: “Bu gün bizim Caluta və onun qoşununa gücümüz çatmayacaq”. Allahla qarşılaşacaqlarını yəqin bilənlər isə dedilər: “Neçə–neçə az saylı dəstələr Allahın izni ilə çox saylı dəstələrə qalib gəlmişdir!” Allah səbir edənlərdir. (Bəqərə surəsi, 247–249)

Calut və ordusu

Onlar Calutun və onun qoşununun qarşısına çıxdıqda dedilər: “Ey Rəbbimiz! Bizə səbir ver, qədəmlərimizi möhkəmlət və kafir qövmə qələbə çalmaqda bizə yardım et!” (Bəqərə surəsi, 250)

Kəhf əhli – Rəqim əhli

Yoxsa sən mağara və Rəqim əhlinin möcüzələrimizdən ən qəribəsi olduğunumu güman edirsən? Bir zaman gənclər mağaraya sığınıb: “Ey Rəbbimiz! Bizə Öz tərəfindən mərhəmət bəxş et və işimizdə bizə düz yol göstər!” – demişdilər. (Kəhf surəsi, 9–10)

Sonra iki dəstədən hansının onların mağarada qaldıqları müddəti daha düzgün hesabladıklarını bilmək üçün onları oyatdıq. (Kəhf surəsi, 12)

Onlar kafir hökmdarın qarşısında durub: “Rəbbimiz göylərin və yerin Rəbbidir. Biz heç vaxt Ondan başqa məbuda ibadət etməyəcəyik. Əks halda olduqca böyük bir küfr danışmış olarıq!” – deyərkən onların qəlbinə qüvvət verdik. (Kəhf surəsi, 14)

Madam ki, siz onları və Allahdan savayı ibadət etdiklərini tərk etdiniz, onda mağaraya sığınırı ki, Rəbbiniz sizə Öz mərhəmətini geniş etsin və işinizdə sizin üçün fayda hazırlasın. Orada olsaydın günəşin doğduğu zaman onların mağarasının sağ tərəfinə yönəldiyini, batdığı zaman isə onlardan uzaqlaşıb sol tərəfə addadığını, onların da mağaranın içində geniş bir yerdə yerləşdiklərini görürdin. Bu, Allahın dəlillərindəndir. Allah kimi doğru yola yönəldərsə, o, doğru yoldadır. Kimi də azdırarsa, ona doğru yolu göstərən bir yaxın adam tapa bilməzsən. Onlar yatmış ikən sən onları oyaq hesab edərdin. Biz onları sağa–sola çevirirdik. Onların iti isə girəcəkdə qabaq pəncələrini uzadıb yatmışdı. Əgər sən onları görsəydin, dönüb onlardan qaçardın və dəhşət səni bürüyərdi. (Kəhf surəsi, 16–18)

Yəcuc və Məcuc

Nəhayət, iki dağ arasına gəlib çatdıqda onların ön tərəfində az qala söz anlamayan bir tayfaya rast gəldi. Onlar dedilər: “Ey Zülqərneyn! Yəcuc və Məcuc tayfaları yer üzündə fitnə–fəsad törədirlər. Bəlkə biz sənə xərac verək, sən də bizimlə onlar arasında bir sədd düzəldəsən?” O dedi: “Rəbbimin mənə əta etdiyi mülk daha yaxşıdır. Gəlin öz qüvvənizlə mənə kömək edin, mən də sizinlə onlar arasında möhkəm bir sədd çəkim. Mənə dəmir parçaları gətirin!” Nəhayət, dağın iki yamacı arasını dəmir parçaları ilə doldurduqda: “Körükləyin!” – dedi. Dəmir közərən kimi: “Gətirin mənə, onun üstünə ərimiş mis töküm!” – dedi. Yəcuc və Məcuc tayfaları nə səddin üstünə çıxa bildilər, nə də onu dəlib keçə bildilər. (Kəhf surəsi, 93–97)

Nəhayət, Yəcuc və Məcuc səddi açıldığı və onlar təpələrdən axışıb gəldikləri zaman; (Ənbiya surəsi, 96)

Bağ sahibləri

Onlara iki kişinin əhvalatını misal çək. Bunların birinə iki üzüm bağı verib onları xurmalıqlarla əhatə etdik və aralarında əkin saldıq. Hər iki bağ öz barını verdi və bu bardan heç bir şey əskilmədi. Biz də onların arasından bir çay axıtdıq. Onun başqa sərvəti də var idi. O öz mömin yoldaşı ilə söhbət edərkən ona: “Mən sərvətcə səndən daha zəngin və adamlarıma görə səndən daha qüvvətliyəm!” – dedi. O özünə zülm edərək bağına daxil olub dedi: “Bunun nə vaxtsa yox ola biləcəyini düşünmürəm. O Saatın gələcəyini də zənn etmirəm. Rəbbimin yanına qaytarılmalı olsam, sözsüz ki, bundan daha firavan bir həyat qismətim olacaq!” Onunla söhbət edən yoldaşı isə dedi: “Səni torpaqdan, sonra nütfədən yaratmış, daha sonra səni kişi qiyafəsinə salmış Rəbbinə küfrümü edirsən? Lakin Allah mənim Rəbbimdir və mən heç kəsi Rəbbimə şərik qoşmaram! Bağına girdiyin zaman: “Maşallah (Allahın istədiyidir)! Qüvvət yalnız Allaha məxsusdur!” – deməli deyildinmi? Əgər var–dövlətcə və övladca məni özündən kasıb sayırsansa, ola bilsin ki, Rəbbim mənə sənənin bağından daha yaxşısını versin, sənənin bağına isə göydən bir bəla göndərsin və o, hamar bir yerə dönsün. Yaxud suyu çəkilib getsin və bir də onu axtarıb tapa bilməyəsən!” Beləcə, onun bağının məhsulu bir anda məhv edildi. O, bağını belə görüb ora qoyduğu xərcə görə peşmançılıq çəkməyə və əllərini bir–birinə vurmağa başladı. Bağın talvarları belə darmadağın olub yerə yığılmışdı. O dedi: “Kaş Rəbbimə heç kəsi şərik qoşmayaydım!” (Kəhf surəsi, 32–42)

Şəhərin uzağından gələn adam

Şəhərin kənarından bir kişi qaça–qaça gəlib dedi: “Ay camaat! Elçilərin ardınca gedin! Sizdən heç bir mükafat istəməyən, özləri də doğru yolda olan şəxslərin ardınca gedin! Mənə nə olub ki, məni yaradana və hüzuruna qaytarılacağınız Allaha ibadət etməyim? Mən heç Ondan başqa məbudlar qəbul edərəmmi? Əgər Mərhəmətli Allah mənə bir zərər yetirmək istəsə, onların şafaəti mənə heç bir fayda verməz və onlar məni xilas edə bilməzlər. Bax onda mən açıq–aydın azgınlığa düşmüş olaram. Həqiqətən, mən sizin Rəbbinizə iman gətirdim. Mənə qulaq asın!” Şəhərin sakinləri bu kişini öldürdükdən sonra ona: “Cənnətə daxil ol!” – deyildi. O dedi: “Kaş xalqım biləydi ki, (Yasin surəsi, 20–26)

Hz. Yusifin zindan yoldaşları

Onunla birlikdə iki gənc də zindana salındı. Onlardan biri dedi: “Mən yuxuda gördüm ki, üzümdən şərab sığıram”. Digəri isə belə dedi: “Mən gördüm ki, başımın üstündə çörək aparıram, quşlar da ondan dimdikləyib yeyir. Bunun yozumunu bizə bildir. Həqiqətən, Biz səni yaxşı adam hesab edirik”. (Yusif surəsi, 36)

Yusif onlardan qurtulacağını yəqin etdiyi kimsəyə dedi: “Ağanın yanında məni yada sal!” Lakin şeytan ona Yusifi ağasının yadına salmağı unutturdu və o, zindanda bir neçə il də qaldı. (Yusif surəsi, 42)

İki nəfərdən qurtulmuş olanı, uzun müddətdən sonra xatırlayaraq dedi: “Mən sizə onun yozumunu bildirərəm. Bircə məni Yusifin yanına göndərin!” O, zindana gəlib dedi: “Ey Yusif! Ey düz danışan kişi! Yeddi arıq inəyin yeddi kök inəyi yediyi, həmçinin yeddi yaşıl sünbül və bir o qədər də quru sünbüllər barədə bizə xəbər ver. Ola bilsin ki, mən o adamların yanına qayıdım, bəlkə onlar da bilsinlər”. (Yusif surəsi, 45–46)

Hz. Yusifin qardaşları

O dedi: “Oğlum! Yuxunu qardaşlarına danışma, yoxsa sənə hiylə qurarlar. Həqiqətən, şeytan insanın açıq-aydın düşmənidir. (Yusif surəsi, 5)

Sözsüz ki, Yusif və onun qardaşlarının hekayətində soruşanlar üçün ibrətlər vardır. Bir vaxt onun qardaşları dedilər: “Biz bütöv bir dəstə olmağımıza baxmayaraq Yusif və onun doğma qardaşı atamıza bizdən daha sevimlidir. Aydın görünür ki, atamız aşkar bir yanlışlıq içindədir. Yusifi ya öldürün, ya da onu uzaq bir yerə aparıb atın ki, atanız ancaq sizə məhəbbət bəsləsin və bundan sonra siz əməlisalehlərdən olarsınız”. Onlardan biri dedi: “Yusif öldürməyin! Əgər ona qarşı hökmən nə isə etmək istəyirsinizsə, onda onu bir quyuya atın ki, karvanlardan biri onu götürsün!” Onlar dedilər: “Ey atamız! Sənə nə olub ki, Yusifi bizə etibar etmirsən? Həqiqətən də, biz ona xeyir arzulayırıq. Sabah onu bizimlə göndərsən, bir qədər əylənib oynayar. Biz onu mütləq qoruyarıq!” O dedi: “Onu aparmağınız məni narahat edər. Həm də qorxuram ki, sizin başınız oyuna qarışıb onu nəzarətsiz qoyduqda, canavar onu yesin”. Onlar dedilər: “Biz bütöv bir dəstə olduğumuz halda canavar onu yesə, demək biz ziyana uğrayanlarıq”. Qardaşları onu aparıb quyuya atmaq qərarına gəldikdə biz ona belə vəhy etdik: “Sən onlara bu əməlləri barəsində gözləmədikləri bir halda xəbər verəcəksən”. Onlar axşam ağlaya-ağlaya atalarının yanına gəlib dedilər: “Ey atamız! Biz Yusifi əşyalarımızın yanında qoyub yarışmaq üçün getmişdik. Canavar da onu yedi. Əlbəttə, biz doğru danışsaq da, sən bizə inanan deyilsən”. Qardaşları onun köynəyinə saxta qan ləkəsi sürtüb gətirdilər. Yaqub dedi: “Xeyr, sizi öz nəfsiniz bu işə vadar etmişdir. Mənə gözəl səbir gərəkdir. Söylədiklərinizin müqabilində Allahdan kömək diləmək lazımdır”. (Yusif surəsi, 7–18)

Yusifin qardaşları Misirə gəlib onun yanına daxil oldular. Yusif onları tanıdı, onlar isə onu tanımadılar. Yusif onların ərzaq yüklərini hazırlayarkən dedi: “Atabir qardaşınızı yanıma gətirin! Məgər görmürsünüzümü ki, mən ölçüyə tam riayət edirəm və mən qonaqpərvərlərin ən yaxşısıyam? Əgər onu yanıma gətirməsəniz, mənim yanımda sizin üçün bir qab belə ərzaq verilməyəcək, özünüz də mənə yaxınlaşmayın”. Onlar dedilər: “Ona görə atasını razı salmağa çalışırıq. Biz əlbəttə, bunu edərək”. O, öz xidmətçilərinə dedi: “Onların taxıl əvəzinə ödədikləri mallarını da yüklərinin içinə

qoyun ki, ailələrinin yanına döndükdə onu başa düşsünlər və ola bilsin ki, qayıtsınlar”. Onlar atalarının yanına qayıtdıqda dedilər: “Ey atamız! Daha bizə ərzaq verilməyəcək. Ölçüb ərzaq almaq üçün qardaşımızı bizimlə birlikdə göndər. Şübhəsiz ki, biz onu qoruyacağıq”. O dedi: “Daha öncə qardaşını sizə etibar etdiyim kimi, heç onu sizə etibar edə bilərəmmi? Allah daha yaxşı qoruyur. O, rəhmlilərin ən rəhmlisidir”. Onlar yüklərini açdıqda verdikləri mallarının da özlərinə qaytarıldığını görüb dedilər: “Ey atamız! Bizə daha nə lazımdır ki? Budur, sərmayəmiz özümüzə qaytarılıb. Biz ailəmizi ərzaqla təmin edər, qardaşımızı qoruyar və bir dəvə yükü artıq ərzaq alarıq. Bu isə satın aldığımızın az bir miqdarıdır”. O dedi: “Əhatə olunub çarəsiz qalmanız istisna olmaqla, onu yanıma gətirəcəyinizə dair Allaha and içməyincə onu sizinlə göndərməyəcəyəm”. Onlar and içdikdə Yaqub dedi: “Allah söylədiklərimizə Vəkildir”. O dedi: “Ey oğullarım! Şəhərə bir qapıdan girməyin, ayrı-ayrı qapılardan girin. Allahın iradəsinə qarşı isə heç bir şeylə sizə fayda verə bilmərəm. Hökm yalnız Allahındır. Mən ancaq Ona təvəkkül edirəm. Qoy təvəkkül edənlər də ancaq Ona təvəkkül etsinlər”. Atalarının onlara əmr etdiyi yerlərdən daxil olmalarının Allahın yanında onlar üçün heç bir faydası olmadı, lakin bu, Yaqubun nəfsindəki bir istək idi ki, onu da yerinə yetirdi. Həqiqətən də, o, elm sahibi idi, çünki onu Biz öyrətmişdik. Lakin insanların çoxu bunu bilmir. (Yusif surəsi, 58–68)

Onlar Yusifin yanına daxil olduqda o, qardaşını bərk-bərk qucaqlayıb dedi: “Mən sənin qardaşınam. Onların tutduqları işlərə görə kədərlənmə”. Yusif onları azuqə ilə təmin edərkən qardaşının yükünün içinə bir piyalə qoydu. Sonra bir carçı qışqırıb dedi: “Ey karvan əhli! Siz oğrusunuz!” Qardaşlar onlara tərəf dönüb: “Nə itirmisiniz?” – dedilər. Onlar dedilər: “Padşahın piyaləsini itirmişik. Onu gətirənə bir dəvə yükü ərzaq veriləcək”. Carçı: “Mən buna zaminəm!” – dedi. Onlar dedilər: “Allaha and olsun! Siz bilirsiniz ki, biz bu yerlərə fitnə-fəsad törətmək üçün gəlməmişik və biz oğru da deyilik “.Onlar dedilər: “Əgər yalançısınızsa, onda onun cəzası nədir?” Qardaşlar dedilər: “Onun cəzası – itmiş piyalə yükündə tapılan kimsənin özünün kölə edilərək cəzalandırılmasıdır. Biz zalımları belə cəzalandırırıq”. O, qardaşının yükündən əvvəl onların yüklərini axtarmağa başladı, sonra da piyaləni qardaşının yükündən çıxartdı. Biz Yusifə belə bir tədbir öyrətdik. Allahın istəyi olmasaydı, padşahın qanunlarına görə, o, qardaşını tutub öz yanında saxlaya bilməzdi. Biz istədiyimiz kəsi dərəcə-dərəcə yüksəldirik. Hər bilik sahibindən də üstün bir bilən vardır. (Yusif surəsi, 69–76)

Onlar dedilər: “Ey hökmdar! Onun çox qoca atası var. Onun yerinə bizim birimizi götür. Həqiqətən, Biz səni yaxşı adam hesab edirik”. O dedi: “Allah eləməsin ki, yanında malımızı tapdığımız kəsdən başqasını tutub saxlayaq. Onda biz zalımlardan olarıq”. Ondən ümidlərini kəsdikdə məsləhətləşmək üçün bir kənara çəkildilər. Onların böyüyü dedi: “Atanızın sizə Allaha and içdirməsi, bundan əvvəl də Yusifə qarşı haqsızlıq etdiyiniz yadınızdadırmı? Atam mənə izin verməyincə və ya mənə aid Allah hökm verməyincə mən bu yerdən ayrılmayacağam. O, hökm verənlərin ən yaxşısıdır. Atanızın yanına qayıdın və deyin: “Ey atamız! Oğlun oğurluq etdi. Biz ancaq bildiyimiz şeyə şahidlik etdik. Biz qeybi bilənlər deyilik. Olduğumuz kənddən və birlikdə gəldiyimiz karvandan soruş. Biz, həqiqətən də, doğru danışırıq”. Yaqub dedi: “Xeyr, sizin nəfsiniz sizi bu işə sövq etdi. Mənə isə yaxşı səbir gərəkdir. Ola bilsin ki, Allah onların hamısını mənə qaytarsın. Həqiqətən də, O, Biləndir, Müdrikdir”. (Yusif surəsi, 78–83)

Ey oğullarım! Yusifdən və qardaşından xəbər tutmaq üçün yola düşün, Allahın mərhəmətindən ümidinizi üzməyin. Çünki Allahın mərhəmətindən ancaq kafir adamlar ümidlərini kəsər”. Onlar Yusifin yanına girdikdə dedilər: “Ey hökmdar! Biz və ailəmiz fəlakətə uğramışıq. Bir az mal gətirmişik. Bizə bunların əvəzində ölçünü tam elə və bizə sədəqə ver. Şübhəsiz ki, Allah sədəqə verənləri mükafatlandırır”. O dedi: “Sizin nadanlığınız dövründə Yusifə və qardaşına nələr etdiyiniz yadınızdadırmı?” Onlar dedilər: “Yoxsa sən özün Yusifsən?” O dedi: “Mən Yusifəm, bu da qardaşımdır. Allah bizə mərhəmət etmişdir. Kim Allahdan qorxsə və səbir etsə, bilsin ki, Allah yaxşı iş görənlərin mükafatını puç etməz”. Onlar dedilər: “Allaha and olsun ki, Allah səni bizdən üstün tutmuşdur. Biz isə günahkar olmuşuq”. Yusif dedi: “Bu gün siz qınanılmayacaqsınız. Allah sizi bağışlasın! O, rəhm edənlərin ən rəhmlisidir. Bu köynəyimi aparıb atamın üzünə atın, gözləri açılsın. Sonra da bütün ailənizlə birlikdə yanıma gəlin”. (Yusif surəsi, 87–93)

Onlar dedilər: “Ey atamız! Allahdan bizim günahlarımızın bağışlanmasını dilə. Doğrudan da, biz günahkar olmuşuq”. O dedi: “Mən Rəbbimdən sizin üçün bağışlanma diləyəcəyəm. Həqiqətən, O, Bağışlayandır, Rəhmlidir”. (Yusif surəsi, 97–98)

Bunlar sənə vəhy yolu ilə bildirdiyimiz qeyb xəbərlərindəndir. Onlar hiylə quraraq işlərinə qərar verdikləri zaman sən onların yanında deyildin. (Yusif surəsi, 102)

Firon ailəsindən olub imanını gizlədən adam

Firon ailəsindən olub imanını gizlədən mömin bir kişi dedi: “Siz bir adamı: “Rəbbim Allahdır!” – dediyinə görə öldürəcəksinizmi? Halbuki o, Rəbbinizdən sizə açıq–aydın dəlillər gətirdi. Əgər o, yalan danışarsa, onun yalanı ancaq öz əleyhinədir. Yox, əgər doğru danışarsa, onun vəd etdiyinin bəzisi sizə toxunar. Həqiqətən, Allah həddi aşanı, yalançıyı doğru yola yönəltməz. Ey xalqım! Bu gün yer üzündə hakim şəxslər kimi hökmranlıq sizin əlinizdədir. Əgər Allahın əzabı bizə gəlsə, bizi ondan kim qoruya bilər?” Firon dedi: “Mən sizə ancaq öz düşündüyümü bildirirəm, mən sizə ancaq doğru yolu göstərirəm”. Mömin kişi dedi: “Ey xalqım! Mən sizə, əlbir dəstələrin başına gəlmiş dəhşətli günün bənzərinin sizin də başınıza gəlməsindən qorxuram. Nuhun qövmünə, Ad və Səməd tayfalarına və onlardan sonra gələnlərə bənzər bəlanın gəlməsindən qorxuram. Allah bəndələrə zülm olunmasını istəməz. Ey xalqım! Mən başınıza gələcək fəryad qoparacağınız gündən qorxuram. Geriyə dönüb qaçacağınız gün sizi Allahdan qoruyan tapılmaz. Allahın azğınlığa saldığı kimsəyə isə yol göstərən olmaz”. Daha öncə Yusif sizə açıq–aydın dəlillər gətirmişdi. Siz onun gətirdiklərinə şəkk etməkdə davam edirdiniz. Nəhayət, o, vəfat etdikdə dediniz: “Allah ondan sonra elçi göndərməyəcəkdir!” Allah həddi aşan, şübhə edən kimsəni beləcə azğınlığa salar. Özlərinə bir dəlil gəlmədən Allahın ayələri barəsində mübahisə edənlər həm Allah yanında, həm də iman gətirənlərin yanında ancaq böyük bir nifrət artırır. Allah hər bir təkəbbürlü zülmkarın qəlbini belə möhürləyir. Firon dedi: “Ey Həman! Mənim üçün bir uca qala tik ki, bəlkə yollara çatım –göylərin yollarına çatım və Musanın məbudunu görüm. Həqiqətən, mən onu yalançı sayıram!” Firona pis əməli beləcə gözəl göstərildi və o, yoldan çıxarıldı. Fironun hiyləsi uğursuz oldu. O mömin kişi

dedi: “Ey qövmüm! Mənim ardımca gəlin, sizi doğru yola çıxardım. Ey qövmüm! Bu dünya həyatı ancaq fani bir zövqdür, axirət isə qərar tutacağınız yurddur. Kim pis bir iş tutsa, o ancaq işinin həddi qədər cəza alar. Mömin olmaqla bərabər, yaxşı iş görənlər və qadınlar Cənnətə daxil olub orada hesabsız ruziyə nail olurlar. Ey qövmüm! Nə üçün mən sizi nicat tapmağa çağırıram, siz isə mənə oda çağırırsınız? Siz mənə Allahı inkar etməyə, bilmədiyim bir şeyi Ona şərikin qoşmağa çağırırsınız, mən isə sizi Qüdrətli və Bağışlayan Allaha çağırıram. Heç şübhəsiz ki, sizin mənə çağırışlarınızın nə dünyada, nə də axirətdə çağırılmağa haqqı yoxdur. Bizim dönüşümüz Allahdır. Həddi aşanlar isə od sakinləridirlər. Sizə dediklərimi mütləq xatırlayacaqsınız. Mən öz işimi Allaha həvalə edirəm. Həqiqətən, Allah qullarını görür”. Allah Musanı onların qurduğu hiylələrin şərindən qorudu. Firon nəslini isə dəhşətli əzab bürüdü. (Mümin surəsi, 28–45)

Hə. Nuhu və Hə. Lutun həyat yoldaşları

Allah kafirlərə Nuhun arvadı ilə Lutun arvadını misal çəkdi. Onlar Bizim əməlisaleh qullarımızdan iki qulun nikahı altında idilər. Onlar ərlərinə xəyanət etdilər və bunlar onları Allahdan heç cür xilas edə bilmədilər. Onlara: “Girənlərlə birgə ikiniz də oda girin!” – deyildi. (Təhrim surəsi, 10)

Şəhər xalqının üç elçisi

Sən onlara o zaman elçilər gəlmiş şəhər sakinlərini misal çək. O zaman onlara iki nəfər elçi göndərdik, amma onlar ikisini də yalançı saydılar. Biz də elçilərimizi üçüncüsü ilə qüvvətləndirdik. Elçilər: “Həqiqətən, biz sizə göndərilmiş elçilərlik” – dedilər. Onlar dedilər: “Siz də bizim kimi sadəcə bir insansınız. Mərhəmətli Allah sizə heç bir şey nazil etməmişdir. Siz ancaq yalan danışırsınız”. Elçilər dedilər: “Rəbbimiz bilir ki, biz, həqiqətən də, sizə göndərilmiş elçilərlik. Bizim vəzifəmiz ancaq vəhy olunanı aşkar təbliğ etməkdir”. Onlar dedilər: “Biz sizdə bəd əlamət gördük. Əgər dəvətinizə son qoymasanız, sizi mütləq daşqalaq edəcəyik və bizdən sizə mütləq ağırlı–acı bir əzab toxunacaqdır”. Elçilər dedilər: “Sizin uğursuzluğunuz öz ucbatınızdandır. Məgər sizə edilən öyüd–nəsihəti bəd əlamət sayırsınız? Doğrusu, siz həddi aşmış bir millətsiniz”. (Yasin surəsi, 13–19)

On iki etibarlı nəzarətçi

Allah İsrail oğulları ilə əhd bağlamışdı. Biz onlardan on iki başçı təyin etdik. Allah dedi: “Mən sizinləyəm. Əgər namaz qılsanız, zəkat versəniz, Mənim elçilərimə inanıb onlara yardım etsəniz və kasıblara könüllü yardım etməklə Allaha gözəl bir borc versəniz, əlbəttə, Mən təqsirlərinizdən keçər və sizi ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edərəm. Sizlərdən kimsə bundan sonra kafir olsa, bilsin ki, artıq o, doğru yoldan azmışdır”. (Maidə surəsi, 12)

Hz. Nuhun oğlu

Gəmi onları dağlar kimi dalğalar içərisində apardığı zaman Nuh kənarında duran oğlunu səsləyib dedi: “Oğlum! Bizimlə birlikdə gəmiyə min, kafirlərdən olma!” O dedi: “Məni sudan qoruyacaq bir dağa sığınacağam!” Nuh dedi: “Bu gün, Allahın rəhm etdiklərindən başqa heç kəs Onun əmrindən qoruna bilməz!” Sonda dalğa onları bir-birindən ayırdı və o, suda boğulanlardan oldu. (Hud surəsi, 42–43)

Hz. İbrahimin atası Azər

Bir zaman İbrahim atası Azərə demişdi: “Sən bütləri məbudlarmı qəbul edirsən? Mən səni və sənin qövmünü açıq-aydın azğınlıq içində görürəm”. (Ənam surəsi, 74)

Bir zaman İbrahim öz atasına və qövmünə demişdi: “Mən sizin ibadət etdiklərinizdən uzağam. (Zuxruf surəsi, 26)

Atası dedi: “Sən mənim məbudlarımdan üzümü çevirirsən, ey İbrahim!? Əgər buna son qoymasın, səni mütləq daşqalaq edəcəyəm. Uzun müddət məndən uzaq ol!” (Məryəm surəsi, 46)

Hz. Musanın anası və bacısı

Musanın anasının ürəyi boş qalmışdı (övlad dərdindən başqa heç bir şey haqda düşünmürdü). Əgər Biz, vədimizə inananlardan olsun deyə, onun qəlbinə səbir verməsəydik, az qala gördüyü işi açıb bildirəcəkdi. Anası onun bacısına: “Onun dalınca get!” – dedi. O da heç kimə hiss etdirmədən kənardan Musaya göz qoyurdu. Daha öncə Biz ona öz anasından başqa bütün süd analarını (onların döşünü əmməyi) qadağan etmişdik. Musanın bacısı dedi: “Sizin üçün onun qayğısına qalacaq və ona qarşı xeyirxah olacaq bir ailəni sizə göstərimmi?” Beləliklə, Biz onu öz anasına qaytardıq ki, gözü aydın olsun, kədərənəsin və Allahın vədinin haqq olduğunu bilsin. Lakin onların çoxu bunu bilmir. (Qəsas surəsi, 10–13)

Hə. Lutun ailəsi və həyat yoldaşı

Onlar dedilər: “Biz günahkar adamları məhv etməyə göndərilmişik; yalnız Lutun ailəsindən başqa. Biz onların hamısını xilas edəcəyik. Lutun arvadından başqa. Biz onun geridə qalanlardan olmasına qərar verdik”. (Hicr surəsi, 58–60)

Biz onu və ailəsini xilas etdik. Yalnız arvadından başqa. Biz onun arvadının geridə qalanlardan olmasına qərar verdik. Biz onların üstünə daşlardan yağış yağdırdıq. Qorxudulanların yağışı nə yaman imiş! (Nəml surəsi, 57–58)

İbrahim dedi: “Orada Lut da var!” Onlar dedilər: “Biz orada kimin olduğunu yaxşı bilirik. Biz onu da, onun ailəsini də mütləq xilas edəcəyik. Yalnız arvadından başqa. O, geridə qalanlardan olacaq”. (Ənkəbut surəsi, 32)

Hə. Adəmin iki oğlu

Onlara Adəmin iki oğlunun gerçək əhvalatını oxu. O zaman ikisi də qurban vermiş, onların birindən qəbul edilmiş, digərindən isə qəbul edilməmişdi. Qurbanı qəbul olmayan oğlu öz qardaşına demişdi: “Səni hökmən öldürəcəyəm!” Qardaşı da ona belə demişdi: “Allah ancaq müttəqilərdən qurban qəbul edər! Sən məni öldürmək üçün mənə əl qaldırsan da, mən səni öldürmək üçün sənə əl qaldıran deyiləm. Həqiqətən, mən aləmlərin Rəbbi Allahdan qorxuram. Mən istəyirəm ki, sən, həm mənim günahımı, həm də öz günahını üzərinə götürəsən və Od sakinlərindən olasan. Zalımlara veriləcək cəza budur”. Nəfsi onu qardaşını qətlə yetirməyə vadar etdi və o da nəfsinə tabe olaraq onu öldürdü və ziyana uğrayanlardan oldu. Allah, yeri eşələyən bir qarğa göndərdi ki, ölmüş digər bir qarğanı basdırmaqla ona qardaşının cəsədini necə basdırmağı göstərsin. O dedi: “Vay halıma! Doğrudanmı mən, qardaşımın cəsədini basdırmaqda bu qarğa kimi olmaqdan da acizəm?” Beləliklə, o, peşmançılıq çəkənlərdən oldu. (Maidə surəsi, 27–31)

Hə. Məhəmmədin həyat yoldaşları

Ey Peyğəmbər! Zövcələrinə de: “Əgər siz dünya həyatını və onun bərbəzəyini istəyirsinizsə, gəlin sizi dünya maliyyə ilə məmnun edib gözəl tərzdə sərbəst buraxım. Yox, əgər Allahı, Onun Elçisini və Axirət yurdunu istəyirsinizsə, bilin ki, Allah aranızdan yaxşı işlər görənlər üçün böyük bir mükafat hazırlamışdır”. Ey Peyğəmbərin zövcələri! Sizlərdən hər kim açıq-aşkar bir çirkin iş görsə, onun əzabı ikiqat artar. Bu, Allah üçün asandır. Sizlərdən hər kim Allaha və Onun Elçisinə itaət edib yaxşı işlər görsə, ona mükafatını ikiqat verərik. Biz onun üçün bol ruzi hazırlamışıq. Ey Peyğəmbərin

zövcələri! Siz hər hansı bir qadın kimi deyilsiniz. Əgər Allahdan qorxursunuzsa, yad kişilərlə nazlana–nazlana danışmayın, yoxsa qəlbində xəstəlik olan tamaha düşər. Şəriətə müvafiq qaydada danışın. Evlərinizdə qərar tutun! İlk cahiliyyə dövründə olduğu kimi açıq–saçıq gəzməyin. Namaz qılın, zəkat verin, Allaha və Onun Elçisinə itaət edin. Ey ev əhli! Allah sizdən günahınızı silib aparmaq və sizi tərtəmiz etmək istəyir. Evlərinizdə oxunan Allahın ayələrini və hikməti yada salın. Həqiqətən, Allah Lütfkardır, hər şeydən Xəbərdardır. (Əhzab surəsi, 28–34)

Bir zaman Peyğəmbər öz zövcələrindən birinə sirr verdi. O da bunu onun digər zövcəsinə xəbər verdikdə və Allah da bunu Peyğəmbərə aşkar etdikdə o, bunun bir qismini sirr verdiyi zövcəsinə bildirdi, digər qismindən isə vaz keçdi. Peyğəmbər bunu ona bildirdikdə zövcəsi dedi: “Bunu sənə kim xəbər verdi?” O dedi: “Bunu mənə hər şeyi Bilən, Xəbərdar olan Allah xəbər verdi!” Əgər ikiniz də Allaha tövbə etsəniz, yaxşı olar. Çünki hər ikinizin qəlbi günaha meyl etmişdir. Əgər Peyğəmbərə qarşı bir–birinizə dəstək versəniz, bilin ki, Allah, Cəbrail və əməlisaleh möminlər onun dostu və yardımçısıdır. Bunlardan başqa mələklər də onun yardımçılarıdır. (Təhrim surəsi, 3–4)

İmran ailəsi

Allah Adəmi, Nuhu, İbrahimin nəslini və İmranın nəslini seçib aləmlərdən üstün etdi. Onlar biri digərindən olan hənif bir nəsillər. Allah Eşidəndir, Biləndir. Bir zaman İmranın arvadı demişdi: “Ey Rəbbim! Mən bətnimdəkini Sənə qul olmaq üçün nəzir etdim. Məndən qəbul et! Həqiqətən, Sən Eşidənsən, Bilənsən”. Ondən azad olduğu zaman demişdi: “Ey Rəbbim! Mənim qızım oldu” – Allah onun nə doğduğunu daha yaxşı bilirdi, – “axı oğlan qız kimi deyildir. Mən onun adını Məryəm qoydum, onu və onun nəslini lənətlənmiş şeytandan qorunmağı Sənə həvalə edirəm”. Rəbbi onu yaxşı tərzdə qəbul etdi, onu gözəl bir bitki kimi yetişdirdi və onu Zəkəriyyəyə həvalə etdi. Zəkəriyyə hər dəfə onun yanına ibadətə gah daxil olduqda, onun yanında ruzi olduğunu görürdü. O dedi: “Ey Məryəm! Bu, sənə üçün haradandır?” Məryəm dedi: “Bu, Allah tərəfindəndir. Həqiqətən, Allah istədiyi kimsəyə hesabsız ruzi verir” (Ali İmran surəsi, 33–37)

Həmçinin ismətini qoruyan İmran qızı Məryəmi də misal çəkdi. Biz ona paltarının yaxasından Öz ruhumuzdan üfürdük. O, Rəbbinin Sözlərini və Onun Kitablarını təsdiq etdi və itaət edənlərdən oldu. (Təhrim surəsi, 12)

Firon və öndə gələn ətrafı

Onlardan sonra Musanı möcüzələrimizlə Firon və onun əyanlarına elçi göndərdik. Onlar isə bunu inkar etdilər. Bir gör fəsad törədənlərin aqibəti necə oldu. (Əraf surəsi, 103)

Sonra onların arxasınca Musanı və Harunu Firona və onun əyanlarına açıq-aydın dəlillərimizlə elçi göndərdik, lakin onlar təkəbbürlük göstərdilər. Onlar günahkar bir tayfa idilər. (Yunis surəsi, 75)

Firon və onun əyanları tərəfindən özlərinə işgəncə veriləcəyindən qorxaraq Musaya öz qövmündən yalnız azsaylı bir nəsil iman gətirdi. Həqiqətən də, Firon yer üzündə qəddar hakim və həddi aşanlardan idi. (Yunis surəsi, 83)

Firavun'a ve ileri gelen çevresine; fakat onlar büyüklendiler. Onlar, 'büyüklenen-zorba' bir topluluktur. (Müminün Suresi, 46)

Sehrbazlar

Sehrbazlar Fironun yanına gəlib dedilər: “Əgər qalib gəlsək, doğrudanmı bizim üçün mükafat olacaq?” (Əraf surəsi, 113)

Cadugərlər

Firon qövmünün əyanları dedilər: “Həqiqətən, bu, bilikli bir sehrbazdır. O sizi yurdunuzdan çıxartmaq istəyir. Elə isə təklifiniz nədir?” Onlar dedilər: “Onu və qardaşını gözlət və şəhərlərə sehrbazları toplayan adamlar göndər ki, bilikli sehrbazların hamısını sənin yanına gətirsinlər”. (Əraf surəsi, 109–112)

Musa dedi: “Əcəba, sizə haqq gəldikdə: “Bu sehrdirmi?” – deyirsiniz? Halbuki sehrbazlar uğur qazanmazlar”. (Yunis surəsi, 77)

Firon dedi: “Bütün bilikli sehrbazları yanıma gətirin!” Sehrbazlar gəldikdə Musa onlara dedi: “Nə atacaqsınızsa, atın!” Onlar əllərindəki ipləri və dəyənəkləri atdıqda Musa dedi: “Sizin gördüyünüz iş sehrdir. Həqiqətən, Allah onu boşa çıxaracaq. Çünki Allah fitnə-fəsad törədənlərin işini düzəltməz”. (Yunis surəsi, 79–81)

O, öz camaatı ilə birlikdə üz çevirib: “Bu sehrbazdır, ya da dəlidir!” – dedi. (Zəriyət surəsi, 39)

Sehrbazlar səcdəyə qapanıb dedilər: “Biz Harunun və Musanın Rəbbinə iman gətirdik!” Firon dedi: “Mən sizə izin verməmişdən əvvəl siz ona iman gətirdiniz? Şübhəsiz ki, o sizə sehr öyrədən böyüyünüzdür. Mən sizin əllərinizi və ayaqlarınızı çarpaz kəsdirib xurma ağaclarının gövdələrində çarmıxa çəkəcəyəm. Onda hansımızın əzabının daha şiddətli və daha sürəkli olduğunu biləcəksiniz!” Onlar dedilər: “Biz heç vaxt səni bizə gələn bu aydın dəlillərdən və bizi yaradandan üstün tutmayacağıq. İndi nə hökm verəcəksənsə, ver. Sən ancaq bu dünyada hökm verə bilərsən! Həqiqətən, biz Rəbbimizə iman gətirdik ki, O bizi günahlarımıza və sənin bizi məcbur etdirdiyin sehrə görə bağışlasın. Allahın mükafatı daha xeyirli, cəzası isə daha sürəklidir!” (Taha surəsi, 70–73)

Firon və orduları

Biz Fironu və əsgərlərini yaxalayıb dənizə atdıq. O, qınanmağa layiq idi. (Zəriyət surəsi, 40)

Firon öz ordusu ilə onları təqib etdi və dəniz onları qaplayıb batırdı. Firon öz xalqını azğınlığa sürüklədi və onlara doğru yol göstərmədi. (Taha surəsi, 78–79)

Qarun

Qarunu, Fironu və Hamanı da məhv etdik. Həqiqətən, Musa onlara aydın dəlillər gətirdi. Onlar isə yer üzündə təkəbbürlük etdilər və axırda əzabımızdan qaça bilmədilər. (Ənkəbut surəsi, 39)

Həqiqətən, Qarun Musa ilə həmtayfa idi. Amma onlara qarşı yamanlıq edirdi. Biz ona elə xəzinələr vermişdik ki, onların açarlarını daşımaq bir dəstə qüvvətli adama ağır gəlirdi. Qövmü ona dedi: “Öyünmə! Həqiqətən, Allah öyünənləri sevmir. Allahın sənə verdiyi ilə Axirət yurduna can at. Dünyadakı nəsibini də unutma. Allah sənə yaxşılıq etdiyi kimi, sən də başqalarına yaxşılıq et. Yer üzündə fitnə–fəsad törətməyə çalışma. Şübhəsiz ki, Allah fitnə–fəsad törədənləri sevmir”. Qarun dedi: “Bu mənə ancaq məndə olan biliyə görə verilmişdir”. Məgər o bilmirdi ki, Allah ondan əvvəlki nəsillərdən, ondan daha qüvvətli və daha çox var–dövlət yığan kəsləri məhv etmişdir? Günahkarlar öz günahları barəsində sorğu–sual olunmaz (üzlərindən tanınarlar). Qarun öz zinəti içində xalqının qarşısına çıxdı. Dünya həyatını arzulayanlar dedilər: “Kaş ki, Qaruna verilənin bənzəri bizə də veriləydi! Həqiqətən, o, böyük qismət sahibidir”. Elm verilmiş kəslər isə dedilər: “Vay halınıza! İman gətirib yaxşı əməl işlədən kimsə üçün Allahın mükafatı daha xeyirlidir. Buna isə yalnız səbir edənlər

nail olarlar”. Biz onu öz evi ilə birlikdə yerə batırdıq. Allaha qarşı ona kömək edə biləcək havadarları yox idi. Və özü də özünə kömək edə bilmədi. (Qəsas surəsi, 16–81)

Hamam

Yer üzündə onlara hökmranlıq bəxş edək, Firona, Hamana və onların əsgərlərinə qorxub çəkindikləri şeyi göstərək. (Qəsas surəsi, 6)

Fironun ailəsi onu tapıb götürdülər ki, axırda onlara düşmən və başlarına bəla olsun. Həqiqətən, Firon, Haman və onların əsgərləri günahkar idilər. (Qəsas surəsi, 8)

Fironun, Hamanın və Qarunun yanına. Onlar isə: “Bu, yalançı bir sehrbazdır!” – dedilər. (Mümin surəsi, 24)

Firon dedi: “Ey Haman! Mənim üçün bir uca qala tik ki, bəlkə yollara çatım göylərin yollarına çatım və Musanın məbudunu görüm. Həqiqətən, mən onu yalançı sayıram!” Firona pis əməli beləcə gözəl göstərildi və o, yoldan çıxarıldı. Fironun hiyləsi uğursuz oldu. (Mümin surəsi, 36–37)

Firon dedi: “Ey əyanlar! Mən sizin üçün özümdən başqa bir məbud tanımıram. Ey Haman! Mənim üçün palçıqın üzərində od qala və bir qüllə düzəlt ki, Musanın məbudunun yanına qalxım. Mən, həqiqətən də, onu yalançılardan hesab edirəm. (Qəsas surəsi, 38)

Qarunu, Fironu və Hamanı da məhv etdik. Həqiqətən, Musa onlara aydın dəlillər gətirdi. Onlar isə yer üzündə təkəbbürlük etdilər və axırda əzabımızdan qaça bilmədilər. (Ənkəbut surəsi, 39)

Firon

Artıq İsrail oğullarını alçaldıcı əzabdan qurtardıq Fironun. Həqiqətən, o, özünü yüksək tutan və həddi aşanlardan idi. (Duxan surəsi, 30–31)

Musanın əhvalatında da ibrət vardır. O zaman Biz onu Fironun yanına aydın bir dəlillə göndərmişdik. O, öz camaatı ilə birlikdə üz çevirib: “Bu sehrbazdır, ya da dəlidir!” – dedi. Biz Fironu və əsgərlərini yaxalayıb dənizə atdıq. O, qınanmağa layiq idi. (Zəriyət surəsi, 38–40)

Həqiqətən, Biz Firona elçi göndərdiyimiz kimi sizə də şahidlik edəcək elçi göndərdik. Firon elçiyə asi oldu. Biz də onu şiddətli bir əzabla yaxaladıq. (Müzzəmmil surəsi, 15–16)

Eləcə də sütunlar sahibi Firona? (Fəcr surəsi, 10)

Biz Musanı möcüzlərimizlə və aydın bir dəlillə elçi göndərdik Firon və onun əyanlarına. Onlar isə Fironun əmrinə tabe oldular. Halbuki Fironun əmri doğru yol göstərən əmr deyildi. Firon Qiyamət günü öz qövmünün qabağına düşüb onları Oda aparacaq. Girəcəkləri yer nə pis yerdir! (Hud surəsi, 96–98)

Həqiqətən, Firon yer üzündə təkəbbürlük göstərən onun əhalisini zümrələrə bölmüşdü. Firon onlardan bir zümrəni zəiflədir, onların oğlan uşaqlarını öldürür, qadınlarını isə sağ buraxırdı. Həqiqətən, o, fitnə–fəsad törədənlərdən idi. Biz istədik ki, həmin yerdə aciz qalanlara mərhəmət göstərək, onları öndə gedənlər və varislər edək, yer üzündə onlara hökmranlıq bəxş edək, Firona, Hamana və onların əsgərlərinə qorxub çəkindikləri şeyi göstərək. (Qəsas surəsi, 4–6)

Firon ailəsi

Xəbərdarlıqlar Firon nəslinə də göndərildi. (Qamər surəsi, 41)

Bir zaman Biz sizi Fironun tərəfdarlarından xilas etdik. O vaxt onlar sizə ağır əzablar verir, oğlan uşaqlarınızı öldürür, qadınlarınızı isə sağ buraxırdılar. Bunda Rəbbiniz tərəfindən sizin üçün böyük bir sınaq var idi. (Bəqərə surəsi, 49)

Onların əməli Firon nəslinin və onlardan əvvəlkilərin əməlinə bənzəyir. Onlar Bizim ayələrimizi yalan hesab etdilər, Allah da onları günahlarına görə yaxaladı. Allah şiddətli cəza verəndir. (Ali İmran surəsi, 11)

Biz Firon xalqını quraqlıq illərinə və məhsul qıtlığına məruz qoyduq ki, bəlkə düşünüb ibrət alsınlar. (Əraf surəsi, 130)

Bir zaman Biz sizi Fironun tərəfdarlarından xilas etdik. Onlar sizə ağır əzablar verir, oğlan uşaqlarınızı öldürür, qadınlarınızı isə sağ buraxırdılar. Bunda sizin üçün Rəbbiniz tərəfindən böyük bir sınaq var idi. (Əraf surəsi, 141)

Bunların əməli Firon nəslinin və onlardan əvvəlkilərin əməlinə bənzəyir. Onlar Allahın ayələrinə inkar etdilər, Allah da onları günahlarına görə yaxaladı. Şübhəsiz ki, Allah Qüvvətlidir, cəzalandırması da şiddətlidir. (Ənfal surəsi, 52)

Bunların əməli Firon nəslinin və onlardan əvvəlkilərin əməlinə bənzəyir. Onlar Rəbbinin ayələrinə yalan hesab etdilər, Biz də onları günahlarına görə məhv etdik. Firon nəslini dənizdə qərq etdik. Onların hamısı zalım idi. (Ənfal surəsi, 54)

Hz. Musadan sonra İsrail oğullarının əyanları

Musadan sonra İsrail oğullarından olan əyanların başına gələnləri bilmirsənmi? O zaman onlar öz peyğəmbərlərinə dedilər: “Bizə bir hökmdar təyin et ki, Allah yolunda vuruşaq!” O dedi: “Sizə vuruşma vacib edilsə, ola bilsin ki, vuruşmayasınız?” Onlar dedilər: “Madam ki, biz yurdumuzdan çıxarılmışıq və övladlarımızdan ayrılmışıq, onda nə üçün Allah yolunda vuruşmayaq?” Vuruşmaq onlara vacib edildikdə isə onlardan az bir qismi istisna olmaqla hamısı döyüşdən üz çevirdilər. Allah zalımları tanıyır. (Bəqərə surəsi, 246)

Fironun həyat yoldaşı

Allah iman gətirənlərə isə Fironun zövcəsini misal çəkdi. O zaman o: “Ey Rəbbim! Mənə Öz yanında – Cənnətdə bir ev tik. Məni Fironun və onun əməlindən xilas et. Məni zalım adamlardan qurtar!” – demişdi. (Təhrim surəsi, 11)

Fironun zövcəsi dedi: “Bu uşaq həm mənim, həm də sənin üçün gözyədlidir. Onu öldürməyin. Ola bilsin ki, o bizə bir fayda verər, yaxud da onu oğulluğa götürərik”. Onlar bu işin sonunu bilmirdilər. (Qəsas surəsi, 9)

Əbu Ləhəb və həyat yoldaşı

Əbu Ləhəbin əlləri qurusun, qurudu da! Nə var-dövləti, nə də qazandıqları onu qurtara bilməyəcək. O, alovlanan oda atılacaqdır. Onun odun şələsi daşıyan arvadı da. Arvadının boynunda xurma liflərindən kəndir olacaqdır. (Məsəd surəsi, 1–5)

Misirli Əziz və həyat yoldaşı

Onu alan misirli öz arvadına: “Ona yaxşı bax. Ola bilsin ki, bizə fayda versin və ya onu oğulluğa götürək” – dedi. Beləliklə, Yusifi yer üzündə yerləşdirdik və ona yuxuları yozmağı öyrətdik. Allah Öz işini qələbə ilə başa çatdırandır. Lakin insanların çoxu bunu bilmir. (Yusif surəsi, 21)

Evində qaldığı qadın onu yoldan çıxartmaq istədi və qapıları bağlayıb: “Yanıma gəl!” – dedi. O isə: “Allah uzaq eləsin! Axı sənin ərin mənim ağamdır, mənə yaxşı baxmışdır. Şübhəsiz ki, zalımlar nicat tapmazlar!” – dedi. (Yusif surəsi, 23)

Padşah dedi: “Onu yanıma gətirin!” Elçi onun yanına gəldikdə Yusif dedi: “Ağanın yanına qayıt və soruş gör ki, əllərini kəsən qadınların məqsədi nə idi? Şübhəsiz ki, Rəbbim onların hiyləsini bilir”. Padşah qadınlara dedi: “Yusif yoldan çıxartmaqla nə məqsəd güdürdünüz?” Onlar dedilər: “Allah uzaq eləsin! Biz onun haqqında pis bir şey bilmirik”. Zadəgan kişinin isə arvadı dedi: “İndi haqq bəlli oldu. Onu mən yoldan çıxartmaq istəyirdim. Həqiqətən də, o, doğru danışarlardandır. (Yusif surəsi, 50–51)

Təkəbbür göstərən başçılar dedilər: “Həqiqətən, biz sizin inandığınızı inkar edirik”. (Əraf surəsi, 76)

Haqqı tapdalanmışlar

Onun qövmünün təkəbbürlü zadəganları öz aralarından iman gətirən zəiflərə dedilər: “Siz Salehin öz Rəbbi tərəfindən göndərildiyini bilirsinizmi?” Onlar dedilər: “Həqiqətən, biz onunla göndərilən hər şeyə inanırıq”. (Əraf surəsi, 75)

Onun qövmünün təkəbbürlü zadəganları dedilər: “Ey Şueyb! Ya biz hökmən səni də, sənislə birlikdə iman gətirənləri də yurdumuzdan çıxaracaq, ya da siz bizim dinimizə dönəcəksiniz”. Şueyb dedi: “Hətta nifrət etmiş olsaq belə?” (Əraf surəsi, 88)

Zülqərneyn

Səndən Zülqərneyn barəsində soruşurlar. De: “Onun barəsində sizə bir əhvalat danışacağam”. Həqiqətən, Biz ona yer üzündə hökmranlıq verdik və hər şeyin yolunu ona öyrətdik. O, yer üzündə gəzib dolaşmaq üçün səfərə çıxdı. Nəhayət, günəşin batdığı yerə gəlib çatdıqda onu qara palçıqlı bir çeşmədə batan gördü. Zülqərneyn onun yanında bir tayfaya rast gəldi. Biz buyurduq: “Ey Zülqərneyn! Sən ya onları cəzalandırmalı, ya da onlarla yaxşı rəftar etməlisən!” O dedi: “Haqsızlıq edəni cəzalandıracağıq. Sonra o, Rəbbinə qaytarılacaqdır. O da ona ağır bir əzab verəcəkdir! İman gətirib yaxşı iş görən kimsəyə isə ən gözəl mükafat veriləcəkdir. Biz ona əmrimizdən asan olanı buyuracağıq”. Sonra o, yoluna davam etdi. Nəhayət, günəşin doğduğu yerə çatdıqda onu elə bir qövm üzərində doğan gördü ki, onlar üçün günəşə qarşı heç bir örtük yaratmamışdıq. Bax belə! Biz onun başına gələnlərin hamısından xəbərdarıq. Sonra o, yenə yoluna davam etdi. Nəhayət, iki dağ arasına gəlib çatdıqda onların ön tərəfində az qala söz anlamayan bir tayfaya rast gəldi. Onlar dedilər: “Ey Zülqərneyn! Yəcuc və Məcuc tayfaları yer üzündə fitnə-fəsad törədirlər. Bəlkə biz sənə xərac verək, sən də bizimlə onlar arasında bir sədd düzəldəsən?” O dedi: “Rəbbimin mənə əta etdiyi mülk daha yaxşıdır. Gəlin öz qüvvənizlə mənə kömək edin, mən də sizinlə onlar arasında möhkəm bir sədd çəkim. Mənə dəmir parçaları gətirin!” Nəhayət, dağın iki yamacı arasını dəmir parçaları ilə doldurduqda: “Körükləyin!” – dedi. Dəmir közərən kimi: “Gətirin mənə, onun üstünə ərimiş mis töküm!” – dedi. Yəcuc və Məcuc tayfaları nə səddin üstünə çıxma bildilər, nə də onu dəlib keçə bildilər. Zülqərneyn dedi: “Bu, Rəbbimdən olan bir mərhəmətdir. Rəbbimin vədi gəldikdə isə onu yerlə yeksan edəcəkdir. Rəbbimin vədi həqiqətdir”. (Kəhf surəsi, 83–98)

Zeyd

Bir zaman Allahın nemət verdiyi və sənin özünün nemət verdiyin kəsə (Zeyd ibn Harisəyə): “Zövcəni yanında saxla, Allahdan qorx!” – deyirdin. Allahın aşkar edəcəyi şeyi ürəyində gizli saxlayır və insanlardan çəkinirdin. Halbuki əslində qorxmalı olduğun məhz Allahdır. Zeyd zövcəsini boşadıqda səni onunla evləndirdik ki, oğulluqları övrətlərini boşadıqları zaman o qadınlarla evlənməkdə möminlərə heç bir sıxıntı olmasın. Allahın əmri mütləq yerinə yetəcəkdir. (Əhzab surəsi, 37)

Samiri

Allah buyurdu: “Səndən sonra qövmünü sınağa çəkdik. Samiri onları yoldan çıxartdı”. (Taha surəsi, 85)

Musa dedi: “Məqsədin nə idi, ey Samiri?” O dedi: “Mən onların görmədiklərini gördüm. Mən o elçinin ləpirindən (Cəbrailin atının ayağı dəydiyi yerdən) bir ovuc torpaq götürdüm və onu bəzək əşyalarının üstünə atdım. Nəfsim məni buna sövq etdi”. Musa dedi: “Çıx get! Sən həyatın boyu: “Mənə toxunmayın, mən də sizə toxunmayım!” – deməli olacaqsan. Səni həm də qurtula bilməyəcəyin əzab günü gözləyir. Sən sitayiş etdiyin məbuduna bax. Biz onu yandıracaq, sonra da dənizə sovuracağıq. Sizin məbudunuz yalnız Özündən başqa heç bir məbud olmayan Allahdır. O, elm ilə hər şeyi əhatə edir”. (Taha surəsi, 95–98)

Üzeyir

Yəhudilər: “Üzeyir Allahın oğludur” – dedilər. Xaçpərəstlər də: “Məsih Allahın oğludur” – dedilər. Bu onların ağızlarından çıxan sözlərdir. Bu, daha əvvəlki kafirlərin sözlərinə oxşayır. Allah onları məhv etsin! Gör necə də haqdan döndərilirlər! (Tövbə surəsi, 30)

Səba məlikəsi

Çox keçmədən hüdhüd gəlib dedi: “Mən sənin bilmədiyini bir şeyi öyrəndim. Sənə Səbadan doğru bir xəbər gətirmişəm. Mən onlara padşahlıq edən, özünə hər şey verilmiş və çox böyük bir taxtı olan bir qadın gördüm. Mən onun və tayfasının Allahı qoyub günəşə səcdə etdiklərinin şahidi oldum. Şeytan onların əməllərini özlərinə gözəl göstərmiş və onları haqq yoldan çıxartdığına görə haqqın yolunu tapa bilmirlər. (Nəml surəsi, 22–24)

Qadın dedi: «Ey əyanlar! Mənə çox əhəmiyyətli bir məktub atıldı. O məktub Süleymandandır və onda deyilir: “Mərhəmətli və Rəhmli Allahın adı ilə! Mənə qarşı təkəbbür göstərməyin və yanıma müsəlman olaraq gəlin!»» Qadın dedi: “Ey əyanlar! Bu iş barəsində mənə məsləhət verin. Mən heç vaxt siz yanımda olmayınca qəti qərar verməmişəm”. Onlar dedilər: “Biz böyük bir qüvvət və qüdrət sahibiyik. Buyuruq isə sənindir. Nə buyuracağını özün fikirləş!” Qadın dedi: Hökmdarlar hər hansı bir məmləkətə soxulduqları zaman onu viran qoyar, xalqının hörmətli adamlarını da zəlil edirlər. Onlar bax belə edirlər. Mən onlara bir hədiyyə göndərəcəyəm və baxacağam görüm elçilər nə ilə qayıdacaqlar. Elçilər Süleymanın yanına gəldikdə o dedi: “Siz mənə mal–dövlətləmi yardım edirsiniz? Allahın mənə bəxş etdiyi sizin verdiyinizdən daha yaxşıdır. Siz isə ancaq öz bəxşişlərinizlə fərəhlənirsiniz. Onların yanına qayıt! Biz onların üstünə qarşısında dura bilməyəcəkləri bir ordu ilə gəlib onları oradan zəlil və alçalmış vəziyyətdə çıxardırıq!” (Nəml surəsi, 29–37)

Qadın gəldikdə ona: “Taxtın bu cürdürmü?” – deyildi. O dedi: “Deyəsən odur!” Süleyman dedi: “Bizə ondan əvvəl elm verilmiş və biz müsəlman olmuşuq!” Allahdan başqa tapındığı şeylər o qadını tövhiddən yayındırmışdır. Çünki o, kafir bir tayfadan idi. Qadına: “Saraya daxil ol!” – deyildi. O, sarayı gördükdə onu dərin bir gölməçə hesab etdi və baldırlarını açdı. Süleyman dedi: “Bu, büllurdan hamarlanıb düzəldilmiş bir saraydır!” Qadın dedi: “Ey Rəbbim! Mən özümə zülm etmişdim. İndi isə Süleymana tabe olub aləmlərin Rəbbi olan Allaha təslim oldum!” (Nəml surəsi, 42–44)

Bağ sahibləri

Həqiqətən, Biz bağ sahiblərini sınağa çəkdiyimiz kimi onları da sınağa çəkdik. O zaman bağ sahibləri səhər açılarda bağda olan meyvələri mütləq dərəcələrinə and içmişdilər və heç bir istisna da etməmişdilər (“inşallah” deməmişdilər). Onlar yuxuda ikən Rəbbinin əzabı o bağı bürüdü. Bağ yanıb zülmət gecə kimi qarqara oldu. Onlar səhər qalxdıqda bir–birlərini çağırdılar: “Əgər meyvə dərəcəsinizsə, bağınıza erkən gedin!” Onlar bağa yollandılar, yol boyu da bir–birlərinə belə pıçıldayırdılar: “Bu gün oraya – yanınıza heç bir kasıb girməsin!” Onlar bu məqsədlə kasıbları bağa buraxmamağa qadir olacaqlarını zənn edib erkən getdilər. Bağı görəndə isə belə dedilər: “Deyəsən, biz düz gəlməmişik! Xeyr! Biz bu bağı xeyrindən məhrum olmuşuq!” Onların ən insafı dedi: “Məgər mən sizə Allahın şəninə təriflər söyləyin deməmişdimmi?” Onlar dedilər: “Rəbbimiz pakdır, müqəddəsdir! Həqiqətən də, biz özümü zülm etmişik!” Onlar dönüb bir–birlərini qınamağa başladılar və dedilər: “Vay halımıza! Biz həddi aşanlarıq! Ola bilsin ki, Rəbbimiz bizə bu bağı əvəzinə ondan daha yaxşısını versin. Əlbəttə, biz Rəbbimizə yönəlirik”. (Qələm surəsi, 17–32)

Quranda möminlərin sifətləri

Allahın qüdrətinin, hər şeyi əhatə etdiyinin, nəzarət etdiyinin şüurunda olan möminlər, bu qüdrət qarşısında sayğı ilə qorxu duyarlar. Allahın əzəmətindən və ihtişamından qaynaqlanan heyranlıq verici qorxudur bu. Və bu üstün güc qarşısında acizliklərini bilirlər və ayənin ifadəsi ilə Onu "təkbir edə bildikcə təkbir et." (İsra surəsi, 111) Həyatının hər anında Allahı düşünər, Onu yad edirlər. Eyni zamanda Allaha duyduqları sərhədi olmayan sevginin də təbii nəticəsidir bu... Quran, möminlərin Allahın şöhrətini ucaldan və Ona qarşı səmimi xitablarla doludur.

Yaxşı bəs, Allah möminlərin bu səmimiyyətinə və açıqürəkliyinə necə qarşılıq verir? Bir ayədə Allah belə deyir:

Siz Məni yad edin ki, Mən də sizi yad edim!...(Bəqərə surəsi, 152)

Quranda möminlər xatırlanarkən, bəzi xüsusi sifətlər və xüsusiyyətlər istifadə edilmişdir. Şübhəsiz möminlərin Allahın təriflədiyi və razı olduğu həddindən çox yönləri vardır. Lakin biz burada yalnız Quranda möminlərdən bəhs edilərkən istifadə edilən sifətlərə yer verəcəyik.

Allah sizlərdən iman gətirib yaxşı işlər görənlərə vəd etmişdir ki, özlərindən əvvəlkiləri varislər etdiyi kimi onları da yer üzünün varisləri edəcək, möminlər üçün onların Özünün bəyəndiyi dinini möhkəmləndirəcək və onların qorxusunu sonra arxayınçılıqla əvəz edəcəkdir. Onlar Mənə ibadət edir və heç nəyi Mənə şərik qoşmurlar. Bundan sonra küfr edənlər – məhz onlar fasiqlərdir. (Nur surəsi, 55)

Sən bir hənif kimi üzünü dinə tərəf çevir! Allahın insanlara – xəlf etdiyi şüurlu məxluq kimi verdiyi fitrət budur. Allahın yaratdığını heç cür dəyişdirmək olmaz. Doğru din budur, lakin insanların çoxu bunu bilmir. (Rum surəsi, 30)

Möminlər ancaq Allaha və Onun Elçisinə iman gətirən, sonra heç bir şəkk-şübhəyə düşməyən, Allah yolunda malları və canları ilə cihad edənlərdir! İmanlarında sadıq olanlar da məhz onlardır. (Hucurat surəsi, 15)

Biz onları Axirət yurdunu sadıq ürəklə andıqlarına görə seçdik. (Sad surəsi, 46)

İblis dedi: "Ey Rəbbim! Sən məni yoldan çıxartdığına görə, mən də yer üzündə onlara pis işləri gözəl göstərib onların hamısını azdıracığam. Yalnız Sənin seçilmiş, ixtisaslı qullarından başqa". (Hicr surəsi, 39–40)

Bu, qətiyyən şübhə doğurmayan, müttəqilərə doğru yol göstərən bir Kitabdır. (Bəqərə surəsi, 2)

Sizə özünüzdən elə bir Elçi gəldi ki, sizin əziyyəyə düşməyiniz ona ağır gəlir. O sizə qarşı qayğıkeş, möminlərə şəfqətli, rəhmlidir. (Tövbə surəsi, 128)

Biz onların kökslərindəki kin-küdurəti çıxaracağıq. Onların ayaqları altından çaylar axacaq. Onlar deyəcəklər: “Bizi buna qovuşduran Allaha həmd olsun! Əgər Allah bizə hidayət etməsəydi, biz özümüz doğru yola yönələ bilməzdik. Əlbəttə, Rəbbimizin elçiləri haqqı gətirmişdilər”. Onlara belə xitab ediləcəkdir: “Əməlləriniz sayəsində varis olduğunuz Cənnət budur!” (Əraf surəsi, 43)

O kəslər ki, sözə qulaq asıb onun ən yaxşısına tabe olurlar, onlar Allahın doğru yola yönəltdiyi şəxslərdir. Ağıl sahibləri də məhz onlardır. (Zumər surəsi, 18)

Biz onlardan əvvəl Fironun xalqını da sınaдық. Onlara möhtərəm bir elçi gəldi. (Duxan surəsi, 17)

Möminlər ancaq Allaha və Onun Elçisinə iman gətirən, sonra heç bir şəkk-şübhəyə düşməyən, Allah yolunda malları və canları ilə cihad edənlərdir! İmanlarında sadıq olanlar da məhz onlardır. (Hucurat surəsi, 15)

Yəhyaya da: “Ey Yəhya! Kitabdan möhkəm yapış!” – deyə vəhy etdik. Biz ona uşaq ikən hikmət bəxş etdik. Üstəlik Öz tərəfimizdən bir şəfqət və paklıq da bəxş etdik. O, müttəqi idi. Həm də atasına qarşı qayğıkeş idi; lovğa və asi deyildi. (Məryəm surəsi, 12–14)

Körpə dil açıb dedi: “Həqiqətən də, mən Allahın quluyam! O mənə Kitab verdi və mənə peyğəmbər etdi. Harada oluramsa olum, mənə mübarək etdi və nə qədər ki sağam, mənə namaz qılıb zəkat verməyi əmr etdi. Həm də mənə anama qarşı qayğıkeş etdi; mənə lovğa və bədbəxt etmədi. (Məryəm surəsi, 30–32)

Kitabda Musanı da xatırla! Həqiqətən o, seçilmiş bir elçi və peyğəmbər idi. Kitabda İsmaili də xatırla! Həqiqətən, o öz vədinə sadıq idi. O, bir elçi və peyğəmbər idi. O öz ailəsinə namaz qılmağı, zəkat verməyi əmr edirdi. O, Rəbbinin rızasını qazanmışdı. Kitabda İdrisi də xatırla! Həqiqətən, o, düz danışan adam və bir peyğəmbər idi. Biz onu yüksək bir məqama ucaltдық. (Məryəm surəsi, 54–57)

Qullarımızdan olan müttəqilər üçün miras edəcəyimiz Cənnət budur. (Məryəm surəsi, 63)

İbrahimin öz atası üçün bağışlanma diləməsi isə sadəcə ona verdiyi vədə görə idi. Atasının Allaha düşmən olduğu ona bəlli olduğdan sonra isə ondan uzaqlaşdı. Həqiqətən, İbrahim Allaha çox yalvaran həlim bir kimsə idi. (Tövbə surəsi, 114)

Allah dedi: “Ey Musa! Mən vəhy etdiyim hökmlərimlə və səninlə danışmağım sənə seçib insanlardan üstün etdim. Elə isə sənə verdiyimi götür və şükür edənlərdən ol!” (Əraf surəsi, 144)

Həqiqətən, İbrahim həlim, Allaha çox yalvaran və Ona üz tutan bir şəxs idi. (Hud surəsi, 75)

Elçilərdən möhkəm iradə sahiblərinin səbir etdiyi kimi, sən də səbir et! Onlara əzabın tez gəlməsini istəmə. Onlar vəd olunduğunu görəcəkləri gün gündüzün bircə saati qədər qaldıqlarını sanacaqlar. Bu, bir təbliğatdır. Heç fasiq adamlardan başqası məhv edilərmə? (Əhqaf surəsi, 35)

Biz ona dedik: “Əlinə bir dəstə çubuq götür və onunla arvadını vur. Andını pozma”. Həqiqətən, Biz onu səbir edən gördük. Necə də gözəl qul idi! O, daima Allaha üz tutardı. Qüdrət və bəsirət sahibi olan qullarımız İbrahimi, İshaqı və Yəqubu da yada sal! Biz onları Axirət yurdunu sadıq ürəklə andıqlarına görə seçdik. Həqiqətən, onlar Bizim yanımızda seçilmiş ən yaxşı kimsələrdəndirlər. İsmaili, əl-Yəsə’i və Zül-Kifli də yada sal! Onların hamısı ən yaxşı kimsələrdəndir. Bu, bir xatırlatmadır. Allahdan qorxanları gözəl bir qayıdış yeri gözləyir – (Sad surəsi, 44–49)

O zaman mələklər dedilər: “Ey Məryəm! Həqiqətən, Allah sənə Öz tərəfindən, adı Məryəm oğlu İsa Məsih olan bir kəlmə ilə müjdələyir. O, bu dünyada və axirətdə şan–şöhrətli və Allaha yaxınlaşdırılmışlardan olacaqdır. (Ali İmran surəsi, 45)

Beləcə, Rəbbin sənə seçəcək, sənə yuxuları yozmağı öyrədəcək və Öz nemətini bundan əvvəl ataların İbrahimə və İshaqa tamamladığı kimi, sənə və Yaqub nəslinə də tamamlayacaqdır. Şübhəsiz ki, Rəbbin Biləndir, Müdrikdir”. (Yusif surəsi, 6)

Ey iman gətirənlər! Sizlərdən hər kim dinindən dönsə, Allah onun əvəzinə Özünün sevdiyi və Onu sevən, möminlərə qarşı mülayim, kafirlərə qarşı isə sərt olan, Allah yolunda cihad edən və tənə edən tənəsindən qorxmayan bir camaat gətirər. Bu, Allahın lütfüdür, onu istədiyinə verər. Allah hər şeyi Əhatə edəndir, Biləndir. (Maidə surəsi, 54)

Allaha və Onun elçilərinə iman gətirənlər – məhz onlar doğru olanlardır. Şəhidlər isə öz Rəbbi yanındaırlar. Onların öz mükafatları və öz nurları vardır. Kafir olub ayələrimizi yalan sayanlara gəlcə, onlar Cəhənnəm sakinləridir. (Hədid surəsi, 19)

Peyğəmbər möminlərə onların özlərindən daha yaxındır. Zövcələri isə möminlərin analarıdır. Qohumlar Allahın yazısına görə bir-birlərinə möminlərdən və mühacirlərdən daha yaxındırlar. Dostlarınıza yaxşılıq etmək isə istisnadır. Bunlar Kitabda yazılmışdır. (Əhzab surəsi, 6)

Sağ tərəf sahibləri. Nə xoşbəxtdir sağ tərəf sahibləri! Sol tərəf sahibləri. Nə bədbəxtdir sol tərəf sahibləri! Xeyirxah işlərdə öndə gedənlər, Cənnətdə də öndədirlər! Onlar Allaha yaxın olanlar, (Vaqiə surəsi, 8–11)

Sağ tərəf sahibləri. Nə xoşbəxtdir sağ tərəf sahibləri! (Vaqiə surəsi, 27)

Möminlərin içərisində Allaha etdikləri əhdə sadıq qalan kişilər vardır. Onlardan kimisi əhdini yerinə yetirib şəhid olmuş, kimisi də şəhid olmasını gözləyir. Onlar əhdlərini əsla dəyişdirməyiblər. Bu ona görədir ki, Allah doğru danışanları doğruluqlarına görə mükafatlandırın, münafıqlərə də ya istəsə əzab versin, ya da onların tövbələrini qəbul etsin. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir. (Əhzab surəsi, 23–24)

Geri qalan bədəvilərə de: “Siz çox qüvvətli bir tayfaya qarşı döyüşməyə çağırılacaqsınız. Siz ya onlarla döyüşəcəksiniz, ya da onlar müsəlman olacaqlar. Əgər itaət etsəniz, Allah sizə gözəl bir mükafat verir. Yox, əgər daha əvvəl üz döndərdiyiniz kimi üz döndərsəniz, O sizə ağırılı–acılı bir əzab verir”. (Fəth surəsi, 16)

Məhəmməd Allahın Elçisidir. Onunla birlikdə olanlar kafirlərə qarşı sərt, öz aralarında isə mərhəmətlidirlər. Sən onları rüku edən, səcdəyə qapanan, Allahdan lütf və razılıq diləyən görərsən. Əlamətləri isə üzlərində olan səcdə izidir. Bu onların Tövratdakı vəsfidir. İncildə isə onlar elə bir əkin kimi vəsf olunurlar ki, bu əkin cücərtisini üzə çıxarıb onu qüvvətləndirmiş, o da getdikcə qalınlaşıb gövdəsi üstündə şax duraraq əkinçiləri heyran etmişdir. Allah möminlərin sayını artırır, özlərini də qüvvətləndirir ki, kafirləri qəzəbləndirsin. Allah onlardan iman gətirib yaxşı işlər görənlərə bağışlanma və böyük bir mükafat vəd etmişdir. (Fəth surəsi, 29)

Sanki ürküdülmüş vəhşi uzunqulaqlardır ki, ovçulardan (yaxud aslandan) qaçirlar. (Müddəssir surəsi, 50–51)

Elçilərdən möhkəm iradə sahiblərinin səbir etdiyi kimi, sən də səbir et! Onlara əzabın tez gəlməsini istəmə. Onlar vəd olunduğunu görəcəkləri gün gündüzün bircə saati qədər qaldıqlarını sanacaqlar. Bu, bir təbliğatdır. Heç fasiq adamlardan başqası məhv edilərmə? (Əhqaf surəsi, 35)

Bu, möhtərəm bir Elçinin sözüdür. (Haqqə surəsi, 40)

Onların dediklərinə səbir et və qüdrətli qulumuz Davudu yadına sal! O, daim Allaha üz tutardı. (Sad surəsi, 17)

Mələklər: “Qorxma! Həqiqətən, biz səni bilikli bir oğulla müjdələyirik!” – dedilər. (Hicr surəsi, 53)

Biz səni ancaq müjdə verən və xəbərdarlıq edən kimi göndərdik. (Furqan surəsi, 56)

İbrahim nə yəhudi, nə də nəsrani idi. O, ancaq hənif bir müsəlman idi və müşriklərdən deyildi. (Ali İmran surəsi, 67)

De: “Allah doğru söylədi. Odur ki, İbrahimin hənif dininin ardınca gedin. O, müşriklərdən deyildi”. (Ali İmran surəsi, 95)

Siz insanlar arasında üzə çıxarılmış ən xeyirli ümmətsiniz. Siz yaxşı işlər görməyi əmr edir, pis əməlləri qadağan edir və Allaha iman gətirirsiniz. Kitab əhli də iman gətirsəydi, əlbəttə, onlar üçün yaxşı olardı. Onların arasında iman gətirənlər də vardır. Əksəriyyəti isə haqq yolunu azmış fasiqlərdir. (Ali İmran surəsi, 110)

Musa öz qövmünə dedi: “Allahdan kömək diləyin və səbir edin. Şübhəsiz ki, yer üzünü Allahındır. O, qullarından istədiyini onun varisləri təyin edir. Gözəl aqibət müttəqilərindir”. Onlar dedilər: “Sən bizə peyğəmbər gəlməzdən əvvəl də, sənin gəlişindən sonra da bizə əziyyət verildi”. Musa dedi: “Ola bilsin ki, Rəbbiniz düşməninizi məhv edib sizi yer üzünün varisləri təyin etsin, sonra da necə hərəkət edəcəyinizə baxsın”. (Əraf surəsi, 128–129)

Musa ilə olan zəif qövmü isə yer üzünün xeyir–bərəkət verdiyimiz şərq və qərb bölgələrinə varislər təyin etdik. Səbir etdiklərinə görə Rəbbinin İsrail oğulları barəsindəki gözəl Sözü yerinə yetdi. Biz Firon və onun xalqının qurduqlarını və tikib ucaldıqlarını darmadağın etdik. (Əraf surəsi, 137)

Allah dedi: “Ey Musa! Mən vəhy etdiyim hökmlərimlə və səninlə danışmağım sənə seçib insanlardan üstün etdim. Elə isə sənə verdiyimi götür və şükür edənlərdən ol!” (Əraf surəsi, 144)

Ey iman gətirənlər! Musanı incidən şəxslərə oxşamayın. Allah onu onların dediklərindən təmizə çıxartdı. O, Allahın yanında çox ehtiram edilən şəxsdir. (Əhzab surəsi, 69)

Ancaq sağlam bir qəlblə Allahın hüzuruna gələnlərdən başqa!” (Şuəra surəsi, 89)

Bir zaman o, öz Rəbbinin yanına pak bir qəlblə gəldi. (Saffat surəsi, 84)

Həqiqətən, itaətkarlar nemət içində olacaqlar. (İnfitar surəsi, 13)

Qiyamət gəldiyi gün Allahın izni olmadan heç kəs danışa bilməz. Onlardan kimi bədbəxt, kimi də xoşbəxt olacaq. (Hud surəsi, 105)

Şübhəsiz ki, iman gətirib yaxşı işlər görənlər məxluqların ən yaxşısıdırlar. (Beyyinə surəsi, 7)

O, mehrabda durub namaz qılarkən mələklər onu çağırdılar: “Allah səni, Allah tərəfindən olan Kəlməni təsdiq edən, qövmünün ağası, nəfsinə hakim və əməlisalehlərdən bir peyğəmbər olacaq Yəhya ilə müjdələyir”. (Ali İmran surəsi, 39)

Quranda inkarçıların sifətləri

Allah Quranda möminləri ən gözəl sifətlərlə adlandırdığı kimi, inkarçıları, müşrikləri və münafıqları da ola biləcək ən alçaq sifətlərə layiq görmüşdür. Çünki inkar edənlər cinayətkardırlar. Törətdikləri cinayət isə ola biləcək ən böyük günahdır. İnsanın özünü yaradan, ona can verən Allaha üsyan və nankorluq etməsi, bütün kainatdakı ən böyük günahdır. İnsan Allaha qul olsun deyə yaradılmışdır və yaradılış məqsədini rədd etsə, qarşılığını görər. Allah o insanı ruhən və fiziki olaraq ola biləcək ən alçaq mövqeyə soxar. Və özünə uyğun olaraq da ən alçaq sifətlərlə xatırlanar. Allah inkarçıları Quranda bu sifətlərlə xarakterizə edər:

İtaət etmə hər tez-tez and içənə, alçağa, qeybət edənə, dedi-qodu yayana, xeyrə mane olana, həddi aşana, günahkara, daş ürəkliyə, bunlardan sonra da başqasının adını mənimsəyən fırlıdaqçıya – (Qələm surəsi, 10–13)

Sanki ürküdülmüş vəhşi uzunqulaqlardır ki, ovçulardan (yaxud aslandan) qaçırlar. (Müddəssir surəsi, 50–51)

Məhv olsun xəndək kənarında yığışanlar! (Büruc surəsi, 4)

Biz əmanəti göylərə, yerə və dağlara təklif etdik. Onlar onu daşımaqdan qorxub imtina etdilər. Lakin insan onu boynuna götürdü. Doğrudan da, o, zalım və cahildir. Bu əmanət insana ona görə verildi ki, Allah münafiq kişiləri və münafiq qadınları, müşrik kişiləri və müşrik qadınları cəzalandırsın, mömin kişilərin və mömin qadınların tövbələrini qəbul etsin. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir. (Əhzab surəsi, 72–73)

Sol tərəf sahibləri. Nə bədbəxtdir sol tərəf sahibləri! (Vaqiə surəsi, 9)

Sol tərəf sahibləri. Nə bədbəxtdir sol tərəf sahibləri! (Vaqiə surəsi, 41)

Onların ən bədbəxti dəvəni kəsməyə qalxdıqda (Şəms surəsi, 12)

Çünki sizə qarşı xəsislik edirlər. Onlara qorxu gəldikdə, ölüm ayağında bayılan adam kimi, dönüb sənə baxdıqlarını görürsən. Qorxu keçib getdikdə isə qənimətdə xəsislik edib acı dilləri ilə sənə sancırlar. Onlar iman gətirməmişlər. Allah da onların əməllərini puç etmişdir. Bu, Allah üçün asandır. (Əhzab surəsi, 19)

Onun qövmünün təkəbbürlü zadəganları dedilər: “Ey Şueyb! Ya biz hökmən səni də, səninlə birlikdə iman gətirənləri də yurdumuzdan çıxaracaq, ya da siz bizim dinimizə dönəcəksiniz”. Şueyb dedi: “Hətta nifrət etmiş olsaq belə?” (Əraf surəsi, 88)

Həqiqətən, Biz sənə Kitabı haqq olaraq nazil etdik ki, insanlar arasında Allahın sənə vəhy etdiyi ilə hökm verəsən. Odur ki, xainləri müdafiə edənlərdən olma. (Nisa surəsi, 105)

Onların əksəriyyətini vədə xilaf çıxan gördük. Onların çoxunu günahkar gördük. (Əraf surəsi, 102)

Sehrbazlar orada məğlub oldular və rüsvay olaraq geri döndülər. (Əraf surəsi, 119)

Onlara bir yaxşılıq üz verəndə: “Bu, bizə məxsusdur!” – deyərdilər. Onlara bir pislik üz verdikdə isə, Musa və onunla birlikdə olanları uğursuzluq əlaməti sayardılar. Əslində onların uğursuzluğu Allah yanındadır, lakin onların çoxu bunu bilmir. (Əraf surəsi, 131)

Biz də onların üstünə müxtəlif möcüzələr olaraq tufan, çəyirtkələr, bitlər, qurbağalar və qan göndərdik. Onlar isə təkəbbürlük göstərdilər və günahkar bir tayfa oldular. (Əraf surəsi, 133)

Haqsız olaraq yer üzündə təkəbbürlük göstərənləri ayələrimdən uzaqlaşdıracağam. Onlar bütün möcüzələri görsələr də onlara inanmazlar. Onlar doğru yolu görsələr, ora yönəlməz, azğınlıq yolunu görsələr, onu özlərinə yol seçərlər. Bu ona görədir ki, onlar ayələrimizi inkar edir və onlara məhəl qoymurdular”. (Əraf surəsi, 146)

Həqiqətən, buzova sitayiş edənlərə öz Rəbbindən bir qəzəb və dünya həyatında zillət üz verəcəkdir. Biz iftira yaxanları belə cəzalandırırıq. (Əraf surəsi, 152)

Həqiqətən, Kitab əhlindən və müşriklərdən inkar edənlərin məskəni Cəhənnəm odu olacaq və orada əbədi qalacaqlar. Onlar məxluqatın ən pisləridir. (Beyyinə surəsi, 6)

Özlərinə qoyulan qadağanı pozduqları zaman Biz onlara: “Mənfur meymunlar olun!” – dedik. (Əraf surəsi, 166)

Biz onları yer üzündə ümmətlərə böldük. İçərilərində həm əməlisaleh olanlar, həm də belə olmayanlar vardır. Biz onları yaxşılıq və pisliklə sınaдық ki, bəlkə doğru yola dönələr. (Əraf surəsi, 168)

Onlara ayələrimizi verdiyimiz kimsənin əhvalatını oxu. O, ayələrdən kənara çıxdı, şeytanın təqibinə məruz qaldı, axırda da azanlardan oldu. (Əraf surəsi, 175)

Biz Cəhənnəm üçün bir çox cinlər və insanlar yaratdıq. Onların qəlbləri var, onunla anlamazlar; gözləri var, onunla görməzlər; qulaqları var, onunla eşitməzlər. Onlar heyvan kimidirlər, hətta daha çox azğınlıqdadırlar. Qafil olanlar da məhz onlardır. (Əraf surəsi, 179)

Şeytanlar öz qardaşlarında azğınlığı artırarlar. Sonra da onlardan əl çəkməzlər. (Əraf surəsi, 202)

O bununla günahkarların xoşuna gəlməsə də, haqqı gerçəkləşdirmək və batili puç etmək istəyirdi. (Ənfal surəsi, 8)

Şübhəsiz ki, Allah yanında canlıların ən pisi haqqı anlamayan karlar və lallardır. (Ənfal surəsi, 22)

İnsan özünə xeyir diləməkdən usanmaz. Lakin ona bir pislik dəysə, məyus olub ümidini itirər. (Fussilət surəsi, 49)

Cəhənnəm qarşısına gətirildikləri zaman sən onların zəlillikdən başlarını aşağı salıb gözucu gizlin–gizlin baxdıqlarını görəcəksən. Möminlər deyəcəklər: “Şübhəsiz ki, ziyana uğrayanlar Qiyamət günü özlərini və ailələrini itirənlərdir”. Həqiqətən, zalımlar daimi əzab içində olacaqlar. (Şura surəsi, 45)

Sonra, siz ey doğru yoldan azanlar, haqqı yalan sayanlar! (Vaqiə surəsi, 51)

Şeytan onları üstələmiş və Allahı zikr etməyi onlara unutdurmuşdur. Onlar şeytanın firqəsindəndirlər. Şübhə yoxdur ki, şeytanın firqəsindəkilər ziyana uğrayanlardır. (Mücadilə surəsi, 19)

Münafıqlərin, Kitab əhlindən kafir olan qardaşlarına: “Əgər siz yurdunuzdan qovulsanız, biz də sizinlə birlikdə çıxıb gedəcəm və sizə qarşı heç vaxt heç kəsə tabe olmayacağıq. Əgər müsəlmanlar sizə qarşı vuruşsalar, mütləq sizə kömək edəcəyik!” – dediklərini görmədinmi? Allah onların yalançı olduğuna şahiddir. (Həşr surəsi, 11)

Xeyr! Çünki o, ayələrimizi inadla inkar edir. (Müddəssir surəsi, 16)

Ən bədbəxt kimsələr isə onu qulaqardına vururlar. (Əla surəsi, 11)

Xeyr! Əgər yaramaz əməlinə son qoymasa, Biz onun kəkilindən tutacağıq yalançı, günahkar kəkilindən. (Ələq surəsi, 15–16)

Ey iman gətirənlər! Həqiqətən də, müşriklər mürdardırlar. Odur ki, özlərinin bu ilindən sonra Məscidulharama yaxınlaşmasınlar. Əgər kasıblıqdan qorxursunuzsa, bilin ki, Allah istəsə, Öz lütfündən bəxş etməklə sizi varlandırır. Həqiqətən, Allah Biləndir, Müdrikdir. (Tövbə surəsi, 28)

Əgər başına gələn müsibətdən sonra, ona firavanlıq daddırısaq: “Bəlalar məndən sovuşdu!” – deyər və sevinib lovğalıq edər. (Hud surəsi, 10)

Elçilər qələbə istədilər. Hər bir inadkar dikbaş da ziyana uğradı. (İbrahim surəsi, 15)

Bir zaman Biz mələklərə: “Adəmə səcdə edin!” – dedikdə, İblisdən başqa hamısı səcdə etdi. O imtina edib təkəbbür göstərdi və kafir oldu. (Bəqərə surəsi, 34)

Kafirlərin məsəli çığırtı və bağırtıdan başqa bir şey anlamayanları (heyvanları) haylayanın (çobanın) məsəlinə bənzəyir. Onlar kar, lal və kordurlar, haqqı anlamazlar. (Bəqərə surəsi, 171)

Yoxsa elə hesab edirsən ki, onların əksəriyyəti eşidəcək və ya anlayacaq? Onlar heyvan kimidirlər, hətta, haqq yoldan daha çox uzaqlaşmışlar. (Furqan surəsi, 44)

Allah buyurdu: “Oradan mənfur və qovulmuş halda çıx! Onlardan hər kəs sənin ardınca getsə, əlbəttə, Cəhənnəmi sizin hamınızla dolduracağam. (Əraf surəsi, 18)

Təkəbbür göstərən başçılar dedilər: “Həqiqətən, biz sizin inandığınızı inkar edirik”. (Əraf surəsi, 76)

Allah əmr edib deyəcək: “Atın Cəhənnəmə hər bir inadçı kafiri, xeyrə mane olanı, azğınlaşmış həddi aşanı, şübhə edəni, (Qaf surəsi, 24–25)

Zikr aramızdan təkə onanı verildi? Xeyr, o, yalançıdır, lovğadır!” Sabah onlar kimin yalançı və lovğa olduğunu mütləq biləcəklər. (Qamər surəsi, 25–26)

Şübhəsiz ki, günahkarlar da Cəhənnəmdə olacaqlar. (İnfitar surəsi, 14)

Qiyamət gəldiyi gün Allahın izni olmadan heç kəs danışa bilməz. Onlardan kimi bədbəxt, kimi də xoşbəxt olacaq. (Hud surəsi, 105)

Allah bunu sizə ancaq bir müjdə və qəlbiniz bununla sakit olsun deyə etdi. Kömək ancaq Qüdrətli və Müdrək Allahdandır. Bu ona görə idi ki, Allah bununla kafirlərin bir bölüyünü qırğına versin və ya onları darmadağın etsin ki, məyus halda geri dönsünlər. (Ali İmran surəsi, 126–127)

QURANDA MƏLƏKLƏR

Güc sahibi mələk: Cəbrail

Həqiqətən, bu, möhtərəm Elçimizin sözüdür. (Təkvir surəsi, 19)

Ən yüksək dərəcələrin və Ərşin sahibi Odur. O Öz əmri ilə vəhyi qullarından istədiyinə nazil edir ki, o, insanları Görüş günü ilə qorxutsun. (Mümin surəsi, 15)

Bunu ona çox qüvvətli olan öyrətdi gözəl görünüşlü Cəbrail. O, yüksəlib öz surətində göründü. (Nəcm surəsi, 5–6)

Və ibadət vaxtı onlardan gizlənmək üçün pərdə tutmuşdu. Biz Öz Ruhumuzu (Cəbraili) onun yanına göndərdik. O, Məryəmin qarşısında kamil bir insan surətində peyda oldu. Məryəm dedi: “Mən səndən Mərhəmətli Allaha sığınırım! Əgər müttəqisənsə, mənə toxunma”. Mələk dedi: “Mən sənə ancaq pak bir oğlan bəxş etmək üçün Rəbbinin elçisiyəm”. Məryəm dedi: “Mənə bir insan toxunmadığı və özüm də zinakar olmadığım halda, necə mənim övladım ola bilər?” Mələk dedi: «Bu belədir, lakin Rəbbin buyurdu: “Bu, Mənim üçün asandır. Biz onu insanlar üçün bir möcüzə və Öz tərəfimizdən bir mərhəmət edəcəyik. Bu, hökmü verilmiş bir işdir”». (Məryəm surəsi, 17–21)

Heyranedici gözəlliyə sahib olması

Bunu ona çox qüvvətli olan öyrətdi gözəl görünüşlü Cəbrail. O, yüksəlib öz surətində göründü. (Nəcm surəsi, 5–6)

Hz. Məhəmmədin Cəbraili görməsi

Onu bir daha öz sürətində enərkən gördü son həddəki Sidr ağacının yanında. Məva bağı da onun yanındadır. O zaman Sidr ağacını bürüyən bürümüşdü. Peyğəmbərin gözü yayınmadı və həddi aşmadı. O, öz Rəbbinin ən böyük dəlillərindən bəzisini gördü. (Nəcm surəsi, 13–18)

Cəbrailin üfüqdə görülməsi

O, Cəbraili aydın üfüqdə gördü. (Təkvir surəsi, 23)

Cəbrayılın Hz. Məryəmə bəşər qılığında göndərilməsi

Və ibadət vaxtı onlardan gizlənmək üçün pərdə tutmuşdu. Biz Öz Ruhumuzu (Cəbraili) onun yanına göndərdik. O, Məryəmin qarşısında kamil bir insan surətində peyda oldu. Məryəm dedi: “Mən səndən Mərhəmətli Allaha sığınırım! Əgər müttəqisənsə, mənə toxunma”. Mələk dedi: “Mən sənə ancaq pak bir oğlan bəxş etmək üçün Rəbbinin elçisiyəm”. (Məryəm surəsi, 17–19)

Nəzarətçi və yazıçı iki mələyin hər insanın yanında olması

İnsanı Biz yaratdıq və nəfsinin ona nəyi vəsvəsə etdiyini də bilirik. Biz ona şah damarından da yaxınıq. Sağında və solunda iki mələk oturub onun əməllərini qeydə alır. Dediği elə bir söz yoxdur ki, onu yazmaq üçün yanında hazır durmuş gözətçi olmasın. (Qaf surəsi, 16–18)

İki, üç və dörd qanadlı elçi mələklər

Göyləri və yeri Yaradan, mələkləri iki, üç və dörd qanadlı elçilər edən Allaha həmd olsun! O, xəlq etdiklərindən istədiyini artırır. Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir. (Fatir surəsi, 1)

Cəhənnəmin sərt və güclü mələkləri

Ey iman gətirənlər! Özünüzü və ailənizi yanacağı insanlar və daşlar olan oddan qoruyun! Onun başı üstündə Allahın onlara verdiyi əmrlərə heç vaxt asi olmayan, özlərinə buyurulanları yerinə yetirən amansız və güclü mələklər vardır. (Təhrim surəsi, 6)

Allahın məqamına müddəti əlli min il olan bir gündə çıxmaları

Mələklər və Ruh (Cəbrail) Ona doğru sayı əlli min ilə bərabər bir gün ərzində qalxırlar. (Məric surəsi, 4)

Mələklərin şahidliyi

O gün Allah onların hamısını toplayacaq, sonra da mələklərə buyuracaq: “Bunlar sizəmi ibadət edirdilər?” Mələklər deyəcəklər: “Sən paksan, müqəddəsən! Onlar deyil, Sənsən bizim Hamimiz! Xeyr, onlar cinlərə ibadət edirdilər. Əksəriyyəti də məhz onlara iman gətirmişdi”. (Səba surəsi, 40–41)

Fəqət Allah sənə nazil etdiyinə şahiddir. O, bu Quranı Öz elmi ilə nazil etmişdir. Mələklər də buna şahiddirlər. Şahid olaraq Allah kifayətdir. (Nisa surəsi, 166)

Allah Özündən başqa ibadətə layiq olan məbudun olmadığına şahidlik etdi, mələklər və elm sahibləri də şahidlik etdilər. Allah əbədi olaraq ədalətli olmaqdadır. Ondan başqa ibadətə layiq olan məbud yoxdur, Qüdrətlidir, Müdrikdir. (Ali İmran surəsi, 18)

Yaxınlaşdırılmış mələklərin Allaha qulluğu

Nə İsa Məsih Allahın qulu olmağı özünə ar bilər, nə də Allaha yaxın olan mələklər. Allah Ona ibadət etməyi özlərinə ar bilənlərin və təkəbbürlük göstərənlərin hamısını Öz hüzuruna toplayacaqdır. (Nisa surəsi, 172)

Arşın ətrafını əhatə edən mələklər

Sən mələklərin, Ərşi əhatə edərək Rəbbinə həmd ilə təriflər dediklərini görəcəksən. Onların arasında ədalətlə hökm veriləcək və: “Aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd olsun!” – deyiləcəkdir. (Zumər surəsi, 75)

Səf-səf düzülən və təsbeh edən mələklər

Mələklər dedi: “Bizlərdən hər kəsin müəyyən bir yeri vardır. Həqiqətən, biz səf-səf dururuq. Həqiqətən, biz Allahın şəninə təriflər deyirik”. (Saffat surəsi, 164–166)

Göy gurultusu həmd edərək Ona təriflər deyir. Mələklər də Onun qorxusundan təriflər deyirlər. Allah ildırımlar göndərib istədiyini vurur. Onlar Allah barəsində mübahisə edirlər. Halbuki O, şiddətli cəza verəndir. (Rad surəsi, 13)

Sanki göylərin bir-birinin üstündən çatlayıb yarılmasına az qalır. Mələklər də Rəbbinə həmd ilə təriflər deyir və yerdəkilər üçün bağışlanma diləyirlər. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir. (Şura surəsi, 5)

Hz. Adəmə səcdə edən mələklər

Sənin Rəbbin mələklərə: “Mən yer üzündə bir canşin bərqərar edəcəyəm!” – dedikdə, onlar: “Biz Səni həmd-səna ilə təriflədiyimiz və Səni müqəddəs tutduğumuz halda, Sən orada fəsad törədib qan salacaq bir kəsmi yerləşdirəcəksən?” – söylədilər. O dedi: “Şübhəsiz ki, Mən sizin bilmədiklərinizi bilirəm!” Allah Adəmə bütün şeylərin adlarını öyrətdi. Sonra onları mələklərə göstərib dedi: “Doğru danışanlarsınızsa, bunların adlarını Mənə deyin!” Onlar dedilər: “Sən pak və müqəddəssən! Sənin bizə öyrətdiklərimdən başqa bizdə heç bir bilik yoxdur! Həqiqətən, Sən Bilənsən, Müdriksən!” Allah dedi: “Ey Adəm, bunların adlarını onlara bildir!” O, bunların adlarını onlara bildirdikdə Allah dedi: “Mən sizə demədim ki, göylərdə və yerdə olan qeybi, aşkara çıxartdığınızı və gizli saxladığınızı bilirəm?” Bir zaman Biz mələklərə: “Adəmə səcdə edin!” – dedikdə, İblisdən başqa hamısı səcdə etdi. O imtina edib təkəbbür göstərdi və kafir oldu. (Bəqərə surəsi, 30–34)

Mələklərin Rəbbindən qorxmaları və onlara əmr olunanları etmələri

Göylərdə və yerdə olanların hamısı, heyvanlar da, mələklər də təkəbbür göstərmədən Allaha səcdə qılırlar. Onlar özlərinin fəvqündə olan Rəbbindən qorxur və onlara əmr olunanları yerinə yetirirlər. (Nəhl surəsi, 49–50)

Səf-səf düzülən mələklər

Sənin Rəbbin və səf-səf düzülmüş mələklər gələcək (Fəcr surəsi, 22)

İnananların qaranlıqlardan nura çıxmaları üçün dua etmələri

Ey iman gətirənlər! Allahı tez-tez yada salın! Səhər-axşam Onun şəninə təriflər deyın! Sizi zülmətlərdən nura çıxartmaq üçün sizə rəhm edən Odur. Onun mələkləri də sizin üçün bağışlanma diləyərlər. Allah möminlərə qarşı Rəhmlidir. (Əhzab surəsi, 41–43)

Mələklərin Peyğəmbərə salat etmələri

Doğrudan da, Allah və Onun mələkləri Peyğəmbərə xeyir-dua verirlər. Ey iman gətirənlər! Siz də ona xeyir-dua verib kamil ədəb-ərkanla salamlayın. (Əhzab surəsi, 56)

İman edənlərin üzərinə mələklərin enməsi və onları müjdələməsi

Həqiqətən də: “Rəbbimiz Allahdır!” – deyib sonra düz yol tutan kəslərə mələklər nazil olub deyirlər: “Qorxmayın və kədərlənməyin! Sizə vəd olunan Cənnətlə sevinin! Biz dünya həyatında da,

axirətdə də sizin dostlarınızıq. Orada sizin üçün nəfsinizin çəkə biləcəyi hər şey hazırlanmışdır. Orada istədiyiniz hər şey vardır. Bağışlayan və Rəhmlı Allah tərəfindən verilən ziyafət kimi". (Fussilət surəsi, 30–32)

Allahın inananlara mələklər ilə köməyi

O vaxt siz Rəbbinizdən kömək diləyirdiniz. O da: "Mən sizə bir–birinin ardınca gələn min mələklə yardım edəcəyəm" – deyə duanızı qəbul etmişdi. Allah bunu yalnız bir müjdə və onunla qəlbiniz rahatlıq tapsın deyə belə etdi. Qələbə yalnız Allahdandır. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir. (Ənfal surəsi, 9–10)

Siz zəif olduğunuz halda Allah, Bədrdə sizə yardım etdi. Elə isə Allahdan qorxun ki, bəlkə şükür edəsiniz. O vaxt sən möminlərə demişdin: "Rəbbinizin göndərdiyi üç min mələyin köməyinizə çatması, sizə bəs etmirmi?" Əlbəttə, siz səbir etsəniz, Allahdan qorxsanız və onlar bu saat sizin üstünüzə hücumə keçsələr, Rəbbiniz nişanlanmış beş min mələklə sizə yardım edər. Allah bunu sizə ancaq bir müjdə və qəlbiniz bununla sakit olsun deyə etdi. Kömək ancaq Qüdrətli və Müdrik Allahdandır. Bu ona görə idi ki, Allah bununla kafirlərin bir bölüyünü qırğına versin və ya onları darmadağın etsin ki, məyus halda geri dönsünlər. (Ali İmran surəsi, 123–127)

Ey iman gətirənlər! Allahın sizə göstərdiyi iltifatını xatırlayın. O zaman ki, düşmən ordusu sizin üstünüzə hücumə keçmişdi, Biz də onların üstünə külək və görmədiyiniz qoşunlar göndərmişdik. Allah sizin nə etdiyinizi görür. (Əhzab surəsi, 9)

Mələklərin Qədir gecəsi Rəbbinin izni ilə dünyaya enmələri

Həqiqətən, Biz Quranı Qədr gecəsində nazil etdik! Sən haradan biləsən ki, Qədr gecəsi nədir? Qədr gecəsi min aydan xeyirlidir. O gecə Rəbbinin izni ilə mələklər və Ruh (Cəbrail) hər işə görə yerə enirlər. O gecə səhər açılanadək əmin–amanlıq olur. (Qədr surəsi, 1–5)

İnkər edənlərə lənət etmələri

Kafir olub kafir kimi də ölənlərə Allahın, mələklərin və bütün insanların lənəti olsun! (Bəqərə surəsi, 161)

Mələklərin mükafata layiq görülmüş qullar olmaları

Kafirələr: “Mərhəmətli Allah Özünə övlad götürdü!” – dedilər. O, pakdır, müqəddəsdir! Əksinə, o mələklər möhtərəm qullardır. (Ənbiya surəsi, 26)

Mələklər Ondan qabaq danışmazlar; onlar ancaq Onun əmrini yerinə yetirərlər. Allah onların keçmişini və gələcəyini bilir. Onlar yalnız Onun razı qaldığı şəxslərdən ötrü şəfaət diləyir və Onun qorxusundan tir–tir əsirlər. Onlardan kimsə: “Mən Ondan başqa bir məbudam!” – desə, ona Cəhənnəmi qismət edərək. Biz zalımları belə cəzalandırıraq. (Ənbiya surəsi, 26–29)

Hz. İbrahimə gələn mələklər

Onlara İbrahimin qonaqları barəsində də xəbər ver. O zaman onlar İbrahimin yanına daxil olub: “Salam!” – dedilər. İbrahim: “Biz sizdən ehtiyat edirik!” – dedi. Mələklər: “Qorxma! Həqiqətən, biz səni bilikli bir oğulla müjdələyirik!” – dedilər. İbrahim dedi: “Qocalıq məni haqladığı bir vaxtda mənə müjdə verirsiniz? Məni nə ilə müjdələyirsiniz?” Onlar dedilər: “Biz sənə həqiqətlə müjdə veririk. Sən ümidini üzənlərdən olma!” İbrahim dedi: “Doğru yoldan azanlardan başqa Rəbbinin mərhəmətindən kim ümidini üzər?” İbrahim dedi: “Ey elçilər! Vəzifəniz nədir?” Onlar dedilər: “Biz günahkar adamları məhv etməyə göndərilmişik; yalnız Lutun ailəsindən başqa. Biz onların hamısını xilas edəcəyik. Lutun arvadından başqa. Biz onun geridə qalanlardan olmasına qərar verdik”. (Hicr surəsi, 51–60)

Elçilərimiz (mələklər) İbrahimə (İshaqın doğulacağı barədə) müjdə gətirdilər və: “Salam!” – dedilər. O da: “Salam!” – dedi və dərhal gedib qızardılmış bir buzov gətirdi. İbrahim mələklərin yeməyə əl vurmadıqlarını gördükdə onlar onun xoşuna gəlmədi və onların yanında canına qorxu düşdü. Onlar dedilər: “Qorxma! Həqiqətən, biz Lut qövmünə göndərilmişik”. Onun arvadı pərdə arxasında durmuşdu. O, güldü. Biz onu İshaqla, (İshaqın) ardınca da Yaqubla müjdələdik. O dedi: “Vay halıma! Mən bir qoca qarı, bu ərim də bir qoca kişi olduğu halda doğa bilərəmmi? Doğrusu, bu, təəccüblü bir şeydir”. Onlar dedilər: “Allahın əmrinə təəccübmü edirsən? Ey ev əhli! Allahın rəhməti və bərəkəti sizin üstünüzdə olsun! Həqiqətən, O, Tərifəlayiqdir, Şan–şöhrətlidir”. (Hud surəsi, 69–73)

Hz. Luta gələn mələklər

Elçilər Lut əhlinin yanına gəldikdə o dedi: “Siz yad adamlarsınız!” Onlar dedilər: “Xeyr, biz sənənin yanına onların şübhə etdiyi əzab ilə gəlmişik. Biz sənənin yanına doğru xəbərlə gəlmişik. Həqiqətən də, biz doğru danışanlarıq. Gecənin bir vaxtı ailəni yola çıxart və özün də onların arxasınca get. Sizdən heç kəs çevrilib arxaya baxmasın. Sizə əmr olunan yerə yollanın”. (Hicr surəsi, 61–65)

Elçilərimiz Lutun yanına gəldikdə o, onlara görə kədərləndi və ürəyi sıxıldı. Onlar dedilər: “Qorxma və kədərlənmə! Biz səni və sənənin ailəni xilas edəcəyik. Yalnız arvadından başqa. O, geridə qalanlardan olacaq. Biz günah əməllər törətdiklərinə görə bu şəhərin sakinlərinin üstünə göydən bir əzab endirəcəyik”. (Ənkəbut surəsi, 33–34)

Elçilərimiz Lutun yanına gəldikdə, onlara görə kədərləndi, ürəyi sıxıldı və: “Bu, çox çətin bir gündür” – dedi. (Hud surəsi, 77)

Hz. Zəkəriyyaya gələn mələklər

O, mehrabda durub namaz qılarkən mələklər onu çağırdılar: “Allah səni, Allah tərəfindən olan Kəlməni təsdiq edən, qövmünün ağası, nəfsinə hakim və əməlisalehlərdən bir peyğəmbər olacaq Yəhya ilə müjdələyir”. O dedi: “Ey Rəbbim! Qocalıq məni haqladığı vaxt, zövcəm də sonsuz ikən mənim necə oğlum ola bilər?” Allah dedi: “Allah beləcə istədiyini edər”. O dedi: “Ey Rəbbim! Mənim üçün bir əlamət təyin et”. Allah dedi: “Sənənin əlamətin, üç gün insanlarla ancaq işarə ilə danışmaq olacaqdır. Həmin vaxtda Rəbbini çox yad et və səhər–axşam Onun şəninə təriflər de!” (Ali İmran surəsi, 39–41)

Ona belə vəhy olundu: “Ey Zəkəriyya! Səni Yəhya adlı bir oğulla müjdələyirik. Biz bu adı ondan öncə kimsəyə qoymamışıq!” O dedi: “Ey Rəbbim! Zövcəm sonsuz bir qadın ikən, özüm də qocalığın son həddində olduğum halda necə mənim övladım ola bilər?” Mələk dedi: «Bu, belədir, lakin Rəbbin buyurdu: “Bu Mənim üçün asandır. Axı əvvəlcə sənənin özünü də sən heç bir şey deyilən xəlv etmişdim!”» O dedi: “Ey Rəbbim! Mənim üçün bir əlamət müəyyən et”. Allah buyurdu: “Əlamətin budur ki, sən sağlam ikən üç gecə adamlarla danışmayacaqsan!” (Məryəm surəsi, 7–10)

Hz. Məryəmə gələn mələklər

Bir zaman mələklər dedilər: “Ey Məryəm! Həqiqətən, Allah səni seçdi, təmizlədi və seçib aləmlərin qadınlarından üstün etdi. Ey Məryəm! Rəbbinə itaət et, səcdə qıl və rükuya gedənlərlə birlikdə rükuya get!” Bunlar qeyb xəbərlərindəndir ki, onu sənə vəhy edirik. Hansının Məryəmi himayə edəcəyi barədə qələmlərini püşk atdıqları zaman sən onların yanında deyildin. Bir–birilərlə mübahisə etdikdə də sən onların yanında deyildin. O zaman mələklər dedilər: “Ey Məryəm! Həqiqətən, Allah səni Öz tərəfindən, adı Məryəm oğlu İsa Məsih olan bir kəlmə ilə müjdələyir. O, bu dünyada və axirətdə şan–şöhrətli və Allaha yaxınlaşdırılmışlardan olacaqdır. O, həm beşikdə ikən, həm də yetkin çağında insanlarla danışacaqdır və salehlərdən olacaqdır”. Məryəm dedi: “Ey Rəbbim! Mənə bir insan toxunmadığı bir halda necə övladım ola bilər?” Allah dedi: “Allah beləcə istədiyini yaradır. O, bir işin olmasını istədikdə ona ancaq “Ol!” – deyir, o da olur”. (Ali İmran surəsi, 42–47)

Və ibadət vaxtı onlardan gizlənmək üçün pərdə tutmuşdu. Biz Öz Ruhumuzu (Cəbraili) onun yanına göndərdik. O, Məryəmin qarşısında kamil bir insan surətində peyda oldu. Məryəm dedi: “Mən səndən Mərhəmətli Allaha sığınırım! Əgər müttəqisənsə, mənə toxunma”. Mələk dedi: “Mən sənə ancaq pak bir oğlan bəxş etmək üçün Rəbbinin elçisiyəm”. Məryəm dedi: “Mənə bir insan toxunmadığı və özüm də zinakar olmadığım halda, necə mənim övladım ola bilər?” Mələk dedi: «Bu belədir, lakin Rəbbin buyurdu: “Bu, Mənim üçün asandır. Biz onu insanlar üçün bir möcüzə və Öz tərəfimizdən bir mərhəmət edəcəyik. Bu, hökmü verilmiş bir işdir”». (Məryəm surəsi, 17–21)

Ölüm mələkləri

Allahın əmri ilə insanın həm önündə, həm də arxasında daim onunla birlikdə olub onu qoruyan mələklər vardır. Həqiqətən də, insanlar nəfslərində olanı dəyişmədikcə, Allah da onlarda olanı dəyişməz. Əgər Allah hər hansı bir qövmə pislik etmək istəsə, heç nə onun qarşısını ala bilməz. Onların Ondən başqa ixtiyar sahibi yoxdur. (Rad surəsi, 11)

Bəs mələklər onların üzlərinə və arxalarına vura–vura canlarını alanda halları necə olacaq? Bu ona görədir ki, onlar Allahın qəzəbinə səbəb olan şeyə uydular və Onun razı qaldığı şeyə nifrət etdilər. Buna görə də Allah onların əməllərini boşa çıxartdı. (Məhəmməd surəsi, 27–28)

Mələklər özlərinə zülm edənlərin canlarını alarkən onlara: “Siz nə halda idiniz?” – deyəcəklər. Onlar: “Biz yer üzündə zəif insanlar idik!” – deyəcəklər. Mələklər də onlara: “Məgər Allahın torpağı o qədər geniş deyildimi ki, siz orada hicrət edəydiniz?” – deyəcəklər. Onların sığınacaqları yer Cəhənnəmdir. Ora nə pis dönüş yeridir. (Nisa surəsi, 97)

Allaha qarşı yalan uydurandan və ya özünə vəhy olunmadığı halda: “Mənə də vəhy olunmuşdur” – söyləyəndən və: “Mən də Allahın nazil etdiyinin bənzərini endirəcəyəm” – deyəndən daha zalım kim ola bilər? Zalımları ölüm girdabında olduqda, mələklərin də əllərini uzadıb: “Canlarınızı çıxarın! Allaha qarşı nahaq sözlər söylədiyinizə və Onun ayələrinə təkəbbür göstərdiyinizə görə bu gün siz cəzalandırılacaqsınız!” – dediklərini bircə görəydin. (Ənam surəsi, 93)

Mələklər özlərinə zülm edən kimsələrin canlarını aldıkları zaman onlar boyun əyib: “Biz heç bir pislik etmirdik!” – deyəcəklər. Onlara belə deyiləcək: “Xeyr! Şübhəsiz ki, Allah sizin nələ etdiyinizi bilir. Elə isə içində əbədi qalacağınız Cəhənnəmin qapılarına girin! Təkəbbürlülərin qalacağı yer necə də pisdir!” Müttəqilərə: “Allah nə nazil etmişdir?” – deyildikdə, onlar: “Xeyir nazil etmişdir!” – deyirlər. Bu dünyada xeyirli işlər görənlər üçün gözəl mükafat hazırlanmışdır. Axirət yurdu isə daha xeyirlidir. Müttəqilərin yurdu necə də gözəldir! Onlar ağacları altından çaylar axan Ədn bağlarına girəcəklər. Orada onların ürəklərinin istədikləri hər şey vardır. Allah müttəqiləri belə mükafatlandırır. O kəslər ki, tər-təmiz olduqları halda, mələklər onların canını alıb deyirlər: “Sizə salam olsun! Əməllərinizə görə Cənnətə girin!” Yoxsa kafirlər mələklərin onların yanına gəlməsindən və yaxud Rəbbinin əmrinin gəlməsindən başqa bir şeyi gözləyirlər? Onlardan əvvəlkilər də belə etmişdilər. Allah onlara zülm etmədi, lakin onlar özləri özlərinə zülm edirdilər. (Nəhl surəsi, 28–33)

Yazıcı mələklər

Həqiqətən, sizin üstünüzdə nəzarətçilər vardır çox möhtərəm, əməllərinizi yazanlar. Onlar sizin nə etdiklərinizi bilirlər. (İnfitar surəsi, 10–12)

Allahın əmri ilə insanın həm önündə, həm də arxasında daim onunla birlikdə olub onu qoruyan mələklər vardır. Həqiqətən də, insanlar nəfslərində olanı dəyişmədikcə, Allah da onlarda olanı dəyişməz. Əgər Allah hər hansı bir qövmə pislik etmək istəsə, heç nə onun qarşısını ala bilməz. Onların Ondən başqa ixtiyar sahibi yoxdur. (Rad surəsi, 11)

Ərşi daşıyan mələklər

Göy yarılacaq və həmin gün o, süst olacaqdır. Mələklər isə onun ətrafında olacaqlar. O gün sənin Rəbbinin Ərşini səkkiz mələk daşıyacaqdır. (Haqqə surəsi, 16–17)

Harut və Marut

Onlar Suleymanın səltənətində şeytanların oxuduqlarının ardınca getdilər. Süleyman kafir olmadı. Lakin şeytanlar sehri və Babildə Harut və Marut adlı iki mələyə nazil olanı insanlara öyrədərək kafir oldular. Mələklər: “Biz ancaq bir sınağıq, sən gəl kafir olma!” – deməmiş onu heç kəsə öyrətmirdilər. Yəhudilər ərlə arvadı bir–birindən ayıracaq işləri onlardan öyrənirdilər. Lakin onlar Allahın izni olmadan heç kəsə zərər verə bilməzlər. Onlar özlərinə zərər verən, faydası olmayan şeyləri öyrənirdilər. Onlar bilirdilər ki, onu əldə edən kimsə üçün axirətdə heç bir pay yoxdur. Nəflərinin əvəzində satın aldıkları şey necə də pisdir! Kaş bunu biləydilər! (Bəqərə surəsi, 102)

Tabutu daşıyan mələklər

Peyğəmbərləri onlara dedi: “Allah Talutu sizə hökmdar təyin etdi!” Onlar dedilər: “O necə bizə hökmdar ola bilər ki, biz hökmdarlığa ondan daha çox layiqlik və ona heç böyük var–dövlət də verilməmişdir”. O dedi: “Allah sizin üzərinizə onu hökmdar seçdi, elm və bədəncə onun gücünü artırdı. Allah Öz mülkünü istədiyi kəsə verir. Allah hər şeyi Əhatəedəndir, Biləndir”. Peyğəmbərləri onlara dedi: “Onun hökmdarlığının əlaməti sizə bir sandığın gəlməsidir. Onun içərisində Rəbbinizdən bir təskinlik, Musanın ailəsindən və Harunun ailəsindən qalan bəzi şeylər vardır. Onu mələklər gətirəcək. Əgər siz möminsinizsə, bu sizin üçün bir dəlildir”. (Bəqərə surəsi, 247–248)

Qiyamət günündə mələklər

Həmin gün göy buludla parçalanacaq və mələklər yerə endiriləcəkdir. Həmin gün gerçək hökm vermək ancaq Mərhəmətli Allaha məxsusdur. O, kafirlər üçün çətin bir gün olacaqdır. (Furqan surəsi, 25–26)

Sənin Rəbbin və səf–səf düzülmüş mələklər gələcək və o gün Cəhənnəm gətiriləcək. O gün insan günahlarını xatırlayacaqdır. Lakin bu xatırlamanın ona nə faydası? (Fəcr surəsi, 22–23)

Həmin gün Vaqiə qopacaq. Göy yarılaacaq və həmin gün o, süst olacaqdır. Mələklər isə onun ətrafında olacaqlar. O gün sənin Rəbbinin Ərşini səkkiz mələk daşıyacaqdır. (Haqqə surəsi, 15–17)

Ruh (Cəbrail) və mələklər səf-səf duracağı gün, Mərhəmətli Allahın izin verdiyi kimsələrdən və doğru söz deyənlərdən başqa heç kəs danışmayacaq. (Nəbə surəsi, 38)

Cənnət mələkləri

O kəslər ki, tər-təmiz olduqları halda, mələklər onların canını alıb deyirlər: “Sizə salam olsun! Əməllərinizə görə Cənnətə girin!” (Nəhl surəsi, 32)

Rəbbindən qorxanlar da dəstə-dəstə Cənnətə gətiriləcəklər. Nəhayət, ora çatdıqda onun qapıları açılacaq və onun gözətçiləri onlara deyəcəklər: “Sizə salam olsun! Xoş sizin halınıza! Əbədi qalmaq üçün buraya daxil olun!” (Zumər surəsi, 73)

Əməlisaleh ataları, zövcələri və övladları ilə birlikdə daxil olacaqları Ədn bağları hazırlanmışdır. Mələklər bütün qapılardan onların yanına daxil olub deyəcəklər: “Səbir etdiyinizə görə sizə salam olsun! Axirət yurdunuz necə də gözəldir!” (Rad surəsi, 23–24)

Cəhənnəm mələkləri (Cəhənnəm gözətçiləri)

Onun üzərində on doqquz gözətçi mələk vardır. Biz Cəhənnəm gözətçilərini yalnız mələklərdən etdik və onların sayını on doqquz etdik ki, bu, kafirlər üçün ancaq bir sınaq olsun, özlərinə Kitab verilənlər yəqinlik hasil etsinlər, iman gətirənlərin imanı artsın, Kitab verilənlər və möminlər haqqa şübhə etməsinlər və qəlblərində xəstəlik olanlar və kafirlər: “Allah bu məsələ nə demək istəyir?” – desinlər. Allah istədiyi kimsəni belə azdırır, istədiyini də doğru yola yönəldir. Sənin Rəbbinin qoşunları barədə yalnız Özü bilir. Bu, bəşəriyyət üçün ancaq bir xatırlatmadır. (Müddəssir surəsi, 30–31)

Ey iman gətirənlər! Özünüzü və ailənizi yanacağı insanlar və daşlar olan oddan qoruyun! Onun başı üstündə Allahın onlara verdiyi əmrlərə heç vaxt asi olmayan, özlərinə buyurulanları yerinə yetirən amansız və güclü mələklər vardır. (Təhrim surəsi, 6)

Cəhənnəm, qəzəbindən az qala parçalansın. Hər dəfə bir dəstə oraya atılarkən Cəhənnəmin gözətçiləri onlardan soruşacaqlar: “Məgər sizə xəbərdarlıq edən bir peyğəmbər gəlməmişdi?” (Mülk surəsi, 8)

Kafirlər dəstə–dəstə Cəhənnəmə sürüklənəcəklər. Nəhayət, ora çatdıqda onun qapıları açıq olacaq və onun gözətçiləri onlara deyəcəklər: “Məgər öz içərinizdən Rəbbinizin ayələrini sizə oxuyan və sizi bu gününüzə qovuşacağınızla xəbərdar edən elçilər gəlməmişdi?” Onlar: “Əlbəttə, gəlmişdi!” – deyəcəklər. Lakin əzab Sözü kafirlər barəsində gerçəkləşdi. Onlara: “İçində əbədi qalacağınız Cəhənnəmin qapılarına girin!” – deyiləcək. Təkəbbürlülərin yeri necə də pisdir! (Zumər surəsi, 71–72)

Onlar Cəhənnəm gözətçisini çağıraraq deyəcəklər: “Ey Malik! Qoy Rəbbin canımızı alıb qurtarsın!” O isə: “Siz burada əbədi qalacaqsınız!” – deyəcək. Biz sizə haqqı təqdim etdik, lakin çoxunuz haqqı xoşlamırdı. (Zuxruf surəsi, 77–78)

QURANDA CİNLƏR

Cinlər Allaha ibadət üçün yaradılmışdır

Mən cinləri və insanları ancaq Mənə ibadət etmək üçün yaratdım. (Zəriyət surəsi, 56)

Cinlər atəşdən yaradılmışdır

Cinləri isə daha öncə qızmar alovdan yaratmışdıq. (Hicr surəsi, 27)

Cinlər əsla Quranın bənzərini gətirə bilməzlər

De: “Əgər insanlar və cinlər bu Qurana bənzər bir şey gətirmək üçün bir yerə toplaşsın, bir-birinə kömək etsələr belə ona bənzərini gətirə bilməzlər”. (İsra surəsi, 88)

Quranda cin surəsi

De: “Mənə vəhy olundu ki, cinlərdən bir dəstə Quranı dinlədikdən sonra öz tayfalarına qayıdıb dedilər: “Həqiqətən, biz heyrətamiz bir Quran dinlədik! O, doğru yola yönəldir. Biz ona inandıq və bundan sonra əsla kimsəni Rəbbimizə şərik qoşmayacağıq. Doğrudan da, Rəbbimizin əzəməti çox yüksəkdir. O, nə zövcə, nə də övlad sahibi olmamışdır. Bizim səfehimiz İblis Allaha qarşı hədsiz yalanlar danışır. Biz zənnə qapılara düşündük ki, insanlar da, cinlər də Allaha iftira atmazlar. Həqiqətən, insanlardan bəziləri cinlərin bəzilərinə sığınırdılar. Bu isə onların azğınlığını artırırdı. Onlar da siz zənn etdiyiniz kimi, elə düşündülər ki, Allah ölənləri diriltməyəcəkdir. Biz səmaya qalxdıqda onun sərt gözətçilər və yandırıcı-yağan alovlarla dolu olduğunun şahidi olduq. Biz əvvəllər gizlicə qulaq asmaq üçün göyün bəzi sahələrində oturardıq. Amma kim bunu indi etmək istəsə, o, pusquda gözləyən yandırıcı alova rast gələr. Biz bilmirik, bununla yerdəkilərə pislik etmək qəsd edilmişdir, yoxsa Rəbbi onları doğru yola yönəltmək istəmişdir? Əlbəttə, aramızda xeyirxah əməl sahibləri də, onlar kimi olmayanlar da var. Biz ayrı-ayrı yollar tutmuşuq. Biz yəqin etdik ki, yer üzündə Allahdan yaxa qurtara bilmərik. Göyə qaçmalı olsaq da Onun əzabından yayına bilməyəcəyik. Biz doğru yolu göstərən rəhbəri eşitdiyimiz zaman ona iman gətirdik. Rəbbinə iman gətirən, nə savabının azalmasından, nə də haqsızlığa uğramaqdan qorxmaz. Sözsüz ki, bizlərdən müsəlmanlar da var, doğru yoldan sapanlar da. Müsəlman olan şəxslər doğru yol tutanlardır. Doğru

yoldan sapanlar Cəhənnəm üçün odun olacaqlar”. Əgər onlar o yolda sabit qalsaydılar, Biz onlara bol–bol su verərdik. Belə edərdik ki, bununla onları sınayaq. Kim öz Rəbbinin zikrindən üz döndərərsə, O, həmin şəxsi şiddətli bir əzaba məruz qoyar. Şübhəsiz ki, məscidlər Allahındır. Allahdan başqa heç kəsə dua etməyin! Allahın qulu qalxıb Allaha dua etdikdə cinlər az qala onun dövrəsində bir–birinə keçib çəpər yaradırdılar. De: “Mən yalnız öz Rəbbimə dua edirəm və kimisə Ona şəriki qoşmuram!” De: “Mən sizə nə ziyan verməyə, nə də sizi doğru yola yönəltməyə qadir deyiləm!” De: “Həqiqətən, məni Allahdan kimsə xilas edə bilməz və mən Ondən başqa bir pənah yeri tapa bilmərəm! Mənim əlimdən gələn ancaq Allahı və Onun göndərdiklərini təbliğ etməkdir. Kim Allaha və Onun Elçisinə asi olarsa, onun üçün içərisində əbədi qalacaqları Cəhənnəm odu hazırlanmışdır”. Onlar özlərinə vəd olunmuş əzabı gördükləri zaman kimin köməkçisinin daha zəif və sayca daha az olduğunu biləcəklər. De: “Mən sizə vəd olunmuş əzabın yaxın olduğunu və yaxud Rəbbimin onun üçün uzun bir müddət təyin etmiş olduğunu bilmirəm. O, qeybi Biləndir və Öz qeybini heç kəsə açmaz; razı qaldığı elçidən başqa. Həqiqətən, Allah onların önündə və arxasında gözətçilər qoyur ki, hər kəs onların, Rəbbinin göndərdiklərini necə təbliğ etdiyini bilsin. Allah onların nə etdiklərini nəzarəti altında saxlayır və hər şeyi ayrı–ayrılıqda hesaba alır”. (Cin surəsi, 1–28)

Cinlərin gücləri məhduddur

Ey cin və insan tayfası! Əgər göylərin və yerin hüdudlarını yarıb keçə bilərsinizsə, keçin! Siz ancaq qüdrət və qüvvətlə keçə bilərsiniz. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız? Sizin üstünüzə tüstüsüz alov və ərimiş mis (və ya tüstü) göndəriləcək və siz bir–birinizə kömək edə bilməyəcəksiniz. (Rəhman surəsi, 33–35)

İblis cinlərdəndir

Bir zaman Biz mələklərə: “Adəmə səcdə edin!” – demişdik. İblisdən başqa hamısı səcdə etdi. İblis cinlərdən idi. O, Rəbbinin əmrinə boyun əymədi. Onlar sizin düşməniniz olduğu halda, siz Məni qoyub onu və onun nəslini özünüzdə dostmu tutursunuz? Zalımlar üçün bu necə də yarıtılmaz mübadilədir! (Kəhf surəsi, 50)

Cinlərin öz tayfasına Quranla təbliğ etmələri

Bir zaman bir dəstə cini Quranı dinləmək üçün sənin yanına yolladıq. Onlar onu dinləməyə gəldikdə bir-birinə: “Susun, qulaq asaql!” – dedilər. Quran oxunub qurtardıqdan sonra isə xəbərdar etmək məqsədilə öz tayfalarının yanına qayıtdılar. Onlar dedilər: “Ey qövmümüz! Biz, həqiqətən də, Musadan sonra nazil edilmiş, özündən əvvəlkiləri təsdiqləyən, haqqa və düz yola yönəldən bir Kitab dinlədik! Ey qövmümüz! Allahın təbliğatçısını qəbul edin və ona iman gətirin ki, Allah günahlarınızı bağışlasın və sizi ağırlı–acılı əzabdan qurtarsın!” Allahın təbliğatçısını qəbul etməyən kimsə yer üzündə Allahdan yaxa qurtara bilməz və Ondan başqa onun himayəçi dostları da olmaz. Onlar aşkar azgınlıq içindədirlər. (Əhqaf surəsi, 29–32)

Cinlər dünyada xəbərdar edilib qorxudulmuşlar

Allah onların hamısını bir yerə toplayacağı gün deyəcəkdir: “Ey cin tayfası! Artıq siz insanlardan bir çoxunu özünüzə tabe etdiniz”. Onların insanlardan olan dostları isə deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Biz bir-birimizdən faydalandıq və bizim üçün müəyyən etdiyin əcəlimizə yetişdik”. Allah deyəcək: “Sizin qalacağınız yer Oddur. Allahın istədikləri kəslərdən başqa siz orada əbədi qalacaqsınız”. Həqiqətən, Rəbbin Müdrikdir, Biləndir. Beləliklə, qazandıqları günahlara görə zalımların bir qismini digərinə hakim təyin edərək. Allah deyəcək: “Ey cin və insan tayfası! Məgər sizə öz içərinizdən ayələrimi xəbər verən və bu gününüzlə qarşılaşacağınız barədə sizə xəbərdarlıq edən elçilər gəlmədimi?” Onlar deyəcəklər: “Biz öz əleyhimizə şahidlik edirik!” Onları dünya həyatı aldatdı və onlar kafir olduqları barədə özlərinə qarşı şəhadət verdilər. (Ənam surəsi, 128–130)

Cinlərin elçinin əmrində olması və xidmətləri

Cinlərdən çox qüvvətli birisi dedi: “Sən məclisdən qalxmamış mən onu sənə gətirərəm. Mən bu işi görməyə çox qüvvətliyəm, etibarlıyam!” (Nəml surəsi, 39)

Səhər bir aylıq məsafəni qət edən, günortadan sonra yenə bir aylıq məsafəni qət edən küləyi də Süleymana ram etdik. Biz onun üçün mis qaynağını sel kimi axıtdıq. Rəbbinin izni ilə cinlərin bir qismi onun qabağında işləyirdi. Onlardan kim ki, Süleymana itaət etməyib əmrimizdən çıxırdısa, onu Cəhənnəm oduna düçar edirdik. (Səba surəsi, 12)

Qadın dedi: «Ey əyanlar! Mənə çox əhəmiyyətli bir məktub atıldı. (Nəml surəsi, 29)

Həmçinin şeytanlardan olan müxtəlif nəqşlər vuran bənnaları, dalğıcıları və başqalarını da zəncirlənmiş halda ona tabe etdik (Sad surəsi, 37–38)

Süleymanın cinlərdən, insanlardan və quşlardan ibarət qoşunu toplanıldı. Onlar müntəzəm şəkildə yerbəyer edildilər. (Nəml surəsi, 17)

İnkarcıların Allah ilə cinlər arasında soy bağı qurması

Onlar Allahla cinlər arasında qohumluq olduğunu uydurdular. Həqiqətən, cinlər onların Cəhənnəmə gətiriləcəyini bilirlər. (Saffat surəsi, 158)

İnkarcıların, cinləri Allaha şərik qoşmaları

Onlar cinləri Allaha şərik qoşdular. Halbuki onları da Allah yaratmışdır. Onlar Allah haqqında bir şey bilmədən Onun üçün özlərindən oğullar və qızlar uydurdular. Allah onların uydurduqları sifətlərdən uzaqdır və ucadır. (Ənam surəsi, 100)

İnsanların bəzilərinin Cinlərə sitayiş etməsi

Mələklər deyəcəklər: “Sən paksan, müqəddəssən! Onlar deyil, Sənsən bizim Hamimiz! Xeyr, onlar cinlərə ibadət edirdilər. Əksəriyyəti də məhz onlara iman gətirmişdi”. (Səba surəsi, 41)

Cinlərin qəblərə vəsvəsə və şübhə salması

Vəsvəsə verənin, Allahın adı çəkiləndə isə hövlündən geri çəkilən şeytanın şərindən. O şeytan ki, insanların ürəklərinə vəsvəsə salır, cinlərdən də olur, insanlardan da!” (Nas surəsi, 4–6)

Cinlərdən peyğəmbərlərə düşmənlik edənlər vardır

Beləliklə, Biz hər bir peyğəmbər üçün insanlar və cinlərdən olan şeytanlarından düşmənlər müəyyən etdik. Bunlar aldatmaq məqsədilə bir-birlərinə təmtəraqlı sözlər tələq edirlər. Əgər Rəbbin istəsəydi, onlar bunu etməzdilər. Onları uydurduqları şeylərlə birlikdə tərək et. (Ənam surəsi, 112)

Onlara uyanların üzərinə qabıq kimi yapışarlar

Biz onlara fasiq yoldaşlar qoşduq və bu dostlar onlara öndəkilərini və arxadakılarını gözəl göstərdilər (dünyanı sevdilər, axirəti unutturdular). Onlardan əvvəl gəlib–getmiş cinlərdən və insanlardan olan ümmətlər barəsindəki Söz onlar barəsində də gerçək oldu. Həqiqətən də, onlar ziyana uğradılar. (Fussilət surəsi, 25)

Qiyamət günü cinlər

Göy yarılıb dağ edilmiş yağ (yaxud ərinmiş qurğuşun) kimi qıpqırmızı olacaqdır. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız? O gün nə insan, nə də cin günahı barəsində sorğu–sual olunmayacaqdır. (Rəhman surəsi, 37–39)

Cinlərdən inkar edənlər cəhənnəmə girəcəklər

Əgər Biz istəsəydik, hər kəsi doğru yola yönəldərdik. Lakin Mənim: “Cəhənnəmi mütləq bütün günahkar cin və insanlarla dolduracağam!” Sözüüm yerinə yetəcək. (Səcdə surəsi, 13)

Biz Cəhənnəm üçün bir çox cinlər və insanlar yaratdıq. Onların qəlbləri var, onunla anlamazlar; gözləri var, onunla görməzlər; qulaqları var, onunla eşitməzlər. Onlar heyvan kimidirlər, hətta daha çox azgınlıqdadırlar. Qafil olanlar da məhz onlardır. (Əraf surəsi, 179)

Allah deyəcək: “Sizdən əvvəl gəlib–getmiş günahkar cin və insan tayfaları ilə birlikdə Oda girin!” Hər bir tayfa Oda girdikcə digərini lənətləyəcəkdir. Nəhayət, hamısı orada toplandıqı zaman sonrakılar əvvəlkilər barəsində deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Bunlardır bizi azdıran! Elə isə Odda bunlara ikiqat əzab ver!” Allah deyəcək: “Əzab hər kəs üçün ikiqatdır, lakin siz bunu bilmirsiniz!” (Əraf surəsi, 38)

QURANDA ZAMAN ANLAYIŞI

QURANDA ZAMANIN NİSBİLİYİ

Allahın yüz il ölü saxlayıb diriltdiyi insan

Və ya damları uçulub xarabalığa çevrilmiş bir kəndin yanından keçən kimsənin hekayətini bilmirsənmi? O demişdi: “Allah bu kəndi ölümündən sonra necə dirildəcək?” Allah onu öldürüb yüz il saxladı, sonra da dirildib dedi: “Nə qədər qaldın?” O dedi: “Bir gün yaxud bir gündən də az qaldım!” Allah dedi: “Əksinə, sən yüz il qaldın. Öz yeməyinə və içdiyini suya bax, hələ də xarab olmayıb. Uzunqulağına da bax! Biz səni insanlar üçün bir dəlil etdik. Sümüklərə bax, gör Biz onları necə bir-birinə birləşdirir, sonra da onların üstünü ətlə örtürük”. Ona həqiqət bəlli olduqda: “Mən artıq bilirəm ki, Allah hər şeyə qadirdir!” – dedi. (Bəqərə surəsi, 259)

Kəhf əhli

Biz mağarada onların qulaqlarını illərlə qapalı saxladığımız (onları yuxuya verdik). Sonra iki dəstədən hansının onların mağarada qaldıqları müddəti daha düzgün hesabladıklarını bilmək üçün onları oyatdıq. (Kəhf surəsi, 11–12)

Beləcə onları oyatdıq ki, nə baş verdiyini bir-birindən soruşub öyrənsinlər. Onlardan biri: “Burada nə qədər qaldınız?” – dedi. Bəziləri: “Bir gün yaxud günün bir hissəsi qədər qaldıq” – dedilər. Digərləri də dedilər: “Qaldığınız müddəti Rəbbiniz daha yaxşı bilir. Birinizi bu gümüş pulunuzla şəhərə göndərin. Qoy baxsın ən təmiz yemək hansıdırsa, ondan sizə azuqə gətirsin. Amma ehtiyatlı olsun və sizin barənizdə heç kəsi duyuq salmasın! (Kəhf surəsi, 19)

Onlar mağarada üç yüz il, üstəlik doqquz il də qaldılar. De: “Onların nə qədər qaldıqlarını Allah daha yaxşı bilir. Göylərin və yerin qeybi ancaq Ona məxsusdur. O, necə gözəl görür, necə də yaxşı eşidir! Onların Ondən başqa heç bir himayədarı yoxdur. O, Öz mülkünə heç kəsi şərək etməz!” (Kəhf surəsi, 25–26)

Axirətdə zamanın dünyadakıylə müqayisəsi

O gün sur üfürüləcək və o gün günahkarları gözləri göm–göy göyərməmiş halda bir yerə toplayacağıq. Onlar öz aralarında pıçıldaşib deyəcəklər: “Dünyada cəmi on gün qaldınız!” Biz onların nə deyəcəklərini də yaxşı bilirik. Onların ən ağıllısı: “Dünyada cəmisi bir gün qaldınız!” – deyəcək. (Taha surəsi, 102–104)

Allah kafirlərdən: “Yer üzündə neçə il qaldınız?” – deyə soruşacaq. Onlar: “Bir gün yaxud bir gündən də az qaldıq. Sən günləri sayanlardan soruş” – deyəcəklər. Allah deyəcək: “Siz orada çox az qaldınız. Kaş bunu biləydiniz! (Muminun surəsi, 112–114)

Elçilərdən möhkəm iradə sahiblərinin səbir etdiyi kimi, sən də səbir et! Onlara əzabın tez gəlməsini istəmə. Onlar vəd olunduğunu görəcəkləri gün gündüzün bircə saati qədər qaldıqlarını sanacaqlar. Bu, bir təbliğatdır. Heç fasiq adamlardan başqası məhv edilərmə? (Əhqaf surəsi, 35)

O Saatin gəldiyi gün günahkarlar dünyada bircə saat qaldıqlarına and içəcəklər. Onlar dünyada da haqdan belə üz döndərirdilər. (Rum surəsi, 55)

Allah qatında bir günün min il kimi olması

Onlar səndən əzabın tez gəlməsini istəyirlər. Allah Öz vədinə əsla xilaf çıxmaz. Rəbbinin yanında olan bir gün sizin saydığınızın min ili kimidir! (Həcc surəsi, 47)

Mələklərin Allah qatına çıxma müddəti

O, dərəcələr sahibi olan Allahdandır. Mələklər və Ruh (Cəbrail) Ona doğru sayı əlli min ilə bərabər bir gün ərzində qalxırlar. (Məaric surəsi, 3–4)

Quranda ifadə edilən zamanlar

Onların dediklərinə səbir et. Günəş doğmamışdan və batmamışdan əvvəl Rəbbini həmd–səna ilə təriflə, gecənin bəzi saatlarında və gündüzün iki başında Ona təriflər de ki, bəlkə razı qalasan. (Taha surəsi, 130)

Odur ki, siz axşama çatanda və səhərə çıxanda Allahın şərəfinə çoxlu tərif söyləyin. Göylərdə və yerdə həmd Ona məxsusdur. Axşam çağında da, günortaya yetişəndə də Onun şərəfinə təriflər deyiniz! (Rum surəsi, 17–18)

Səhər–axşam Onun şərinə təriflər deyiniz! (Əhzab surəsi, 42)

Səbir et! Həqiqətən, Allahın vədi haqdır. Günahının bağışlanmasını dilə, axşamüstü və sübh çağı Rəbbini həmd ilə təriflə. (Mümin surəsi, 55)

Sən öz Rəbbinin hökmünə səbir et! Həqiqətən, sən Bizim Gözlərimiz önündəsən. Yuxudan qalxdıqda Rəbbini həmd ilə zikr et! Gecənin bir vaxtında, bir də ulduzlar batandan sonra Onun şərinə təriflər de! (Tur surəsi, 48–49)

Gündüzün iki başında (əvvəlində və axırında) və gecənin bəzi saatlarında namaz qıl! Həqiqətən, yaxşı işlər pis əməlləri silib aparır. Bu, yada salanlar üçün bir xatırlatmadır. (Hud surəsi, 114)

Gün batmağa meyl edəndən gecənin qaranlığınadək bəlli vaxtlarda namaz qıl və sübh çağı Quran oxu (fəcr namazını da qıl)! Çünki sübh çağı oxunan Quranın şahidləri olur. (İsra surəsi, 78)

Quranda gecə və gündüzün keçdiyi ayələr

De: “Gecə də, gündüz də sizi Mərhəmətli Allahdan müdafiə etməyə qadir olan kimdir?” Lakin onlar öz Rəbbinin nəsihətlərindən üz döndərdilər. (Ənbiya surəsi, 42)

Həm də onunla (o Kəbə ilə) təkəbbürlük edir, gecələr toplanıb yaramaz sözlər danışırıdınız. (Muminun surəsi, 67)

Sizin üçün gecəni örtük, yuxunu rahatlıq, gündüzü də canlanma vaxtı edən Odur. (Furqan surəsi, 47)

Yada salmaq və şükür etmək istəyənlər üçün gecə ilə gündüzü bir–birinin ardınca gətirən Odur. (Furqan surəsi, 62)

Məgər onlar görmürlərmi ki, Biz gecəni onların həmin vaxt istirahət etməsi üçün yaratmış, gündüzü isə işıqlı etmişik? Şübhəsiz ki, bunda iman gətirən adamlar üçün dəlillər vardır. (Nəml surəsi, 86)

De: “Bir deyin görək, əgər Allah gecəni üstünüzdə Qiyamətə qədər uzatsa, Allahdan başqa hansı məbud sizə bir işıq gətirə bilər? Məgər siz eşitmirsiniz?” De: “Bir deyin görək, əgər Allah

gündüzü üstünüzdə qiyamətə qədər uzatsa, Allahdan başqa hansı məbud dincəldiyiniz gecəni sizə gətirə bilər? Məgər siz görmürsünüz?” O, Öz mərhəməti ilə sizin üçün gecəni və gündüzü yaratdı ki, dincələsiniz və Onun lütfündən ruzi axtarasınız. Bəlkə, şükür edəsiniz. (Qəsas surəsi, 71–73)

Gecə və gündüz yatıb dincəlməyiniz, Onun lütfünü axtarmağınız da Onun dəlillərindəndir. Həqiqətən, bunda eşidən kəslər üçün ibrətamiz dəlillər vardır. (Rum surəsi, 23)

Məgər Allahın gecəni gündüzə, gündüzü də gecəyə qatdığını, müəyyən olunmuş vaxtadək hərəkət edən günəşi və ayı qoyduğu qanunlarına ram etdiyini, üstəlik Allahın, nə etdiklərinizdən xəbərdar olduğunu görmürsənmi? (Loğman surəsi, 29)

O, gecəni gündüzə, gündüzü də gecəyə qatır. O, günəşi və ayı ram etmişdir. Onların hər biri müəyyən olunmuş vaxtadək hərəkət edir. Bu sizin Rəbbiniz olan Allahdır. Mülk Onundur. Sizin Ondən başqa yalvardıqlarınız xurma çəyirdəyinin pərdəsinə belə sahib deyillər. (Fatir surəsi, 13)

Gecə də onlar üçün bir dəlildir. Biz gündüzü ondan ayıraraq çıxaran kimi onlar zülmət içində qalırlar. (Yasin surəsi, 37)

O, göyləri və yeri bir həqiqət kimi yaratmışdır. O, gecəni gündüzə bürüyür, gündüzü də gecəyə bürüyür. O, günəşi və ayı ram etdi. Onların hər biri müəyyən olunmuş vaxtadək hərəkət edir. O, Qüdrətlidir, Bağışlayandır. (Zumər surəsi, 5)

Səhər və axşam çağında Rəbbinin Üzünü diləyərək Ona dua edənlərlə birlikdə özünü səbirli apar. Dünyanın bərbəzəyini istəyərək nəzərlərini yoxsullardan çevirmə. Qəlbini Bizi anmaqdan xəbərsiz etdiyimiz, nəfsinin istəklərinə uyan və işləri səmərəsiz olan bir kimsəyə itaət etmə! (Kəhf surəsi, 28)

Mələklərin təsbih etməsi

Əgər onlar təkəbbür göstərsələr bilsinlər ki, sənin Rəbbinin yanında olanlar gecə–gündüz usanmadan Onun şəninə təriflər deyirlər. (Fussilət surəsi, 38)

Hz. Musanın Firona verdiyi vaxt

Firon dedi: “Sən öz sehrinlə bizi öz torpağımızdan qovub çıxartmağamı gəlmisən, ey Musa? Biz də sənə buna bənzər bir sehr göstərə bilərik. Bizimlə öz aranda görüş vaxtı təyin et. Nə biz, nə də sən vədə xilaf çıxmayaq. Bu hamımız üçün münasib bir yerdə olsun”. Musa dedi: “Görüş vaxtınız bayram günü, camaatın bir yerə toplaşacağı səhər vaxtıdır!” (Taha surəsi, 57–59)

Hz. Musanın tayfasını gecə yola çıxarması

Biz Musaya: “Qullarımla birlikdə gecə yola çıx, əsanı suya vurmaqla onlar üçün dənizdə quru yol aç. Düşmənin sizə çatmasından qorxma, çəkinmə!” – deyə vəhy etdik. (Taha surəsi, 77)

Fironun Ordusunun Hz. Musa və qövmünü izləməyə başladığı vaxt

Günəş üfüqdən qalxarkən Firon öz əsgərləri ilə onları izləməyə başladılar. (Şuəra surəsi, 60)

Hz. Zəkəriyyənin üç gecə insanlarla danışmaması

O dedi: “Ey Rəbbim! Mənim üçün bir əlamət müəyyən et”. Allah buyurdu: “Əlamətin budur ki, sən sağlam ikən üç gecə adamlarla danışmayacaqsan!” O, mehrabdan öz qövmünün qarşısına çıxıb onlara işarə ilə başa saldı ki: “Səhər–axşam Allaha təriflər deyiniz!” (Məryəm surəsi, 10–11)

Hz. Süleymanın əmrinə verilən külək

Səhər bir aylıq məsafəni qət edən, günortadan sonra yenə bir aylıq məsafəni qət edən küləyi də Süleymana ram etdik. Biz onun üçün mis qaynağını sel kimi axıtdıq. Rəbbinin izni ilə cinlərin bir qismi onun qabağında işləyirdi. Onlardan kim ki, Süleymana itaət etməyib əmrimizdən çıxırdısa, onu Cəhənnəm oduna düşür edirdik. (Səba surəsi, 12)

Quranda yemək vaxtı

Ey iman gətirənlər! Sizə yeməyə izin verilməyib süfrəyə dəvət olunmadıqca Peyğəmbərin evlərinə girməyin və əvvəlcədən gəlib yeməyin hazırlanmasını da gözləməyin. Lakin dəvət olunduqda girin və yemək yedikdən sonra bir–birinizlə söhbətə dalmadan dağılışın. Çünki bu hərəkətiniz Peyğəmbəri narahat edir və o sizdən utanır. Allah isə sözün açığı sızə bəyan etməkdən utanmır. Peyğəmbərin zövcələrindən bir şey istədikdə, pərdə arxasından istəyin. Bu həm sizin qəlbinizə, həm də onların qəlbinə daha çox saflıq gətirər. Sizə Allahın Elçisini narazı salmaq, vəfatından sonra onun həyat yoldaşları ilə izdivac etmək qətiyyənlə yolverilməzdir. Həqiqətən, bu, Allah yanında böyük günahdır. (Əhzab surəsi, 53)

Xəbərdar edilib, qorxudulanların sabahı

Əzab onların yurdlarına endiyi zaman qorxudulanların sabahı necə də pis olacaq! (Saffat surəsi, 177)

Şeytanın, Qiyamət gününə qədər icazə istəməsi

Haqq–hesab gününə qədər lənətim sənün üzərində olacaqdır!” İblis dedi: “Ey Rəbbim! Onlar dirildiləcəkləri günə qədər mənə möhlət ver”. Allah dedi: “Sən möhlət verilənlərdənsən vaxtı məlum olan günə qədər!” (Sad surəsi, 78–81)

Qiyamət saatinin yaxınlaşaraq gəlməsi

O Saat mütləq gələcəkdir, bunda heç bir şübhə yoxdur. Lakin insanların əksəriyyəti buna inanmır. Rəbbiniz dedi: “Mənə dua edin, Mən də sizə cavab verim. Həqiqətən, Mənə ibadət etməyə təkəbbür göstərənələr Cəhənnəmə zəlil olaraq girəcəklər”. Gecəni rahatlanmanız üçün yaradan, gündüzü ruzi qazanmanız üçün işıqlı edən Allahdır. Allah insanlara qarşı lütfkardır, lakin insanların çoxu şükür etmir. (Mümin surəsi, 59–61)

Həmin Saat gələcəkdir, ona heç bir şəkk–şübhə yoxdur və Allah qəbirlərdə olanları dirildəcəkdir. (Həcc surəsi, 7)

Qiyamət günü

Kafirlər: “O Saat bizə gəlməyəcəkdir!” – dedilər. De: “Xeyr, qeybi bilən Rəbbimə and olsun ki, o, mütləq sizi haqlayacaqdır. Göylərdə və yerdə zərrə qədər olan bir şey də Ondan gizli qalmaz. Bundan daha kiçik və daha böyük elə bir şey yoxdur ki, açıq-aydın Yazıda (Lövh-i-məhfuzda) olmasın”. (Səba surəsi, 3)

Kafir olanlar isə, o Saat qəflətən onların başlarının üstünü alanaqədər, yaxud səmərəsiz bir günün əzabı onlara gəlib yetişənədək, Quran barəsində şəkk-şübhə içində qalarlar. (Həcc surəsi, 55)

O Saatın gələcəyi gün günahkarlar ümidlərini itirəcəklər. (Rum surəsi, 12)

Məhz o Saatın gələcəyi gün möminlərlə kafirlər ayrılacaqlar. (Rum surəsi, 14)

O Saatın gəldiyi gün günahkarlar dünyada bircə saat qaldıqlarına and içəcəklər. Onlar dünyada da haqdan belə üz döndərirdilər. (Rum surəsi, 55)

QURANDA QEYB ANLAYIŞI

Qeybi Allahdan başqası bilə bilməz

De: “Allahdan başqa göylərdə və yerdə olanların heç biri qeybi bilməz. Onlar nə zaman diriləcəklərini belə bilmirlər. Həm də onların elmi axirəti qavrayıb dərk edə bilməz. Üstəlik də onun barəsində şəkk-şübhə içindədirlər, hətta ona qarşı kor kimi baxarlar”. (Nəml surəsi, 65–66)

Onlar deyirlər: “Niyə ona Rəbbindən bir möcüzə endirilməyib?” De: “Qeyb ancaq Allaha aiddir. Gözləyin, şübhəsiz ki, mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdənəm”. (Yunis surəsi, 20)

Mən sizə demirəm ki, Allahın xəzinələri mənim yanımdadır. Mən qeybi də bilmirəm. Mən sizə demirəm ki, mən mələyəm. Mən sizin xor baxdığınız kəslərə demirəm ki, Allah onlara əsla xeyir verməyəcəkdir. Onların canında nələr olduğunu Allah daha yaxşı bilir. Əks təqdirdə, sözsüz ki, mən zalımlardan olardım”. (Hud surəsi, 31)

Kafirələr: “O Saat bizə gəlməyəcəkdir!” – dedilər. De: “Xeyr, qeybi bilən Rəbbimə and olsun ki, o, mütləq sizi haqlayacaqdır. Göylərdə və yerdə zərrə qədər olan bir şey də Ondən gizli qalmaz. Bundən daha kiçik və daha böyük elə bir şey yoxdur ki, açıq-aydın Yazıda (Lövh-i-məhfuzda) olmasın”. Bunlar ona görədir ki, Allah iman gətirib yaxşı işlər görənləri mükafatlandırır. Məhz onlar üçün bağışlanma və bolluca ruzi vardır. (Səba surəsi, 3–4)

Şübhəsiz ki, Allah göylərin və yerin qeybini Biləndir. O, kökslərdə olanları da Bilir. (Fatir surəsi, 38)

O Saat haqqında bilgi yalnız Ona məxsusdur. Onun xəbəri olmadan heç bir meyvə toxumundan cücərib çıxmaz, heç bir dişi hamilə olmaz və daşdığı yükü (bətindəkini) yerə qoymaz. O gün Allah onları çağırır: “Şəriklərim haradadır?” – deyəcəkdir. Onlar da: “Biz Sənə bildirdik ki, aramızda heç bir şahid yoxdur!” – deyəcəklər. (Fussilət surəsi, 47)

Məgər o, qeybi bilirmi ki, bunu görsün? (Nəcm surəsi, 35)

Əgər siz onları çağırırsınız, onlar sizin duanızı eşitməzlər, eşitsələr də cavab verə bilməzlər. Özləri də Qiyamət günü sizin onlara ibadət etdiyinizi danacaqlar. Heç kəs hər şeydən Xəbərdar olan Allah kimi sənə xəbər verə bilməz. (Fatir surəsi, 14)

Lövhi-məhfuz: hər şeyin olduğu açıq-aşkar kitab

Şübhəsiz ki, sənin Rəbbin onların qəlblərinin gizli saxladıklarını və onların aşkar etdiklərini bilir. Göydə və yerdə elə bir gizli şey yoxdur ki, açıq-aydın Yazıda (Lövhi-məhfuzda) olmasın. (Nəml surəsi, 74–75)

De: “Ey göyləri və yeri Yaradan, qeybi və aşkarı Bilən Allahım! Qullarının arasında baş verən ziddiyyətlərlə bağlı hökmü yalnız Sən verəcəksən!” (Zumər surəsi, 46)

Bəli, bu şanlı Qurandır. O, mühafizə edilən lövhədədir. (Büruc surəsi, 21–22)

Allah qeyb bilgisini istədiyinə verər

Bunlar, sənə vəhy yolu ilə bildirdiyimiz qeyb xəbərlərindəndir. Bundan əvvəl onları nə sən, nə də sənin qövmün bilirdi. Səbir et! Şübhəsiz ki, gözəl aqibət müttəqilərindəndir. (Hud surəsi, 49)

Əgər siz onları çağırırsanız, onlar sizin duanızı eşitməzlər, eşitsələr də cavab verə bilməzlər. Özləri də Qiyamət günü sizin onlara ibadət etdiyinizi danacaqlar. Heç kəs hər şeydən Xəbərdar olan Allah kimi sənə xəbər verə bilməz. (Fatir surəsi, 14)

Bunlar sənə vəhy yolu ilə bildirdiyimiz qeyb xəbərlərindəndir. Onlar hiylə quraraq işlərinə qərar verdikləri zaman sən onların yanında deyildin. (Yusif surəsi, 102)

Bunlar qeyb xəbərlərindəndir ki, onu sənə vəhy edirik. Hansının Məryəmi himayə edəcəyi barədə qələmlərini püşk atdıqları zaman sən onların yanında deyildin. Bir-birilərlə mübahisə etdikdə də sən onların yanında deyildin. (Ali İmran surəsi, 44)

Allahın Kəhf əhli haqqında Quranda verdiyi xəbərlər

Beləcə onları oyatdıq ki, nə baş verdiyini bir-birindən soruşub öyrənsinlər. Onlardan biri: “Burada nə qədər qaldınız?” – dedi. Bəziləri: “Bir gün yaxud günün bir hissəsi qədər qaldıq” – dedilər.

Digərləri də dedilər: “Qaldığınız müddəti Rəbbiniz daha yaxşı bilir. Birinizi bu gümüş pulunuzla şəhərə göndərin. Qoy baxsın ən təmiz yemək hansıdırsa, ondan sizə azuqə gətirsin. Amma ehtiyatlı olsun və sizin barənizdə heç kəsi duyuq salmasın! (Kəhf surəsi, 19)

Bəziləri: “Onlar üçdür, dördüncüsü köpəkləridir!” – deyəcəklər. Digərləri isə “Onlar beşdir, altıncısı köpəkləridir!” – deyəcəklər. Bununla da qeyb haqqında təxmini fikir yürüdəcəklər. Bəziləri də: “Onlar yeddidir, səkkizincisi köpəkləridir!” – deyəcəklər. De: “Onların sayını Rəbbim daha yaxşı bilir. İnsanlardan bunu bilən çox azdır!” Mağara əhli barədə açıq mübahisə et (ayələrə əsaslan) və kitab əhlinin heç birindən onlar barədə bir şey soruşma! (Kəhf surəsi, 22)

De: “Onların nə qədər qaldıqlarını Allah daha yaxşı bilir. Göylərin və yerin qeybi ancaq Ona məxsusdur. O, necə gözəl görür, necə də yaxşı eşidir! Onların Ondan başqa heç bir himayədarı yoxdur. O, Öz mülkünə heç kəsi şərik etməz!” (Kəhf surəsi, 26)

Allahın Zülqərneyn barəsində Quranda verdiyi xəbərlər

Bax belə! Biz onun başına gələnlərin hamısından xəbərdarıq. (Kəhf surəsi, 91)

Elm sahibi quluna Allahın qeybi bildirməsi

Onlar orada Öz tərəfimizdən mərhəmət bəxş etdiyimiz və elm öyrətdiyimiz (ledun elmi) qullarımızdan birinə rast gəldilər. Musa ona dedi: “Sənə öyrədilmiş doğru yolu göstərən elmdən mənə öyrətmək şərtilə sən arxanca gələ bilərəmmi?” Xızır dedi: “Doğrusu, sən mənim yanımda səbir edə bilməzsən. Axı sən səbəbini bilmədiyən bir şeyə necə səbir edə bilərsən?” Musa dedi: “İnşallah, səbirli olduğumu görəcəksən. Sənin heç bir əmrindən çıxmıyacağam”. Xızır dedi: “Əgər mənə tabe olacaqsansa, özüm sənə bir xəbər bildirməyəincə məndən heç bir şey haqqında soruşma”. Sonra hər ikisi yola düzəlib getdilər. Nəhayət gəlib gəmiyə mindikləri zaman Xızır onu deşdi. Musa dedi: “Sən gəmidə olanları suya qərq etmək üçün mü onu deşdin? Doğrusu, günahı böyük olan bir iş gördün”. Xızır dedi: “Mən demədimmi ki, sən mənim yanımda səbir edə bilməzsən?” Musa dedi: “Unutduğum bir şeydən ötrü mənə qınama və öz işimdə mənə çətinliyə salma!”. Yenə yola düzəldilər. Nəhayət, bir oğlan uşağı ilə rastlaşdıqda Xızır onu öldürdü. Musa dedi: “Heç kəsi öldürməyən günahsız bir canamı qəsd etdin? Doğrusu, çox pis bir iş tutdun”. Xızır dedi: “Sənə demədimmi ki, mənim yanımda səbir edə bilməzsən?” Musa dedi: “Əgər bundan sonra səndən bir şey barəsində soruşsam, daha mənə yoldaş olma. Sən artıq mənim diləyəcəyim sonuncu üzrxahlığa çatdın”. Yenə yola düzəldilər. Nəhayət, bir kənd əhlinin yanına gəlib camaatdan yeməyə

bir şey istədilər. Camaat onları yeməyə qonaq etmək istəmədi. Onlar orada dağılmaq istəyən bir divar gördülər. Xızır onu düzəltdi. Musa dedi: “Əgər istəsəydin, bunun müqabilində zəhmət haqqı alardın”. Xızır dedi: “Bu, mənimlə sənin aranda ayrılıqdır. Səbir edə bilmədiyən şeylərin yozumunu sənə xəbər verəcəyəm. Gəmiyə gəlincə, o, dənizdə çalısan kasıb adamlara məxsus idi. Mənim onu korlamağımın səbəbi, onların önündə hər bir yararlı gəmini zorla ələ keçirən hökmdarın olması idi. Oğlan uşağına gəldikdə, onun ata–anası mömin idilər. Biz uşağın böyüyəndə onları azğınlığa və küfrə sürükləməsindən qorxduq. Biz istədik ki, onların Rəbbi onun əvəzində onlara ondan daha təmiz və daha mərhəmətli olan başqa bir övlad versin. Divara gəldikdə isə, o, şəhərdəki iki yetim oğlanın idi. Altında onlara məxsus bir xəzinə vardı. Onların atası əməlisaleh adam olmuşdur. Rəbbin onların həddi–buluğa çatmalarını və Rəbbindən bir mərhəmət olaraq öz xəzinələrini tapıb çıxartmalarını istədi. Mən bunları öz ixtiyarımla etmirdim. Sənin səbir edə bilmədiyən şeylərin yozumu budur!” (Kəhf surəsi, 65–82)

Qeyb ilə Rəbbindən işləri titrəyərək qorxanlar

Heç bir günahkar başqasının günah yükünü daşımaz. Yüku ağır olan kimsə öz yükünü daşımaq üçün başqasını köməyə çağırırsa və çağırdığı kimsə yaxın qohumu olsa belə, o yükdən heç nə daşınmaz. Sən ancaq Rəbbindən Onu görmədikləri halda qorxanları və namaz qılanları xəbərdar edirsən. Kim günahlardan təmizlənirsə, öz xeyrinə təmizlənmiş olur. Qayıdış də ancaq Allahadır. (Fatir surəsi, 18)

Sən ancaq Zikrə tabe olub Mərhəmətli Allahı görmədən Ondən çəkinən şəxsi qorxuda bilərsən. Beləsini bağışlanma və çox gözəl bir mükafatla müjdələ. (Yasin surəsi, 11)

Göylərin və yerin açarları Ona məxsusdur

Göylərin və yerin açarları Ondadır. Məhz Allahın ayələrini inkar edənlər ziyana uğrayanlardır. (Zumər surəsi, 63)

Ruh haqqında insanlara az məlumat verilmişdir

Səndən ruh haqqında soruşurlar. De: “Ruh Rəbbimin əmrindəndir. Sizə yalnız az bir bilik verilmişdir”. (İsra surəsi, 85)

QURANDA İZAH EDİLƏN MÖCÜZƏLƏR

Hz. İbrahimə ölü quşun canlandırılması

Bir zaman İbrahim: “Ey Rəbbim, ölüləri necə diriltiyini mənə göstər!” – dedi. Rəbbi ona: “Məgər sən inanmırsan?” – dedi. İbrahim dedi: “Əlbəttə inanıram! Amma istəyirəm ki, qəlbim rahat olsun”. Allah buyurdu: “Quşlardan dördünü tut və onları özünə tərəf çəkib tikə-tikə et. Sonra hər dağın başına onlardan bir parça qoy, sonra da onları çağır, tez sənin yanına gələcəklər. Bil ki, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir!” (Bəqərə surəsi, 260)

Hz. İbrahimin atəşdən xilas olması

Onlar dedilər: “Əgər ondan əvəz çıxmaq istəyirsinizsə, onu yandırın ki, məbudlarınıza kömək edəsiniz”. (Ənbiya surəsi, 68)

Onlar dedilər: “Bundan ötrü bir bina tikin və onu orada odlayın!” (Saffat surəsi, 97)

Biz: “Ey od! İbrahim üçün sərin və zərərsiz ol!” – dedik. Onlar İbrahimə qəsd etmək fikrinə düşdülər, lakin Biz onları daha şiddətli cəzaya məruz qoyduq. (Ənbiya surəsi, 69–70)

Onlar İbrahimə hiylə qurmaq istədilər, Biz də onları rüsvay etdik. (Saffat surəsi, 98)

Hz. Musanın möcüzələri

Günəş üfüqdən qalxarkən Firon öz əsgərləri ilə onları izləməyə başladılar. İki dəstə bir-birini görünə Musanın səhabələri: “Biz yaxalanacağıq!” – dedilər. Musa dedi: “Xeyr, Rəbbim mənimlədir. O mənə doğru yol göstərəcəkdir!” Biz Musaya: “Əsanla dənizə vur!” – deyə vəhy etdik. Dəniz dərhal yarıldı, on iki yol açıldı və hər biri nəhəng bir dağ kimi oldu. O birilərini də ora yaxınlaşdırdıq. Musa və onunla birlikdə olanların hamısını xilas etdik. O birilərini isə suya qərq etdik. Şübhəsiz ki, bu hekayətdə bir ibrət vardır. Lakin onların çoxu iman gətirmədi. Həqiqətən, sənin Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmlidir. (Şuəra surəsi, 60–68)

Musa dedi: “Bəs sənə açıq-aşkar bir şey göstərsəm necə?” Firon dedi: “Əgər doğru danışarlarsansa, göstər onu!” Musa əsasını yerə atınca, o dərhal dönüb açıq-aşkar bir ilana

çevrildi. Əlini qoynundan çıxardan kimi o, baxanların gözü qabağında ağappaq nur saçan bir əl oldu. (Şuəra surəsi, 30–33)

Musa dedi: “Yox, siz atın!” Sehrbazlar əllərindəkiləri yerə atan kimi sehləri sayəsində ona elə gəldi ki, onların kəndirləri və çomaqları hərəkətə gəlib sürünür. Musanın ürəyi xoflandı. Biz dedik: “Qorxma, qalib gələn mütləq sən olacaqsan! (Taha surəsi, 66–68)

Onlar əllərindəki ipləri və dəyənəkləri atdıqda Musa dedi: “Sizin gördüyünüz iş sehrdir. Həqiqətən, Allah onu boşa çıxaracaq. Çünki Allah fitnə–fəsad törədənlərin işini düzəltməz”. Günahkarlar istəməsələr də Allah Öz kəlmələri ilə haqqı bərqərar edəcək. (Yunis surəsi, 81–82)

Biz Musaya: “Əsanı yerə at!” – deyə vəhy etdik. Elə bu an əsa ilana çevrilib onların düzəlttikləri şeyləri uddu. (Əraf surəsi, 117)

Sağ əlindəkini yerə at, onların qurduqlarını udsun. Onların qurduqları sadəcə sehrbaz hiyləsidir. Sehrbaz isə, hara gedirsə–getsin, uğur qazanmaz”. (Taha surəsi, 69)

Biz Musaya: “Əsanı yerə at!” – deyə vəhy etdik. Elə bu an əsa ilana çevrilib onların düzəlttikləri şeyləri uddu. Artıq haqq üzə çıxdı, onların etdikləri isə batil oldu. Sehrbazlar orada məğlub oldular və rüsvay olaraq geri döndülər. (Əraf surəsi, 117–119)

Hz. Yunisin balığın qarınından qurtarılması

Bir zaman o, yüklü bir gəmiyə tərəf qaçdı. Başqaları ilə birlikdə püşk atdı və uduzarlardan oldu. O, qınanmağa layiq olduqda balıq onu uddu. (Saffat surəsi, 140–142)

...Sonra da zülmətlər içində yalvarıb demişdi: “Səndən başqa ibadətə layiq olan heç bir məbud yoxdur! Sən paksan, müqəddəsən! Mən isə, həqiqətən, zalımlardan olmuşam!” Biz onun duasını qəbul etdik və onu qəm–qüssədən qurtardıq. Biz möminləri belə xilas edirik! (Ənbiya surəsi, 87–88)

Əgər o, Allaha tərif deyənlərdən olmasaydı, balığın qarınında Qiyamət gününə qədər qalardı. O, halsız olduğu vəziyyətdə onu sahilə çıxartdıq. Onun başı üstündə balqabaq tağı bitirdik. (Saffat surəsi, 143–146)

Hz. İsanın möcüzələri

Allah onu İsrail oğullarına bir elçi edəcəkdir. O deyəcəkdir: “Mən sizə Rəbbinizdən elçi olduğumu təsdiqləyən bir əlamət gətirdim. Mən sizin üçün palçıqdan quşa bənzər bir şey düzəldib ona üfürərəm, o da Allahın izni ilə quş olar. Allahın izni ilə anadangəlmə koru, cüzam xəstəliyinə tutulana sağaldar və ölümləri dirildərəm. Evlərinizdə yediyiniz və saxladığınız şeyləri sizə xəbər verərəm. Əgər möminsinizsə, şübhəsiz ki, bunda sizin üçün dəlil vardır. (Ali İmran surəsi, 49)

Allahın yüz il ölü saxlayıb sonra diriltdiyi insan

Və ya damları uçulub xarabalığa çevrilmiş bir kəndin yanından keçən kimsənin hekayətini bilmirsənmi? O demişdi: “Allah bu kəndi ölümündən sonra necə dirildəcək?” Allah onu öldürüb yüz il saxladı, sonra da dirildib dedi: “Nə qədər qaldın?” O dedi: “Bir gün yaxud bir gündən də az qaldım!” Allah dedi: “Əksinə, sən yüz il qaldın. Öz yeməyinə və içdiyini suya bax, hələ də xarab olmayıb. Uzunqulağına da bax! Biz səni insanlar üçün bir dəlil etdik. Sümüklərə bax, gör Biz onları necə bir-birinə birləşdirir, sonra da onların üstünü ətlə örtürük”. Ona həqiqət bəlli olduqda: “Mən artıq bilirəm ki, Allah hər şeyə qadirdir!” – dedi. (Bəqərə surəsi, 259)

Kəhf əhlinin mağaralarında əsrlər boyu qalıb daha sonra oyanmaları

Onlar mağarada üç yüz il, üstəlik doqquz il də qaldılar. De: “Onların nə qədər qaldıqlarını Allah daha yaxşı bilir. Göylərin və yerin qeybi ancaq Ona məxsusdur. O, necə gözəl görür, necə də yaxşı eşidir! Onların Ondan başqa heç bir himayədarı yoxdur. O, Öz mülkünə heç kəsi şərikin etməz!” (Kəhf surəsi, 25–26)

Hz. Süleymanın əmrinə verilən külək

Səhər bir aylıq məsafəni qət edən, günortadan sonra yenə bir aylıq məsafəni qət edən küləyi də Süleymana ram etdik. Biz onun üçün mis qaynağını sel kimi axıtdıq. Rəbbinin izni ilə cinlərin bir

qismi onun qabağında işləyirdi. Onlardan kim ki, Süleymana itaət etməyib əmrimizdən çıxırdısa, onu Cəhənnəm oduna düşür edirdik. (Səba surəsi, 12)

QURANDA ƏZAB ANLAYIŞI

TƏSVİR EDİLƏN CƏHƏNNƏM ƏZABLARI

Cəhənnəm əhli qorxuducu görünüşdə olacaqlar

Biz onun burnuna damğa vuracağıq. (Qələm surəsi, 16)

O gün onların baxışları yerə dikiləcək, özlərini də zillət bürüyəcəkdir. Budur onların xəbər dar edildikləri Gün! (Məric surəsi, 44)

O gün neçə–neçə üzlər də tutulub qaralacaq, (Qiyamət surəsi, 24)

İnkarçılar üçün dəmir qamçılar vardır

Rəbbin də onları əzabla qamçıladi. (Fəcr surəsi, 13)

Onlar üçün dəmir toppuzlar da hazırlanmışdır. (Həcc surəsi, 21)

Bədənləri od ilə dağlanacaqdır

O gün bu yığdıqları sərvətlər Cəhənnəm odunda qızdırılacaq və bununla onların alınlarına, böyürlərinə və kürəklərinə damğa vurulacaq və onlara: “Budur özünüz üçün yığdıqlarınız. Elə isə dadın yığdıqlarınızı!” – deyiləcəkdir. (Tövbə surəsi, 35)

Ayaqları qandala vurulacaqdır

O gün günahkarları zəncirlənmiş görəcəksən. (İbrahim surəsi, 49)

Həqiqətən, Bizdə onlar üçün qandallar və Cəhənnəm hazırlanmışdır, (Müzzəmmil surəsi, 12)

Zəncirlərə və dəmir halqalara vurulacaqdır

Doğrudan da, kafirlərdən ötrü zəncirlər, buxovlar və alovsaçan od hazırlamışıq. (İnsan surəsi, 4)

Əgər təəccüblənirsənsə, onların: “Doğrudanmı biz torpaq olduqdan sonra yenidən yaradılacağıq?” sözünə təəccüblən. Onlar Rəbbini inkar edənlərdir. Onlar boyunlarında qandallar olanlardır. Onlar Od sakinləridirlər və orada əbədi qalacaqlar. (Rad surəsi, 5)

Zəiflər özləri haqda yüksək rəydə olanlara deyərlər: “Xeyr! İşiniz gecə–gündüz hiylə qurmaq idi. Siz bizə Allahı inkar etməyi və Ona şəriklər qoşmağı əmr edirdiniz”. Onlar əzabı gördükdə peşmançılıq hissini gizlədərlər. Kafirlərin boyunlarına zəncirlər vurarıq. Onlar ancaq etdikləri əməllərə görə cəzalandırılırlar. (Səba surəsi, 33)

Həqiqətən, Biz onların boyunlarına, çənələrinə dirənmiş zəncirlər keçirtmişik. Odur ki, başları təkəbbürlə yuxarı qalxmışdır. (Yasin surəsi, 8)

O zaman ki, boyunlarında dəmir halqalar və zəncirlər olduğu halda sürüklənəcəklər – (Mümin surəsi, 71)

Od əzabı hazırlanmışdır

Şübhəsiz ki, ayələrimizi inkar edənləri odda yandıracağıq. Hər dəfə onların dəriləri yandıqca, əzabı daim dadsınlar deyə, Biz o dəriləri başqa dərilərlə əvəz edəcəyik. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir. (Nisa surəsi, 56)

Od onların üzünü yandıracaq. Onlar orada qıc olmuş vəziyyətdə qalacaqlar. (Muminun surəsi, 104)

O gün bu yığdıqları sərvətlər Cəhənnəm odunda qızdırılacaq və bununla onların alınlarına, böyürlərinə və kürəklərinə damğa vurulacaq və onlara: “Budur özünüz üçün yığdıqlarınız. Elə isə dadın yığdıqlarınızı!” – deyiləcəkdir. (Tövbə surəsi, 35)

İnkarçılar cəhənnəm odunu və yanacağı olacaqlar

Doğru yoldan sapanlar Cəhənnəm üçün odun olacaqlar". (Cin surəsi, 15)

Ey iman gətirənlər! Özünüzü və ailənizi yanacağı insanlar və daşlar olan oddan qoruyun! Onun başı üstündə Allahın onlara verdiyi əmrlərə heç vaxt asi olmayan, özlərinə buyurulanları yerinə yetirən amansız və güclü mələklər vardır. (Təhrim surəsi, 6)

Kafir olanların nə malları, nə də övladları onlara Allahın hüzurunda heç bir şeylə fayda verə bilməz. Onlar Cəhənnəmin yanacağıdırlar. (Ali İmran surəsi, 10)

Ey kafirlər! Siz və Allahdan başqa tapındıqlarınız Cəhənnəm odunusunuz. Siz mütləq ora girəcəksiniz. (Ənbiya surəsi, 98)

Orada qaynar suyla qarşılaşacaqlar

Dinlərini oyun və əyləncə sayanları və dünya həyatının aldatdığı şəxsləri tərk et. Bununla xatırlat ki, heç kəs qazandıqlarına görə özünü məhvə məhkum etməsin. Allahdan başqa onun nə bir hamisi, nə də bir havadarı olacaqdır. O nə cür fidyə versə də, ondan qəbul olunmayacaq. Onlar qazandıqları günahlara görə məhvə məhkum olanlardır. Kafir olduqlarına görə onlar üçün qaynar içki və ağırlı-acılı bir əzab hazırlanmışdır. (Ənam surəsi, 70)

Yox əgər o, haqqı yalan sayanlardan və doğru yoldan azanlardandırsa, onun ziyafəti qaynar su olacaq, özü də Cəhənnəmdə yanacaqdır. (Vaqiə surəsi, 92–94)

Onu tutub Cəhənnəmin ortasına sürüyün! Sonra əzab vermək üçün başına qaynar su tökün! Dad bu əzabı! Sən ki qüdrətli və şərəfli idin. Sizin şübhə etdiyiniz əzab budur! (Duxan surəsi, 47–50)

Sol tərəf sahibləri. Nə bədbəxtidir sol tərəf sahibləri! Onlar qızmar yel və qaynar su içində, (Vaqiə surəsi, 41–42)

Sonra da üstündən onları qaynar su ilə qatışdırılmış bir içki gözləyir. Sonra onlar mütləq Cəhənnəmə qaytarılacaqlar. (Saffat surəsi, 67–68)

Bu, qaynar su və irindir. Qoy onu dadsınlar! (Sad surəsi, 57)

Qaynar çeşmədən içirdiləcəkdir. (Ğaşiyə surəsi, 5)

Hamınızın dönüşü Onadır. Bu, Allahın haqq olan vədidir. O, məxluqu ilk dəfə yaradır, sonra onu Qiyamət günü yenidən dirildir ki, saleh əməllər edənləri ədalətlə mükafatlandırın. Kafirlərə gəlincə, küfr etdiklərinə görə onlar üçün qaynar içki və ağrılı–acılı bir əzab hazırlanmışdır. (Yunis surəsi, 4)

Onlar öz Rəbbi barəsində höcətləşən iki dəstədir. Kafirlər üçün oddan paltar biçiləcək, başlarına da qaynar su töküləcəkdir. (Həcc surəsi, 19)

Dumanlı və çənlidir

Qapqara duman kölgəsində olacaqlar. Bu duman nə sərin, nə də xoşagələndir. (Vaqiə surəsi, 43–44)

Dar və basdıraq yerlərə atılırlar

Onlar əlləri boynunda bağlı halda Cəhənnəmin dar bir yerinə atıldıkları zaman ölüm diləyərlər. Onlara deyilər: “Bu gün özünüzə bir ölüm deyil, çoxlu–çoxlu ölümlər istəyin!” (Furqan surəsi, 13–14)

Onlar səndən əzabın tez gəlməsini istəyirlər. Şübhəsiz ki, Cəhənnəm kafirləri bürüyəcəkdir. O gün əzab onları başlarının üstündən və ayaqlarının altından əhatə edəcəkdir. Allah deyəcəkdir: “Etdiyiniz əməllərin cəzasını dadın!” (Ənkəbut surəsi, 54–55)

Zəqqum ağacı və darı tikanı yeyəcəklər

Ziyafət üçün bu yaxşıdır, yoxsa zəqqum ağacı? Biz onu zalımlar üçün bir sınaq etdik. O, Cəhənnəmin lap dibindən bitib çıxan bir ağacdır. Onun meyvəsi şeytanların başları kimidir. Günahkarlar ondan yeyib qarınlarını dolduracaqlar. (Saffat surəsi, 62–66)

Onlara daridən başqa bir yemək verilməyəcəkdir. O onları nə doydurar, nə də aclıqdan xilas edər. (Ğaşiyə surəsi, 6–7)

Çünki o, Böyük Allaha iman gətirmirdi, və heç kəsi kasıbı yedirtməyə rəğbətləndirmirdi. Bu gün burada onun üçün bir dost tapılmaz. Qanlı irindən başqa yeməyi də yoxdur. Onu ancaq günahkarlar yeyər”. (Haqqə surəsi, 33–37)

Qabaqda onu Cəhənnəm gözləyir; orada ona irinli su içirdiləcək. O bunu qurtum–qurtum içəcək, amma onu uda bilməyəcəkdir. Ona hər yandan ölüm gələcək, lakin o, ölməyəcəkdir. Bunun ardınca da ağır bir əzab gələcəkdir. (İbrahim surəsi, 16–17)

Həqiqətən, zəqqum ağacı günahkar adamın yeməyidir. Əridilmiş yağın çöküntüsü kimi qarınlarda qaynar qaynar su qaynayan kimi. (Duxan surəsi, 43–46)

Atəşdən paltarlar geyərlər

Onlar öz Rəbbi barəsində höcətləşən iki dəstədir. Kafirlər üçün oddan paltar biçiləcək, başlarına da qaynar su töküləcəkdir. (Həcc surəsi, 19)

Geyimləri qatrandan olacaq

Onların paltarları qatrandan olacaq, üzlərini də alov bürüyəcəkdir. (İbrahim surəsi, 50)

Cəhənnəmin divarları inkar edənləri əhatə edər

De: “Haqq Rəbbiniz tərəfindəndir. Kim istəyir inansın, kim də istəyir inanmasın”. Biz zalımlar üçün elə bir Od hazırlamışıq ki, onun divarları onları əhatə edəcəkdir. Onlar kömək dilədikdə əridilmiş metal kimi üzlərini qovuran bir su ilə kömək ediləcəkdir. Nə pis içkidir! Nə pis məskəndir! (Kəhf surəsi, 29)

Cəhənnəmin qorxunc xorultusu eşidilər

Rəbbinə qarşı çıxanlar Cəhənnəm əzabına düçar olacaqlar. Ora nə pis dönüş yeridir. Onlar oraya vasil ediləndə onun dəhşətli uğultuyla qaynadığını eşidəcəklər. (Mülk surəsi, 6–7)

Allah inkarçılarla danışmaz

Həqiqətən də, Allah ilə olan əhdlərini və andlarını ucuz qiymətə satan kəslər üçün axirətdə heç bir pay yoxdur. Allah onları danışdırmayacaq, Qiyamət günü onların üzünə baxmayacaq və onları təmizə çıxarmayacaqdır. Onlar üçün ağrılı–acılı bir əzab vardır. (Ali İmran surəsi, 77)

Uzaqdan qorxunc qəzəbi və uğultusu eşidilər

Onlar Cəhənnəm odunu uzaq məsafədən gördükdə belə onun necə qəzəblə qaynamasını duyacaq və xışıltısını eşidəcəklər. (Furqan surəsi, 12)

Xor və mənfur qılınmışlar

Ey Rəbbimiz! Sən Oda saldığın kəsi rüsvay edərsən. Zalımların köməkçiləri olmaz. (Ali İmran surəsi, 192)

O gün neçə–neçə üzlər zəlil olub yerə dikiləcək, (Çaşiyə surəsi, 2)

Orada günahlarını etiraf edəcəklər

Cəhənnəm, qəzəbindən az qala parçalansın. Hər dəfə bir dəstə oraya atılarkən Cəhənnəmin gözətçiləri onlardan soruşacaqlar: “Məgər sizə xəbərdarlıq edən bir peyğəmbər gəlməmişdi?” Onlar deyəcəklər: “Əlbəttə, bizə qorxudan bir peyğəmbər gəlmişdi. Amma biz onu yalançı sayıb: “Allah heç bir şey nazil etməyib, siz də ancaq böyük bir azğınlıq içindəsiniz” – demişdik. Onlar deyəcəklər: “Əgər biz dinləsəydik və ya anlasaydıq alov şölələri saçan od sakinlərinin içində olmazdıq!” Onlar öz günahlarını etiraf edəcəklər. Rədd olsun alovlu od sakinləri! (Mülk surəsi, 8–11)

Onlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Sən bizi iki dəfə öldürüb, iki dəfə diriltidin. Biz öz günahlarımızı etiraf etdik. Oddan çıxmağa bir yol varmı?” (Mümin surəsi, 11)

Cənnətdəkilərdən su və ruzi istəyəcəklər amma verilməyəcək

Od sakinləri Cənnət əhlini səsləyib deyəcəklər: “Bizim üstümüzdə bir az su və ya Allahın sizə verdiyi ruzidən tökün”. Onlar isə deyəcəklər: “Allah bunları kafirlərə haram etmişdir”. (Əraf surəsi, 50)

Cəhənnəmdən çıxmaq üçün dünyaya geri dönmək istəyəcəklər

Onlar orada fəryad qoparıb yalvaracaqlar: “Ey Rəbbimiz! Bizi buradan çıxart ki, əvvəllər etdiyimiz əməlləri deyil, yaxşı əməllər edək”. Onlara deyiləcək: “Məgər orada sizə düşünəcək kimsənin düşünə biləcəyi qədər uzun ömür vermədikmi? Sizə qorxudub xəbərdar edən də gəlmişdi. Elə isə dadın əzabı! Zalımlara kömək edən olmaz”. (Fatir surəsi, 37)

Oradan qaçış yoxdur

Günahkarlar atəşi görən kimi oraya düşəcəklərini yəqin edəcək və oradan qaçmağa bir yer tapa bilməyəcəklər. (Kəhf surəsi, 53)

Yox olmağı istəyəcəklər

Onlar əlləri boynunda bağlı halda Cəhənnəmin dar bir yerinə atıldıkları zaman ölüm diləyərlər. Onlara deyilər: “Bu gün özünüzdə bir ölüm deyil, çoxlu–çoxlu ölümlər istəyin!” (Furqan surəsi, 13–14)

Onlar Cəhənnəm gözətçisini çağırır deyəcəklər: “Ey Malik! Qoy Rəbbin canımızı alıb qurtarsın!” O isə: “Siz burada əbədi qalacaqsınız!” – deyəcək. Biz sizə haqqı təqdim etdik, lakin çoxunuz haqqı xoşlamırdı. (Zuxruf surəsi, 77–78)

Həqiqətən, Biz sizi yaxın əzab barədə xəbərdar etdik. O gün insan öz əlləri ilə nələr etdiyini görəcek, kafir isə deyəcəkdir: “Kaş mən torpaq olaydım!” (Nəbə surəsi, 40)

Qalanan atəş ürəklərə dırmaşar

Xeyr! O, mütləq Hutəməyə atılacaqdır. Sən haradan biləsən ki, Hutəmə nədir? Bu, Allahın qaladığı Oddur. O Od ki, qalxıb ürəklərə çatacaq. Həqiqətən, o Od onların üzərində qapanacaqdır. Özləri də orada yüksək dirəklərə bağlanmış olacaqlar. (Hüməzə surəsi, 4–9)

Təkəbbür edənlər cəhənnəmə boyunlarını bükərək girərlər

Rəbbiniz dedi: “Mənə dua edin, Mən də sizə cavab verim. Həqiqətən, Mənə ibadət etməyə təkəbbür göstərənlər Cəhənnəmə zəlil olaraq girəcəklər”. (Mümin surəsi, 60)

Kafirlər dəstə–dəstə Cəhənnəmə sürüklənəcəklər. Nəhayət, ora çatdıqda onun qapıları açıq olacaq və onun gözətçiləri onlara deyəcəklər: “Məgər öz içərinizdən Rəbbinizin ayələrini sizə oxuyan və sizi bu gününüzə qovuşacağınızla xəbərdar edən elçilər gəlməmişdi?” Onlar: “Əlbəttə, gəlmişdi!” – deyəcəklər. Lakin əzab Sözü kafirlər barəsində gerçəkləşdi. Onlara: “İçində əbədi qalacağınız Cəhənnəmin qapılarına girin!” – deyiləcək. Təkəbbürlülərin yeri necə də pisdir! (Zumər surəsi, 71–72)

İnkarcılar bir-birləriylə çəkişər

Allah deyəcək: “Sizdən əvvəl gəlib–getmiş günahkar cin və insan tayfaları ilə birlikdə Oda girin!” Hər bir tayfa Oda girdikcə digərini lənətləyəcəkdir. Nəhayət, hamısı orada toplandığı zaman sonrakılar əvvəlkilər barəsində deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Bunlardır bizi azdıran! Elə isə Odda bunlara ikiqat əzab ver!” Allah deyəcək: “Əzab hər kəs üçün ikiqatdır, lakin siz bunu bilmirsiniz!” (Əraf surəsi, 38)

Kafirlərin başçılarına deyiləcək: “Bu sizinlə birlikdə Cəhənnəmə girən dəstədir. Başçılar deyəcəklər: “Onlara salam olmasın! Şübhəsiz ki, onlar odda yanacaqlar”. Tabe olanlar deyəcəklər: “Xeyr, sizin özünüzdə salam olmasın! Bunu bizə siz təqdim edirdiniz. Ora necə də pis qərar tutulan yerdir!” Onlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Bunu bizə kim təqdim edibsə, onun əzabını odda ikiqat elə!” Günahkarlar deyəcəklər: “Bizə nə olub ki, dünyada ikən pis adamlar saydığımız kişiləri burada görmürük? Biz onları haqsızcasınamı məsxərəyə qoyurduq? Nə isə, onlar gözə dəymirlər?” Şübhəsiz ki, bu, od sakinlərinin bir–biri ilə höcətləşməsi bir həqiqətdir. (Sad surəsi, 59–64)

Onlar orada höcətləşərək deyərlər: “Allaha and olsun ki, biz açıq–aydın azğınlıq içində idik –o vaxt ki, biz sizi aləmlərin Rəbbinə tay tuturduq. Bizi ancaq günahkarlar azdırdı. İndi isə bizim nə şəfaətçilərimiz, nə də bizə canıyanan bir dostumuz var! Bir də dünyaya qayıda bilsəydik, möminlərdən olardıq!” Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti yenə iman gətirmədi. (Şuəra surəsi, 96–103)

Bədbəxtlik və acıyla nəfəs alıb verərlər

Bədbəxtlərə gəlincə, onlar Od içərisində qalacaqlar. Onlar orada bağıracaq və zarıyacaqlar. (Hud surəsi, 106)

Orada sümükləri çatıldadan inləmə vardır

Onlar orada xırıldayacaq və heç nə eşitməyəcəklər. (Ənbiya surəsi, 100)

Alçaldıcı əzab vardır

Kafirlər Odun qarşısına gətiriləcəkləri gün onlara deyiləcəkdir: “Siz dünya həyatınızda pak nemətlərinizi sərf edib qurtardınız və onlardan zövq aldınız. Bu gün isə siz yer üzündə haqsız olaraq təkəbbür göstərdiyinizə və asi olduğunuza görə alçaldıcı əzabla cəzalandırılacaqsınız!” (Əhqaf surəsi, 20)

Kim Allaha və Onun Elçisinə asi olub Onun hüduqlarını aşarsa, Allah onu içində əbədi qalacağı Cəhənnəm oduna vasil edər. Onun üçün alçaldıcı bir əzab vardır. (Nisa surəsi, 14)

Allaha qarşı yalan uydurandan və ya özünə vəhy olunmadığı halda: “Mənə də vəhy olunmuşdur” – söyləyəndən və: “Mən də Allahın nazil etdiyinin bənzərini endirəcəyəm” – deyəndən daha zalım kim ola bilər? Zalımları ölüm girdabında olduqda, mələklərin də əllərini uzadıb: “Canlarınızı çıxarın! Allaha qarşı nahaq sözlər söylədiyinizə və Onun ayələrinə təkəbbür göstərdiyinizə görə bu gün siz cəzalandırılacaqsınız!” – dediklərini bircə görəydin. (Ənam surəsi, 93)

Orada heç bir yaxın dost yoxdur

Bu gün burada onun üçün bir dost tapılmaz. (Haqqə surəsi, 35)

İnkarcılar yerlərdə sürüklənəcəklər

Xeyr! Əgər yaramaz əməlinə son qoymasa, Biz onun kəkilindən tutacağıq yalançı, günahkar kəkilindən. Qoy öz yığnağını çağırınsın. (Ələq surəsi, 15–17)

O gün onlar amansızcasına sürüdülərək Cəhənnəm oduna atılacaqlar. Onlara deyiləcək: “Bu sizin yalan saydığınız Cəhənnəm odudur! Bəlkə bu da sehrdir, siz görmürsünüz? Yanın orada! Dözsəniz də, dözməsəniz də sizin üçün eynidir. Sizə ancaq etdiyiniz əməllərin cəzası verilir”. (Tur surəsi, 13–16)

O gün onlar üzüstə Cəhənnəmə sürüklənəcək və onlara: “Cəhənnəmin təmasını dadın!” deyiləcəkdir. (Qamər surəsi, 48)

Mən onu Səqərə salacağam. Sən haradan biləsən ki, Səqər nədir?! O, kimsəni sağ–salamat buraxmaz, dərinə yandırır–yaxar. (Müddəssir surəsi, 26–29)

O zaman ki, boyunlarında dəmir halqalar və zəncirlər olduğu halda sürüklənəcəklər – (Mümin surəsi, 71)

İnkarcıların duası heç vaxt qəbul olmaz

Odda olanlar Cəhənnəm gözətçilərinə deyəcəklər: “Rəbbinizə yalvarın ki, heç olmasa, bircə gün əzabımızı yüngülləşdirsin!” Mələklər deyəcəklər: “Məgər elçiləriniz açıq-aydın dəlillər gətirməmişdilər?” Onlar: “Əlbəttə gətirmişdilər!” – deyəcəklər. Mələklər də: “Elə isə özünüz yalvarın!” – deyəcəklər. Kafirlərin yalvarması isə boş şeydir. (Mümin surəsi, 49–50)

Onlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Bədbəxtliyimiz bizə üstün gəldi və biz doğru yoldan azan bir camaat olduq. Ey Rəbbimiz! Bizi oradan çıxart! Əgər bir də günah işlərə qayıtsaq, həqiqətən də, zalım olarıq”. Allah buyuracaq: “Orada alçalmış vəziyyətdə qalın və Mənə heç nə deməyin! Həqiqətən, qullarımdan bir zümrə var idi ki, onlar: “Ey Rəbbimiz! Biz iman gətirdik. Bizi bağışla, bizə rəhm et! Sən rəhm edənlərin ən yaxşısısan!” – deyirdilər. Siz isə onları məsxərəyə qoyurdunuz. Sonda bu məsxərə Məni yada salmağı belə sizə unutturdu. Siz onlara gülürdünüz. (Muminun surəsi, 106–110)

Atəşə üzüstə atırlar

Pis əməllə gələnlər isə üzüstə oda atırlar. Onlara deyilər: “Məgər siz ancaq etdiyiniz əməllərə görə cəzalandırılmırsınız?” (Nəml surəsi, 90)

Bir-birlərindən qaçarlar, aralarındakı bütün bağları qoparırlar

O zaman, tabe olunmuş başçılar tabe olanlardan uzaqlaşacaq, hamısı əzabı görəcek və aralarındakı əlaqələr kəsiləcəkdir. Tabe olanlar deyəcəklər: “Əgər bizim üçün dünyaya dönüş olsaydı, indi onlar bizdən uzaqlaşdıqları kimi biz də onlardan uzaqlaşardıq!” Beləcə, peşman olsunlar deyə Allah onlara özlərinin əməllərini göstərəcək və onlar heç vaxt Cəhənnəm odundan çıxma bilməyəcəklər. (Bəqərə surəsi, 166–167)

Çox böyük peşmanlıq yaşayırlar

Üzləri odda o yan–bu yana döndəriləcəyi gün onlar deyəcəklər: “Kaş biz Allaha ibadət edəydik, Onun Elçisinə itaətkar olaydıq!” Onlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Biz başçılarımıza və böyüklərimizə itaət etdik, onlar da bizi haqq yoldan azdırdılar. Ey Rəbbimiz! Onları ikiqat əziyyətə sal və onları müdhiş bir lənətə məruz qoy!” (Əhzab surəsi, 66–68)

Odun üzərində dayandırıldıqları vaxt onların: “Kaş ki, bizi dünyaya qaytaraydılar! Onda biz Rəbbimizin ayələrini yalan saymayıb möminlərdən olardıq” – dediklərini görəydin! (Ənam surəsi, 27)

Onlar deyəcəklər: “Əlbəttə, bizə qorxudan bir peyğəmbər gəlmişdi. Amma biz onu yalançı sayıb: “Allah heç bir şey nazil etməyib, siz də ancaq böyük bir azğınlıq içindəsiniz” – demişdik. Onlar deyəcəklər: “Əgər biz dinləsəydik və ya anlasaydıq alov şölələri saçan od sakinlərinin içində olmazdıq!” Onlar öz günahlarını etiraf edəcəklər. Rədd olsun alovlu od sakinləri! (Mülk surəsi, 9–11)

Onlar orada höcətləşərək deyərlər: “Allaha and olsun ki, biz açıq–aydın azğınlıq içində idik –o vaxt ki, biz sizi aləmlərin Rəbbinə tay tuturduq. Bizi ancaq günahkarlar azdırdı. İndi isə bizim nə şəfaətçilərimiz, nə də bizə canıyanan bir dostumuz var! Bir də dünyaya qayıda bilsəydik, möminlərdən olardıq!” Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti yenə iman gətirmədi. (Şuəra surəsi, 96–103)

Və o gün Cəhənnəm gətiriləcək. O gün insan günahlarını xatırlayacaqdır. Lakin bu xatırlamanın ona nə faydası? O: “Kaş axirət həyatım üçün əvvəlcədən hazırlıq görəydim!” – deyəcəkdir. (Fəcr surəsi, 23–24)

Bir-birlərini ayaqlarının altına almaq istəyərlər

Kafirələr deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Cinlərdən və insanlardan bizi tovlayıb yoldan çıxardanları bizə göstər ki, biz onları tapdağımız altına salıb yerlə yeksan edək”. (Fussilət surəsi, 29)

Cəhənnəmin içinə tökülərlər

Onlar azğınlarla birlikdə oraya (Cəhənnəm) atırlar, (Şuəra surəsi, 94)

Orada başları önə düşmüş şəkildə hüsrən içində qalarlar

Cəhənnəm qarşısına gətirildikləri zaman sən onların zəlillikdən başlarını aşağı salıb gözücu gizlin–gizlin baxdıqlarını görəcəksən. Möminlər deyəcəklər: “Şübhəsiz ki, ziyana uğrayanlar Qiyamət günü özlərini və ailələrini itirənlərdir”. Həqiqətən, zalımlar daimi əzab içində olacaqlar. (Şura surəsi, 45)

DÜNYADA VERİLƏN ƏZAB NÖVLƏRİ

Allahın dünyada bəla verdiyi kəslər

Onlar ildə bir və ya iki dəfə fəlakətə uğradıqlarını görmürlərmi? Yenə də tövbə etmir, ibrət almırlar. (Tövbə surəsi, 126)

Onlar yuxuda ikən Rəbbinin əzabı o bağı bürüdü. (Qələm surəsi, 19)

Həsərət içindədirlər

Ey iman gətirənlər! Səfərə çıxmış və ya müharibəyə getmiş qardaşları barəsində: “Əgər onlar bizim yanımızda olsaydılar, nə ölər, nə də öldürülərdilər” – deyən kafirlər kimi olmayın! Allah bunu onların qəlblərində qəm–qüssə olsun deyə belə etdi. Dirildən də, öldürən də Allahdır. Allah nə etdiklərinizi görür. (Ali İmran surəsi, 156)

Tabə olanlar deyəcəklər: “Əgər bizim üçün dünyaya dönüş olsaydı, indi onlar bizdən uzaqlaşdıqları kimi biz də onlardan uzaqlaşardıq!” Beləcə, peşman olsunlar deyə Allah onlara özlərinin əməllərini göstərəcək və onlar heç vaxt Cəhənnəm odundan çıxma bilməyəcəklər. (Bəqərə surəsi, 167)

Bədbəxtdirlər

Qiyamət gəldiyi gün Allahın izni olmadan heç kəs danışa bilməz. Onlardan kimi bədbəxt, kimi də xoşbəxt olacaq. (Hud surəsi, 105)

Sol tərəf sahibləri. Nə bədbəxtdir sol tərəf sahibləri! (Vaqiə surəsi, 9)

Ən bədbəxt kimsələr isə onu qulaqardına vururlar. O kimsə ki, Cəhənnəmə atılacaq, (Əla surəsi, 11–12)

Mən sizi alov saçan bir odla qorxutdum. Ona ancaq ən bədbəxt kimsə girər. (Leyl surəsi, 14–15)

Qəbləri dar və sıxıntılıdır, üstlərinə pislük çökmüşdür

Allah kimi doğru yola yönəltmək istəsə, onun köksünü İslam üçün açar, kimi azdırmaq istəsə, onun köksünü, sanki o, göyə çıxırmış kimi daraldar və sıxıntılı edər. Allah iman gətirməyənləri beləcə cəzalandırır. (Ənam surəsi, 125)

Geri qalmış üç nəfəri də bağışladı. Hətta yer üzünü öz genişliyinə baxmayaraq onlara dar gəlmiş, ürəkləri kədərdən sıxılmış və yəqin bilmişdilər ki, Allahdan (Onun əzabından), ancaq Onun Özünə sığınmaqdan başqa çarələri yoxdur. Sonra Allah peşman olsunlar deyər onların tövbəsini qəbul etdi. Həqiqətən, Allah tövbələri qəbul Edəndir, Rəhmlidir. (Tövbə surəsi, 118)

Boş əməllərlə məşğuldurlar

Kafirələr mütləq müsəlman olmalarını arzulayacaqlar. Qoy onlar bir müddət yeyib-içsinlər, əylənsinlər və xam xəyallar onların başlarını qatsın. Tezliklə biləcəklər. (Hicr surəsi, 2–3)

Boş vədlər üçün yaşayarlər

Şeytan onlara vədlər verir və onları xülyalara salır. Lakin şeytanın onlara verdiyi vədlər aldatmaqdan başqa bir şey deyildir. (Nisa surəsi, 120)

Münafıqlər onları haraylayıb deyəcəklər: “Məgər biz sizinlə birlikdə deyildikmi?” Möminlər deyəcəklər: “Bəli, lakin siz öz-özünüzü aldadırdınız, möminlərə bəla üz verməsini gözləyirdiniz, haqqa şübhə edirdiniz və Allahın əmri gələnədək xülyalar sizi yoldan çıxartdı. Tovlayan şeytan Allah barəsində sizi yaman aldatdı. (Hədid surəsi, 14)

Dənizin yarılması və inkarçılarının suda boğulmaları

O zaman Biz sizə görə dənizi yarıdıq, sizi xilas etdik və Fironun tərəfdarlarını gözünüzün qabağında dənizdə batırdıq. (Bəqərə surəsi, 50)

Göydən enən əzablar

Zülm edənlər özlərinə deyilən sözü başqası ilə dəyişdilər. Biz də zülm edənlərə etdikləri günaha görə göydən əzab göndərdik. (Bəqərə surəsi, 59)

Biz onların üstünə daşlardan yağış yağdırdıq. Bir gör günahkarların aqibəti necə oldu. (Əraf surəsi, 84)

Ola bilsin ki, Rəbbim mənə sənin bağından daha yaxşısını versin, sənin bağına isə göydən bir bəla göndərsin və o, hamar bir yerə dönsün. (Kəhf surəsi, 40)

Suda boğulmaları

Firon onları bu yerdən qovub çıxartmaq istədi. Biz isə onu və onunla birlikdə olanların hamısını dənizdə batırdıq. (İsra surəsi, 103)

Yerdə qalanları isə suya qərq etdik. (Şuəra surəsi, 120)

Kafirələr onu yalançı hesab etdilər. Biz onu və onunla birlikdə gəmidə olanları xilas etdik. Ayələrimizi yalan hesab edənləri isə suya qərq etdik. Doğrudan da, onlar kor adamlar idilər. (Əraf surəsi, 64)

Onlar onu yalançı hesab etdilər. Biz də onu və onunla birlikdə gəmidə olanları xilas etdik, onları yer üzünə xələflər təyin etdik. Ayələrimizi yalan hesab edənləri isə suda batırdıq. Bir gör qorxudulanların aqibəti necə oldu! (Yunis surəsi, 73)

Biz Nuh qövmünü elçiləri yalançı saydıqları zaman suda batırdıq və onları insanlar üçün bir ibrət etdik. Biz zalımlar üçün ağırılı–acılı bir əzab hazırlamışıq. (Furqan surəsi, 37)

Biz Musaya: “Əsanla dənizə vur!” – deyə vəhy etdik. Dəniz dərhal yarıldı, on iki yol açıldı və hər biri nəhəng bir dağ kimi oldu. O birilərini də ora yaxınlaşdırdıq. Musa və onunla birlikdə olanların hamısını xilas etdik. O birilərini isə suya qərq etdik. (Şuəra surəsi, 63–66)

Biz onu ayələrimizi yalan hesab edən adamlardan müdafiə etdik. Doğrudan da onlar pis adamlar idilər. Odur ki, Biz onların hamısını suya batırdıq. (Ənbiya surəsi, 77)

Biz də onu və onun əsgərlərini tutub dənizə atdıq. Bax gör zalımların aqibəti necə oldu. (Qəsas surəsi, 40)

Onlar Bizi qəzəbləndirdikdə onlardan intiqam alıb hamısını dənizdə batırdıq. (Zuxruf surəsi, 55)

Dənizi də sakit burax! Onlar suda batırılacaq əsgərlərdir!” (Duxan surəsi, 24)

Biz Fironu və əsgərlərini yaxalayıb dənizə atdıq. O, qınanmağa layiq idi. (Zəriyət surəsi, 40)

Zəlzələ

Onları dəhşətli bir sarsıntı yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar. (Əraf surəsi, 78)

Onlar isə onu yalançı saydılar. Buna görə də onları qorxunc səslə bir zəlzələ yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar. (Ənkəbut surəsi, 37)

Quraqlıq: Məhsulun çatışmazlığı

Biz Firon xalqını quraqlıq illərinə və məhsul qıtlığına məruz qoyduq ki, bəlkə düşünüb ibrət alsınlar. (Əraf surəsi, 130)

Allah təhlükəsizlik və əmin–amanlıq içində olan bir diyarı (Məkkəni) misal çəkir. Ona öz ruzisi hər yerdən bol–bol gəlirdi. Lakin o diyarın əhalisi Allahın nemətlərinə nankorluq etdi, Allah da onları etdikləri əməllərə görə aclıq və qorxu libasına bürüdü. (Nəhl surəsi, 112)

Müxtəlif heyvanların musallat edilməsi

Biz də onların üstünə müxtəlif möcüzələr olaraq tufan, çayırtkələr, bitlər, qurbağalar və qan göndərdik. Onlar isə təkəbbürlük göstərdilər və günahkar bir tayfa oldular. (Əraf surəsi, 133)

Daşqın fəlakəti

Amma onlar üz döndərdilər, Biz də üstlərinə güclü sel göndərdik. Onların iki bağçasını acı meyvəli, yulğunlu və içində bir az sidr ağacı olan iki bağla əvəz etdik. (Səba surəsi, 16)

Yeri yarıb bulaqlar qaynatdıq. Göydən tökülən və yerdən çıxan sular əzəldən yazılmış bir iş üçün bir-birinə qovuşdu. (Qamər surəsi, 12)

Sonra deyildi: “Ey yer, suyunu ud! Ey göy, yağışını saxla!” Su çəkildi, iş bitdi və gəmi Cudi dağı üzərində qərar tutdu. Sonra deyildi: “Məhv olsun zalım adamlar!” (Hud surəsi, 44)

Dözülməz Səs

Zülm edənləri isə qorxunc bir səs yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar. (Hud surəsi, 67)

Əmrimiz gəldikdə Şueybi və onunla birlikdə iman gətirənləri Öz mərhəmətimizlə xilas etdik. Zülm edənləri isə qorxunc səs yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar. (Hud surəsi, 94)

Günəş doğanda qorxunc səs onları yaxaladı. (Hicr surəsi, 73)

Onları qaçılması mümkün olmayan qorxunc bir səs yaxaladı. Biz onları daşqının apardığı çör-çöpə döndərdik. Məhv olsun zalım adamlar! (Muminun surəsi, 41)

Sə mud tayfası qorxunc bir səslə məhv edildi. (Haqqə surəsi, 5)

Palçıqdan daş yağması

Əmrimiz gəldikdə oranın altını üstünə çevirdik və odda bişmiş gil daşları ardıcıl olaraq onların üstünə yağdırdıq. (Hud surəsi, 82)

Oranın altını üstünə çevirdik və onların üzərinə odda bişmiş gil daşlar yağdırdıq. (Hicr surəsi, 74)

Fırtına

Allahın sizi quruda yerə batırmayacağına, yaxud üstünüzə daş-kəsəkli tufan göndərməyəcəyinə əminsinizmi? Sonra sizi qoruyan da tapa bilməzsiniz. Yoxsa sizi bir daha dənizə qaytarıb üstünüzə qasırğa göndərməyəcəyinə və kafir olduğunuza görə dənizdə sizi batırmayacağına əminsiniz? Sonra buna görə Bizdən intiqam alan bir nəfər belə tapa bilməzsiniz. (İsra surəsi, 68–69)

Biz Nuhu öz qövmünə peyğəmbər göndərdik. O, min ildən əlli il az bir müddət ərzində onların arasında qaldı. Tufan onları zülm etdikləri zaman yaxaladı. (Ənkəbut surəsi, 14)

Biz uzun sürən uğursuz bir gündə onların üstünə çox soyuq külək göndərdik. O, insanları kökündən çıxardılmış xurma kötökləri kimi qopardıb atırdı. (Qamər surəsi, 19–20)

Biz onların üstünə qasırğa ilə birgə daşlar göndərdik. Yalnız Lutun ailəsini səhər səhər xilas etdik – (Qamər surəsi, 34)

Ad tayfası isə hədsiz soyuq və şiddətli küləklə yox edildi. Allah onu yeddi gecə, səkkiz gün fasilə vermədən onların üstündə əsdirdi. Sən orada olsaydın, o tayfanı xurma ağacının yıxılmış çürük gövdələri kimi yerə sərilməmiş görərdin. (Haqqə surəsi, 6–7)

Yağış

Biz onların üstünə daşlardan yağış yağdırdıq. Qorxudulanların yağışı nə yaman imiş! (Nəml surəsi, 58)

Məkkə müşrikləri bəla yağmuru düşüb viran qalmış şəhərin yanından keçmişdilər. Məgər onlar onu görməmişdilər? Xeyr, onlar öldükdən sonra dirilməyə də inanmırlar. (Furqan surəsi, 40)

Biz göyün qapılarını leysan yağışı ilə açdıq. (Qamər surəsi, 11)

Kölgəlik günün əzabı

Onlar isə onu yalançı saydılar və buna görə də kölgəli günün əzabı onları yaxaladı. Həqiqətən, o, böyük bir günün əzabı idi. (Şuəra surəsi, 189)

İldırım

Əgər üz döndərsələr, de: “Mən sizi də Ad və Səmədu saran ildırıma bənzər bir ildırımın sarsıda biləcəyindən xəbərdar edirəm”. (Fussilət surəsi, 13)

Onlar öz Rəbbinin əmrindən çıxdılar və onları gözləri baxa-baxa ildırım vurdu. (Zəriyə surəsi, 44)

Səməd xalqına gəldikdə isə, Biz onlara doğru yol göstərdik, onlar isə korluğu doğru yoldan üstün tutdular və onları qazandıqları günahlar üzündən alçalıcı əzab ildırımını yaxaladı. (Fussilət surəsi, 17)

Göyün duman gətirməsi

Sən göydən aşkar bir tüstü gələcəyi günü gözlə. O tüstü ki, insanları bürüyəcəkdir. Bu, ağırlı-acılı bir əzabdır. (Duxan surəsi, 10-11)

Külək və bulud

Nəhayət o əzabı vadilərinə doğru gələn bir bulud şəklində gördükdə: “Bu bizə yağış yağdıracaq buluddur!” – dedilər. Hud dedi: “Xeyr! Bu sizin tez gəlməsini istədiyiniz – özü ilə ağırlı-acılı əzab gətirən bir küləkdir! O öz Rəbbinin əmri ilə hər şeyi yerlə yeksan edəcəkdir!” Onlar elə məhv oldular ki, evlərindən başqa heç bir şey görünmədi. Biz günahkar adamları belə cəzalandırırıq. (Əhqaf surəsi, 24-25)

Ad qövmünün hekayətində də ibrət vardır. O zaman Biz onların üstünə xeyir–bərəkətsiz bir külək göndərmişdik. O külək üstündən keçdiyi hər bir şeyi sovurub külə döndərirdi. (Zəriyət surəsi, 41–42)

Ya da ki, göydə Olanın üstünüzə daşlar yağdırmayacağına əminsinizmi? Siz, Mənim xəbərdarlığımın necə nəticələr verdiyini biləcəksiniz. Müşriklərdən əvvəlkilər də bunu yalançı hesab etmişdilər. Görəydin Mənim onları həlak etməyim necə oldu! (Mülk surəsi, 17–18)

Palçıqdan daş yağması

Onların üstünə gildən daşlar yağdıraq – (Zəriyət surəsi, 33)

Yerin altına batmaq

Alt–üst olmuş kəndləri də O viran qoydu. (Nəcm surəsi, 53)

QURANDA EDİLƏN BƏNZƏTMƏLƏR

Quranda bəzi ayələrdə bənzətmələr yer alır. Sonsuz hikmət sahibi olan Allahın etdiyi bu bənzətmələr son dərəcə təsirli, oxuyanın o mövzuda anlayışını açacaq xüsusiyyətdədir. Bənzətmələrin və təsvirlərin hamısı, verilən mövzunu ən təsirli və aydın şəkildə ifadə edir:

Şübhəsiz ki, ayələrimizi yalan sayanlara və onlara təkəbbürlüklə yanaşanlara göyün qapıları açılmayacaq və dəvə iynənin gözündən keçməyincə onlar Cənnətə girməyəcəklər. Biz günahkarları belə cəzalandırıyıq. (Əraf surəsi, 40)

Biz onların etdikləri əməllərə baxdıqdan sonra onları sovrulmuş toz dənəciklərinə çeviririk. (Furqan surəsi, 23)

Rəbbini inkar edənlərin məsəli – onların əməlləri, qasırgalı bir gündə küləyin şiddətlə sovurduğu külə bənzəyir. Onlar gördükləri işlərə görə savab qazanmazlar. Dərin azğınlıq da elə budur. (İbrahim surəsi, 18)

Kafirlərin məsəli çıxırtı və bağırtıdan başqa bir şey anlamayanları (heyvanları) haylayanın (çobanın) məsəlinə bənzəyir. Onlar kar, lal və kordurlar, haqqı anlamazlar. (Bəqərə surəsi, 171)

Allahdan başqasını özlərinə dost tutanların aqibəti özünə yuva qurmuş hörümçəyin məsəlinə bənzəyir. Yuvaların ən zəifi də, əlbəttə ki, hörümçək yuvasıdır. Kaş ki, biləydilər! (Ənkəbut surəsi, 41)

Ey iman gətirənlər! Sədəqələrinizi, özünü camaata göstərmək məqsədilə xərcləyən, Allaha və Axirət gününə inanmayan şəxs kimi minnət qoymaqla və əziyyət verməklə puç etməyin. Bunun məsəli üzərində torpaq olan hamar qayanın məsəlinə bənzəyir ki, şiddətli yağış yağıb onu çılpaq hala salmışdır. Onlar qazandıqlarından heç bir şeyə nail olmazlar. Allah kafir xalqı doğru yola yönəltməz. (Bəqərə surəsi, 264)

Onların bu dünya həyatında sərf etdiklərinin məsəli, özlərinə zülm edən adamların tarlasına ziyan vurub onu məhv edən çox soyuq bir küləyin məsəlinə bənzəyir. Allah onlara zülm etmədi, lakin onlar özləri özlərinə zülm edirdilər. (Ali İmran surəsi, 117)

Haqq çağırış yalnız Onadır. Müşriklərin Ondən başqa çağırıcıları isə, onlara heç bir şeylə cavab vermirlər. Onlar ağzına su çatsın deyə uzaqdan iki ovcunu suya açan kimsəyə bənzəyirlər. Halbuki o kimsə suyu ovucuya içməyincə su onun ağzına çatan deyildir. Doğrusu, kafirlərin duası azğınlıqdan başqa bir şey deyildir. (Rad surəsi, 14)

Mallarını Allahın razılığını qazanmaq və nəfslərini möhkəmləndirmək üçün xərcləyənlərin məsəli təpə üzərindəki bağıın məsəlinə bənzəyir ki, ona şiddətli yağış düşdükdən sonra o öz bəhrəsini iki qat verir. Hərgah ona şiddətli yağış düşməzsə, narın yağış da bəs edər. Allah sizin nə etdiklərinizi görür. (Bəqərə surəsi, 265)

Ancaq tək Allaha ibadət edənlərdən və Ona şərik qoşmayanlardan olun! Kim Allaha şərik qoşsa, sanki o, göydən düşər, quşlar onu alıb aparar, yaxud külək onu sovurub uzaq bir yerə atar. (Həcc surəsi, 31)

Biz istəsəydik, bunun (həmin ayələrin) sayəsində onu ucaldardıq. Lakin o, dünyaya meyl saldı və öz istəyinə uydu. Onun məsəli itin məsəlinə bənzəyir; onu qovsan da dilini çıxardıb ləhləyər, qovmasan da. Ayələrimizi yalan hesab edənlərin məsəli belədir. Bu əhvalatları onlara danış ki, bəlkə fikirləşələr. (Əraf surəsi, 176)

Hamınız Allahın ipindən möhkəm yapışın və parçalanmayın! Allahın sizə olan nemətini xatırlayın ki, siz bir–birinizə düşmən idiniz, O, sizin qəlblərinizi birləşdirdi və Onun neməti sayəsində bir–birinizlə qardaş oldunuz. Siz odlu bir uçurumun lap kənarında idiniz. O, sizi ondan xilas etdi. Allah Öz ayələrini sizə beləcə bəyan edir ki, bəlkə doğru yola gələsiniz. (Ali İmran surəsi, 103)

Binasını Allah qorxusu və Onun rızası üzərində quran kəs daha yaxşıdır, yoxsa binasını dağılmaqda olan uçurumun lap kənarında quran və onunla birlikdə Cəhənnəm oduna yuvarlanan kəs? Allah zalım qövmü doğru yola yönəltməz. (Tövbə surəsi, 109)

Möminlər: “Kaş cihada dair bir surə nazil olaydı!”– deyirlər. Hökmü bəlli bir surə nazil olub orada döyüş yada salınan kimi qəlbində xəstəlik olanların sənə ölüm ayağında bayılan kimsənin baxışı ilə baxdıqlarını görərsən. Onlara daha yaxşı olardı ki, itaət etsinlər və xoş söz söyləsinlər. Cihada qəti əmr verildiyi zaman Allaha sadıq qalsaydılar, əlbəttə ki, onlar üçün daha yaxşı olardı. (Məhəmməd surəsi, 20–21)

O zaman onlar sizin həm yuxarı və həm də aşağı tərəfinizdən üstünüzə gəlmişdilər. O vaxt qorxudan gözlər bərəlməmiş, ürəklər xirtdəyə çatmış və siz də Allah barəsində zənnə–gümana qapılmışdınız. Orada möminlər imtahana çəkilmiş və güclü sarsıntıya məruz qalmışdılar. (Əhzab surəsi, 10–11)

Zalımların etdikləri əməllərdən Allahın xəbərsiz olduğunu sanma. Allah sadəcə onları cəzalandırmağı gözlərin bərələ qalacağı günə saxlayır. O gün onlar başlarını yuxarı qaldıraraq

carçıya doğru tələsəcəklər. Onlar özlərinə belə dönüb baxmayacaq və onların qəlbi də bomboş qalacaqdır (qorxudan bütün başqa duyğulardan xali olacaqdır). (İbrahim surəsi, 42–43)

Sur ikinci dəfə üfürülən kimi onlar dərhal qəbirlərdən çıxıb Rəbbinə tərəf axışacaqlar. (Yasin surəsi, 51)

Yeddi göyü təbəqələr şəklində quran Odur. Sən Mərhəmətli Allahın yaratdığında qətiyyən bir uyuşmazlıq tapmazsan. Bir başını qaldırıb göyə diqqət yetir, heç onda bir çat görürsənmi? Sonra göz gəzdirib təkrar bax. Göz zəlil və yorğun halda özünə tərəf dönəcəkdir. (Mülk surəsi, 3–4)

QURANDA AND İÇMƏK

İnsanlar hansı andlarından məsul olacaqlar

Allah sizi qərəzsiz içdiyiniz andlara görə cəzalandırmaz, lakin O, sizi qəlbinizin qərəzinə (qəsdən içdiyiniz andlara) görə cəzalandıracaqdır. Allah Bağışlayandır, Həlimdir. (Bəqərə surəsi, 225)

Necə gəldi deyilən andlar

Allah sizi qəsdiniz olmadan içdiyiniz andlara görə (onları pozmağa görə) cəzalandırmaz, lakin O, sizi qəsdlə içdiyiniz andlara görə cəzalandıracaqdır. Bunun kəffarəsi ailənizə yedirtdiyinizin orta hesabı dəyərində ya on kasıbı yedirtmək və ya onları geyindirmək və yaxud da bir kölni azad etməkdir. Kəffarə vermək üçün bir şey tapmayan kimsə üç gün oruc tutsun. Bu, and içib sonra pozduğunuz andlarınızın kəffarəsidir. Andlarınızı qoruyun! Allah Öz ayələrini sizə bu cür bəyan edir ki, bəlkə şükür edəsiniz. (Maidə surəsi, 89)

Vəsiyyət və şahidlikdə and içmək

Hər kəs üçün valideynlərin və yaxın qohumların qoyub getdikləri maldan öz paylarını alacaq varislər təyin etdik. Siz də əhd bağladığınız kəslərin də paylarını özlərinə verin. Həqiqətən, Allah hər şeyə Şahiddir. (Nisa surəsi, 33)

Ey iman gətirənlər! Sizlərdən bir kimsəyə ölüm gəldiyi zaman, vəsiyyət vaxtı içinizdən iki ədalətli kişi, bir yerə səfərə çıxdığınız zaman başınıza ölüm müsibəti gəldikdə isə özünüzdən olmayan iki kişi aranızda şahidlik etsin. Əgər özünüzdən olmayan şahidlərə şübhə etsəniz, namazdan sonra hər ikisini saxlayın və qoy onlar: “Biz bu andımızı lap yaxın qohumlara belə heç bir qiymətə satmırıq və Allahın şahidliyini gizlətmərik. Əks halda biz, şübhəsiz ki, günahkarlardan olarıq” – deyə and içsinlər. Əgər hər ikisinin günah iş tutduqları aşkar edilsə, o zaman onların yerini haqsızlığa məruz qalanlardan ölən şəxsə daha yaxın olan iki kişi tutar və onlar: “Əlbəttə, bizim şahidliyimiz o iki nəfərin şahidliyindən daha doğrudur və biz həddi aşmadıq. Əks halda biz, şübhəsiz ki, zalımlardan olarıq” – deyə and içərlər. Bu, onların olduğu kimi şahidlik etmələri və ya andlarının sonradan varislər tərəfindən başqa andlarla rədd edilməsindən qorxmaları üçün daha münasibdir. Allahdan qorxun və qulaq asın! Allah günahkar tayfanı doğru yola yönəltməz. (Maidə surəsi, 106–108)

Arvadlarını zinada günahlandırıb özlərindən başqa şahidləri olmayanların hər birinin şahidliyi, özünün doğru danışanlardan olmasına dair dörd dəfə Allahı şahid tutması, (Nur surəsi, 6)

Andlarını bəhanə edərək yaxşılıq etməyə mane olanlar

Andlarınıza görə Allahın adını, yaxşılıq etməniyə, Allahdan qorxmanıza və insanlar arasında sülh yaratmanıza dair bir maneəyə çevirməyin. Allah Eşidəndir, Biləndir! (Bəqərə surəsi, 224)

Andlarını təxribatçılıq ünsürü edərək istifadə edənlər

İpliyini möhkəm əyirdikdən sonra onu açıb sökən qadın kimi olmayın. Bir camaat digər bir camaatdan sayca və malca daha çox olduğu üçün andlarınızı aranızda hiylə vasitəsinə çevirirsiniz. Allah bununla sizi sındırır. O, ixtilafda olduğunuz şeyləri Qiyamət günü sizə mütləq bildirəcəkdir. (Nəhl surəsi, 92)

Andlarınızı aranızda hiylə vasitəsinə çevirməyin. Yoxsa ayağınız möhkəm dayanmış ikən sürüşər və insanları Allah yolundan döndərdiyinizə görə əzabı dadarsınız. Sizin üçün axirətdə də böyük bir əzab hazırlanar. (Nəhl surəsi, 94)

Andlarını sipər edənlər

Onlar andlarını özlərinə sipər edib insanları Allah yolundan döndərdilər. Onları alçalıcı bir əzab gözləyir. (Mücətilə surəsi, 16)

Onlar andlarını sipər edib insanları Allah yolundan döndərdilər. Həqiqətən, onların törətdikləri əməllər necə də pisdir! (Münafiqun surəsi, 2)

Andlarını ucuz dəyəərə satanların vəziyyəti

Həqiqətən də, Allah ilə olan əhdlərini və andlarını ucuz qiymətə satan kəslər üçün axirətdə heç bir pay yoxdur. Allah onları danışdırmayacaq, Qiyamət günü onların üzünə baxmayacaq və onları təmizə çıxarmayacaqdır. Onlar üçün ağırılı-acılı bir əzab vardır. (Ali İmran surəsi, 77)

Andlarını pozanlar

Əgər kafir başçılar əhd bağladıqdan sonra andlarını pozub dininizə böhtan atsalar, onlarla vuruşun, çünki onlar anda əhəmiyyət verməzlər. Bəlkə, küfrdən əl çəkələr. Məgər siz andlarını pozan, Peyğəmbəri öz yurdundan qovmaq fikrində olan, özləri də sizinlə döyüşü birinci başlayan bir camaatla vuruşmayacaqsınız? Məgər onlardan qorxursunuz? Əgər möminsinizsə, daha çox Allahdan qorxmalısınız. (Tövbə surəsi, 12–13)

Allahla bağladığınız əhdə sadıq olun; möhkəm and içdikdən sonra andlarınızı pozmayın. Çünki siz Allahı özünüə zəmin etmişiniz. Şübhəsiz ki, Allah sizin nələr etdiyinizi bilir. İpdiyini möhkəm əyirdikdən sonra onu açıb sökən qadın kimi olmayın. Bir camaat digər bir camaatdan sayca və malca daha çox olduğu üçün andlarınızı aranızda hiylə vasitəsinə çevirirsiniz. Allah bununla sizi sınaıır. O, ixtilafda olduğunuz şeyləri Qiyamət günü sizə mütləq bildirəcəkdir. (Nəhl surəsi, 91–92)

Yalan yerə and içənlər

Öz əlləri ilə törətdikləri əməllərə görə onlara müsibət üz verdikdən sonra sənin yanına gəlib: “Biz ancaq yaxşılıq etmək və mübahisə edənləri barışdırmaq istədik!” – deyər Allaha and içdikdə onların halı necə olacaq? (Nisa surəsi, 62)

İman gətirənlər isə deyəcəklər: “Sizinlə bərabər olacaqlarına dair Allahın adı ilə möhkəm and içənlər bunlardırmı?” Onların əməlləri puça çıxdı, özləri də ziyana uğrayanlardan oldular. (Maidə surəsi, 53)

Üstəlik onlara: “Şübhəsiz ki, mən sizin nəsihətçilərinizdənəm” – deyə and içdi. (Əraf surəsi, 21)

Əgər səfəriniz gəlir gətirən və yüngül bir yürüş olsaydı, onlar mütləq sənin ardınca gedərdilər. Lakin əziyyətli yol onlara çətin gəldi. Onlar: “Əgər taqətimiz olsaydı, biz də sizinlə bərabər çıxardıq!” – deyə Allaha and içəcəklər. Onlar özlərini həlak edirlər. Çünki Allah onların yalançı olduqlarını bilir. (Tövbə surəsi, 42)

Sizi razı salmaq üçün yanınızda Allaha and içirlər. Əgər mömindirlərsə, bilsinlər ki, Allahı və Onun Elçisini razı salmaları daha yaxşıdır. (Tövbə surəsi, 62)

Yanlarına qayıtdığınız zaman onlardan əl çəkəsiniz deyə qarşınızda Allaha and içəcəklər. Siz onlardan üz döndərin. Çünki onlar mürdərdir. Qazandıqları günahların cəzası olaraq sığınacaqları yer Cəhənnəm olacaqdır. Qarşınızda and içəcəklər ki, onlardan razı qalasınız. Siz onlardan razı olsanız da, Allah fasiq qövmdən razı qalmaz. (Tövbə surəsi, 95–96)

Onlar dedilər: “Biz bütöv bir dəstə olduğumuz halda canavar onu yesə, demək biz ziyana uğrayanlarıq”. (Yusif surəsi, 14)

Münafıqlar Allaha çox möhkəm and içdilər ki, əgər sən onlara əmr etsən, onlar mütləq döyüşə çıxacaqlar. De: “And içməyin! İtaətiniz bəllidir. Şübhəsiz ki, Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır”. (Nur surəsi, 53)

Onlar Allaha çox möhkəm and içdilər ki, özlərinə qorxudan bir peyğəmbər gəlsə, hər hansı ümmətdən daha çox doğru yolda olacaqlar. Onlara qorxudan peyğəmbər gəldikdə isə bu, onların ancaq nifrətini artırdı. (Fatir surəsi, 42)

Məgər sən, Allahın qəzəbləndiyi adamlarla dostluq edənləri görmədinmi? Onlar nə sizdəndirlər, nə də onlardan. Onlar bilə-bilə yalandan and içirlər. (Mücadilə surəsi, 14)

Allah onların hamısını dirildəcəyi gün onlar sizə and içdikləri kimi, Ona da and içəcək və nə isə əldə etdiklərini güman edəcəklər. Əslində, onlar əsl yalançılardır. (Mücadilə surəsi, 18)

İtaət etmə hər tez-tez and içənə, alçağa, (Qələm surəsi, 10)

İnkarçıların etibarsız andları

“Allah onlara mərhəmət nəsb etməyəcəkdir” – deyə barəsində and içdiyiniz kəslər bunlardırmı?” Sədd əhlinə deyiləcəkdir: “Cənnətə girin! Sizə heç bir qorxu yoxdur və siz kədərlənməyəcəksiniz”. (Əraf surəsi, 49)

Yaxud Bizimlə Qiyamət gününədək əhd bağlamısınız ki, istədiyiniz hər şey sizin olacaqdır? (Qələm surəsi, 39)

Onlar Allaha möhkəm and içdilər ki: “Allah ölə bir kəsi diriltməyəcəkdir!” Xeyr! Allahın ölümləri dirilməsi Onun doğru vədinə görə olacaq, lakin insanların çoxu bunu bilmirlər. (Nəhl surəsi, 38)

Bu dirilmə həm bizə, həm də əvvəllər atalarımıza vəd olunmuşdu. Bu, keçmişdəkilərin əfsanələrindən başqa bir şey deyil. (Muminun surəsi, 83)

Şeytanın insanları azdırmağa and içməsi

İblis dedi: “Ey Rəbbim! Sən məni yoldan çıxartdığına görə, mən də yer üzündə onlara pis işləri gözəl göstərib onların hamısını azdıracağam. (Hicr surəsi, 39)

İnanmadıqları halda mömün olduqlarına dair yalan yerə and içənlər

Məgər sən, Allahın qəzəbləndiyi adamlarla dostluq edənləri görmədinmi? Onlar nə sizdəndirlər, nə də onlardan. Onlar bilə-bilə yalandan and içirlər. (Mücadilə surəsi, 14)

Kafirələr Allahın adı ilə möhkəm and içdilər ki, əgər onlara bir ayə gəlsə, mütləq ona inanacaqlar. De: “Ayələr ancaq Allahın yanındadır. Siz haradan biləsiniz ki, o ayələr gəldikdə onlar yenə də iman gətirməyəcəklər?” (Ənam surəsi, 109)

Onlar sizinlə həmrəy olduqlarına and içirlər. Halbuki onlar sizdən deyildirlər. Əslində, onlar qorxaq adamlardır. (Tövbə surəsi, 56)

Müsəlmanlara zərər vurmaq, küfr etmək, möminlərin arasına təfriqə salmaq məqsədilə, əvvəlcədən Allaha və Onun Elçisinə qarşı müharibə edən kimsəni gözləmək üçün məscid tikənlər, əlbəttə: “Biz yaxşılıqdan başqa bir şey istəmədik” – deyə and içəcəklər. Allah şahiddir ki, onlar yalançıdırlar. (Tövbə surəsi, 107)

Onlar Allaha çox möhkəm and içdilər ki, özlərinə qorxudan bir peyğəmbər gəlsə, hər hansı ümmətdən daha çox doğru yolda olacaqlar. Onlara qorxudan peyğəmbər gəldikdə isə bu, onların ancaq nifrətini artırdı. (Fatir surəsi, 42)

Qadınlara ziharda olmaq üçün edilən andın hökmü

Sizlərdən öz qadınlarını anaya bənzədərək özlərinə haram edənlərin zövcələri onların anaları deyillər. Anaları ancaq onları doğmuş qadınlardır. Onlar yaramaz və yalan söz danışır. Şübhəsiz ki, Allah əfv edəndir, Bağışlayandır. Qadınlarını anaya bənzədərək özlərinə haram edib, sonra sözlərini geri götürənlər onlarla yaxınlıq etməzdən əvvəl bir kölə azad etməlidirlər. Bu sizə verilən öyüd-nəsihətdir. Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır. (Mücadilə surəsi, 2–3)

Allah bir adamın daxilində iki ürək yaratmamışdır. Allah anaya bənzədərək özünü zə haram etdiyiniz zövcələrinizi analarınız etməmiş, oğulluğa götürdüklerinizi də oğullarınız etməmişdir. Bunlar sizin dilinizə gətirdiyiniz yalan sözlərdir. Allah isə haqqı deyir və doğru yola yönəldir. (Əhzab surəsi, 4)

Arvadlarından uzaqlaşmağa and içənlərin hökmü

Qadınları ilə yaxınlıq etməməyi and içənlər üçün gözləmə müddəti dörd aydır. Əgər onlar fikirlərindən dönsələr, əlbəttə ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir. (Bəqərə surəsi, 226)

And içmənin kəffarəsi

Allah, andlarınızdan kəffarə verməklə azad olmağı sizdən ötrü qanuniləşdirmişdir. Allah sizin himayədarınızdır. O, Biləndir, Müdrikdir. (Təhrim surəsi, 2)

Allah sizi qəsdiniz olmadan içdiyiniz andlara görə (onları pozmağa görə) cəzalandırmaz, lakin O, sizi qəsdlə içdiyiniz andlara görə cəzalandıracaqdır. Bunun kəffarəsi ailənizə yedirtdiyinizin orta hesabı dəyərində ya on kasıbı yedirtmək və ya onları geyindirmək və yaxud da bir köləni azad etməkdir. Kəffarə vermək üçün bir şey tapmayan kimsə üç gün oruc tutsun. Bu, and içib sonra pozduğunuz andlarınızın kəffarəsidir. Andlarınızı qoruyun! Allah Öz ayələrini sizə bu cür bəyan edir ki, bəlkə şükür edəsiniz. (Maidə surəsi, 89)

Allahın üzərinə and içdiyi şeylər

Rəbbinə and olsun ki, Biz onların hamısından soruşacağıq – (Hicr surəsi, 92)

Biz onların dediklərindən sənin qəlbini daraldığını bilirik. (Hicr surəsi, 97)

And olsun hikmətli Qurana! (Yasin surəsi, 2)

And olsun göylərdə və yerdə səf-səf duranlara, imansızları qətiyyətlə qovanlara və Zikri oxuyanlara! (Saffat surəsi, 1–3)

Sad. Öyüd-nəsihətlə dolu Qurana and olsun! (Sad surəsi, 1)

Bu aydın Kitaba and olsun! (Zuxruf surəsi, 2)

And olsun toz-torpağı ətrafa səpələyənlərə! And olsun yağmur yükü daşıyanlara! And olsun asanlıqla üzüb gedənlərə! And olsun işləri paylaşdıranlara! (Zəriyət surəsi, 1–4)

And olsun gözəl görünüşü olan səmaya! (Zəriyət surəsi, 7)

Göyün və yerin Rəbbinə and olsun ki, bu vəd sizin danışmağa qüdrətiniz olduğu kimi həqiqətdir. (Zəriyət surəsi, 23)

And olsun dağa! And olsun yazılmış Kitaba nazik dəri üzərində olan Kitaba! And olsun Beytulməməura! And olsun yüksək tavana! And olsun alovlanan dənizə! (Tur surəsi, 1–6)

And olsun batmaqda olan ulduza! (Nəcm surəsi, 1)

Ulduzların batdığı yerlərə and olsun! Kaş bunun, doğrudan da, böyük bir and olduğunu biləydiniz. (Vaqiə surəsi, 75–76)

Nun. And olsun qələmə və qələmə alınanlara! (Qələm surəsi, 1)

And içirəm həm gördüklərinizə və həm də görmədiklərinizə! (Haqqə surəsi, 38–39)

And içirəm məşriqlərin və məğriblərin Rəbbinə! Biz doğrudan da, elə bir qüdrətə malik ki, – (Məaric surəsi, 40)

Xeyr! And olsun aya! And olsun dönüb uzaqlaşan gecəyə! And olsun ağarmaqda olan sübh çağına! (Müddəssir surəsi, 32–34)

And içirəm Qiyamət gününə! And içirəm peşmançılıq çəkən nəfsə! (Qiyamət surəsi, 1–2)

And olsun xeyirlə göndərilənlərə və şiddətlə əsənlərə! And olsun Allahın əmrini yaydıqca yayanlara, haqqı nahaqdan ayırdıqca ayıranlara və zikri çatdıranlara (Mürsəlat surəsi, 1–5)

And olsun kafirlərin canını zorla alanlara! And olsun möminlərin canını rahatlıqla alanlara! And olsun göydə üzdükcə üzənlərə! And olsun ötdükcə ötənlərə! And olsun buyruqları yerinə yetirənlərə! (Naziət surəsi, 1–5)

And içirəm gecə çıxıb gündüz batan ulduzlara, seyrə çıxıb gizlənən səyyarələrə, qaralmaqda olan gecəyə, və açılmaqda olan səhərə! (Təkvir surəsi, 15–18)

And içirəm şəfəqə, gecəyə və onun ağuşuna aldıqlarına, bədirələnmiş on dörd gecəlik aya! (İnşiqaq surəsi, 16–18)

And olsun bürclü göyə! And olsun vədə verilmiş günə! And olsun şahidlik edənə və edilənə!
(Büruc surəsi, 1–3)

And olsun səmaya və gecə yolçusuna! Sən nə bilirsən ki, gecə yolçusu nədir? Bu, qaranlıqları
dəlib keçən ulduzdur. (Tariq surəsi, 1–3)

And olsun yağmurla qayıdan göyə! And olsun növbənöv bitkilərlə yarılan yerə! (Tariq surəsi,
11–12)

And olsun dan yerinə! And olsun on gecəyə! And olsun cütə və təkə! And olsun keçib
getməkdə olan gecəyə! Məgər bu andlar ağıl sahibi üçün kifayət deyilmi? (Fəcr surəsi, 1–5)

And içirəm bu şəhərə (Məkkəyə)! Sən də o şəhərin sakinisən. And olsun valideynə və onun
törəməsinə! (Bələd surəsi, 1–3)

And olsun günəşə və onun saçıdığı şəfəqə! And olsun ondan sonra zühur edən aya! And
olsun günəşi açıqlığa çıxardan gündüzə! And olsun günəşi bürüyən gecəyə! And olsun göyə və onu
qurana! And olsun yerə və onu döşəyəne! And olsun nəfsə və onu yaradıb kamilləşdirənə, ona
günahları və Allahdan qorxmağı təlqin edənə! (Şəms surəsi, 1–8)

And olsun yer üzünü zülmətə bürüməkdə olan gecəyə! And olsun günəşin çıxması ilə
aydınlaşan gündüzə! And olsun kişini və qadını yaradana! Sizin can atdıqlarınız başqa–başqadır.
(Leyl surəsi, 1–4)

And olsun səhərə! And olsun sakitləşən gecəyə! (Duha surəsi, 1–2)

And olsun əncirə və zeytuna! And olsun Sinay dağına! And olsun bu təhlükəsiz şəhərə
(Məkkəyə)! (Tin surəsi, 1–3)

And olsun tövşüyə–tövşüyə çapanlara! And olsun dırnaqları ilə qığılcım çıxaranlara! And
olsun səhər çağını həmlə edənlərə ki, hücumu keçib tozanaq qaldıraraq qoşunun içərisinə soxulurlar.
(Adiyat surəsi, 1–5)

And olsun axşam çağına! (Əsr surəsi, 1)

QURANDA BƏHSİ KEÇƏN TƏBİƏT HADİSƏLƏRİ

Külək

Küləkləri Öz mərhəməti önündə yağışdan qabaq müjdəçi olaraq göndərən Odur. Nəhayət, o küləklər ağır buludları daşıyarkən, Biz o buludları ölü bir diyara tərəf qovur, onunla yağmur endirir və bunun vasitəsi ilə hər cür meyvə yetişdiririk. Biz ölüləri də belə dirildəcəyik. Bəlkə, düşünüb ibrət alasınız. (Əraf surəsi, 57)

Biz küləkləri dövləndirici (buludlarda su əmələ gətirən, bitkiləri tozlandırıan bir vasitə) kimi göndərdik, göydən yağmur yağdırıb onu sizə içirdik. Belə olmasaydı, siz onu yığıb saxlaya bilməzdiniz. (Hicr surəsi, 22)

Güclü əsən küləyi Süleymana ram etdik. Küləklər onun əmri ilə bərəkət verdiyimiz yerə (Şama) tərəf əsərdi. Biz hər şeyi bilirik. (Ənbiya surəsi, 81)

Qurunun və dənizin qaranlıqlarında sizə doğru yol göstərən, küləkləri Öz mərhəməti önündə yağışdan qabaq müjdəçi kimi göndərən kimdir? Heç Allahla yanaşı başqa bir məbudmu var? Allah onların qoşduqları şəriklərdən ucadır. (Nəml surəsi, 63)

Buludları hərəkətə gətirən küləkləri göndərən Allahdır. Biz onları ölü bir diyara tərəf qovub, yeri ölümündən sonra onunla canlandırırıq. Diriltmə də belə olacaqdır. (Fatir surəsi, 9)

Əgər Allah istəsə, küləyi sakitləşdirər, onlar da suyun üzündə hərəkətsiz qalarlar. Həqiqətən, bunda səbirli olan və şükür edən hər bir kəs üçün ibrətlər vardır. (Şura surəsi, 33)

Gecə və gündüzün bir-birini əvəz etməsində, Allahın göydən yağmur endirib onun vasitəsilə yeri ölümündən sonra diriltməsində və küləkləri istədiyi səmtə yönəltməsində düşüncəli insanlar üçün də dəlillər vardır. (Casiyə surəsi, 5)

Yağış

O, sizin üçün yer üzünü döşəmə, göyü isə tavan etdi. Göydən su endirib onunla sizin üçün növbənöv məhsullardan ruzi yetişdirdi. Siz də bunu bildiyiniz halda heç kəsi Allaha tay tutmayın. (Bəqərə surəsi, 22)

Məgər onlar özlərindən əvvəl neçə–neçə nəsilləri məhv etdiyimizi görmədilərmi? Biz onlara yer üzündə sizə vermədiyimiz imkanları vermişdik. Onların üzərinə göydən bol–bol yağış yağdırmış və evlərinin altından çaylar axıtmışdıq. Biz onları günahlarına görə həlak etdik və onlardan sonra başqa nəsillər yaratdıq. (Ənam surəsi, 6)

Göydən su endirən Odur. Biz onunla hər bir bitkini yetişdirdik, ondan yaşıl otlar bitirir, onlardan da üst–üstə düzölmüş dənələr çıxarıyıq. Xurma ağacının tumurcuqlarından, sallanmış salxımlar yetişir. Biz həmçinin üzüm bağları, bir–birinə bənzəyən və bənzəməyən zeytun və nar ağacları da yetişdiririk. Bar verdiyi və yetişdiyi zaman onların meyvəsinə baxın. Şübhəsiz ki, bunlarda iman gətirən adamlar üçün dəlillər vardır. (Ənam surəsi, 99)

Ey qövmüm! Rəbbinizdən bağışlanma diləyin, sonra da Ona tövbə edin ki, göydən sizə bolluca yağış yağdırsın və gücünüzü daha da artırsın. Günahkarcasına üz çevirməyin”. (Hud surəsi, 52)

Göydən suyu endirən Odur. Bu, həm sizin içməyiniz, həm də içində mal–qaranızı otardığınız otların bitməsi üçündür. (Nəhl surəsi, 10)

Allah göydən yağmur yağdırıb onunla ölmüş yeri dirilti. Həqiqətən, bunda eşidən adamlar üçün dəlillər vardır. (Nəhl surəsi, 65)

Məgər Allahın göydən yağış yağdırdığını və onunla yer üzünü yaşıllığa bürüdüyünü görmürsənmi? Həqiqətən, Allah Lütfkardır, Xəbərdardır. (Həcc surəsi, 63)

Biz göydən lazımı qədər su endirib onu yerdə saxladıq. Şübhəsiz ki, Biz onu yox edə də bilərik. (Muminun surəsi, 18)

Məgər görmürsənmi ki, Allah buludları qovur, sonra onları bir–birinə qovuşdurur, sonra da onları bulud topasına çevirir. Sən onun arasından yağmur çıxdığını görürsən. Allah göydən, oradakı dağlar kimi buludlardan dolu yağdırır. Sonra da onunla istədiyini vurur, istədiyindən də onu uzaq edir. Buludların şimşəyinin parıltısı az qalır ki, gözləri kor etsin. (Nur surəsi, 43)

Küləkləri Öz mərhəməti önündə yağışdan qabaq müjdəçi olaraq göndərən Odur. Biz göydən tərtemiz su endirdik ki, onunla ölü bir diyarı canlandıraraq, yaratdığımız neçə–neçə heyvanlara və neçə–neçə insanlara ondan içirdək. (Furqan surəsi, 48–49)

Göyləri və yeri yaradan, sizin üçün göydən yağmur endirən kimdir? Biz onunla gözəl bağçalar saldıq. Halbuki siz onların ağaclarını böyüdə bilməzdiniz. Heç Allahla yanaşı başqa bir məbudmu var? Xeyr, onlar haqdan yayınan adamlardır. (Nəml surəsi, 60)

Əgər sən onlardan: “Göydən yağış nazil edib onunla yeri quruduqdan sonra canlandıran kimdir?” – deyə soruşsan, onlar mütləq: “Allahdır!” – deyəcəklər. De: “Həmd olsun Allaha!” Lakin onların çoxu bunu başa düşmür. (Ənkəbut surəsi, 63)

Həqiqətən, o Saat haqqında elm yalnız Allahdadır. Yağışı O yağdırır və bətnlərdə olanı O bilir. Heç kəs sabah nə qazanacağını bilə bilməz; heç kəs harada öləcəyini də bilməz. Allah isə, şübhəsiz ki, Biləndir, Xəbərdir. (Loğman surəsi, 34)

Məgər onlar quru yerə su axıdıb onunla həm heyvanlarının, həm də özlərinin yedikləri nemətlər yetişdirdiyimizi görmürlər? Hələ də bunu görmürlər? (Səcdə surəsi, 27)

Məgər Allahın göydən yağmur endirdiyini və onunla müxtəlif rəngli meyvələr yetişdirdiyimizi görmürsənmi? Dağlarda da müxtəlif rəngli – ağ, qırmızı və tünd qara cığırlar əmələ gətirdik. (Fatir surəsi, 27)

Yer üzünü qurquru görməyin də Onun dəlillərindəndir. Biz yerin üzərinə su endirdikdə o, hərəkətə gəlib qabarır. Şübhəsiz ki, onu dirildən, ölüləri də hökmən dirildəcəkdir. Həqiqətən, O, hər şeyə qadirdir. (Fussilət surəsi, 39)

İnsanlar ümidlərini kəsdikdən sonra yağış endirən və Öz mərhəmətini hər yana yayan Odur. O, Himayəçidir, Tərifəlayiqdir. (Şura surəsi, 28)

Biz göydən bərəkətli su endirdik, onunla bağlar və biçilən taxıl dənələri bitirdik. (Qaf surəsi, 9)

İldırım

İldırımdan qorxasınız və yağışın yağmasına ümid bəsləyəsiniz deyə sizə şimşək göstərən və yağış dolu ağır buludları var edən Odur. Göy gurultusu həmd edərək Ona təriflər deyir. Mələklər də Onun qorxusundan təriflər deyirlər. Allah ildırımlar göndərüb istədiyini vurur. Onlar Allah barəsində mübahisə edirlər. Halbuki O, şiddətli cəza verəndir. (Rad surəsi, 12–13)

Məgər görmürsənmi ki, Allah buludları qovur, sonra onları bir-birinə qovuşdurur, sonra da onları bulud topasına çevirir. Sən onun arasından yağmur çıxdığını görürsən. Allah göydən, oradakı dağlar kimi buludlardan dolu yağdırır. Sonra da onunla istədiyini vurur, istədiyindən də onu uzaq edir. Buludların şimşəyinin parıltısı az qalır ki, gözləri kor etsin. (Nur surəsi, 43)

Gecə ilə gündüzün bir-biriylə əvəz olunması

Həqiqətən də, göylərin və yerin yaradılmasında, gecə ilə gündüzün bir-biriylə əvəz olunmasında, insanlara fayda verən şeylərlə yüklənmiş halda dənizdə üzən gəmilərdə, Allahın göydən endirdiyi, onunla da ölmüş torpağı diriltiyi suda, Onun bütün heyvanatı yer üzünə yaymasında, küləklərin istiqamətinin dəyişdirilməsində və göylə yer arasında ram edilmiş buludlarda, başa düşən insanlar üçün dəlillər vardır. (Bəqərə surəsi, 164)

Dan yerini də O sökür. O, gecəni dinclik, günəşi və ayı isə vaxt üçün hesablama ölçüsü etdi. Bu, Qüdrətli və Bilən Allahın müəyyən etdiyi hökmdür. (Ənam surəsi, 96)

Doğrudan da, gecə ilə gündüzün bir-birini əvəz etməsində, Allahın göylərdə və yerdə yaratdıqlarında Allahdan qorxan adamlar üçün dəlillər vardır. (Yunis surəsi, 6)

Yeri döşəyən, orada möhkəm dağlar, çaylar yaradan və bütün meyvələrdən cüt-cüt yetişdirən də Odur. O, gündüzü gecə ilə örtüb bürüyür. Həqiqətən də, bunda dərin düşünən adamlar üçün dəlillər vardır. (Rad surəsi, 3)

O, gecəni və gündüzü, günəşi və ayı sizə xidmət etməyə yönəltdi. Ulduzlar da Onun əmri ilə ram edilmişdir. Sözsüz ki, bunlarda anlayan insanlar üçün əlamətlər vardır. (Nəhl surəsi, 12)

Biz gecə və gündüzü iki əlamət etdik. Rəbbinizdən lütf diləyəsiz, illərin sayını və hesabı biləsiniz deyə gecənin əlamətini silib gündüzün işıqlı əlamətini gətirdik. Biz hər şeyi təfsilatı ilə izah etdik. (İsra surəsi, 12)

Dirildən də, öldürən də Odur. Gecə ilə gündüzün bir-birini əvəz etməsi Ona aiddir. Məgər bunu anlamırsınız? (Muminun surəsi, 80)

Allah gecə və gündüzü bir-birilə əvəz edir. Həqiqətən, bunda bəsirət sahibləri üçün bir ibrət vardır. (Nur surəsi, 44)

O, gecəni gündüzə, gündüzü də gecəyə qatır. O, günəşi və ayı ram etmişdir. Onların hər biri müəyyən olunmuş vaxtadək hərəkət edir. Bu sizin Rəbbiniz olan Allahdır. Mülk Onundur. Sizin Ondan başqa yalvardıqlarınız xurma çəyirdəyinin pərdəsinə belə sahib deyillər. (Fatir surəsi, 13)

Gecəni rahatlanmanız üçün yaradan, gündüzü ruzi qazanmanız üçün işıqlı edən Allahdır. Allah insanlara qarşı lütfkardır, lakin insanların çoxu şükür etmir. (Mümin surəsi, 61)

Göyün inşa edilməsi

Doğrudan da, Rəbbiniz göyləri və yeri altı gündə yaradan, sonra da Ərşə ucalan Allahdır. O, gündüzü sürətlə təqib edən gecə ilə örtüb bürüyür. Günəşi, ayı və ulduzları Öz əmrinə tabe edən də Odur. Əslində, yaratmaq da, əmr etmək də Ona məxsusdur. Aləmlərin Rəbbi Allah nə qədər xeyirxahdır. (Əraf surəsi, 54)

Yer üzündə olanların hamısını sizə görə xəlq edən, sonra göyə tərəf yönəlib onu yeddi qat göy edən Odur. O, hər şeyi bilir. (Bəqərə surəsi, 29)

Ay və həftələrin müddəti

Dan yerini də O sökür. O, gecəni dinclik, günəşi və ayı isə vaxt üçün hesablama ölçüsü etdi. Bu, Qüdrətli və Bilən Allahın müəyyən etdiyi hökmdür. (Ənam surəsi, 96)

Günəşi işıqlı, ayı nurlu edən, illərin sayını və hesabı biləsiniz deyə ona mənzillər (səfhələr) müəyyən edən Odur. Allah bunları yalnız haqq naminə yaratmışdır. O, ayələri bilən adamlara belə izah edir. (Yunis surəsi, 5)

Gördüyünüz göyləri dirəksiz yüksəldən, sonra da Ərşə ucalan, müəyyən vaxta qədər göydə hərəkət edən günəşi və ayı əmrinə tabe edən Allahdır. O, işləri yoluna qoyur və ayələrini belə izah edir ki, bəlkə Rəbbinizlə qarşılaşacağınıza yəqinliklə inanasınız. (Rad surəsi, 2)

Biz gecə və gündüzü iki əlamət etdik. Rəbbinizdən lütf diləyəsınız, illərin sayını və hesabı biləsiniz deyə gecənin əlamətini silib gündüzün işıqlı əlamətini gətirdik. Biz hər şeyi təfsilatı ilə izah etdik. (İsra surəsi, 12)

QURANDA BƏHSİ KEÇƏN DÜNYA ŞƏKİLLƏRİ

Dağlar

Yerin onları yırğalamamasından ötrü orada möhkəm dağlar yaratdıq. Onlar istədikləri yerə gedə bilsinlər deyə, orada geniş yollar saldıq. (Ənbiya surəsi, 31)

O, göyləri görə biləcəyiniz bir dirək olmadan yaradıb saxlamış, yer sizi silkələməsin deyə, orada möhkəm dağlar qurmuş və ora cürbəcür heyvanlar yaymışdır. Biz göydən yağmur yağdırıb orada cürbəcür gözəl bitkilər bitirdik. (Loğman surəsi, 10)

Bir zaman sizdən əhd-peyman aldığ, dağı başınız üstünə qaldırdıq və buyurduq: “Sizə verdiyimizdən möhkəm yapışın və onun içindəkiləri yada salın ki, bəlkə Allahdan qorxasınız!” (Bəqərə surəsi, 63)

O zaman Biz sizinlə əhd bağlayıb dağı başınızın üstünə qaldırdıq: “Sizə verdiyimizdən möhkəm yapışın və eşidin!” – deyə əmr etdik. Onlar: “Eşitdik və asi olduq!” – dedilər. Küfrlərinə görə buzova olan məhəbbət onların qəlblərinə yeridildi. De: “Əgər siz möminsinizsə, imanınızın sizə əmr etdiyi şey necə də pisdir!” (Bəqərə surəsi, 93)

Bir zaman İbrahim: “Ey Rəbbim, ölüləri necə diriltdiyini mənə göstər!” – dedi. Rəbbi ona: “Məgər sən inanmırsan?” – dedi. İbrahim dedi: “Əlbəttə inanıram! Amma istəyirəm ki, qəlbim rahat olsun”. Allah buyurdu: “Quşlardan dördünü tut və onları özünə tərəf çəkib tikə-tikə et. Sonra hər dağın başına onlardan bir parça qoy, sonra da onları çağır, tez sənin yanına gələcəklər. Bil ki, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir!” (Bəqərə surəsi, 260)

Xatırlayın ki, O, sizi Ad qövmündən sonra xələflər etdi və yer üzündə yerləşdirdi. Siz də onun düzənliklərində qəsrlər tikir, dağlarda evlər yonursunuz. Allahın nemətlərini yada salın, yer üzündə fəsad yayaraq pis işlər görməyin”. (Əraf surəsi, 74)

Musa təyin etdiyimiz vaxtda gəldikdə Rəbbi onunla danışdı. Musa dedi: “Ey Rəbbim! Özünü mənə göstər, Sənə baxım”. O dedi: “Sən məni görə bilməzsən. Lakin bu dağa bax. Əgər o, öz yerində qala bilsə, sən də Məni görəcəksən”. Rəbbi dağa göründükdə onu parça-parça etdi. Musa da bayılaraq yerə sərildi. Özünə gəldikdə isə dedi: “Sən pak və müqəddəssən! Sənə tövbə etdim və mən iman gətirənlərin birincisiyəm!” (Əraf surəsi, 143)

Bir zaman dağı yerindən qoparıb onların başı üstünə bulud kimi qaldırmışdıq və onlar da elə zənn etmişdilər ki, dağ onların üstünə düşəcək. Biz onlara: “Sizə verdiyimizdən möhkəm yapışın və içindəkiləri xatırlayın ki, bəlkə, qorxasınız!” – demişdik. (Əraf surəsi, 171)

Gəmi onları dağlar kimi dalğalar içərisində apardığı zaman Nuh kənarında duran oğlunu səsləyib dedi: “Oğlum! Bizimlə birlikdə gəmiyə min, kafirlərdən olma!” O dedi: “Məni sudan qoruyacaq bir dağa sığınacağam!” Nuh dedi: “Bu gün, Allahın rəhm etdiklərindən başqa heç kəs Onun əmrindən qoruna bilməz!” Sonda dalğa onları bir-birindən ayırdı və o, suda boğulanlardan oldu. Sonra deyildi: “Ey yer, suyunu ud! Ey göy, yağışını saxla!” Su çəkildi, iş bitdi və gəmi Cudi dağı üzərində qərar tutdu. Sonra deyildi: “Məhv olsun zalım adamlar!” (Hud surəsi, 42–44)

Əgər oxunan bir kitabla dağlar hərəkətə gətirilsəydi və ya onunla yer parçalansaydı və yaxud da onun sayəsində ölümlər danışsaydılar o kitab yenə bu Quran olardı. Lakin bütün işlər Allaha məxsusdur. İman gətirənlər hələ bilmirlərmi ki, əgər Allah istəsəydi, bütün insanları doğru yola yönəldərdi? Allahın vədi gəlincəyə qədər etdikləri əməllərə görə kafir olanlara müsibət üz verməkdə davam edəcək və ya onların yurdunun yaxınlığında dayanacaqdır. Şübhəsiz ki, Allah vədinə xilaf çıxmaz. (Rad surəsi, 31)

Zalımlar öz hiylələrini qururdular. Halbuki onların hiyləsi Allaha bəlli idi. Onların hiyləsi ilə dağlar yerindən tərpənən deyildir. (İbrahim surəsi, 46)

Onlar təhlükəsizlikdə qalmaq üçün dağlarda evlər yonurdular. (Hicr surəsi, 82)

O, sizi silkələməsin deyə, yer üzündə möhkəm dağlar və düzgün səmt götürəsiniz deyə, çaylar və yollar yaratdı. (Nəhl surəsi, 15)

O gün Biz dağları hərəkətə gətirəcəyik. O vaxt yerin dümdüz olduğunu görə bilərsiniz. Biz hamını bir yerə toplayacaq, onlardan heç birini kənara buraxmayacağıq. (Kəhf surəsi, 47)

Mənə dəmir parçaları gətirin!” Nəhayət, dağın iki yamacı arasını dəmir parçaları ilə doldurduqda: “Körükləyin!” – dedi. Dəmir közərən kimi: “Gətirin mənə, onun üstünə ərimiş mis töküm!” – dedi. (Kəhf surəsi, 96)

Siz olduqca pis bir iş tutdunuz. Bundan az qaldı göylər parçalansın, yer yarılınsın və dağlar yerindən qopub uçsun. (Məryəm surəsi, 89–90)

Səndən dağlar haqqında soruşurlar. De: “Rəbbim onları dağıdıb havaya sovuracaq, (Taha surəsi, 105)

Yerin onları yırgalamamasından ötrü orada möhkəm dağlar yaratdıq. Onlar istədikləri yerə gedə bilsinlər deyə, orada geniş yollar saldıq. (Ənbiya surəsi, 31)

Biz Sina dağında bir ağac bitirdik ki, barından yeyənlərə həm yağ, həm də həm şirə verir. (Muminun surəsi, 20)

Məgər görmürsənmi ki, Allah buludları qovur, sonra onları bir-birinə qovuşdurur, sonra da onları bulud topasına çevirir. Sən onun arasından yağmur çıxdığını görürsən. Allah göydən, oradakı dağlar kimi buludlardan dolu yağdırır. Sonra da onunla istədiyini vurur, istədiyindən də onu uzaq edir. Buludların şimşəyinin parıltısı az qalır ki, gözləri kor etsin. (Nur surəsi, 43)

Qitə

Yer üzündə bir-birinə yaxın müxtəlif münbitli torpaq sahələri, üzüm bağları, əkinlər, şaxəli-şaxəsiz xurma ağacları vardır. Onlar eyni su ilə suvarılır. Lakin Biz yeyilməsinə görə onların birini digərindən üstün edirik. Doğrudan da, bunda başa düşən adamlar üçün dəlillər vardır. (Rad surəsi, 4)

Vadi

Həqiqətən, Mən sənın Rəbbinəm. Başmaqlarını çıxart. Çünki sən müqəddəs Tuva vadisindəsən! (Taha surəsi, 12)

Musa oraya gəlib çatdıqda sağ tərəfindəki vadinin yaxınlığında olan mübarək yerdəki ağac tərəfdən ona nida gəldi: “Ey Musa! Aləmlərin Rəbbi olan Allah Mənəm! (Qəsas surəsi, 30)

Musanın hadisəsi sənə yetişdimi? O zaman Rəbbi onu müqəddəs Tuva vadisində səsləyib demişdi: (Naziət surəsi, 15–16)

Şairlərə gəldikdə isə, onlara ancaq azğınlar uyar. Məgər görmürsənmi ki, onlar hər vadiyə veyl-veyl gəzir (hər mövzuda şer uydurur) (Şuəra surəsi, 224–225)

Nəhayət, onlar qarışqa vadisinə gəlib çatdıqda bir qarışqa dedi: “Ey qarışqalar! Yuvalarınıza girin ki, Süleyman və onun qoşunu özləri də hiss etmədən sizi tapdayıb məhv etməsinlər”. (Nəml surəsi, 18)

Bağlar və çeşmələr

Biz onları (o zalım tayfanı) bağlardan və çeşmələrdən çıxartdıq; (Şuəra surəsi, 57)

O sizə heyvanat və oğul-uşaq verdi, üstəlik bağlar və çeşmələr də əta etdi. (Şuəra surəsi, 133-134)

Bağlar və bulaqlar içində, əkinlər və yumşaq meyvəli xurmalıqlar içində arxayınlıqla qalacaqsınız? Dağlardan məharətlə evlər yonub düzəldəcəksiniz? (Şuəra surəsi, 147-149)

Onlar neçə-neçə bağlar, çeşmələr qoyub getdilər; (Duxan surəsi, 25)

Dəniz

Yeri məskən edən, arasından çaylar axıdan, üzərində möhkəm duran dağlar yaradan və iki dənizin arasında maneə qoyan kimdir? Heç Allahla yanaşı başqa bir məbudmu var? Xeyr, onların əksəriyyəti bunu bilmirlər. (Nəml surəsi, 61)

Qurunun və dənizin qaranlıqlarında sizə doğru yol göstərən, küləkləri Öz mərhəməti önündə yağışdan qabaq müjdəçi kimi göndərən kimdir? Heç Allahla yanaşı başqa bir məbudmu var? Allah onların qoşduqları şəriklərdən ucadır. (Nəml surəsi, 63)

İnsanların öz əlləri ilə etdiyi əməllərinin nəticəsi olaraq quruda və dənizdə fəsad törəyir ki, Allah onlara, etdiklərinin bir qismini daddırsın. Bəlkə, onlar haqqa qayıdalar. (Rum surəsi, 41)

İki dəniz eyni deyildir. Birinin suyu dadlı, şirin və içməyə rahat, digərininki isə həddindən artıq duzlu və acıdır. Onların hər birindən təzə balıq yeyir, taxdığınız zinət əşyalarını çıxarırsınız. Sən gəmilərin onu yara-yara üzdüyunü görürsən. Bütün bunlar Allahın lütfünü axtarıb tapmağınız və şükür etməyiniz üçündür. (Fatir surəsi, 12)

Gəmilərin Onun əmri ilə dənizdə üzməsi və sizin də Onun lütfündən axtarmanız üçün dənizi sizin xidmətinizə verən Allahdır. Bəlkə, şükür edəsiniz. (Casiyə surəsi, 12)

Yer və göy

Məgər Allahın göydən yağmur endirib onu yer üzündəki çeşmələrə axıtdığını görmürsənmi? Sonra Allah onunla müxtəlif rəngli əkinlər yetişdirir. Sonra onlar quruyur və sən onları saralmış görürsən. Sonra da Allah onları çör-çöpə döndərir. Həqiqətən, bunda ağıl sahibləri üçün ibrət vardır. (Zumər surəsi, 21)

Sizin üçün yeri məskən, göyü də tavan edən, sizə surət verib surətlərinizi gözəl şəkllə salan, sizə pak nemətlərdən ruzi verən Allahdır. Budur sizin Rəbbiniz olan Allah. Aləmlərin Rəbbi olan Allah nə qədər xeyirxahdır! (Mümin surəsi, 64)

Yer üzünü qurquru görməyin də Onun dəlillərindəndir. Biz yerin üzərinə su endirdikdə o, hərəkətə gəlib qabarıq. Şübhəsiz ki, onu dirildən, ölüləri də hökmən dirildəcəkdir. Həqiqətən, O, hər şeyə qadirdir. (Fussilət surəsi, 39)

Biz göyü, yeri və onların arasında olanları əyləncə üçün və əbəs yerə yaratmadıq. (Duxan surəsi, 38)

Göylərdə və yerdə olanların hamısını O, sizin xidmətinizə vermişdir. Həqiqətən, bunda düşünən adamlar üçün dəlillər vardır. (Casiyə surəsi, 13)

Biz yeri döşədik, orada möhkəm dağlar yerləşdirdik və gözoşşayan bitkilərin hər növündən yetişdirdik. (Qaf surəsi, 7)

Yollar

Allah yeri sizin üçün xalı tək döşədi. Belə etdi ki, orada geniş yollarla hərəkət edəsiniz". (Nuh surəsi, 19–20)

O, sizi silkələməsin deyə, yer üzündə möhkəm dağlar və düzgün səmt götürəsiniz deyə, çaylar və yollar yaratdı. (Nəhl surəsi, 15)

O, yer üzünü sizin üçün beşik etmiş, orada sizin üçün yollar salmış və göydən su endirmişdir. Biz onunla cürbəcür bitkilərdən cüt-cüt yetişdirdik. (Taha surəsi, 53)

Yerin onları yırgalamamasından ötrü orada möhkəm dağlar yaratdıq. Onlar istədikləri yerə gedə bilsinlər deyə, orada geniş yollar saldıq. (Ənbiya surəsi, 31)

Məgər Allahın göydən yağmur endirdiyini və onunla müxtəlif rəngli meyvələr yetişdirdiyimizi görmürsənmi? Dağlarda da müxtəlif rəngli – ağ, qırmızı və tünd qara cığırlar əmələ gətirdik. (Fatir surəsi, 27)

O, yeri sizin üçün beşik etdi və orada sizin üçün yollar saldı ki, bəlkə düz gedə biləsiniz. (Zuxruf surəsi, 10)

And olsun gözəl görünüşü olan səmaya! (Zəriyət surəsi, 7)

QURANDA SU

Sonra bunun ardınca sizin qəlbləriniz sərtləşib daş kimi, hətta ondan da sərt oldu. Həqiqətən, daşlardan eləsi var ki, içərisindən çaylar qaynayıb çıxar. Onlardan eləsi də var ki, yarılar, içərisindən su çıxar. Eləsi də var ki, Allahın qorxusundan yuvarlanıb yerə düşər. Allah sizin nə etdiklərinizdən xəbərsiz deyildir. (Bəqərə surəsi, 74)

Cənnətdəki su

Onların Rəbbinin yanındakı mükafatı ağacları altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Ədn bağlarıdır. Allah onlardan razıdır, onlar da Ondən razıdırlar. Bu nemətlər, Rəbbindən qorxan kimsələrdən ötrüdür! (Beyyinə surəsi, 8)

Şübhəsiz ki, iman gətirib yaxşı işlər görənlər üçün ağacları altından çaylar axan Cənnət bağları vardır. Bu, böyük müvəffəqiyyətdir. (Büruc surəsi, 11)

Müttəqilərə vəd edilmiş Cənnətin vəsfi belədir; onun ağacları altından çaylar axar və onun yeməkləri də, kölgəsi də daimidir. Müttəqilərin aqibəti budur. Kafirlərin aqibəti isə Oddur. (Rad surəsi, 35)

İman gətirib xeyirxah işlər görənləri ağacları altından çaylar axan Cənnətdəki otaqlarda yerləşdirəcəyik. Onlar əbədi olaraq orada qalacaqlar. Yaxşı əməl sahiblərinin mükafatı necə də gözəldir! (Ənkəbut surəsi, 58)

İman gətirib saleh əməllər işləyənləri isə ağacları altından çaylar axan, içində əbədi məskunlaşacaqları Cənnət bağlarına daxil edəcəyik. Onlar üçün orada pak zövcələr vardır. Biz onları sıx kölgəliklərdə yerləşdirəcəyik. (Nisa surəsi, 57)

Rəbbinin hüsurunda durmaqdan qorxanları iki Cənnət bağı gözləyir. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız? İkisində də növbənöv meyvələrlə dolu budaqlar vardır. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız? İkisində də iki axar bulaq vardır. (Rəhman surəsi, 46–50)

Cəhənnəmdəki su

Qabaqda onu Cəhənnəm gözləyir; orada ona irinli su içirdiləcək. (İbrahim surəsi, 16)

De: “Haqq Rəbbiniz tərəfindəndir. Kim istəyir inansın, kim də istəyir inanmasın”. Biz zalımlar üçün elə bir Od hazırlamışıq ki, onun divarları onları əhatə edəcəkdir. Onlar kömək dilədikdə əridilmiş metal kimi üzlərini qovuran bir su ilə kömək ediləcəkdir. Nə pis içkidir! Nə pis məskəndir! (Kəhf surəsi, 29)

Bu, qaynar su və irindir. Qoy onu dadsınlar! (Sad surəsi, 57)

Qaynar suya tərəf; sonra odda yandırılacaqlar. (Mümin surəsi, 72)

Sonra da üstündən onları qaynar su ilə qatışdırılmış bir içki gözləyir. (Saffat surəsi, 67)

Dinlərini oyun və əyləncə sayanları və dünya həyatının aldatdığı şəxsləri tərk et. Bununla xatırlat ki, heç kəs qazandıqlarına görə özünü məhvə məhkum etməsin. Allahdan başqa onun nə bir hamisi, nə də bir havadarı olacaqdır. O nə cür fidyə versə də, ondan qəbul olunmayacaq. Onlar qazandıqları günahlara görə məhvə məhkum olanlardır. Kafir olduqlarına görə onlar üçün qaynar içki və ağırlı-acılı bir əzab hazırlanmışdır. (Ənam surəsi, 70)

Üstündən də qaynar su içəcəksiniz. Siz onu susamış xəstə dəvələr kimi içəcəksiniz”. (Vaqiə surəsi, 54–55)

Od sakinləri Cənnət əhlini səsləyib deyəcəklər: “Bizim üstümüzdə bir az su və ya Allahın sizə verdiyi ruzidən tökün”. Onlar isə deyəcəklər: “Allah bunları kafirlərə haram etmişdir”. (Əraf surəsi, 50)

Allahın göydən su endirməsi

O mərhəmətli Allah ki, göyləri və yeri yaratdı, göydən su endirib onunla sizin üçün növbənöv məhsullardan ruzi yetişdirdi, əmri ilə dənizdə üzmək üçün gəmiləri sizin ixtiyarınıza verdi və çayları sizə ram etdi; (İbrahim surəsi, 32)

Biz küləkləri dölləndirici (buludlarda su əmələ gətirən, bitkiləri tozlandırان bir vasitə) kimi göndərdik, göydən yağmur yağdırıb onu sizə içirdik. Belə olmasaydı, siz onu yığıb saxlaya bilməzdiniz. (Hicr surəsi, 22)

Göydən suyu endirən Odur. Bu, həm sizin içməyiniz, həm də içində mal–qaranızı otardıığınız otların bitməsi üçündür. (Nəhl surəsi, 10)

Allah göydən yağmur yağdırıb onunla ölmüş yeri diriltdi. Həqiqətən, bunda eşidən adamlar üçün dəlillər vardır. (Nəhl surəsi, 65)

O, yer üzünü sizin üçün beşik etmiş, orada sizin üçün yollar salmış və göydən su endirmişdir. Biz onunla cürbəcür bitkilərdən cüt–cüt yetişdirdik. (Taha surəsi, 53)

Onlara dünya həyatını misal çək. Bu dünya həyatı göydən göndərdiyimiz yağışa oxşar. Yerdəki bitkilər onunla qarışib yetişər, sonra isə küləyin sovurub apardığı quru çör–çöpə dönər. Allah hər şeyə qadirdir. (Kəhf surəsi, 45)

Biz göydən lazımı qədər su endirib onu yerdə saxladıq. Şübhəsiz ki, Biz onu yox edə də bilərik. (Muminun surəsi, 18)

Məgər görmürsənmi ki, Allah buludları qovur, sonra onları bir–birinə qovuşdurur, sonra da onları bulud topasına çevirir. Sən onun arasından yağmur çıxdığını görürsən. Allah göydən, oradakı dağlar kimi buludlardan dolu yağdırır. Sonra da onunla istədiyini vurur, istədiyindən də onu uzaq edir. Buludların şimşəyinin parıltısı az qalır ki, gözləri kor etsin. Allah gecə və gündüzü bir–birilə əvəz edir. Həqiqətən, bunda bəsirət sahibləri üçün bir ibrət vardır. Allah hər bir canlıyı sudan yaratmışdır. Onlardan bəzisi qarnı üstə sürünür, bəzisi iki ayaq üstündə gəzir, bəzisi də dörd ayaq üstündə gəzir. Allah istədiyini yaradır. Şübhəsiz ki, Allah hər şeyə qadirdir. (Nur surəsi, 43–45)

Küləkləri Öz mərhəməti önündə yağışdan qabaq müjdəçi olaraq göndərən Odur. Biz göydən tərtəmiz su endirdik ki, (Furqan surəsi, 48)

Əgər sən onlardan: “Göydən yağış nazil edib onunla yeri quruduqdan sonra canlandırان kimdir?” – deyər soruşsan, onlar mütləq: “Allahdır!” – deyəcəklər. De: “Həmd olsun Allaha!” Lakin onların çoxu bunu başa düşmür. (Ənkəbut surəsi, 63)

Həm qorxu, həm də ümid vermək üçün ildırımını sizə göstərməsi, göydən su endirib yeri ölümündən sonra onunla dirilməsi də Onun dəlillərindəndir. Həqiqətən, bunda başa düşən adamlar üçün ibrətamiz dəlillər vardır. (Rum surəsi, 24)

O, göyləri görə biləcəyiniz bir dirək olmadan yaradıb saxlamış, yer sizi silkələməsin deyə, orada möhkəm dağlar qurmuş və ora cürbəcür heyvanlar yaymışdır. Biz göydən yağmur yağdırıb orada cürbəcür gözəl bitkilər bitirdik. (Loğman surəsi, 10)

Məgər Allahın göydən yağmur endirdiyini və onunla müxtəlif rəngli meyvələr yetişdirdiyimizi görmürsənmi? Dağlarda da müxtəlif rəngli – ağ, qırmızı və tünd qara cığırlar əmələ gətirdik. (Fatir surəsi, 27)

Məgər Allahın göydən yağmur endirib onu yer üzündəki çeşmələrə axıtdığını görmürsənmi? Sonra Allah onunla müxtəlif rəngli əkinlər yetişdirir. Sonra onlar quruyur və sən onları saralmış görürsən. Sonra da Allah onları çör-çöpə döndərir. Həqiqətən, bunda ağıl sahibləri üçün ibrət vardır. (Zumər surəsi, 21)

Göydən lazım olduğu qədər su endirildi. Biz onunla ölü bir diyarı dirilttik. Siz də beləcə dirildilib çıxarılacaqsınız. (Zuxruf surəsi, 11)

Gecə və gündüzün bir-birini əvəz etməsində, Allahın göydən yağmur endirib onun vasitəsilə yeri ölümündən sonra dirilməsində və küləkləri istədiyi səmtə yönəltməsində düşüncəli insanlar üçün də dəlillər vardır. (Casiyə surəsi, 5)

Biz göydən bərəkətli su endirdik, onunla bağlar və biçilən taxıl dənələri bitirdik. (Qaf surəsi, 9)

Biz göyün qapılarını leysan yağışı ilə açdıq. Yeri yarıb bulaqlar qaynatdıq. Göydən tökülən və yerdən çıxan sular əzəldən yazılmış bir iş üçün bir-birinə qovuşdu. (Qamər surəsi, 11–12)

Dünya həyatının məsəli göydən endirdiyimiz suyun məsəlinə bənzəyir ki, onun sayəsində insanların və heyvanların yediyi yer bitkiləri bir-birinə qatışır. Nəhayət, yer öz bərbəzəyinə bürünüb rəvnəqləndiyi və onun sakinləri ona (onun məhsulunu yığmağa) qadir olduqlarını güman etdikləri zaman gecə yaxud gündüz əmrimiz yerə yetişər. Biz onu, elə bir biçilmiş sahəyə döndərərək ki, sanki dünən heç bol məhsulu olmamışdı. Biz ayələri düşünən adamlar üçün beləcə izah edirik. (Yunis surəsi, 24)

O, göydən su endirir və vadilər ölçülərinə uyğun öz məcrələrindən daşaraq sel olub axır. Sel də üzə çıxmış bir köpüyü götürüb aparır. Bəzək şeyləri və ya başqa əşyalar düzəltmək üçün insanların odda qızdırıb əritdikləri şeylərin üstündə də buna bənzər bir köpük olur. Allah haqqa və

batilə belə misallar çəkir. Köpük yox olub gedir, insanlara fayda verən şeylər isə yerində qalır. Budur Allahın çəkdiyi misallar! (Rad surəsi, 17)

Allahın içməli suyu endirməsi

İçdiyiniz suyu gördünüzmü? Onu buluddan siz endirirsiniz, yoxsa Biz? Əgər istəsəydik, onu acı edərdik. Bəs nə üçün şükür etmirsiniz? (Vaqiə surəsi, 68–70)

Allahın yağışı meydana gətirməsi

Buludları qaldıran küləkləri Allahdır göndərən. Allah səmada onları istədiyi kimi yayıb topa-topa edir. Sən onlardan yağış töküldüyünü görürsən. Allah onu qullarından istədiyi kimsələrə endirən kimi onlar sevinirlər. (Rum surəsi, 48)

Allahın yer üzünü su ilə diriltməsi

Yer üzünü qurquru görməyin də Onun dəlillərindəndir. Biz yerin üzərinə su endirdikdə o, hərəkətə gəlib qabarıq. Şübhəsiz ki, onu dirildən, ölüləri də hökmən dirildəcəkdir. Həqiqətən, O, hər şeyə qadirdir. (Fussilət surəsi, 39)

Yer üzündə bir-birinə yaxın müxtəlif münbitli torpaq sahələri, üzüm bağları, əkinlər, şaxəli-şaxəsiz xurma ağacları vardır. Onlar eyni su ilə suvarılır. Lakin Biz yeyilməsinə görə onların birini digərindən üstün edirik. Doğrudan da, bunda başa düşən adamlar üçün dəlillər vardır. (Rad surəsi, 4)

İnsanlar ümidlərini kəsdikdən sonra yağış endirən və Öz mərhəmətini hər yana yayan Odur. O, Himayəçidir, Tərifəlayiqdir. (Şura surəsi, 28)

İki dənizin arasındakı maneələr

Birinin suyu dadlı və şirin, digərininki isə duzlu və acı olan iki dənizi qovuşduraraq aralarında maneə və keçilməz sədd qoyan Odur. Sudan insan yaradan, ona qan qohumları və sonradan qohum olanları bəxş edən Odur. Rəbbin hər şeyə Qadirdir. (Furqan surəsi, 53–54)

Yeri məskən edən, arasından çaylar axıdan, üzərində möhkəm duran dağlar yaradan və iki dənizin arasında maneə qoyan kimdir? Heç Allahla yanaşı başqa bir məbudmu var? Xeyr, onların əksəriyyəti bunu bilmirlər. (Nəml surəsi, 61)

O, qarşı–qarşıya gələn iki dənizi bir–birinə qovuşdurdu. Onların arasında maneə vardır, onu keçə bilməzlər. (Rəhman surəsi, 19–20)

Gəmilərin dənizin üstündə axıb getməsi

Onun dəlillərinin bəzisini sizə göstərməkdən ötrü dənizdə gəmilərin Allahın neməti sayəsində üzdüyünü görmürsünüzmü? Şübhəsiz ki, bunlar səbirli olanlar və şükür edənlər üçün bir ibrətdir. Dağların saldıği kölgələr kimi dalğalar onları çulğadıği zaman onlar dini məhz Allaha məxsus edərək Ona yalvarırlar. Allah onları xilas edib quruya çıxartdıqda isə aralarından bəziləri küfrlə iman arasında orta yol tutar. Bizim ayələrimizi yalnız nankor xainlər inkar edərlər. Ey insanlar! Rəbbinizdən qorxun. Valideynin övlada, övladın da valideynə heç bir fayda verə bilməyəcəyi gündən çəkinin. Həqiqətən, Allahın vədi bir həqiqətdir. Qoy bu fani dünya sizi çaşdırmasın, hiyləgər şeytan da sizi Allahın əzabından arxayınlaşdırıb tovlamasın. Həqiqətən, o Saat haqqında elm yalnız Allahdadır. Yağışı O yağdırır və bətnlərdə olanı O bilir. Heç kəs sabah nə qazanacağını bilə bilməz; heç kəs harada öləcəyini də bilməz. Allah isə, şübhəsiz ki, Biləndir, Xəbərdardır. (Loğman surəsi, 31–34)

O, dənizi də sizin xidmətinizə verdi ki, ondan yemək üçün təzə balıq və taxmaq üçün bəzək şeyləri əldə edəsiniz. Sən gəmilərin dənizi yara–yara üzdüyünü görürsən. Bütün bunlar Allahın lütfündən sizə nəsib olanları axtarıb tapmağınız və şükür etməyiniz üçündür. (Nəhl surəsi, 14)

Fərqli su qaynaqları

İki dəniz eyni deyildir. Birinin suyu dadlı, şirin və içməyə rahat, digərininki isə həddindən artıq duzlu və acıdır. Onların hər birindən təzə balıq yeyir, taxdığıınız zinət əşyalarını çıxarırsınız. Sən gəmilərin onu yara–yara üzdüyünü görürsən. Bütün bunlar Allahın lütfünü axtarıb tapmağınız və şükür etməyiniz üçündür. (Fatir surəsi, 12)

Allah dənizi insanların əmrinə vermişdir

O, dənizi də sizin xidmətinizə verdi ki, ondan yemək üçün təzə balıq və taxmaq üçün bəzək şeyləri əldə edəsiniz. Sən gəmilərin dənizi yara-yara üzdüyünü görürsən. Bütün bunlar Allahın lütfündən sizə nəsib olanları axtarıb tapmağınız və şükür etməyiniz üçündür. (Nəhl surəsi, 14)

Allahın suyla əkinləri yetişdirməsi

Məgər onlar quru yerə su axıdıb onunla həm heyvanlarının, həm də özlərinin yedikləri nemətlər yetişdirdiyimizi görmürlər? Hələ də bunu görmürlər? (Səcdə surəsi, 27)

Dünya həyatının nümunəsi

Bilin ki, dünya həyatı oyun və əyləncə, bəzək-düzək, bir-birinizin yanında öyünmək, var-dövləti və oğul-uşağı çoxaltmaq istəyindən ibarətdir. Bu elə bir yağışa bənzəyir ki, ondan əmələ gələn bitki əkinçiləri heyran edir. Sonra o quruyur və sən onun sapsarı olduğunu görürsən. Sonra isə o çör-çöpə dönür. Kimisini axirətdə şiddətli əzab, kimisini də Allahdan bağışlanma və razılıq gözləyir. Dünya həyatı isə aldadıcı ləzzətdən başqa bir şey deyildir. (Hədid surəsi, 20)

Dünya həyatının məsəli göydən endirdiyimiz suyun məsəlinə bənzəyir ki, onun sayəsində insanların və heyvanların yediyi yer bitkiləri bir-birinə qatışır. Nəhayət, yer öz bərbəzəyinə bürünüb rəvnəqləndiyi və onun sakinləri ona (onun məhsulunu yığmağa) qadir olduqlarını güman etdikləri zaman gecə yaxud gündüz əmrimiz yerə yetişər. Biz onu, elə bir biçilmiş sahəyə döndərərək ki, sanki dünən heç bol məhsulu olmamışdı. Biz ayələri düşünən adamlar üçün beləcə izah edirik. (Yunis surəsi, 24)

Allahın Ərşi

Hansınızın daha yaxşı əməl sahibi olduğunu sınamaq üçün, Ərşi su üzərində ikən, göyləri və yeri altı gündə yaradan Odur. Əgər sən: "Siz öləndən sonra diriləcəksiniz!" – desən, kafir olanlar: "Bu, açıq-aydın bir sehrdir!" – deyərlər. (Hud surəsi, 7)

İnsanın bir damla sudan yaradılması

Allah insanı nütfədən yaratdı. O isə açıq–aşkar mübahisəçiyə çevrildi. (Nəhl surəsi, 4)

Ey insanlar! Yenidən diriləcəyinizə şübhə edirsinizsə, bilin ki, həqiqətən də, Biz sizi torpaqdan, sonra nütfədən, sonra laxtalanmış qandan, daha sonra tam bir şəklə salınmış və ya salınmamış bir parça ətdən yaratdıq ki, qüdrətimizi sizə bəyan edək. Bətlərdə istədiyimizi müəyyən bir vaxt ərzində saxlayırıq. Sonra sizi oradan uşaq kimi çıxardırıq ki, yetkinlik çağına yetişəsiniz. Sizdən kimisi yetkinlik yaşına çatmamış vəfat edir, kimisi də ömrünün ən rəzalətli dövrünə çatdırılır ki, vaxtilə bildiyi şeyləri unutsun. Sən yer üzünü cansız görürsən. Biz ona yağmur endirdiyimiz zaman o, hərəkətə gəlib qabarır və cürbəcür gözəl bitkilər bitirir. (Həcc surəsi, 5)

Sonra onun nəslini bir damla dəyərsiz sudan əmələ gətirmiş (Səcdə surəsi, 8)

Məgər insan onu nütfədən yaratdığımızı görmür? Budur, o indi açıq–aşkar mübahisə edir. (Yasin surəsi, 77)

Məgər o, kişi toxumundan axıdılan bir damla nütfə deyildimi? (Qiyamət surəsi, 37)

İnsanı qarışdırılmış nütfədən yaradaraq onu sınaqdan keçirmək məqsədilə eşidən və görən etdik. (İnsan surəsi, 2)

Qoy baxıb görsün Allah onu nədən yaradıb? Allah onu nütfədən yaratdı və müəyyən şəkildə formalaşdırdı. (Əbəsə surəsi, 18–19)

Allah hər şeyi sudan yaratdı

Məgər kafirlər göylərlə yer bir olduğu zaman Bizim onları bir–birindən araladığımızı, hər bir canlıyı sudan yaratdığımızı görmürlərmi? Yenədəmi inanmırlar? (Ənbiya surəsi, 30)

Allah hər bir canlıyı sudan yaratmışdır. Onlardan bəzisi qarnı üstə sürünür, bəzisi iki ayaq üstündə gəzir, bəzisi də dörd ayaq üstündə gəzir. Allah istədiyini yaradır. Şübhəsiz ki, Allah hər şeyə qadirdir. (Nur surəsi, 45)

Allahın Hz. Salehin gövmünü su ilə sınaması

Saleh dedi: “Möcüzə bu dişi dəvədir! Onun da, sizin də müəyyən edilmiş vaxtlarda su içmək haqqınız vardır. (Bir gün o, su içməli, bir gün də siz içməlisiniz). (Şuəra surəsi, 155)

Biz onları sınağa çəkmək üçün bir dişi dəvə göndərəcəyik. Sən isə gözlə və səbir et! Onlara xəbər ver ki, bu su, dəvə ilə onlar arasında bölüşdürülmüşdür. Hər biri su içməyə öz növbəsində gəlsin!” (Qamər surəsi, 27–28)

Hz. Musanın körpə ikən suya buraxılması

O vaxt ki, anana vəhy olunacaq şeyi belə vəhy etdik: “Onu bir sandığa qoyub çaya burax ki, çay onu sahilə atsın və həm Mənim düşmənim, həm də onun düşməni olan birisi onu götürsün”. Gözlərim önündə boya-başa çətdirilən deyə, Öz tərəfimdən sənə qarşı qullarım arasında məhəbbət oyatdım. (Taha surəsi, 38–39)

Biz Musanın anasına: “Onu əmizdir. Ondan ötrü qorxduqda isə onu çaya at. Qorxma və kədərlənmə. Çünki Biz onu sənə qaytaracaq və onu elçilərdən edəcəyik” – deyə vəhy etdik. (Qəsas surəsi, 7)

Hz. Musanın dənizdə quru yol açması

Biz Musaya: “Qullarımla birlikdə gecə yola çıx, əsanı suya vurmaqla onlar üçün dənizdə quru yol aç. Düşmənin sizə çatmasından qorxma, çəkinmə!” – deyə vəhy etdik. Firon öz ordusu ilə onları təqib etdi və dəniz onları qaplayıb batırdı. (Taha surəsi, 77–78)

Biz Musaya: “Əsanla dənizə vur!” – deyə vəhy etdik. Dəniz dərhal yarıldı, on iki yol açıldı və hər biri nəhəng bir dağ kimi oldu. (Şuəra surəsi, 63)

Firon və ordusunun suda boğulması

O birilərini isə suya qərq etdik. (Şuəra surəsi, 66)

Biz İsrail oğullarını dənizdən keçirtdik. Firon və onun qoşunu zülm və düşmənçilik məqsədilə onları təqib etdilər. Nəhayət Firon dənizdə batdığı vaxt dedi: “İsrail oğullarının iman gətirdiklərindən başqa məbud olmadığına inandım. Mən də müsəlmanlardanam!” Firona deyildi: “İndimi? Sən ki əvvəllər asilik etmiş və fəsad törədənlərdən olmuşdun. Bu gün sənin bədəninə xilas edəcəyik (sahilə çıxaracağıq) ki, səndən sonra gələnlərə ibrət olasan”. Həqiqətən də, insanların çoxu ayələrimizdən xəbərsizdir. (Yunis surəsi, 90–92)

H. Musanın Mədyən suyuna gəlib çatması

O, Mədyən sularına gəlib çatanda quyunun başında heyvanlarına su verən adamlar gördü. Onların yaxınlığında da qoyunlarını o biri heyvanlardan geri çəkən iki qız görüb: “Sizə nə olub?” – dedi. Onlar dedilər: “Çobanlar heyvanlarını sürüb aparmamış biz qoyunlarımıza su verə bilmirik. Atamız da çox qocadır”. Musa onların yerinə qoyunlara su verdi, sonra da kölgəyə çəkilib dedi: “Ey Rəbbim! Sənin mənə nazil edəcəyin xeyrə ehtiyacım var!” (Qəsas surəsi, 23–24)

Qövmün ibadət etdiyi bütü Hz. Musa tərəfindən yandırılıb dənizə sovurulması

Musa dedi: “Məqsədin nə idi, ey Samiri?” O dedi: “Mən onların görmədiklərini gördüm. Mən o elçinin ləpirindən (Cəbrailin atının ayağı dəydiyi yerdən) bir ovuc torpaq götürdüm və onu bəzək əşyalarının üstünə atdım. Nəfsim mənə buna sövq etdi”. Musa dedi: “Çıx get! Sən həyatın boyu: “Mənə toxunmayın, mən də sizə toxunmayım!” – deməli olacaqsan. Səni həm də qurtula bilməyəcəyin əzab günü gözləyir. Sən sitayiş etdiyin məbuduna bax. Biz onu yandıracaq, sonra da dənizə sovuracağıq. (Taha surəsi, 95–97)

H. Süleymanın əmrindəki dalğıcı şeytanlar

Şeytanlar arasından onun üçün dəniz sularına dalıb dalğıcılıq edən və bundan başqa digər işlər görənlər də var idi. Biz onları nəzarətimiz altında saxlayırdıq. (Ənbiya surəsi, 82)

Hz. Süleymanın taxtı

Qadına: “Saraya daxil ol!” – deyildi. O, sarayı gördükdə onu dərin bir gölməçə hesab etdi və baldırlarını açdı. Süleyman dedi: “Bu, büllurdan hamarlanıb düzəldilmiş bir saraydır!” Qadın dedi: “Ey Rəbbim! Mən özümə zülm etmişdim. İndi isə Süleymana tabe olub aləmlərin Rəbbi olan Allaha təslim oldum!” (Nəml surəsi, 44)

Allahın Hz. Əyyuba verdiyi su

Qulumuz Əyyubu da yada sal! Bir zaman o öz Rəbbinə yalvarıb demişdi: “Şeytan mənə bəla və əzab toxundurmuşdur!” Biz ona dedik: “Ayağını yerə vur! Budur yuyunmaq və içmək üçün sərinsu!” (Sad surəsi, 41–42)

Hz. Məryəmə Allahın verdiyi nemət: Su arxı

Məryəm uşağa qaldı və bətnindəki ilə birlikdə gedib uzaq bir yerə çəkildi. Doğuş sancıları onu bir xurma ağacının gövdəsinə söykənməyə vadar etdi. O dedi: “Kaş bundan əvvəl öləydim və bir dəfəlik unudulaydım!” Məryəmin aşağı tərəfindən (İsa və ya Cəbrail) onu səsləyib dedi: “Qəm yemə, Rəbbin sənə ayağının altından bir bulaq axıtdı. Xurma ağacının gövdəsinə özünə tərəf silkələ ki, üstünə yetişmiş, təzə xurma tökülsün. Ye, iç, gözün aydın olsun! Əgər insanlardan kimisə görsən, de: “Mən Mərhəmətli Allaha oruc tutmağı nəzir etmişəm. Odur ki, bu gün heç kimlə danışmayacağam”. (Məryəm surəsi, 22–26)

Allahın Hz. Məryəm və Hz. İsanın axar suyu olan təpədə yerləşdirməsi

Biz Məryəm oğlunu və onun anasını bir möcüzə etdik. Onları əlverişli bir yerdə, çeşmə axan bir təpədə yerləşdirdik. (Muminun surəsi, 50)

Üstünə fəlakət yağmuru yağdırılmış ölkə

Məkkə müşrikləri bəla yağmuru düşüb viran qalmış şəhərin yanından keçmişdilər. Məgər onlar onu görməmişdilər? Xeyr, onlar öldükdən sonra dirilməyə də inanmırlar. (Furqan surəsi, 40)

Xəbərdar edilib qorxudulanların yağışı

Biz onların üstünə daşlardan yağış yağdırdıq. Qorxudulanların yağışı nə yaman imiş! (Şuəra surəsi, 173)

Allahın inkarçı qövmləri suda boğması

Biz hər birini öz günahına görə yaxaladıq. Onlardan kimisinin üstünə qasırğa ilə birgə daşlar göndərdik, kimisini qorxunc səs yaxaladı, kimisini yerə batırdıq, kimisini də suya qərq etdik. Allah onlara zülm etmirdi, onlar ancaq əməlləri ilə özləri özlərinə zülm edirdilər. (Ənkəbut surəsi, 40)

Arim seli

Amma onlar üz döndərdilər, Biz də üstlərinə güclü sel göndərdik. Onların iki bağçasını acı meyvəli, yulğunlu və içində bir az sidr ağacı olan iki bağla əvəz etdik. (Səba surəsi, 16)

QURANDA BƏHSİ KEÇƏN MEYVƏ, TƏRƏVƏZ, AĞAC, BİTKİ ADLARI

QURANDA ADI KEÇƏN MEYVE ADLARI

Xurma

Talvar üzərində olan və talvarsız öz gövdəsi üzərində duran bağları, dadları müxtəlif olan xurma və dənli bitkiləri, bir-birinə bənzəyən və bənzəməyən zeytunu və narı yaradan Odur. Bar verdiyi zaman onların meyvəsindən yeyin, yığım günü zəkətini verin, lakin israf etməyin. Şübhəsiz ki, Allah israf edənləri sevmir. (Ənam surəsi, 141)

Yer üzündə bir-birinə yaxın müxtəlif münbitli torpaq sahələri, üzüm bağları, əkinlər, şaxəli-şaxəsiz xurma ağacları vardır. Onlar eyni su ilə suvarılır. Lakin Biz yeyilməsinə görə onların birini digərindən üstün edirik. Doğrudan da, bunda başa düşən adamlar üçün dəlillər vardır. (Rad surəsi, 4)

Allah onunla sizin üçün dənli bitkilər, zeytun, xurma, üzüm və başqa meyvələrin hamısından yetişdirir. Həqiqətən, bunda anlayan adamlar üçün dəlillər vardır. (Nəhl surəsi, 11)

Siz xurma ağacının meyvələrindən və üzümlərdən sərxoşedici içki və xeyirli ruzi hazırlayırsınız. Həqiqətən, bunda anlayan adamlar üçün dəlillər vardır. (Nəhl surəsi, 67)

Və ya ortasından şırıl-şırıl çaylar axıdacağı xurma və üzüm bağı olmayınca; (İsra surəsi, 91)

Onlara iki kişinin əhvalatını misal çək. Bunların birinə iki üzüm bağı verib onları xurmalıqlarla əhatə etdik və aralarında əkin saldıq. (Kəhf surəsi, 32)

Doğuş sancıları onu bir xurma ağacının gövdəsinə söykənməyə vadar etdi. O dedi: “Kaş bundan əvvəl öləydim və bir dəfəlik unudulaydım!” Məryəmin aşağı tərəfindən (İsa və ya Cəbrail) onu səsləyib dedi: “Qəm yemə, Rəbbin sənənin ayağının altından bir bulaq axıtdı. Xurma ağacının gövdəsinə özünə tərəf silkələ ki, üstünə yetişmiş, təzə xurma tökülsün. (Məryəm surəsi, 23-25)

Sonra həmin su ilə xurma ağaclarını və üzüm bağlarını sizin üçün yetişdirdik. Sizin üçün orada yediyiniz çoxlu meyvələr vardır. (Muminun surəsi, 19)

Əkinlər və yumşaq meyvəli xurmalıqlar içində arxayınılıqla qalacaqsınız? (Şuəra surəsi, 148)

Biz orada xurma bağları və üzümlüklər yaratdıq, bulaqlar qaynadıb çıxartdıq ki, (Yasin surəsi, 34)

Eləcə də meyvələri salxım–salxım asılmış hündür xurma ağacları bitirdik. (Qaf surəsi, 10)

Orada meyvələr və salxımlı xurma ağacları vardır. (Rəhman surəsi, 11)

İkisində də cürbəcür meyvələr, xurma ağacları və nar vardır. (Rəhman surəsi, 68)

Zeytun və xurma ağacları, (Əbəsə surəsi, 29)

Nar

Göydən su endirən Odur. Biz onunla hər bir bitkini yetişdirdik, ondan yaşıl otlar bitirir, onlardan da üst–üstə düzölmüş dənələr çıxarıyıq. Xurma ağacının tumurcuqlarından, sallanmış salxımlar yetişir. Biz həmçinin üzüm bağları, bir–birinə bənzəyən və bənzəməyən zeytun və nar ağacları da yetişdiririk. Bar verdiyi və yetişdiyi zaman onların meyvəsinə baxın. Şübhəsiz ki, bunlarda iman gətirən adamlar üçün dəlillər vardır. (Ənam surəsi, 99)

İkisində də cürbəcür meyvələr, xurma ağacları və nar vardır. (Rəhman surəsi, 68)

Banan

Meyvələri salxım–salxım asılmış banan ağacları altında, (Vaqiə surəsi, 29)

Əncir

And olsun əncirə və zeytuna! (Tin surəsi, 1)

Gilas

Onlar tikansız sidr ağacları arasında, (Vaqiə surəsi, 28)

Üzüm

Məgər sizlərdən biri istəyərmə ki, onun xurma ağaclarından və üzümlüklərdən ibarət, ağacları altından çaylar axan və içində də onun üçün hər cür meyvələr olan bir bağı olsun, sonra da ona qocalıq üz verdiyi zaman, özünün də o bağa möhtac olan uşaqları olduğu bir halda bu bağa odlu bir qasırga düşüb onu yandırsın? Allah ayələri sizə belə bəyan edir ki, bəlkə fikirləşəsiniz. (Bəqərə surəsi, 266)

Göydən su endirən Odur. Biz onunla hər bir bitkini yetişdirdik, ondan yaşıl otlar bitirir, onlardan da üst-üstə düzölmüş dənələr çıxarıyıq. Xurma ağacının tumurcuqlarından, sallanmış salxımlar yetişir. Biz həmçinin üzüm bağları, bir-birinə bənzəyən və bənzəməyən zeytun və nar ağacları da yetişdiririk. Bar verdiyi və yetişdiyi zaman onların meyvəsinə baxın. Şübhəsiz ki, bunlarda iman gətirən adamlar üçün dəlillər vardır. (Ənam surəsi, 99)

Yer üzündə bir-birinə yaxın müxtəlif münbitli torpaq sahələri, üzüm bağları, əkinlər, şaxəli-şaxəsiz xurma ağacları vardır. Onlar eyni su ilə suvarılır. Lakin Biz yeyilməsinə görə onların birini digərindən üstün edirik. Doğrudan da, bunda başa düşən adamlar üçün dəlillər vardır. (Rad surəsi, 4)

Və ya ortasından şırıl-şırıl çaylar axıdacağın xurma və üzüm bağı olmayınca; (İsra surəsi, 91)

Onlara iki kişinin əhvalatını misal çək. Bunların birinə iki üzüm bağı verib onları xurmalıqlarla əhatə etdik və aralarında əkin saldıq. (Kəhf surəsi, 32)

Sonra həmin su ilə xurma ağaclarını və üzüm bağlarını sizin üçün yetişdirdik. Sizin üçün orada yediyiniz çoxlu meyvələr vardır. (Muminun surəsi, 19)

Biz orada xurma bağları və üzümlüklər yaratdıq, bulaqlar qaynadıb çıxartdıq ki, (Yasin surəsi, 34)

Həmçinin bağlar və üzümlüklər, (Nəbə surəsi, 32)

Quranda adı keçən tərəvəz adları

Onda siz dediniz: “Ey Musa! Biz eyni cür yeməklərə dözməyəcəyik. Ona görə də bizim üçün Rəbbinə bizə yerin bitirdiklərindən – tərəvəzindən, xiyarından, sarımsağından, mərciməyindən və soğanından yetirməsi üçün dua et!” O dedi: “Siz xeyirli olan şeylərin daha dəyərsiz şeylərlə əvəz olunmasını istəyirsiniz? Şəhərə girin! Şübhəsiz ki, orada istədiyinizi taparsınız!” Onlara zəlillik və düşgünlük üz verdi və onlar Allahın qəzəbinə düçar oldular. Bu cəza ona görə idi ki, onlar Allahın ayələrini inkar edirdilər və bəzi peyğəmbərləri haqsız yerə öldürürdülər. Bu həm də onların asi olduqlarına və həddi aşdıqlarına görə idi. (Bəqərə surəsi, 61)

Ağaclar

Göydən suyu endirən Odur. Bu, həm sizin içməyiniz, həm də içində mal–qaranızı otardıığınız otların bitməsi üçündür. (Nəhl surəsi, 10)

Rəbbin bal arısına belə vəhy etdi: “Dağlarda, ağaclarda və insanların düzəldikləri çardaqlarda özünə pətəklər hör. (Nəhl surəsi, 68)

Musa dedi: “Bu mənim əsamdır. Ona söykənir və onunla qoyunlarıma yarpaq silkələyirəm. Bu, mənim üçün başqa işlərə də yararır”. (Taha surəsi, 18)

Məgər göylərdə və yerdə olanların, günəşin, ayın, ulduzların, dağların, ağacların, heyvanların və insanların xeyli hissəsinin Allaha səcdə etdiyini görmürsənmi? Onların əksəriyyəti isə əzab çəkməyə layiq olanlardır. Allahın alçaltdığı kimsəyə heç kəs hörmət qoymaz. Həqiqətən, Allah istədiyini edər. (Həcc surəsi, 18)

Musa oraya gəlib çatdıqda sağ tərəfindəki vadinin yaxınlığında olan mübarək yerdəki ağac tərəfdən ona nida gəldi: “Ey Musa! Aləmlərin Rəbbi olan Allah Mənəm! (Qəsas surəsi, 30)

Beləliklə, şeytan onları tovlayaraq Cənnətdən aşağı endirdi. Hər ikisi ağacdən daddıqda ayıb yerləri özlərinə göründü və onlar Cənnət ağaclarınının yarpaqlarından ayıb yerlərinin üstünə örtməyə başladılar. Rəbbi onlara belə müraciət etdi: “Mən sizə o ağacı qadağan etmədimmi və şeytan sizin açıq–aşkar düşməninizdir, demədimmi?” (Əraf surəsi, 22)

DİQQƏT ÇƏKİLƏN BİTKİLƏR

Zeytun və digərləri

Göydən su endirən Odur. Biz onunla hər bir bitkini yetişdirdik, ondan yaşıl otlar bitirir, onlardan da üst-üstə düzölmüş dənələr çıxarıyıq. Xurma ağacının tumurcuqlarından, sallanmış salxımlar yetişir. Biz həmçinin üzüm bağları, bir-birinə bənzəyən və bənzəməyən zeytun və nar ağacları da yetişdiririk. Bar verdiyi və yetişdiyi zaman onların meyvəsinə baxın. Şübhəsiz ki, bunlarda iman gətirən adamlar üçün dəlillər vardır. (Ənam surəsi, 99)

Talvar üzərində olan və talvarsız öz gövdəsi üzərində duran bağları, dadları müxtəlif olan xurma və dənli bitkiləri, bir-birinə bənzəyən və bənzəməyən zeytunu və narı yaradan Odur. Bar verdiyi zaman onların meyvəsindən yeyin, yığım günü zəkətini verin, lakin israf etməyin. Şübhəsiz ki, Allah israf edənləri sevmir. (Ənam surəsi, 141)

Allah onunla sizin üçün dənli bitkilər, zeytun, xurma, üzüm və başqa meyvələrin hamısından yetişdirir. Həqiqətən, bunda anlayan adamlar üçün dəlillər vardır. (Nəhl surəsi, 11)

Allah göylərin və yerin nurudur. Onun möminlərin qəlbində olan nuru, içində çıraq olan bir taxçaya bənzəyir; o çıraq şüşənin içindədir, şüşə isə, sanki inci kimi bir ulduzdur. O çıraq təkə şərqə və ya təkə qərbə aid edilməyən daim günəş şüaları altında qalan mübarək zeytun ağacından yandırılır. Onun yağı özünə od toxunmasa da, sanki işıq saçır. Bu, nur üstündə nurdur. Allah istədiyini Öz nuruna yönəldir. Allah insanlar üçün misallar çəkir. Allah hər şeyi Biləndir. (Nur surəsi, 35)

Qurandakı bənzətmələr içində adı keçən bitkilər

Mallarını Allah yolunda xərcləyənlərin məsəli yeddi sünbül verən bir toxumun məsəlinə bənzəyir ki, sünbüllərin hər birində yüz ədəd dən vardır. Allah istədiyi kimsənin mükafatını artırır. Allah hər şeyi Əhatəedəndir, Biləndir. (Bəqərə surəsi, 261)

Yaxşı torpaqda bitkilər Rəbbinin izni ilə çox asanlıqla bitər, pis torpaqda isə onlar yalnız çox çətinliklə yetişər. Biz ayələri şükür edən bir qövmə beləcə izah edirik. (Əraf surəsi, 58)

Şəfa xüsusiyyəti daşıyanlar

Xurma ağacının gövdəsini özünə tərəf silkələ ki, üstünə yetişmiş, təzə xurma tökülsün. Ye, iç, gözün aydın olsun! Əgər insanlardan kimisə görsən, de: “Mən Mərhəmətli Allaha oruc tutmağı nəzir etmişəm. Odur ki, bu gün heç kimlə danışmayacağam”». (Məryəm surəsi, 25–26)

Cənnət bitkiləri

Biz orada xurma bağları və üzümlüklər yaratdıq, bulaqlar qaynadıb çıxartdıq ki, (Yasin surəsi, 34)

Eləcə də meyvələri salxım–salxım asılmış hündür xurma ağacları bitirdik. (Qaf surəsi, 10)

Orada meyvələr və salxımlı xurma ağacları vardır. (Rəhman surəsi, 11)

İkisində də cürbəcür meyvələr, xurma ağacları və nar vardır. (Rəhman surəsi, 68)

Onlar tikansız sidr ağacları arasında, meyvələri salxım–salxım asılmış banan ağacları altında, (Vaqiə surəsi, 28–29)

Cəhənnəm bitkiləri

Darı tikanı

Onlara daridən başqa bir yemək verilməyəcəkdir. (Ğaşiyə surəsi, 6)

Zəqqum

Ziyafət üçün bu yaxşıdır, yoxsa zəqqum ağacı? (Saffat surəsi, 62)

Həqiqətən, zəqqum ağacı günahkar adamın yeməyidir. Əridilmiş yağın çöküntüsü kimi qarınlarda qaynar qaynar su qaynayan kimi. (Duxan surəsi, 43–46)

Siz mütləq zəqqum ağacından yeyəcəksiniz, (Vaqiə surəsi, 52)

QURANDA BƏHSİ KEÇƏN HEYVANLAR

Bunlar sizin və mal-qaranızın faydalanmasından ötrüdür. (Naziət surəsi, 33)

Üstündə yük daşınan və yük daşınmayan mal-qaranı da yaradan Odur. Allahın sizə verdiyi ruzilərdən yeyin, şeytanın izi ilə getməyin! Şübhəsiz ki, o, sizin açıq-aşkar düşmənidir. (Ənam surəsi, 142)

Mal-qaranı da O yaratdı. Onlarda sizin üçün istilik (bədəninizi isti saxlayan yun geyim) və başqa faydalar vardır. Həmçinin onlardan yeyirsiniz. (Nəhl surəsi, 5)

Şübhəsiz ki, mal-qarada da sizin üçün bir ibrət vardır. Biz sizə, onların qarınlarındakı ifrazat və qan arasından çıxan, içənlərin boğazından rahat keçən təmiz süd içirdirik. (Nəhl surəsi, 66)

Vəhşi heyvanlar

Vəhşi heyvanlar bir yerə toplanılacağı zaman, (Təkvir surəsi, 5)

Buzov

O zaman Biz Musaya vəhy üçün qırx gecəlik vədə verdik. Sonra siz onun ardından buzovu özünüzə məbud qəbul edərək zalım oldunuz. (Bəqərə surəsi, 51)

O zaman Musa öz qövmünə dedi: “Ey qövmüm! Siz buzova ibadət etməklə özünüzə zülm etdiniz. Odur ki, Yaradanınıza tövbə edin və özünüzü (sizlərdən özlərinə zülm edənləri) öldürün. Bu, Yaradanınızın yanında sizin üçün xeyirlidir”. O, sizin tövbənizi qəbul etdi. Doğrudan da O, tövbələri qəbul edəndir, Rəhmlidir. (Bəqərə surəsi, 54)

Samiri onlar üçün böyürən bir buzov heykəli düzəltdi. Buzova məftun olanlar: “Sizin də məbudunuz, Musanın da məbudu budur. Lakin o bunu unutmuşdur” – dedilər. (Taha surəsi, 88)

O, təşviş içində ailəsinin yanına getdi və kök bir buzov qızardıb gətirdi. (Zəriyət surəsi, 26)

Mal-qara

İnsanlar, heyvanlar və mal-qara arasında da bu cür müxtəlif rəngli olanları vardır. Allahdan Öz qulları arasında ancaq alimlər qorxarlar. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, Bağışlayandır. (Fatir surəsi, 28)

Allah sizi tək bir nəfərdən yaratdı. Sonra onun özündən zövcəsini yaratdı. O sizdən ötrü səkkiz cüt heyvan endirdi. O sizi analarınızın bətnlərində üç zülmət içərisində yaranış ardından yaranışa salaraq yaradır. Bu sizin Rəbbiniz olan Allahdır. Mülk Ona məxsusdur. Ondan başqa heç bir məbud yoxdur. Siz necə də haqdan döndərilirsiniz! (Zumər surəsi, 6)

Allah göyləri və yeri Yaradandır. O sizin üçün özünüzdən zövcələr, heyvanlardan da cütlər yaratdı. O sizi bu yolla çoxaldır. Onun heç bir bənzəri yoxdur. O, Eşidəndir, Görəndir. (Şura surəsi, 11)

İnək

Musa dedi: “Allah buyurur ki, o, nə yer şumlamağa, nə də əkin suvarmağa ram edilməmiş bir inəkdir. O, sağlamdır və onda heç bir ləkə-qüsurlu yoxdur”. Onlar: “İndi sən əsl həqiqəti bildirdin!” – dedilər və onu kəsdilər. Halbuki az qala bunu yerinə yetirməyəcək idilər. (Bəqərə surəsi, 71)

Padşah dedi: “Mən yuxuda yeddi arıq inəyin yeddi kök inəyi yediğini, həmçinin yeddi yaşıl sünbül və bir o qədər də qurusunu gördüm. Ey zadəganlar! Əgər yuxu yoza bilirsinizsə, yuxumun yozumunu mənə bildirin”. (Yusif surəsi, 43)

Bir zaman Musa öz xalqına dedi: “Allah sizə bir inək kəsmənizi əmr edir!” Onlar: “Sən bizi ələ salırsan?” – dedilər. Musa: “Cahil olmaqdan Allaha sığınırım!” – dedi. (Bəqərə surəsi, 67)

Musa sizə açıq-aydın dəlillər gətirmişdi. O getdikdən sonra siz buzovu ilahiləşdirib özünü zülm etdiniz. O zaman Biz sizinlə əhd bağlayıb dağı başınızın üstünə qaldırdıq: “Sizə verdiyimizdən möhkəm yapışın və eşidin!” – deyərək əmr etdik. Onlar: “Eşitdik və asi olduq!” – dedilər. Küfrlərinə görə buzova olan məhəbbət onların qəlblərinə yeridildi. De: “Əgər siz möminsinizsə, imanınızın sizə əmr etdiyi şey necə də pisdir!” (Bəqərə surəsi, 92-93)

Qoyun

Bu mənim qardaşımdır. Onun doxsan doqquz qoyunu, mənim isə bircə qoyunum vardır. Bununla belə: “Onu mənə ver!” – dedi və mübahisədə mənə üstün gəldi”. Davud dedi: “O sənə qoyununu öz qoyunlarına qatmaq istəməklə, sənə qarşı haqsızlıq etmişdir. Həqiqətən, şəriklərin çoxu bir–birinin haqqını tapdalayar. Yalnız iman gətirib yaxşı işlər görənlərdən başqa. Onlar isə çox azdırlar!” Bunları dedikdən sonra, Davud Bizim onu sınağa çəkdiyimizi yəqinləşdirərək, Rəbbindən özünün bağışlanmasını dilədi və səcdəyə qapanıb tövbə etdi. (Sad surəsi, 23–24)

Donuz (əti)

O sizə ölü heyvanı, qanı, donuz ətini və Allahdan başqası üçün kəsiləni haram etmişdir. Hər kəs harama meyl etmədən və həddi aşmadan bunlardan yeməyə məcbur olarsa, bu ona günah hesab edilməz. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir. (Bəqərə surəsi, 173)

Leş, qan, donuz əti, Allahdan başqasının adı ilə kəsilmiş, boğulmuş, döyülüb öldürülmüş, hündür bir yerdən yıxılıb gəbərmiş, buynuzlanıb öldürülmüş, yırtıcı heyvan tərəfindən parçalanıb yeyilmiş, – ölməmiş kəsdikləriniz istisnadır, – dik qoyulmuş daşlar (bütələr və s.) üzərində kəsilmiş heyvanlar və fal oxları ilə qismət axtarmanız sizə haram edildi. Bunlar günahdır. Bu gün kafirlər sizi dininizdən döndərməkdən əllərini üzdülər. Onlardan qorxmayın, Məndən qorxun. Bu gün dininizi sizin üçün kamil etdim, sizə olan nemətimi tamamladım və bir din olaraq sizin üçün İslamı bəyənib seçdim. Hər kəs günaha meyl etməyərək aclıq üzündən haram olanlardan istifadə etməyə məcbur olarsa, bilsin ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir. (Maidə surəsi, 3)

Uzunqulaq

Yerişində həddi gözlə, danışanda səsini alçalt. Çünki ən çirkin səs uzunqulaq səsidir”. (Loğman surəsi, 19)

Vəhşi uzunqulaq

Sanki ürküdülmüş vəhşi uzunqulaqlardır ki, (Müddəssir surəsi, 50)

At

Qadınların, uşaqların, yığın-yığın qızıl-gümüşün, yaxşı cins atların, mal-qaranın və əkin yerlərinin verdiyi zövqlərə olan istək insanların gözüne gözəl göstərilmişdir. Bunlar, dünya həyatının keçici zövqüdür, gözəl qayıdış yeri isə Allah yanındadır. (Ali İmran surəsi, 14)

Düşmənlərə qarşı bacardığınız qədər qüvvə və döyüş atları hazırlayın ki, bununla Allahın düşməni, öz düşməninizi və onlardan başqa sizin bilmədiyiniz, lakin Allahın bildiyi kimsələri qorxudasınız. Allah yolunda nə xərcləsəniz, əvəzi sizə tam ödənilər və sizə zülm edilməz. (Ənfal surəsi, 60)

Bir dəfə axşam çağı ona üç ayağı üstündə durub bir ayağının dırnağını yerə vuran, çapar atlar göstərildi. Süleyman dedi: “Mən, günəş üfüqdə batnadək nemətə olan məhəbbəti Rəbbimi zikr etməkdən üstün tutdum – atlar məni əsr namazından yayındırdı”. (Sad surəsi, 31–32)

Allahın Öz Elçisinə onlardan verdiyi qənimətlərə tərəf siz nə at, nə də dəvə sürdünüz. Lakin Allah Öz elçilərini istədiyi kəslər üzərində hakim edir. Allah hər şeyə qadirdir. (Həşr surəsi, 6)

And olsun tövşüyə-tövşüyə çapanlara! And olsun dırnaqları ilə qiğılıcı çıxaranlara! (Adiyət surəsi, 1–2)

At, qatır və uzunqulaq

Atları, qatırları və uzunqulaqları sizə həm minik, həm də zinət olsun deyə Allah yaratdı. O, sizin hələ bilmədiyiniz bir çox şeyləri də yaradır. (Nəhl surəsi, 8)

Dəvə

Saleh dedi: “Möcüzə bu dişi dəvədir! Onun da, sizin də müəyyən edilmiş vaxtlarda su içmək haqqınız vardır. (Bir gün o, su içməli, bir gün də siz içməlisiniz). (Şuəra surəsi, 155)

Siz onu susamış xəstə dəvələr kimi içəcəksiniz”. (Vaqiə surəsi, 55)

Allahın Öz Elçisinə onlardan verdiyi qənimətlərə tərəf siz nə at, nə də dəvə sürdünüz. Lakin Allah Öz elçilərini istədiyi kəslər üzərində hakim edir. Allah hər şeyə qadirdir. (Həşr surəsi, 6)

Onlar sanki sarı dəvələrdir. (Mürsəlat surəsi, 33)

Boğaz dəvələr başlı–başına qalacaqları zaman, (Təkvir surəsi, 4)

Məgər onlar dəvənin necə yaradıldığını görmürlər? (Ğaşiyyə surəsi, 17)

Allahın elçisi onlara dedi: “Allahın bu dişi dəvəsinə toxunmayın və onun su içməsinə mane olmayın!” Onlar isə peyğəmbəri yalançı sayıb, dəvənin diz vətərini kəsdilər. Onların Rəbbi də bu günahlarına görə onların hamısını qırıb yerlə–yeksan etdi. (Şəms surəsi, 13–14)

Quş

Allah onu İsrail oğullarına bir elçi edəcəkdir. O deyəcəkdir: “Mən sizə Rəbbinizdən elçi olduğumu təsdiqləyən bir əlamət gətirdim. Mən sizin üçün palçıqdan quşa bənzər bir şey düzəldib ona üfürərəm, o da Allahın izni ilə quş olar. Allahın izni ilə anadangəlmə koru, cüzam xəstəliyinə tutulanı sağaldar və ölümləri dirildərəm. Evlərinizdə yediyiniz və saxladığınız şeyləri sizə xəbər verərəm. Əgər möminsinizsə, şübhəsiz ki, bunda sizin üçün dəlil vardır. (Ali İmran surəsi, 49)

Allah deyəcəkdir: “Ey Məryəm oğlu İsa! Sənə və anana olan nemətimi xatırla! O zaman səni müqəddəs ruhla qüvvətləndirmişdim. Sən həm beşikdə ikən, həm də yetkin çağında insanlarla danışırdın. Sənə yazmağı, hikməti, Tövrəti və İncili öyrətmişdim. Sən Mənim iznimlə palçıqdan quşa bənzər bir şey düzəldib ona üfürürdün, o da Mənim iznimlə quş olurdu. Sən Mənim iznimlə anadangəlmə koru və cüzam xəstəliyinə tutulanı sağaldır və Mənim iznimlə ölümləri dirildirdin. Sən İsrail oğullarının yanına açıq–aydın dəlillərlə gəldikdə Mən onları səndən dəf etmişdim. Onlardan kafir olanlar isə demişdilər: “Bu, açıq–aydın sehrdən başqa bir şey deyildir”. (Maidə surəsi, 110)

Yer üzündə gəzən heyvanların və göydə uçan iki qanadlı quşların hamısı sizin kimi ümmətlərdir. Biz Kitabda heç bir şeyi nəzərdən qaçırmadıq. Sonra onlar Rəbbinin hüzuruna toplanılacaqlar. (Ənam surəsi, 38)

Məgər göylərdə və yerdə olanların, həm də qanad açıb uçan quşların Allaha təriflər dediklərini görmürsənmi? Hər biri öz duasını və həmd–sənasını bilir. Allah onların nə etdiklərini bilir. (Nur surəsi, 41)

Biz Davuda Özümüzdən bir lütf bəxş etdik və buyurduq: “Ey dağlar və quşlar! Onunla birlikdə Allahın şəninə təriflər deyiniz!” Biz dəmiri onun üçün yumşaltdıq. (Səba surəsi, 10)

Biz quşları da toplum halda ona ram etmişdik. Hamısı daima Allaha üz tutardı. (Sad surəsi, 19)

Və istədikləri quş əti ilə hərlənəcəklər. (Vaqiə surəsi, 21)

Məgər onlar başları üzərində dəstə–dəstə pərvazlanıb uçan, hərdən də qanadlarını yığan quşları görmürlərmi? Onları havada ancaq Mərhəmətli Allah saxlayır. Şübhəsiz ki, O, hər şeyi görür. (Mülk surəsi, 19)

Əbabil quşu

Onların üzərinə qatar–qatar quşlar göndərdi. (Fil surəsi, 3)

Qarğa

Allah, yeri eşələyən bir qarğa göndərdi ki, ölmüş digər bir qarğanı basdırmaqla ona qardaşının cəsədini necə basdırmağı göstərsin. O dedi: “Vay halıma! Doğrudanmı mən, qardaşımın cəsədini basdırmaqda bu qarğa kimi olmaqdan da acizəm?” Beləliklə, o, peşmançılıq çəkənlərdən oldu. (Maidə surəsi, 31)

Bildirçin

Biz sizin üstünüzə buludla kölgə saldıq, sizə manna və bildirçin endirdik və: “Sizə ruzi olaraq verdiyimiz pak şeylərdən yeyin!” – dedik. Onlar Bizə deyil, ancaq özlərinə zülm etdilər. (Bəqərə surəsi, 57)

Biz onları on iki nəslə – ümmətə böldük. Qövmü Musadan su istədikdə, Biz ona: “Əsanla daşa vur!” – deyə vəhy etdik. Ondan on iki çeşmə qaynayıb çıxdı. Hər qəbilə özünün su içəcəyi yeri bildi. Biz onların üstünə buludla kölgə saldıq, onlara manna və bildirçin endirdik, özlərinə də: “Sizə ruzi kimi verdiyimiz pak şeylərdən yeyin!” – dedik. Onlar Bizə zülm etmədilər, ancaq özləri özlərinə zülm etdilər. (Əraf surəsi, 160)

Ey İsrail oğulları! Biz sizi düşməninizdən xilas etdik. Sizə sağ tərəfinizdəki dağın yanına gəlməyiniz üçün vədə verdik. Sizə göydən manna və bildirçin endirdik. (Taha surəsi, 80)

Balıq

Hər ikisi o dənizlərin qovuşduğu yerə gəlib çatdıqda özləri ilə götürdükləri balığı unutdular. Balıq isə dənizdə suyun altı ilə yol alıb getdi. (Kəhf surəsi, 61)

Xidmətçi dedi: “Qayanın yanında gizləndiyimiz vaxt yadına gəlirmi? O zaman mən balığı unutdum. Doğrusu, onu xatırlamağı mənə yalnız şeytan unutturdu. Balıq dirilib qərribə bir şəkildə dənizdə yol tutub getmişdir”. (Kəhf surəsi, 63)

Zün–Nunu da yada sal! Bir zaman o qəzəbli qövmündən ayrılıb getmiş və ona gücümüz çatmayacağını güman etmişdi. Sonra da zülmətlər içində yalvarıb demişdi: “Səndən başqa ibadətə layiq olan heç bir məbud yoxdur! Sən paksan, müqəddəssən! Mən isə, həqiqətən, zalımlardan olmuşam!” (Ənbiya surəsi, 87)

O, qınanmağa layiq olduqda balıq onu uddu. (Saffat surəsi, 142)

Arslan

Sanki ürküdülmüş vəhşi uzunqulaqlardır ki, ovçulardan (yaxud aslandan) qaçirlar. (Müddəssir surəsi, 50–51)

Fil

Rəbbinin fil sahiblərinə nələr etdiyini görmədinmi? (Fil surəsi, 1)

Ağcaqanad

Həqiqətən, Allah ağcaqanadı və (istər böyüklükdə, istərsə də kiçiklikdə) ondan da üstün olanı məsəl çəkməkdən utanmaz. İman gətirənlər bilirlər ki, bu, onların Rəbbindən gələn haqdır. Küfr edənlər isə deyirlər: “Bu məsələ Allah nə demək istədi?” Halbuki O bununla bir çoxlarını azdırır və bir çoxlarını da haqq yoluna yönəldir. Lakin O, bununla yalnız fasiqləri yoldan çıxarır. (Bəqərə surəsi, 26)

Arı

Rəbbin bal arısına belə vəhy etdi: “Dağlarda, ağaclarda və insanların düzəldikləri çardaqlarda özünə pətəklər hör. Sonra bütün meyvələrdən ye və Rəbbinin səndən ötrü asanlaşdırdığı yollarla get”. O arıların qarınlarından tərkibində insanlar üçün şəfa olan müxtəlif rəngli bal çıxır. Həqiqətən, bunda düşünən adamlar üçün dəlillər vardır. (Nəhl surəsi, 68–69)

Çəyirtkə

Onlar zəlil baxışlarla gözlərini aşağı dikmiş halda ətrafa yayılan çəyirtkələr kimi qəbirlərindən çıxacaqlar. (Qamər surəsi, 7)

Biz də onların üstünə müxtəlif möcüzələr olaraq tufan, çəyirtkələr, bitlər, qurbağalar və qan göndərdik. Onlar isə təkəbbürlük göstərdilər və günahkar bir tayfa oldular. (Əraf surəsi, 133)

Hörümçək

Allahdan başqasını özlərinə dost tutanların aqibəti özünə yuva qurmuş hörümçəyin məsələinə bənzəyir. Yuvaların ən zəifi də, əlbəttə ki, hörümçək yuvasıdır. Kaş ki, biləydilər! (Ənkəbut surəsi, 41)

Ağac qurdu

Süleymanın ölümünə hökm verdiyimiz zaman onun öldüyünü cinlərə ancaq onun əsasını yeyən bir ağac qurdu göstərdi. Süleyman yerə yıxıldıqda cinlərə bəlli oldu ki, əgər onlar qeybi bilsəydilər, alçaldıcı əzaba məruz qalmazdılar. (Səba surəsi, 14)

İlan

Musa onu yerə atdı və o, dərhal ilan olub sürətlə sürünməyə başladı. (Taha surəsi, 20)

Əsanı yerə at!” Musa onun ilan kimi qıvrıldığını gördükdə dönüb qaçdı və geriye də dönmədi. Allah dedi: “Ey Musa! Qorxma! Elçilər Mənim hüzurumda qorxmazlar. (Nəml surəsi, 10)

Əsanı yerə at!” Musa onun ilan kimi qıvrıldığını görüb, geriye belə baxmadan dönüb qaçmağa başladı. Allah dedi: “Ey Musa! Yaxın gəl, qorxma! Sən əmin–amanlıqda olanlardansan! (Qəsas surəsi, 31)

Milçək

Ey insanlar! Sizə bir məsəl çəkilir. Onu dinləyin. Şübhəsiz ki, Allahdan başqa ibadət etdikləriniz bir milçək belə yarada bilməzlər, hətta bunun üçün bir yerə yığışsalar belə. Əgər milçək onlardan bir şey götürüb aparsa, bunu ondan geri ala bilməzlər. Bunu etmək istəyən də aciz qalar, istənilən də! (Həcc surəsi, 73)

Heyvanlar üzərində edilən bənzətmələr

Kafirlərin məsəli çığırtı və bağırtıdan başqa bir şey anlamayanları (heyvanları) haylayanın (çobanın) məsəlinə bənzəyir. Onlar kar, lal və kordurlar, haqqı anlamazlar. (Bəqərə surəsi, 171)

Biz Cəhənnəm üçün bir çox cinlər və insanlar yaratdıq. Onların qəlbləri var, onunla anlamazlar; gözləri var, onunla görməzlər; qulaqları var, onunla eşitməzlər. Onlar heyvan kimidirlər, hətta daha çox azğınlıqdadırlar. Qafil olanlar da məhz onlardır. (Əraf surəsi, 179)

Allah iman gətirib yaxşı işlər görənləri ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarında yerləşdirər. Kafirlər isə müvəqqəti olaraq kef çəkər, heyvan kimi yeyib-içərlər. Onların yeri Oddur! (Məhəmməd surəsi, 12)

Meymun və donuza bənzədilməsi

Siz artıq içərinizdən şənbə günü həddi aşanları tanıyırsınız. Biz də onlara: “Mənfur meymunlar olun!” – dedik. (Bəqərə surəsi, 65)

De: “Allah yanında cəza etibarilə bundan daha pisini sizə xəbər verimmi? Bu, Allahın lənətlədiyi, ona qəzəbləndiyi, özlərini də meymunlara və donuzlara döndərdiyi şəxslər və tağuta ibadət edənlərdir. Onlar, axirətdə yeri daha pis olan və doğru yoldan daha çox azanlardır!” (Maidə surəsi, 60)

İtə bənzədilməsi

Biz istəsəydik, bunun (həmin ayələrin) sayəsində onu ucaldardıq. Lakin o, dünyaya meyl saldı və öz istəyinə uydu. Onun məsəli itin məsəlinə bənzəyir; onu qovsan da dilini çıxardıb ləhləyər, qovmasan da. Ayələrimizi yalan hesab edənlərin məsəli belədir. Bu əhvalatları onlara danış ki, bəlkə fikirləşələr. (Əraf surəsi, 176)

Vəhşi uzunqulağa bənzədilməsi

Sanki ürküdülmüş vəhşi uzunqulaqlardır ki, (Müddəssir surəsi, 50)

İnsanların istifadəsinə verilən heyvanlar

Biz sizin üstünüzə buludla kölgə saldıq, sizə manna və bildirçin endirdik və: “Sizə ruzi olaraq verdiyimiz pak şeylərdən yeyin!” – dedik. Onlar Bizə deyil, ancaq özlərinə zülm etdilər. (Bəqərə surəsi, 57)

Üstündə yük daşınan və yük daşınmayan mal-qaranı da yaradan Odur. Allahın sizə verdiyi ruzilərdən yeyin, şeytanın izi ilə getməyin! Şübhəsiz ki, o, sizin açıq-aşkar düşməninizdir. (Ənam surəsi, 142)

Düşmənlərə qarşı bacardığınız qədər qüvvə və döyüş atları hazırlayın ki, bununla Allahın düşməninizi, öz düşməninizi və onlardan başqa sizin bilmədiyiniz, lakin Allahın bildiyi kimsələri qorxudasınız. Allah yolunda nə xərcləsəniz, əvəzi sizə tam ödənilər və sizə zülm edilməz. (Ənfal surəsi, 60)

Mal-qaranı da O yaratdı. Onlarda sizin üçün istilik (bədəninizi isti saxlayan yun geyim) və başqa faydalar vardır. Həmçinin onlardan yeyirsiniz. Mal-qaranı axşam tövləyə qaytardıqda, səhər çölə buraxdıqda onlara baxıb fərəhlənirsiniz. Onlar yüklərinizi, özünüzdün çətinliklə apara biləcəyiniz bir ölkəyə daşıyırlar. Həqiqətən də, Rəbbiniz Şəfqətlidir, Rəhmlidir. Atları, qatırları və uzunqulaqları sizə həm minik, həm də zinət olsun deyə Allah yaratdı. O, sizin hələ bilmədiyiniz bir çox şeyləri də yaradır. (Nəhl surəsi, 5–8)

Şübhəsiz ki, mal-qarada da sizin üçün bir ibrət vardır. Biz sizə, onların qarınlarındakı ifrazat və qan arasından çıxan, içənlərin boğazından rahat keçən təmiz süd içirdirik. Siz xurma ağacının meyvələrindən və üzümlərdən sərxoşədicə içki və xeyirli ruzi hazırlayırsınız. Həqiqətən, bunda anlayan adamlar üçün dəlillər vardır. Rəbbin bal arısına belə vəhy etdi: “Dağlarda, ağaclarda və insanların düzəlttikləri çardaqlarda özünə pətəklər hör. Sonra bütün meyvələrdən ye və Rəbbinin səndən ötrü asanlaşdırdığı yollarla get”. O arıların qarınlarından tərkibində insanlar üçün şəfa olan müxtəlif rəngli bal çıxır. Həqiqətən, bunda düşünən adamlar üçün dəlillər vardır. (Nəhl surəsi, 66–69)

Allah evlərinizi sizin üçün yaşayış yeri etdi, mal-qaranın dərilərindən istər səfərə çıxdığınız vaxt, istərsə düşərgə saldıığınız zaman sizin üçün asanlıqla apara biləcəyiniz çadırlar, üstəlik də

onların yunundan, tiftiyindən və tükündən müəyyən vaxta qədər istifadə edəcəyiniz ev əşyaları və başqa şeylər düzəltdi. (Nəhl surəsi, 80)

Biz qurbanlıq dəvələri də sizin üçün Allahın dininin ayinlərindən etdik. Onlarda sizin üçün xeyir vardır. Onları səf-səf düzölmüş halda kəsərkən Allahın adını çəkin. Böyrü üstə yıxıldıqları zaman onlardan özünüz də yeyin, aza qane olan kasıba və dilənçiyə də yedirin. Beləcə, onları (qurbanlıq heyvanları) sizə tabe etdik ki, bəlkə şükür edəsiniz. (Həcc surəsi, 36)

Həqiqətən, ev heyvanlarında da sizin üçün ibrət var. Biz onların bətnində olandan sizlərə içirdirik. Sizin üçün onlarda başqa faydalar da var. Üstəlik onlardan yeyirsiniz də. Siz həm o heyvanlarla, həm də gəmilərlə daşınırsınız. (Muminun surəsi, 21–22)

Məgər onlar görmürlər ki, Biz onlardan ötrü sahib olduqları mal-qaranı Öz əllərimizlə yaratmışıq? Yaratdıqlarımızı öz istifadələrinə verdik ki, bəzilərinə minik kimi yararlı olsunlar və bəzilərinə də yesinlər. Bunlarda onlar üçün başqa mənfəətlər və içiləcək süd də vardır. Yenə də şükür etməyəcəklərmi? (Yasin surəsi, 71–73)

Sizi yer üzündə yerləşdirən Odur. Siz Onun hüzuruna toplanılacaqsınız. Dirildən də, öldürən də Odur. Gecə ilə gündüzün bir-birini əvəz etməsi Ona aiddir. Məgər bunu anlamırsınız? (Muminun surəsi, 79–80)

MÖMİNƏ VERİLƏN NEMƏTLƏR

Möminlərə dünyada verilən nemətlər

Allah dünyada da gözəl həyat bəxş edəcək

Mömin olaraq yaxşı iş görən kişi və qadınlara, əlbəttə, gözəl həyat bəxş edəcək və etdikləri ən yaxşı əməllərə görə onları mütləq mükafatlandıracağıq. (Nəhl surəsi, 97)

Allah inananların qəlblərini birləşdirər

Hamınız Allahın ipindən möhkəm yapışın və parçalanmayın! Allahın sizə olan nemətini xatırlayın ki, siz bir-birinizə düşmən idiniz, O, sizin qəlblərinizi birləşdirdi və Onun neməti sayəsində bir-birinizlə qardaş oldunuz. Siz odlu bir uçurumun lap kənarında idiniz. O, sizi ondan xilas etdi. Allah Öz ayələrini sizə beləcə bəyan edir ki, bəlkə doğru yola gələsiniz. (Ali İmran surəsi, 103)

Əgər onlar səni aldatmaq istəsələr, bil ki, sənə Allah yetər. O, səni həm Öz köməyi ilə, həm də möminlərlə qüvvətləndirdi. Allah onların qəlblərini birləşdirdi. Əgər sən yer üzündə olanların hamısını sərf etsəydin belə, onların qəlblərini birləşdirə bilməzdin. Lakin Allah onları birləşdirdi. Həqiqətən, O, Qüdrətlidir, Müdrikdir. Ey Peyğəmbər! Sənə və sənin ardınca gedən möminlərə Allah kifayət edər. Ey Peyğəmbər! Möminləri döyüşə ruhlandır. Əgər aranızda iyirmi səbirli kişi olsa, kafirlərdən iki yüzünə qalib gələr; əgər aranızda yüz səbirli kişi olsa, kafirlərdən mininə qalib gələr. Çünki onlar anlamayan adamlardır. (Ənfal surəsi, 62–65)

Möminlərin dostları

Allaha və Onun Elçisinə itaət edənlər Allahın onlara nemət olaraq bəxş etdiyi peyğəmbərlərlə, sidq ürəkdən inananlarla, şəhidlərlə və əməlisalehlərlə birlikdə olacaqlar. Onlar necə də gözəl dostlardır. (Nisa surəsi, 69)

Allah deyəcəkdir: “Ey Məryəm oğlu İsa! Sənə və anana olan nemətimi xatırla! O zaman səni müqəddəs ruhla qüvvətləndirmişdim. Sən həm beşikdə ikən, həm də yetkin çağında insanlarla danışırdın. Sənə yazmağı, hikməti, Tövrəti və İncili öyrətmişdim. Sən Mənim iznidlə palçıqdan quşa bənzər bir şey düzəldib ona üfürürdün, o da Mənim iznidlə quş olurdu. Sən Mənim iznidlə anadangəlmə koru və cüzam xəstəliyinə tutulmanı sağaldır və Mənim iznidlə ölümləri dirildirdin. Sən

İsrail oğullarının yanına açıq-aydın dəlillərlə gəldikdə Mən onları səndən dəf etmişdim. Onlardan kafir olanlar isə demişdilər: “Bu, açıq-aydın sehdən başqa bir şey deyildir”. (Maidə surəsi, 110)

Allah inananları xüsusi seçmişdir

Beləcə, Rəbbin səni seçəcək, sənə yuxuları yozmağı öyrədəcək və Öz nemətini bundan əvvəl ataların İbrahimə və İshaqa tamamladığı kimi, sənə və Yaqub nəslinə də tamamlayacaqdır. Şübhəsiz ki, Rəbbin Biləndir, Müdrikdir”. (Yusif surəsi, 6)

Allah inananlara istədikləri hər şeyi vermişdir

O sizə istədiyiniz hər şeydən vermişdir. Əgər Allahın nemətlərini sayacaq olsanız, onları sayıb qurtara bilməzsiz. Həqiqətən, insan çox zalım, çox nankordur. (İbrahim surəsi, 34)

Əgər Allahın nemətlərini saymalı olsanız, onları sayıb qurtara bilməzsiz. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir. (Nəhl surəsi, 18)

İnananların evlərinə təhlükəsizlik və hüzur vermişdir

Allah evlərinizi sizin üçün yaşayış yeri etdi, mal-qaranın dərilərindən istər səfərə çıxdığınız vaxt, istərsə düşərgə saldıığınız zaman sizin üçün asanlıqla apara biləcəyiniz çadırlar, üstəlik də onların yunundan, tiftiyindən və tükündən müəyyən vaxta qədər istifadə edəcəyiniz ev əşyaları və başqa şeylər düzəltdi. (Nəhl surəsi, 80)

Onlar Allahın nemət bəxş etdiyi peyğəmbərlərdən, Adəmin və Nuhla birlikdə gəmidə daşdığımız kimsələrin nəslindən, İbrahimin və İsrailin nəslindən seçib haqq yola yönəltdiyimiz kimsələrdəndir. Onlar özlərinə Mərhəmətli Allahın ayələri oxunduğu zaman səcdəyə qapanıb ağlayanlardır. (Məryəm surəsi, 58)

Əzəldən ən gözəl aqibət yazılmış insanlara gəldikdə isə, onlar Oddan uzaqlaşdırılmış olacaqlar. Onlar onun xışiltısını belə eşitməyəcəklər. Onlar ürəklərinin istədiyi şeylər arasında əbədi qalacaqlar. Ən böyük dəhşət onları kədərləndirməyəcək. Mələklər onları qarşılayıb: “Bu sizə vəd olunmuş gününüzdür!” – deyəcəklər. (Ənbiya surəsi, 101–103)

Allah inananların qəblərinə güvən və hüzur duyğusu endirər

Həqiqətən, Biz sənə aydın bir qələbə verdik ki, Allah sənənin əvvəlki və sonrakı günahlarını bağışlasın, sənə olan nemətini tamamlasın, səni düz yola yönəlsin və Allah sənə böyük bir qələbə ilə kömək etsin. Möminlərin imanı üstünə iman artırmaq üçün onların qəlbinə rahatlıq göndərən Odur. Göylərin və yerin orduları Allahındır. Allah Biləndir, Müdrikdir. Bu ona görədir ki, Allah mömin kişiləri və mömin qadınları içində əbədi qalacaqları, ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil etsin və onların günahlarından keçsin. Bu, Allah yanında böyük müvəffəqiyyətdir. (Fəth surəsi, 1–5)

İnananlar dünyada varisdir

Musa öz qövmünə dedi: “Allahdan kömək diləyin və səbir edin. Şübhəsiz ki, yer üzünü Allahındır. O, qullarından istədiyini onun varisləri təyin edir. Gözəl aqibət müttəqilərindir”. (Əraf surəsi, 128)

Allah sizi onların yerlərinə, yurdlarına və mallarına, üstəlik də ayağınız dəyməyən bir yerə varis etdi. Allah hər şeyə qadirdir. (Əhzab surəsi, 27)

O mömin kəslər ki, əmanətlərini və vədlərini qoruyurlar. O kəslər ki, namazlarını öz vaxtlarında qılırlar. Məhz onlar – varis olanlardır. O kəslər ki, Firdovs cənnətinə varis olacaqlar. Onlar orada əbədi qalacaqlar. (Muminun surəsi, 8–11)

Süleyman Davuda peyğəmbərlikdə varis oldu və dedi: “Ey insanlar! Bizə quş dili öyrədildi və bizə hər şeydən verildi. Həqiqətən, bu, bizə göstərilən açıq-aşkar üstünlükdür”. (Nəml surəsi, 16)

Zənginlik verər

Kasıb olduğun zaman səni varlandırmadımı? (Duha surəsi, 8)

Onlara pislik toxunmayacaq

Allah müttəqilərə uğurlarına görə nicat verəcək. Onlara pislik toxunmayacaq və onlar kədərlənməyəcəklər. (Zumər surəsi, 61)

İnananlar dünyada və axirətdə yaxşılıq və gözəllik taparlar

Onlardan: “Ey Rəbbimiz! Bizə həm bu dünyada, həm də axirətdə gözəl nemətlər ver və bizi Od əzabından qoru!” deyənləri də vardır. Belələri üçün qazandıqları əməllərə görə bir pay vardır. Allah tez haqq-hesab çəkəndir. (Bəqərə surəsi, 201–202)

Müttəqilərə: “Allah nə nazil etmişdir?” – deyildikdə, onlar: “Xeyir nazil etmişdir!” – deyirlər. Bu dünyada xeyirli işlər görənlər üçün gözəl mükafat hazırlanmışdır. Axirət yurdu isə daha xeyirlidir. Müttəqilərin yurdu necə də gözəldir! (Nəhl surəsi, 30)

Həqiqətən, İbrahim Allaha müti, hənif bir rəhbər idi. O, müşriklərdən deyildi. O, Allahın nemətlərinə şükür edən idi. Allah onu seçmiş və doğru yola yönəltdi. Biz ona dünyada gözəl nemət verdik. Şübhəsiz ki, o, axirətdə də əməlisalehlərdəndir. (Nəhl surəsi, 120–122)

İman gətirib yaxşı işlər görən qullarına Allahın müjdə verdiyi nemət budur. De: “Mən sizdən bunun əvəzində qohumluq sevgisindən başqa bir şey istəmirəm”. Kim bir yaxşılıq etsə, onun savabını artırır. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, şükrün əvəzini verəndir. (Şura surəsi, 23)

Mömin olaraq yaxşı iş görən kişi və qadınlara, əlbəttə, gözəl həyat bəxş edəcək və etdikləri ən yaxşı əməllərə görə onları mütləq mükafatlandıracağıq. (Nəhl surəsi, 97)

Allah inananları güc və iqtidar sahibi edər

Allah sizlərdən iman gətirib yaxşı işlər görənlərə vəd etmişdir ki, özlərindən əvvəlkiləri varislər etdiyi kimi onları da yer üzünün varisləri edəcək, möminlər üçün onların Özünün bəyəndiyi dinini möhkəmləndirəcək və onların qorxusunu sonra arxayınçılıqla əvəz edəcəkdir. Onlar Mənə ibadət edir və heç nəyi Mənə şərik qoşmurlar. Bundan sonra küfr edənlər – məhz onlar fasiqlərdir. (Nur surəsi, 55)

Qurtuluşa və xoşbəxtliyə çatmışlar

İman gətirib hicrət edən və Allah yolunda öz malı və canı ilə cihad edənlərin Allah yanında ən yüksək dərəcələri vardır. Məhz onlar nicat tapanlardır. Rəbbi Öz tərəfindən onları bir mərhəmət, razılıq və içərisində onlar üçün tükənməz nemətlər olan Cənnət bağları ilə müjdələyir. (Tövbə surəsi, 20–21)

Allahın inananlara müjdəsi

Dünya həyatında da, axirətdə də onlara müjdə vardır. Allahın kəlmələri əsla dəyişilməz. Bu, böyük uğurdur. (Yunis surəsi, 64)

Tağuta ibadət etməkdən çəkinib Allaha üz tutanlara müjdə vardır. Qullarımı müjdələ! O kəslər ki, sözə qulaq asıb onun ən yaxşısına tabe olurlar, onlar Allahın doğru yola yönəltdiyi şəxslərdir. Ağıl sahibləri də məhz onlardır. (Zumər surəsi, 17–18)

Həqiqətən də: “Rəbbimiz Allahdır!” – deyib sonra düz yol tutan kəslərə mələklər nazil olub deyirlər: “Qorxmayın və kədərlənməyin! Sizə vəd olunan Cənnətlə sevinin! Biz dünya həyatında da, axirətdə də sizin dostlarınızıq. Orada sizin üçün nəfsinizin çəkə biləcəyi hər şey hazırlanmışdır. Orada istədiyiniz hər şey vardır. Bağışlayan və Rəhmlilə Allah tərəfindən verilən ziyafət kimi”. (Fussilət surəsi, 30–32)

İman gətirib yaxşı işlər görənlər üçün Nəim bağları hazırlanmışdır. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Allahın vədi haqdır. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir. (Loğman surəsi, 8–9)

Allah yolunda öldürülənləri əsla ölmüş sanma. Əksinə, onlar diridirlər; özlərinin Rəbbi yanında onlara ruzi verilir. (Ali İmran surəsi, 169)

Onlar Allahın Öz lütfündən onlara verdiyi nemətlərə sevinir, arxalarınca gəlib hələ onlara çatmamış kəslərin heç bir qorxu ilə qarşılaşmayacağına və onların kədərlənməyəcəklərinə fərəhlənirlər. Onlar Allahın nemətinə, lütfkarlığına, həm də Allahın möminlərin mükafatını heçə çıxarmayacağına sevinirlər. Onlar yaralandıqdan sonra da Allahın və Peyğəmbərinin dəvətini qəbul etdilər. İçərilərindən yaxşı işlər görənlər və Allahdan qorxanlar üçün böyük bir mükafat vardır. Bəzi adamlar onlara: “Camaat sizə qarşı ordu toplayıbdır, onlardan qorxun!” – dedilər. Bu, onların

imanını daha da artırdı və onlar: “Allah bizə yetər. O nə gözəl Qoruyandır!” – dedilər. Onlar özlərinə heç bir pislilik toxunmadan, Allahın neməti və mərhəməti sayəsində geri döndülər və Allahın razılığına tabe oldular. Allah böyük lütf sahibidir. (Ali İmran surəsi, 169–174)

İnananların qəlbi mutmaindir

O gün möminə deyiləcəkdir: “Ey arxayın olan kəs! Razi qalmış və razılıq qazanmış halda öz Rəbbinə tərəf dön! Mənim qullarımın cərgəsinə keç! Cənnətimə daxil ol! (Fəcr surəsi, 27–30)

Allah inananlara kömək edər

Şübhəsiz ki, Biz Öz elçilərimize və möminlərə həm dünya həyatında, həm də şahidlərin şəhadət verəcəyi gün yardım edəcəyik. (Mümin surəsi, 51)

Ey iman gətirənlər! Allahın sizə göstərdiyi iltifatını xatırlayın. O zaman ki, düşmən ordusu sizin üstünüzə hücumla keçmişdi, Biz də onların üstünə külək və görmədiyiniz qoşunlar göndərmişdik. Allah sizin nə etdiyinizi görür. (Əhzab surəsi, 9)

Ey iman gətirənlər! Allahın sizə olan nemətini xatırlayın. Bir zaman bir tayfa sizə əl qaldırmaq fikrinə düşdükdə Allah onları sizdən əl çəkməyə məcbur etmişdi. Allahdan qorxun! Qoy möminlər Allaha təvəkkül etsinlər! (Maidə surəsi, 11)

Əgər siz Peyğəmbərə kömək etməsəniz, bilin ki, Allah ona artıq kömək göstərmişdir. O vaxt kafirlər onu iki nəfərdən ikincisi olaraq Məkkədən çıxartdılar. O iki nəfər mağarada olarkən onlardan biri öz yoldaşına (Əbu Bəkrə) dedi: “Qəm yemə, Allah bizimlədir!” Bundan sonra Allah ona arxayınlıq nazil etdi, sizin görmədiyiniz döyüşçülərlə ona yardım göstərdi və kafirlərin sözünü alçaltdı. Ancaq Allahın Sözü ucadır. Allah Qüdrətlidir, Müdrkdir. (Tövbə surəsi, 40)

Onlar ancaq “Rəbbimiz Allahdır” – dediklərinə görə haqsız yerə yurdlarından çıxarıldılar. Əgər Allah insanların bəzilərini, digərləri ilə dəf etməsəydi, içərisində Allahın adı çox zikr olunan hücrələr, kilsələr, sinaqoqlar və məscidlər dağılıb gedərdi. Allah Ona yardım edənlərə, mütləq yardım edər. Şübhəsiz ki, Allah Qüvvətlidir, Qüdrətlidir. Əgər onlara yer üzündə hökmranlıq versək, onlar namaz qılar, zəkat verər, yaxşı işlər görməyi əmr edib, pis işlər görməyi qadağan edərlər. Bütün işlərin aqibəti Allaha aiddir. (Həcc surəsi, 40–41)

Qarşı-qarşıya gələn iki dəstədə sizin üçün bir ibrət var idi. Dəstələrdən biri Allah yolunda vuruşurdu, digəri isə kafirlər idi. Onlar kafirlərin sayca iki qat artıq olduqlarını öz gözləri ilə görürdülər. Allah istədiyi kəsi Öz köməyi ilə qüvvətləndirir. Həqiqətən, bunda bəsirət sahibləri üçün bir ibrət vardır. (Ali İmran surəsi, 13)

Siz zəif olduğunuz halda Allah, Bədrdə sizə yardım etdi. Elə isə Allahdan qorxun ki, bəlkə şükür edəsiniz. O vaxt sən möminlərə demişdin: “Rəbbinizin göndərdiyi üç min mələyin köməyinizə çatması, sizə bəs etmirmi?” Əlbəttə, siz səbir etsəniz, Allahdan qorxsanız və onlar bu saat sizin üstünüzə hücum keçsələr, Rəbbiniz nişanlanmış beş min mələklə sizə yardım edər. Allah bunu sizə ancaq bir müjdə və qəlbiniz bununla sakit olsun deyə etdi. Kömək ancaq Qüdrətli və Müdrik Allahdandır. (Ali İmran surəsi, 123–126)

Biz səndən əvvəl də onların qövmünə elçilər göndərmişdik. Elçilər onlara açıq-aydın dəlillər gətirmişdilər. Biz günahkarlardan intiqam aldığımız. Möminlərə yardım etmək Bizim borcumuz idi. (Rum surəsi, 47)

MÖMİNLƏRƏ CƏNNƏTDƏ VERİLƏN NEMƏTLƏR

Allah inananları əməllərinin mükafatı olaraq cənnətinə daxil edəcəkdir

Əməlisaleh ataları, zövcələri və övladları ilə birlikdə daxil olacaqları Ədn bağları hazırlanmışdır. Mələklər bütün qapılardan onların yanına daxil olub deyəcəklər: “Səbir etdiyinizə görə sizə salam olsun! Axirət yurdunuz necə də gözəldir!” (Rad surəsi, 23–24)

Onlar səbir etdiklərinə görə Cənnətdə olan yüksək məqamla mükafatlandırılacaq, orada xeyir–dua ilə, salamlarla qarşılanacaqlar. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Ora nə gözəl məskən, necə də gözəl iqamətgahdır! (Furqan surəsi, 75–76)

O kəslər ki, tər–təmiz olduqları halda, mələklər onların canını alıb deyirlər: “Sizə salam olsun! Əməllərinizə görə Cənnətə girin!” (Nəhl surəsi, 32)

Kitabı sağ əlinə verilən deyəcəkdir: “Budur, oxuyun kitabımı! Mən bilirdim ki, etdiklərimin hesabına qovuşacağam”. O, xoşbəxt həyat sürəcəkdir –uca bir Cənnətdə –elə bir Cənnətdə ki, onun meyvələri lap yaxınlıqda olacaqdır. Onlara: “Keçmiş günlərdə etdiyiniz əməllərə görə nuşcanlıqla yeyin–için!” – deyiləcəkdir (Haqqə surəsi, 19–24)

Cənnətdə çox böyük mülk və ehtişam içində yaşadacaq

Cənnətdə hara baxsan nemət və əzəmətli səltənət nişanəsi görərsən. (İnsan surəsi, 20)

Onlar orada astarları atlazdan olan döşəklərə dirsəklənəcəklər. Hər iki bağıın meyvələri onlara yaxın olacaqdır. (Rəhman surəsi, 54)

Altından çaylar axan cənnətlərə yerləşəcəklər

İman gətirib saleh əməllər işləyənləri isə ağacları altından çaylar axan, içində əbədi məskunlaşacaqları Cənnət bağlarına daxil edəcəyik. Onlar üçün orada pak zövcələr vardır. Biz onları sıx kölgəliklərdə yerləşdirəcəyik. (Nisa surəsi, 57)

Bu təqdirdə O sizin günahlarınızı bağışlayar və sizi ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına və Ədn bağlarındakı gözəl məskənlərə daxil edər. Bu, böyük müvəffəqiyyətdir. (Saff surəsi, 12)

İstəsə, sənin üçün onların dediklərindən daha xeyirlisini, ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarını yaradan, sənin üçün qəsrlər inşa edə bilən Allah necə də xeyirxahdır. (Furqan surəsi, 10)

Müttəqilərə vəd olunan Cənnətin vəsfi belədir; orada xarab olmayan sudan çaylar, dadı dəyişməyən süddən çaylar, içənlərə ləzzət verən şərəbdən çaylar və süzölmüş baldan çaylar vardır. Orada onları hər cür meyvə və Rəbbi tərəfindən bağışlanma gözləyir... (Məhəmməd surəsi, 15)

Çeşmə başlarında yerləşəcəklər

Şübhəsiz ki, müttəqilər kölgəliklərdə, çeşmələr başında (Mürsəlat surəsi, 41)

Bu elə bir bulaqdandır ki, o, Cənnətdə Səlsəbil adlanır. (İnsan surəsi, 18)

Cənnət yamyasıldır

Hər ikisi tünd yasıldır. (Rəhman surəsi, 64)

İkisində də növbənöv meyvələrlə dolu budaqlar vardır. (Rəhman surəsi, 48)

Kölgəlikdir

İman gətirib saleh əməllər işləyənləri isə ağacları altından çaylar axan, içində əbədi məskunlaşacaqları Cənnət bağlarına daxil edəcəyik. Onlar üçün orada pak zövcələr vardır. Biz onları sıx kölgəliklərdə yerləşdirəcəyik. (Nisa surəsi, 57)

Onlar orada taxtlar üzərində mütəkkələrə dirsəklənəcək və orada nə günəş, nə də şaxta görməyəcəklər. Cənnət ağaclarının kölgələri özləri onlara yaxınlaşacaq, meyvələri də tam onların ixtiyarına veriləcək. (İnsan surəsi, 13–14)

Yüksəkdə evlər və köşklər vardır

İstəsə, sənin üçün onların dediklərindən daha xeyirlisini, ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarını yaradan, sənin üçün qəsrlər inşa edə bilən Allah necə də xeyirxahdır. (Furqan surəsi, 10)

İman gətirib xeyirxah işlər görənləri ağacları altından çaylar axan Cənnətdəki otaqlarda yerləşdirəcəyik. Onlar əbədi olaraq orada qalacaqlar. Yaxşı əməl sahiblərinin mükafatı necə də gözəldir! (Ənkəbut surəsi, 58)

Lakin Rəbbindən qorxanları üst–üstə tikilmiş, altından çaylar axan otaqlar gözləyir. Bu, Allahın vədidir. Allah vədinə xilaf çıxmaz. (Zumər surəsi, 20)

Yüksəklərə qurulmuş taxtlar vardır

Onlar orada taxtlar üzərində mütəkkələrə dirsəklənəcək və orada nə günəş, nə də şaxta görməyəcəklər. (İnsan surəsi, 13)

Onlar bəzənmiş taxtlar üstündə (Vaqiə surəsi, 15)

Yastıqlar və təaccüb edici gözəllikdə döşəklər vardır

Onlar orada astarları atlazdan olan döşəklərə dirsəklənəcəklər. Hər iki bağıın meyvələri onlara yaxın olacaqdır. (Rəhman surəsi, 54)

Onlar yaşıl balıslara və gözəl döşəkcələrə dirsəklənəcəklər. (Rəhman surəsi, 76)

Yan-yana qoyulmuş yastıqlar, və döşəmələrə sərilmiş xalçalar vardır. (Ğaşıyə surəsi, 15–16)

Və hündür döşəklər üstündə olacaqlar. (Vaqiə surəsi, 34)

Ən gözəl geyimlər və zinət əşyaları vardır

Onlara səbir etdiklərinə görə Cənnəti bəxş edər və orada geyəcəkləri ipəklə mükafatlandırır. (İnsan surəsi, 12)

Onlar əyinlərinə taftadan və atlazdan yaşıl paltarlar geyəcəklər. Onların qoluna gümüş bilərziklər bağlanacaq. Onların Rəbbi onlara tərtemiz şərab içirdəcəkdir. (İnsan surəsi, 21)

Həqiqətən də, Allah iman gətirib yaxşı işlər görənləri ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edəcəkdir. Onlar orada qızıl bilərziklərlə və incilərlə bəzədiləcək, libasları da ipəkdən olacaqdır. (Həcc surəsi, 23)

Onlar Ədn bağlarına daxil olacaq, orada qızıl bilərziklərlə və incilərlə bəzədiləcəklər. Libasları da ipəkdən olacaqdır. (Fatir surəsi, 33)

Cənnətdəki yemək və içkilər

Onlar əyinlərinə taftadan və atlazdan yaşıl paltarlar geyəcəklər. Onların qoluna gümüş bilərziklər bağlanacaq. Onların Rəbbi onlara tərtemiz şərab içirdəcəkdir. (İnsan surəsi, 21)

Sözsüz ki, itaətkarlar kafur qatılmış şərablə dolu badələrdən nuş edəcəklər. Bu elə bir bulaqdır ki, Allahın qulları ondan doyunca içər və onun mənəbini istədikləri səmtə yönəldərlər. (İnsan surəsi, 5–6)

Onlar üçün çeşmə şərabi ilə dolu piyalələr dolandırılacaqdır. Özü də ağappaq, içənlərə ləzzət verən bir şərab. O şərab nə baş ağrısı verər, nə də ondan məst olarlar. (Saffat surəsi, 45–47)

Çeşmə şərabi ilə dolu badələr, bardaqlar və qədəhlərlə –ondan başları ağrımaz və məst olmazlar, bəyənilib seçdikləri meyvələr və istədikləri quş əti ilə hərlənəcəklər. (Vaqiə surəsi, 18–21)

Onlar tikansız sidr ağacları arasında, meyvələri salxım–salxım asılmış banan ağacları altında, (Vaqiə surəsi, 28–29)

Çoxlu meyvələr, tükənməz və qadağan edilməyən meyvələr içində (Vaqiə surəsi, 32–33)

Müttəqilərə vəd olunan Cənnətin vəsfi belədir; orada xarab olmayan sudan çaylar, dadı dəyişməyən süddən çaylar, içənlərə ləzzət verən şərabdən çaylar və süzölmüş baldan çaylar vardır. Orada onları hər cür meyvə və Rəbbi tərəfindən bağışlanma gözləyir. Məgər onlar od içində əbədi qalan və bağırsaqlarını parça–parça edən qaynar su içirdiləcək kimsələr kimi ola bilərlərmi? (Məhəmməd surəsi, 15)

Cənnət ağaclarının kölgələri özləri onlara yaxınlaşacaq, meyvələri də tam onların ixtiyarına veriləcək. Onların ətrafına təamlarla dolu gümüşdən hazırlanmış qablar və büllur qədəhlər dolandırılacaq. Gümüşdən olan elə büllur qədəhlər ki, xidmətçilər onları cənnətdəkilərin içmək istədikləri həcmdə hazırlamışlar. Orada onlara zəncəfil qatılmış şərab badəsi içirdiləcək. (İnsan surəsi, 14–17)

İkisində də cürbəcür meyvələr, xurma ağacları və nar vardır. (Rəhman surəsi, 68)

Cənnətdə insanın istədiyi hər şey vardır

Onlar üçün qızıl sinilər və piyalələr dolandırılacaqdır. Orada nəfslərin istədiyi və gözlərə xoş gələn hər şey olacaqdır. Siz orada əbədi qalacaqsınız. (Zuxruf surəsi, 71)

Zalımların qazandıqları günahlar özlərinə qarşı çevrildikdə onları bunun qorxusundan titrəyən görəcəksən. İman gətirib yaxşı işlər görənlər isə Cənnət bağçalarında məskunlaşacaqlar.

Rəbbinin yanında onlar üçün istədikləri hər şey hazırlanmışdır. Böyük lütfkarlıq da elə budur. (Şura surəsi, 22)

Onlar deyəcəklər: “Bizə verdiyi vədini yerinə yetirən və bizi bu yerə varis edən Allaha həmd olsun! Biz Cənnətin istədiyimiz yerində sakin oluruq. Yaxşı əməl sahiblərinin mükafatı necə də gözəldir!” (Zumər surəsi, 74)

Orada böyük nemət vardır

O gün neçəsinin üzündə fərəh görünəcək, (Çaşiyə surəsi, 8)

Nəim bağlarında. (Saffat surəsi, 43)

Xoşbəxt və hüzur dolu həyat vardır

Allah onları razı qalacaqları yerə daxil edəcəkdir. Həqiqətən, Allah Biləndir, Həlimdir! (Həcc surəsi, 59)

Ancaq Allaha tövbə edib iman gətirənlər və xeyirxahlıq edənlərdən başqa! Onlar Cənnətə daxil olacaq və heç bir haqsızlığa məruz qalmayacaqlar. (Məryəm surəsi, 60)

O gün neçəsinin üzündə fərəh görünəcək, dünyadakı səylərindən məmnun qalacaq, (Çaşiyə surəsi, 8–9)

İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəlincə isə, onlar Cənnət bağçalarında şadlıq içində olacaqlar. (Rum surəsi, 15)

Sən onların çöhrəsində səadət parlaqlığı görəcəksən. (Mutaffifin surəsi, 24)

Təhlükəsizlik vardır

Sizi bizə yaxınlaşdıra biləcək nə var–dövlətiniz, nə də oğul–uşağınızdır. Ancaq iman gətirib yaxşı işlər görənlər istisnadır. Məhz onların mükatələri etdikləri əməllərə görə qat–qat artırılacaq və onlar Cənnətdəki mənzillərində asudə yaşayacaqlar. (Səba surəsi, 37)

Kin və nifrət yoxdur

Biz onların köksündəki kin–küdurəti çıxarıb kənar etdik. Onlar taxtlar üzərində qarşı–qarşıya əyləşən qardaşlar olacaqlar. (Hicr surəsi, 47)

Biz onların kökslərindəki kin–küdurəti çıxaracağıq. Onların ayaqları altından çaylar axacaq. Onlar deyəcəklər: “Bizi buna qovuşduran Allaha həmd olsun! Əgər Allah bizə hidayət etməsəydi, biz özümüz doğru yola yönələ bilməzdik. Əlbəttə, Rəbbimizin elçiləri haqqı gətirmişdilər”. Onlara belə xitab ediləcəkdir: “Əməlləriniz sayəsində varis olduğunuz Cənnət budur!” (Əraf surəsi, 43)

Boş danışıq və yalan yoxdur

Onlar orada nə mənasız sözlər, nə də iftira eşidəcəklər. (Nəbə surəsi, 35)

Orada faydasız söz eşitməyəcəkdir. (Çaşiyyə surəsi, 11)

Yorğunluq və bezginlik yoxdur

Öz lütfü ilə bizi əbədi iqamətgahda yerləşdirən Odur. Orada bizə nə bir yorğunluq üz verəcək, nə də bir üzgünlük toxunacaqdır!” (Fatir surəsi, 35)

Qorxu və kədər yoxdur

Onlar Allahın Öz lütfündən onlara verdiyi nemətlərə sevinir, arxalarınca gəlib hələ onlara çatmamış kəslərin heç bir qorxu ilə qarşılaşmayacaqlarına və onların kədərlənməyəcəklərinə fərəhlənirlər. (Ali İmran surəsi, 170)

Onlar deyəcəklər: “Qəm–qüssəni bizdən uzaq edən Allaha həmd olsun! Həqiqətən, Rəbbimiz Bağışlayandır, şükürün əvəzini verəndir. (Fatir surəsi, 34)

Gözəl üzlü və gözəl xasiyyətli həyat yoldaşları vardır

Biz Cənnətdəki qadınları yeni biçimdə yaradacağıq. Onları bakirə qızlar edəcəyik ərlərini sevən, həmyaşlılar. (Vaqiə surəsi, 35–37)

İman gətirib saleh əməllər edənlərə müjdə ver ki, onlar üçün ağacları altından çaylar axan Cənnət bağları vardır. Hər dəfə onun meyvələrindən onlara ruzi verildikcə: “Bu ki, əvvəlcə bizə verilən ruzidir!” – deyəcəklər. Halbuki onlara onun oxşarı veriləcəkdir. Onlardan ötrü orada pak zövcələr var və onlar orada əbədi qalacaqlar. (Bəqərə surəsi, 25)

Onların yanında baxışları öz ərlərinə dikilmiş iri qaragözlü hurilər olacaqdır. (Saffat surəsi, 48)

Onları iri qaragözlü hurilər gözləyir –sədəf içində saxlanılmış mirvariyyə bənzər hurilər. (Vaqiə surəsi, 22–23)

Bax belə! Üstəlik onları iri qaragözlü hurilərlə də evləndirəcəyik. (Duxan surəsi, 54)

Orada xoş xasiyyətli, gözəl qızlar vardır. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız? Çadırlarda gözlərini öz ərlərinə dikmiş hurilər vardır. (Rəhman surəsi, 70–72)

Cənnət əhli gənc və yaşıddır

Onların ətrafında həmişə gənc olan xidmətçi cavanlar dolanacaqlar. Onları gördükdə səpələnmiş mirvari dənələri olduqlarını sanarsan. (İnsan surəsi, 19)

Biz Cənnətdəki qadınları yeni biçimdə yaradacağıq. Onları bakirə qızlar edəcəyik – ərlərini sevən, həmyaşdılar. (Vaqiə surəsi, 35–37)

Böyük qurtuluş və xoşbəxtlik vardır

Hər bir kəs ölümü dadacaqdır. Lakin Qiyamət günü mükafatlarınız sizə tam veriləcəkdir. Kim Oddan uzaqlaşdırılıb, Cənnətə daxil edilərsə, o uğur qazanmış olar. Dünya həyatı isə aldadıcı ləzzətdən başqa bir şey deyildir. (Ali İmran surəsi, 185)

Bu təqdirdə O sizin günahlarınızı bağışlayar və sizi ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına və Ədn bağlarındakı gözəl məskənlərə daxil edər. Bu, böyük müvəffəqiyyətdir. (Saff surəsi, 12)

O gün sən mömin kişilərin və mömin qadınların nurunun onların önlərindən və sağ tərəflərindən yayıldığını görəcəksən. Onlara: “Bu gün sizin müjdəniz ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarıdır. Siz orada əbədi qalacaqsınız!” – deyiləcək. Bu, böyük uğurdur. (Hədid surəsi, 12)

Hər şeyin üzərində Allahın razılığı və məmnuniyyəti vardır

Allah mömin kişilərə və mömin qadınlara ağacları altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağları və Ədn bağlarında gözəl məskənlər vəd etmişdir. Allahın razılığı isə daha böyükdür. Bu, böyük uğurdur. (Tövbə surəsi, 72)

QURANDA BƏHS EDİLƏN MƏKANLAR

TUR-U SİNA

(Tur kəlməsi dağ mənasına gəlir)

Bir zaman sizdən əhd–peyman aldıq, dağı başınız üstünə qaldırdıq və buyurduq: “Sizə verdiyimizdən möhkəm yapışın və onun içindəkiləri yada salın ki, bəlkə Allahdan qorxasınız!” (Bəqərə surəsi, 63)

Musa müddətini başa vurub ailəsi ilə birlikdə yola çıxdığı zaman dağın yanında bir od gördü və ailəsinə dedi: “Dayanın! Mən bir od gördüm. Mən ondan sizə bir xəbər və ya bir köz gətirərəm ki, qızinasınız”. Musa oraya gəlib çatdıqda sağ tərəfindəki vadinin yaxınlığında olan mübarək yerdəki ağac tərəfdən ona nida gəldi: “Ey Musa! Aləmlərin Rəbbi olan Allah Mənəm! (Qəsas surəsi, 29–30)

Biz Musanı sağ tərəfindəki dağın yaxınlığından çağırırdıq və onunla danışib onu özümüzdə yaxın etdik. (Məryəm surəsi, 52)

Ey İsrail oğulları! Biz sizi düşməninizdən xilas etdik. Sizə sağ tərəfinizdəki dağın yanına gəlməyiniz üçün vədə verdik. Sizə göydən manna və bildirçin endirdik. (Taha surəsi, 80)

Biz Sina dağında bir ağac bitirdik ki, barından yeyənlərə həm yağ, həm də həm şirə verir. (Muminun surəsi, 20)

Biz Musaya əmri yerinə yetirməyi tapşırırdıqda sən dağın qərb tərəfində deyildin. Sən buna şahid olanlardan da deyildin. Lakin Biz Musadan sonra neçə–neçə nəsillər yaratdıq və onlar uzun ömür sürdülər. Sən Mədyən sakinləri arasında olub ayələrimizi onlara oxumurdun. Lakin elçiləri Biz göndəririk. Biz Musanı çağırduğumuz zaman da sən dağın yanında deyildin. Lakin səndən əvvəl özlərinə xəbərdar edən peyğəmbər gəlməmiş bir tayfanı xəbərdar edəsən deyə, Rəbbindən bir mərhəmət olaraq səni peyğəmbər göndərdik ki, bəlkə, düşünüb anlayalar. (Qəsas surəsi, 44–46)

And olsun Sinay dağına! (Tin surəsi, 2)

And olsun dağa! (Tur surəsi, 1)

Tuva vadisi

Tuva vadisi Allahın Hz. Musa ilə ilk olaraq danışdığı və ona Özü üçün seçdiyi qulu olduğunu bildirdiyi müqəddəs yerdir. Bir atəş görməsi üzərinə, ailəsindən ayrılaraq atəşin olduğu yerə yönələn Hz. Musaya, bir çalıdan səsələnən və möcüzələrin verildiyi məkandır. Bu müqəddəs yerin adı Quranda iki ayədə keçməkdədir:

Həqiqətən, Mən sənın Rəbbinəm. Başmaqlarını çıxart. Çünki sən müqəddəs Tuva vadisindəsən! (Taha surəsi, 12)

O zaman Rəbbi onu müqəddəs Tuva vadisində səsəyib demişdi: (Naziət surəsi, 16)

Məscidi Haram - Beyti Haram - Beyti Atiq-Kəbə

Quranda Kəbə fərqli adlarla adlandırılmışdır. Bu adlar ilk ev mənasını verən Beyti Atiq, Beyti Haram, Məscidi Haramdır.

Kəbə

O zaman İbrahim və İsmail evin (Kəbənin) bünövrəsini qaldırarkən belə dua etdilər: “Ey Rəbbimiz! Bunu bizdən qəbul et! Həqiqətən, Sən Eşidənsən, Bilənsən! (Bəqərə surəsi, 127)

Həqiqətən, Səfa və Mərvə Allahın qoyduğu nişanələrdəndir. Kim evi (Kəbəni) həcc və ya ümrə niyyəti ilə ziyarət edərsə, bunları təvaf etməsində ona heç bir günah olmaz. Kim yaxşı bir iş görsə, bilsin ki, Allah şükrün əvəzini verəndir, Biləndir. (Bəqərə surəsi, 158)

Həqiqətən, aləmlərdən ötrü bərəkət və doğru yol göstəricisi kimi insanlar üçün ilk qurulan ev Bəkkədədir. Orada aydın nişanələr – İbrahimın məqamı vardır. Oraya daxil olanın təhlükəsizliyi təmin olunur. Evi (Kəbəni) ziyarət etmək insanların – yoluna gücü çatan hər kəsin – Allah qarşısında borcudur. Kim bunu inkar edərsə, bilsin ki, Allahın aləmlərə ehtiyacı yoxdur. (Ali İmran surəsi, 96–97)

Bir zaman Biz İbrahimə evin (Kəbənin) yerini nişan verib: “Mənə heç bir şeyi şərik qoşma, evimi təvaf edənlər, namaza duranlar, rüku və səcdə edənlər üçün təmizlə!” – demişdik. (Həcc surəsi, 26)

Məscidi Haram

Biz sənin üzünün göyə tərəf çevrildiyini gördük və Biz səni razı qalacağın qibləyə tərəf döndərəcəyik. Sən üzünü Məscidul Harama tərəf çevir! Harada olursunuzsa olun, üzünüzü ona tərəf çevirin! Şübhəsiz ki, Kitab verilənlər bunun öz Rəbbi tərəfindən gerçək olduğunu bilirlər. Allah onların etdiklərindən xəbərsiz deyildir. (Bəqərə surəsi, 144)

Hara səfərə çıxsan, namaz qıldıqda üzünü Məscidul Harama tərəf çevir! Çünki bu, sənin Rəbbindən gələn haqdır! Allah sizin etdiklərinizdən xəbərsiz deyildir. (Bəqərə surəsi, 149)

Hara səfərə çıxsan, namaz qıldıqda üzünü Məscidul Harama tərəf çevir! Harada olursunuzsa olun, üzünüzü ona tərəf çevirin ki, zalımlardan başqa heç kəsin sizə qarşı bir dəlili olmasın. Onlardan qorxmayın, Məndən qorxun ki, Mən də sizə olan nemətimi tamamlayım və bəlkə, siz doğru yola yönələsiniz. (Bəqərə surəsi, 150)

Onlar Məscidul Haramın xidmətçiləri olmadıqlarına baxmayaraq möminləri oraya buraxmadıqları halda Allah nə üçün onlara əzab verməsin? Onun xidmətçiləri yalnız müttəqilərdir. Lakin onların çoxu bunu bilmir. (Ənfal surəsi, 34)

Məscidul Haramın yanında saziş bağladığınız kəslər istisna olmaqla müşriklərin Allah və Onun Elçisi yanında nə əhdi ola bilər? Nə qədər ki, onlar sizinlə düzgün davranır, siz də onlarla düzgün davranın. Həqiqətən, Allah müttəqiləri sevir. (Tövbə surəsi, 7)

Doğrudanmı siz hacılara su verməyi və Məscidul Haramı abadlaşdırmağı Allaha və Axirət gününə iman gətirib Allah yolunda cihad edənlərlə eyni tutursunuz? Bilin ki, onlar Allahın yanında bərabər sayılırlar. Allah zalım qövmü doğru yola yönəltməz. (Tövbə surəsi, 19)

Ey iman gətirənlər! Həqiqətən də, müşriklər mürdardırlar. Odur ki, özlərinin bu ilindən sonra Məscidul Harama yaxınlaşmasınlar. Əgər kasıblıqdan qorxursunuzsa, bilin ki, Allah istəsə, Öz lütfündən bəxş etməklə sizi varlandırır. Həqiqətən, Allah Biləndir, Müdrkdir. (Tövbə surəsi, 28)

Beyti Haram

Ey iman gətirənlər! Allahın nişanələrinə, haram aylara, qurbanlıq heyvana, boynuna nişan taxılmış qurbanlıq heyvanlara, Rəbbinin lütfünü və razılığını diləyərək Beytul Harama gələnlərə qarşı hörmətsizlik etməyi halal saymayın. İhramdan çıxdığınız zaman ov edə bilərsiniz. Sizi Məscidul Harama daxil olmağa qoymayan camaata qarşı olan kin-küdurət sizi təcavüz etməyə sövq etməsin. Yaxşılıq etməkdə və Allahdan qorxmaqda bir-birinizə yardım edin. Günah işlər görməkdə və düşmənçilikdə bir-birinizə köməkçi olmayın. Allahdan qorxun. Həqiqətən, Allah şiddətli cəza verəndir. (Maidə surəsi, 2)

Allah Kəbəni – müqəddəs evi, haram ayı, qurbanı və boynuna nişan taxılmış qurbanlıq heyvanları insanların işlərini yoluna qoymaq üçün bir vasitə kimi müəyyən etdi. Bu ona görədir ki, siz göylərdə və yerdə olanların Allaha bəlli olmasını və Allahın hər şeyi Bilən olduğunu anlayasınız. (Maidə surəsi, 97)

Ey Rəbbimiz! Mən nəslimdən bəzisini Sənin mühafizə olunan Evinin yaxınlığında, heç bir bitki olmayan bir vadidə sakin etdim. Ey Rəbbimiz! Onlar namaz qılsınlar deyə belə etdim. İnsanların bir qisminin qəlbini onlara meyilli et və onlara növbənöv məhsullardan ruzi ver ki, bəlkə şükür etsinlər. (İbrahim surəsi, 37)

Dəlillərimizdən bəzisini ona (Peyğəmbərə) göstərmək üçün Öz qulunu gecə vaxtı Məscidul Haramdan ətrafına xeyir-bərəkət verdiyimiz Məscidul Əqsaya apararı Allah pak və müqəddəsdir. Həqiqətən, O, Eşidəndir, Görəndir. (İsra surəsi, 1)

Kafir olanlara, insanları həm Allah yolundan, həm də bütün insanlar – istər yerlilər, istərsə də gəlmələr – üçün qurduğumuz Məscidul Haramdan sapdıranlara və orada zülm etməklə haqdan dönmək istəyənlərə ağırlı-acılı bir əzab daddıracağıq. (Həcc surəsi, 25)

Beyti Atiq

Sonra həcc ayinlərini tamamlasınlar, nəziirlərini yerinə çatdırsınlar və qədim evi (Kəbəni) təvaf etsinlər. (Həcc surəsi, 29)

Onlarda (qurbanlıq heyvanlarda) sizin üçün müəyyən bir vaxta qədər mənfəət vardır. Sonra onların kəsiləcəyi yer qədim evin (Kəbənin) yaxınlığındadır. (Həcc surəsi, 33)

Səfa və Mərvə

Həqiqətən, Səfa və Mərvə Allahın qoyduğu nişanələrdəndir. Kim evi (Kəbəni) həcc və ya ümrə niyyəti ilə ziyarət edərsə, bunları təvaf etməsində ona heç bir günah olmaz. Kim yaxşı bir iş görsə, bilsin ki, Allah şükrün əvəzini verəndir, Biləndir. (Bəqərə surəsi, 158)

Məscidul Əqsa

Dəlillərimizdən bəzisini ona (Peyğəmbərə) göstərmək üçün Öz qulunu gecə vaxtı Məscidul Haramdan ətrafına xeyir-bərəkət verdiyimiz Məscidul Əqsaya aparən Allah pak və müqəddəsdir. Həqiqətən, O, Eşidəndir, Görəndir. (İsra surəsi, 1)

Məkkə

Quranda Kəbənin olduğu şəhər olaraq adı keçən Məkkə, müqəddəs məkanlardandır. Məkkənin Quranda keçən digər adları Bəkkə və Şəhərlərin Anasıdır.

Həqiqətən, aləmlərdən ötrü bərəkət və doğru yol göstəricisi kimi insanlar üçün ilk qurulan ev Bəkkədədir. (Ali İmran surəsi, 96)

Bu, şəhərlər anası Məkkəni və onun ətrafındakıları qorxutmaq üçün nazil etdiyimiz, özündən əvvəlkiləri təsdiq edən mübarək bir Kitabdır. Axirətə inananlar ona da inanırlar. Onlar namazlarını doğru-düzgün qılırlar. (Ənam surəsi, 92)

Əgər siz Peyğəmbərə kömək etməsəniz, bilin ki, Allah ona artıq kömək göstərmişdir. O vaxt kafirlər onu iki nəfərdən ikincisi olaraq Məkkədən çıxartdılar. O iki nəfər mağarada olarkən onlardan biri öz yoldaşına (Əbu Bəkrə) dedi: "Qəm yemə, Allah bizimlədir!" Bundan sonra Allah ona arxayınlıq nazil etdi, sizin görmədiyiniz döyüşçülərlə ona yardım göstərdi və kafirlərin sözünü alçaltdı. Ancaq Allahın Sözü ucadır. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir. (Tövbə surəsi, 40)

Məgər onlar, ətraflarındakı insanlar yaxalandıqları halda, Məkkəni onlar üçün müqəddəs, təhlükəsiz bir yer etdiyimizi görmürlərmi? Onlar batilə inanıb Allahın nemətini inkarmı edirlər? (Ənkəbut surəsi, 67)

Beləliklə, Biz sənə ərəbcə Quran vəhy etdik ki, şəhərlər anası (Məkkə) əhlini və onun ətrafındakıları xəbərdar edəsən və barəsində heç bir şübhə doğurmayan məhşər gününü yadlarına salasan. İnsanların bir qismi Cənnətdə, digər qismi isə Odda olacaqdır. (Şura surəsi, 7)

Sizi onların üzərində qələbə çalmağa müvəffəq etdikdən sonra, Məkkə vadisində onların əlini sizdən, sizin də əlinizi onlardan çəkən Odur. Allah sizin nə etdiklərinizi Görəndir. (Fəth surəsi, 24)

Mədinə (Yəsrib)

Mədinə Peyğəmbərimiz öndərliyində müsəlmanların hicrət etdiyi şəhərdir. Hicrət edənlərə "mühacir" hicrət edənləri ağırlayanlara "ənsar" deyilmişdir.

Çevrənizdəki bədəvilərdən və Mədinə əhalisi arasında münafıqlar var. Onlar ikiüzlülükdə inadkarlıq göstərir, sən isə onları tanımırsan. Biz ki onları tanıyıyıq. Biz onlara iki dəfə işgəncə verəcəyik. Sonra isə böyük bir əzaba qaytarılacaqlar. (Tövbə surəsi, 101)

Mədinə əhalisinə və onların ətrafındakı bədəvilərə döyüşdə Allahın Elçisindən geri qalmaq, onun canından öncə öz canlarının hayına qalmaq yaraşmaz. Çünki Allah yolunda onlara üz verən elə bir susuzluq, yorğunluq və aclıq, kafirləri qəzəbləndirən elə bir atılmış addım, düşmən üzərində qazanılan elə bir uğur yoxdur ki, bunların müqabilində onlara yaxşı bir əməl yazılmasın. Həqiqətən, Allah yaxşı iş görənlərin mükafatını puç etməz. (Tövbə surəsi, 120)

Onlardan bir dəstə demişdi: "Ey Yəsrib əhli! Siz müqavimət göstərə bilməyəcəksiniz. Geri qayıdın!" İçərilərindən bir qismi isə: "Evlərimiz nəzarətsiz qalıb" – deyərək Peyğəmbərdən izin istəyirdi. Halbuki evləri nəzarətsiz deyildi. Onlar sadəcə olaraq qaçmaq istəyirdilər. (Əhzab surəsi, 13)

Onlar: "Əgər biz Mədinəyə qayıtsaq, ən qüdrətliyə (münafıqlar) ən alçaqları (müsəlmanları) mütləq oradan çıxardacaqlar!" – deyirlər. Halbuki qüdrət yalnız Allaha, Onun Elçisinə və möminlərə məxsusdur, lakin bunu münafıqlar bilmirlər. (Münafıqun surəsi, 8)

Mühacirlərdən əvvəl Mədinədə yurd salmış, sonra da iman gətirmiş kimsələr öz yanlarına hicrət edənləri sevir, onlara verdiklərinə görə qəlblərində peşmançılıq hissi duymurlar. Hətta özləri ehtiyac içində olsalar belə, onları özlərindən üstün tuturlar. Nəfsinin tamahından qorunan kimsələr nıcat tapanlardır. (Həşr surəsi, 9)

Əgər ikiüzlülər, qəlbi xəstə olanlar və şəhərdə qarayaxma şayiələr yayanlar öz yaramaz əməllərinə son qoymasalar, səni onlara qarşı çıxmağa çağırırıq. Sonra onlar orada artıq səninlə ancaq qısa bir müddət ərzində qonşuluq edər və (Əhzab surəsi, 60)

Misir

Biz Musaya və onun qardaşına: “Camaatınız üçün Misirdə evlər hazırlayın, evlərinizi namazgah edin və namaz qılın. Möminləri müjdələ!” – deyə vəhy etdik. (Yunis surəsi, 87)

Onu alan misirli öz arvadına: “Ona yaxşı bax. Ola bilsin ki, bizə fayda versin və ya onu oğulluğa götürək” – dedi. Beləliklə, Yusifi yer üzündə yerləşdirdik və ona yuxuları yozmağı öyrətdik. Allah Öz işini qələbə ilə başa çatdırandır. Lakin insanların çoxu bunu bilmir. (Yusif surəsi, 21)

Onda siz dediniz: “Ey Musa! Biz eyni cür yeməklərə dözməyəcəyik. Ona görə də bizim üçün Rəbbinə bizə yerin bitirdiklərindən – tərəvəzindən, xiyarından, sarımsağından, mərciməyindən və soğanından yetirməsi üçün dua et!” O dedi: “Siz xeyirli olan şeylərin daha dəyərsiz şeylərlə əvəz olunmasını istəyirsiniz? Şəhərə girin! Şübhəsiz ki, orada istədiyinizi taparsınız!” Onlara zəllilik və düşgünlük üz verdi və onlar Allahın qəzəbinə düşər oldular. Bu cəza ona görə idi ki, onlar Allahın ayələrini inkar edirdilər və bəzi peyğəmbərləri haqsız yerə öldürürdülər. Bu həm də onların asi olduqlarına və həddi aşdıqlarına görə idi. (Bəqərə surəsi, 61)

Beləliklə, Yusifə yer üzündə hökmranlıq verdik. O, istədiyi yerdə qala bilərdi. Biz istədiyimizə mərhəmətimizi nəsb edirik və yaxşı iş görənlərin mükafatını əsirgəmirik. (Yusif surəsi, 56)

Onlar Yusifin yanına gəldikdə o, ata–anasını bağrına basıb dedi: “Əmin–amanlıqla Allahın istəyi ilə Misirə daxil olun!” (Yusif surəsi, 99)

Həqiqətən, Firon yer üzündə təkəbbürlük göstərərək onun əhalisini zümrələrə bölmüşdü. Firon onlardan bir zümrəni zəiflədir, onların oğlan uşaqlarını öldürür, qadınlarını isə sağ buraxırdı. Həqiqətən, o, fitnə–fəsad törədənərdən idi. (Qəsas surəsi, 4)

İrəm

Sütunlar sahibi İrəm qəbiləsinə –halbuki, yer üzündə onlar kimisi xəlq edilməmişdi. (Fəcr surəsi, 7–8)

Babil

Onlar Suleymanın səltənətində şeytanların oxuduqlarının ardınca getdilər. Süleyman kafir olmadı. Lakin şeytanlar sehri və Babildə Harut və Marut adlı iki mələyə nazil olanı insanlara öyrədərək kafir oldular. Mələklər: “Biz ancaq bir sınağıq, sən gəl kafir olma!” – deməmiş onu heç kəsə öyrətmirdilər. Yəhudilər ərlə arvadı bir–birindən ayıracaq işləri onlardan öyrənirdilər. Lakin onlar Allahın izni olmadan heç kəsə zərər verə bilməzlər. Onlar özlərinə zərər verən, faydası olmayan şeyləri öyrənirdilər. Onlar bilirdilər ki, onu əldə edən kimsə üçün axirətdə heç bir pay yoxdur. Nəfslərinin əvəzində satın aldıkları şey necə də pisdir! Kaş bunu biləydilər! (Bəqərə surəsi, 102)

QURANDA PEYĞƏMBƏRLƏRİN VƏ MÖMİNLƏRİN İMTAHAN OLDUQLARI MƏKANLAR

Hz. Yunis - balıq və gəmi

Yunis də, həqiqətən, elçilərdəndir. Bir zaman o, yüklü bir gəmiyə tərəf qaçdı. Başqaları ilə birlikdə püsk atdı və uduzanlardan oldu. O, qınanmağa layiq olduqda balıq onu uddu. Əgər o, Allaha tərif deyənlərdən olmasaydı, balığın qarnında Qiyamət gününə qədər qalardı. O, halsız olduğu vəziyyətdə onu sahilə çıxartdıq. Onun başı üstündə balqabaq tağı bitirdik. (Saffat surəsi, 139–146)

Hz. Yusif - quyu və zindan

Onlardan biri dedi: “Yusifi öldürməyin! Əgər ona qarşı hökmən nə isə etmək istəyirsinizsə, onda onu bir quyuya atın ki, karvanlardan biri onu götürsün!” (Yusif surəsi, 10)

Qardaşları onu aparıb quyuya atmaq qərarına gəldikdə biz ona belə vəhy etdik: “Sən onlara bu əməlləri barəsində gözləmədikləri bir halda xəbər verəcəksən”. (Yusif surəsi, 15)

Qyunun yaxınlığına bir karvan gəldi və suçularını su dalınca göndərdilər. O, su qabını quyuya saldı və: “Şad xəbər! Burada bir oğlan uşağı vardır!” – dedi. Karvan əhli onu satılacaq bir əşya kimi özləri ilə apardılar. Allah isə onların nə etdiklərini bilirdi. (Yusif surəsi, 19)

Yusif dedi: “Ey Rəbbim! Mənim üçün zindan bunların məni sövq etdikləri işi görməkdən daha xoşdur. Əgər bu qadınların hiyləsini məndən uzaq etməsən mən onlara meyl edər və cahillərdən olaram”. (Yusif surəsi, 33)

Onunla birlikdə iki gənc də zindana salındı. Onlardan biri dedi: “Mən yuxuda gördüm ki, üzümdən şərab sıxıram”. Digəri isə belə dedi: “Mən gördüm ki, başımın üstündə çörək aparıram, quşlar da ondan dimdikləyib yeyir. Bunun yozumunu bizə bildir. Həqiqətən, Biz səni yaxşı adam hesab edirik”. (Yusif surəsi, 36)

Ey mənim zindan yoldaşlarım! Ayrı–ayrı tanrılar yaxşıdır, yoxsa Tək olan, hər şeyə Qalib gələn Allah? (Yusif surəsi, 39)

Ey mənim zindan yoldaşlarım! Sizdən biriniz öz ağasına şərab süzəcək, digəriniz isə çarmıxa çəkiləcək və quşlar onun başını dimdikləyib yeyəcəklər. Haqqında soruşduğunuz işə qabaqcadan qərar verilmişdir”. Yusif onlardan qurtulacağını yəqin etdiyi kimsəyə dedi: “Ağanın yanında məni yada sal!” Lakin şeytan ona Yusifi ağasının yadına salmağı unutdurdu və o, zindanda bir neçə il də qaldı. (Yusif surəsi, 41–42)

Kəhf əhli - Mağara

Bir zaman gənclər mağaraya sığınıb: “Ey Rəbbimiz! Bizə Öz tərəfindən mərhəmət bəxş et və işimizdə bizə düz yol göstər!” – demişdilər. Biz mağarada onların qulaqlarını illərlə qapalı saxladığı (onları yuxuya verdik). (Kəhf surəsi, 10–11)

Onlar kafir hökmdarın qarşısında durub: “Rəbbimiz göylərin və yerin Rəbbidir. Biz heç vaxt Ondan başqa məbuda ibadət etməyəcəyik. Əks halda olduqca böyük bir küfr danışmış olarıq!” – deyərkən onların qəlbinə qüvvət verdik. Cavanlardan biri o birilərinə dedi: “Bizim bu xalqımız Allahdan başqa məbudlar qəbul etdi. Bəs nə üçün onlar buna aid (bütələrə dair) bir dəlil gətirmədilər? Allaha qarşı yalan uydurandan daha zalım kim ola bilər?! Madam ki, siz onları və Allahdan savayı ibadət etdiklərini tərk etdiniz, onda mağaraya sığının ki, Rəbbiniz sizə Öz mərhəmətini geniş etsin və işinizdə sizin üçün fayda hazırlasın. Orada olsaydın günəşin doğduğu zaman onların mağarasının sağ tərəfinə yönəldiyini, batdığı zaman isə onlardan uzaqlaşdıqca sol tərəfə addadığını, onların da mağaranın içində geniş bir yerdə yerləşdiklərini görürdün. Bu, Allahın dəlillərindəndir. Allah kimi doğru yola yönəldərsə, o, doğru yoldadır. Kimi də azdırarsa, ona doğru yolu göstərən bir yaxın adam tapa bilməzsən. (Kəhf surəsi, 14–17)

Hz. Məhəmməd - Mağara

Əgər siz Peyğəmbərə kömək etməsəniz, bilin ki, Allah ona artıq kömək göstərmişdir. O vaxt kafirlər onu iki nəfərdən ikincisi olaraq Məkkədən çıxartdılar. O iki nəfər mağarada olarkən onlardan biri öz yoldaşına (Əbu Bəkrə) dedi: “Qəm yemə, Allah bizimlədir!” Bundan sonra Allah ona arxayınlıq nazil etdi, sizin görmədiyiniz düyüşçülərlə ona yardım göstərdi və kafirlərin sözünü alçaltdı. Ancaq Allahın Sözü ucadır. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir. (Tövbə surəsi, 40)

Məscidlər - möminlərin yaşadıkları məkanlar

Ey Adəm oğulları! Məscidlərə gedərkən gözəl geyimlərinizi geyin. Yeyin–için, lakin israf etməyin. Şübhəsiz ki, Allah israf edənləri sevmir. (Əraf surəsi, 31)

Müşriklər küfr etdiklərini bildikləri halda, onlara Allahın məscidlərini abadlaşdırmaq yaramaz. Onların əməlləri puça çıxmışdır. Onlar Odda əbədi qalacaqlar. Allahın məscidlərini yalnız Allaha və Axirət gününə iman gətirən, namaz qılan, zəkat verən və Allahdan başqa heç kəsdən qorxmayanlar abadlaşdırar. Ola bilsin ki, onlar doğru yolla gedənlərdən olsunlar. Doğrudanmı siz hacılara su verməyi və Məscidulharamı abadlaşdırmağı Allaha və Axirət gününə iman gətirib Allah yolunda cihad edənlərlə eyni tutursunuz? Bilin ki, onlar Allahın yanında bərabər sayılırlar. Allah zalım qövmü doğru yola yönəltməz. (Tövbə surəsi, 17–19)

Onlar ancaq “Rəbbimiz Allahdır” – dediklərinə görə haqsız yerə yurdlarından çıxarıldılar. Əgər Allah insanların bəzilərini, digərləri ilə dəf etməsəydi, içərisində Allahın adı çox zikr olunan hücrələr, kilsələr, sinaqoqlar və məscidlər dağılıb gedərdi. Allah Ona yardım edənlərə, mütləq yardım edər. Şübhəsiz ki, Allah Qüvvətlidir, Qüdrətlidir. (Həcc surəsi, 40)

Allah evlərinizi sizin üçün yaşayış yeri etdi, mal–qaranın dərilərindən istər səfərə çıxdığınız vaxt, istərsə düşərgə saldıığınız zaman sizin üçün asanlıqla apara biləcəyiniz çadırlar, üstəlik də onların yunundan, tiftiyindən və tükündən müəyyən vaxta qədər istifadə edəcəyiniz ev əşyaları və başqa şeylər düzəltdi. (Nəhl surəsi, 80)

O, mehrabdan öz qövmünün qarşısına çıxıb onlara işarə ilə başa saldı ki: “Səhər–axşam Allaha təriflər deyiniz!” (Məryəm surəsi, 11)

Ey iman gətirənlər! Özgə evlərə icazə almadan və onların sakinlərinə salam vermədən girməyin. Bu sizin üçün daha yaxşıdır. Bəlkə, düşünüb ibrət alarsınız. Əgər orada heç kəsi tapmasanız, sizə izin verilməyincə oraya girməyin. Sizə: “Qayıdın!” – deyilsə, qayıdın. Bu sizin üçün daha təmizdir. Allah nə etdiklərinizi bilir. İstifadə edə biləcəyiniz və yaşayış üçün olmayan evlərə iznsiz daxil olmaq sizin üçün günah deyildir. Allah sizin aşkara çıxardığınızı da, gizlədə saxladığınızı da bilir. (Nur surəsi, 27–29)

Bu nur Allahın, tikilib ucaldılmasına və içində Öz adının zikr edilməsinə izin verdiyi evlərdədir. Orada səhər–axşam Ona təriflər deyirlər. (Nur surəsi, 36)

Kora, çolağa, bir də xəstəyə günah gəlməz. Sizin özünüzdə də öz evlərinizdə, yaxud atalarınızın evlərində, yaxud analarınızın evlərində, yaxud qardaşlarınızın evlərində, yaxud

bacılarınızın evlərində, yaxud əmilərinizin evlərində, yaxud bibilərinizin evlərində, yaxud dayılarınızın evlərində, yaxud xalalarınızın evlərində, yaxud açarları əllərinizdə olan evlərdə, yaxud dostlarınızın evlərində yemək yeməkdə heç bir günah gəlməz. Bir yerdə, yaxud ayrı-ayrılıqda yemək yeməyinizdə də sizə heç bir günah gəlməz. Evlərə daxil olduğunuz zaman özünüzü Allah tərəfindən mübarək və çox xoş bir salamlama salamlayın. Allah ayələrini sizə belə izah edir ki, başa düşəsiniz. (Nur surəsi, 61)

Dağlardan məharətlə evlərə yonub düzəldəcəksiniz? (Şuəra surəsi, 149)

QURANDA DİQQƏT ÇƏKİLƏN MƏKANLAR

İki dənizin birləşdiyi yer

O, qarşı-qarşıya gələn iki dənizi bir-birinə qovuşdurdu. Onların arasında maneə vardır, onu keçə bilməzlər. (Rəhman surəsi, 19–20)

Günəşin batdığı yer

Nəhayət, günəşin batdığı yerə gəlib çatdıqda onu qara palçıqlı bir çeşmədə batan gördü. Zülqərneyn onun yanında bir tayfaya rast gəldi. Biz buyurduq: “Ey Zülqərneyn! Sən ya onları cəzalandırmalı, ya da onlarla yaxşı rəftar etməlisən!” (Kəhf surəsi, 86)

Günəşin doğduğu yer

Nəhayət, günəşin doğduğu yerə çatdıqda onu elə bir qövm üzərində doğan gördü ki, onlar üçün günəşə qarşı heç bir örtük yaratmamışdıq. (Kəhf surəsi, 90)

İki səddin arası

Nəhayət, iki dağ arasına gəlib çatdıqda onların ön tərəfində az qala söz anlamayan bir tayfaya rast gəldi. (Kəhf surəsi, 93)

Hz. Məryəmin Şərq tərəfində çəkildiyi yer

Kitabda Məryəmi də yada sal. O zaman o, ailəsindən ayrılıb şərq tərəfdə olan bir yerə çəkilməmiş (Məryəm surəsi, 16)

Xurma budağının altı

Doğuş sancıları onu bir xurma ağacının gövdəsinə söykənməyə vadar etdi. O dedi: “Kaş bundan əvvəl öləydim və bir dəfəlik unudulaydım!” Məryəmin aşağı tərəfindən (İsa və ya Cəbrail) onu səsləyib dedi: “Qəm yemə, Rəbbin sənənin ayağının altından bir bulaq axıtdı. Xurma ağacının gövdəsini özünə tərəf silkələ ki, üstünə yetişmiş, təzə xurma tökülsün. (Məryəm surəsi, 23–25)

Hz. Məryəm və İsa (ə.s.)-in yerləşdirildiyi yer

Biz Məryəm oğlunu və onun anasını bir möcüzə etdik. Onları əlverişli bir yerdə, çeşmə axan bir təpədə yerləşdirdik. (Muminun surəsi, 50)

Kəhf əhlinin qaldığı yer

Bir zaman gənclər mağaraya sığınıb: “Ey Rəbbimiz! Bizə Öz tərəfindən mərhəmət bəxş et və işimizdə bizə düz yol göstər!” – demişdilər. (Kəhf surəsi, 10)

Orada olsaydın günəşin doğduğu zaman onların mağarasının sağ tərəfinə yönəldiyini, batdığı zaman isə onlardan uzaqlaşıb sol tərəfə addadığını, onların da mağaranın içində geniş bir yerdə yerləşdiklərini görərdin. Bu, Allahın dəlillərindəndir. Allah kimi doğru yola yönəldərsə, o, doğru yoldadır. Kimi də azdırarsa, ona doğru yolu göstərən bir yaxın adam tapa bilməzsən. (Kəhf surəsi, 17)

Əkini olmayan vadi

Ey Rəbbimiz! Mən nəslimdən bəzisini Sənin mühafizə olunan Evinin yaxınlığında, heç bir bitki olmayan bir vadedə sakin etdim. Ey Rəbbimiz! Onlar namaz qılsınlar deyə belə etdim. İnsanların bir qisminin qəlbini onlara meylli et və onlara növbənöv məhsullardan ruzi ver ki, bəlkə şükür etsinlər. (İbrahim surəsi, 37)

CƏNNƏT MƏKANLARI

Cənnət inananların əsl yurdudur. Allaha və axirət gününə iman edən hər insan Allahın hazırladığı cənnətin fərqli məkanlarında yaşayacaqdır. Quranda cənnət müxtəlif istiqamətləriylə təsvir edilir. Bəhsi keçən hər məkanın özünəməxsus gözəllikləri vardır. Bu təriflərdə Allahın insanlar üçün cənnətdə gizli tutduğu nemətlərin ancaq bir hissəsi keçir.

Allah onlar üçün ağacları altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağları hazırlamışdır. Bu, böyük uğurdur. (Tövbə surəsi, 89)

İman gətirib saleh əməllər işlədənləri Rəbbi imanlarına görə doğru yola yönəldər. Nəim bağlarında onların ayaqları altından çaylar axar. (Yunis surəsi, 9)

Həqiqətən də, Allah iman gətirib yaxşı işlər görənləri ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edəcəkdir. Onlar orada qızıl bilərziklərlə və incilərlə bəzədiləcək, libasları da ipəkdən olacaqdır. (Həcc surəsi, 23)

Müttəqilərə vəd edilmiş Cənnətin vəsfi belədir; onun ağacları altından çaylar axar və onun yeməkləri də, kölgəsi də daimidir. Müttəqilərin aqibəti budur. Kafirlərin aqibəti isə Oddur. (Rad surəsi, 35)

Cənnətül-Məva

Onu bir daha öz sürətində enərkən gördü – son həddəki Sidr ağacının yanında. Məva bağı da onun yanındadır. (Nəcm surəsi, 13–15)

Ədn cənnətləri

Əməlisaleh ataları, zövcələri və övladları ilə birlikdə daxil olacaqları Ədn bağları hazırlanmışdır. Mələklər bütün qapılardan onların yanına daxil olub deyəcəklər: (Rad surəsi, 23)

Onlar Ədn bağlarına daxil olacaq, orada qızıl bilərziklərlə və incilərlə bəzədiləcəklər. Libasları da ipəkdən olacaqdır. (Fatir surəsi, 33)

Qapıları onlar üçün açılmış Ədn bağları. (Sad surəsi, 50)

Firdovs cənnətləri

O kəslər ki, Firdovs cənnətinə varis olacaqlar. Onlar orada əbədi qalacaqlar. (Muminun surəsi, 11)

Cənnət bağçaları

İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəlincə isə, onlar Cənnət bağçalarında şadlıq içində olacaqlar. (Rum surəsi, 15)

Kölgəliklər

Onlar zövcələri ilə birlikdə kölgəliklərdə taxtlara söykənəcəklər. (Yasin surəsi, 56)

Uzanmış kölgəliklərdə, (Vaqiə surəsi, 30)

Cənnətin genişliyi

Rəbbiniz tərəfindən bağışlanmağa və genişliyi göyün və yerin genişliyi qədər olan, Allaha və Onun elçilərinə iman gətirənlər üçün hazırlanmış Cənnətə tələsin. Bu, Allahın lütfüdür, onu istədiyinə verər. Allah böyük lütf sahibidir. (Hədid surəsi, 21)

Uca bir Cənnətdə – (Haqqə surəsi, 22)

Fəvvarə vuran bulaqlar

İkisində də fəvvarə vuran iki bulaq vardır. (Rəhman surəsi, 66)

Çadırlar

Çadırlarda gözlərini öz ərlərinə dikmiş hurilər vardır. (Rəhman surəsi, 72)

CƏHƏNNƏM MƏKANLARI

Qalmaq üçün ən pis yerdir

Ona: “Allahdan qorx!” – deyildikdə, lovğalıq onu daha da günaha sürükləyər. Ona Cəhənnəm kifayət edər. Ora nə pis yataqdır! (Bəqərə surəsi, 206)

Hər kəs doğru yol ona bəlli olduqdan sonra Peyğəmbərə qarşı çıxsa və möminlərin yolundan başqa bir yolla getsə, onu üz tutduğu yola yönəldər və Cəhənnəmdə yandırırıq. Ora nə pis dönüş yeridir. (Nisa surəsi, 115)

İçində yanacaqları Cəhənnəm. Ora nə pis yataqdır! Bu, qaynar su və irindir. Qoy onu dadsınlar! (Sad surəsi, 56–57)

İnkarçıların sığınma yeridir

“Şübhəsiz ki, Allah Məryəm oğlu Məsihdir” – deyənlər artıq kafir oldular. Məsih isə demişdir: “Ey İsrail oğulları! Rəbbim və Rəbbiniz olan Allaha ibadət edin! Həqiqətən də, Allaha şərikin qoşan kimsəyə, Allah Cənnəti haram etmiş və onun sığınacağı yer Oddur. Zalımlara kömək edən olmayacaqdır”. (Maidə surəsi, 72)

Şübhəsiz ki, Bizimlə qarşılaşacaqlarına ümid etməyənlər, dünya həyatından razı qalıb onunla rahatlıq tapanlar və ayələrimizdən xəbərsiz olanların –məhz onların qazandıqları günahlara görə sığınacaqları yer Oddur. (Yunis surəsi, 7–8)

Yaşadıqları yerləri Atəşdir

Allah iman gətirib yaxşı işlər görənləri ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarında yerləşdirər. Kafirlər isə müvəqqəti olaraq kef çəkər, heyvan kimi yeyib–içərlər. Onların yeri Oddur! (Məhəmməd surəsi, 12)

Atəşdən yataqlar və örtülər vardır

Şübhəsiz ki, ayələrimizi yalan sayanlara və onlara təkəbbürlüklə yanaşanlara göyün qapıları açılmayacaq və dəvə iynənin gözündən keçməyincə onlar Cənnətə girməyəcəklər. Biz günahkarları belə cəzalandırırıq. Onların Cəhənnəm odundan yatağı və yorğanları olacaqdır. Biz zalımları belə cəzalandırırıq. (Əraf surəsi, 40–41)

Qalanmış atəşin içində sütunlara bağlanacaqlar

Sən haradan biləsən ki, Hutəmə nədir? Bu, Allahın qaladığı Oddur. O Od ki, qalxıb ürəklərə çatacaq. Həqiqətən, o Od onların üzərində qapanacaqdır. Özləri də orada yüksək dirəklərə bağlanmış olacaqlar. (Hüməzə surəsi, 5–9)

Cəhənnəmin dar yerinə atılacaqlar

Onlar əlləri boynunda bağlı halda Cəhənnəmin dar bir yerinə atıldıqları zaman ölüm diləyərlər. (Furqan surəsi, 13)

Qapqara duman kölgəsində olacaqlar

Onlar qızmar yel və qaynar su içində, qapqara duman kölgəsində olacaqlar. Bu duman nə sərin, nə də xoşagələndir. (Vaqiə surəsi, 42–44)

Cəhənnəmin ətrafını sədd və divarlar əhatə etmiş olacaq

O gün münafiq kişilər və münafiq qadınlar iman gətirənlərə: “Bir az gözləyin ki, biz də sizin işiğinizdən alaq” – deyəcəklər. Onlara deyiləcəkdir: “Geriyə qayıdıb işıq axtarın!” Onların arasına içəri tərəfində mərhəmət, çöl tərəfində əzab olan qapılı bir sədd çəkiləcəkdir. (Hədid surəsi, 13)

De: “Haqq Rəbbiniz tərəfindəndir. Kim istəyir inansın, kim də istəyir inanmasın”. Biz zalımlar üçün elə bir Od hazırlamışıq ki, onun divarları onları əhatə edəcəkdir. Onlar kömək dilədikdə əridilmiş metal kimi üzlərini qovuran bir su ilə kömək ediləcəkdir. Nə pis içkidir! Nə pis məskəndir! (Kəhf surəsi, 29)

Qapıları kilidlənmiş atəş vardır

Ayələrimizi inkar edənlər isə sol tərəf sahibləridir. Od onların üzərində qapanacaqdır. (Bələd surəsi, 19–20)

İnkarçıları əridən atəş vardır

O gün onlara odda əzab veriləcəkdir. (Zəriyə surəsi, 13)

Boğazda tıxanıb keçməyən yemək vardır

Həqiqətən, Bizdə onlar üçün qandallar və Cəhənnəm hazırlanmışdır, boğazda tıxanıb keçməyən yemək və ağrılı–acılı bir əzab da vardır. (Müzzəmmil surəsi, 12–13)

Uzunluğu yetmiş arşın olan zəncir vardır

Mələklərə deyiləcək: “Onu yaxalayıb zəncirləyin! Sonra da Cəhənnəmə atın! Onu uzunluğu yetmiş dirsək olan zəncirə vurun! (Haqqə surəsi, 30–32)

Zəncirlər və dəmir halqalar inkarçıları üçün hazırlanmışdır

Doğrudan da, kafirlərdən ötrü zəncirlər, buxovlar və alovsaçan od hazırlamışıq. (İnsan surəsi, 4)

Cəhənnəm müşahidə yeridir

Həqiqətən, Cəhənnəm kafirlər üçün pusquda dayanıb gözləyir. O, həddi aşanların qayıdacağı yerdir. Onlar orada əsrlər boyu qalacaqlar. Onlar orada nə bir sərinlik, nə də sərinlədirici içki dadacaqlar. İçdikləri yalnız qaynar su və irin olacaq – (Nəbə surəsi, 21–25)

Yemək olaraq darı tikanı və zəqqum ağacı vardır

Çox qızmar oda girəcək, qaynar çeşmədən içiriləcəkdir. Onlara darıdan başqa bir yemək verilməyəcəkdir. O onları nə doydurar, nə də aclıqdan xilas edər. (Ğəşiyə surəsi, 4–7)

Həqiqətən, zəqqum ağacı günahkar adamın yeməyidir. Əridilmiş yağın çöküntüsü kimi qarınlarda qaynayar –qaynar su qaynayan kimi. Onu tutub Cəhənnəmin ortasına sürüyün! Sonra əzab vermək üçün başına qaynar su tökün! (Duxan surəsi, 43–48)

Oradan qaçış yoxdur

Günahkarlar atəşi görən kimi oraya düşəcəklərini yəqin edəcək və oradan qaçmağa bir yer tapa bilməyəcəklər. (Kəhf surəsi, 53)

QURANDA TƏRİFLƏNƏN ESTETİKA ANLAYIŞI

Çaylar və bulaq başları

Müttəqilərə vəd edilmiş Cənnətin vəsfi belədir; onun ağacları altından çaylar axar və onun yeməkləri də, kölgəsi də daimidir. Müttəqilərin aqibəti budur. Kafirlərin aqibəti isə Oddur. (Rad surəsi, 35)

Sözsüz ki, müttəqilər Cənnət bağlarında və çeşmələr başında olacaqlar. Onlara deyiləcək: “Oraya sağ–salamat və xatircəmliliklə daxil olun!” Biz onların köksündəki kin–küdurəti çıxarıb kənar etdik. Onlar taxtlar üzərində qarşı–qarşıya əyləşən qardaşlar olacaqlar. (Hicr surəsi, 45–47)

Müttəqilərə vəd olunan Cənnətin vəsfi belədir; orada xarab olmayan sudan çaylar, dadı dəyişməyən süddən çaylar, içənlərə ləzzət verən şərəbdən çaylar və süzölmüş baldan çaylar vardır. Orada onları hər cür meyvə və Rəbbi tərəfindən bağışlanma gözləyir. Məgər onlar od içində əbədi qalan və bağırsaqlarını parça–parça edən qaynar su içirdiləcək kimsələr kimi ola bilərlərmi? (Məhəmməd surəsi, 15)

İkisində də fəvvarə vuran iki bulaq vardır. (Rəhman surəsi, 66)

Qızıl, inci, ipək, atlas və hər cür ləlcavahiratlar

Məhz onlar üçün ağacları altından çaylar axan Ədn bağları hazırlanmışdır. Onlar orada qızıl bilərziklərlə bəzədiləcək, taftadan və atlazdan yaşıl paltarlar geyəcək və orada taxtların üstündə dirsəklənəcəklər. Nə gözəl mükafat, necə də gözəl məskəndir! (Kəhf surəsi, 31)

Həqiqətən də, Allah iman gətirib yaxşı işlər görənləri ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edəcəkdir. Onlar orada qızıl bilərziklərlə və incilərlə bəzədiləcək, libasları da ipəkdən olacaqdır. (Həcc surəsi, 23)

Onlar Ədn bağlarına daxil olacaq, orada qızıl bilərziklərlə və incilərlə bəzədiləcəklər. Libasları da ipəkdən olacaqdır. (Fatir surəsi, 33)

Onların çoxu əvvəlki nəsillərdən, az bir qismi də axırıncılardandır. Onlar bəzənmiş taxtlar üstündə qarşı–qarşıya əyləşib dirsəklənəcəklər. Onların ətrafında həmişəcəvan xidmətçi oğlanlar

fırlanacaqlar; çeşmə şərabı ilə dolu badələr, bardaqlar və qədəhlərlə –ondan başları ağrımaz və məst olmazlar, bəyənib seçdikləri meyvələr və istədikləri quş əti ilə hərlənəcəklər. Onları iri qaragözlü hurilər gözləyir –sədəf içində saxlanılmış mirvariyyə bənzər hurilər. Bu, onların etdikləri əməllərin mükafatı olacaq. Onlar orada nə boş söz, nə də günaha səbəb olan söhbət eşidəcəklər. Ancaq: “Salam! Salam!” – sözləri eşidəcəklər. Sağ tərəf sahibləri. Nə xoşbəxtdir sağ tərəf sahibləri! Onlar tikansız sidr ağacları arasında, meyvələri salxım–salxım asılmış banan ağacları altında, uzanmış kölgəliklərdə, daim axan sular kənarında, çoxlu meyvələr, tükənməz və qadağan edilməyən meyvələr içində

və hündür döşəklər üstündə olacaqlar. (Vaqiə surəsi, 13–34)

Taftadan və atlazdan libaslar geyib qarşı–qarşıya əyləşəcəklər. (Duxan surəsi, 53)

Yüksəkdə köşklər və qonaq evləri

Qadına: “Saraya daxil ol!” – deyildi. O, sarayı gördükdə onu dərin bir gölməçə hesab etdi və baldırlarını açdı. Süleyman dedi: “Bu, büllurdan hamarlanıb düzəldilmiş bir saraydır!” Qadın dedi: “Ey Rəbbim! Mən özümə zülm etmişdim. İndi isə Süleymana tabe olub aləmlərin Rəbbi olan Allaha təslim oldum!” (Nəml surəsi, 44)

Lakin Rəbbindən qorxanları üst–üstə tikilmiş, altından çaylar axan otaqlar gözləyir. Bu, Allahın vədidir. Allah vədinə xilaf çıxmaz. (Zumər surəsi, 20)

İman gətirib xeyirxah işlər görənləri ağacları altından çaylar axan Cənnətdəki otaqlarda yerləşdirəcəyik. Onlar əbədi olaraq orada qalacaqlar. Yaxşı əməl sahiblərinin mükafatı necə də gözəldir! (Ənkəbut surəsi, 58)

Bağçalar

Səhər bir aylıq məsafəni qət edən, günortadan sonra yenə bir aylıq məsafəni qət edən küləyi də Süleymana ram etdik. Biz onun üçün mis qaynağını sel kimi axıtdıq. Rəbbinin izni ilə cinlərin bir qismi onun qabağında işləyirdi. Onlardan kim ki, Süleymana itaət etməyib əmrimizdən çıxırdısa, onu Cəhənnəm oduna düçar edirdik. Cinlər onun üçün istədiyi qəsrlər, heykəllər, hovuzlara bənzər çanaqlar və yerindən tərپənməyən nəhəng qazanlar düzəldirdilər. Ey Davud nəsl! Bu nemətlərə şükür edin! Qullarımdan şükür edən azdır. Süleymanın ölümünə hökm verdiyimiz zaman onun öldüyünü cinlərə ancaq onun əsasını yeyən bir ağac qurdu göstərdi. Süleyman yerə yıxıldıqda cinlərə bəlli oldu ki, əgər onlar qeybi bilsəydilər, alçaldıcı əzaba məruz qalmazdılar. Səba qəbiləsinin yaşadığı yerdə nişanə – biri sağda, digəri də solda olan iki bağça var idi. Onlara:

“Rəbbinizin ruzisindən yeyin və Ona şükür edin. Budur gözəl diyar və Bağışlayan Rəbb!” – deyilmişdi (Səba surəsi, 12–15)

Biz orada xurma bağları və üzümlüklər yaratdıq, bulaqlar qaynadıb çıxartdıq ki, onların meyvələrindən və öz əlləri ilə becərdiklərindən yesinlər. Bəs onlar şükür etməyəcəklərimi? (Yasin surəsi, 34–35)

Onlar neçə–neçə bağlar, çeşmələr qoyub getdilər; Habelə əkinlər, möhtəşəm yerlər (Duxan surəsi, 25–26)

Taxtlar

Həqiqətən də Cənnət əhli həmin gün nemətlər işində kef çəkəcək. Onlar zövcələri ilə birlikdə kölgəliklərdə taxtlara söykənəcəklər. Orada onlar üçün meyvələr və istədikləri hər şey vardır. (Yasin surəsi, 55–57)

Onlar səflərlə salınmış mütəkkələrə dirsəklənəcəklər. Biz onları iri qaragözlü hurilərlə evləndirəcəyik. (Tur surəsi, 20)

Onlar taxtlar üstündə seyrə dalacaqlar. (Mutaffifin surəsi, 23)

Orada hündür taxtlar, (Ğaşiyə surəsi, 13)

Onlar bəzənmiş taxtlar üstündə (Vaqiə surəsi, 15)

Biz onların köksündəki kin–küdurəti çıxarıb kənar etdik. Onlar taxtlar üzərində qarşı–qarşıya əyləşən qardaşlar olacaqlar. (Hicr surəsi, 47)

Məhz onlar üçün ağacları altından çaylar axan Ədn bağları hazırlanmışdır. Onlar orada qızıl bilərziklərlə bəzədiləcək, taftadan və atlazdan yaşıl paltarlar geyəcək və orada taxtların üstündə dirsəklənəcəklər. Nə gözəl mükafat, necə də gözəl məskəndir! (Kəhf surəsi, 31)

Onlar zövcələri ilə birlikdə kölgəliklərdə taxtlara söykənəcəklər. (Yasin surəsi, 56)

Piyalələr

Cənnət meyvələri. Onlara ehtiram göstəriləcəkdir –Nəim bağlarında. Onlar taxtlar üstündə bir–biri ilə üz bəüz oturacaqlar. Onlar üçün çeşmə şərabı ilə dolu piyalələr dolandırılacaqdır. Özü də ağappaq, içənlərə ləzzət verən bir şərab. O şərab nə baş ağrısı verər, nə də ondan məst olurlar. (Saffat surəsi, 42–47)

Çeşmə şərabı ilə dolu badələr, bardaqlar və qədəhlərlə – (Vaqiə surəsi, 18)

Sözsüz ki, itaətkarlar kafur qatılmış şərabla dolu badələrdən nuş edəcəklər. (İnsan surəsi, 5)

Orada onlara zəncəfil qatılmış şərab badəsi içirdiləcək. (İnsan surəsi, 17)

Qızıl sinilər, badələr və qədəhlər

Onlar üçün qızıl sinilər və piyalələr dolandırılacaqdır. Orada nəfslərin istədiyi və gözlərə xoş gələn hər şey olacaqdır. Siz orada əbədi qalacaqsınız. (Zuxruf surəsi, 71)

Çeşmə şərabı ilə dolu badələr, bardaqlar və qədəhlərlə – (Vaqiə surəsi, 18)

Gümüşdən tavanlar, qapılar

Əgər insanların kafirlik zəminində birləşmiş vahid bir ümmətə çevrilmək təhlükəsi olmasaydı, Mərhəmətli Allahı inkar edənlərin evlərinin tavanlarını və çıxdıqları nərdivanları da gümüşdən edərdik; evlərinin qapılarını və söykəndikləri taxtları da. Üstəlik zinət də verərdik. Bütün bunlar sadəcə dünya həyatının keçici zövqüdür. Axirət isə sənin Rəbbinin yanında ancaq Allahdan qorxanlar üçündür. (Zuxruf surəsi, 33–35)

Çadırlar

Çadırlarda gözlərini öz ərlərinə dikmiş hurilər vardır. (Rəhman surəsi, 72)

Dirş kl nib dayanılacaq rahat yerlər

Onlar orada taxtlara dirş kl nib çoxlu-çoxlu meyvələr v  cənnətə məxsus içkilər istəyəcəklər. (Sad surəsi, 51)

Qarşılıqlı oturma nizamı

Taftadan v  atlazdan libaslar geyib qarşı-qarşıya  yl ş c kl r. (Duxan surəsi, 53)

Qarşı-qarşıya əyləşib dirş kl n c kl r. (Vaqi  surəsi, 16)

Ađır iřl nmiř ipəkdən yataqlar

Onlar orada astarları atlazdan olan d ř kl r  dirş kl n c kl r. Hər iki bađın meyvələri onlara yaxın olacaqdır. (Rəhman surəsi, 54)

Yastıqlar, d ř kl r v  xalçalar

Onlar yařıl balıřlara v  gözəl d ř kc l r  dirş kl n c kl r. (Rəhman surəsi, 76)

Yan-yana qoyulmuř yastıqlar, v  d ř m l r  s rilmiř xalçalar vardır. ( ařiy  surəsi, 15-16)

QURANDA BƏZƏK ƏŞYALARI

Allahin bəzək əşyalarını nümunə olaraq göstərməsi

O, göydən su endirir və vadilər ölçülərinə uyğun öz məcralarından daşaraq sel olub axır. Sel də üzə çıxmış bir köpüyü götürüb aparır. Bəzək şeyləri və ya başqa əşyalar düzəltmək üçün insanların odda qızdırıb əritdikləri şeylərin üstündə də buna bənzər bir köpük olur. Allah haqqa və batilə belə misallar çəkir. Köpük yox olub gedir, insanlara fayda verən şeylər isə yerində qalır. Budur Allahın çəkdiyi misallar! (Rad surəsi, 17)

Məscidlərdə zinət taxmaq

Ey Adəm oğulları! Məscidlərə gedərkən gözəl geyimlərinizi geyin. Yeyin–için, lakin israf etməyin. Şübhəsiz ki, Allah israf edənləri sevmir. (Əraf surəsi, 31)

Zinətlərin halal olması

De: “Allahın Öz qulları üçün üzə çıxartdığı zinəti və təmiz ruziləri kim haram etmişdir?” De: “Bunlar dünya həyatında hamıya, Qiyamət günü isə yalnız möminlərə məxsusdur”. Biz dərk edən adamlar üçün ayələri belə izah edirik. (Əraf surəsi, 32)

Zinət əşyalarından hazırlanan buzova ibadət edənlər

Musanın ardınca qövmü öz zinət əşyalarından böyürən bir buzov heykəli düzəldilər. Məgər bu heykəlin onlarla danışmadığını, onlara düz yol göstərmədiyini görmürdülərmi? Buna baxmayaraq ona məbud kimi sitayiş edib zalımlardan oldular. (Əraf surəsi, 148)

Bu nemətlərə şükür edilməsinin əhəmiyyəti

O, dənizi də sizin xidmətinizə verdi ki, ondan yemək üçün təzə balıq və taxmaq üçün bəzək şeyləri əldə edəsiniz. Sən gəmilərin dənizi yara–yara üzdüyünü görürsən. Bütün bunlar Allahın lütfündən sizə nəsib olanları axtarıb tapmağınız və şükür etməyiniz üçündür. (Nəhl surəsi, 14)

Dənizdən bəzək əşyası əldə edilməsi

O, dənizi də sizin xidmətinizə verdi ki, ondan yemək üçün təzə balıq və taxmaq üçün bəzək şeyləri əldə edəsiniz. Sən gəmilərin dənizi yara–yara üzdüyünü görürsən. Bütün bunlar Allahın lütfündən sizə nəsib olanları axtarıb tapmağınız və şükür etməyiniz üçündür. (Nəhl surəsi, 14)

Qızıl sini

Onlar üçün qızıl sinilər və piyalələr dolandırılacaqdır. Orada nəfslərin istədiyi və gözlərə xoş gələn hər şey olacaqdır. Siz orada əbədi qalacaqsınız. (Zuxruf surəsi, 71)

Qızıl bilərzik

Həqiqətən də, Allah iman gətirib yaxşı işlər görənləri ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edəcəkdir. Onlar orada qızıl bilərziklərlə və incilərlə bəzədiləcək, libasları da ipəkdən olacaqdır. (Həcc surəsi, 23)

Onlar Ədn bağlarına daxil olacaq, orada qızıl bilərziklərlə və incilərlə bəzədiləcəklər. Libasları da ipəkdən olacaqdır. (Fatir surəsi, 33)

Məhz onlar üçün ağacları altından çaylar axan Ədn bağları hazırlanmışdır. Onlar orada qızıl bilərziklərlə bəzədiləcək, taftadan və atlazdan yaşıl paltarlar geyəcək və orada taxtların üstündə dirsəklənəcəklər. Nə gözəl mükafat, necə də gözəl məskəndir! (Kəhf surəsi, 31)

Nə üçün ona qızıl bilərziklər taxılmayıb və onunla birlikdə bir–birinin ardınca mələklər gəlməyib?” (Zuxruf surəsi, 53)

Gümüş bilərzik

Onlar əyinlərinə taftadan və atlazdan yaşıl paltarlar geyəcəklər. Onların qoluna gümüş bilərziklər bağlanacaq. Onların Rəbbi onlara tərtəmiz şərab içirdəcəkdir. (İnsan surəsi, 21)

QURANDAKI QIYMƏTLİ DAŞLAR

Mərcan

Onlardan mirvari və mərcan çıxır. (Rəhman surəsi, 22)

Onlar sanki yaqut və mərcandırlar. (Rəhman surəsi, 58)

Yaqut

Onlar sanki yaqut və mərcandırlar. (Rəhman surəsi, 58)

Mirvari

Onlardan mirvari və mərcan çıxır. (Rəhman surəsi, 22)

Sədəf içində saxlanılmış mirvariyə bənzər hurilər. (Vaqiə surəsi, 23)

Həqiqətən də, Allah iman gətirib yaxşı işlər görənləri ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edəcəkdir. Onlar orada qızıl bilərziklərlə və incilərlə bəzədiləcək, libasları da ipəkdən olacaqdır. (Həcc surəsi, 23)

Allahın mirvarini bənzətmələrdə istifadə etməsi

Sədəf içində saxlanılmış mirvariyə bənzər hurilər. (Vaqiə surəsi, 23)

Onların ətrafında xidmətlərinə verilmiş, qorunub saxlanılan mirvari kimi yeniyetmə oğlanlar dolanacaqlar. (Tur surəsi, 24)

Dünya həyatının bəzəyi olan qızıl

Qadınların, uşaqların, yığın-yığın qızıl-gümüşün, yaxşı cins atların, mal-qaranın və əkin yerlərinin verdiyi zövqlərə olan istək insanların gözünə gözəl göstərilmişdir. Bunlar, dünya həyatının keçici zövqüdür, gözəl qayıdış yeri isə Allah yanındadır. (Ali İmran surəsi, 14)

Nə üçün ona qızıl bilərziklər taxılmayıb və onunla birlikdə bir-birinin ardınca mələklər gəlməyib?" (Zuxruf surəsi, 53)

QURANDA İKRAM CƏNNƏTDƏKİ İKRAM

Mənbəyindən doldurulmuş piyalələr, qədəhlər

Onlar üçün çeşmə şərabı ilə dolu piyalələr dolandırılacaqdır. (Saffat surəsi, 45)

Və ləbələb doldurulmuş qədəhlər də vardır! (Nəbə surəsi, 34)

Ondan başları ağrımaz və məst olmazlar, (Vaqiə surəsi, 19)

Arzulayıb seçəcəkləri meyvələr

Bəyənilib seçdikləri meyvələr (Vaqiə surəsi, 20)

Onlar orada əmin-amanlıq içində hər meyvədən istəyəcəklər. (Duxan surəsi, 55)

Çoxlu meyvələr, (Vaqiə surəsi, 32)

Onlar orada taxtlara dirsəklənib çoxlu-çoxlu meyvələr və cənnətə məxsus içkilər istəyəcəklər. (Sad surəsi, 51)

Onlara istədikləri meyvədən və ətdən bol-bol verəcəyik. (Tur surəsi, 22)

Cənnət meyvələri. Onlara ehtiram göstəriləcəkdir – (Saffat surəsi, 42)

İkisində də cürbəcür meyvələr, xurma ağacları və nar vardır. (Rəhman surəsi, 68)

Ağır budaqları bükülmüş albalı ağacları

Onlar tikansız sidr ağacları arasında, (Vaqiə surəsi, 28)

Banan ağacları

Meyvələri salxım–salxım asılmış banan ağacları altında, (Vaqiə surəsi, 29)

Toplanması asan meyvələr

Cənnət ağaclarının kölgələri özləri onlara yaxınlaşacaq, meyvələri də tam onların ixtiyarına veriləcək. (İnsan surəsi, 14)

Onlar orada astarları atlazdan olan döşəklərə dirsəklənəcəklər. Hər iki bağıın meyvələri onlara yaxın olacaqdır. (Rəhman surəsi, 54)

Elə bir Cənnətdə ki, onun meyvələri lap yaxınlıqda olacaqdır. (Haqqə surəsi, 23)

Quş əti

Və istədikləri quş əti ilə hərlənəcəklər. (Vaqiə surəsi, 21)

Ət

Onlara istədikləri meyvədən və ətdən bol–bol verəcəyik. (Tur surəsi, 22)

Yeməkləri daimidir

Müttəqilərə vəd edilmiş Cənnətin vəsfi belədir; onun ağacları altından çaylar axar və onun yeməkləri də, kölgəsi də daimidir. Müttəqilərin aqibəti budur. Kafirlərin aqibəti isə Oddur. (Rad surəsi, 35)

Xurma və nar

İkisində də cürbəcür meyvələr, xurma ağacları və nar vardır. (Rəhman surəsi, 68)

Təptəzə meyvələr

Orada onlar üçün meyvələr və istədikləri hər şey vardır. (Yasin surəsi, 57)

İçənlərə ləzzət verən içki

Özü də ağappaq, içənlərə ləzzət verən bir şərab. (Saffat surəsi, 46)

Onlar orada bir–birinə şərab dolu badə uzadacaqlar. Bu şərab onları nə boşboğazlığa, nə də günaha təhrik etməz. (Tur surəsi, 23)

Onlar üçün çeşmə şərabı ilə dolu piyalələr dolandırılacaqdır. (Saffat surəsi, 45)

O şərab nə baş ağrısı verər, nə də ondan məst olurlar. (Saffat surəsi, 47)

Ondan başları ağrımaz və məst olmazlar, (Vaqiə surəsi, 19)

Sözsüz ki, itaətkarlar kafur qatılmış şərabla dolu badələrdən nuş edəcəklər. Bu elə bir bulaqdır ki, Allahın qulları ondan doyunca içər və onun mənsəbini istədikləri səmtə yönəldərlər. (İnsan surəsi, 5–6)

Qızıl sinilər və piyalələr

Onlar üçün qızıl sinilər və piyalələr dolandırılacaqdır. Orada nəfslərin istədiyi və gözlərə xoş gələn hər şey olacaqdır. Siz orada əbədi qalacaqsınız. (Zuxruf surəsi, 71)

Xarab olmayan, dadı dəyişməyən nemətlər

Müttəqilərə vəd olunan Cənnətin vəsfi belədir; orada xarab olmayan sudan çaylar, dadı dəyişməyən süddən çaylar, içənlərə ləzzət verən şərəbdən çaylar və süzölmüş baldan çaylar vardır. Orada onları hər cür meyvə və Rəbbi tərəfindən bağışlanma gözləyir. Məgər onlar od içində əbədi qalan və bağırsaqlarını parça–parça edən qaynar su içirdiləcək kimsələr kimi ola bilərlərmi? (Məhəmməd surəsi, 15)

Hz. İbrahimin incə ikramı

Elçilərimiz (mələklər) İbrahimə (İshaqın doğulacağı barədə) müjdə gətirdilər və: “Salam!” – dedilər. O da: “Salam!” – dedi və dərhal gedib qızardılmış bir buzov gətirdi. İbrahim mələklərin yeməyə əl vurmadıqlarını gördükdə onlar onun xoşuna gəlmədi və onların yanında canına qorxu düşdü. Onlar dedilər: “Qorxma! Həqiqətən, biz Lut qövmünə göndərilmişik”. (Hud surəsi, 69–70)

İbrahimin möhtərəm qonaqlarının əhvalatı sənə gəlib çatdı mı? Onlar onun yanına daxil olub: “Sənə salam olsun!” – dedilər. İbrahim: “Sizə də salam olsun! Siz yad adamlara oxşayırsınız!” – dedi. O, təşviş içində ailəsinin yanına getdi və kök bir buzov qızardıb gətirdi. Onu qabaqlarına qoyub: “Yemək yeməyəcəksinizmi?” – dedi. (Zəriyət surəsi, 24–27)

Allahın həvarilərə endirdiyi süfrə

Məryəm oğlu İsa dedi: “Ey Allahım! Ey bizim Rəbbimiz! Bizə göydən bir süfrə endir ki, bizim həm birincimiz, həm də axırıncımız üçün bir bayram və Səndən bir möcüzə olsun. Bizə ruzi ver, Sən ruzi verənlərin ən yaxşısısan!” (Maidə surəsi, 114)

Allahın ikramına layiq gördüyü qullar: Mələklər

Kafirələr: “Mərhəmətli Allah Özünə övlad götürdü!” – dedilər. O, pakdır, müqəddəsdir! Əksinə, o mələklər möhtərəm qullardır. (Ənbiya surəsi, 26)

Allahın ikramına layiq gördüyü qullar:: Cənnət xalqı

Cənnət meyvələri. Onlara ehtiram göstəriləcəkdir – (Saffat surəsi, 42)

Allahın ikram sahibi olması

Ancaq Rəbbinin əzəmətli və kərəmətli Üzü əbədidir. (Rəhman surəsi, 27)

Sənin əzəmət və kərəm sahibi olan Rəbbinin adı nə qədər mübarəkdir. (Rəhman surəsi, 78)

Allahın bütün insanlara ikramı

İnsana gəlincə, Rəbbi onu sınaıyıb ehtiram göstərəndə və ona nemət verəndə: “Rəbbim mənə ehtiram göstərdi!” – deyər. (Fəcr surəsi, 15)

Onlara: “Keçmiş günlərdə etdiyiniz əməllərə görə nuşcanlıqla yeyin–için!” – deyiləcəkdir (Haqqə surəsi, 24)

Allahın verdiyi hakimiyyətə görə İbrahim ilə Rəbbi barəsində höcətləşən kəsin əhvalatını bilmirsənmi? İbrahim: “Mənim Rəbbim həm dirildir, həm də öldürür!” – dedikdə padşah: “Mən də həm dirildir, həm də öldürürəm!” – demişdi. İbrahim: “Allah günəşi məşriqdən gətirir. Sən də onu məğribdən gətir!” – dedikdə, o kafir çaşıb qalmışdı. Allah zalım qövmü doğru yola yönəltməz. (Bəqərə surəsi, 258)

Bir zaman İbrahim: “Ey Rəbbim, ölüləri necə diriltiyini mənə göstər!” – dedi. Rəbbi ona: “Məgər sən inanmırsan?” – dedi. İbrahim dedi: “Əlbəttə inanıram! Amma istəyirəm ki, qəlbim rahat olsun”. Allah buyurdu: “Quşlardan dördünü tut və onları özünə tərəf çəkib tikə–tikə et. Sonra hər dağın başına onlardan bir parça qoy, sonra da onları çağır, tez sənin yanına gələcəklər. Bil ki, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir!” (Bəqərə surəsi, 260)

Onda siz dediniz: “Ey Musa! Biz eyni cür yeməklərə dözməyəcəyik. Ona görə də bizim üçün Rəbbinə bizə yerin bitirdiklərindən – tərəvəzindən, xiyarından, sarımsağından, mərciməyindən və soğanından yetirməsi üçün dua et!” O dedi: “Siz xeyirli olan şeylərin daha dəyərsiz şeylərlə əvəz olunmasını istəyirsiniz? Şəhərə girin! Şübhəsiz ki, orada istədiyinizi taparsınız!” Onlara zəllilik və düşgünlük üz verdi və onlar Allahın qəzəbinə düşər oldular. Bu cəza ona görə idi ki, onlar Allahın ayələrini inkar edirdilər və bəzi peyğəmbərləri haqsız yerə öldürürdülər. Bu həm də onların asi olduqlarına və həddi aşdıqlarına görə idi. (Bəqərə surəsi, 61)

Hz. Məryəmə Allahın ikramı

Rəbbi onu yaxşı tərzdə qəbul etdi, onu gözəl bir bitki kimi yetişdirdi və onu Zəkəriyyaya həvalə etdi. Zəkəriyyə hər dəfə onun yanına ibadətgaha daxil olduqda, onun yanında ruzi olduğunu görürdü. O dedi: “Ey Məryəm! Bu, sənin üçün haradandır?” Məryəm dedi: “Bu, Allah tərəfindəndir. Həqiqətən, Allah istədiyi kimsəyə hesabsız ruzi verir” (Ali İmran surəsi, 37)

Yetimə ikram edən möminlər

Onlar özlərinin istədikləri şeylərdən kasıba, yetimə və əsirə də verərlər (İnsan surəsi, 8)

Yetimə ikram etməyənlər

Xeyr! Əslində siz yetimə ehtiram göstərmirsiniz, (Fəcr surəsi, 17)

Bildirçin və qüdrət halvası

Biz sizin üstünüzə buludla kölgə saldıq, sizə manna və bildirçin endirdik və: “Sizə ruzi olaraq verdiyimiz pak şeylərdən yeyin!” – dedik. Onlar Bizə deyil, ancaq özlərinə zülm etdilər. (Bəqərə surəsi, 57)

Biz onları on iki nəslə – ümmətə böldük. Qövmü Musadan su istədikdə, Biz ona: “Əsanla daşa vur!” – deyə vəhy etdik. Ondan on iki çeşmə qaynayıb çıxdı. Hər qəbilə özünün su içəcəyi yeri bildi. Biz onların üstünə buludla kölgə saldıq, onlara manna və bildirçin endirdik, özlərinə də: “Sizə ruzi kimi verdiyimiz pak şeylərdən yeyin!” – dedik. Onlar Bizə zülm etmədilər, ancaq özləri özlərinə zülm etdilər. (Əraf surəsi, 160)

Ey İsrail oğulları! Biz sizi düşməninizdən xilas etdik. Sizə sağ tərəfinizdəki dağın yanına gəlməyiniz üçün vədə verdik. Sizə göydən manna və bildirçin endirdik. (Taha surəsi, 80)

QURANDA ƏDƏB QAVRAMI

Öz evindən başqa evlərə icazə almadan girməmək

Ey iman gətirənlər! Özgə evlərə icazə almadan və onların sakinlərinə salam vermədən girməyin. Bu sizin üçün daha yaxşıdır. Bəlkə, düşünüb ibrət alarsınız. Əgər orada heç kəsi tapmasanız, sizə izin verilməyincə oraya girməyin. Sizə: “Qayıdın!” – deyilsə, qayıdın. Bu sizin üçün daha təmizdir. Allah nə etdiklərinizi bilir. İstifadə edib biləcəyiniz və yaşayış üçün olmayan evlərə iznsiz daxil olmaq sizin üçün günah deyildir. Allah sizin aşkara çıxardığınızı da, gizlədə saxladığınızı da bilir. (Nur surəsi, 27–29)

Kora, çolağa, bir də xəstəyə günah gəlməz. Sizin özünüzdə də öz evlərinizdə, yaxud atalarınızın evlərində, yaxud analarınızın evlərində, yaxud qardaşlarınızın evlərində, yaxud bacılarınızın evlərində, yaxud əmilərinizin evlərində, yaxud bibilərinizin evlərində, yaxud dayılarınızın evlərində, yaxud xalalarınızın evlərində, yaxud açarları əllərinizdə olan evlərdə, yaxud dostlarınızın evlərində yemək yeməkdə heç bir günah gəlməz. Bir yerdə, yaxud ayrı–ayrılıqda yemək yeməyinizdə də sizə heç bir günah gəlməz. Evlərə daxil olduğunuz zaman özünüzü Allah tərəfindən mübarək və çox xoş bir salamlarla salamlayın. Allah ayələrini sizə belə izah edir ki, başa düşəsiniz. (Nur surəsi, 61)

Allahın Peyğəmbərinin yanından icazə almadan çıxmaq

Möminlər ancaq Allaha və Onun Elçisinə iman gətirən kimsələrdir. Onlar ümumi bir işə görə Peyğəmbərlə bir yerdə olduqda ondan izn almamış heç yerə getmirlər. Səndən izin istəyənlər, sözsüz ki, Allaha və Onun Elçisinə iman gətirənlərdir. Əgər onlar bəzi işləri üçün səndən izin istəsələr, onlardan istədiyini kəsə izin ver və onlar üçün Allahdan bağışlanma dilə. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir. (Nur surəsi, 62)

Quranda danışmaq ədəbi

Yerişində həddi gözlə, danışanda səsini alçalt. Çünki ən çirkin səs uzunqulaq səsidir”. (Loğman surəsi, 19)

Peyğəmbər həyat yoldaşlarının danışıq ədəbi

Ey Peyğəmbərin zövcələri! Siz hər hansı bir qadın kimi deyilsiniz. Əgər Allahdan qorxursunuzsa, yad kişilərlə nazlana–nazlana danışmayın, yoxsa qəlbində xəstəlik olan tamaha düşər. Şəriətə müvafiq qaydada danışın. (Əhzab surəsi, 32)

Quranda qadınların davranış və geyim ədəbi

Evlərinizdə qərar tutun! İlk cahiliyyə dövründə olduğu kimi açıq–saçıq gəzməyin. Namaz qılın, zəkat verin, Allaha və Onun Elçisinə itaət edin. Ey ev əhli! Allah sizdən günahınızı silib aparmaq və sizi tərtəmiz etmək istəyir. (Əhzab surəsi, 33)

Ey Peyğəmbər! Zövcələrinə, qızlarına və möminlərin qadınlarına de ki, naməhrəm yanında çarşabları ilə örtünsünlər. Bu onların tanınması və onlara əziyyət verilməməsi üçün daha münasibdir. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir. (Əhzab surəsi, 59)

Peyğəmbərin evində ikən davranış ədəbi

Ey iman gətirənlər! Sizə yeməyə izin verilməyib süfrəyə dəvət olunmadıqca Peyğəmbərin evlərinə girməyin və əvvəlcədən gəlib yeməyin hazırlanmasını da gözləməyin. Lakin dəvət olunduqda girin və yemək yedikdən sonra bir–birinizlə söhbətə dalmadan dağılışın. Çünki bu hərəkətiniz Peyğəmbəri narahat edir və o sizdən utanır. Allah isə sözün açığını sizə bəyan etməkdən utanmır. Peyğəmbərin zövcələrindən bir şey istədikdə, pərdə arxasından istəyin. Bu həm sizin qəlbinizə, həm də onların qəlbinə daha çox saflıq gətirər. Sizə Allahın Elçisini narazı salmaq, vəfatından sonra onun həyat yoldaşları ilə izdivac etmək qətiyyən yolverilməzdir. Həqiqətən, bu, Allah yanında böyük günahdır. (Əhzab surəsi, 53)

Möminin qonaqlara ikram ədəbi

Onlar onun yanına daxil olub: “Sənə salam olsun!” – dedilər. İbrahim: “Sizə də salam olsun! Siz yad adamlara oxşayırsınız!” – dedi. O, təşviş içində ailəsinin yanına getdi və kök bir buzov qızardıb gətirdi. (Zəriyət surəsi, 25–26)

Peyğəmbərin yanında danışmaq ədəbi

Ey iman gətirənlər! Səsinizi Peyğəmbərin səmindən yüksəyə qaldırmayın və bir-birinizə müraciət etdiyiniz kimi ona da uca səslə müraciət etməyin. Yoxsa, özünüz də hiss etmədən əməlləriniz hədəf gedər. Həqiqətən, Allahın Elçisi yanında səsinə endirənlər o şəxslərdir ki, Allah onların qəlbini təqva üçün sınağa çəkmişdir. Onları bağışlanma və böyük mükafat gözləyir. Şübhəsiz ki, səni otaqların arxasından səsləyənlərin əksəriyyəti nə etdiklərini anlamırlar. (Hucurat surəsi, 2–4)

QURAN MÖCÜZƏLƏRİ

İsra surəsinin 88-ci ayəsində, Quranın ilahi xüsusiyyətinə diqqət çəkilərkən belə bildirilmişdir:

De: "Əgər insanlar və cinlər bu Qurana bənzər bir şey gətirmək üçün bir yerə toplaşsın, bir-birinə kömək etsələr belə ona bənzərini gətirə bilməzlər". (İsra surəsi, 88)

Quranın Allah sözü olduğunu, insanlar tərəfindən bənzərinin əsla gətirəməyəcəyinin bir çox dəlili vardır. Bu dəlillərdən biri də, Quran ayələrinin, içində olduğumuz kainatda hər detalı ilə var olmasıdır. **"Quranın haqq olduğu onlara aydın olana qədər, Biz dəlillərimizi onlara həm kainatda, həm də onların özlərində mütləq göstərəcəyik. Məgər Rəbbinin hər şeyə şahid olması kifayət deyil?"** (Fussilət surəsi, 53) ayəsiylə insanlara Quranda verilən bütün məlumatların xarici dünyada qarşılığını tapacağı xəbər verilmişdir.

Quranın xarici dünyada ortaya çıxan ayələrinin bir qismi də, "elmi" xüsusiyyət daşımaqdadır və bu ayələr əsrlər sonra elm köməyiylə olan həqiqətlərin bir hissəsini əvvəldən xəbər vermişdir. Çünki **"onlar hələ Quranı yaxşıca düşünmürlərmi? Əgər o, Allahdan qeyrisi tərəfindən olsaydı, əlbəttə, onda çoxlu ziddiyyət (ixtilaf, uyğunsuzluq) tapardılar."** (Nisa surəsi, 82) ayəsi ilə mənəvi cəhətdən, şübhəsiz Quranın xəbərləri ilə xarici dünya arasında tam bir uyğunlaşmadan söhbət gedir.

Bu da bizə, Quranın Allahın qatından olduğunu isbat edən ən əhəmiyyətli dəlillərdən biridir. Bu hissədə Quranın elmi möcüzələri izah ediləcəkdir.

Quran gözü ilə kainata baxış

20-ci əsrdə əldə edilən məlumatlar işığında, kainatın müəyyən zaman əvvəl yox ikən, var hala gəldiyi ortaya çıxarılmışdır. Bu nəzəriyyənin adı elm adamları tərəfindən Böyük Partlayış (Big Bang) olaraq qoyulmuşdur və buna görə kainatın başlanğıcı bu böyük partlama ilə olmuşdur.

Böyük Partlayış nəzəriyyəsinə görə kainatın bu gün ehtiva etdiyi bütün material, bütün ulduzlar, planetlər və qalaktikalar təxminən 15 milyard il əvvəl tək bir nöqtədə toplanmışdı. Bu tək nöqtə sonsuz sıxlıq və sıfır həcm olaraq ifadə edilməkdədir. Fiziki müşahidə və təcrübə ilə anlamının mümkün olmadığı bu xüsusi vəziyyətə "müstəsnaıq" adı verilmişdir. Müstəsnaıq əvvəlindəki vəziyyət üçün heç bir fizika qaydası keçərli deyil. Maddə yaradılmamış olduğundan zaman belə yoxdur. Müstəsnaıq nöqtəsində "kosmik yumurta" olaraq adlandırılan sıxlığın partlayaraq dağılmasıyla əvvəl atom altı zərrəciklər, sonra atomlar, neytronlar və protonlar meydana gəlmiş, mühitin istiliyinin azalmasıyla birlikdə bu parçacıqlar bir-birləriylə əlaqə quraraq maddəni meydana gətirməyə başlamışdır.

Bu kosmik yumurta, "necə var oldu", "niyə ortaya çıxdı", "niyə partladı" kimi sualların cavabları bizə həmişə Allahın varlığının dəlillərini təklif edir.

Böyük Partlamanın konkret bəzi dəlilləri vardır. Kainatın genişlənməkdə olması, bu dəlillərdən biridir. Kozmolojistlərin dediklərinə görə, kainatı şişirilən şarın səthi kimi düşünmək mümkündür. Şarın səthindəki nöqtələrin şar şişdikcə bir-birlərindən uzaqlaşmaları kimi, kainatdakı cisimlər də kainat genişləndikcə bir-birlərindən uzaqlaşmaqdadırlar. Əlbəttə gerçək kosmos, bir şarın səthi ilə sadəcə müqayisə edilməyəcək qədər mürəkkəbdir. Əvvəlcə iki deyil üç ölçülüdür və hər istiqamətə doğru genişlənir. Amma yenə də bu bənzətmə ilə mövzunun qavranması bir az daha asanlaşmaqdadır.

İndi bu nöqtədə bu məlumatlara bir az ara verərək Quranın ayələrinə baxaq. Bir ayədə kainatın yaradılışı haqqında belə deyilir:

Biz göyü qüdrətlə yaratdıq və Biz onu genişləndiririk. (Zəriyət surəsi, 47)

Böyük Partlama əsnasında çox böyük enerjinin ortaya çıxdığı məlumdur. Başlanğıcda istilik şəklində olan bu böyük enerji daha sonra bu gün içində yaşadığımız kainatın qurulmasındakı böyük güc qaynağını meydana gətirmişdi. Ayədə, Allahın sonsuz qüdrətinin əksi olan və kainatın yaradılmasında rol oynayan bu böyük gücə diqqət çəkilməsi 14 əsr əvvəlin məlumat səviyyəsiylə izah edilə bilməyəcək möcüzədir. Ayrıca göyün genişlənməkdə olduğunu da ifadə edilməsi, şübhəsiz ki, bizə verilən möcüzəvi məlumatdır.

Göylərdən bəhs edən başqa ayədə də bu ifadə işlədilir:

Məgər kafirlər göylərlə yer bir olduğu zaman Bizim onları bir-birindən araladığımızı, hər bir canlıni sudan yaratdığımızı görmürlərmi? Yenədəmi inanmırlar? (Ənbiya surəsi, 30)

Ayənin "bir-biriylə bitişik" olaraq tərcümə edilən sözü "ratk", Ərəb dilində lüğətlərdə "bir-biriylə iç-içə, ayrılmaz vəziyyətdə, qaynaşmış" mənalarına gəlir. Yəni tam bir bütün meydana gətirən iki maddə üçün istifadə edilir. Ayədəki "ayırıldıq" ifadəsi isə ərəbcə "fatk" felidir ki, bu fel "ratk" halındakı bir obyektin yarıb, parçalayıb çölə çıxması mənasına gəlir. Məsələn; toxumun cücərərək torpaqdan çölə çıxması bu fellə ifadə edilir.

İndi ayəyə təkrar baxaq. Ayədə göylərlə yerin "ratk" halında olduğu bir vəziyyətdən bəhs edilir. Ardından bu ikisi "fatk" hərəkəti ilə ayrılırlar. Yəni biri digərini yararaq çölə çıxır. Həqiqətən də Big Bang–ın ilk anını xatırladığımız, kosmik yumurta deyilən nöqtənin kainatın bütün maddəsini içində görürük. Yəni hər şey, hətta hələ yaradılmamış olan "göylər və yer" belə bu nöqtənin içində, "ratk" halındadırlar. Ardından bu kosmik yumurta şiddətlə partlayır. Bu yolla maddələr "fatk" olurlar...

Ayənin ifadələrini Big Bang nəzəriyyəsi ilə müqayisə etdikdə tam bir uyğunlaşma içində olduqlarını görürük. Halbuki Big Bang–ın elmi nəzəriyyə olaraq ortaya atılması ancaq 20–ci əsrdə mümkün olmuşdur. O halda bu ayə də digərləri kimi Quranın Allah tərəfindən gəlmiş olduğunun qəti dəlillərindən biridir.

Göylərin yaradılışı

"Gecə səmaya bir baxış, insana güclü "dəyişməyən kainat" təəssüratı verir. Doğru; buludlar Ayın qarşısında sürüklənəcək, səma qütb ulduzu ətrafında dönər; daha uzun zaman dilimində Ayın özü böyüyər və kiçilər; Ay və planetlər, ulduzların meydana gətirdiyi bir zəminə görə hərəkət edərlər. Lakin bilirik ki bunlar yalnız Günəş sistemimizin içindəki hərəkətlərin səbəb olduğu yerli hadisələrdir. Planetlərin kənarında, ulduzlar hərəkətsiz kimidirlər..."

Yuxarıdakı sətirlər, "ilk üç dəqiqə" kitabının müəllifi Stivn Veinberqə aiddir. Həqiqətən də səmaya təbii gözlə bir baxış, hər şeyin çox hərəkətsiz və sabit olduğu hissini oyandıra bilər. Halbuki vəziyyət fərqlidir. Göy üzündə böyük hərəkətlilik vardır və cılrpaq gözlə əsla fərq edilə bilməyən bu həqiqət, Quran tərəfindən əsrlər əvvəl xəbər verilmişdir.

Quranda səma ilə əlaqədar çoxluq olaraq istifadə edilən çox sayda ayəyə rast gəlmək mümkündür. Ərəb dilində "səmavat" olaraq keçən "göylər" sözü həm dünyanın atmosferini, həm də kosmos boşluğunu ifadə etməkdədir.

Burada ilk olaraq üzərində duracağımız nöqtə, göylər ifadəsindəki çoxluq sözünün istifadəsidir. Bu çoxluq sözünün istifadəsi də Quranın möcüzələrindən biridir; çünki istər dünyanın atmosferi olaraq düşünün, istər kainat olaraq, 7–ci əsrdə adi gözlə baxan birinin bunların çoxluq ola biləcəyini bilməsi qeyri–mümkündür. İndi bunu açıqlayaq:

Açıq havaya çıxaraq başınızı göyə çevirdiyinizi düşünün. Nə görürsünüz? Yaz aylarıdaysanız ya mavi səma və ya bəlkə küləklə hərəkət edən buludlar; qış aylarıdaysanız da yəqin ki, boz, dumanlı səma və hər yanı örtən buludlar vardır görünüşdə. Lakin hər nə görsəniz görün, dünyanı qucaqlayan atmosferi görə bilməzsiniz. Üstəlik bu atmosferin bir çox laydan meydana gəldiyini isə heç vaxt. Halbuki dünya atmosferi, mezosfer, ionosfer, troposfer, ozon təbəqəsi kimi bir çox layın birləşməsindən meydana gəlmişdir. Əlbəttə ki, adi gözlə fərq edilə bilməyəcək bu detala ayələrdə işarə edilməsi onun, Quranın Allahın sözü olduğunun böyük dəlilidir.

Digər tərəfdən, səma sözünü kosmos olaraq qəbul etdikdə də, günümüzün nəzəriyyələriylə böyük uyğunlaşma içində olduğunu görürsünüz. Elm adamları müşahidə edilə bilən kosmosun xaricində paralel kainatlar, dəyişik ölçülər ola biləcəyi nəzəriyyələri ortaya atmaqdadırlar. İşıq sürətinin aşılmasıyla birlikdə fərqli ölçü və fərqli kainat anlayışının ortaya çıxacağını müdafiə edən tezis bunun bir nümunəsidir. Qısacası, kosmosdan deyil, uzaylardan bəhs etmək doğru olacaq. Bu isə, Quranda işarə edilən həqiqətdir.

İndi "səməvat" sözü ilə əlaqədar digər mövzulara baxaq.

Əvvəlcə Quranda kosmosun "böyük nizam" içində yaradılmış olduğu açıqlanır. Məsələn bu mövzudakı bir ayə belədir:

Allah göyü ucaldı və tərəzini qoydu ki, (Rəhman surəsi, 7)

Eyni mövzudan bəhs edən fərqli iki ayədə də belə deyilər:

Yeddi göyü təbəqələr şəklində quran Odur. Sən Mərhəmətli Allahın yaratdığında qətiyyənlə bir uyuşmazlıq tapmazsan. Bir başını qaldırıb göyə diqqət yetir, heç onda bir çat görürsənmi? Sonra göz gəzdirib təkrar bax. Göz zəlif və yorğun halda özünə tərəf dönəcəkdir. (Mülk surəsi, 3–4)

Məgər onlar başları üstündəki göyə baxıb onu necə yaratdığımızı və necə bəzədiyimizi görmürlərmi? Orada heç bir yarıq da yoxdur. (Qaf surəsi, 6)

Bəlkə kosmos nəhəng boşluq olaraq düşünmək ola bilər. Sonsuz genişlikdə, içində bir şəkildə hərəkət edən ulduzlar, planetlər və cisimlər olan boşluq. Halbuki kosmos başıboş buraxılmış boşluq deyil. İçində sayını tam təsbit edə bilmədiyimiz, milyardlarla ifadə etdiyimiz ulduzlar, günəş sistemi, planetlər və peyklər, quyruqlu ulduzlar olan "sistem"dir. Bunların hər biri həyat müddətləri boyunca fərqli vəziyyətlərdə olurlar. Məsələn ulduzlar yanacaqlarını bitirdikdən sonra qırmızı nəhəng, ağ cüce, neytron ulduzu, qara dəlik, kometa kimi adlar verdiyimiz şəkillərə çevrilirlər. Bunlar da kainatı təşkil edən detallar arasındadırlar.

Bunların kənarında, kainatdakı böyük tarazlığın əsl dəlilləri "sistemlər"dir. Məsələn dünyamız Günəş Sistemi içində yer almaqdadır. Günəş sistemi, Süd Yolu qalaktikasına daxildir, və bu qalaktikadan əlavə milyonlarla ulduz və ulduz sistemi mövcuddur. Ancaq nəhəng ölçüləriylə Süd Yolu qalaktikası da, bir qalaktikalar sistemi içində hərəkət edir və bu böyük qalaktikalar sistemi də kainatdakı saysız qalaktikalar sistemi çoxluqlarından yalnız biridir...

Yuxarıda təsvir etdiyimiz kosmosdakı böyük nizam, yalnız adi gözlə baxılaraq idrak edilə biləcək həqiqət deyil. O halda bu məlumatların 7–ci əsrdə Quran nazil olandan sonra bilinməsi də mümkün deyil. Tək doğru izah, Quranın Allah qatından endirilmiş olduğudur.

Ulduzlar və planetlər

Əvvəlcə, Quranda "ulduz" sözü ilə nə nəzərdə tutulmuş, ona baxaq. Quranda "nəcm" və "qəndil" sözləriylə ifadə edilən ulduzlar, ayələrdəki istifadədə iki təməl keyfiyyətə malikdir. Bunlardan birincisi işıq qaynağı olmaları, ikincisi isə yön təyinində və yol tapmaqda faydalı olmalarıdır.

Xüsusilə qiyamət təsvirlərinin edildiyi surələrdə, ulduzların işıqlarının söndürüləcəyi, qarıdılacağı vurğulanmaqdadır. Bənzər şəkildə, özü də bir ulduz olan günəşdən bəhs edilərkən "qəndil" sözü istifadə olunur. Göyü bəzəyən ulduzlardan da bəhs edilərkən "qəndil" sözü istifadə edilir. Burada çox əhəmiyyətli bir ayrımı gəlirik, çünki Ay üçün xüsusilə "nur" sözü istifadə edilmişdir. Yəni ulduzlarla ulduz olmayan cisimlərin ayrımı edilmişdir ki, bu, Quranın möcüzələrindən biridir.

İkinci olaraq, ulduzlarla əlaqədar ayələrdə istiqamət təyinindən bəhs edildiyini söyləmişdik. Bu ayələri nəzərdən keçirdikdə, insanların səmadakı ulduzlardan faydalanaraq düzgün istiqamətləri təyin edəcəkləri aydın olmaqdadır. Bu ayələrin də hamısında "nəcm" sözü istifadə edilmişdir. Həqiqətən də, Orta əsrlərdə coğrafi kəşflərin başlamasında çox əhəmiyyətli rolunu oynayan kompasiya icadından əvvəl, gecə səfərlərində istiqamət təyini yalnız ulduzlara görə təsbit edilməkdə idi.

Yaxşı bəs, ulduzların istiqamət göstərmələri necə mümkün olmaqdadır? Bu vəziyyət ancaq onların müşahidə edildikləri yerlərinin müəyyən nizam içində olmasına bağlıdır. Yəni bir gecə bir istiqamətdə, digər gecə başqa istiqamətdə ortaya çıxan ulduz olsaydı, şübhəsiz buna baxılaraq istiqamət müəyyən etmək mümkün olmazdı. Bu baxımdan baxılındaqda, ulduzların səmada görüldükləri yerlər böyük əhəmiyyət daşımaqdadır. Quranda da bu vəziyyətə belə diqqət çəkilir:

Ulduzların batdığı yerlərə and olsun! Kaş bunun, doğrudan da, böyük bir and olduğunu biləydiniz. (Vaqiə surəsi, 75–76)

Bu ayədə vurğulanan "ulduzların yerləri" üçün dəyişik şərhlər edilə bilər. Məsələn and içilən mövzu, ulduzların səmada aldıkları mövqelər ola bilər. Necə ki, bu mövqelərdən bəhs edən başqa ayələr də vardır. Bu ayələrdə ulduzların meydana gətirdikləri bürclərdən bəhs edilir:

Biz səmada bürclər yaratdıq və onu baxanlar üçün bəzədik. (Hicr surəsi, 16)

"Ulduzların yerləri" ifadəsini qara dəlikləri göstərdiyini deyənlərdə olmuşdur. Şübhəsiz ki, insanlığın çatdığı texnologiya səviyyəsi artdıqca, edilə biləcək şərhlər də artacaqdır. Ancaq bunu düşünmək lazımdır: Göy üzündə müşahidə etdiyimiz və haqqında çox fikir sahibi ola bilmədiyimiz bəzi göy cisimləri vardır. Bunların diqqətlə araşdırılması, insanların Allahı idrak edə bilmələri baxımından çox əhəmiyyətlidir və Quranda bu cisimlərə tez-tez diqqət çəkilmişdir. İnsan gözüylə ediləcək hər hansı müşahidə, bunların xüsusiyyətlərini anlamaq baxımından yetərli metod deyildir. Halbuki 7-ci əsrdə mövcud yeganə imkan bu ikən, ayələrdə bir ulduz ilə bir planetin bir-birindən ayrı-ayrılıqda izah edilməsi, Quranın Allahın vəhyi olduğunu göstərməkdədir.

Günəş və Ay

Quranda Günəş və Aydan bəhs edən ayələr olduqca çoxdur. Ancaq bunların ərəbcələri araşdırıldığında maraqlı xüsusiyyət gözə çarpar. Ayələrdə Günəş üçün "sirac" (lampa) və ya "vahhac" (par-par parlayan, yanıb alovlanan) sözləri istifadə edilmişdir. Ay üçünsə "munir" (ışıqlandırıcı, işıqlı) anlayışı vardır. Həqiqətən də Günəş öz içindəki nüvə reaksiyaları nəticəsində böyük istilik və işıq çıxararkən, Ay yalnız Günəşdən aldığı işığı əks etdirir. Ayələrdə bu ayırım belə keçər:

Məgər Allahın yeddi göyü təbəqə-təbəqə necə yaratdığını görmürsünüz? Ayı bir nur, günəşi də çıraq etmişdir. (Nuh surəsi, 15-16)

Onlar dedilər: "Belə olduğu halda bu, zərərli bir qayıdışdır". O surun üfürülməsi təkcə qorxunc bir səsdür. (Naziət surəsi, 12-13)

Səmada bürclər qoyan və orada günəş və nurlu bir ay yaradan Allah nə qədər xeyirxahdır. (Furqan surəsi, 61)

Quranda Günəş ilə Ay arasındakı fərqlilik açıqca görülməkdədir. Biri işıq qaynağı, o birisi isə işıq əks etdirən cisim olaraq təsvir edilmişdir. Halbuki bu cür detalın o dövrdə bilinməsinə imkan yoxdur. Bu məlumata insan isə ancaq əsrlər sonra sahib ola bilmişdir. Adi gözlə müşahidə edilərək bilinməsi mümkün bir detalın Quranda zikr edilir olması, əlbəttə ki, onun Allahın sözü olduğunu göstərir. Çünki nə Quranın endirildiyi dövrdə, nə də bu gün, heç bir insan yalnız müşahidə edərək Günəşin işıq yaydığı, Ayın da bunu əks etdirdiyini söyləyə bilməz. O halda bu məlumatın Quranda deyilişi, onun hər şeyin məlumatına sahib olan Allah qatından olduğunun dəlillərindən biridir.

Mühafizə olunan tavan

Göyü mühafizə olunan bir tavan etdik. Onlar isə oradakı dəlillərimizdən üz çevirirlər. (Ənbiya surəsi, 32)

Ay səthinin fotosəkillərini hər kəs görmüşdür. Səthin şəkilləri, üzərinə düşən sayısız meteor səbəbiylə girintili çıxıntılıdır. Bu meteorların açdıqları minlərlə krater, Ayın ən xarakterik xüsusiyyətlərindən biridir. Meteorlardan başqa, Günəşin yaydığı şüalar da atmosfer olmayan Ay üçün ölümcüldür. Yəqin ki, tədbir alınmadan Ay səthində qurulacaq kosmos stansiyası, ya da hər hansı məskunlaşma bölgəsi qısa zamanda yerlə bir olacaqdır. Bunu önləmənin tək yolu isə, onu bir şəkildə "qorumaqdır".

Bəlkə də, üzərində heç düşünmədiyimiz bu detal, dünyada çox təbii şəkildə təmin edilmişdir, bu səbəblə insanların həyatlarını davam etdirə bilmələri üçün ayrıca tədbir almalarına ehtiyac yoxdur. Dünyanın atmosferi, Dünyaya yaxınlaşan irili xırdalı meteorları əridərək yox etməkdə, kosmosdakı bütün zərərli şüaları süzməkdə və beləcə insan həyatının davamı üçün həyati funksiya yerinə yetirməkdədir.

Dünyaya, Günəşdən və digər ulduzlardan insan üçün zərərli hətta öldürücü olan bir çox şüa çatar. Xüsusilə Dünyaya ən yaxın ulduz olan Günəşdə tez-tez "parlama" adı verilən enerji partlamaları bu zərərli şüaların əhəmiyyətli qaynağını meydana gətirər.

Günəş parlamaları əsnasında sürəti təxminən 1500 km/san olan plazma buludu kosmosa fırladılır. Müsbət yüklü protonlar və mənfi yüklü elektronlardan ibarət plazma buludu, elektrik keçirici xüsusiyyətə malikdir. Bulud 1500 km/san sürətlə dünyaya yaxınlaşarkən, dünyanın maqnetik sahəsinin təsiri ilə elektrik cərəyanı istehsal edir. Digər tərəfdən dünyanın maqnetik sahəsi, bu dəfə içindən axın keçən bu plazma buludu üzərinə itələyici qüvvə tətbiq edir. Bu qüvvə buludun hərəkətini əyləclər, müəyyən uzaqlıqda dayanmasına səbəb olar. İndi dünyaya çatmadan "dayandırılmış" bu plazma buludunun gücünü görəək.

Plazma buludu Dünyanın maqnetik sahəsi tərəfindən maneə törədilməkdədir, ancaq buna baxmayaraq təsirləri Dünyadan hiss edilə bilər. Qüvvətli parlamalardan sonra yüksək gərginlik xətlərində transformatorlar partlaya bilər, rabitə şəbəkələri zərər görə bilər və elektrik şəbəkələrinin sığortaları ata bilər.

Təsbit edilən partlayışda ortaya çıxan enerjinin, Xirosimaya atılan kimi 100 milyard atom bombasına ekvivalent olduğu hesablanmışdır. Partlayışdan 58 saat sonra kompas əqrəbini həddindən artıq hərəkətlər müşahidə edilmiş, Yer atmosferinin 250 km. üstündə istilik sızrayış edib 2500°C-yə yüksəlmişdir.

Günəşdən bunun xaricində daha aşağı sürətli, təxminən 400 km./san sürətli başqa dənəcik axını daha yayılmaqdadır. Buna "Günəş küləyi" adı verilir. Günəş küləkləri atmosferin xaricində, adına "Van Allen qurşaqları" deyilən və dünyanın maqnetik təsirindən qaynaqlanaraq ortaya çıxan təbəqə sayəsində dünyaya zərər vermədən keçirlər. Bu qurşağın meydana gəlməsi, Dünya nüvəsinin sahib olduğu xüsusiyyətlər sayəsindədir. Nüvə dəmir və nikel kimi maqnetik xüsusiyyəti olan ağır elementlərdən təşkil edilib. Ancaq bunlardan daha əhəmiyyətli nüvənin iki fərqli quruluşdan meydana gəlmiş olmasıdır. Daxili nüvə bərk, xarici nüvə isə maye halındadır.

Nüvənin bu iki təbəqəsi bir-birinin ətrafında hərəkət edir. Bu hərəkət ağır metallar üzərində maqnitləşmə təsiri yaradaraq maqnetik sahə əmələ gətirir. Van Allen qurşaqları, bu maqnetik sahənin atmosferin ən xaricinə qədər uzanan bir uzantısıdır. Bu maqnetik sahə sayəsində Yer kürəsi kosmosdan gələn təhlükələrə qarşı qorunmuş olur. Günəş küləkləri, dünyanın 40.000 mil uzağında maqnetik halqalar çəkən Van Allen qurşaqlarını keçə bilməzlər. Parçacıq yağışı şəklindəki Günəş küləyi, bu maqnetik sahə ilə qarşılaşdığında ayrılaraq sahənin ətrafından axar gedər.

Van Allen qurşaqları kimi, Dünyanın atmosferi də dünyanı kosmosun öldürücü təsirlərindən qoruyur. Atmosferin Dünyanı meteorlardan qoruduğunu ifadə etmişdik. Amma atmosferin tək xüsusiyyəti bu deyil. Məsələn kosmosdakı "mütləq sıfır" adı verilən mənfi 273 dərəcəlik istilik insanlar üçün öldürücü təsirə malikdir, amma atmosfer tərəfindən çöldə tutulur.

İşin maraqlı tərəfi, atmosferin yalnız zərərsiz şüaları, radio dalğalarını və görünür işığı keçirməsidir. Çünki bunlar həyat üçün əsas ayrıntılardır. Atmosfer tərəfindən müəyyən nisbətə keçməsinə icazə verilən ultrabənövşəyi, bitkilərin fotosintez etmələri və bu səbəbdən bütün canlıların həyatda qalmaları baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır. Günəş tərəfindən çox şiddətli şəkildə Dünyaya çatan bu şüa, atmosferin ozon təbəqəsində süzülür, və Yer səthinə həyati əhəmiyyət daşıyan az bir qismi çatır. Günəş işığı isə heç şübhəsiz ki, həyatın ən ayrılmaz hissələrindən biridir.

Qısacası, Dünyanın üzərində, onu əhatə edən və xarici təhlükələrə qarşı qoruyan mükəmməl sistem işləyir. Dünyanın bu qorunmuş vəziyyəti, Quranın bu ayəsiylə bildirilməkdədir:

Göyü mühafizə olunan bir tavan etdik. Onlar isə oradakı dəlillərimizdən üz çevirirlər. (Ənbiya surəsi, 32)

Əlbəttə ki, 7-ci əsrdə nə atmosferin qoruyucu xüsusiyyətinin, nə Van Allen qurşaqlarının varlığının bilinməsi mümkün deyildi. Ancaq "qorunmuş tavan" tərfi, Dünyanın sahib olduğu və müasir çağda kəşf edilən qoruyucu xüsusiyyətləri tam olaraq açıqlayan ifadədir. Bu səbəblə, səmanın qorunub saxlanılan tavan qılındığını ifadə edən yuxarıdakı ayə, Quranın bütün məlumatlara müqtədir, hər şeyi dərk edən bir Yaradıcıdan gəldiyini göstərir.

Quranda bildirilən orbitlər

Göy cisimləri kainatda hərəkət halındadırlar. Bu hərəkətlər son dərəcə tənzim ediləndir və bütün cisimlər hesablanmış orbitdə seyr edərlər. Quranda, əvvəlcə müşahidə edilən göy cisimləri olan Günəş və Aydan başlayaraq, bu orbitə və hesablı olmalarının nümunələri verilir. Quranda bildirildiyinə görə; "Günəş və Ayın hərəkətləri bir hesaba görədir." (Rəhman surəsi, 5) Yenə Günəş və Ayın mövzu edildiyi bir ayədə; "Nə Günəşin Aya çatıb–yetişməsi lazımdır, nə də gecə gündüzü önünə keçməsi. Hər biri bir orbitdə üzüb getməkdədir" deyilmişdir. (Yasin surəsi, 40) Eyni həqiqətə diqqət çəkən bir başqa ayə isə belədir:

Gecəni, gündüzü, Günəşi və Ayı da yaradan odur. Onların hər biri öz orbitində üzür. (Ənbiya surəsi, 33)

İndiki vaxtda qəbul görən nəzəriyyəyə görə, kainatdakı böyük və kütləli cisimlər, özlərindən kiçik cisimlərə qarşı cazibə qüvvəsi tətbiq edirlər. Bu şəkildə, məsələn Ay, özündən daha ağır kütləsi olan Yerə ətrafında orbit çəkməkdədir. Dünya və Günəş sistemindəki digər planetlər isə Günəşin ətrafında bir orbitdə hərəkət edərlər. Günəş Sisteminin də orbitində olduğu daha böyük sistem mövcuddur. Bu detalların can alan nöqtəsi isə budur: Bütün kosmosdakı ulduzlar, planetlər və digər cisimlər bu hərəkətləri əsnasında idarəsiz hərəkətdə olmazlar, bir–birlərinin orbitlərini kəsməzlər, bir–birləriylə toqquşmazlar.

İndi yaxın nümunə olaraq Günəşi ələ alağ. Astronomların hesablamalarına görə, Günəş, içində olduğu qalaktikanın hərəkəti səbəbiylə Solar Apex adı verilən orbit boyunca Veqa ulduzu istiqamətində saatda 720.000 kilometr sürətlə hərəkət etməkdədir. Bu, təxminən bir hesabla Günəşin gündə 17.280.000 km. yol qət etdiyini göstərir. Təbii ki, onun cazibə qüvvəsinə bağlı olan Dünyanın da... Günəşin bu səfərini Allah belə bildirmişdir:

Günəş də özünün qaldığı yerə axıb gedir. Bu, Qüdrətli, Bilən Allahın əzəli hökmüdür. (Yasin surəsi, 38)

Vəziyyətin fəvqəladəliyini təkrar xatırladaq. Kainatdakı milyardlarla ulduzdan biri olan Günəş, kosmosda hər gün 17 milyon kilometrdən çox yol almaqdadır. Bu, böyük sürət deməkdir. Günəşlə birlikdə onun cazibə sistemi içindəki bütün planetlər və peyklər də eyni məsafəni qət edirlər. Ayrıca kainatdakı bütün ulduzlar da buna bənzər bir səfərdə olurlar. Bu cisimlərin uyğun hərəkətləri Quranda belə bildirilir:

And olsun gözəl görünüşü olan səmaya! (Zəriyət surəsi, 7)

Göy cisimlərinin orbitlərindən ən kiçik sapmanın belə sistemi alt-üst edəcək qədər əhəmiyyətli nəticələr doğura biləcəyi hesablanmışdır. Məsələn Dünya orbitində, normaldan çox və ya az 3 millimetrlik bir sapma baxın nələrə yol açar bilərdi:

"Dünya günəş ətrafında dönərkən elə bir orbit çəkər ki, hər 18 mildə doğru bir xəttədən ancaq 2.8 mm ayrılır. Dünyanın çəkdiyi bu orbit tük payı çəşməz, çünki; orbitdən 3 mm-lik sapma belə böyük fəlakətlər yaradardı: sapma 2.8 yerinə 2.5 olsaydı orbit çox geniş olardı və hamımız donardıq, sapma 3.1 mm olsaydı hamımız qovrularaq ölərdik. " (Elm və Texnika Jurnalı, iyul 1983)

Kainatdakı bütün cisimlərin bu cür uyğunlaşma içində orbitlərinə sadıq qalaraq hərəkət etmələri, ortada şübhəsiz idarəli sistemin var olduğunu hiss etdirər. Belə böyük sistemin başı boş işləməsi mümkün deyil.

Kainatdakı cisimlərin sürətlərini də hesaba qatanda, bütün məlumatlar daha da kompleksləşər. Məsələn Dünya saatda 1.670 km. sürətlə öz oxu ətrafında dönər. Bu gün insanlar tərəfindən çıxarılmış olan ən sürətli güllənin saatda ortalama 1.800 km. sürətə sahib olduğu düşünəlsə dünyanın nəhəng ölçülərinə baxmayaraq sürətinin nə cür böyük olduğu aydın olar.

Yerin Günəş ətrafında sürəti isə güllənin təxminən 60 dəfə çoxdur: Saatda 108.000 km. Bu sürətlə yol ala bilən bir vasitə hazırlansaydı, bu vasitə Dünyanın ətrafını 22 dəqiqədə dolaşa bilərdi.

İndi miqyası böyüdərək Günəş sistemindəki sürətlərə baxaq. Günəş Sisteminin qalaktika mərkəzi ətrafındakı fırlanma sürəti saatda tam 720.000 km. İçində təxminən 200 milyard ulduzu saxlayan Süd Yolu qalaktikasının isə kosmos içindəki sürəti saatda 950.000 km. dir

Bu baş döndürən sürətləri, əslində dünya üzərindəki həyatın pambıq ipinə bağlı olduğunu göstərir. Bu cür kompleks və sürətli sistem içində nəhəng kosmos qəzalarının çox olması əslində mümkündür. Ancaq ayələrdə də bildirildiyi kimi bütün bu sistem içində heç bir uyğunsuzluq, heç bir ziddiyyət yoxdur. Yəni kainatdakı hər şey Allahın idarəsindədir.

Zamanın nisbiliyi

Zaman dediyimiz hiss, əslində bir anı bir başqa anla müqayisə etmə üsuludur. Bunu bir misalla açıqlaya bilərik. Bir cismə vuranda, ondan müəyyən səs çıxar. Eyni cismə beş dəqiqə sonra vuranda, yenə başqa səs çıxar. İnsan, birinci səs ilə ikinci səs arasında müddət olduğunu düşünər və bu müddətə "zaman" deyər. Halbuki ikinci səsi eşitdiyi anda, birinci səs yalnız zehmindəki xəyaldan ibarətdir. Yalnız yaddaşında var olan məlumatdır. İnsan, yaddaşında olanı, yaşadığı anla müqayisə edərək zaman hissini əldə edir. Əgər bu müqayisə olmasa, zaman hissi də olmayacaq. Eyni şəkildə kimsə bir otağa qapısından girib sonra da otağın ortasındakı kresloya oturan başqa insanı görəndə, müqayisə edər. Gördüyü insan kresloya oturduğu anda, onun qapını açması, otağın ortasına doğru getməsi ilə əlaqədar təsvirlər, yalnız beyində yer alan məlumatdır. Zaman hissi, kresloya oturmaqda olan insan ilə bu məlumatlar arasında müqayisə edilərək ortaya çıxar.

Qısacası zaman, beyində saxlanan bəzi xəyallar arasında müqayisə aparılarkən var olmaqdadır. Əgər bir insanın yaddaşı olmasa, beyni bu cür şərhlər etməz və dolayısı ilə zaman da meydana gəlməz. Bir insanın "mən otuz yaşımıdayam" deməsinin səbəbi, beyində otuz ilə aid bəzi məlumatların yığılmış olmasıdır. Əgər yaddaşı olmasa, ardında belə bir zaman hissəsi olduğunu düşünməyəcək, yalnız yaşadığı tək bir "an" ilə ünsiyyətdə olacaq.

Bu mövzuda fikir bildiren filosof və elm adamlarından nümunələr verərək mövzunu daha yaxşı izah etməyə çalışaq. Nobel mükafatlı məşhur genetika professoru və filosof François Jacob "Mümkünlərin oyunu" adlı kitabında zamanın geriyə axını ilə əlaqədar bunları izah edər:

Tərsindən göstərilən filmlər zamanın tərsinə doğru axacağı dünyanın nəyə bənzəyəcəyini təsəvvür etməyə imkan verir. Südün fincandakı qəhvədən ayrılacağı və süd qabına çatmaq üçün havaya atılacağı dünya; işıq dəstələrinin bir qaynaqdan fışqıracaq yerdə bir tələnin (çəkilmə mərkəzinin) içində toplanmaq üçün divarlardan çıxacağı bir dünya; saysız damcılardan heyvət verici şəkildə suyun xaricinə doğru atılan daşın bir insanın ovcuna gəlməsi üçün bir əyri boyunca tullanacağı dünya. Amma zamanın tərsinə çevrildiyi belə dünyada, beynimizin prosesləri və yaddaşımızın meydana gəlməsi də eyni şəkildə tərsinə çevrilmiş olacaq. Keçmiş və gələcək üçün də eyni şey olacaq və dünya tamamilə bizə göründüyü kimi görünəcək.

Beynimiz müəyyən sıralama üsuluna alışdığı üçün hal-hazırda dünya yuxarıda izah edildiyi kimi işləmir və zamanın həmişə irəli axdığını düşünürük. Halbuki bu, beynimizin içində verilən qərardır və dolayısı ilə tamamilə nisbidir. Gerçəkdə zamanın necə axdığını, ya da axıb axmadığını əsla bilmirik. Bu da zamanın mütləq həqiqət olmadığını, yalnız bir hiss forması olduğunu göstərir.

Zamanın hiss olduğu, 20-ci əsrin ən böyük fiziki sayılan Eynşteynin ortaya qoyduğu Ümumi Nisbilik Nəzəriyyəsi ilə də təsdiqlənmişdir. Lincoln Barnett, "Kainat və Eynşteyn" adlı kitabında bu mövzuda bunları yazır:

Bütün kosmosla birlikdə Eynşteyn sonsuz keçmişdən sonsuz gələcəyə axan çaşmaz və dəyişməz universal zaman anlayışını da bir kənara qoydu. Nisbilik nəzəriyyəsini əhatə edən anlaşılmazlığın böyük hissəsi insanların zaman duyğusunun da rəng duyğusu kimi bir hiss forması olduğunu qəbul etmək istəməyindən doğulur... Necə ki, kosmos maddi varlıqların mümkün sırası isə, zaman da hadisələrin mümkün sırasıdır. Zamanın obyektivliyini ən yaxşı Eynşteynin sözləri açıqlayır: "Fərdin həyatı bizə hadisələr silsiləsi içində təşkil edilmiş görünür. Bu silsilədən

xatırladığımız hadisələr “daha əvvəl” və “daha sonra” ölçüsünə görə sıralanmış kimidir. Bu səbəblə fərd üçün bir mən–zamanı, ya da subyektiv zaman vardır. Bu zaman öz içində ölçülə bilməz. Hadisələrlə saylar arasında elə bir əlaqə qura bilərəm ki, böyük bir sayı əvvəlki hadisə deyil də, sonrakı hadisə ilə əlaqədar olar.

Eynşteyn, Barnettin ifadələri, "kosmos və zamanın da hissiyyat formaları olduğunu, rəng, forma və böyüklük anlayışları kimi bunların da şüurdan ayrılı bilməyəcəyini göstərmiş"dir. Ümumi Nisbilik nəzəriyyəsinə görə "zamanın da, onu ölçdüyümüz hadisələr silsiləsindən ayrı, müstəqil varlığı yoxdur."

Zaman bir hissdən ibarət olduğuna görə də, tamamilə qəbul edənə bağlı, yəni nisbi anlayışdır.

Zamanın axış sürəti, onu ölçərkən istifadə etdiyimiz qaynaqlara görə dəyişir. Çünki insanın bədənində zamanın axış sürətini mütləq bir düzgünlüklə göstərəcək təbii saat yoxdur. Lincoln Barnettin ifadə etdiyi kimi "rəngi ayırd edəcək bir göz yoxsa, rəng deyə bir şey olmayacağı kimi, zamanı göstərəcək bir hadisə olmadıqca bir an, bir saat ya da bir gün heç bir şey deyil."

Zamanın nisbiliyi, yuxuda çox açıq şəkildə yaşanar. Yuxuda gördüklərimizi saatlar sürmüş kimi hiss etsək də, həqiqətdə hər şey bir neçə dəqiqə hətta bir neçə saniyə davam etmişdir.

Zamanın nisbiliyi, elmi üsulla də ortaya qoyulmuş konkret həqiqətdir.

Quranda keçən bir çox ayə zamanın mütləq olmadığını, nisbi olduğunu vurğulayır. Quranda 14 əsr əvvəl vurğulanan bu həqiqət, ancaq 20–ci əsrdə elm tərəfindən isbat edilə bilmişdir. Şübhəsiz bu da, Quranın, zamanı yaradan və zamandan münəzzəh olan Allahın endirilməsinin qəti dəlildir. Mövzu ilə əlaqədar bəzi ayələr belədir:

Onlar səndən əzabın tez gəlməsini istəyirlər. Allah Öz vədinə əsla xilaf çıxmaz. Rəbbinin yanında olan bir gün sizin saydığınızın min ili kimidir! (Həcc surəsi, 47)

Mələklər və Ruh (Cəbrail) Ona doğru sayı əlli min ilə bərabər bir gün ərzində qalxırlar. (Məric surəsi, 4)

O, göydən yerə qədər olan bütün işləri idarə edir. Sonra da bu işlər sizin saydığınız illərdən min ilə bərabər olan bir gündə Ona doğru yüksəlir. (Səcdə surəsi, 5)

Yuxarıdakı ayələrdən açıq şəkildə, bizim yaşadığımız zaman anlayışının fərqli ölçülərdə, fərqli qəbul edildiyi aydın olmaqdadır. Buna görə, bizim üçün çox uzun bir zaman hissəsi olaraq qəbul edilən müddət, Allah qatında bir an kimidir. Başqa bir ifadə ilə, ömrümüz boyunca yaşadığımızın və yaşayacağlarımızın hamısını Allah bilir. Çünki, Allah bizim bağlı olduğumuz zaman anlayışına bağlı deyil, kainatı və bütün canlıları yaratdığı kimi zamanı da O yaratmışdır.

Yağıntılar

Yağıntı dünya üzərindəki həyat üçün ən əhəmiyyətli faktorlardan biridir. Bir bölgədəki həyatın davam etməsi üçün yağıntı əsas şərtidir. İnsan daxil bütün canlılar üçün bu cür əhəmiyyət daşıyan yağıntılardan Quranın müxtəlif ayələrində söz edilir. Bundan başqa, yağıntılarının əmələ gəlməsi, miqdarları və təsirləri mövzusunda da əhəmiyyətli məlumatlar verilir. Quranın endirildiyi dövrdə elm tərəfindən əsla bilinməyəcək olan bu məlumatlar bizə Quranın ilahi bir söz olduğunu göstərir.

İndi Quranda yağıntı ilə əlaqədar verilən məlumatları sırayla araşdırıraq.

Yağıntının ölçüsü

Zuxruf surəsinin 11 –ci ayəsində yağıntı, müəyyən "ölçü" ilə enən bir su olaraq təsvir edilir. Ayə belədir:

Göydən lazım olduğu qədər su endirildi. Biz onunla ölü bir diyarı dirilttik. Siz də beləcə dirildilib çıxarılacaqsınız. (Zuxruf surəsi, 11)

Ayədə zikr edilən "miqdar" sözü yağıntının bir neçə xüsusiyyətiylə birdən əlaqədardır. Əvvəlcə, dünyaya yağan yağıntı miqdarı həmişə eynidir. Dünyada bir saniyədə 16 milyon ton suyun buxarlaşdığı hesablanmışdır. Bu, eyni zamanda bir saniyədə dünyaya yağan yağıntının miqdarıdır. Yəni su, həmişə mübadilə tarazlığı içində, "bir ölçüyə görə" hərəkət edir.

Yağıntının sahib olduğu ölçülərdən biri də eniş sürətiylə əlaqədardır. Yağıntı buludlarının minimum hündürlüyü 1.200 metrdir. Yağış damlasıyla eyni ağırlıq və böyüklükdəki bir cisim bu yüksəklikdən buraxıldığında gedərək sürətlənərək yerə təxminən 558 km/saatlıq bir sürətlə düşəcək. Şübhəsiz ki, belə bir sürətlə yerə dəyən hər cisim böyük təxribat edər. Əgər yağış da belə yağsaydı bütün əkili ərazilər məhv olacaq, məskunlaşma yerləri, evlər, avtomobillər böyük zərər görəcək, insanlar geniş diametrli qorunma tədbirləri almadan hərəkət edə bilməyəcəkdi. Üstəlik bu hesablar yalnız 1.200 metr yüksəklikdəki buludlar üçündür, halbuki, yer üzündə 10.000 metr yüksəkdə də yağış buludları gəzməkdədir. Bu cür bir yüksəklikdən düşən su damlası, normalda çox təxrib edici bir sürətə çatır.

Ancaq bu belə olmaz; nə qədər yüksəkdən düşərsə düşsünlər, yağış dənələrinin ortalama sürəti yerə çatdıqlarında yalnız 8–10 km/saatdır. Bunun səbəbi isə, yağış damlasının aldığı xüsusi formasıdır. Bu forma, atmosferin sürtünmə təsirini artıran və müəyyən bir "limit" sürətə çatdığında daha çox sürətlənməsini maneə törədən formaları. (Hal-hazırda paraşüt də bu texnikadan istifadə edilərək emal edilir.)

Yağıntının "ölçü"ləri bununla da qalmaz. Məsələn, yağışın yağmağa başladığı atmosfer laylarında istilik, –40°C–yə qədər enə bilər. Ancaq yağış əsla buz qəliblərinə çevrilməz. (Buza dönüşsə, şübhəsiz yerdəki canlılar üçün ölümcül təhdid meydana gətirərdi.) Bunun səbəbi

atmosferdəki suyun saf su xüsusiyyətində olmasıdır; bilindiyi kimi saf su çox aşağı temperaturlarda belə asanlıqla donmaz.

Yağıntının yaranması

Yağıntının necə meydana gəldiyi uzun müddət insanlar üçün tam bilinməyən bir sirr idi. Ancaq hava radarlarının kəşf edilməsindən sonra, yağıntının hansı mərhələlərdən keçərək əmələ gəldiyi dəqiqləşdi.

Buna görə, yağış üç mərhələdən keçərək əmələ gəlir: Əvvəl külək yolu ilə yağışın "xammalı" havalanır. Ardından buludlar meydana gəlir və ən son olaraq da yağış damlacıqları ortaya çıxar.

Quranda yağışın əmələ gəlməsi ilə əlaqədar deyilənlər isə, tam da bu müddətdən söz edirlər. Bir ayədə bu meydana gəlmə ilə əlaqədar belə məlumat verilir:

Buludları qaldıran küləkləri Allahdır göndərən. Allah səmada onları istədiyi kimi yayıb topa-topa edir. Sən onlardan yağış töküldüyünü görürsən. Allah onu qullarından istədiyi kimsələrə endirən kimi onlar sevinirlər. (Rum surəsi, 48)

İndi ayənin ifadə etdiyi üç mərhələni texniki olaraq araşdıraq.

1-ci mərhələ: "Buludları qaldıran küləkləri Allahdır göndərən..."

Okeanlardakı köpüklənmə ilə yaranan saysız hava qabarcığı davamlı partlamaqdadır və su zərrələri davamlı olaraq səmaya fırlamaqdadır. Duzu zəngin bu zərrələr daha sonra küləklərlə daşınar və atmosferdə yuxarılara doğru yol alırlar. Aerozol adındakı bu kiçik hissəciklər "su tələsi" deyilən bir mexanizmlə yenə dənizlərdən yüksələn su buxarını öz ətraflarında kiçik damlalar halında toplayaraq buludları meydana gətirirlər.

2-ci mərhələ: "... səmada onları istədiyi kimi yayıb topa-topa edir ..."

Duz kristallarının ya da havadakı toz zərrələrinin ətrafında sıxlaşan su buxarı sayəsində buludlar əmələ gəlir. Bunların içindəki su damlacıqları çox kiçik olduqlarından (0.01 ilə 0.02 mm diametrində) havada asılı qalırlar və göyə yayılırlar. Beləcə səma buludlarla örtülər.

3-cü mərhələ: "... Sən onlardan yağış töküldüyünü görürsən..."

Duz kristallarının və toz zərrəciklərinin ətrafında bir yerə gələn su parçacıqları yaxşıca sıxlaşaraq yağış damlalarını əmələ gətirirlər. Beləcə havadan daha ağır bir mövqeyə gələn damlalar buluddan ayrılaraq yağış formasında yerə düşməyə başlayırlar.

Yuxarıdakı texniki izahdan çıxarıla biləcək dəqiq nəticə budur:

Yağıntının meydana gəlməsindəki hər mərhələ, Quran ayələrində bildirilir. Üstəlik bu mərhələlər meydana gəlmə sırasıyla açıqlanmışdır. Dünyadakı bir çox təbii hadisədə olduğu kimi, bunda da Quranda ən doğru şərh edilmiş, üstəlik bu şərh elmin kəşfindən əsrlər əvvəl insanlara bildirilmişdir.

Ölü torpağa verilən həyat

Quranda, yağışın "ölü diyarı diriltmə" funksiyasına bir çox ayədə diqqət çəkilir. Məsələn bir ayədə belə deyilir:

...Biz göydən tərtemiz su endirdik ki, onunla ölü bir diyarı canlandıraraq, yaratdığımız neçə-neçə heyvanlara və neçə-neçə insanlara ondan içirdək. (Furqan surəsi, 48-49)

Necə ki yağışın, canlılar üçün qaçınılmaz ehtiyac olan suyu yer üzünə buraxmasının yanında bir də gübrələmə xüsusiyyəti vardır.

Dənizlərdən buxarlanaraq buludlara çatan yağış damlları, ölü torpağı "canlandıracaq" bəzi maddələr təşkil edirlər. Bu "canlandırıcı" səsləndirilib yağış damllarına "səthi gərginlik damlları" adı verilir. Səthi gərginlik damlları, bioloqların dəniz səthinin mikro lay dedikləri üst qismində meydana gəlirlər; millimetrin onda birindən daha incə olan bu səthi pərdədə, mikroskopik dəniz yosunlarının və zooplanktonların pozulmasından ötəri meydana gələn bir çox üzvi artıq vardır. Bu artıqların bəziləri, dəniz suyunda çox az olan fosfor, maqnezium, kalium kimi elementləri və ayrıca mis, sink, kobalt, və qurğuşun kimi ağır metalları seçib ayıraraq öz içlərində toplayırlar.

"Biz göydən bərəkətli su endirdik, onunla bağlar və biçilən taxıl dənələri bitirdik. (Qaf surəsi, 9)

Yağışlarla torpağa enən bu duzlar, səmərəni artırmaq üçün istifadə edilən gübrələrdən bəzilərinin (kalsium, maqnezium, kalium və s.) kiçik nümunələridir. Bu cür Aerozol olan ağır metallar isə, bitkilərin inkişafında və istehsalında məhsuldarlıq artırıcı elementləri meydana gətirirlər.

Meşələr də, yenə bu dəniz mənşəli Aerozol köməyiylə inkişaf edər və bəslənərlər. Bu yolla, hər il quru parçalarının ümumi səthi üzərinə 150 milyon ton gübrə düşür. Bu təbii gübrələmə işləyişi olmasaydı, dünya üzərində çox daha az bitki olacaq, həyat tarazlığı pozulacaqdı.

İşin ən maraqlı tərəfi isə, ancaq müasir elm tərəfindən ortaya çıxarılan bu gerçəyin, Quranda Allahın əsrlər əvvəldən bildirilməsidir.

Bir insanın doğumu

Quranda insanlar imana çağırılırkən olduqca fərqli mövzulardan bəhs edilir. Kimi zaman göylər, kimi zaman yer üzü, kimi zaman da heyvanlar və bitkilər insana dəlil göstərilir. Yenə bir çox ayədə insanın şəxsən öz yaradılışına dönüb baxması məsləhət edilir. İnsanın yer üzünə necə gəldiyi, hansı mərhələlərdən keçdiyi və təməl maddəsinin nə olduğu tez-tez xatırladılır:

Sizi Biz yaratdıq. Bəs nə üçün dirildiləcəyinizi təsdiq etmirsiniz? Axıtdığınız nütfəni gördünüzmü? Onu siz yaradırsınız, yoxsa Biz? (Vaqiə surəsi, 57–59)

İnsanın yaradılışı və bu yaradılışın möcüzəvi cəhətləri daha bir çox ayədə vurğulanır. Ancaq bu vurğular arasında elə məlumatlar vardır ki, bunlar Quranın endirildiyi 7-ci əsrdə əsla bilinməyəcək detallardır. Bunlardan bəziləri belədir:

1) İnsan məni mayesinin hamısından deyil, əksinə çox kiçik bir parçasından (spermadan) yaradılır.

2) Uşağın cinsiyyətini kişinin xromosomları müəyyənləşdirir.

3) İnsan embrionu ana bətninə adətən bir zəli kimi yapışır.

4) İnsan, ana rəhmində üç qaranlıq bölgə içində inkişaf edir.

Quranın endirildiyi əsrdə də insanlar əlbəttə doğumun təməl maddəsinin cinsi əlaqə sonrasında kişidən gələn maye ilə əlaqədar olduğunu bilirdilər. Uşağın ortalama doqquz ayda doğulduğu da rahatlıqla müşahidə etmək, bilmək üçün araşdırma tələb etməyən mövzu idi. Ancaq yuxarıda sıraladığımız məlumatlar o dövrün elm səviyyəsinin çox üstündə idi. Bunlar, ancaq 20-ci əsr elmi tərəfindən kəşf edildi.

İndi, kəşf edilən bu məlumatları müvafiq olaraq araşdıraq.

1) "Bir damla su"

Spermalar yumurtaya çatana qədər ananın bədənində çətin yol keçirərlər. Bu yolda 250 milyon spermanın ancaq 1000 qədəri yumurtaya çatmağa müvəffəq olar. Beş dəqiqə sonra yarışın sonunda, yarım duz dənəsi böyüklüyündəki yumurta spermadan yalnız birini qəbul edəcək. Yəni insanın məninin hamısı deyil, ondan kiçik bir parçadır. Ancaq, bilindiyi kimi, bunlardan yalnız biri yumurtanı dölləməyi bacarar. Quranda isə bu gerçək belə açıqlanar:

Bəlkə insan özbaşına qoyulacağını güman edir? Məgər o, kişi toxumundan axıdılan bir damla nütfə deyildimi? (Qiyamət surəsi, 36–37)

Diqqət edilsə, Quranda insanın məninin hamısından deyil, onun içindən alınan kiçik bir parçadan yaradıldığı xəbər verilməkdədir. Bu ifadədəki xüsusi vurğunun müasir elm tərəfindən kəşf edilən bir həqiqəti açıqlaması isə, ifadənin İlahi qaynaqlı məlumat olduğunun dəlilidir.

2) "Qarışdırılmış" maye

Məni olaraq adlandırılan və spermaları daşıyan bəsləyici maye sadəcə spermalardan meydana gəlməz. Əksinə, məni bir–birindən fərqli mayələrin qarışığından ibarətdir. Bu mayələrin, spermanın ehtiyac duyduğu enerjini qarşılayacağı şəkərə, bəzi xüsusiyyəti ilə ana bətni girişindəki turşuları neytrallaşdırmaq, spermanın hərəkət edəcəyi sürüşkən vəziyyəti təmin etmək kimi vəzifələri vardır.

Maraqlıdır ki, Quranda mənidən bəhs edilərkən müasir elmin ortaya çıxardığı bu gerçəyə də işarə edilməkdə və "qarışdırılmış" maye kimi təsvir edilməkdədir:

İnsanı qarışdırılmış nütfədən yaradaraq onu sınaqdan keçirmək məqsədilə eşidən və görən etdik. (İnsan surəsi, 2)

Bir başqa ayədə isə yenə məninin qarışıq olduğuna işarə edilir, insanın isə bu qarışıqın "əsasından" yaradıldığı vurğulanır:

Hansı ki, yaratdığı hər şeyi gözəl biçimdə yaratmış, insanı ilk olaraq palçıqdan xəlq etmiş, sonra onun nəslini bir damla dəyərsiz sudan əmələ gətirmiş, (Səcdə surəsi, 7–8)

Burada "əsas" deyə çevrilən Ərəbcə "sulala" sözü, əsas ya da bir şeyin ən yaxşı qismi deməkdir. Hansı şəkildə alınırsa–alınсын "bir bütünün bir qismi" mənasına gəlir. Və bu vəziyyət Quranın insan yaradılışını ən incə detalına qədər bilən bir İradənin sözü olduğunu göstərməkdədir. Çünki o İradə, onsuz da insanı yaradan Allahdır.

Ey insan! Səni öz Səxavətli Rəbbinə qarşı qoyan nədir? O ki, səni yaradıb kamilləşdirdi və sənə gözəl bir surət verdi. Səni istədiyi şəklə saldı. (İnfitar surəsi, 6–8)

3) Cinsiyyətin müəyyən edilməsi ...

Daha yaxın zamana qədər körpənin cinsiyyətini kişi və qadın hüceyrələrinin birlikdə müəyyən etdiyi sanılırdı. Halbuki genetik və mikrobiologiya elmlərinin inkişafı ilə, qadının bu təyin etmədə heç bir rolu olmadığı aydın oldu.

İnsan quruluşunu müəyyən edən 46 xromosomdan ikisi cinsiyyət xromosomu olaraq adlandırılır. Bu iki xromosom kişidə XY, qadında isə XX kimi adlandırılır. Bunun səbəbi bu xromosomların bu hərflərə bənzəməsidir. Y xromosomu kişilik, X xromosomu isə qadınlıq genləri daşıyır.

Bir insanın meydana gəlməsi, kişi və qadında cüt–cüt iştirak edən bu xromosomların bir dənəsinin birləşməsi ilə başlayır. Qadında yumurtlama zamanı iki yerə ayrılan yumurta hüceyrəsinin hər iki parçası da X xromosomunu daşıyır. Halbuki kişidə ikiyə ayrılan yumurta hüceyrəsi, X və Y xromosomları ehtiva edən iki fərqli sperma meydana gətirər. Qadında olan X xromosomu əgər kişidəki X xromosomu ehtiva edən spermatozoidlə birləşsə qadın, Y xromosomu ehtiva edən spermatozoidlə birləşsə kişi meydana gələr.

Yəni doğulacaq uşağın cinsiyyətini təyin edən faktor, kişidəki hansı xromosomun qadındakı xromosomla birləşəcəyi sualıdır.

Şübhəsiz, genetika kəşf edilənə qədər, yəni 20–ci əsrə qədər, bunların bir çoxu bilinmirdi. Əksinə, bir çox mədəniyyətdə, doğulacaq uşağın cinsiyyətinin qadın tərəfindən təyin edildiyi inancı yayılmışdı.

Halbuki Quranda, genlərin kəşfindən 13 əsr əvvəl bu batil inancı rədd edən məlumat verilmişdi insanlara. Kişilik və qadınlığın, "rəhmə tökülən nütfədən" yaradıldığı, yəni cinsiyyətin mənşəyinin qadın deyil kişi bədənini olduğu Quranda bu şəkildə ifadə edilmişdir:

O, insanlardan və heyvanlardan biri erkək və bir də dişi olmaqla iki cüt yaratdı axıdılan bir nütfədən. (Nəcm surəsi, 45–46)

4) Rəhmə yapışan Ələq ...

Kişidən gələn sperma və qadındakı yumurta yuxarıda toxunduğumuz şəkildə birləşərkən doğulacaq uşağın ilk özəyi əmələ gəlmiş olur. Biologiyada "ziqot" olaraq təyin olunan bu tək hüceyrə, zaman itirmədən bölünərək çoxalacaq və getdikcə bir "ət parçası" halına gələcəkdir.

Ancaq ziqot bu böyüməsini boşluqda həyata keçirmir. Rəhim divarına yapışır, sahib olduğu çixıntılar sayəsində torpağa yapışan köklər kimi ora yapışır. Bu bağ sayəsində də inkişafı üçün ehtiyac duyduğu maddələri ananın vücudundan ala bilər.

Maraqlıdır ki, Quranda ana qarınıda böyüməyə başlayan ziqotdan söz edilərkən, o həmişə "ələq" olaraq qeyd edilməkdədir:

Yaradan Rəbbinin adı ilə oxu! O, insanı qan laxtasından yaratdı. Oxu! Sənin Rəbbin müqayisəsiz səxavətə malikdir. (Ələq surəsi, 1–3)

Bəlkə insan özbaşına qoyulacağını güman edir? Məgər o, kişi toxumundan axıdılan bir damla nütfə deyildimi? Sonra laxtalanmış qan oldu. Allah onu yaradıb kamil bir görkəmə saldı. Ondan da bir cüt kişi və qadın yaratdı. (Qiyamət surəsi, 36–39)

"Ələq" kəlməsinin ərəbcədəki mənası isə, "bir yerə asılıb yapışan şey"dir. Hətta söz əsl olaraq, bir bədənə yapışıb oradan qan əmən zəlilər üçün istifadə edilər. Bu sözün, bətn divarına yapışıb oradan həyatı üçün lazımlı şeyləri əmən ziqotu təsvir etmək üçün istifadə edilən ən uyğun söz olduğu isə açıqdır.

Quranda ziqot haqqında verilən məlumatlar bununla da bitmir.

Döl yatağına tam mənasıyla yapışmış olan ziqot inkişafa başlayır. Ana bətni isə, ziqotu qucaqlayan və "amnion mayesi" deyilən bir maye ilə doludur. Körpənin içində böyüdüüyü amnion mayesinin diqqəti çəkən ən əhəmiyyətli xüsusiyyəti, çöldən gələcək zərbələrə qarşı körpənin təhlükəsizliyini təmin etməsidir. Quranda, bu həqiqət də bildirilir:

Məgər Biz sizi dəyərsiz bir sudan (nütfədən) xəlf etmədikmi? Biz onu etibarlı bir yerdə yerləşdirmədikmi – (Mürsəlat surəsi, 20–21)

20–ci əsrdə hələ kəşf edilmiş olan bütün bu məlumatların, daha 7–ci əsrdən xəbər verilmiş olması Quranın Allahın nazil etdiyinin ən böyük dəlillərindəndir.

Məgər onlar Quran barəsində düşünməzlərmi? Əgər o, Allahdan başqası tərəfindən olsaydı, əlbəttə, onda çoxlu ziddiyyət tapardılar. (Nisa surəsi, 82)

Qurandakı təsvir tam doğrudur, çünki bu kitabdakı hər ayə Allahın sözləridir. İnsanı ana bətnində yaradıb şəkilləndirən Allah, bu müddəti ən yaxşı təsvir edəcək sözləri Kitabında bildirmişdir. Hamımızı bu şəkildə yaratmış olan Allah, həyatımızın başlanğıcını bir başqa ayədə belə təsvir edir:

Həqiqətən, Biz insanı palçıq cövhərindən yaratdıq. Sonra nütfə halında möhkəm yerdə yerləşdirdik. Sonra nütfədən laxtalanmış qan yaratdıq, sonra o qandan bir parça ət yaratdıq, sonra o bir parça ətdən sümüklər yaratdıq, sonra da sümükləri ət ilə örtükdük. Sonra da onu başqa bir məxluq olaraq xəlf etdik. Yaradanların ən yaxşısı olan Allah nə qədər xeyirxahdır! (Muminun surəsi, 12–14)

Dünyanın yumru olması

Quranın endirildiyi coğrafiyanın ana dili olan Ərəbcədir, çox inkişaf etmiş dildir. Söz xəzinəsi son dərəcə genişdir. Ayrıca ərəbcədəki hərəkətlərin bir hissəsi, Azərbaycan dilinə tək söz ilə tərcümə ediləməyəcək mənalarla yüklüdür. Məsələn "haşiyə" feili "içi titrəyərək qorxmaq" mənasındadır. (Başqa cür qorxular üçün isə başqa sözlər istifadə edilir.) Ya da "qariə" sözü "baş gələn sarsıdıcı hadisə" yəni Qiyaməti ifadə etmək üçün istifadə edilir.

Quranda keçən bu cür feillərdən biri də "təkvir" felidir. Bu feilin Azərbaycan dilində mənası "yumru bir şeyin üzərinə bir şey sarımaq"dır. Məsələn Ərəbcə lüğətlərdə "baş sariq sarma" kimi yumru cisimləri ehtiva edən feillər üçün bu söz istifadə edilməkdədir. İndi təkvir feilinin keçdiyi bir ayəni araşdıraq:

O, göyləri və yeri bir həqiqət kimi yaratmışdır. O, gecəni gündüzə bürüyür, gündüzü də gecəyə bürüyür. O, günəşi və ayı ram etdi. Onların hər biri müəyyən olunmuş vaxtadək hərəkət edir. O, Qüdrətlidir, Bağışlayandır. (Zumər surəsi, 5)

Ayədə gecənin və gündüzün bir–birinin üzərini sarıb–örtmələri (təkvir etmələri) mövzusunda verilən bilik, eyni zamanda Dünyanın forması mövzusunda qəti məlumat ehtiva etməkdədir. Ancaq

Dünyanın dairəvi olması halında bu ayədə ifadə edilən feil reallaşa bilər. Yəni 7-ci əsrdə endirilən Quranda, dünyanın yumru olduğuna işarə edilmişdir.

Halbuki unutmamaq lazımdır ki, o dövrdəki astronomiya anlayışı dünyanı daha fərqli təsvir edirdi. O dövrdə dünyanın düz səth olduğu düşünülürdü və bütün elmi hesab və açıqlamalar da buna görə edilirdi. Quranda isə o zamanın səhv məlumatları ilə əlaqədar heç bir ifadəyə rast gəlinmir. Əksinə Quran ayələrində bizə hələ bu əsrdə öyrəndiyimiz məlumatlar verilməkdədir. Quran Allahın sözü olduğu üçün, kainatı xarakterizə edərkən ən doğru sözlər istifadə edilmişdir.

Dağların vəzifəsi

Geologiyanın tapıntılarına görə, dağlar yer qabığını əmələ gətirən çox böyük təbəqələrin hərəkətləri və toqquşmaları nəticəsində əmələ gəlir. Bu təbəqələr çox böyükdür və bütün quru hissəni onlar daşıyırlar. İki təbəqə toqquşduğu zaman daha davamlı olan, o birinin altına girər və aralarındakı çöküntü havaya qalxar. Sıxışmış çöküntüdə ibarət böyük qıvrım da, ətrafdakı bölgədən yüksələrək dağları əmələ gətirir. Bu arada, dağları təşkil edən çıxıntı, yer üstündə olduğu qədər yer altında da irəliləyər. Yəni dağların gördüyümüz kütlələri qədər, yer altında aşağıya doğru uzanan kütlələri də vardır. Dağların bu yeraltındakı çıxıntıları, yer qabığının maqma təbəqəsi üzərində ya da öz təbəqələri arasında sürüşməsinə mane olar.

Bu izahdan da aydın olduğu kimi, dağların ən əhəmiyyətli xüsusiyyətlərindən biri, bir-birinə yaxınlaşaraq sıxışan yer təbəqələrinin birləşmə nöqtələrində yüksəlmələri və bu təbəqələrin "sabitləmələri"dir. Yəni dağları, taxtaları bir yerdə tutan misimarlara bənzədə bilərik.

Digər tərəfdən, dağların inanılmaz kütlələri ilə yer qabığına etdikləri təzyiq, Dünyanın nüvəsindəki maqma hərəkətlərinin təsirlərinin yer üzünə çataraq yer qabığını parçalamasına da mane olmaqdadır. Dünyanın nüvə olaraq adlandırılan mərkəz təbəqəsi, minlərlə dərəcə istilikdə ərimiş maddələrdən ibarət olan bölgədir. Nüvədə meydana gələn hərəkətlər səbəbiylə yer üzünü təşkil edən təbəqələr arasında ayrılma bölgələri meydana gəlməkdədir. Bu bölgələrdə yüksələn dağlar aşağıdan yuxarıya gələn hərəkətləri maneə törədərək Dünyanı şiddətli zəlzələlərdən qoruyurlar.

İşin maraqlı tərəfi isə, indiki vaxtda müasir geologiya tərəfindən ortaya qoyulan bu texniki gerçəklərin, əsrlər əvvəl Quranda xəbər verilmiş olmasıdır. Dağlardan söz edən bir Quran ayəsində belə deyilir:

O, göyləri görə biləcəyiniz bir dirək olmadan yaradıb saxlamış, yer sizi silkələməsin deyər, orada möhkəm dağlar qurmuş və ora cürbəcür heyvanlar yaymışdır. Biz göydən yağmur yağdırıb orada cürbəcür gözəl bitkilər bitirdik. (Loğman surəsi, 10)

Allah Quranda bu ayəsiylə, eyni zamanda o dövrdə məşhur qəbul görən inanışın batil olduğunu göstərirdi. O dövrdə bir çox cəmiyyətdə olduğu kimi, primitiv astronomiya anlayışına

sahib olan Ərəblər, səmanın dağlar sayəsində tərədə dayana bildiyini zənn edirdilər. Bu inanca görə düz olan dünyanın iki ucunda yüksək dağlar mövcud idi. Bu dağlar göy qübbənin "dayanaqlarıydılar". Yəni səmanı ayaqda tutan dirək kimi olduqları düşünülürdü. Bu inancın səhv olduğu üstdəki ayədə qəti olaraq ortaya çıxdı və insanlara səmanın "dayaqsız" olduğu xəbər verildi. Ayrıca dağların gerçək geoloji funksiyası da xəbər verildi: Sarsıntılar qarşısını almaq. Bu mövzudakı bir başqa ayədə də yenə eyni mövzu vurğulanmışdır:

Yerin onları yırgalamamasından ötrü orada möhkəm dağlar yaratdıq. Onlar istədikləri yerə gedə bilsinlər deyə, orada geniş yollar saldıq. (Ənbiya surəsi, 31)

Açıqca görüldüyü kimi Allah, çox yeni əldə edilə bilən geologiya məlumatlarını hələ 7-ci əsrdə Quranla insanlara xəbər verirdi. Bu da, Quranın hər şeyi bilən Allah tərəfindən endirilmiş olduğunun bir başqa dəlilidir.

Tozlandırın küləklər

Quranda küləklərin "tozlandırın" xüsusiyyətindən Hicr surəsinin 22-ci ayəsində belə bəhs edilir:

Biz küləkləri dövləndirici (buludlarda su əmələ gətirən, bitkiləri tozlandırın bir vasitə) kimi göndərdik, göydən yağmur yağdırıb onu sizə içirdik. Belə olmasaydı, siz onu yığıb saxlaya bilməzdiniz. (Hicr surəsi, 22)

Bu ayədə keçən "tozlandırın" sözünün ərəbcə qarşılığı həm bitkilərin, həm də buludların tozlandırması mənasını daşıyır. Necə ki, müasir elm küləklərin hər iki funksiyaya da sahib olduğunu göstərmişdir. Küləklər, əvvəlki səhifələrdə də ifadə etdiyimiz kimi, yağış damlasının meydana gəlməsində rol oynayacaq kristalları daşıyaraq buludları tozlandırmış olurlar. Bununla birlikdə küləklər, bitkiləri tozlandırın vəzifəsini də edirlər.

Yer üzündəki bir çox bitki, insanlar və heyvanlar kimi dişi və erkək olmaq üzrə fərqli cinsiyyətə malikdir. Heyvanlar və insanlar sahib olduqları hərəkət etmə qabiliyyəti sayəsində törəyərlər. Halbuki, bitkilərin dövlənmək üçün bir-birlərinə yaxınlaşma imkanı yoxdur. Buna görə küləklər bu problemi həll edirlər. Küləklər vasitəsilə bitkilərin dişi və erkək çoxalma hüceyrələri bir-birinə yaxınlaşdırılaraq, dünyadakı bitki həyatının davamı təmin edilər. Amerikalı bioloq, bunu belə izah edir:

"Bir çox bitki küləkdən tozcuq tutacaq şəkildə mükəmməl olaraq yaradılmışdır. Qozalar, çiçək salxımları və digər strukturlar hava axınlarına kanallar meydana gətirər. Və sperma istehsal edən tozcuqlar bu kanallar sayəsində çoxalma sahələrinə gəlir... Bitkilər havaya sperma istehsal edən tozcuq toxumlarını fırladırlar. Daha sonra hava axınları bu toxumları eyni növdən digər

bitkilərə daşıyar. Yumurta hüceyrəsinə gələn tozcuq burada yumurtanı dölləyər və beləcə yumurta hüceyrəsi toxuma çevrilər."

Barmaq izinin xüsusiyyəti

İnsanın barmaqlarının uc hissəsindəki dərinin gözlə görülə bilən şəkillər yaratması ilə "barmaq izi" tamamilə insana xasdır. Hal-hazırda dünyada yaşayan hər insanın barmaq izi bir-birindən fərqlidir. Üstəlik tarix boyunca yaşamış olan bütün insanlarınki də bir-birlərindən fərqli olmuşdur. Bu izlər, dərin kəsik və böyük zədə olmadığı müddətcə insanın həyatı boyunca da eyni qalar.

Barmaq izi, bu səbəblə çox əhəmiyyətli "şəxsiyyət vəsiqəsi" sayılmaqda və bütün dünyada bu məqsədlə istifadə edilir.

Diqqətlə araşdırıldığında barmaq izlərindəki bəzi xətlərin ani olaraq sonlandığı və ya ortadan ikiyə ayrılıb bir çəngəl meydana gətirdiyi görüləcək. Bu xarakteristika nöqtələr "epitet" olaraq təyin olunmaqdadır. Barmaq izləri üçün əsas fərqləndirici xüsusiyyət, epitetlərin barmaq izi içərisində olduğu yerlər və istiqamətləridir. Əlimizdəki bütün barmaq izlərimizi diqqətlə müqayisə etsək, ana quruluş olaraq bir-birinə bənzəsələr də, epitetlər göz önünə alındığında əslində çox fərqli olduqlarını görürük. Bu fərqliliklər elə ayırd ediləndir ki, dünyada iki fərqli insanın eyni barmaq izinə sahib olma ehtimalı 64 milyardda bir olaraq müəyyən olunmuşdur.

İki əsr əvvələ qədər barmaq izi heç də bu qədər əhəmiyyətli bir anlayış deyildi. Çünki hər insanın barmaq izinin bir-birindən fərqli olduğu ancaq 19-cu əsrin sonlarında fərq edildi. 1880-ci ildə Henry Faulds adlı İngilis elm adamı, Nature jurnalında nəşr olunan məqaləsində insanların barmaq izlərinin həyatı boyunca dəyişmədiyini və cinayətkarların da şüşələr üzərində buraxdıqları barmaq izləri sayəsində yaxalana biləcəyini açıqladı. 1884-ci ildə İngiltərədə ilk dəfə bir cinayət, barmaq izləri təqib edilərək çözüldü. 19-cu əsrə qədər kimsə barmaq uclarındakı dalğalı şəkillərin xüsusiyyətinin və mənasının olduğunu düşünməmişdi.

Halbuki Quranda, insanların barmaq uclarında çox əhəmiyyətli xüsusiyyət olduğuna hələ 7-ci əsrdə işarə edilmişdi. Barmaq izinin əhəmiyyətinə diqqət çəkən Quran ayəsi belədir:

İnsan elə düşünür ki, Biz onun sümüklərini yığa bilməyəcəyik. Mütləq yığacağıq! Biz onun barmaq uclarını bərpa etməyə qadirik. (Qiyamət surəsi, 3-4)

Quranda söz təkrarları

Quranın indiyə qədər araşdırdığımız möcüzəvi xüsusiyyətlərindən başqa bir də "riyazi möcüzə"si vardır. Bu möcüzəyə bir nümunə, Qurandakı bəzi söz təkrarlarının verdiyi orta sayıdır. Bir-biriylə əlaqədar bəzi sözlər çətdirici şəkildə eyni sayda təkrarlanır. Aşağıda, bu cür sözlər və Quran içindəki təkrarlanma sayları verilmişdir.

"Yeddi göy" ifadəsi 7 dəfə keçir. "Göylərin yaradılışı (xəlqi səmavat)" ifadəsi də 7 dəfə təkrarlanır.

"Gün (yənm)" tək olaraq 365 dəfə keçərkən, çoxluq yəni "günlər (əyyam və yənməyn)" sözləri 30 dəfə təkrarlanır. "Ay" sözünün təkrar sayı isə 12-dir.

"Xəyanət" sözü 16 dəfə keçərkən, "xəbis" sözünün təkrar sayı da 16.

"Bitki" və "ağac" sözlərinin təkrar sayı eynidir: 26.

"Cəza" sözü 117 dəfə keçir, Quranın təməl prinsiplərdən olan "bağışlamaq" ifadəsi bu ədədin tam 2 misli qədər yəni 234 dəfə təkrarlanır.

"De" sözlərini saydığımızda çıxan nəticə 332. "Dedilər" sözünü saydığımızda da eyni rəqəmi görürük.

"Dünya" sözü və "axirət" sözünün təkrarlanma sayı da eyni: 115.

"Şeytan" sözü 88 dəfə keçir. "Mələk" sözünün təkrar sayı da 88.

"İman" (tamlama almadan) sözü Quranda 25 dəfə təkrarlanır, "küfr" sözü də.

"Zəkat" sözü 32 dəfə təkrarlanarkən, "bərəkət" sözünün təkrarlanma sayı da 32.

"Rəhmət" sözü 79, "hidayət" sözü də 79 dəfə təkrarlanır.

"Yaxşılar (əbrar)" 6 dəfə, "pislər" isə tam yarısı qədər yəni 3 dəfə keçir.

"Yaz-isti" sözləri ilə "Qış-soyuq" sözlərinin keçiş ədədləri də eyni: 5.

"Sizi (insanı) yaratdı" ifadəsi və "qulluq" sözünün işlənmə ədədləri də eyni: 16.

"Şərab (hımr)" və "sərxoşluq (səkərə)" sözləri də eyni sayda təkrarlanır: 6.

"Zənginlik" 26 və "kasıblıq" isə yarısı qədər, 13 dəfə keçir.

"İnsan" 65 dəfə keçir; insanın yaradılış mərhələlərinin sayının cəmi də eynidir:

Torpaq (turabun)	17
Nüftə (nutfun)	12
Embrion (alak)	6
Bir çeynəməli ət (meda'a)	3

Sümük (ızamun)	15
Ət (lehmun)	12
CƏMİ	65

Quranda 19 möcüzəsi

Quranın riyazi möcüzəsinin bir başqa yönü isə 19 sayının, ayələrin içində şifrəli şəkildə yerləşdirilmiş olmasıdır. Müddəssir surəsinin 30-cu ayəsində diqqət çəkilən bu sayı, Quranın bəzi yerlərində şifrələnmişdir. Bunun nümunələrini belə sayı bilərik:

- Bəsmələ 19 həfdir.
- Quran 114 (19x6) surədən ibarətdir.
- İlk vəhy edilən 96-cı surə sondan 19-cu surədir.
- İlk vəhy olan 96-cı surənin ilk 5 ayəsi, tam 19 sözdən yaranır.
- Bu 19 söz 76 (19x4) həfdir.
- Vəhy edilən ilk surə 19 ayədən ibarətdir.
- Son vəhy edilən surə olan Nəsr, cəmi 19 sözdən ibarətdir. Ayrıca bu surənin Allahın yardımından söz edən ilk ayəsi də 19 həfdir.
- Quranda 114 (19x6) bəsmələ vardır.
- Quranda başında bəsmələ olmayan tək surə, 9 nömrəli Tövbə surəsidir. Bu surədən əvvəl yer alan 8-ci surədən 19 surə sonra gələn 27 nömrəli Nəml surəsinin həm başında, həm də 30-cu ayəsində bəsmələ vardır. Bəsmələləri 114-ə tamamlayan 27-ci surənin 30-cu ayəsidir. Surə və ayə nömrələrini yəni 27 və 30-u topladığımızda 57 (19x3) sayını alırıq.
- Quranda keçən "Allah" sözünün cəmi sayı 2698 (19x142)-dir.
- Quranda keçən "rahim" sözünün cəmi sayı 114 (19x6)-dür.
- Quranda keçən bütün sayıları (təkrarlar diqqətə alınmadan) topladığımızda çıxan sayı 162.146 yəni 19x8534-dür.
 - +2+3+4+5+6+7+8+9+10+11+12+1+20+30+40+50+60+70+80+99+100+200+300+1000+2000+3000+5000+50000+100000)
- Qurandakı bəzi surələrin əvvəlində "mukattaa" adı verilən baş həflər vardır. Baş həfli ilk surə ilə baş həfli son surə arasında 38 (19x2) ədəd baş həfssiz surə vardır.

- 29-cu surənin başında 14 hərfdən ibarət olan 14 müxtəlif hərf kombinasiya vardır.
29+14+14=57 (19x3)
- Allahın adlarından dördünün əbcəd dəyəri 19-un tam qatıdır.
 - Vahid (tək) 19 (19x1)
 - Zulfadlil azim (Böyük Lutf Sahibi) 2698 (19x142)
 - Məcid (Uca) 57 (19x3)
 - Cami 114 (19x6)
- Quranın ən başından etibarən 19 ayəyə sahib ilk surəsi İnfitar surəsidir. Bu surənin digər xüsusiyyəti son sözünün Allah olmasıdır. Bu eyni zamanda Qurandakı sondan 19-cu Allah sözüdür.
- Kaf hərfi ilə başlayan 50-ci surədə 57 (19x3) ədəd kaf hərfi vardır. Başında kaf hərfi olan 42-ci surədə yenə 57 (19x3) ədəd kaf hərfi vardır. 50-ci surənin 45 ayəsi vardır. Bunları toplasaq nəticə 95 (19x5)-dir. 42-ci surənin 53 ayəsi vardır. Bunları toplasaq 42 + 53 yenə 95 (19x5)-dir.
- Qaf Surəsinin ilk ayəsində Quran üçün istifadə edilən Məcid sözünün əbcəd dəyəri 57 (19x3)-dir. Yuxarıda da ifadə etdiyimiz kimi surə içindəki kaf hərflərinin cəmi də 57-dir.
- Qaf surəsindəki kaf hərflərinin keçdiyi ayələrin nömrəsini topladığımızda 19-un 42 qatı olan 798 sayını əldə edirik. 42 sayı isə başlanğıc hərfləri arasında kaf olan digər surənin nömrəsidir.
- Nun hərfi yalnız 68-ci surənin başında vardır. Bu surədəki nun hərflərinin ümumi sayı 133 (19x7)-dür.
- Surə nömrələri 19-un qatı olan surələrin ayə ədədlərini (bəsmələ daxil) toplayanda:

Surə No Ayə sayısı

19-cu surə	99
38-ci surə	89
57-ci surə	30
76-cı surə	32
95-ci surə	9
114-ci surə	7

CƏMİ: 266 (19x14)

- Bu mövzudakı digər təsbitlər isə belədir: bütün Quranda;
- Rəsul (elçi) sözü 513 (19x27) dəfə,
- Etiu (itaət edin) kəlməsi 19 dəfə,
- Rəbb (taqlama ilə istifadə edilməyənlər) sözü 152 (8x19) dəfə,

- Abd (qul), Abid (qulluq edən adam) və İbadət sözləri isə ümumi 152 (8x19) dəfə keçməkdədir.

Quranda rəqəmlər

3 rəqəmi

Cəmi 13 dəfə keçir.

...Əmin–amanlıq içində olduğunuz təqdirdə ümrəni bitirib həccə qədər qadağan olunanlardan istifadə edən kəs asan başa gələn bir qurbanlıq verməlidir. Qurbanlıq tapmayanlar isə həcc əsnasında üç gün və vətəninə qayıtdıqda isə yeddi gün oruc tutmalıdır. Bu da tam on gün edir. Bu, ailəsi Məscidulharamda yaşamayanlara aiddir. Allahdan qorxun və bilin ki, Allah şiddətli cəza verəndir. (Bəqərə surəsi, 196)

O dedi: “Ey Rəbbim! Mənim üçün bir əlamət təyin et”. Allah dedi: “Sənin əlamətin, üç gün insanlarla ancaq işarə ilə danışmaq olacaqdır. Həmin vaxtda Rəbbini çox yad et və səhər–axşam Onun şəninə təriflər de!” (Ali İmran surəsi, 41)

Ey Kitab əhli! Dininizdə ifrata varmayın və Allah barəsində yalnız həqiqəti deyin. Məryəm oğlu İsa Məsih ancaq Allahın elçisi, Onun Məryəmə göndərdiyi “Ol!” kəlməsi və Onun tərəfindən göndərilən bir ruhdur. Allaha və Onun elçilərinə iman gətirin və: “Tanrı üçdür!” deməyin. Batil əqidənizə son qoyun! Bu sizin üçün xeyirli olar. Həqiqətən, Allah Tək İlahdır! O, pakdır, müqəddəsdir, övladı olmaqdan uzaqdır. Göylərdə və yerdə nə varsa, Ona məxsusdur. Qoruyan olaraq Allah yetər. (Nisa surəsi, 171)

Allah sizi qəsdiniz olmadan içdiyiniz andlara görə (onları pozmağa görə) cəzalandırmaz, lakin O, sizi qəsdlə içdiyiniz andlara görə cəzalandıracaqdır. Bunun kəffarəsi ailənizə yedirdiyinizin orta hesabı dəyərində ya on kasıbı yedirtmək və ya onları geyindirmək və yaxud da bir köləni azad etməkdir. Kəffarə vermək üçün bir şey tapmayan kimsə üç gün oruc tutsun. Bu, and içib sonra pozduğunuz andlarınızın kəffarəsidir. Andlarınızı qoruyun! Allah Öz ayələrini sizə bu cür bəyan edir ki, bəlkə şükür edəsiniz. (Maidə surəsi, 89)

...Saleh dedi: “Yurdunuzda üç gün də kef eləyin. Bu, yalan olmayan bir vəddir”. (Hud surəsi, 65)

O dedi: “Ey Rəbbim! Mənim üçün bir əlamət müəyyən et”. Allah buyurdu: “Əlamətin budur ki, sən sağlam ikən üç gecə adamlarla danışmayacaqsan!” (Məryəm surəsi, 10)

Ey iman gətirənlər! Sahib olduğunuz kölələr və həddi–buluğa çatmayanlar yanınıza girmək istədikdə qoy üç vaxtda sizdən izin istəsinlər: sübh namazından əvvəl, günorta paltarınızı çıxartdığınız zaman və gecə namazından sonra. Bu sizin çılpaq ola biləcəyiniz üç vaxtdır. Qalan

vaxtlarda bir-birinizin yanına icazəsiz girməkdə nə sizə, nə də onlara heç bir günah gəlməz. Allah ayələri sizə belə izah edir. Allah Biləndir, Müdrkdir. (Nur surəsi, 58)

Bir dəfə axşam çağı ona üç ayağı üstündə durub bir ayağının dirnağını yerə vuran, çapar atlar göstərildi. (Sad surəsi, 31)

Allah sizi tək bir nəfərdən yaratdı. Sonra onun özündən zövcəsini yaratdı. O sizdən ötrü səkkiz cüt heyvan endirdi. O sizi analarınızın bətnlərində üç zülmət içərisində yaranış ardından yaranışa salaraq yaradır. Bu sizin Rəbbiniz olan Allahdır. Mülk Ona məxsusdur. Ondən başqa heç bir məbud yoxdur. Siz necə də haqdan döndərilirsiniz! (Zumər surəsi, 6)

Siz üç dəstəyə ayrılacaqsınız. (Vaqiə surəsi, 7)

O zaman onlara iki nəfər elçi göndərdik, amma onlar ikisini də yalançı saydılar. Biz də elçilərimizi üçüncüsü ilə qüvvətləndirdik. Elçilər: “Həqiqətən, biz sizə göndərilmiş elçilər” – dedilər. (Yasin surəsi, 14)

Heyzdən kəsilmiş yaşlı qadınlarınızın iddəsi barəsində şübhəniz varsa, onların, eləcə də hələ heyz görməmiş qızların gözləmə müddəti üç aydır. Hamilə qadınların gözləmə müddəti isə onlar hamiləlikdən azad olana qədərdir. Kim Allahdan qorxarsa, Allah onun işini asanlaşdırar. (Talaq surəsi, 4)

Üç qola ayrılan kölgəliyə gedin!” (Mürsəlat surəsi, 30)

4 rəqəmi

Cəmi 10 dəfə keçir.

Bir zaman İbrahim: “Ey Rəbbim, ölüləri necə diriltiyini mənə göstər!” – dedi. Rəbbi ona: “Məgər sən inanmırsan?” – dedi. İbrahim dedi: “Əlbəttə inanıram! Amma istəyirəm ki, qəlbim rahat olsun”. Allah buyurdu: “Quşlardan dördünü tut və onları özünə tərəf çəkib tikə-tikə et. Sonra hər dağın başına onlardan bir parça qoy, sonra da onları çağır, tez sənin yanına gələcəklər. Bil ki, Allah Qüdrətlidir, Müdrkdir!” (Bəqərə surəsi, 260)

Elə isə yer üzündə dörd ay gəzib dolaşın və bilin ki, siz müşriklər Allahdan yaxa qurtara bilməyəcəksiniz və Allah kafirləri rüsvay edəcəkdir. (Tövbə surəsi, 2)

Həqiqətən, Allah yanında ayların sayı on ikidir. Bunu da Allah göyləri və yeri yaratdığı gündə Kitabə yazmışdır. Bunlardan dördü haram aylardır. Doğru din budur. Odur ki, bu aylarda özünüzə zülm etməyin. Müşriklər hamısı bir yerdə sizinlə vuruşduqları kimi, siz də hamınız bir yerdə onlarla vuruşun və bilin ki, Allah müttəqilərlədir. (Tövbə surəsi, 36)

O, yerin üstündə möhkəm duran dağlar yerləşdirdi, onu bərəkətli etdi və ruzi istəyənlər üçün orada yer əhlinin ruzisini tam dörd gündə yerbəyer etdi. (Fussilət surəsi, 10)

Qadınları ilə yaxınlıq etməməyi and içənlər üçün gözləmə müddəti dörd aydır. Əgər onlar fikirlərindən dönsələr, əlbəttə ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir. (Bəqərə surəsi, 226)

Sizlərdən ölənlərin qoyub getdiyi zövcələr dörd ay on gün gözləməlidirlər. Onların gözləmə müddəti bitərkən şəriətə müvafiq qayda üzrə özləri barədə etdikləri işə görə sizə günah sayılmaz. Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır. (Bəqərə surəsi, 234)

Zinakarlıq edən qadınlarınıza qarşı özünüzdən dörd şahid çağırın! Əgər onlar şahidlik etsələr, o qadınları, ölüm onların həyatına son qoyanadək və yaxud Allah onlar üçün bir yol açanadək evlərindən bayıra buraxmayın. (Nisa surəsi, 15)

İsmətli qadınları zinada günahlandırıb, sonra dörd şahid gətirməyən kəslərə səksən çubuq vurun və onların şahidliyini heç vaxt qəbul etməyin. Onlar əsl fasiqlərdir. (Nur surəsi, 4)

Qadının da ərinin yalan danışarlardan olduğuna dair dörd dəfə Allahı şahid tutması cəzanı ondan dəf edər. (Nur surəsi, 8)

Nəyə görə onlar buna dair dörd şahid gətirmədilər? Madam ki, şahid gətirmədilər, deməli, onlar Allah yanında əsl yalançıdırlar. (Nur surəsi, 13)

7 rəqəmi

Cəmi 15 dəfə keçir.

"7 gök və 7 deniz" ifadələri toplam 7 kere keçiyor.

Yer üzündə olanların hamısını sizə görə xəlq edən, sonra göyə tərəf yönəlib onu yeddi qat göy edən Odur. O, hər şeyi bilir. (Bəqərə surəsi, 29)

De: “Yeddi göyün Rəbbi və əzəmətli Ərşin Rəbbi kimdir?” (Muminun surəsi, 86)

Əgər yer üzündəki bütün ağaclar qələm olsaydı, dəniz də mürəkkəb olub ardından ona yeddi dəniz də qatılsaydı, yenə də Allahın Sözləri qurtarmazdı. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, Müdrkdir. (Loğman surəsi, 27)

Yeddi göyü və yerdən də bir o qədərini yaradan Allahdır. Vəhy onların arasında ona görə nazil olur ki, Allahın hər şeyə qadir olduğunu və Allahın hər şeyi elmi ilə əhatə etdiyini biləsiniz. (Talaq surəsi, 12)

Yeddi göyü təbəqələr şəklində quran Odur. Sən Mərhəmətli Allahın yaratdığında qətiyyənlə bir uyşmazlıq tapmazsan. Bir başını qaldırıb göyə diqqət yetir, heç onda bir çat görürsənmi? (Mülk surəsi, 3)

Üstünüzdə yeddi möhkəm göy qurduq (Nəbə surəsi, 12)

O, iki gündə onları yeddi göy kimi yaratdı və hər göyə onun özünə məxsus vəzifə tapşırırdı. Biz dünya səmasını qəndillərlə bəzədik və mühafizəmizə götürdük. Bu, Qüdrətli və Bilən Allahın əzəli hökmüdür. (Fussilət surəsi, 12)

Mallarını Allah yolunda xərcləyənlərin məsəli yeddi sünbül verən bir toxumun məsəlinə bənzəyir ki, sünbüllərin hər birində yüz ədəd dən vardır. Allah istədiyi kimsənin mükafatını artırır. Allah hər şeyi Əhatəedəndir, Biləndir. (Bəqərə surəsi, 261)

Padşah dedi: “Mən yuxuda yeddi arıq inəyin yeddi kök inəyi yediğini, həmçinin yeddi yaşıl sünbül və bir o qədər də qurusunu gördüm. Ey zadəganlar! Əgər yuxu yoza bilirsinizsə, yuxumun yozumunu mənə bildirin”. (Yusif surəsi, 43)

Yusif dedi: “Yeddi il bacardığınız qədər əkin. Biçdiyinizi isə, yeyəcəyiniz az bir miqdar istisna olmaqla, sünbüldə saxlayın. (Yusif surəsi, 47)

Sonra bunun ardınca, toxumluq saxlayacağınız az bir miqdar istisna olmaqla, əvvəlcədən həmin illər üçün tədarük gördüyünüzü yeyəcək yeddi ağır il (quraqlıq illəri) gələcək. (Yusif surəsi, 48)

Onun yeddi qapısı vardır. Hər qapı üçün onlardan müəyyən bir dəstə təyin olunmuşdur. (Hicr surəsi, 44)

Biz sənə təkrarlanan yeddi ayəni və əzəmətli Quranı verdik. (Hicr surəsi, 87)

Biz sizin üstünüzdə yeddi göyü yaratdıq. Məxluqatımızdan da xəbərsiz olmamışıq. (Muminun surəsi, 17)

Allah onu yeddi gecə, səkkiz gün fasilə vermədən onların üstündə əsdirdi. Sən orada olsaydın, o tayfanı xurma ağacının yıxılmış çürük gövdələri kimi yerə sərilmiş görərdin. (Haqqə surəsi, 7)

12 rəqəmi

Cəmi 4 dəfə keçir.

O zaman Musa öz xalqı üçün su istədikdə, Biz: “Əsanla daşa vur!” – dedik. Daşdan on iki çeşmə qaynayıb çıxdı. Hər qəbilə su içəcəyi yeri tanıdı. Onlara dedik: “Allahın sizə verdiyi ruzidən yeyin–için və yer üzündə fəsad yayıb pis işlərə qurşanmayın!” (Bəqərə surəsi, 60)

Biz onları on iki nəslə – ümmətə böldük. Qövmü Musadan su istədikdə, Biz ona: “Əsanla daşa vur!” – deyə vəhy etdik. Ondan on iki çeşmə qaynayıb çıxdı. Hər qəbilə özünün su içəcəyi yeri bildi. Biz onların üstünə buludla kölgə saldıq, onlara manna və bildirçin endirdik, özlərinə də: “Sizə ruzi kimi verdiyimiz pak şeylərdən yeyin!” – dedik. Onlar Bizə zülm etmədilər, ancaq özləri özlərinə zülm etdilər. (Əraf surəsi, 160)

Allah İsrail oğulları ilə əhd bağlamışdı. Biz onlardan on iki başçı təyin etdik. Allah dedi: “Mən sizinləyəm. Əgər namaz qılsanız, zəkat versəniz, Mənim elçilərimə inanıb onlara yardım etsəniz və kasıblara könüllü yardım etməklə Allaha gözəl bir borc versəniz, əlbəttə, Mən təqsirlərinizdən keçər və sizi ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edərəm. Sizlərdən kimsə bundan sonra kafir olsa, bilsin ki, artıq o, doğru yoldan azmışdır”. (Maidə surəsi, 12)

Həqiqətən, Allah yanında ayların sayı on ikidir. Bunu da Allah göyləri və yeri yaratdığı gündə Kitabə yazmışdır. Bunlardan dördü haram aylardır. Doğru din budur. Odur ki, bu aylarda özünüze

zölm etməyin. Müşriklər hamısı bir yerdə sizinlə vuruşduqları kimi, siz də hamınız bir yerdə onlarla vuruşun və bilin ki, Allah müttəqilərlədir. (Tövbə surəsi, 36)

1000-li rəqəmlər

Cəmi 11 dəfə keçir.

Sən onların həyata bütün insanlardan, hətta müşriklərdən də daha həris olduqlarını görəcəksən. Onlardan hər biri min il ömür sürməsini istər. Halbuki uzun ömür belə onu əzabdan uzaqlaşdıra bilməz. Allah onların nə etdiklərini görür. (Bəqərə surəsi, 96)

O vaxt sən möminlərə demişdin: “Rəbbinizin göndərdiyi üç min mələyin köməyinə çatması, sizə bəs etməmi?” Əlbəttə, siz səbir etsəniz, Allahdan qorxsanız və onlar bu saat sizin üstünüzə hücum keçsələr, Rəbbiniz nişanlanmış beş min mələklə sizə yardım edər. (Ali İmran surəsi, 124–125)

O vaxt siz Rəbbinizdən kömək diləyirdiniz. O da: “Mən sizə bir–birinin ardınca gələn min mələklə yardım edəcəyəm” – deyər duanızı qəbul etmişdi. (Ənfal surəsi, 9)

Onlar səndən əzabın tez gəlməsini istəyirlər. Allah Öz vədinə əsla xilaf çıxmaz. Rəbbinin yanında olan bir gün sizin saydığınızın min ili kimidir! (Həcc surəsi, 47)

O, göydən yerə qədər olan bütün işləri idarə edir. Sonra da bu işlər sizin saydığınız illərdən min ilə bərabər olan bir gündə Ona doğru yüksəlir. (Səcdə surəsi, 5)

Mələklər və Ruh (Cəbrail) Ona doğru sayı əlli min ilə bərabər bir gün ərzində qalxırlar. (Məric surəsi, 4)

Qədr gecəsi min aydan xeyirlidir. (Qədr surəsi, 3)

Minlərlə adam olduqları halda ölüm qorxusundan yurdlarından çıxanları görmədinmi? Allah onlara: “Ölün!” – dedi. Sonra isə onları diriltdi. Doğrudan da, Allah insanlara qarşı lütfkardır, lakin insanların çoxu buna şükür etmir. (Bəqərə surəsi, 243)

Biz onu yüz mindən də daha çox adama peyğəmbər göndərdik. (Saffat surəsi, 147)

Biz Nuhu öz qövmünə peyğəmbər göndərdik. O, min ildən əlli il az bir müddət ərzində onların arasında qaldı. Tufan onları zülm etdikləri zaman yaxaladı. (Ənkəbut surəsi, 14)

40 rəqəminin təkrar edildiyi yerlər

Cəmi 4 dəfə keçir.

O zaman Biz Musaya vəhy üçün qırx gecəlik vədə verdik. Sonra siz onun ardından buzovu özünüzə məbud qəbul edərək zalım oldunuz. (Bəqərə surəsi, 51)

Allah dedi: “Artıq o müqəddəs yer onlara qırx il müddətinə haram edildi. Onlar yer üzündə sərgərdan gəzəcəklər. Sən isə günahkar tayfa üçün heyfəsilənmə”. (Maidə surəsi, 26)

Biz Musaya otuz gecəlik vədə verdik və buna on gecə də əlavə etdik. Beləliklə də Rəbbinin təyin etdiyi vaxt qırx gecə oldu. Musa qardaşı Haruna dedi: “Xalqımın içərisində məni əvəz et, onları islah et və fəsad törədənlərin yoluna uyma!” (Əraf surəsi, 142)

Biz insana ata–anasının qayğısına qalmağı tövsiyə etdik. Anası onu bətnində əziyyətlə daşımış və əziyyətlə doğmuşdur. Onun bətnində daşınma və süddən kəsilmə müddəti otuz ay çəkir. Nəhayət, o, yetkinlik çağına yetişib qırx yaşa çatdıqda deyər: “Ey Rəbbim! Mənə, mənim özümə və valideynlərimə bəxş etdiyiniz nemətə şükür etmək və Sənin razı qalacağın yaxşı işlər görmək üçün ilham ver, nəslimi də mənim üçün əməlisaleh et. Mən Sənə tövbə etdim. Həqiqətən, mən müsəlmanlardanam!” (Əhqaf surəsi, 15)

100 rəqəminin təkrar edildiyi yerlər

Cəmi 3 dəfə keçir.

Və ya damları uçulub xarabalığa çevrilmiş bir kəndin yanından keçən kimsənin hekayətini bilmirsinizmi? O demişdi: “Allah bu kəndi ölümündən sonra necə dirildəcək?” Allah onu öldürüb yüz il saxladı, sonra da dirildib dedi: “Nə qədər qaldın?” O dedi: “Bir gün yaxud bir gündən də az qaldım!” Allah dedi: “Əksinə, sən yüz il qaldın. Öz yeməyinə və içdiyini suya bax, hələ də xarab

olmayıb. Uzunqulağına da bax! Biz səni insanlar üçün bir dəlil etdik. Sümüklərə bax, gör Biz onları necə bir-birinə birləşdirir, sonra da onların üstünü ətlə örtürük”. Ona həqiqət bəlli olduqda: “Mən artıq bilirəm ki, Allah hər şeyə qadirdir!” – dedi. (Bəqərə surəsi, 259)

Mallarını Allah yolunda xərcləyənlərin məsəli yeddi sünbül verən bir toxumun məsəlinə bənzəyir ki, sünbüllərin hər birində yüz ədəd dən vardır. Allah istədiyi kimsənin mükafatını artırır. Allah hər şeyi Əhatəedəndir, Biləndir. (Bəqərə surəsi, 261)

Zinakar qadının və zinakar kişinin hər birinə yüz çubuq vurun. Əgər Allaha və axirət gününə inanırsınızsa, Allahın dininə görə onlara yazığınız gəlməsin. Qoy möminlərdən bir dəstə onların əzabına şahid olsun. (Nur surəsi, 2)

11 rəqəminin təkrar edildiyi yerlər

Cəmi 1 dəfə keçir.

Bir zaman Yusif atasına dedi: “Atacan! Mən yuxuda on bir ulduz, günəş və ay gördüm. Onların mənə baş əydiyini də gördüm”. (Yusif surəsi, 4)

9 rəqəminin təkrar edildiyi yerlər

Cəmi 3 dəfə keçir.

Musa dedi: “Sən artıq bilirsən ki, bunları yalnız göylərin və yerin Rəbbi, açıq-aşkar möcüzə olaraq endirdi. Mən isə, ey Firon, sənin məhv olacağını yəqin bilirəm”. (İsra surəsi, 102)

Əlini qoynuna sal ki, əlin oradan ləkəsiz, ağappaq çıxsın. Firona və onun tayfasına göndərilən doqquz möcüzədən biri budur. Həqiqətən, onlar fasiq bir tayfadır!” (Nəml surəsi, 12)

Şəhərdə doqquz adam var idi ki, bunlar yer üzündə fitnə-fəsad törədir, yaxşı işlər görmürdülər. (Nəml surəsi, 48)